

III.
SZÖVEGGYŰJTEMÉNY

[Vákát oldal]

TARTALOM

1. Az ördög és a huszár
2. Rablók a hullaházban
3. Krisztus és Péter vándorúton
4. Az aranymadár szíve
5. Az aranyszórú birka
6. Amikor a cigány ügyvéd lett
7. A cigány és az iskola
8. Aki szebbet álmodik
9. Stejnberg
10. A királyfi menyasszonykérőben
11. A tündérkapitány
12. Árgirus királyfi
13. A tizenhárom királyfi
14. Mátyás király vándorúton
15. Az elkergetett királyné
16. Goló (15. sz. rövid változata)
17. A zsugori királyné bűnhődése
18. A királylány jegyei
19. A három lusta
20. Rudolf trónörökös
21. Amit az ördög sem tud
22. A kártyázó juhász
23. A vadász fia
24. A fehér toll
25. A szabólegény és a tüzes bika
26. A középpulyai táltos
27. A franciák és a molnárlegény
28. A varázshegedű
29. A csodakocsi
30. A beszélő állatok
31. Az ügyetlen fiú szerencséje
32. A hajóskapitány
33. Miért nincs huszár a mennyországban?
34. Miért dörög az ég?
35. Majd a forgósél elárul
36. Hüvelykmatyi
37. Kürtös János
38. Hamupipőke
39. Két lelken keresztül
40. A Fertő keletkezése
41. Az Eszterházi
42. A huszár és a szentek
43. Amikor a huszár lovát ellopták
44. A három jótanács
45. A szegény tehénpásztor király lett
46. A hálás állatok
47. A másvilágba vezető híd
48. Aki hamarabb megharagszik

49. A három testvér és az ördög
50. Vigyen el az ördög
51. Rablók a hordóban
52. Ferkó bácsi a pokolban
53. Erős János
54. A kovács és az ördög
55. Finnországból, mennyországból
56. A tolvajmester
57. Késem éles, kenyerelem béles
58. Vadállatok, háziállatok
59. A kántor viszi a papot
60. Miért nincs a zsidóknak Messiásuk
61. A suszter és a kéményseprő
62. Ki tud nagyobb hazudni ?
63. A jó üzlet
64. Hányan vannak a vadludak? (Találós kérdés)
65. Kanálöntés
66. A hülye legény
67. A szabó meg az ördög
68. Az ördög és a cséplés
69. Kismiklós
70. Puzdorás csibe
71. Ókrök a diófán
72. A bakter és a boszorkányfánk
73. A legény hazarepül
74. A nyögéri repülés
75. A négy lábú valami
76. Tüzesember
77. Pénzégés
78. Állat éjjel
79. Boszorkány a temetőben
80. Keresztút
81. Garabonciásdiák
82. A házikigyó és a kislány
83. A suszterlegény és a macska
84. Ki nyomta meg?
85. Dani bácsit megnyomták
86. Boszorkányság a zsebkendővel
87. Rongybaba és a boszorkányság
88. Sárkándia
89. Ha a boszorkány valamit kölcsönkér
90. Amikor az Úristen nősül
91. A cigány és a kávé
92. Hogyan számol a cigány?
93. A cigány és a kántor
94. Hogyan imádkozik a cigány?
95. A cigány és a keresztvetés
96. Hogyan ütik a cigányt?
97. A két vándorlegény
98. A megrontott ház
99. Szemmelverés
100. A vándorlegény és a vajköpülés
101. Söprű a boszorkány ellen
102. Farsangifánk a diófa alatt
103. A boszorkány kése
104. Lidércnyomás

105. Az elásott pénz és a koldus
106. Az elátkozott csárda
107. Mátyás király és a molnárlegény
108. Rudolf trónörökös
109. Mátyás király és a bíró
110. Mátyás király és a kapások
111. Szent István
112. Az agyonütött tarisznya
113. A két kocsis és a bűvös kör
114. Savanyú Józsi
115. Karácsony éjjel beszél tűz és állat
116. Palankréti majális
117. Mire jó a dohányzás ?
118. Verbóci suszter és a zsidók Messiása
119. A gróf és a kedvese
120. Az alsóóri bika
121. Bika a gabonában
122. A rabló apa és katonafia
123. A hanyag pap büntetése
124. A kocsis és a pap a pokolban
125. Fölhövezető
126. A német legény udvarol
127. A Fertő keletkezése
128. Kígyógyerek
129. Srátlí
130. A házikígyó
131. A malacot lopó kígyó
132. A tolvaj kanász
133. Srátlí
134. Bűvös kör szenteste
135. A zsugori ember
136. Miért hordják az asszonyok egy évig a gyereket?
137. A répavető
138. Péter és a muzsikások
139. Péter és a liba
140. Péter és a cseresznye
141. Mátyás király és a rablók
142. Srátlí
143. Elásott kincs a házban
144. Pénzégés
145. Garabonciás
146. Boszorkánybeszéd
147. a) A huszár és a macska. b) Ökrök a diófán
148. A boszorkányerő átadása
149. A nyögéri búcsú
150. Forgósziel
151. Tüzesember
152. Boszorkány
153. A pinkafői bíró
154. Ökrök a diófán
155. A boszorkányfánk
156. Repülés a kecskebakon
157. Béka az istállóban
158. Fekete macska
159. Boszorkánykönyv
160. A két suszterlegény

161. Rökkakerék
162. Srátlicsibe
163. Megnyomás
164. Ki a boszorkány?
165. Aki a boszorkányt meglopta
166. Tüzes igazszeg
167. A borjú megrontása
168. Fekete kutya éjjel
169. A rontás javítása
170. Megfejik a fejszékét
171. Boszorkány a körtefán
172. Főzőkanál fejtés
173. Megigézés
174. Boszorkány az istállóban
175. A német betű
176. Az ördögnek eladott gyerek
177. Forgósziel
178. Szilveszter
179. Boszorkánylakodalom
180. Megrontott tehén
181. Megnyomás
182. A megfüstölt boszorkány
183. A vasvári búbajos
184. A boszorkányerő átadása
185. Boszorkánymulatság
186. Rontás, javítás
187. A meggyújtott büri
188. A ciklénnyiek
189. A kéthelyiek
190. Oláhciklénny
191. Hamis eskü
192. Hanyi Istók
193. Vízilány
194. Aki hamarabb mérges lesz
195. Babocsai ember a mennyországban
196. Mennyország vagy pokol?
197. A hétágú buzogány
198. Kisegér és a táltosló
199. A cigány és a marhavész
200. A paraszt, medve és a róka
201. Megdöglött a kisborjú
202. Pünkösöd és a cigány
203. A három legény
204. A boszorkány zacskója
205. Kendővaj
206. Éjjféltor mosnak a patakban
207. Hazajáró lélek
208. Trúd, egyházkelő
209. Elásott kincs
210. Kicserélt gyermek
211. A gatyamadzag mint varázsszer
212. Megigézés
213. Köténybefejtés
214. Rontás
215. Házikigyó
216. A boszorkány béka képében

217. A havibajos árt
218. Idegen és a kisgyerek
219. Nyírfasöprű és a boszorkány
220. Nyírfa és a boszorkány
221. Kicszerélt gyerek
222. Boszorkánytánc
223. Srátlicsibe
224. Fekete lovak éjjel
225. Az elszántott mesgye
226. Nyírfa
227. Tüzesember
228. Szemmelverés
229. Tüzesember
230. Felhővezető
231. Harangozás vihar ellen
232. Srátli
233. Hazajáró lélek
234. A boszorkány bosszúja
235. Macska éjjel
236. Házikígyó
237. Éjfélkor a temetőben

A bevezető leírása után közlöm azt a 237 szöveget, amit 1961 és 1965 között vettem fel a burgenlandi magyar anyanyelvű parasztfalvak lakóitól hangszalagra. Ez a szöveggyűjtemény nemcsak meseanyagból tevődik össze, hanem olyan elbeszélésekből is, amelyeket az itt élők közös szórakozásaik során, ugyan az én jelenlétemben, de többségükben nem az én kérésemre, egymásnak mondtak el. Ezeknek az elbeszéléseknek a száma nagyobb, mint a meséké és döntő többségük a falvak lakóinak élő vagy már mondává alakult hiedelemvilágával függ össze. Mégegyszer figyelmeztetem az olvasót, hogy itt ne esztétikai élményt keressen. A nyelv sokszor akadozó, német szavakkal kevert, tele van germanizmussal és nem elégítheti ki a „szép mesék” élvezőinek igényeit. Céloom az volt, hogy egy kihaló nyelvcsoport elbeszélőkultúráját úgy mutassam be, ahogyan ez az itteni közösségekben még élt.

A szövegeket képességem szerint írtam le a hangfelvételekről és nem elégíthetik ki a nyelvjárás-kutatók igényeit. Amennyiben valamelyik nyelvésznek az anyag ilyenirányú feldolgozására kedve támadna, eredeti felvételeimet szívesen rendelkezésére bocsátom. Többször előfordul, hogy ugyanaz az elbeszélő egyik darabjában a falu dialektusában szólal meg és a következőben viszont igyekszik az irodalmi nyelvet megközelíteni. Ez azoknál fordul elő, akik a szóbeli hagyomány mellett magyar nyelvű könyveket is forgattak. Ez arra adhat bizonyosságot, hogy ugyanaz a személy anyanyelvén belül is „többnyelvű” lehet.

A szövegeket abban a sorrendben adom közre, ahogyan elhangzottak. Ezt azért teszem, hogy világossá váljék, milyen sokrétű az elbeszélésanyag, belső szükségesség alapján hogyan alakul az elbeszélés rendje és annak tartalma. Éppen ezért a közreadott anyagot nem műfajonként (mese, trufa, hiedelemmonda és hitt hiedelem) csoportosítottam, hanem az egyes elbeszélők szerint. Ezen keresztül azt is megláthatjuk, hogy az elbeszélésanyagon belül minden műfajnak meg vannak a sajátos, a közösségben elismert „művészei”. A klasszikus értelemben vett mesemondónak, Ribarics Jánosnak, éppen úgy meg voltak az állandó hallgatói, mint azoknak az asszonyoknak is, akik kizárólag csak hiedelemanyagot adtak tovább. Erre legjobb példát Kálmán Mária őriszigeti hajdani paraszti bábánál láthatjuk. Az eredeti felvételek az én birtokomban vannak. Mindenegyed adatot beleltároztam az Osztrák Tudományos Akadémia Phonogrammarchívjában, ahol a címszavak az intézet hivatalos katalógusában leltári számmal és az adatközlők névvel ellátva nyomtatásban megjelentek. A munkám végén álló jegyzetekben ezeket a leltáriszámokat az Ausztriában szokásos formában közlöm (Phon. Arch. Nr. B...) Több adatnál ez a leltáriszám nem fordul elő. Ez azt jelenti, hogy ezek a felvételek még nincsenek leltározva. Ebben az esetben közlöm viszont az adatközlő nevét és lakóhelyét, életkorát. Többször előfordul, hogy nem adom meg a teljes nevet. Így pl. csak Smodits nénit említek, vagy Leitnernét. Ezek ugyan az én mulasztásomból fakadnak, de a közösségeken belül mindenki számára világosak.

Az itt közölt szövegek jelentős része német nyelvre fordítva már két könyvben megjelent. A hiedelemanyagot az „Angaben zu den abergläubischen Erzählungen aus dem südlichen Burgenland” (Adatok a babonás elbeszélésekről Dél-Burgenlandból) c. munkámban közöltem, amelyben két német, két horvát és két magyar község ilyenirányú anyagát hasonlítottam össze. A „Jegyzetek”-ben erre a Gaál Angaben címszóval hivatkozok. A mesék javarészt az Ortutay Gyula 60. születésnapjára megjelent németnyelvű könyvben, amelynek címe: „Die Volksmärchen der Magyaren im südlichen Burgenland” (A dél-burgenlandi magyarok népmeséi.) Ezek közlésére a Gaál, Märchen címszót használok. Felkutatott elbeszélésanyagom magyar nyelven, illetve az elbeszélők magyar nyelvén most jelenik meg először és válik a magyar néprajztudomány számára használhatóvá.

Az elbeszélők általában nem adtak történeteiknek címetek, hanem úgy mondták, ahogyan az éppen a helyzetbe beleillett. A kezelhetőség érdekében mindenegyed történetet én láttam el címmel, amely gyakran nem más, mint a tartalom címszava. Ezeket használom a „Jegyzetek”-ben is, ahol ezekhez az adatközlők nevét, az elbeszélés idején betöltött életkorát, lakóhelyét és a felvétel idejét igyekszem pontosan megadni. Itt közlöm a hiedelemmonda szerű szövegeknél azt is, hogy azok kutatásom idején még az élő hiedelemanyaghoz tartoztak-e, vagy már átmentek az elbeszélésanyagba és hiedelemmondává váltak.

RÖVIDÍTÉSEK

- Phonogrammarchív der Österreichischen Akademie der Wissenschaften. A jegyzetekben: Phon. Arch. Nr. B
- Károly Gaál, Die Volksmärchen der Magyaren im südlichen Burgenland. A jegyzetekben: Gaál, Märchen: Nr.
- Károly Gaál, Angaben zu den abergläubischen Erzählungen aus dem südlichen Burgenland. A jegyzetekben: Gaál, Angaben: Nr.
- Antti Aarne–Stith Thompson, The types of the Folktale. A jegyzetekben: AT
- Berze Nagy János, Magyar népmesetípusok. A jegyzetekben: Berze.

[Erdélyi Magyar Adatbank]
Gaál Károly: Aranymadár. A burgenlandi magyar faluk elbeszélőkultúrája

RIBARICS JÁNOS
1-51.

1. AZ ÖRDÖG ÉS A HUSZÁR

Hát hol volt, hol nem volt, hetedhét országon is túl, volt, de még azon is túl volt, de még az operenciás tengeren is túl volt, volt éccer egy szegény favágó. Nyóc gyermekes apa volt. De kenyér nem volt. Hát az asszony főszólitotta, aszongya: „Aptyuk, nézz munka után, merha nem, éhen pusztulunk.”

Hát az öreg összeszette a sátorfát és utnakindút. Kive talákozott? Az ördögge. De vadászruhába vót ötözködve.

„Jónapot, pajtás!”

„Jónapot,” aszongya.

„Hová lesz az út?”

„Munka után megyek,” aszongya, mer a családod éhenveszik.

„Sehol nincs munka,” aszongya.

„Na,” aszongya, „pajtás, ha jaz én szavamat betartod,” aszongya, „adok neked kilenc kövér disznót, amillent kiválasztasz. De aszt köllesz fogadni, amit nem tucc a házná, hogy az az enyém és kilenc nap mulva” aszongya, „értejövök.”

„Hát mit nem tudok én,” gondúkodott, „hát úgy a házná? Nincs az a darab fa vagy szerszám vagy mi,” hogyhát ű ne tunná. Csak arra nem gondút, hogy a felesége kilenc napon gyereket szül. Hogy a gyereket aggya az ördögnek. Hát beleegyezett. Saját vére aláírt, hogy efogatta.

De aszt az ördög aszongya: „Hogyha kilenc kérdésemre megtucc feleni”, aszongya, „akkor azt is otthagynom.”

Hát osztán elmentek. Hát ott vót egy sereg disznó az ölba. Hát kilencet kiválasztott. Aszt hazahajtott. Hát akkor megvót. Pénz is, mer tudott csinyáni magának, hát tudott műkönni.

Hát hetedik nap megszületett a kis csecsemő. Akkor ütött szöget a fejibe, hogy ű miccsinát, hogy a gyereket az ördögnek atta. Na, hát itt nincs mentség.

De nyócadik nap huszárok kerűtek hát a faluba. Minthát régente mentek a huszárok kösségrű kösségre. Hát űhozzá is egy huszár kerűt. Láta, hogy az asszon igen szomorú, meghát a gazduram is igen szomorú volt.

„Hát mi baj van itt?”

Aszongya a gazduram, aszongya: „Nem merem megmondani.”

„Csak mongya meg” aszongya, „gazduram, talán tudok segíteni.”

Hát osztán emonta a mondókáját, hogy hogyan lett.

„Ó, gazduram,” aszongya, „nyugottan fekügyék le, majd én fönmaradok, majd én megfelelek,” aszongya, neki.

Hát eejött a kilencedik este. Megvacsorásztak. A huszár fogott egy széket, az ablakhoz út. A család meg hát nyugovóra tért. Hát tizenegy óra után kocogott az ördög az ablakon.

„Jóestét,” aszongya.

„Jóestét.”

„Egy?”

„Az az út, amelliken jöttél,” aszongya a huszár neki. Választ adott.

„Kettő?”

„Amelliken visszamész.”

„Három?”

„Három ökör nem jár járomba,” aszongya.

„Négy?”

„Négy kerék fut a kocsiba.”

„Öt?”

„Ötkerekű kocsit még nem láttam,” aszongya.

„Hat?”

„Hat paripa,” aszongya, „az egy kocsiba finom fogat.”

„Hét?”

„Akinek hét kaszás fija van,” aszongya, „ott van pénz, minden ölég a házná.”

„Nyóc?”

Aszongya a huszár: „Akinek nyóc lánya van, az nem megy a szomszédhó gondot keresni, annak ölég gongya van odahaza.”

„Kilenc?”

„Akinék kilenc kövér disznója van,” aszongya, „annak van mindennye a házná.”
„Van, a hasad Istenit, mer attam!” Ugy felet az ördög. Avva el is ment.
Nem vitte el a gyereket se.

2. RABLÓK A HULLAHÁZBAN

Hát valamikor vót egy szegény suszter. Pénze sose volt. Ement a zsidóhó, egy pakli dohant kért. De hitelbe. Akkoriba három krajcár vót egy pakli dohány.

Aszongya neki a zsidó: „Nem adok.”

De, hát könyörgött: „Aggyá,” aszongya. „Hónap estére ejössz velem, mekkapod a pénzedet,” aszongya, „meg azonföllü jó pénst keresünk.”

„Hová megyünk?”

Aszongya: „Hónap kimegyünk a temetőbe. Este,” aszongya, „jönnek a zsványok, asztán maj megugrasszok, mikor a pénzen osztokkonak. A pénz ottmarad.”

„Hát hogy, hogy?”

Hát mint minden kápolnába meg van a szokás, az oltárná van az a dobogó, amire térdepünek igye. Hát a zsidót aláfektette. Ű meg kint lefekütt. Aszongya: „Majd ha én kijabálok: Halottak segicsetek, akkor te rompuj jó benn. Oszt,” aszongya, „akkor efutnak a zsványok.”

Hát ugvis lett. Ű tette magát, mintha Ű halott vóna. Egy fíjatal fickó vót kösztök. Aszongya: „Én még emberszivet nem láttam, ezéjét megnézem,” aszongya. Fogta a bicskát, keszte gombónyi a ruháját, hogy főmecci. Avva ekijátotta magát a suszter, aszongya:

„Halottak segicsetek!”

A zsidó ekezdett rompónyi. De akkor a pénz az oltáron vót. Otthatták a pénst, meg efutottak.

Hát a zsidó kibujt. De egy volt, egy bátor a zsványok között, az futtába megát, meg hallgatózott.

A zsidónak az volt az izéje, először aszongya: „Add meg a három krajcárt.”

„Hó,” aszongya a zsvány, „meneküjjetek. Mer ezek annyán vannak, hogy csak három krajcár kerül egynek.”

Megszöktek.

3. KRISZTUS ÉS PÉTER VÁNDORÚTON

a) Hát az régen volt, talán igaz sem volt, asztmogyuk. Mikor Jézus Krisztus a földön járt, szent Péterre mentek. Eccercsak találkoznak hát egy szabaccságos huszárra. A huszár jónapot köszönt. „Uraim,” aszongya. „lennéjék szivesek, egy kis alamizsnát.”

Jézus felete rája, aszongya: „Fíjam, sajnálom, de nincs. Jere velünk, majd a faluba kapunk.”

Hát mind a hárman hát elmentek be a faluba. Kerestek maguknak hát lakást. Megvót. A Pétert a Jézus ekütte. Aszongya:

„Ereggy, végy valahun egy disznót.”

Hát a Péter hozott is disznót.

Aszongya huszárnak a Jézus: „Itt mast öld meg. Süss, főzz. Ehecc, amennyi kedvedreteccik, de a szivit,” aszongya, „aszt hadd meg.”

Ők meg elmentek. A Péter meg a Jézus mikor visszaérnek, minden vót ölég, csakhát a sziv nem vót meg. Jézus aszongya:

„Hol a szive?”

Aszt felete: „Uram, ennek nem vót.”

Hát többet nem szót aszt a Jézus. Másnap továbbmentek. A huszár velük. Igen. Elértek megin egy kösségbe. Ott vettek egy kecskét. Hát oszt akkor is kiatta a parancsot:

„No, hát mindenbü Ehecc, csak a szivit hadd meg.”

Ott is megette a huszár a szivit.

Kérdi a Jézus: „Hun a szive?”

Aszongya: „Uram, ennek nem vót.”

Harmadik nap továbbmentek. Ott vettek egy ludat. Aszt készicse el, hát a lábakat haggya meg, a többit mindent megehet. Hát a huszár az egyik combot megette. Kérdi a Jézus: „Hol van?”

„Uram, ennek nem vuot.”

Hát rendbe van. Negyedik nap mennek tovább. Egy sereg lud vót kint hát az uccán. Az mind egy-lábon állt, minthát szokás, a ludak csinállák. A Péter egyet egyet aszongya: „huss!” A ludaknak mind két lábok lett. Hat talpraugrottak.

„Nézd,” aszongya, „pajtás, ennek mindnek két lába van.” Egyet hunyorított, asztán mentek tovább.

Mentek egészen egy városba. A várost elérték. Nem volt ház, amelliken nem lobogott a fekete ász-ló. Hát nagy gyász volt. Hát találkoztak egy középkoru emberrel. Kérdik, mi ujság van itt a város-ban? Az illető aszt feleli:

„Uram, a kirájunknak egyetlen fíja volt. Az a ravatalon fekszik, meghalt. Hát aszt gyászolluk.”

„Tuggya-e mit?” aszongya, „fordujjon meg, fusson a királhó, és mongya meg neki, hogy itt van a világ orvossa. Egy zsák aranyér föltámassza.” Jézus monta.

Hát az illető elfutott. Jelentette a királnak, hogy itt van a világ orvossa.

Szivesen ád egy zsák aranyat, csak támassza föl a fíját.

Hát el is mentek. Aszongya: „Fönséges királom, aggyon nekem egy bögre vizet, három hasáb fát.”

És aszt a bögre vizet fogta, bevitte hát a halothó és három hasábot letette a padlózatra. Meggyuj-totta és a poharat rátette, vagy a bögrét. A magyar bögrének monggya. Fogta a bicskáját, e keszte a holttestet darabúni. Rátartotta arra vizre, a húst lehúsztá, ujra visszarakta, asztán ekezdett hát keresztekét csinyáni.

A halott főket. Sokkal szebb ember lett belüle, mint valaha volt. A Péter, meg a huszár, Jézust meg a kúcsjukon mindig lesték, hogy miccsinál. A Péter, meg a huszár. Hun egyik, hun a másik lesett.

„Na, mast mink is tudunk valamit.” Aszongya a huszár.

Hát jól van. Mekkapták a zsák aranyat. Hát a huszár köllötte cipenyi. Kiertek a városbú. Szép térség volt, gyöp. Aszongya a Jézus a Péternek:

„Te, Péter,” aszongya, „mér haggyuk eszt a szegény embert itt kinlódni? Elosszuk, vigye mind-egyik a magájét, ami hát jár.” Letette a zsákot.

„Boricsd ki,” aszongya.

Hát az kiburitotta a zsákbú. Jézus nekitérdet, ekeszte hát osztani. Három kupacot csinyált. Mi-kor a négy kupac egyenlő volt, hát az egyik, hát amit kiburitott, és hármat fíretett. Mikor egyenlő volt, aszongya, hát aszongya: „Mast válasszatok.” a Jézus.

Aszongya a huszár: „Uram, hát a negyedik kijé?”

Aszongya: „A negyedik kupac azé,” aszongya, „aki a két állatnak megette a szivét, meg a ludnak a lábát.”

Akkor egyet ugrott: „Uram, én ettem meg,” aszongya. Megverte a mellit.

„No, ha te etted meg,” aszongya, „akkor a tije.” Mer az szivbú monta, megbánta a bünejit. Hát ű két kupacot kapott. Hát asztán rakta bele a zsákba, mindegyik a magájét keszte. Hát a Jézus meg-szóllant. Aszongya: „Te, Péter, én az én részemet neki adom. Add te is neki, had legyen boldog,” aszongya, „asztán had mennyen haza.”

Hát neki is atták.

b) Hat mast mentek, mendegétek. A Jézus, meg a Péter. A huszár más iránt vett, hazafelé. Elért hát egy nagy kösségbe. Gyászba van a kösség. Ott is gyászba, mint a városba.

„Mi ujság van hát itt?” Hát egy bizonyosat mekkérdeszte. Aszongya: „Ennek és ennek a grófnak a lánya halt meg. Az van ravatalon.”

„Mennyen, jelencse, hogy itt van a világ orvossa,” aszongya, „Egy zsák aranyér.” A huszár monta.

A Jézus, meg a Péter követték, de úgy, hogy nem látta a huszár űket.

Hát jó van. A zsák aranya be is állított a grófhó. Egy zsák aranyér, hát az is úgy csinyát, mint a Jézus. Egy bögre vizet kért, három hasáb fát. Ekeszte szegény lánt ott darabuni. Hát a grófnak má soká tartott az üdö. Benyissa az ajtót. Hát mit lát? Hogy a lánya darabokra van apritva.

Elfogatta mingyá. „Vigyétek az akasztófára. Hát a szegény huszár az akasztófához kerüt.

De ott má a Jézus és a Péter ugye előbb ott vótak. Hát előbb, mint főhúszták. Hát a Jézus fejr

kendőt lobogtatott, hogy kegyelem. Aszongya: „Haggyák eszt, mer amit az Úr csinál, aszt ember nem tuggya. Majd én föltámasztom” aszongya Jézus, „engeggyék szabadon.”

Hát asztán ementek. Szabadonengették. Erre a Jézus fötámasztotta a leánt is. Und visszakapta a zsák aranyát és egy zsákka még kapott hát a grófitú. Hát két zsák arany. De a zsákok mekkorák vótak, aszt nem tudom. És akkor a Jézus monta:

„Most elmehecc, de amit az Úr csinál, aszt ne csinád utána, mert hijába. Aszt nem tuggya ember.”

Hát avva a huszár belenyugodott, asztán elment.

c) Hát a Péter, meg a Jézus asztán mentek tovább. Elértek egy kösségbe. Az első hászhoz betértek, éjjeliszállást kérti. Nem volt más senki a háznál, mint egy asszony.

„Uraim,” aszongya, „nekem nincs helem.” Hát az ura meg hatpár ökröt hajtott vásárra. Hát a hatpár ökörnek a helin az istállóba csak lett volna annyi hely, hogy két ember megfért volna. Nem adott nekijek.

Elmentek a szomszédba. Ugyan ott is az asszon vót. A férfi ott is evót a vásárra. Az az istállóba csinát nekik szép helet. Bement, meg kinyitotta a sifonyért, kivett egy vég vásznat, mint hát régente szokás volt. Odament az asztalhoz, ekeszte aszt mérni, hogy mennyit vett ki, hogy nehogy talán az éjje loptyanak, hogy tuggya, mennyi hijányzik.

Ekészítette a dunyhát, vánkost. Mindent adott nekik. Hát íjje a Jézus megszóllant:

„Te, Péter,” aszongya, „mivel hálálluk meg ennek az asszonnak, hogy illen jó ágyat adott?”

Péter aszt feleli rá: „Uram,” aszongya, „én legjobbnak tartanám, amit ekezd regge dógozni,” aszongya, „aszt végezze egész nap.”

Hát a Jézus beleegyezett. Hát főketek időbe, hogy továbbmenek. Az asszony meghallotta, hogy ezek má kimennek a follosón. Fögrott az ágybú, ki, meg a vásznat fogta, be a szobába, meg az asztalhoz, meg méri hát. Hát az egész nap mérte aszt a vásznat. Ollan hosszu lett, annyira megnyótt.

Hát igen boldognak érezte az asszony magát mer az ucca, minden teli volt vászonnya.

Hát ejött a másik este. Elmentek a harmadik házba. Ott a faluba jártak. Persze, az má tutta, hogy ez miccsinál. Hát ű is úgy csinát, mint a szomszédasszony. Jó ágyat készítet. Ais ám a vászonnya ízéte. Hát ott is a Pétert kérdi: „Míve hálálluk meg ennek?”

„Amit ekezd, végezze hát ez is egész nap.”

De ott hát mekkéssett az asszony. Ehamarkotta. A tojáskereskedő kijabált a faluba. Az kinyitotta az ablakot. Egy zsombor tojást meg az ablakon. Az meg egész nap a tojást olvasta a kereskedőnek. Annyira eszaporodott a tojás. Hát az nem vászon lett, hanem tojás.

Hát jó van. Eszt az eső asszony, ahun bennvótak, irigylette. Elment ezekhő a házakhó, meg megkértte, hogyhát ha vissza talának térni, hogy űhözzá kűgyyék.

Hát úgy is lett. Ahhó az asszonyhó tértek, aki a tojást olvasta. Harmadik este. Hát az megmondta, hogyhát ez itt vót, ha lennéjek szivesek, öhözámenni, alunni. Hogy van hel.

Ais a vásznat készítette el. Hát éjje kérdi a Jézus Pétert:

„Hát ennek mast míve hát?”

„Amit ekezd, hát aszt végezze egész nap.”

Hát az asszonra meg az éjje rékerüt az apró. Kiszalatt a klozetra, hogyhát evégzi hamar, hogyha mérni kő a vásznat, ne köllön. Az egész nap a klozeton út, hogy az egész falu má teli vót fossa. Annyit fosott. Megjárta.

d) Asztán továbbmentek. Elértek hát egy másik kösségbe megint. Mennek. Hát a kovácsműhel, minthát szokják mondani, a kovács ott vasalt. A táblára ki van írva: „Mesterek mestere.” Aszongya a Péternek a Jézus: „Gyere,” aszongya, „talán főfogad bennünköt. Jelentkezzünk kovácssegédnek.”

Hát odamentek. Aszongya a mester: „Uraim,” aszongya. „nem tudok segédet tartani, kevés a munka.”

Hát hatták. Elmentek. Aszt a lovat az illető evezette. Gyün egy másik, a lovat hogy megvasanyi. Hát a Jézus, meg a Péter odamentek. „Hát, mester úr,” aszongya Jézus, „hadd vasallam meg eszt a lovat én. Nem kérek fizetést,” aszongya, „csak szeretném eszt a lovat megvasanyi.”

„Rendbe van,” aszongya, „hát csak tessék.

Rászót a Péterre, aszongya: „Vedd fő a lábát.” Jézus fogta a bicskát, térdbe lemeccette a ló lábát. Bevitte a műhelbe, meg a satuba tette. Lefaragta a satuba egymásután, aszt föszegezte a vasat. Kivitte, odaragasztotta a lábat. Vette a másikat. Mire a mester megvasata vóna, ű talán tizet is megvasat volna,

a Jézus. Ollan gyorsan ment. Akkor nézett a mester.

Aszongya: „Mester úr, tuggya-e mit? Aszt a táblát unnat vegye le,” aszongya, „mer maga nem a mesterek mestere, hanem én vagyok a mesterek mestere.”

Ja, de hát avva nem elégedett meg. Egy szegény cigány vezette pár napra rá a lovát vasatolni. De ezek figyetek a kovácsot. Foggya hát a mester a kést, lemecci a ló lábát. Hát a ló elkezd vérezni. Hijába ragasztotta, míg megvasata. De nem tutta ám visszatenni a ló lábát.

Asztán Jézus odament a Péterre. Fogta a lábát, vissza. Aszongya:

„Többet eszt meg ne csinájja.” Letiltotta. „Mer,” aszongya, „én vagyok az Úr, én megtudom csinálni, de maga sose aszt, amit én csinállok.”

Oszt belenyugodott.

e) Hát asztán megint továbbmentek. Elérkeztek megin egy faluba. Ahogyan hát tanakottak, egy házná hát lakodalom lett. A Pétert meghítták, a Jézust nem. Hát Péter ement, jóllakott. Arrú megfélekedezett, hogy a Jézusnak is vitt volna valamit. Hát mikor hazament Péter, kérdi a Jézus:

„No, nekem nem hosztá semmit?”

„Nem, Uram,” aszonta, „igen jó ment a mulacság, ki gondút másra.”

Hát hamarosan megin meghítták egy másik lakodalomba a Pétert. Jézust ott se. Hát az edényeket az asztalon má ekészítették. Sürgött, forgott a vendígség ott. Eccecsak semmise lett. Minden etünt. Akkor a nép ekeszte a kezejit összefoglani, meg hát jajgatott: „Istenem, segiccs!” Így, meg úgy. „Il-len gyalázatot.” Hát a Péter hazaszalatt, mongya hát az Úrnak, hogy mi, hogy. „Ja,” aszongya, „hát tik az Urat csak akkor ismeritek, mikor nincs, ha jó sorotok van, akkor nem igazútok e hozzá az emberek.”

f) Hát asztán akkor megin mentek hát tovább. Elérkeztek egy faluba megin. Kvártélt kértek, szállást. A paraszt aszongya: „Itt van szép hel,” aszongya, „ketten megfértek.” Mint hát valamikor voltak a szobákban azok a nagy cserépkálhák. Osztán volt egy köz, aszt szurdiknak hítták. „Hát ott van hel a melegen, itt mast pihenhettek.” De mekkérte őket, ű ád szállást, ha regge csípünyi segitenek neki. Csépüni.

Hát a Jézus megígérte. Hát a Jézus fekütt szóva jobban bellú a falná, a Péter szerrú. Ja, a paraszt akármiccsinál, ezek nem kenek fő. Fogott egy jó suhánkát a paraszt, Pétert jó erámúta. Avvót szerrú. Hát annak jó odamosott.

A paraszt kiment.

Aszongya Jézus: „Te, Péter, most fekügy te oda,” aszongya, „én fekszek oda, hagy kaptyak én is.”

Begyütt a paraszt. „Hát nem ketek fő? Megájji, te kutya,” aszongya, „hát ennek előbb attam.” Mast megin a Péterre kerüt a sor. Hát az duplán kapott. A Jézus megszabadút.

No, osztán Jézus aszongya: „Na, hát kellünk fő.” Ott vót reggeli, megreggeliztek. Ementek a pajtába. Körünézett. Aszongya:

„Tuggya-e mit, gazduram? Van gyertyája?”

„Van.”

„Na,” aszongya, „akkor hozzon egy szál gyertyát a pajtába.” Hát akkor az szótfogadott neki. Hát a pajta közepin állította eszt a gyertyatartót, a gyertyát bele. Meggyujtotta. Aszongya:

„Mast csak szórgyák a kévékelt!” A Jézus rátartotta, meg tovább. A szem kiesett.

A Péter fe. „Mast tanútam valamit, hogyan kö csépünyi. Maj keresek pénst.”

Hát mikor megtutta a nép, hogyhát mi ujság, hogy ezekné a cséplés ojjan gyorsan megy, a Pétert meghítták csépünyi. Ammeg mindent lángbaborított. Szegény embernek mindennye elégett. Hát onnaj lógni köllöttek. De a Jézus nem avatkozott bele.

g) Na, hát mennek, mendegének. Fekütt a földön egy krajcár. „Péter,” aszongya Jézus, „vedd fő, itt egy krajcár hever.” Péter intett a kezive egyet. „Mi az a krajcár?”

Továbbmentek. Jézus meghát közbe valahogyan ecsipte a krajcárt, fővette. Hát asztán mentek. Egy asszony cseresnyét árút. Jézus odament. „Mennyit ad egy krajcárér?”

„Tíz szemet,” aszongya.

Hát vett tíz szem cseresnyét. Hát ahogy megy a Jézus elő, a Péter utána. Jézus mindig egy szemet leengedett a födre. A Péter meg lenyút, meg fővette, meg szemenkint megette. Mikor a tizedik szemet fővette, aszongya neki a Jézus:

„Na, Péter, egy krajcárér,” aszongya, „lusta vótál lehajúni, most egy krajcárér tiszser lehajútá” aszongya. Megjárta a Péter.

h) Na, hát a Péter nem zugalódott. Hát mentek tovább. Elérkeztek megin hát egy másik kösség-be. Jézus aszongya: „Itt nem hálunk meg,” aszongya, „elmegyünk a következő kösségbe.”

Hát azok mentek. Utközbe egy csárda vót. Szót benn a zene. (Nem a zene, tévettem.) Rikogattak, danótak, vertek. Az üvegeket szórták.

„Ereggy be,” aszongya a Jézus a Péternek, „nézd meg, mi van itt.”

Az ácsok mulattak. Hát a cimbalom meg a hátára termett a Péternek. Hát az ácsok ekapták ott a Pétert. Ráncigáták: „Huzd rá cigány!” Szekáták jó, mer a Péter nem tudott semmit róla. Jó agyonverték a Pétert. Jó agyonverték. Hát az úgy mászott ki a csárdából.

„Uram,” aszongya, „büntezsd meg ezeket, engem csaknem agyonütöttek.”

„Hát micsoda büntetést szabná ki az ácsoknak?”

Aszongya: „Uram,” aszongya, „aggyá vascsomót a fába, hogy a szerszámuk kicsorbuljon, ne tuggyanak faragni,” aszongya. „Ó,” aszongya, „Péter, te igen sokat kívánsz, aszt nem lehet. De megbüntettem üket,” aszongya, „facsomót adunk bele nekik.” Hát azelőtt a fába csomó nem volt. Hát a Péter miatt a Jézus megbüntette. Azúta vannak az ágakná azok a kemén csomók a fába. Az hát az ácsoknak a büntetése.

Oszt akkor abbamaratt. Vége lett.

4. AZ ARANYMADÁR SZIVE

Hát volt valamikor két fiutezsvér. Az egyik aranymíves vólt, a másik meg szegény favágó. A favágónak volt hét gyermeke, az aranymívesnek egyse. Hát a gyerekek mindig az ángyukon lógtak, hogy egy kis harapnivalót kaptyanak. Ami maratt ugyebár, azok elfogyasztották.

Hát a favágó kinn vót az erdőn és látott egy aranymadarat. Aranytollú madarat szólva. Annyira hajszúta aszt a madarat, de hát megcsipni nem birta. Hanem egy szál tollat elcsipett. Aszt elvitte hát az öccsinek, az aranymívesnek. Kapott érte abba az üdőbe ezer forintot. Azér a szál tollér.

Aszongya az aranymíves a bátyjának, aszongya:

„Te, Jóska, ha aszt a madarat nekem meg tudod fogni, feli vagyonomat átadom,” aszongya.

Hát jó van. Megy egy-két napra ki az erdőre. Mindaddig hajszúta azt a madarat, míg elcsipte. Át is atta az öccsinek. Meg is kapta a jutalmat. De annak a madárnak az volt a tulajdona, aki annak a szívit megeszi, annak mindennap a feje alatt, ha fölébred reggel, egy arany van a feje alatt.

Hát eszt a favágó meg nem tutta. Hát a két idősebbik fickó, ezek rettenetes jártassak vóltak hát a nagybácsijukhó, az ángyukná vótak a konyhába. Belekukucskátak hát a fazékba, hogy mi van benn. És éppen aszt az aranymadarat főszte az urának.

Ezek belenyútak. Hát a két gyerek megette a madárnak a májját vagy a szívit, akarom mondani. A favágónak a két fija. Hát, rendbe van. Most az asszony nem tutta, mitévő legyen. Ement hátúl a szomszédokhó. Vót egy kanárimadarok, aszt megvette és annak a szívit tette bele. Meg is ette az aranymíves, de arany nem termett.

De a favágónak a két fíjának, mikor az anyyok az ágyukat bevetette, mingyeniknek a feje alatt ott vólt az arany. Hát eszt igen nagy ízébe vette. Nem?

Ement a favágó, meg besugta hát az öccsinek. Akkor észregyütt. Aszongya az aranymíves a bátyjának, aszonta:

„Jóska, rá múd e a két fíjadat, mer ezek má az ördögge jáccanak össze.”

Hát mitévő legyen? Aszonta a fíjainak:

„Pakullatok össze. Itt van puska, kard, valami tör, puskaport, egymást, eljöttök velem az erdőre, vadásztok.”

Hát ollan helre vitte őket, ahol a gyerekek nem ismerték ki magukat. Otthatta őket. Ó meglógott.

Hát a gyerekek nem talának vissza. Hát a két gyerek gondúkodott, gondúkodott. Egy irányt fogtak, meghát menekütek. De akárhol fekütek, főketek, mindegyiknél az arany megvót. Hát pénzre azoknak szükségek nem volt, mer aranyér kapott mindent.

Nahát, már hónapokhosszat mentek. Elérkeztek egy erdőbe. Megy ott elejbe egy nyul. Kaptyák

ezek a puskát, hogy lelövik a nyulat. A nyul főáll két lábra, megszóllant, aszongya: „Kegyelem? Ne lőjjetek agyon. Van két kis fiam, aszt nektek adom.”

Hát bele is egyeszek. Tarisznyájok van. A kis nyulfiyat mindegyik fogta, meg a tarisznyájába tette.

Mentek tovább. Mennek egy jódarabig. Megin gyün a róka. Arra is puskát ragannak. Ais kegyelemér könyörgött:

„Van két kisfijam, odaadom. Kegyelmezzetek meg.”

Elfogatták a két kis rókafiyat.

Mennek tovább. Gyön ám a medve. Először meghökken a két fickó. Rákapták a puskát. Megállt, kegyelmet kért:

„Van két kisfijam, nektek adom.”

Hát így lett mindegyiknek három állattya.

Most hát mentek, mentek. Az erdőbű kiértek. Hosszi utakon mentek. Eccecsak az út kétfelé vált. Egyik ment jobbra, egyik balra. Megállt az idősebbik. Aszongya:

„Te öcsém, most elvállunk egymástul. Amerre kívánsz, menny. Meg én is.”

A fiatalabbik aszongya:

„Tudod-e mit, bátyám? Neked is van bicskád, nekem is. Enné a fáná,” aszongya, „leszurjuk a bicskát. Mához egy évre ide visszatérünk. Amellik előbb ideér,” aszongya, „az húzza ki a bicskákat. Ha egyik rozsdás, az az illető elpusztút. Ha tiszták, akkor életbe van. Akkor mindaddig várjon, még asztán összejönnek.”

Evve az idősebbik elment balra, a fiatalabbik jobbra. Hát a fiatal beérkezett egy városba. Bement a belvárosba. De gyászba vót a város. A kávéstú kérdi, mit gyászúnak hát itt a városba.

Hát mongya, hogy a kirájnak van egy lánya, aszt egy hétféjü sárkánynak kölli adni. Ezen és ezen a napon. És magyarásza, aki a lányát megmenti, az feleségül kapta.

Hát a gyerek spekulát, spekulát. Ottmaratt. Kért szállást. Mikor elgyött az idő, fogta magát és ment e, kiment a sárkány elejbe.

Kieresztette a medvét a táskábú. „Tépd széjje!” aszongya. Szét is tépte. A tönkretette a sárkányt. „Vissza a tarisznyába!”

De, hát kileste az alkalmat az udvarkapitány. Ugye hát a várba volt a parancsuló. A kiráj, mikor látta, hogy a lányát valaki megszabadította, intett. A menet visszament, a fíjtalokat otthatta. Utközbe egy kápolna vólt. Hát a fíjatalpár a kápolnába leült, ott egyet pihennek.

Hát, észrevelte, hogy a menyasszonya szunnyadozik. Hatta. Kiszólitotta a nyulat a tarisznyábú: „Strázsájj! Hogy ide senki ne férgyen.”

Ő is elalutt. A nyul hát természetes megunta. Szót a rókának, hogy „vigyázz!” Ais megunta. Kiszólitotta a medvét. A medve is vigyázott: elalutt.

Az udvarkapitány odasurrant, evágta a legénynek a nyakát. Egy sikitás volt, mikor hát a menyasszony meghallotta. A medve megébredt.

„Mi baj van itt?”

Hát törügte a menyasszony a vért a zsebkendőjivel. Hát most ekesztek, mind a három állat ecere összegyütt. Hát a nyulat vádúták, hogy mér atta át a szolgálatot. A nyul megin fölát két lábra, elkezdett könyörögni. – De a menyasszonyt elvitte az udvarkapitány, a legény meghát ottmaratt. – A nyul kegyelemér könyörgött a medvének, mer halálraitélték a róka, meg a medve. Aszongya a nyul:

„Ne báncsatok. Talán még lesz segiccség,” aszongya, „én emegyek, hozok hamar varázsfüvet és mekkennyek, talán jó lesz.”

Sikerút is. Megmentette a legént.

Avva hát a legény főket, foltatta az uttyát.

Itt meg hát hogy ki vót téve, azé a felesége hát, aki megmentette. De a lánnak az udvarkapitány nem köllött. Hát az aptya mindig kinoszta.

„Apám,” aszongya, „egy éven belül, akármiccsinász, nem esküdök meg.”

Hát kítüszték aszt a napot, hogy egy évre rá lesz az esküvőjük.

Hát jó van. A legény meg hát ment, ment. Pénze mindig vót, mer mindennap egy arany odakerút. Mikor kiszámította, halt!, ennyi idő köllött ide, most ennyi idő köll vissza, megfordult. Vissza!

Bement ugyanabba a kávéházba, ahol legelőször vót. Akkor örömré vót a város kiüzéve, lobogósztatva. Hogy hónap esküszik a kiráj lánya.

Hát a kávé megmagyarásza. Aszongya neki az a fickó:

„Uram,” aszongya, „fogaggyunk fő, hogy én is eszek abbú a levesbú, amit holnap a kiráj elejbe tesznek.”

„Hát az lehetetlen.”

Hát fogattak. Kiszólitotta a nyulat a tarisznyábú.

„Menny ide és ide és kérd meg a menyasszonyt, hogy nekem küggyön levest. Abbú a levesbú, amit a kiráj elejbe tesznek.” Hát a nyul ugrott. Sütkézett. Észrevette a menyasszonyt.

Szót neki. Mekkűtő.

Aszt a kávéssa együtt elfogyasztották.

Hát osztán megin szó lett, hogy abbú a husbú, amit a kiráj elejbe tesznek, ahogy abbú is eszik ú.

Ekűtte a rókát. A róka meghosza a pecsenyét. Együtt efalatoszták a kávéssa.

„Na,” aszongya, „kávés úr, fogaggyunk hát, most egy kicsit többbe, hogy abbú a borbú is iszunk, amit hónap a kiráj elejbe tesznek.”

„No, aszt méges hiszem,” aszmongya.

Kiszólitotta medvét. Nekiadott egy kulacsot:

„Ereggy. Hozz abbú a borbú, amit a királ holnap iszik.”

Hát a medve elment. Rászót a pincemesterre:

„Mennyen, meg aggyon abbú a hordóbú, amit holnap a királ elejbe tesznek.”

Ja, de a pincemester okoskodott. Akart bort anni neki, de nem abbú, amit a királnak visznek. De ráförmett a medve:

„Ha nem acc abbu,” aszongya, „itt röktön szétszellek!”

Hát erre a lány, hogy már az állattyait látta, erre osztán fölízét, hogy az ő megmentője íletbe van. Másnak az állattyai nem lehetnek, mint az övé. Hát asztán csak húsza, húsza.

Hát asztán a leány másnap, mikor hát az eskűvőre kellett vóna kerűni a sor, megtagatta az eskűvőt. Aszongya:

„Apám, sehogyse! Mer az én megmentőm,” aszongya, „itt van a városba. Akárho, de itt van. De, hát ki tuggya, hogy hol?” Hát gyorsan asztán küldöncöket ízét ki a királ, hogyhát kitudakollák a vár rosba, hogyhát ki az. Hát véletlen a kávéshó is kerút.

A jelentette, hogy: „Igen, itt vagyok.”

Hogy a királ hívassa, hogy jelentkezzen.

De ő mit ízent. Aszt ízente a királnak:

„Ide annyi az út, mint énnekem oda. Ha engem látni akar, akkor gyűjjon ide.”

Nahát osztán a királ befogatott hatos fogatba és behajtatott a kávéss elejbe.

Ott meghajút előtte: „Igen, én mentettem meg,” aszongya.

„No, majd kitudódik.”

Bevitte hát a várba. Egy szobába székek vótek. Egyik felű elű ült hát a menyasszony, meg a királ. Másik felire hát a sahanc.

„De,” aszongya, „ha engem meghazuttósz vagy megcsalsz, itt a fejedet veszted.”

„Hát,” aszongya, „fölséges kiráalom, én be tudom bizonyítani. Itt vannak az állattyaím,” aszongya, „esz tette tönkre.” Kiszólitotta a medvét. „Esz tette tönkre a sárkányt.”

„Rendbe van, az nem elégséges,” aszt felete.

„Na,” aszongya, „akkor hát adok más bizonyítéket.” Belenyút a zsebgýibe, – évót rejtve a béllés között a királné, királlány zsebkendeje, ja, amive törűte hát a vért. Aszongya:

„Abba a pillanatba még szerencséje vót a lányának, mikor éntőlem,” aszongya, „elkapta, hogy emeccette a nyakamat, íbrett fő a medve, hát a zsebkendőt a zsebembe nyuszkóta. De nemcsak az ízét a zsebkendőt, de itt van,” aszongya, „a menyasszonynak a gyűrűje is. Nézze meg eszt a gyűrűt, ha a családhó tartozik-e vagy nem.”

Hát a királszin, vagy mi a fene jel, az benn vót a gyűrűbe. Akkor elhitte. Asztán megnyomta a csöngőt. Beugrott az inas. „Parancs fönség!”

„Szólicsd be a trónörököst, hát az udvarkapítányt!”

„Tessék heletfoglalni.” Odaűtette a menyasszonyáhó. Hát űk hárman űtek.

Aszongya neki: „Te trónörökös vagy. Miccsinyáná,” aszongya, „egy ollan gazemberre, mint az ott?” És rámutatott. „Mint trónörökös létedre vagy mint fönség létedre téged megcsalna, meghazutóna? Micsoda büntetést szabná neki?” aszongya.

Aszongya: „Fönségem, én aszt,” aszongya, „négy lóva szabatnám szét.”

„Na, akkor magadra szabta ki az íteletet. Mert te csaltá meg.” Így meg úgy.

Meg kint hát persze az inas úgyis várt, de az inasnak szót. Egykettőre gyűttek, megmá vitték le az udvarra, meg ott négy lóva szétszabatták.

Hát ő kapta meg a királlányt.

Hát jó van. Mast három nap tartott a lakodalom. Lakodalom után az urak összeszótak egy kirándulásra. „Emennyünk vadászni.” Hát kimentek valahová az erdőbe vadászni. Hát a fiatal királynak egy aranszörű őzike jelent meg. De akármiccsinát, nem tudta lelőni. Mindig úgy mászkát, hogy a fa mindig akadék vót. Nem tudott rálőni. Hát addig csalta, csalta, míg besötétedett.

Hát jó van. Ezek hazamentek a fiatal királ nékü.

A fiatal királ meghát leült és tüzet rakott, hogy kicsit falatozzon, mer egész nap nem evett semmit. Hát a tarisznyába vót. Kiszólitotta a három állattytát. Azok lekupolottak, kesztek falatozni. Eccecsak egy hang, egy vénasszonyhang, fönn vót egy a fán, kezdett ott pityeregni:

„Ja, jaj! De izélek, fázok!”¹

„Na,” aszongya neki a királ, „ha fázol, gyere le, melegeggy!”

„Nem merek, az állataid szétszabnak.”

„Nem bánatnak az én állataim senkit,” aszongya, „nyugottan legyühecc.”

„Nem merek,” aszongya. Letörött egy darab ágat és aszt ledobta. Aszongya: „Fönség, tegye aszt az ágat az állatok elejbe, akkor megvagyok védve.”

Szótfogadott. Odatette aszt az ágat. Az állatok fölátak, küvéváltak. Őtet meg fogta a boszorkány, meg vitte.

Hát nincs királ! Most hát ez megtörtént, a királné hát gyászhaborút. Jászút.

Megérkezett hát a bátyta a célpontra. Ahol ki volt tűzve, hogy találkoznak.

Nem gyüitt. A kések tiszták. Hát fletbe van. Fogta magát, hát emegy elejbe. Maj talákszik.

Bekerüt a városba. Bement abba a kávéházba, ahova az öccse szokott menni.

„Mi ulság van itt, hogy illen nagy gyászba van a város?”

Hát a kávé emeséte az egész dógot, hogyhát mi történt itt, hogy a fiatal királ eltűnt. Hogyhát ugyanillen ember, mint ű. Hogy a két tezsvert ekkülömbösztetni nem lehetett. Lova egyforma, tarisznyájok, fegyvergyök, minden, állatok. Hát ott beszét.

Fogta magát szépen, bement hát a várba. A királné úgy fogatta, mint saját urát. Nem ismerte meg. Hát ott ettek is, ittak is. Kerüt sor a lefekvésre. Le is fekűttek. De az illető a kargyát aszt leoldotta és az ágy közepibe fektette. – Az annyit jelent, mintha a lovak között, strájfának mondgyák, hogyhát az a védő. Hát ez úgy. Nem szót semmit az asszony. „Csak mér teszi ezt a kardot ide?”

Hát ű mindent a kávésná hallott. Regge, mikor főketek, aszongya a királnénak:

„Jelencsd be az uraknak, emegyünk vadászni.”

Hát rá is szette. Az urak megin arra a helre mentek, ahun hát az öccse vót, hogy kinn vótak. Éppúgy megjelent az aranyőzike, mint az öccsinek. Őtet is arra helre csalta az őzike, mint az öccsit. Ugyanarra a pontre.

Ott leült. Ais kiszólitotta az állattytait. Megrakta a tüzet. Adott nekik harapnivalót. Megjelent a vén boszorkány. Annak is ott jajgatott, hogyhát fázik.

„Ha fázol, gyere le. Itt melegeggyhecc.”

Ja, de az asszony csak kukoricázott, kukoricázott. Megin odadobta az ágat.

„Majd adok én neked ágat!” Visszadobta. Ragatta a puskát, – mert tanút valamit útközbe, – a boszorkánnak! „Ha nekem,” aszongya, „öt percen bellű nem lesz itt az én öcsém, meg az állattytai nem ának úgy előttem, mint az enyimek,” aszongya, „mingyá véged van.”

Abba a pillanatba egyszerre, mert ott mind túskeerdő vót, hogy ott még egy egér is bajosan tudott menni, mikor a fegyvert rászegezte, hogyhát esűti, abbű a tuskébű a világon a legszebbik virágkert lett, éshát az öccse szépen sompolgott.

Az odament.

Mikor ecce az öccse megvót, akkor a két medvét nekiengette:

„Mast aszt a piszkot szeggyétek szét.”

Aszt tönkretették.

Hát osztán hazamentek mind a ketten.

Akkor is üressen mentek haza a vadászokkal. Megin nem vót hát királ. Hát kéccsége vuotak.

Hát eccecsak betoppant.

Csak nészte a két tezsvert. Nem tudta, mellik az ura, a felesige. Nem ismerte szét űket. Úgy kölött kérdezni: „Hát most melliké vagyok.”

Hát osztán jelentkezett.

Akkor mekkértte osztán hát a sógorát, hát a magyareMBER úgy mongya, hogy mér tette aszt a kardot.

Aszongya: „Mert tilos az érintkezés! Azér tettem oda. Az aszt jelentette.”

Na, hát asztán így rendbegyűttek. Ujra tartottak lakodalmat. Asztán hát az öregebbiknek hát a királ monta: „Itt mast vannak kitönő nők, itt mast válassz magadnak, amellik hát teccik. Ne sokat kukoricázz,” aszongya, „ahhó lépty és csólkold meg. Ha szive van, visszaaggya.”

Úgy is lett. Hát egy fehérnépet kivállasztott. Osztán tartottak, egy hétig a lakodalom mindig főtt.

Hát az egyikbű királ lett, a másíknak adott foglalkozást. Hát azok igazán boldogok lettek. Ha meg nem haltak, máma is élnek.

De ott vót itt a szomszédom a lakodalmon. Meg én is. Ez főhordott, kiszolgált. Ollan ügyetlen egy ember vót, hogy magam rösteltem. Má minden fogytán vót, de még egy sonka ott készen vót. Aszt le-akasztottam. Mondom: „Itt van Ferenc, legalább ebbű egyé”. Akkor még ott kukoricázott, a kutya kikapta a kezibű. Fut a kutya a sonkáva. Ő meg a söprüt ekapta, utána. Mikor kőrösztű ugrott a kerítésen, az utánacsapott. A kutya efosta magát. Aszongya a szomszédom: „Jó van kutya, má a csontot elvihedd, csakhogy a velőt ithattad!”

Még ma is a szájaszéllet nyajja.

5. AZ ARANYSZÖRŰ BIRKA

Hát vót valamikor Magyarországon egy kiráji és Törökországba is egy kiráji.

A magyar királ meghívtá hát a török királt, hogy látogassa meg. A török királ ehosztá hát a lányát és hárman hát szépen együtt beszélgettek, tanácskosztak. A magyar királ etalátá hát neki mondani, hogy üneki van egy embere, egy juhássza, ollan talán a földkereken sincs, ollan igaz ember. Hogy az soha még az illebe nem hazudott.

A török királ aszongya, aszt nem hiszi.

Hát nagy fogadást csinátak, hogy hazudik. Pedig tévedett. Elmegy hát a következőnap az aranszörű birkáva. A lány megszökött, ement a juhászhoz. Aranyat, gyémántot, az a világon mindent ígért a juhásznak: aggya neki a birkát.

Hát sehogyse. Ű nem aggya oda.

Hát odakerüt a sor, kérdi a lány: „Hát atyafi,” aszongya, „mongya meg nekem, hát mijér adná oda nekem aszt a birkát?”

„Semmi kincsér se, de egyér,” aszongya, „ecserélem.”

„Mijér?” aszongya.

„A feketéjér, ami a lábaközött van.”

Beleegyezett. Jó bevett neki.

„Hát itt a birka.” A lány fogta a birkát és vezette.

„Űjjaj, de most bajba vagyok. Hogyan aggyam, hogyha a királ, hogy hijánzik a birka, hogy hova lett? Most próbát csinájjak.” Leszurta a csörgösbottyát, rátette a kalaptyát. Odament, összehosztá magát, meghajút:

„Fenséges kirájom, ellopták.”

Visszalépett, megin odaát:

„Fenséges kirájom, a farkas megette.”

Megin félrelépett. Harmaccor is odalép:

„Fönséges kiráalom,” aszongya, „bocsánatot kérek,” aszongya, „ecserétem feketéér.”

„Eszet ehiszem,” aszongya.

Abba belenyugodott. Mikor hát az ideje megvót, hazahajtotta hát a bárannyajit. A kiráj, meg a török kiráj a lánnyal ép gyütt. Lesték az ablakon. Megérkezett.

A királ fogtamagát és lesétát az udvarba.

„Fijam, gyere ide.”

Odament. Hát összekapta magát, mint a katona. Meghajút.

„Hol az én aranyszörű birkám? Aszongya.

„Bocsánat, fönségem,” aszongya, „ecserétem egy feketére.”

Aszt ehitte neki.

A török királ elvesztette a fogadást. Ki is fizette.

„Na,” aszongya, „fijam, tudom, hogy idájig nem hazuttál. Nekem ez a kincs nem köll. Ez a tized,” aszongya. Nekiatta. „Megérdemled,” aszongya.

Evve asztán vége lett.

6. AMIKOR A CIGÁNY ÜGYVÉD LETT

Hát volt valamikor egy pap és egy tanító egy kösségbe. Szép gyönyörű idő vót, kint tanácskosztak az uccán. Ecce csak a pap aszongya a tanítónak:

„E,” aszongya, „emennyünk egy picinyt sétányi,” aszongya. Sétátak, sétátak, elérkeztek hát a szomszéd kösségbe. Aszongya a pap: „Gyere, bemegyünk, igyunk egy pohár bort, ekkicsit uzsonnázunk.”

Hát be is tértek. Mikor fizetésre kerüt a sor, se a papnak egy garasa, se a tanítónak. Hát a pap mekkérte a kocsmáros, hogy számolla össze: „Maj valamellikünk jön, osztán megfizeti. De a nevünket ne írja föl.”

Hát amikor elmentek, a kocsmáros fogta magát, fölirta az ajtóra: „A dominusvabiszkum megivott háromdeci bort, megevett három főttojást, két süteményt. A tanító, az etkumspirirituži megivott két pohár bort, megevett egy szafaládét két süteménnyel.”

Hát eltelt egy-két nap. A tanítónak adott pénst a pap, hogy ű könnyebben megy, fėjatalabb ember vót, mennyen, fizesse meg hát az adósságot.

Hát a tanító az hama észretért, a föliratot mikor megpillantotta, hogy mit jelent. „Hát fizetek, kocsmáros úr!”

„Mit fizet?”

„Pohár bort, szafaládét, két süteményt.” Kiszámította, megfizette. „Hát a plébános úr?”

„Megevett három tojást.”

„A három tojásbú három tyúk lett vóna. A három tyúk egy évbe ennyit tojott vóna. Abbú meg ennyi, meg ennyi tojás lett vóna. A tojásokbu ennyi tyúk lett vóna. „Aszt összeszámította a kocsmáros neki, hogyhát ember talán a földön nincs is, aki aszt kította vóna számítani, hogy az mibe kerül.

„Hát ez lehetetlen. Én aszt nem tudom, megfizetni.”

„Nem fizeti meg, bepörölöm.”

Ement a bírósághó, bepöröte.

Hát egy szép napon mekkapta az idézést a bíróságtu a plébános. A tanító mint tanu.

Na, dehát mit tud segiteni a tanító? Törte a fejít, buslakodott.

Arrament a cigány. Lássá, hogy a plébános igen szomorú.

„Jónapot, tisztelendő úr. Mit buslakodik?”

„Ej, cigány,” aszongya, „nagy bajba vagyok.”

„Mi baj? Tessék hát elmondani, talánnyá tudok segiteni,” aszongya.

„De, hát hijába,” aszongya, „tanúttabb emberek is vannak a világon,” de aszongya, „bajja hiszem, hogy segiteni tudnának rajtam.”

„Hát csak mongya e. Talán?”

Hát emonta neki.

„Tisztelendő úr,” aszongya, „eppercet se késsen, mennyen a bírósághó és aggyon be engemet mint ügyvédnek. Én heltállok,” aszongya. „Én magán fogok segiteni.”

De a bíróság meg ugyan az ű kösségbe vót, mint például itt, Fölsőpuján, nem? Hát az idézés erre és erre az órára szól.

A tanító, a plébános hát megjelentek. A cigány nem. Nem tünnek tárgyani. Küttek egy küldöncöt a cigánnak.

Hát akkor a cigán is előjött. Hát akkor a bíró mingvá előkapta, jólehorta, hogy őmijatta késlekedik itt a tárgyalás, egymás.

„Hol vótá?”

„Na,” aszongya, „igentisztet bíróuram,” aszongya, „vöttem öt kiló kukoricát. Aszt megföszttem, most eküttem a feleségemet, hogy ütessejel.”

„Te bolond cigány,” aszongya a bíró neki, hogy kel ki az a kukorica, ha megföszted?”

„Ó, tisztelt bíróuram,” aszongya „a kocsmáros úr is megföszte a tojást. Hát akkor hogy kene abbú ki?” aszongya.

Hát a cigány megnyerte, a kocsmáros bukott.

7. A CIGÁNY ÉS AZ ISKOLA

Hát vót egy pap. Szeretett vadászni. A cigány meg lakott a kertye végibe a pap lakásáná. Foggya a puskát a pap, kimegy a kertbe. Odakiját a cigánynak. Aszongya; „Gyere velem hajtani,” aszongya. „Emennyünk vadászni.”

Hát egy jó suhánkát fogott a cigány, meg hát mentek hát az erdön. Föugrik egy nyul. Pap rákaptya a puskát: „Hupp!” A cigány a botot: „Hupp!”

Hát a cigány fogta a nyulat. „Plébánosúr, eszt én löttem, ez az enyim.”

Aszt felete: „Hü, már cigány. Hogy tuttud vóna” aszongya, „te lünni, hiszen csak bot van a kezedbe.”

„Lüttem! Téved, plébánosúr,” aszongya, „én lüttem. Az Isten akarta, esütt,” aszongya.

Hát meg ment a vadászat tovább, míg be nem estölöttek. Aszongya a pap: „Jó van cigány, na hát mast evisszük hát a nyulat hozzám. Amellik előbb jóregget tud köszönni, azé lesz a nyul. De a nyul egyelőre nálam marad.”

Hát a cigány hát okos vót. Paplakás előtt nagy fák vótak. Pap nem számította, de a cigány főmászott az egyik fára, meghát ott leskődött.

Már este tíz óra. Útött a toronyóra. Ecce csak a cigány halla:

„Mi ez?”

„Iskola.” Mikor a pap megfogta a mismist a szakácsnéna.

A szakácsné megfogja a pap micsodáját: „Mi ez?”

„Tanár.”

„Hagy mennyen hát a tanár az iskolába.”

A cigány szép lassan lecsuszott a fáról, odament az ablakhó, jó megzörgette.

„Ki az?”

„Én vagyok, a cigány. Jóreggelt kívánok.”

„Mit akarsz cigány, hiszen,” aszongya, még csak tíz óra este.”

„Plébánosúr,” aszongya, „nagyon téved, mer a tanár nyócórakkor iskolábamegy,” aszongya.

Akkor efutotta a méreg a plébánost.

„Itt a nyul, meg pucull,” aszongya, „de elne árud senkinek.”

8. AKI SZEBBET ÁLMODIK

Vót egy másik plébános. Nettó a cigánt híta vadászni. Ott is illen formán történt.

A pap lütt nyulat, a cigány meg a kapanyelet fogta rá. Hát ezek is így kerütek rá. Hát ott is kicsinyták, amellik szebbet tud álmodni az éccaka, azé lesz a nyul.

„Ittmaracc cigány, nálam alszó.”

Hát a cigány furtonfurt a kulcslukon lesekedett, hogy hogyan készíti el a szakácsné a nyulat. Hát el is készítette. Cigány aszt is meglátta, hovattette.

Mikor nyugovóratért a pap is, a szakácsné is, a cigány főket. Neki a nyulnak. Bevágta, megette.

Regge gyün a plébános: „Na, cigány, mit álmottá?”

„Ej, tisztelendő úr,” aszongya, én igen szípet álmottam. Deja tisztelendő úr mit álmottott?”

„Én szépet,” aszongya. „Két angyal gyütt,” aszongya, „a mennyekbű létrán. Megfoglak, vezettek a létrán fö ja menyországba,” aszongya.

„Igen, igen, plébános úr,” aszongya, „én is láttam. Aszittem má ugyse gyön többé vissza, hát én megettem a nyulat.”

9. STEJNBERG

Volt valamikor egy halász. Az a tengerparton lakott, de közel valami királi városhó. Igen jó ment neki az üzlet. Őt kislánya vót neki. Azok má mind iskolába jártak.

Hát ecce kimegy. Lerakja a huszonöt hálót. Mikor végigért, emegy vissza. Főszedi. Egy halat se tudott fogni. Másnap újra kiment. Lerakta őket. Megin nem fogott semmit. Hát így ment hónapok hosszat, hogy semmit nem tudott. Sok adósságot csinát má az üzletekbe. Arra kerüt utollára a sor, hogy nem kapott hitelt.

Hát egy szép napon kijelentette a feleséginek, aszongya:

„Annyuk, én emegyek. Ha tizenkét órára nem leszek idehaza, akkor ne várgyatok,” aszongya, „nem akarom látni, hogyan pusztútok éhen. Én a tengerbe vetem magamat.”

Hát lerakta a hálót. Visszatért. Főhúsza mind a huszonötöt. Egy sincs! Letérdet a csónakjába, imádkozott, hogy a Jóisten nevíbe ű a másvilágra megy. Abba a pillanatba meg hallott valami kiáltást. „Pajtás, nem szégyellenéd magadat öngyilkosnak lenni?” Akkor körünezett. Sehöl semmicse lát. Megin próbázott, hogy nekiveti magát a tengernek. Ujra megszóllant: Akkorse lát semmit.

Megszóllant harmaccor. Hát akkor főtekintett az ég felé. Lássá, hogy hát egy óriás sas lebeg fönt a levegőbe.

„Pajtás,” aszongya, „terád még szerencse vár.”

Savva a sas ement, etünt. Utánaézett. Hát mint sok helen a tengerbe vannak sziklák, ollan kis szigetfajták. Hát átrepüt egy ollan csucsra és ottan leszát.

Meg lekapcsúta a csónakját, meg utánaevezett. Hát főmászott a sziklára. Mit lát? Egy nagy, irtó-zatos nagy fészek vót ott. Kilenc tojás vót bent. Ej, akkor a szive egyet dobant:

„Hála Isten, valamit viszek haza. Nem pusztúnak éhen.” De a sas megszóllant: „Pajtás,” aszongya, „evihedd a tojásokat, de mond meg a feleségednek, hogy jól, ne bánca őket, hanem meleg helre tege őket.”

Hát hazament. Mongya a feleséginek, mi ujság van. Főlát, főrakta a tojásokat, mint régente vótak a régi cserépkálhák a szobákba, a kálha vállára.

Másnap kiment, lerakta a hálót, megin átevezett a fészekhez. Ujra kilenc tojás van benn. Azokat is magához vette. Főszedi a hálót. Nincs hal semmi. Hát bizony igen szomorúak vótak.

Harmadik nap kimegy. Az első az volt, mikor a hálót lerakta, hogy megnézi a fészket. Harmaccor is kilenc tojás bent. Magáhozvette a tojásokat. Visszament. Az eső hálót főcsigázza. Csaknem beleszakatt, annyi hal vót bent. De mire az összes halakat kiszette az egy hálóbu, a csónak megtellett.

Hazament, a feleséginek átatta a tojásokat. Meglett az öröm, hogy van pecsenye. Hát az huszonöt napig tartott, mire kiszette hát a hálót. A huszonötöt. Mindennap csak egy hálót tudott fővenni, annyira meg vót telve neki. Hát akkor má vót pénz, elanni is eleget tuttak, meg készlet is maratt.

Hát asztán csak vótak. Egy szép napon, igen csunya, ködös idő volt, aszongya:

„Annyuk, én máma idehaza maradok,” aszongya, „sok dógom van. A hálót egy kicsit kiköll reperáni.”

„Hát jó van. Mast van. Nyugoggy egy kicsit.”

Hát nekikezdett a hálót reperáni a szobába. A gyerekek az iskolába vótak. Megtartották az ebédet is. Ebéd után újra nekifogott. Eccecsak arra lett figyelmes, egy nagy durranás törtínt. Főkaptya fejít, körünez, hát lássa, hogy egy tojás fekszik a földön. Leesett.

Odamegy. Megnézi. Hát mi van? Ekkis fiju. Ahogyan aszt nézegette, nézegette: hupp, hupp, hupp, mind a huszonhét tojás leugrott. Mind a huszonhétbü fiju lett. De nem mozdút egycse. Csak az utolsó, a legfijatallabbik, az egyet fordút magán, főlát, meg odasétált hát az öreghez:

„Édesapám,” aszongya, „hogy érzed magadat, mikor huszonhét gyereket lácc elötted?” aszongya.

„Istenem,” aszongya, „miccsinájjak? Ha a Jóisten atta, elköllek fogyannyi benneteket,” aszonta.

Eszóta magát: „Fiuk talpra!” A huszonhat főlát, mind deli legények lettek abba a pillanatba.

Hát aszongya a legfijatallabbik: „Tudod-e mit, apánk? Nagyon jól tuggyok, ruhánk nincs. Ereggy el a királhó, kérj tüle a huszonhét fíjadnak tejjes rüsztungot. Mint egy katonának.” Hát a királhoz be is ment az öreg. Meg is kapta. Kocsin vitette ki. Másnap a huszonhét fiju elbucsuzott a halásztul és bementek a királhoz, hogyhát űk katonák akarnak lenni.

„Fíjaim,” aszongya, „sajnos, nem fogadhatlak el benneteket. Nincsen ollan törvény a világon,” aszongya, „hogy egy évbe, egy apának huszonhét fíját,” aszongya, „elvehettyük.”

Mekkösztönték a ruhát. Hát űk itt maradnak. Csak avva át elő. De mindig a legfijatallabbik.

„Na, hát,” aszongya, „fijaim, ha má annyira vagyunk, egy szolgálatot teljesíthettek. Hajaszt meg-tuggyátok csinyáni, mindenik kap tülem egy zsák aranyat. Nem sok munkábul áll,” aszongya. „Őt hold rétem van. Aszt leköllitek kaszálni és aszt tisztábatenni. De vigyázatok jó. Szerszámot majd én adok.”

Hát elfogatták. Hát huszonhét kaszásra az öt hold nem soká tart. Az egykettőre megtörténik. Le-kaszáták. Mire este lett, má boglába is vót a széna.

Szép napok vótak. Megszáratt. Este megvacsorásztak. Akkor eszóta magát. Aszongya: „Gyüleke-ző!” Förlátak. Tizenhármát kiolvasott. „Tik máma strázsátok!” aszongya, „de jó vigyázatok minden-re.”

Ük odaállottak. Regge, mikor a legfijatallabbik megébred, körünéz. Egyik bagla a másik után csaknem mind, fővan burogatva.

„Itt valami történt.” Akkor leszitta üket. „Talpra,” aszongya, „minden szálat, ahun egy szálat ta-látok, asztat tisztábatenni, hogy újra rendbelegyen.”

Egész nap munkátak. Minden szálat összeszettek, amit oda betiportak.

Este kiállította a másik tizenhármát. Hát azok nettó csak úgy vigyásztak, mint az első. Megin a boglák fővótak fordítva. Ujra neki a munkának. Rendbetették. Este vacsora után:

„Na,” aszongya: „Tezsvérek, ti tizenhárman vótatok szolgálatba. Nem vigyásztatok meg. Én máma magam leszek. Ha jénis úgy vigyázom meg, minti, akkor regge lűjjetek agyon,” aszt felete.

Hát vót egy folás azon a réten. A lekközelebbi boglát kiválasztotta magának, forrás mellett. Oda ledüt. Meghát ott figyet. Hát mit vett észre? Eccecsak egy gyöngye szellő jött és csaknem a szemei le-zárkóttak. De ő gyors vót. Odamászott ahó a forráshó, meg keszte a szemeit mosni. Az nem vót elég, a mellét kigombúta, mosta a mellit, hogy ű fölfrissüllön.

Hát ecce halla ám, egy nagy robaj. Persze köze volt egy nagy erdő. Az erdő, aszitte, mind egybe-dül. Ropogás, csattogás. Hát mit vesz észre? Huszonhét paripa jelent meg a rét széllére. Ott megátak. Hát egy szegény szürke vót, sovány, kösztök. Az kilipett a többi közü. Esz hát elejbement. Mészöllit-totta a szürkét. Aszongya: „Szerbusz, Stejnberg,” aszongya.

„Hét évig itt szenvedek,” aszongya, „valahára elgyöttél, megszabadítás,” aszongya.

Hát azok a lovak tették minden éven a szénát tönkre. Aszongya:

„Szójj,” aszongya, „a tezvéreidnek, kejjenek fő. Mindenik válassza magának egy lovat. Engem ugysem választ,” aszongya, „egyiksem. De te engem válassz. A többiek had válasszanak, amillen tec-cik.”

Hát meg is történt. Förlútek a lóra, belovagúttak hát a királ elejbe. Jelentette, hogy a rét rendbe- van, mehetnek hát a kocsisok a szénájér.

A királ maga főis kelt, kíváncsi vót, igaz-e. Hát igaz vót. Ki is atta nekik a zsák aranyat, meg min-den lóra adott egy zsák zabot és szénát. Avva emehettek haza.

Hát a halászapánk is igen megörüt, hogy viszontláthassa a fíjait.

„Na,” aszongya a Stejnberg a halászapókanak, „apánk,” aszongya, „ereggy be a városba, hozz bort, pálinkát, mindent, amit lehet, mert,” aszongya, „most mulatunk.”

Hát három nap, három éjje mullattak. De a huszonhat má kicsináta, (nem is,) hanem a Stejnberg kijelentette, hogy a harmadik reggerre utnakindulunk. Ez a huszonhat teszvér meg összebeszét, hogy cserbenhaggyák, megszöknek. Hát ugyan, ha eccer három éjje mulat valaki, három nap, hát bizony már akkor álmos is. Nem? Kihaszútták az alkalmat, mikor a Stejnberg elalutt, ezek kimentek, fogták a lovajikat, eszöktek.

Hát kivót jelentve, hogy ötórakor indulás. Hát jól van. Ű meg pont háromnegyedkor ébrett meg. Körünéz. Hát nincsennek teszvérek. Kimegy. Se lú, se ember, mind meglógtak. Visszament, aszongya az öreg halásznak: „Apám, ezek megszöktek, utánuk megyek.”

Azok nem akarták hát elengedni sehogyse. „Hátha elmentek, legalább te maraggy itt.”

De űse maratt. Hát a lovahó szót: „A tisztesség, becsület megvót,” aszongya, „bennük, zabot hat-tak.”

„De gazdám,” aszongya, „ereggy, hozz ekkis pálinkát, egy falat kenyeret, mer én nem eszem aszt, amit a többi eszik.”

Hát bement, vitt neki hát pálinkát, kenyeret. Aszt efogyasztotta. Aszongya: „Mast tarcsá!” Föug-rott a lovára. Kérggye a lova tölle: „Gazdám, hogy mennyek mast? Mint a gondolat vagy mint a szél?”

„Ahogy neked teccik,” aszt felete.

Hát valahol a messze távolba ütött ötöt az óra. A huszonhat teszvér meg levót lágerozva. Má az egyik megszóllant a huszonhat közül. „Mast öt óra,” aszongya, „ha mast az indul, egy hét ugvis kő ne-ki, mire ideér.”

Emmeg, topp! ottermett. Meghökkenetek. Bocsánatotkértek. Ezután hű szolgálji lesznek. Na, hát asztán összeszették magukat, utnakindútak. Elérkeztek egy erdőbe. Hogy lovagúnak, eccescak hallák, hogyhát kutyasivítás van. Hát mennek a kutyáhon. Erős láncca fához van kötve egy nagy melák kutya.

Megát. „Mennyetek,” aszongya, „szabadicsátok meg aszt az ebet.” Egyse fogadott szót. Leszát ü maga a lovárú, odament, szabadraengette a kutyát.

A kutya kétlábra állott, mekköszöntő. Aszongya: „Ha maholnap valahol bajbakerűsz, gondujj rám, én is mentőd leszek.”

Avval föugrott a lovára. A kutya is ement. Űk lovagútak tovább. Mennek megín jóidejig.

Észrevette, hogy egy sziklán egy sas van megláncúva. Ais ott jajgatott. Ujra szót a huszonhat tezsvernek, mennyen valamellik, szabadicsa meg. Nem ment egyikse. Aszt is megszabadította a Stejnberg. Ais mekköszönte neki. Monta:

„Ha bajbakerűsz valamikor, gondujj rám, szabadítód leszek”

Hát osztán mentek tovább. Mikor az erdő végire értek, egy kis viz volt, egy kis foló. Egy szegény csuka kinn a porba vergődött. „Szállon le egyik,” aszongya, „tegyétek vízbe aszt a szegény állatot, ne szenvegyen.”

De, hát egyse szállott. Leugrott, beledobta a vízbe. Egyet pördült. Mekköszönte Stejnbergnek. Aszongya:

„Ha bajbakerűsz valamikor, gondull rám.”

Avva ementek. Elírkeztek egy városhon. Hát annyit láttak, hogy a város nagy gyászba van. Hát belovagútak a városba. Egy öregemberre találkosztak. Intett: Halt! Megátak. Rászót:

„Öregapám, mi újság van itt a városba, hogy illen nagy gyászba van?”

„Ej, uraim,” aszongya, „nagy baj van itt az országba. „Hogy mellik ország, azt nem tudom má. „Egy nagy ország hadatüzent. Hát előre gyászolluk a hazánkat, mert evesz,” aszongya, „a hazánk. Meg igenjó királlunk. Aszt sajnálluk.”

„Na, öregapám,” aszongya Stejnberg, „vezessen a királ elejbe minket.”

Hát elis vezette őket. Jelentkeznek a királnak, hogy „a huszonhét tesvérek vagyunk, ejöttünk segiccségre.” Aszongya, „fönséges királlunk, fogaggyon bennünket. Nyugott lehet,” aszongya, „hogy a háborut mink nyerjük meg.”

„Hát jó, ha annyira vattok.”

„Mikor lesz az indulás?”

„Negyedik nap hajnaba.”

Aszongya: „Fönséges királlunk, aggya ki a parancsot az egész országba, ahány zenész van az országba, az mind kezgyen zenézni és az összes harangok,” aszongya, „mind kondullanak meg. Örömhírre,” aszongya.

Hát mulattak. Ejött hát a pont nap. Indulás! Hát a királ ment legelől. Stejnberg a hátamögött. Úgy gyüttek hát a királnak hát a mellékurai. Nem? Utánuk asztán huszonhat tezsver. Úgy gyütt hát a többi. Elírkeztek a harctérre. Aszongya a Stejnberg a királnak:

„Fönséges királlom,” aszongya, „kardodat ki ne huzd a hüvelbű. Hadd benn nyugoni.” Akkor kijátott a huszonhat tezsvernek: „Tezsverek előre! Kardot ráncs!” Akkor kirántották a kardot. „Hurrá!” aszonta. Hát azok nekimentek. Az első vonalat keresztűtörték. „Utánam!” Ementek. A másik vonalat is keresztűtűzták. Mentek a harmadik vonalra. Aszt is áttörték. Betörték hát a királló. A királt efogták. Pedig, ha ecer a királ a sorrakerút, vége a háborunak.

Hát a királ megvergette a vállát a Stejnbergnek. „Mátú fogva,” aszongya, „te vagy a trónörökös. Ti meg huszonhatan,” aszongya, „tábornokok lesztek.” Kineveszte őket.

Avva megfordútak. Vissza miatyánk! Elhatták az országot. Mentek vissza arra. Akkor mekkondútak a harangok. Huszonnégy óráig szünetnékü konogtak a harangok, ollan nagy öröm lett.

Hát természetes, be is ötöszköttek mind. Stejnberg is, mint trónörökös. Asztán el, a királ vezette egyik szobából a másikba, mindent megmutatott, hogy hogyan néz ki hát. Hát egy szobába bekerűtek. Ott a plafon teli, az egész szoba, az másbú nem vót, mind csupa fényképekbű. Hát ü nézegette fönt is, lent is, mindenfelől. Egy nöbe megakatt a szeme. Aszongya a királnak:

„Fönséges királlom,” aszongya, „mit szöl hozzá, életbe van ez a nő?” aszongya, „vagy halott?”

Megfogta a trónörököst: „Fijam,” aszongya, „nem tudom.” És sirvafakatt. „Ez vót valamikor,” aszongya, „az én jegyesem. Etünt, eskűvő naptyan, amellen hát eskűttünk, erabúták. Azúta,” aszongya, „én rengeteg sok katonaságot áldosztam, kuttatására, keresésére, de hírt se tuggya senki,” aszongya.”

No, abba belenyugodott. Az mindent körülnézett, amit látott. Elment hát a huszonhat tezsverhöz. Mongya nekik, hogy mi ujság. Azok is megnézték.

Hát a huszonhat közül volt valami besugó. Elment a királhoz és besugta, hogy a Stejnberg a poloknak a legméllebb fenekin is van, az előteremti. Ha élve, ha halva. Hát persze a királ meghívatta a Stejnberget, hogy mit mondott ez és ez.

„Ha kívánod,” aszongya, „fönségem, készen vagyok.”

Elfogatta. Aszongya: „Pénzre, amire szükséged van, rendelkezésedre áll,” aszongya. „Amennyit birsz, fogj, csak nekem a mátkámat szerezd vissza.”

Avva lement a lovához. Vitt neki hát egy kis harapnivalót. Mongya neki, mit vállat.

„Gazdám,” aszongya, „nem lehet. Majd én megmondom, mikor indulunk. Legelső, jegyezd jó magadnak fö,” aszongya, „ereggy be a városba. Emész a cipészhez. Megmondod neki, hogy ijjen es ijjen cipőket csinállon. Ennyi öttés, ennyi szegnek szabad benn lenni. Pontosan se több, se kevesebb. Ha kész,” aszongya, „akkor elviszed az aranyműveshez és” aszongya, „bearanyosztatod.”

Hát ez tartott három nap, mire ez mekkészűt. Elvitte a cipőket, a lovának megmutatta. „Rendbe van,” aszongya. „Mast ereggy és kérj akárkitű,” aszongya, „egy abroszt. Aszt is vedd magadhoz. Elérünk,” aszongya, „egy erdőbe. Én ottan megállok és,” aszongya, „leszász. Amit lácc, ott szeggy össze mindenfélli gajjat, amit az abroszba beletucc kötni. Meg a cipőket is. Azután fölűsz rám,” aszongya. „Ha másocor megállok, akkor nyugottan száll re rúlam, száz lépést menny az erdőbe, akkor fordujj el és száz lépést előre.” Aszongya, „egy tóhoz kerűsz. A tó partyán űjj le és mindaddig várj,” aszongya, „míg a nő csolnakon nem csónakáz. Mikor közelledik tehozzád, mer az irán arra lesz,” aszongya, „akkor hirtelen ugroggy föl és ásitozz. Észrevesz téged. Rádszól, hogy ki vagy, mi vagy? Csak aszt feled neki, hogy párizsi zsidó vagy. Mit árusz? Mindenféllit, párizsi divatot. Odaállasz,” aszongya, „a parthoz. Kiszáll. Legelőször a cipőket mutatsz meg neki. Az mingyá kész,” aszongya, „föhuzni, próbáni. Jobb lábra,” aszongya, „engedd meg, hogy huzza föl, de a ballábát,” aszongya, „ha beleilleszti, aszt ne várd meg, hogy a sarka is belecusszon, hanem kapd el,” aszongya, „én abba a pillanatba ottleszek és hozom. Merha mind a két lába belecusszik,” aszongya, „akkor evagyunk veszve.”

Hát ű kihasználta az alkalmat. Sikerűt is. Ekapta a lánt. A lova ottermett. Fölűtek. Meg, hát visszafelé. Ja, de mit látott, Uram, Istenem? Az erdő az mind előtte egybeborul, a hegyek elejbefutnak, a nagy árvizek mutatkoznak neki. De ű annak odase, csak hát ment.

Kiérték az erdőbű. Ott letette a gyöpre és melléje űt. A lán eszméletlen lett a sebes levegőtű. Hát ott ekeszte cirókáni, ott simogatta a lánt. Hát szó sincs rűla, mán fjjatalembernek a nadrágba is megmozdút, de meggondűta a dolgot: nem szabad. Tehát nem bántotta. Közbe űis elsunnyadt. A lova meghát ott sétálgatott.

Fölébbret a lány. A lány nem röstete. Az ekeszte cirókányi, simogatta. Egyet, egyet oda is nyomott az ajkára. Csókűgatta. Hát a sok csókűlözás után megébret. De a lova is át, mer eejött az űdű, hogy menni köll.

Avva hát fölűtek a lóra, meg továbbmentek.

Ecce csak halla a hangot: „Megáll, te átkozott, visszajűssz te még hozzám.”

Odase hederített. Ment. Hát a királ is űgy tett, mikor megérkezett. Elejbeborut hát, hogy ű bocsánatot kért.

„Nem lehet,” aszt felete rá az neki, „nincs itt a menyasszonyi ruhám.”

„Hát, hol hagyta?”

„Itt és itt. Aszt is evitte a boszorkány.”

Hát nincs más hátra, érte kű menni. Ki megy érte? A szegény Steinberg. Megmondta megin a lovának, hogyhát micsoda föladat van.

„Na,” aszongya, „rendbe van, mehetűnk.” Aszongya, „ha jén az erdőbe megállok, ne szöll egy szűt se. Szállj le, ereggy száz lépést balra be az erdőbe, száz lépést előre, a kapuná lesz,” aszongya.

Kapu nyitva van. Hát ez is rendebe van. Bement. Szól a boszorkánnak, hogy mér jűtt. Oda is atta neki. De sokat űdűzűt. A ló má akkor a kapuba át. Má a boszorkány egy fekete pácáva gyűtt utánna, hogy lesujcsa. Le is sujtotta vóna, hanem a lova űgyes vűt, elkapta, a kezibű kivette. Avva fölűgrott a lóra a kufferra egűűt.

Ementek haza. Otthon atta át a lova a pácát csak neki. Addig vitte. „Esza pácát,” aszongya, „jó tarcsd meg magadnak. Mer erre nagy szűkség lesz.”

Hát, jó van. Itt van a kuffer. Hát a királ igen megűrűt, hogy meghosza.

„Uram,” aszongya a nő, „nem lehet, mer nincs ollan kulcs a világon, aki eszt a kuffert fölzár-gya.” A kulcs meg ottmaratt, mast újra visszakű neki menni.

Megin mongy a lovának, hogy micsoda föladatot kapott.

„Na,” aszongya, „jól van, de a pálcádat elne felejcsd. Elmegyünk! Ugyanúgy, ha megállok, emész száz lipést balra, száz lipést előre, kapuhoz érsz. Ott huszonnégy oroszlány áll.” Aszongya, „leugrasz és vesszőve végigsimitasz. Azok,” aszongya, „küvévának. Nyugottan bemehecc.”

Hát az minden sikerüt. De hol a kulcs?

Aszongya neki a boszorkány: „Mekkapod a kulcsot, ha a három lovamat lelovagulod.” Három lova vót neki. Azok szabadon vótak az istállóba.

Odamegy. Az egyiket ekapta, föluggrott rá. Ki az udvaron! Hát a ló meg mindenféllit próbát, csak jót nem. El is dobta magát, de a nyeregű kidobni nem tulta a Stejnberget. Avva fölemelkedett az épületen keresztül. Csak aszt vette észre magán, hogy a földön van. A lóbú meg egy nyul lett. Megpörgött. Eszibejutott: „Csak mast gyünne hát az én kutyám, aki elkapná.”

Még kise monta, má a kutya elis kapta, meg hoszta neki a nyulat.

„Itt van,” aszongya, „Stejnberg, mond, hogy itt az egyik lányod.” Hát ez sikerüt.

Fogta a másik lovat. Lelovagúta. Asse birta kidobni. Abbú lett egy galamb. Aszt a sas kapta e.

Hoszta neki: „Itt a másik lányod.”

Hát a harmadik is. Ammég lekkutyább volt. Deját hijába vót. A nyeregű kitenni, nem tulta. Eis fölemelkedett. Keresztű. De, mikor talpon érezte magát, semmicse lát. Eccecsak lássa, hogy egy kis forrás van. Meghat a csuka ott bent uszkál.

„Ej, csukám,” aszongya, „megigérted, hogy visszaszolgálod, amit tettem.”

Csuka elbukott, hozott egy másik kis halacsckát. „Itt van,” aszongya, „vágd a fejihez. Itt a harmadik lánya.”

Hát jó van. Ez megtörtént. Hol a kulcs?

Egy elefánt volt bent az udvaron. Annak a nyelvin volt keresztűfüzve a kulcs. De köbül vót válva az is, mer mikor a vesszőve az oroszlányokat megérintette, eis velök ment.

Ja, a kulcsér szeretne nyulni, de magassan van. Mast létrát keresett. Fömászott. Hát a kulcsot ecshipte. Abba a pillanatba ecsuszott a létra. Lezuhant. Hát baja nem történt, de a létra nagy zörgést. Avva a boszorkány megin kirohant. Utána! De nem csipte e. Aszongya:

„Átkozott légy a földön,” aszongya, „elrabutál hatalmam, országotam, mindenemet,” aszongya, „de mégeccer fogunk talákozni.”

No, hát avva asztán hazament. Hát a huszonhat tezsvér már nehezen várták a királlal együtt, meg a többi főurak is. Megérkezett. Akkor a lány aszongya:

„Uraim, nekem két völegényem van. Az első,” aszongya, „a fösnséges királlunk, a második,” aszongya, „az én megmentöm. De azé leszek, amelliknek erősebb a vére,” aszongya.

A kulcsot átatta egy főnek.

„Nyissa ki a kofferomat!”

Kipakúta a ruhákat A fenekín vót egy kard. Aszongya:

„Fogja aszt a kardot és huzza ki a hüvelgyibü. Olvassák e mindnyájan, mi van ráirva.”

Hát a kardra az vót írva, hogy azé lesz, amelliknek erősebb a vére.

Hát most hát az urak ott tanácskosztak, hogy hogyan tuggyák meg, hogy melliknek erősebb a vére. Aszongya a nő:

„Az udvarra egy tuskót! És a legerősebb, aki érzi magát közöttük, az fejezze le a trónörököst, királlal együtt.”

Hát a tuskót elkészítették. Egyikse mer a kardhoz nyúni. Aszongya a nő: „Gyáva fickók vattok,” aszongya, „nem mertek kardot fogni a kezetekbe.” Egyre rámutatott, amellik hát a legerősebbnek nézett ki: „Idejőjön,” aszongya, „fogja eszt a kardot. Vágja le a királlunknak” aszongya, „a fejít. Utána a trónörököséjét,” aszongya.

Hát persze, parancs, parancs. Illető fogta a kardot két kézbe. Mint a fejek a tuskón vótak, a királnak odavágott. A királ feje elröpüt. Asztán a trónörököshü odavágott. A kard kétfelé törött.

Avva visszavonúttak, osztán ekesztek tanácskozni. Ehatároszták, mikor lesz hát a lakodalom. Megesküttek. Három napig tartott hát a mulacsság. Negyedik nap az urak kiatták a parancsot, hogy emennek vadászni.

De aszt megbeszéték, hogy legszebb lovon mennyen ki, nem a szürkén. Avvót a királnak a veszte. A boszorkán a fíjatal királ elvitte.

Hazatérték királ nélkül. Hát meg a szegény királné gyászaborút. Hát megett a nagy gyász. Futkozott ide-oda. Nem tulta, hogy mitévő legyen. Eccecsak észreveszi, hogyhát az udvarba a szürkét egy szolgáló nagy suhággal üti, veri. Odarohant.

„Miccsinál maga?”

„Parancsot kaptam, hogy eszt a lovat üssem agyon.”

„Eszt a lovat,” aszongya, „rögtön vissza az istállóba! Ki parancsúta magának?”

Aszongya, „a huszonhat tezsvér.” Hát a lovat visszavezette, bekötötte a helire.

Asztán bement üis az istállóba. Odament, végigsimitotta a lovat, hogyhát, hol veszi észre, hogy a lovat ütötték. Végigsimitt a lovon. A ló megszóllant:

„Kedves királném,” aszongya, „megfogsz-e engem hallgani?”

Arra bizony a királné meghökkent. „Ki van itt az istállóba?” Az körünézett mindent, de semmicscse látott. Ujra a lóhoz ért, újra megsimogatta. Akkor a fejit a ló férefordította, aszongya:

„Kedves királném, én akarok hozzád szólni,” aszongya, „a szürke.”

„Mi kívánságod van?”

„Amillen gyorsan tucc,” aszongya, „vetközz le és tiszta gyászba,” aszongya, „jelentkezz.”

Hát evve a királné beszalatt. Leszört mindent magáru. Inget is feketét vett magára. És avva rohant újra az istállóba.

„Ó, kedves királném,” aszongya, „nálad még sok van, ami nem a gyászhoz való. Karperec, nyaklác, fülbevalók,” aszongya, „viritanak rajtad. Azokat mind töntesd el.”

Hát avva nem is kukoricázott. Leszette, meg mind az istállóablakra szórta. „Hát mitkivánsz tüllem, szegény szürkém?” aszongya.

„Ereggy, hozz,” aszongya, „nekem egy falat kenyeret. Ehes vagyok. Meg egy kis pálinkát.”

Hát az nem kenyeret vitt neki, hanem a legjobbkat vitte neki.

Hát, amint falatozott, aszongya:

„Mast fölűhecc rám. Mink emegyünk,” aszongya, „most. Elérkezünk egy erdőbe. Ott megállok. Ott te lácc,” aszongya, „amicsak létezik a világon, mindenféle virágot, madarakat.” aszongya, „mindent lácc. Amit gonduld, hogy lekkedvesebb, aszt fogd magadhoz.”

Hát meg is tette.

„Most,” aszongya, „ha megállok, leszász. De egy szót, többet ne,” aszongya. „Akkor leszász és százlépést bemész jobbkézrü,” aszongya, „az erdőbe. Akkor válcs és százlépést előre.” Aszongya, „egy forráshoz érsz. Aszt a tárgyat,” aszongya, „háromszor gyorsan, amillen gyorsan tudod, dugd a vízbe.”

Hát, mikor először beledugta a kezit, mikor kihuszta, ott a világon mindenféli állatok megjelentek. Hüttözött, de ottan megmondúta, a dolgot beletaszította. „Ha az egyik kezemet elvesztem, csak az uramat lássam vizsont. Beledugta. Az ura fölbukott, kiugrott. Szóni akart, de a leány, hát az asszon, gyorsan az ujját a szájához tette, hogy szó ne legyen, a királ ne szóllon, nehogy a boszorkány halla. Ók meg fölugrottak a lóra, meg vissza miatyánk! Haza.

Hát szerencsésen megtörtént. Akkor összehívatta az urakat. Mast újra lakodalmazunk. Hát neki is láttak. Ettek, ittak. Eccercsak eszibejutott a szürkéje. Hogy mióta nem kapott az ü lova enivalót. Bocsánatotkért, meg fölfogott egy tál enivalót, meg innivalót, le az istállóba.

„Kedves szürkém,” aszongya, „nem tudom, mióta koplatá. Most egyé, igyá,” aszongya.

„Kedves gazdám,” aszongya, „nem köll. Huszd ki a kardod a hüvelbül,” aszongya, „vágd le a nyakamat.”

Aszongya a királ: „Aszt nem teszem meg. A legdrágábbik, a legszebbik szobámat,” aszongya, „berendezem dunyhákkal, vánkossal,” aszongya. „Odaviszlek és utolsó napodig ott a dunyhákon fogsz pihenni.”

„Fenséges királlom,” aszongya, „királ vagy. Nem vagy ember előttem,” aszongya.

„Miért?”

„Nem vagy te katonás ember,” aszongya, „mer megtagadod a szolgálatot, a parancsot. Huszd ki a kardodat, vágd le a nyakamat.” Arra se!

„Na,” aszongya, „fönséges királlom, ha a harmadik parancsodat nem teljesítetted, akkor egy gyáva ember vagy,” aszongya.

Hát röstete magát. Kihuszta a karggyát, de nem vágott, hanem odaajtette a nyakára a kardot. A bürt fővágta. Egy huszonegyéves deli legény bujt ki belőle. Aszongya:

„Fönség, most együtt főmegyünk. Te bemész az urak közé, én kintmaradok, Kérdezd meg,” aszongya, „a feleségedet, kit szeretett a legjobban ezen a világon. Az vagyok én,” aszongya.

Hát beállított. Ő kintmarott a gangon. Hát szégyellette a felesége királné létire, hogy a szerelemme vádulla.

„Uram,” aszongya, „én a világon nem szerettem senkit, mint az öreg királt,” aszongya, „most meg téged.”

„Hazucc!” Aszt felete a királ.

„Nem hazudom,” aszongya. „Hát szerettem valakit ezen a földön. Igaz, hogy szerettem. De kit? Az én édes öcsémet,” aszongya.

„Na, hát,” aszongya, „akkor jere velem.” És kivezette a gangra. Egymásbaborutak. Az vót az öccse.

Hát avva visszamentek, hát osztán foltatták a mulaccságot. Ott lejácódott minden. Aszongya ecercsak az inas:

„Meggzöktek a tezsvérek, a huszonhat tezsvér.”

Kiváncsi vót, lement az istállóba. Nincsenek lovak. Odament meginthát a sógorához:

„Mitévő legyek?”

„Visszabujok.” Elment, visszabujt megint a lúbörbe. „Ugorgy fő rám, de a fekete pálcát,” aszongya, „ne felejcsd el.”

Fogta a pálcát a kezibe, fölugrott a lovára.

„Hogy mennyek mast? Mint a szél vagy mint a gondolat?”

„Ahogy te kívánod.”

Avva utnakindútak. Hát elérkeztek egy helre. Ott tüzetek. Ott leugrott a lováru és keresztethasi-tott, vágott a tüzön. A huszonhat tezsvér küvévált. Ott egy hidláb, négy láb szóva, minthát hidakat csinának, egy ollan hid lett és a huszonhat tezsvér azokon a hidlábakon mind figurákká lettek. Azok etüntek.

Akkor egyet fordút, visszalépett a lovához. Aszongya:

„Sógor, mostmá mindegy. Szeretnék az én halászapámhó menni.”

„Üjj fő rám, mingyá ottleszünk.” Topp! Megmá ott is vótak. Szerencsére mind odahaza vótak. A gyermekek, hát a lányok, elég az hozzá, meg a szülők is.

Ott kiatta a parancsot, most mind, amit kívánnak, aszt fogjanak és mind kapaszkoggyanak a lovának a farkához. Ő meg föugrott.

„Most légy otthon sógor,” aszt felete neki.

Hát otthontermett. Elvitte hát az öreg szülöket. Nekikesztek hát újra mulatni. Eccercsak odalépett a szürke mellije. A kibujt hát szóva a bürbü, odalépett az egyik lányhoz és ott a vendégek előtt mekkérte: „Akarsz-e a feleségem lenni?”

A leány nem merte mondani: nem. Igent mondott.

Hát ű a halásznak az egyik lányát fogta feleségül.

Mast újra lakodalmat tartottak.

Hát osztán lassan végelett a ceremóniának. Étek, hatak, tökbe is szartak. Egyeseknek a fejihő csapták. Azok mind kopaszok marattak.

Itt a vége!

10. A KIRÁLYFI MENYASSZONYKÉRŐBEN

Valamikor régesrégen hát vót egy magyar királ. A nevét ugyan nem tudom, de három fija vót. Mind a három derék legények vótak. De nősüni egyik sem gondót. Akkor az édesaptyok aszongya:

„Fijaim, mi lesz hát veletek? Nem akartok nősüni? Én visellem a gondot,” aszongya, „mindig? Vegyétek át hát a gondot, az országot.”

Egyik sem mozdút.

Egyik napon aszongya a legfijatalabbik fija:

„Édesapám,” aszongya, „aggvál nekem pénst, elmegyek menyasszony után.”

„Ott van fijam,” aszongya, „ami teccik, fogd magadnak.”

És elindult. Ment, mendegélt napokhosszat. Elérkezett egy erdőbe. Csattogott, ropogott az erdő. Megát, hallgatózott, hogy mi van itt. Hát eccercsak lássa, hogy egy öregember a fákat tépte az erdőbe és a hóna alá rakta a fát. Odamegy hozzá:

„Öregapám, jónapot.”

„Hozott Isten, fijam.”

„Miccsinál maga?”

Aszongya: „A feleségem kenyeret akar sütni, nincs odahaza fánk,” aszongya, „hát egy kis fát vi-

szek haza neki.” Pedig már akkor Isten tuggya, hányezer köbméter a hónnya alatt vót.

Rászta a fejít. „Na, öregapám, aszt mégse hiszem el, hogy maga könyeret akar süttetni, ennyi fát összeszeszeni.” Aszongya:

„Tuggya mit, öregapám, én adok magának, ha velemjön, minden napra öt forintot.”

„Heles fíjam,” aszongya, „de először a fát hazaviszem.” Avva az öreg etünt, de hamarosan vissza is ért.

Hát mentek ketten. Mentek, mendegétek. Kiérték az erdő széllire. Ott meg egy vadász a puskát rájoktarcsa. A királfi elszólta magát, aszongya: „Bocsánat, vitéz,” aszongya, „nem vagyunk mi rossz emberek, ne lűjjön.”

„Ó,” aszongya, „bocsánat urajim, eszembe sincs, hogy magokra én lűjjek,” aszongya. „Ezeröt-száz lipést kiléptem,” aszongya, „a bokron ül egy lepke, annak a jobb szemit szeretném,” aszongya, „kilűnni.”

„Ejnye,” gondúta magába a királfi, „e megint jó lenne.” Aszongya neki: „Hát vitéz uram,” aszongya, „ha elfogaggya a kirésemet, öt forintot ajánlok minden napra, amig énnálam lesz.”

„Hejes,” aszongya. „Emegyek.”

Hát lettek hárman. Mentek, mentek, mendegétek, elérkeztek a tengerpartra. Elég az hozzá a Feketetengerhöz. Ott meghát neki vót iramodva egy ember, hogy beleugrik a tengerbe. Rászólt a királfi: „Mit akar uram, csak nem akar öngyilkos lenni?”

„Ó,” aszongya, „dehogy akarok. Átakarok ugrani a tulsó partra,” aszongya.

„Ejnye, ejnye,” aszonta, „ez mégiscsak valami. Ha elfogaggya a kirésemet, fizetek öt forintot minden napra, ha velemjön.” Eis beleegyezett. Lettek má négyen. Hát asztán mentek, mentek tovább. Tengeren átjutni nem lehet. Hát eccercsak egy szakadék lett a tengerbü. Mennek a tengerparton hát tovább. Ott egy férfi áll kint. Gondúkodott: „Miccsinál ez?”

Hát eccercsak megpillancsák, hogy egy malom áll. Hát közelebb érkeztek. Aszongya: „Miccsinál maga?”

Aszongya: „Uram,” annyit látott, hogy a két orraluktyába dugó vót. Aszt feleli hát a molnár, aszongya, „egykicsit a dugót meghuzom,” aszongya, „akkor fujom, avva hajtom a malmot.” Vizimalom vót, de ű atta az erőt.

„Na,” aszongya, „aszt mégse hiszem,” aszongya. Hát ott heverték azok a régi malomkövek, mint valamikor hát vótak. Nem? „Na,” aszongya, „próbálla meg ezeket a köveket, hogy birna-e,” aszongya, „velök fujni.”

Az meghusza az orraluktyábú az egyik dugót, egyfit fujt. Azok a kövek eltüntek, hogy még máinap se esett vissza egyse, úgy eltüntek.

„Ej, uram,” aszongya, „de jó szolgálatot tenne maga nekem, ha velem jönne, öt forintot ajállok minden napra.”

Ais elfogatta. Így lettek öten. Mentek, mendegétek. Eccercsak elértek hát egy királfi városhoz. A királfi város gyászba vót. Betértek hát a városba. Első dolguk az volt, hogy betértek egy kávéházba. Kérdik a kávést:

„Mí ujság hát a városba?”

„Ej, urajim,” aszongya, „nagy baj, nagy ujság van. Itt a királlunk,” aszongya, „gyászsútassa a századik völegénnyét. Már kilencvenkilencet karóbahuzatott, már a századikat gyászsútattya.”

„Hát hogyhogy?”

„Hát egyikse vót képes,” aszongya, „amit a királ földott, végrehajtani és karóbahuzatta.”

Hát ott osztán megvótak. Ittak, ettek. Eccercsak a királfi aszongya: „Gyerünk!”

Elindútak. A vadászt főkütte a toronyba, ha valami baj lesz, ű ott célbatuggya fogni űket ugyebár. Lelövöldözi űket. A másik hármat magávavitte. Betértek hát a királfi palotába. A királlán fogatta űket. Köszönt jónapot és mongya hát a mondókáját, hogy mér jött. Hogy a királléant szeretné mekkérni. Aszt feleli a királléany, aszongya:

„Uram, menekülének. Nézzenek oda,” aszongya, „kilencvenkilenc kéróm vót,” aszongya, „apám mind karóbahuzatta űket. Nem vót képes egyikse a kivánságát teljesíteni. Hát jobb, ha előbb menekünek, minthogy hát a királfi odakerüllön.”

„Ó,” aszongya a királfi, „előbb szeretnék az édesaptyával beszélni.”

Hát száz szobája vót a királnak. A századik szobába tartózkodott. Csengetett az édesaptyának. Az édesaptya megjelent. Fogatta űket tisztességesen. Kijelentette, aszongya:

„Fíjam, te vagy a századik. De, ha a kivánságomat nem tudod teljesíteni, te is odajucc, ahol azok vannak,” aszongya. Rámutatott a kilencvenkilenc fejre.

„Na,” aszongya, „talán nem is úgy lesz, mint ahogy maga gondulla. Hát mit kíván tüllem?”

Fogott két vizeskancsót. Egyiket a királfi kezibeatta, a másikat a lánynak a kezibe atta. „Elmentek,” aszongya, „nekem hoztok innejt és innejt, ebbü a forrásbü vizet. Ha előbb ideérkessz, mint a lányom,” aszongya, „akkor megnyerted, ha pedig a lányom előbb idejér,” aszongya, „akkor a fejedet elvesztetted.” Aszongya neki: „Fönséges királlom, bocsánatot kérek. Nagy utat csinýátam,” aszongya, „de vannak itt nekem embereim, ha egyet elküldhetnék,” aszongya, „helettem?”

„Nekem,” aszongya a királ, „az mindegy.” Söt inkább örül is, hogy nem a királfi megy.

Átatta hát a kancsót, aki a tengeren keresztü akart ugorni.

„Na, pajtás,” aszongya, „ereggy te vizér helettem.”

Hát el is mentek. Hamarosan meg is érekezett. Az első lépcsön, ahogy hát bejárat vót, oda letette a kancsóját, ott férehajút, meg útytett, mintha szundikálna.

Megérkezett a lány. Lássa, hogyhát miccsinál. Erugta a korszót. Korso föborút. Kifolt a viz. Ekapta a kancsót gyorsan, ement mégeccer. Még akkor is ötperccel előbb megérkezett, mint a királlány a királ előtt a századik szobába.

Hát megnyerte a királleánt.

Mikor hát ez megtörtént: „Fijam,” aszongya, „legyöszté!”

Itt a lányát átakarta anni, de a királleány kikötött: „Nem köllesz, nem megyek hozzád.”

Aszongya a királ: „Bocsánat fijam. Mit kívánsz tüllem, hogy a lányom nemet mondott?”

„Nem kívánok én sokat fönség,” aszongya, „csak egy zsák aranyat. De a zsákot majd én fogom hozni,” aszongya. Avva a királfi fogta magát, ement a városba. Hát háromszázkilencvenkilencezerkilencvenkilenc szabó volt a városba. Az összes szabókat összeízéte. Azok három nap várták a zsákot. Avva zsákka tért vissza a királhoz. „Hát tessék, itt a zsák, most töccse meg arannya.”

Hát, Uram, Istenem. Egyik országbü a másikba vonatok érkesztek, horták az aranyat, a vagonokbü csak szórták a zsákokba az aranyat, de a zsák mégse tellett meg.

Eccercsak aszongya: „Édes, kedves fijam, én má sok zsákot láttam a világon,” aszongya, „hogy nem vót tele. Hát légyszives kösd meg a zsákokat,” aszongya.

Hát szót is fogadott, bekötte a zsákot. A fanyüvő a hónnya alá kapta a zsákot, meghát ment. De a királnak is vót ám esze. Az összes katonaságát a város széllire állította, ha ott kimennek a városbul, hogy ott fülellék le.

Mikor hát a molnár meglátta, hogy mi ujság, akkor kihuszta a két orraliktyábu a dugót és egyet fujt. Az összes katonaság eltünt, hogy máma se tért vissza egyse közüllük.

Hát így szabad uttyok volt. Hát mentek, mendegétek. Ahogyan fogatta, azon a helen ki is fizette üket. De, hát az utolsó vót a fanyüvő. Aszt nem hagyhatta ott. Akkor a zsákot ki vitte volna haza. Aszongya neki, aszongya: „Pajtás, te,” aszongya, „külön jó borraivalót kapsz, a zsákot hozsd haza az apámhoz.”

Hát hazavitte. Hát bizony az apa hát nagyot nézett, hogy mennyi kincset hozott hát az országba. De menyasszony nincs.

„Na,” aszongya, „apám, ne busújj. Pénz ölég, majd valahon lesz asszony is,” aszongya.

Pár napot pihent. Egyik nap megin mongya az aptyának, aszongya:

„Édesapám, most utrakelek.”

„Ereggy fijam,” aszongya, „sok szerencsét.”

Főpakót magának sajtot, egymást az útra, elindút. Ment, mendegét. Elérkezett egy erdőbe. Megéhezett. Leüt, hogy falatozik. Hát a sajt nyáron ugye nagy szagot csinál. Ahogyan ott falatozott, ugye hát egy kis morzsalék a térdire kerüt. Hát a bogarak ott rettenetesen meglepték. Mikor látta, hogy a bogarak miccsinának, eccercsak „csatt.” odavágott. Ekeszte olvasni. Százhét darabot ütött agyon. Levetette a kabátytát és hátára ráírta: „Százhét ecscsapásra.”

Avva hát ment tovább. Hát hová érkezett? Az óriás országba. Ott ugyan megin letelepedett, hogy falatozik. Eccercsak megjelent az óriás. „Na, te féreg” aszongya, „hogy merté te az én országomba belégni?”

„Na, na,” aszongya, „annyira még nem vagyunk, hogy „féreg vagyok,” aszongya, „mer ember vagyok a talpamon. Nézz ide,” aszongya, Odafordút, mutassa, hogy százhetet egycsapásra agyonütött. „Nem akarok veled birkózni, hanem,” aszongya, „egész könnyen megolgyuk a dolgot.”

„Hát hogy, hogy?”

Lenyút a földre, fővett két követ a királfi. Az óriás kezibe atta egyiket, oszt maga tartotta. „Ha képes vagy,” aszongya, „utánam csinálni, amit én csinálok, akkor kiállok birkózni. Ha nem,” aszongya, „akkor birkózás szükségtelen.”

Hát persze az óriás zúzta, morzsúta a követ, de az nem ment. A királfi ahogy zúzta, ott a nedv hát csöpögött belőlő, mer teli vót a marka sajttal, mive abból a nedvességet kizúzta. Hát eszt az óriás nem volt képes.

Kihuszta a karggyát: Zsuppsz! levágta az óriást.

Avval foltatta az uttyát tovább. Beestéledett. Hárman vótak az óriások. Hát az óriás nem tért haza este. Másik kettő gondokodott: „Itt baj van, itt valami történt.” Hát ementek keresni.

A királfi meghát a zsebjeit, tarisznyáját telirakta kövekke és főmászott hát egy hatalmas fára és onnadj lesekedett. Hát gyútt a két óriás. Szimatútak, zabogaztak: „Itt van a közelibe, akárhol van. Itt idegen van.” Na, hát sötét lett. Nem láttak az óriások semmit. Mit teygenek? Lefekűttek ugyan az alá a fa alá, ahol a királfi volt fölnt.

Ez mikor látta, hogy kezdenek szunnyadozni kicsit, fogott egy követ, „zsuppsz!” az egyiknek az orrahegyire eresztett egyet. Az főket, a másikat jó szájdörgűte. „Mit piszkálok az orromat,” aszongya, „itt? Haggy nyugodni.”

Hát megin egy tovább „zsuppsz!” Má a kő megin az orrán vót. Fölugrott mérgibe az óriás, ekeszte ütni a zetsvérgyit vagy ki vót. Ágyonütötte. Ő tovább elalut.

Észrevette, hogy már szunnyadozik. Ő szép lassan a fáru lefelé. Kihuszta a karggyát, „zsuppsz,” levágta az óriást. Hát az óriás megszűnt.

Azután kipihente magát. Hajnalba főket, asztán szépen foltatta az uttyát tovább. Hát ahogy megy, mendegél, csak hall hangot:

„Édes Istenem, segiccs meg, könyörűj rajtam Uram, segiccs ki a bajbu.”

Hát iparkodott a hang után. Hova érkezett? Egy irtózatoss nagy várhoz. Kétésfélméter magas kőfallal körül vót kerítve. Vaskapu bezárva. Nem tud bejutni a várba. Hát mi lesz itt? Csak: „Segiccség, Uram segiccség, segiccs!” Csak aszt hallotta. Látni, nem látott semmit, mer a nagykapu alatt a zár vót. És ott fölnt volt a rács.

Hát miccsinállot? Lehuszta a cipőjít és ahogy azok a gombok vannak hát a kapun, amivé összevan szorítva, valahogyan a lába ujjaiaval kapaszkodott és fölizéte magát, hogy a falat elérje. Hát, mikor fölkerűt a falra, letekint. Mit lát? Méternyé magasabban a kigyók uszkának az udvarba. Lefekűtt a kőfalra, kihuszta a karggyát és ekezdett hát vagdani, ahogy birt. Mikor má annyi hel vót, leugrott, két-kézberagatta hát a kardot és ekezdett aprítani. A bejárat felé utat csinát.

Bejutott hát a lakásba. Hát ki van bent? Egy gyönyörű szép nő. A gerendába kapaszkodott két kézbe, mer a kigyók minden oldalrú már támatták. Hát hozzájutott:

„Kedvesem,” aszongya a leány, „gyorsan, amillen gyorsan tucc,” aszongya, „ugorgy át ebbe a következő szobába,” aszongya, „ott a falon lóg egy kard. Gyorsan huzd ki a hüvellibü a kardot és dugd a tijebe.”

Hát a királfi megtette a köteleességit. Kihuszta a kardot és az övébe dugta. Avva visszatért.

Aszongya: „Kedvesem, itt az üdeje. Ha szabadúni akarunk, parancsoj a kardodnak: Kardom apriccs!”

A kard ekezdett aprítani. Utat csinátak és kimentek. Mentek tovább. „Má menyasszonyom van.” De, hát nem nyugodott. Ő továbbment. Talán sikerül, hogy ő a két bátyának is tud asszont vinni.

Hát mentek, mentek együtt. Megin hát egy napon hajják megin ujra, hogy „segiccség, segiccség!” Elérkesztek megin egy várhoz. Ott két legény vót. Éppen úgy, mint itt, a kigyókka vót az egész környék tele.

A kigyókat leapritotta. A két suhancot megszabadította. Akkor törte a fejit: „Van két szolgám” gondúta magába, „mire hasznájjam én fő őket?”

De, hát nem vót semmi alkalom, hogyhát a két suhancot főtutta vóna használni valamire. Hát evve asztán továbbindútak mindannyian. Kíerkesztek az erdőből és fojtatták az uttyukat tovább.

Elérkesztek egy országba. Ahogy mennek, mendegének, eccercsak egy nagy porföhlő keletkezett. Megállnak, ekezdnek hát gyanakodni, mi lehet ez. Ollan porförgeteg gyött, hogy csaknem megfullattak. Természetes, a szél a port szemkört fujta.

Eccercsak az egyik suhanc megiramodott, előszalatt. Hát mit látott? Valami ször filét vett észre. „Hupp, hupp, hupp!” Jó neki! De az a szörföhlő csak uszott az uton és port rettenetesen fökavarta.

Eccercsak lenyút, aszt a szörfilét fogta, meg egy irtózatoss nagy fán körücsavargatta, körütekerete. Eccercsak a fa megindút, gyökerestü kiszabta a fát és a fa uszott tovább. De követte. Eccercsak lesett, hogy állott egy méj luk bele a földbe.

Megerkezett a királfi. Mongya neki, hogyhát mi újság. „Akkor gyorsan neki,” aszongya, „oszt megnézük.” Nekimentek, a gyökereket metéték. Csinátak hát egy kosárfilét belőlő. Mellé kötelet, hogy leeresszék a királfit.

Sikerút. Gyönyörű épületek voltak lent, de senkit a világon nem látott. Csönd vót teljesen. Hát be-tért egy hászhoz. Ahogy belépett a lakáshoz, egy szép nő volt ott.

„Jónapot kívánok.”

„Hosza Isten, uram,” aszongya, „de gyorsan meneküllön, mer a gazdám,” aszongya, „rögtön szíttépi.”

„A,” aszongya, „kedves kisasszony, én nem filek a sárkántú. Hogy kerül maga ide?”

„En,” aszongya, „elvagyon babonázva. Én ennek és ennek a királnak a lánya vagyok. Itt köllök sinylödni.”

„Hol van hát a sárkány?”

„Itt és itt, ebbe a szobába.”

Avva rányút a kilincsre, benyitott. Hát a sárkány ott út. Köszönt a sárkánnak.

„Mit akarsz?”

„Hát teveled leszámúni jöttem.”

Avva a sárkány főakart ugrani. „Suppsz!” A kard má leis fejeszte.

Kiment. „Gyere drágám,” aszongya, „szabad vagy.” Avva kimentek a lakásbú.

Kint a lány igyekezett, hogy elejbejusson. Megelőszte a királfít. Térdreborút előtte: „Kedves szabaditóm,” aszongya, „ha má ollan nagy legény vagy,” aszongya, „szabadicsd meg a nővéremet. De,” aszongya, „ott bajjal fog sikerüni, mert tizenkétfejű sárkány a gazdája.”

„Az nem jáccik szerepet,” aszongya, „csak gyere, meg mutazsd meg.”

Hát elmentek másik épületbe. A lán kintmaratt, ű bement. Ugyanúgy taláta a leánt magán. Köszönt neki.

„Mit keres itt?” aszongya.

„Megakarlak szabadítani.”

„Ó, uram,” aszongya, „meneküjj, mer a gazdám tizenkétfejű sárkány. Ha észrevesz, rögtön szíettép tiéged.”

„Nem tiép az engem szét. Majd én szíettépem.” Aszongya, „Azér jöttem. Hol van?” aszongya.

„Itt és itt, ebbe a lakásba.”

Beállított a királfí. Köszönt neki szóva, jónapot.

„Mit kereső te itt, te fereg?” aszongya.

„En ejöttem tehozzád,” aszongya, „hogy leszámójjak veled. Hogy merted te,” aszongya, „eszt a drágalátos szép királlányt erabúni?”

Avva észóta magát a sárkány, aszongya:

„Eljött az üdö, térdejj le,” aszongya, „meg imádokoz, hogy szép halállal kerűsz másvilágra.”

Hát keresztvetés vagy ima helett: „Kardom apriccs!

A kard leapritotta. Vége volt a sárkánnak.

Most fogta a két lánt, meghát vissza ahhoz a jukhoz, ahun ütet leengették. Az egyik lány a kosárba beleát, jelzett. Aszt főhúszták. Leengették a kosarat. Beleát a másik lány. Aszt is főhúszták.

Még az megtörtént, addig ű egy nagy követ készített magának. Beletette a követ. Egy darabig főhúszták. Eccercsak: zsuppsz! A kosár lezuhant a köve.

„Ehe! Többet észse, mint erővel.” Ha most ő lett volna benn, végzett vóna a királfí. „Hát illen szolgálakat kaptam én. Ez a köszönet, hogy megszabadítottam űket?”

Hát fèrement, asztán körűnözett egy kicsinyt. Egy rettenetes nagy zápor keletkezett. Hát szaladgát, szaladgát. Egy irtózatos nagy fa volt az uttyába. Annak egy nagy ága úgy férehajút. Gyorsan oda az ág alá át, hogy ne ázzon annyira.

Ahogy ott áll, eccercsak halla, hogy valami mozog fönt, meg sirdogál. Fetekint. Egy nagy fészek vót a fán. Két kis fi vót benne. Két óriássasfíju. Gyorsan ekapott egy ágat, meg főhúszta magát. Levetette a kabátytát, meg a két fira rátette a kabátytát. Meg gyorsan vissza. Meghát ott át.

Engedett egy kicsit az esső. Gyűtt az óriás sas. Lássá, hogyhát a fíjai levannak takarva.

„Mi történt itt, fíjaim?” aszongya.

„Egy ember vót itt, megsajná bennünket, meg letakart,” aszongya.

„Hova jutott?”

„Itt vagyok,” aszongya a királfí.

„Na,” aszongya, „ember, mit kívánsz jót, hogy a fíjaimat megmentetted a vihar elől?”

„Na,” aszongya a királfí, „én nem kívánok egyebet,” aszongya, „ha má akarsz szivességet tenni, vigyé fő,” aszongya, „a másik földre.”

„Na, akkor csak gyere,” aszongya, „űjj föl a hátamra.”

Oszt fővitte.

Akkor asztán keszte a port vizsgáni, kutatni, merre lássa a lábnyomokat. Hát megtalálta. Avva utnakindút, ment. Eccercsak egy hászhoz irkezett. „Ebbe a házba betérek, megnézem, mi van itt a házba.”

Hát, mikor bemegy a házba, láttya két nőt, akit ű megszabadított.

„Hol vannak hát ezek a pribékek?” aszongya.

„Vadászni vannak ott. Gyerünk,” aszongyák a lányok, „meneküllünk, hogy ne is lássuk őket.”

„Ó, nem,” aszongya a királfí, „én ezekke leakarok számúni. Ezek mekkellenek bünhódni a tettekér.”

Hát meg is érkesztek. Mindegyik hozott egy özikét. Meglátták a királfít, az özeket ledobták, elejbeborutak, meg pityeregtek bocsánatér.

„Eccer,” aszongya, „megbocsájtok, de ha lekkevesebbet mégeccer elkövettek,” aszongya, „akkor halálfíjai lesztek.”

Avva fogták magukat, utnakindútak. Otthattak mindent. Tehát visszafelé. Örüt, hogy három lányt vihet most haza, hogy megtuggya mutatni a két bátyának, ha má ollen gyávák vótak, nem tuttak asszonszerezni, hát én vüszek nekik. És egy ellenkező uton szépen ballagtak, ballagtak, még hát haza nem érkesztek.

Megérkesztek.

A szülők nagy örömmel fogatták őket.

„Hát ezek,” aszongya az édesaptyok, az öreg királ, „ezek mik?” aszongya.

„Ezek,” aszongya, „a szolgáljím.” Asztán emonta a mondókáját.

„Micsoda büntetést kívánsz,” aszongya, „nekik?”

„Egyellőre,” aszongya, „a tornyot.” Hát valami torony volt, az valami nagy börtön. Oda zárassa be őket.

Hát az meg is történt.

Aszongya: „Nézz ide,” a két bátyának, – meghítta őket, – „itt hosztam három nőt. Tehát mindegyiknek,” aszongya, „joga van egyet vállalasztani. De az első,” aszongya, „én vagyok. Aszt hát egyik ne kívánnyá, amit én kívánok.” Ugyebár. De nem volt üdeje vállalasztani, hanem akit legelőször a kigyók közül kimentett, az átölete és megcsókúta a királfít.

„Hát, te lész az enyim,” aszongya.

Hát úgy a másik kettő aszt a két tezsvért választhatta magának.

Hát együtt tartották mind a hárman a lakodalmat.

Boldogok lettek. Azok étek, hatak. Igen boldogok.

Ha meg nem hatak, ma is élnek.

11. A TÜNDE RKAPITÁNY

Hát valamikor régesrégen volt egy gabonakereskedő. Egy kösségbü horta a gabonát mindig a városba. A város meg valami mélségbe volt lenn. Szóval lapon. Háthogy erősen fékeszni köllött, ha lement a városba. De mindig korahajnalba érkezett a városba.

Egy szép napon, ahogy megy, ahogy a lovaji mentek, ő a kocsin út, a lovaji megátak. „Mi történt itt?” Leszát a kocsirú. Körűnézi a kocsját, mi baj történt, hogy a lovaji megátak. Hát semmicse látott. Lovajit megtapogatta, kocsit körülvizsgáta. Semmi baj nincs.

Fogta a lámpát, meggyujtotta és elmegy. Mit lát? Egy kis csecsemő fekszik az uton, póllába. Fővette hát a gyereket. Ekezdett kijabáni: „Ki van itt? Kijé a gyerek?” Senki nem jelentkezett. Fogta aszta kis szegény kis gyereket, főtette a kocsjára. Bement a városba és a gyereket bevítte hát a város-házára. „Itt talátam,” aszongya, „egy gyereket. Fogaggyák kegyelembé. Ha az annyát nem talájják meg mához egy hétre,” aszongya, „én a köccséget megfizetem és a gyermeket eviszem.”

Hát űk magtalanok voltak. Hát anyára nem talátak. Következő pénteken elvitte a gyereket. Hát a világon aszt senki nem tutta, hogy a gyermek meg van-e keresztűve, nincs-e. Semmiféle irat nem volt. Tehat Péntekre keresztűtette. Péntek lett a neve.

Az, amikor a gyereket meghoszta, a felesége:

„Te kutya kurafi, egyik, másik.” Hát az urát lehorta.

Nagynehezen hát letutta csillapítani a feleségít. Elfogatta hát a gyereket. Ápúta. Gyerek nőtt,

nőtt. Egész tizenkilencéves koráig. Addig az apa nem vütte a gyereket hát sehová. Tanította és csak odahaza volt. Mikor tizenkilenc éves volt a gyerek, regge fölötöszködött, beállított hát a nevelőaptyához:

„Kedves édesapám,” aszongya, „én máma valamit álmottam. Egy királlány jelent meg nekem és csalogatott.”

„Na,” aszongya, „az semmi. Nyugoggy bele.”

Második écceka megjelent a királlány újra.

„Álmodod te csak,” aszongya, „fantáziász.”

„Nem,” aszongya, „édesapám, az éccaka valóba láttam. És csalogatott, hogy mennyek vele. De nem mentem.”

Harmadik éccaka megint megjelent a királlány. Regge, mikor főket, odament az édesaptyához:

„Kedves édesapám,” aszongya, „ne haraguggyá, nincs türelmem. Menni köllök,” aszongya. Hijába.

„Keress magadnak egy szolgát,” aszongya, „hogy magadat mekkiméd, hogy a szolgálja dolgozzon.”

„Én utnakindulok.”

Hát szerencsére, sikerüt neki hát egy szolgát fogadni. Hát, hogy a szolgálja megvót: „Gyere,” aszongya a szolgálának, „máma édesapám idehaza marad, mink ketten megyünk a városba.”

El is indúttak.

Hát a városon kivű, a dombon volt egy nagy templom. Mikor odaérsznek, hát a templom körű mit látnak? Százáva, meg százáva tódúnak ki a városbu a templomba. De minden személnek egy vessző vót a kezibe. A vesszőve mentek.

Mi ez? Összecsapta a kezit. Megátak. Odament hát a Péntek a templomhoz az ostorjával. Ottállott egy ór. „Mi van itt?” aszongya, hogy ezreket látok, hogy betérnek vesszőve és vessző nekü jönnek ki?”

Aszongya neki az illető: „Itt fekszik egy holtest. Az valami Tündérkapitány vót. De az rettenetes nagy adósságot csinált a városnak. Hát meghat, pénst nem követelhetjük tüle, tehát aszt mind levérik rulla. Hát ahányat ütnek, annyi pénzze kevesebb lesz az adósság.”

„Bemehetek-e én?”

„Nyugottan,” aszongya, „mer van ostorgya. Maga is rásújthat”, aszongya.

Bement, megnézte a holtestet és kiment. „Uram,” aszongya az örnek, „csukja be az ajtót. Senkit, egy lölköt ne eneggven be. Ami adósság van,” aszongya, „én holnap vagy holnapután én megfizetem. De aszt a szegény holtestet hagyják nyugodni.”

Meg is történt. De ő a nevelőaptyának nem szólt.

Belenyút hát a kasszába és pénst fogott. Elment a városházára és kifizette.

Eljött hát a nap, el is temetette szépen. Minden köccséget szóva ű kiát, A temető meg a városon kivű uttyába vót. Ha ment hát a gabonáva a városba, mit látott? A sirjára három vessző volt letűzve. Azon törte a fejit, hogy mér tették hát ezek a vesszőt a sirjára. De nem gyött annyira, hogy kitutta volna aszt magának izéni, hogy mit jelent. Semmicse tudott.

Hát eljött hát az a nap, mikor a szolgálja a városbament. Odahaza elbucsuzott, hogy ű elmegy a királlányér. Mikor a temetőhöz érkesztek, megát. Aszongya a szógának:

„Ereggy és két vesszőt húzz ki. Egyiket fogd, a másikat én fogom. A harmadikat,” aszongya, „hadd rajta. De becsűjjük meg eszt a vesszőt. Ha maholnap,” aszongya, „visszatérek, tebellőled boldog ember lesz. De apámnak fogaggy szót.”

Hát avva beértek a városba. A piacon, ahol hát szokott megállni a gabonáva, aszongya a szolgálának:

„Végezd a munkát.” Kezetnyujtott, „Isten veled.” És elment.

Egy utat vállasztott magának, azon ment. Kiért a városbú.

Lássá, az országút jobbramegy, egy gyalogut meg balramegy. „Emegyek a gyaloguton, itt egy jódarabot levágok.”

Úgy volt. Eccercsak mit hall?

„Pajtás, áll meg! Én is elmegyek veled.”

Körünézett, de senkicse látott. Foltassa az uttyát. Jobbkezit a fejire emete: „Uram, világos van és álmodozom?”

Megszóllant másoccor: „Pajtás, áll meg. Én is elmegyek veled.”

Megin körülnéz, jobbra, balra, mindenfele. De nem lát senkit.

„Ó, te buta tökfej,” aszongya, „még világos nappa is álmodozó, hiszen nem alszó.”

Megszóllant harmaccor.

Megin tekintett hát. Ki, mi jött ? Ümegbe, gatyába gyüött egy férfi.

„Szerbusz pajtás,” aszongya, „elmehetek veled?”

„Ahogy kedved teccik,” aszonta.

Hát együött mentek. Elérkesztek egy királlli városba. Egenest a királipalotába tartottak. Az ór a palota előtt át.

„Nyiss ajtót,” aszongya.

„Az idegennek nem lehet.”

„Ha én parancsolom,” aszongya, „nyiss kaput. Merha nem, elsöpröm az egész országot.”

Meghökkenet. Aszongya: „Bejelentem, ha szabad-e?”

„Ha fölség,” aszongya, „kérdi, ki akar vele izíni, csak mond a Tündérkapitány.”

Hát beengették. Bementek. A királ fogatta üket a nagy szalonba. Megvendégüte üket. De a Tündérkapitánynak a szemei mindig jártak erre is, arra is. A királ észrevette.

Aszongya: „Mit vizsgál itt?”

Aszongya: „Fönséges királoom, ott lóg,” aszongya, „egy rongyos köppeney. Legyen szives, aggya nekem.”

Aszongya: „Szivesen, de csak illen rongyot nem adok, akkor má fogaggy magadnak egy rendes köppenyt.”

„Nem uram,” aszongya, „nekem csak az köll.” Hát ő aszt a köppenyt fővette. Akarta, látta valaki, ha nem akarta, nem látta senki. Annak az a tulajdonsága volt.

De kapta a köppenyt. Elbucuszta. Mentek tovább. Hogyhát időbe kerüt, arról szó sincs.

Elérkesztek egy másik királlli városba. Ott is a királlli palotához tértek. Ottse akarta az ór beengenni üket. De, mikor monta, hogy ü kicsoda, akkor beengette az ór. Ott is hát úgy történt, mint itt. Nézegetett, guszta erre-arra. A királ észrevette. Aszongya: „Ott van egy börtáska. Legyen szives, aszt aggya nekem,” aszongya.

Annak a börtáskának meg az vót a tulajdonsága, asz teli vót arannya. Abbú akármennyit kivett, az mindig tele vót. Az sose fogyott ki.

De eszt a Péntek mind nem tudta.

Hát mekkapta a táskát. Avva megin ementek. Elérkesztek a harmadik királlli városba. A királlli város gyászba vót. Bementek egy kávéházba. Érdeklöttek, mi ujság. Hát a kávév kijelentette, aszongya.

„Ezerkilencszázkilencvenkilenc völegénye vót a királ lányának, mind tönkretette üket. Tehát az utódot gyászullák.”

Aszongya a királlli: „Uram, az lehetetlen.”

„Igenis,” aszongya a kávév, „az úgy van.”

„Hát erre a királllányra,” aszongya, „kiváncsi vagyok. De én magáva,” aszongya, „mernék foganni, én mekkérem a kezit, de engem nem tud tönkretenni.”

Hát kilencóra lett. Aszongya neki a pajtása, a Tündérkapitány:

„Péntek pajtás,” aszongya, „ereggy be és jelentkezz. De aszt az egyet megmondom, egy perc nem sok, de tizenegy óraker,” aszongya, „hagyd el a palotát.”

El is ment. A királllány fogatta. Meg is vendégütö.

Leste az órát. Öt perc híjányzott az órából. „Bocsánat,” aszongya, „királkisasszony, nekem ütött az óra, menni köll. Majd ekkor és ekkor viszontláttuk egymást.” Avva kezetnyujtott és eltüött. Viszszament.

„Hogy fogadott?”

„Elég tisztességesen,” aszongya.

„Hát nem bántott?”

„Engem nem, idáig,” aszongya.

„Na,” aszongya, „este kilencóráker újra elmész hozzá, de ugyanúgy, mint most,” aszongya, „úgy térj vissza.”

Meg is történt. Este elment kilencker. Tizenegyóra lett, otthagya. Mikor hazatér, meginhát a kávéházba nyugvóra, aszongya neki a Tündérkapitány:

„Pajtás,” aszongya, „jól vigyázz, amit álmooc, aszt figyed meg.”

De, hát nem úgy vót, mer a Péntek nem ért rá álmodni, mer a Tündérkapitány méll álmot hozott rá és ü ment a királllányhoz. Körülnézte, hogy miccsinál.

Hát a királllány pont féltizenkettöker kiröpüt. Elment. Ü követte. Ha vesszöve sujtot, az annyit

jelentett, mintha villám csapott volna be a királlaányra. Verette, esső szakatt.

Elment egy erdőbe. Három férfi ott várta. Azokka táncút. Az egyik pár lábbelije eszakatt. Aszt féredobta. A Tündércapitány hát meg magának. Hát három pár lábbelit szakasztott az egy óra alatt.

Hát, mikor osztán visszatért a leány, Tündércapitány három lábbelit magávavitte. Hazatért. A Pénteket föketette.

„Mit átmottá pajtás?”

„Én pajtás, semmit,” aszongya.

„Te,” aszongya, „én álmostam valamit. Hogy a királlaány itt meg itt vót táncóni és három pár cipőt szaggatott el. Meg, hogy cipők itt is vannak,” aszongya. „Kell fő, nézd meg, hátha itt van!”

Hát a Péntek föket. Lämpátgyujt. Ténleg ott a három pár lábbeli.

„Na,” aszongya, „látod, má ez annyit jelent, hogy meggyőződ, lefegyverzed,” aszongya. Most kilencórákor elindúsz,” aszongya, „kardotfogsz és pisztojt. Téged tönkreakar tenni. De,” aszongya, „dobb a három lábbelit elejbe, akkor le van fegyverezve.”

Hát úgy is lett.

Mikor a leány föllépett a kardda, fegyverre: „Mit akarsz,” aszongya, „leváglak, összeapritalak.”

„Tedd le a fegyvert,” aszongya, „mert itt a tanúsága.” Elejbedobta a három lábbelit.

Hát egyiktű megmentette. Másnap csak kettő lett. De, hát a Tündércapitány naprúnapra hát követte. Második éccaka kétpár lábbelive ment haza. Elvitte.

Harmadik este, mikor ment, megjelent a királlaány előtt egy vén anyóka. Má ollan öreg lehetett, mint itt a szomszédasszony. (Az egyik mesehallgató öregasszonyra mutat.) Aszongya neki a vén anyóka: „Kislányom, ha legyőződ, nem kívánok egyebet,” aszongya, „csak a fejit hozd el nekem.”

Hát jól van. Megérkezett hát az üdő. Mikor hazamentek, Tündércapitány föketette. Persze a Tündércapitány a vén anyókának a fejit vitte haza. Nem? A Péntek hogy le legyen fegyverezve. „Te pajtás,” aszongya, „én eszt és eszt álmostam. Kejj föl, nézd meg, hátha igaz,” aszongya.

Hát fölkel. Bizony az egypár lábbeli ott volt, meg a vén anyóka feje is ott vót.

Aszongya: „Eszt most csomagód szépen be. Ha kérdi tüled a lány,” aszongya, „hogy mit hoztá, dobbd a fejihez, vagyhát elejbe és mond meg, kalácsot hoztam lakodalomra.”

Harmadik este nem kardot fogott, hanem két pisztojt fogott a kezibe. Ha az egyik keze ehibázza, hogy a másik kézzel lelővi.

De, hát hijába vót. Mikor elejbedobta a csomagot, a két fegyver kiesett a kezibü. Megszabadút a királlaány. „Nem győszte,” aszongya a királlaány. „Ettú a percutú a tized vagyok.”

De, hát a Péntek nem is ment haza többet a baráttyához. Megfeledkezett.

Hát valamikor nem kukoricásztak, mint máma, hogyhát hetek köllenek, míg egybetunnak kelni, minden iratok köllöttek. Akkoriba az nem vót. A jelszó csak annyi volt, hogy föllállították üket, hogy kapa-ásó választ el egymástul. Az vót az esküvőjük nekik. Hát megesküttek. Szépen vót a lakodalom. Eccercsak a Péntek magáhozstért. Fökérte hát a vendégeket, hogy ü mefeledkezett a legjobb baráttyáér? Ha elmehetne-e ü hát a baráttyáér?

Hát a királ mingyá kiatta a parancsot, hogy egy hintóba fogjanak be és hozza be hát a baráttyát.

Hát meghoszták a Tündércapitányt. Beállított, körünézett. Aszongya: „Igön tisztet vendégeim,” aszongya, „bocsássanak meg, de köszönöm.” Mindenféli jóbaráccságot, mulacsságot kívánt. „Nem szabad ennem,” aszongya, „sem innom.” Odalépett a Péntek elejbe. Aszongya neki:

„Kedves barátom, pajtásom,” aszongya, „te soktú engem megmentettél. Hát én is igyekszem, hogy rajtad segiccssek.”

ÉS KEZETNYUJTOTT. Puff! Eltünt. Vége lett.

12. ÁRGIRUS KIRÁLYFI

Volt valamikor rígesrígen egy királl, akit Árgirus királnak hvtak. Annak vót három fija. De má jó időbe vótak a fiai, de nősüni egyse szándékozott.

Hát egy szép napon kint a kertbe sétátak, a királi család. Eccercsak a királné meg esikícса magát:

„Gyermekek, apjok, jertek ide, má illen csudát tik nem láttatok.”

Hát egy almafa virágzott. Gyönyörü szép fa vót.

Avva a királ meg aszongya:

„Hivjátok ide a kertészeket.” A kertészek megjelentek. „Mellik plántáta,” aszongya, „eszt a fát?”

Mongyák, hát űk egyikse.

„Hogyan kerűt ide ez az almafa?”

Hát beleköllötek nyugodni. Délután kimennek ujra a kertbe. Szép pirosmák vannak a fán. Hatták az almát, hogyhát had éreggyen, majd osztán leszedik.

Másnap regge kimennek. Ugyan az almafa virágzik, de alma egyse volt a fán.

„Hát hogy? Hogy létezik ez? Hová tűntek az almák?”

Oszt a királné mongya otthon a dadának, amit mondunk, hogyhát micsoda csoda van hát itt a kertbe.

Aszongya: „Itt van egy jóslóasszony a városba, talán az megtuggya mondani, hogyhát ki plántáta eszt.”

Ementek a jóslóér. Behoszták. Az főverte a könyvet, megmonta neki, hogyhát esztet Tündér Ilona plántáta, az egyik fíjadnak a számára.

Hát az első éjje kikűlte hát a legidősebb fíját a királ. Ágyat tettek ki neki, hogy vigyázzon az almára. De nem tutta megvigyázni, mer elalutt.

Második nap kiment hát a középső fíju. Ais elalutt. Asse vigyászta meg.

A harmadik este kiment a legfíjatallabbik. Álmos kezdett lenni. Főket az ágybú, meg köröskörű járta az almáfát. A puska a kezibe. Eccecsak hét fejér hatyú jelent meg. A hat a fát kerűte, rázgatta, a hetedik meg hát a királfinak a vállára szállt. Ekeszte simogatni. Megszóllant. Aszongya:

„Fekűggy le!”

A királfi lefekűtt, ammeg melléje. Hát egy szép lán lett bellöllő. Tiszta aran haja, de ollan dűs haja volt, hogy takaró nem is köllött nekik.

Eszt meg az a kutya boszorkán leste. Ő is kíváncsi vót, hogyhát mellik fíjának a számára plántáta a fát. Hát az öreg királ kíváncsi vót regge. Maga utnakindűt, megnézi mi ujság, mi van a fíjáva. A boszorkány meg a kertajtóba át. Köszönt:

„Jóreggelt fűnség.”

„Hát, te mit keresel itt?”

Aszongya: „Kíváncsi vótam, mejjik fíjadnak a számára lett plántáva. Hát most tudom: a legfíjatalabbik fíjadnak. Itt is van,” aszongya, „jelen Tündér Ilona. Ha nem hiszi el fűnséged,” aszongya, „mingyá hozok bizonyítékot.” Meg odaszalatt és három szál haját kivágott Tündér Ilonának. Aszt vitte bizonyítékul.

A tündérlány meg fűsikított: „Megrabűtak, menekűni köllök!”

Hát az almák megmarattak és arra visszakiáltott neki a Tündér Ilonka, aszongya: „Drágám, ha ujra velem akarsz beszéni, akkor indűj keletnek, fekete városba.”

Annyit mondott és avva eltűnt.

Hát az almákat naprűnapra mindennap estefelé leszedhették. Mindennap megérettek. De hát a fíjunak nem volt nyugta. Mindig a fejit tőrte, mindig azon tőrte, hovátűnt az ű drágája. Aszongya az apyának, aszongya:

„Édesapám, se éjjelem, se nappalom mennem köll.”

„Ott, fogj magadnak egy ezred katonaságot és indujj utnak.”

„Senkit,” aszongya, „nekem nem köll.”

„Hátha mást nem, vidd el az inasodat,” aszongya.

Hát az inasát elvitte, de az is vesztire.

Hát mentek, mendegéltek, de hát az út hijába volt. Sehul senki hirt nem tudott, akármerre mentek. Hát eccer csak egy erdőbe érkeztek. Ott megpillantottak egy irtózatos nagy várt. Hát odamegy a királfi. Hát a toronba egy ember állt. Annak volt állitva. Másképp nem tudott létezni. Köszönt neki:

„Mit keres,” aszongya, „itt?”

„Nem tudnál-e hírt adni fekete városrű.”

„Én,” aszongya, „ugyan nem, hanem vannak szolgáljim. Talán maj lesz kösztűk,” aszongya, „aki tud valami hírt adni.”

Fogta a sipot. Belefűjt. Hát ott gyűttek egértű, ami csak állat létezett, minden. Egyse tudott. Hát utollára a sánta róka jelent meg.

„Hát te kutya suszter,” aszongya, „hon voltá illen sokájim?”

„Gazdám,” aszongya, „igen fáj a lábom. Nem tuttam.”

„Na, hát talán tucc te valami hírt mondani feketeváros felű.”

„Tudok ám,” aszongya, „én tudom, hol van a fekete város. Ott ütötték el a lábomat,” aszongya.

„Na, hát” aszongya, „akkor szedd össze a sátorfádat, eszt a két embert kísérd oda.”

Összecsapta a kezét: „Csak aszt ne, csak aszt ne,” könyörgött, „merha ű odakerül, elütik a másikat lábomat is,” aszongya.

„Na,” aszongya, „nem köllesz a városba bemenni, csak a közellibe és mutasd meg, hogy hol fekszik.”

Hát avva osztán mekköszönte. Elmentek. De bizony a rókakoma megmutatta, de el is tünt.

Hát ezek asz első hászhoz, mint amint a városhoz érkesztek, betértek. Egy szép, friss épület volt. Hová mentek?

Egy vén boszorkányhoz. Az elmonta neki a mondókáját, hogy hogyan vannak itt a tündérlányok. De űneki is egy igen szép leánya volt. Erőve aszt akarta, hogy aszt vegye el a királfi. Mutatott neki kádakszám az aranyat, gyémántot, ezüstöt, mindent, hogy eszt mind a lánya kaptya meg, ha elveszi.

De sehogyse.

Látta, hogyhát semmirese megy, a vén boszorkány. A lánt otthatta, az inassa meg kiment. Az inast föbisztatta, hogyhát tegye meg a kárt, hogy többet sohase talájja a Tündér Ilonkát. Adott neki, minthát valamikor gyerekek csináltak, ollan kis tollpuskát és avva lödösztek, hát ollan kis puskát adott neki, meg egy doboszkát, kenőcsöt.

Hát a tündérlányok nem lesznek tovább itt, mint három nap. Azután eltűnnek. Itt és itt van egy kert. Ott csupa arany volt minden. Egy kis tó volt. Odajönnek mindennap fürödni. Hát igyekezzen hát az inas, hogy mikor figyel, hogy avval a tollpuskával szemeközé spricöcljön. Elaluszik. Azután kenneye meg a szemeit kenőccse, akkor fölbred.

Hát az inas eszt követte. Mind a három nap. Hát nem beszélhetett vele, mert az idő lejárt. Híjába volt.

„De harmadik nap,” az inasnak annyit mondott, „Ha fölbred, húzza ki a kardot a hüvelbü. Ott rá lesz írva, hogy ki volt ennek az oka, hogy ű nem beszélhetett.”

Az elővásta, meg mingyá egyet suhintott, meg az inasnak a fejit levágta.

Hát visszamegy a boszorkányhoz. Ott nem volt hatalma. Annyit mondott neki a boszorkány, aszongya:

„Távozz, mer még leckét is adok.” Aszt felete.

Avva a királfi elment maga. Ment, mendegélt hónapokhosszat. De semmi eredményre nem jutott. Hát megunta az ilettyit. Ahogy ment az országoton, fogta a kardot, ásott egy kis lukat és abba a kardnak a foggantyúját, hát hüvejjit vagy hogy mongyuk, beleillesztette. Meg a szivit nekitette a kardnak, hogy keresztűszurja magát.

Mikor aszt cselekenni akarta, egy hangot hallott:

„Királfi létedre öngyilkosságot akarsz elkövetni?”

Körünézett, de senkitse látott. Fövette a kardot, újra bedugta a hüvellibe. Ment tovább. Nagy hegyek közö kerüt. Hát, mint a hegyek közözt mászkál, eccercsak mit látott? Volt egy nagy luk a sziklába. Benézett. Mit lát benne? Egy oroszlánt, egy sárkányt. Azok ott marakottak.

Megállt. Figyelte űket. De azok csak birkósztak. Eccercsak rájokszólt:

„Mit birkósztok itt? Nincs öleg heletek, hogy birkóba is megmaradhatátok?”

Akkor abbahagyták a birkózást. Az oroszlán megszöllant.

„Tik is ollanok vagytok,” aszongya, „nemhogy főfálnátok, hogy ecce vége lenne az életnek.”

Aszongya: „Hohó,” aszongya az oroszlán, „mink is emberek vótunk, de mast nem azok vagyunk.”

„Hát mér birkósztatok?”

Aszongya neki az oroszlán, aszongya: „Én előbb idekerütem hát, mint a sárkány és ű akarja az elűsűséget. Mast má,” aszongya, „hét éve, hogy itt birkószunk éjje, nappa. Nyugtunk nincs. Csináll köszűnk igasságot,” aszongya, „akkor mink is eljuthatunk, ahova akarsz jutni.”

„Na,” aszongya, „akkor tessék kísétálni a barlangbü.” Mutatott egy hegyet. Aszongya: „Most mennyetek arra a hegytetöre, majha én harmaccor intek a kendömmel, akkor indujjatok meg. Amellik előbb ideérkeszik, azé lesz az elsőség.”

Hát ugye hétévig birkósztak. A sárkány igen ki volt fáradva, pedig hát röpüni tudott vóna. Beszörüt két ág közö egy fán. De az ott kinlódott, kinlódott mire kiszabadút, az oroszlán elfoglata a helet. Hát ű kapta meg az elsőségét.

„Na,” aszongya, „gyere”. Bevezette a barlangba tovább. Két rongyos bocskor hevert ott. Aszongya: „Eszt kapod ajándéknak,” aszongya, „ezekbe lépj bele és mond neki: Hipp, hopp, legyek ott! Abba a pillanatba,” aszongya, „otteremsz.”

Hát gondóta magába: „Hát mast kipróbálluk!” Föhuszta a bocskorokat. Rászót: „Legyek azon a hegyen!” Hát ott is termett.

Ott osztán letérdelt, meg három miatyánkot elmondott, hogy a Jóisten szabadiccsa meg aszt a két egyént. De újra megszóllant:

„Hípp, hopp, most legyek a tündérkertbe!”

Ott is termett. Hát ű a tündérkertbe mégis ement. Körünézett. Amit lát, az mind arany, meg mind gyémánt vót, hogy sajnáta a füvet, hogy ráléptyen. De azalatt az idő alatt igye jó lerongyulódott a ruházattya.

Ez a kertbe megy, megy. Előre fölfedezte, merre van hát a lakás. A cselédlány észrevette. Beugrott és jelentí. Aszongya:

„Ilona kisasszony, itt az Árgyilus királfi.”

Az meg: flakk! Pofonvágta.

A leán kiugrott, de megfordút. Megin aszonta:

„Hát gyűjjön, merhát itt lesz,” aszongya „mingyá a küszöbön.”

Mégeccer pofonütötte.

Hát harmadikra nem kerút sor, mer az Árgyilus királfi ott is termett.

Hama hát szépen fogatta. Leütette.

„Most parancsuhacc,” aszongya, „most a tized vagyok.”

Hát osztán ottan beszélgettek. Meghitta hát a kiserőlányt. „Hát jutalomul, mivel kéccer pofonütötte,” Aszongya, „most teneked adok mindent. Ez a jutalmad.”

Ó meg föhuszta a bocskorokat, meg a lányokat es összefogta.

„Hípp, hopp, legyek a szülővárosomba?”

Hát ott is termett. De nem ment haza, hanem elment egy ismerőshöz, elment a lányokkal egy ismerős szállodába. A szállodásnak kijelentette, amit szemek-szajok kíván, aszt aggyon nekik.

„Mi,” aszongya, „sürgösen elköüllünk menni valahová.”

Es hát a menyasszonyáva elmentek egy ruhaüzletbe. Ott fölötöszködött, ruhát vett. Azonfölli mindenik egy böröndöt vett, amibe hát egyes tárgyakat szinte vásátak. És avva mentek hát a királlí palota elejbe.

Az ör a kapuba át. Köszönt tisztességesen. Aszongya a királfi, menyasszonya is, engeggye be őket.

„Nem lehet, mer a királné halálos beteg. Ide senkinek nem szabad bejutni.”

Aszongya a királfi, aszongya:

„Mennyen, meg jelencse meg, hogy itt van a világon a legelső orvosa, hogy gyógyítani gyütt.”

Hát jelentette. Be is bocsátották.

Odament az édesanyja ágyához. „Hát ha megengedné-e magát megvizsgálni?”

Nem szólt, csak intett, hogy igen.

Megtapogatta a szívit, egymást, hagatózott. Eccercsak megszóllant:

„Kedves édesanyám,” aszongya, „Kejj fő. Itt a fíjad.”

Oszt a szót meghallotta a királné. Kiugrott az ágybú. Mintha sose lett volna baja, eccerre meggyógyult.

Hát a szive fájta a fíja után, az gyötörte.

„Mingyá, csak gyorsan elmegyünk hát most apádhó.”

Hát bizony az öreg királ is megörüt, hogy visszatért a fíja.

Megnészta a lánt.

„Hát,” aszongya, „fíjam, büszke lehecc, hogy illen menyasszonyt hosztál a háshoz.”

„Apám,” aszongya, „légyszives, fogass be egy hatos hintóba és jössz velünk”.

„Hova?”

„Majd én az utat megmutatom,” aszongya.

Hát befogatott az öreg királ nagy hintóba. Királ is beült, a fíjatal is, meghát a kocsis, menyasszony is. Ehajtottak a szállodához. Ott leszátak.

„Most csak gyere be apám,” aszongya.

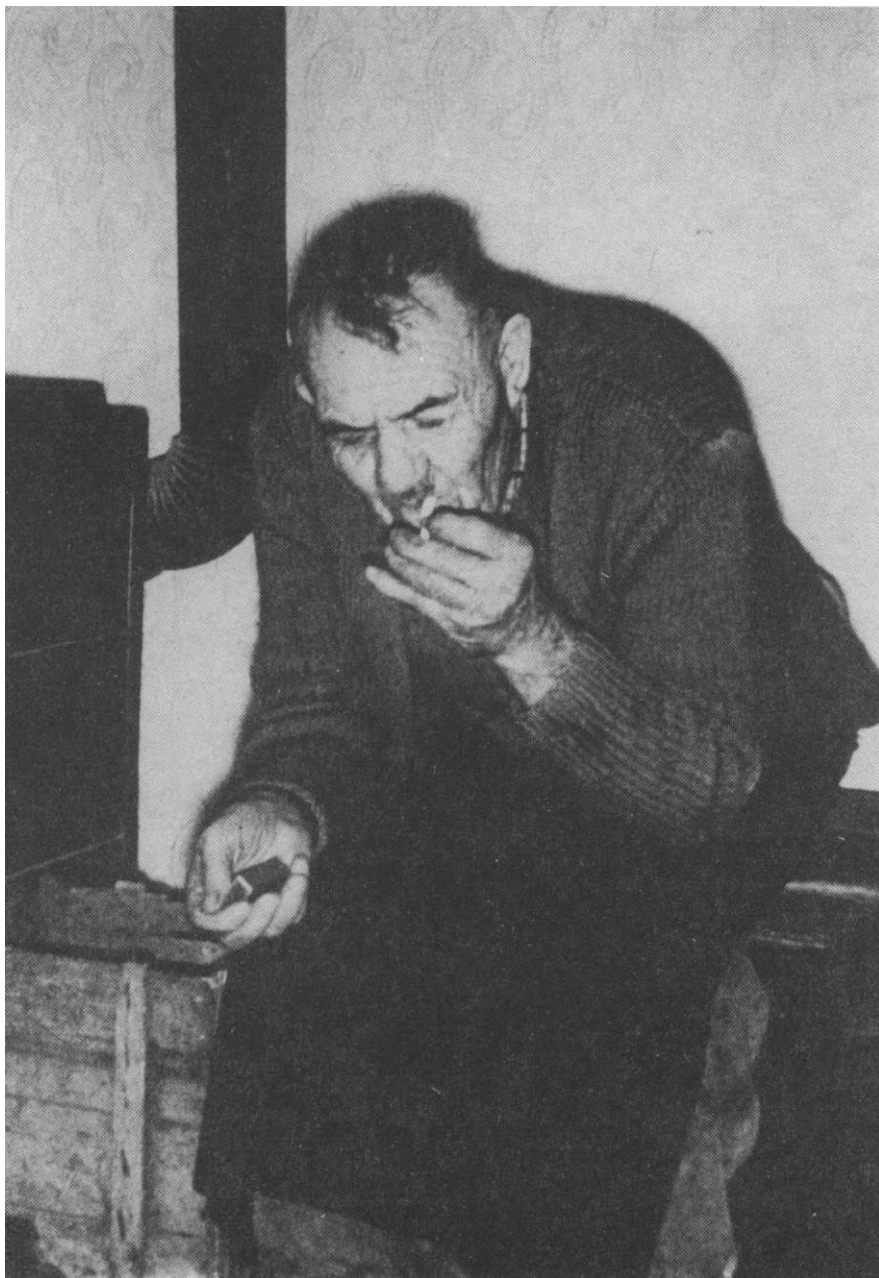
Bementek. A szállodást mekkérte, aggyon számlát, hogy mit fogyasztottak a lányok. Aszt megfizette. Fölütette a lányokat és awa utnakindútak haza.

A két báttya a hat leánbú kivállasztott mindenik egyet és hármás lakodalmat tartottak.

A másik négy lány megmaratt. Hát mindeniknek egyet adott, akik mint ápolók lesznek ott.

Es úgy osztán boldogok lettek.

Ha meg nem hatak, ma is ének.

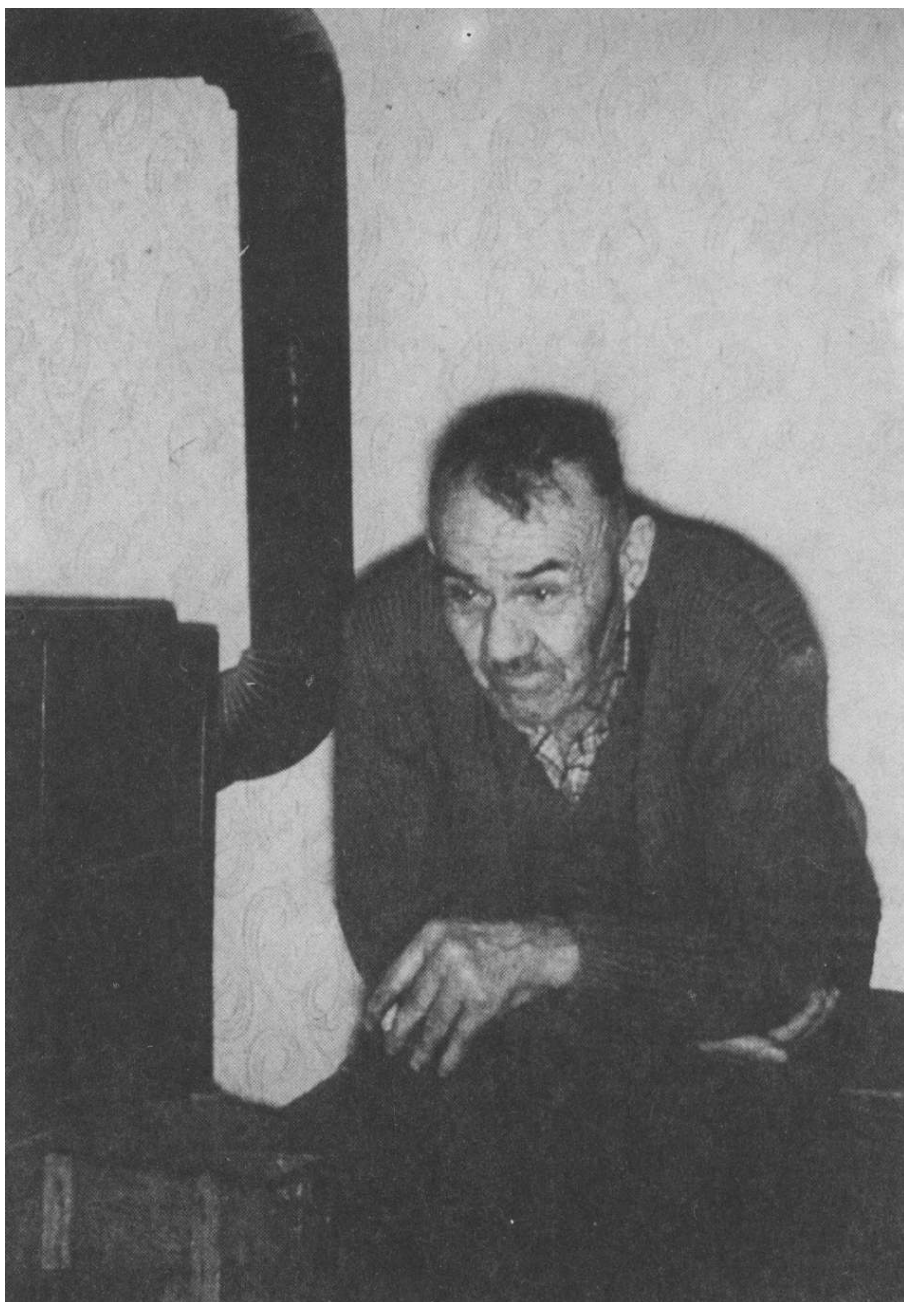
„No, akkor kezgyük el!”

„Volt valamikor rígesrígen egy királl,...”

„Osz t a királné mongya otthon a dadának...”

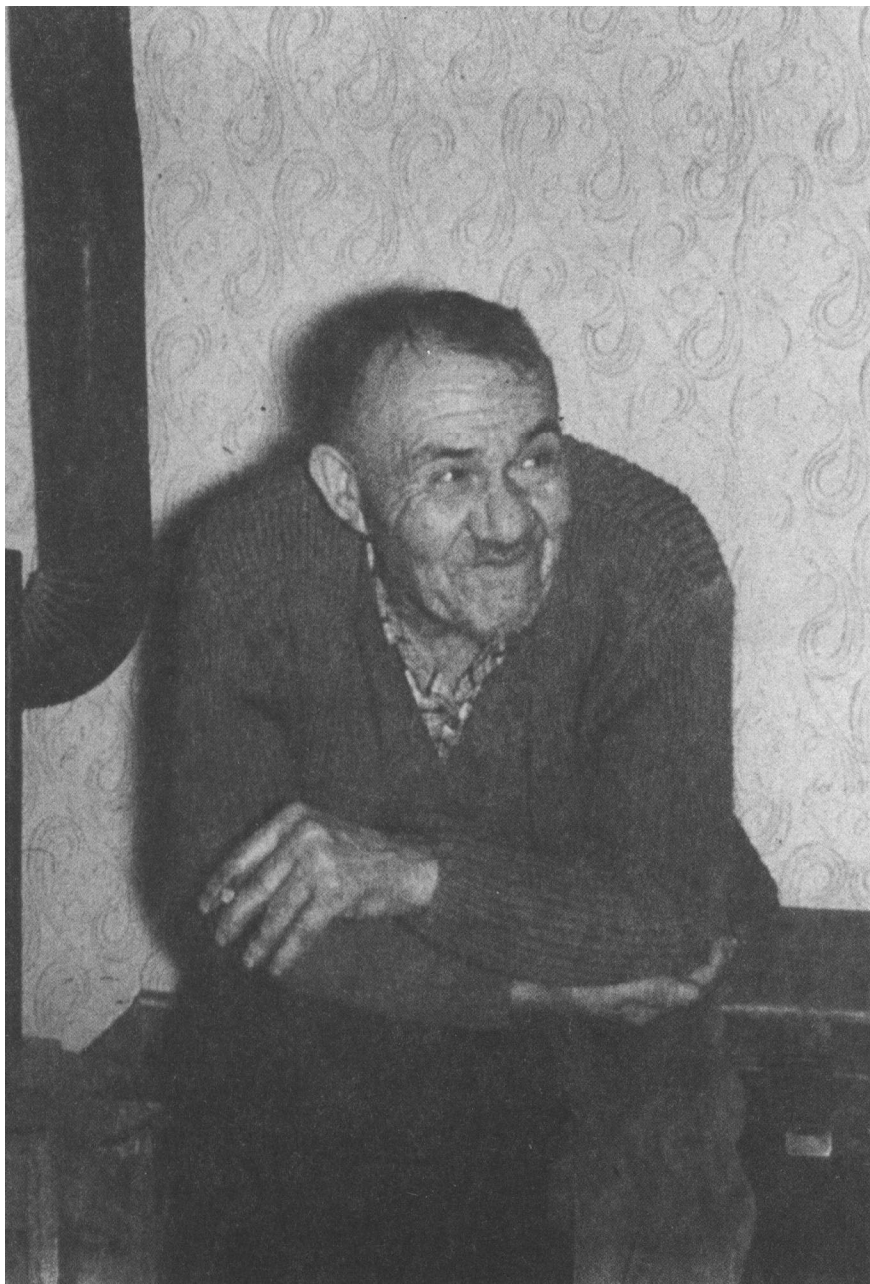
„Második nap kiment hát a középső fiju.”

„Eccesak hét fejr hattyú jelent meg...”

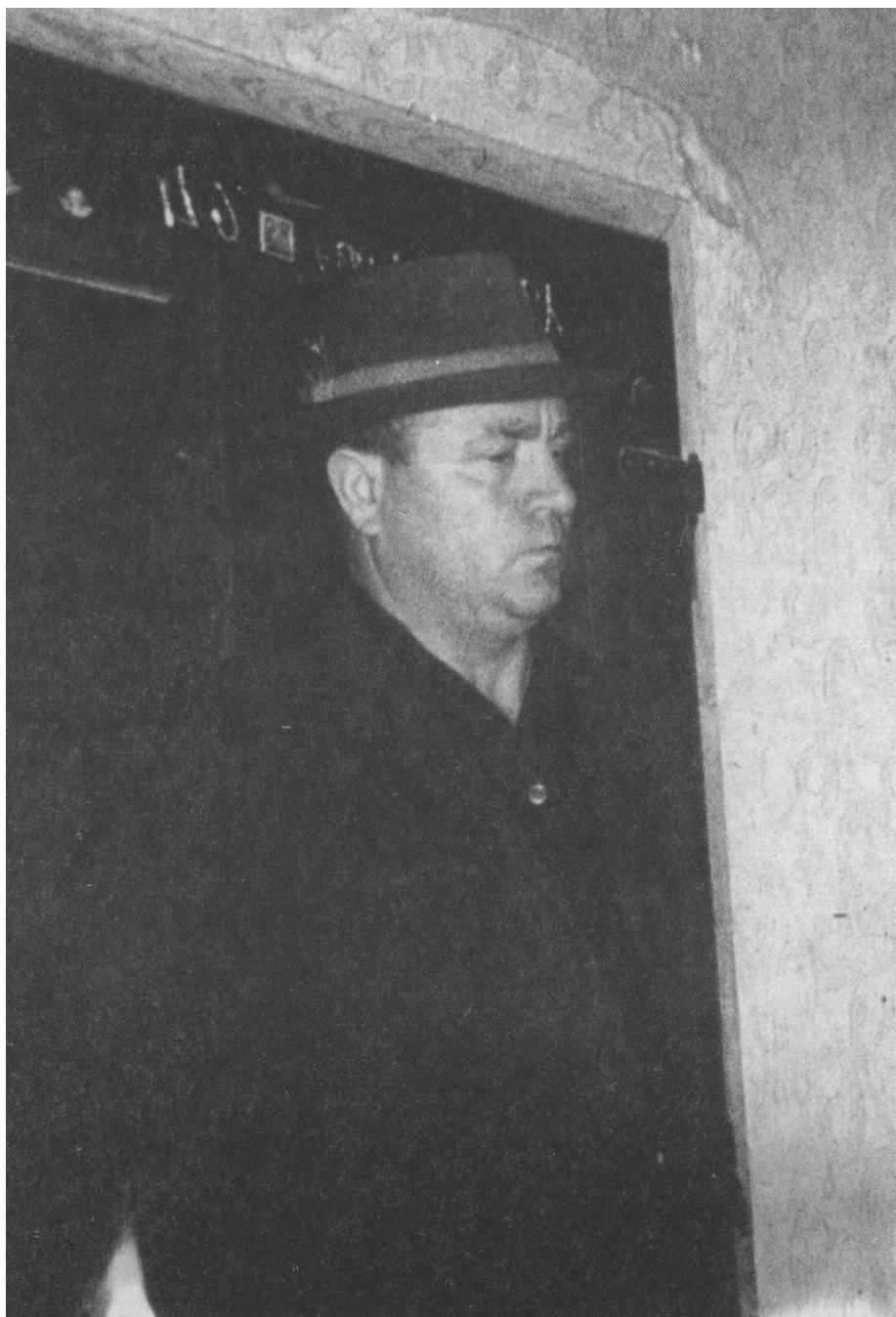
„A királfí lefeküött, ammeg melléje...”

„Hát egy szép lán lett bellöllö...”

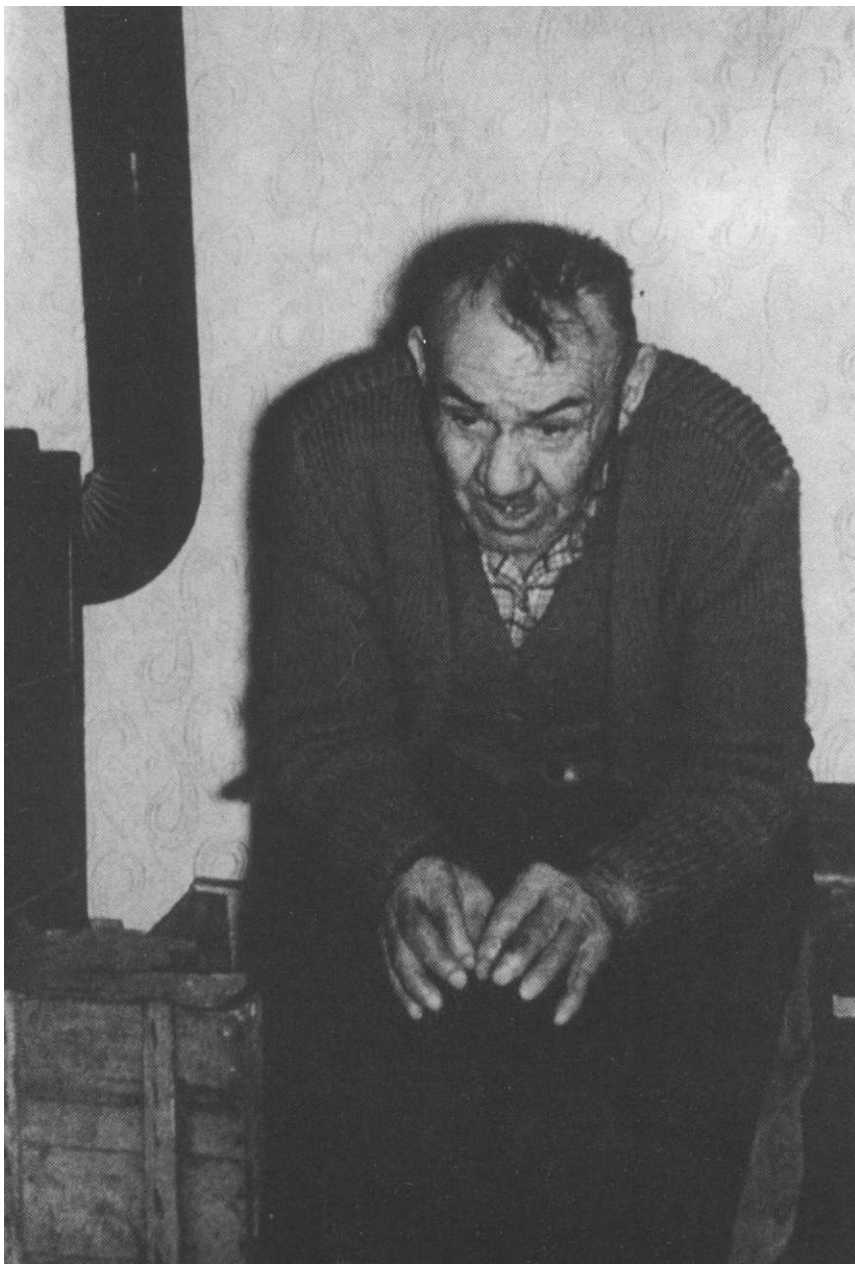
„Mindig a fejét törté...”

Én nem hallgatom a mesemondót!

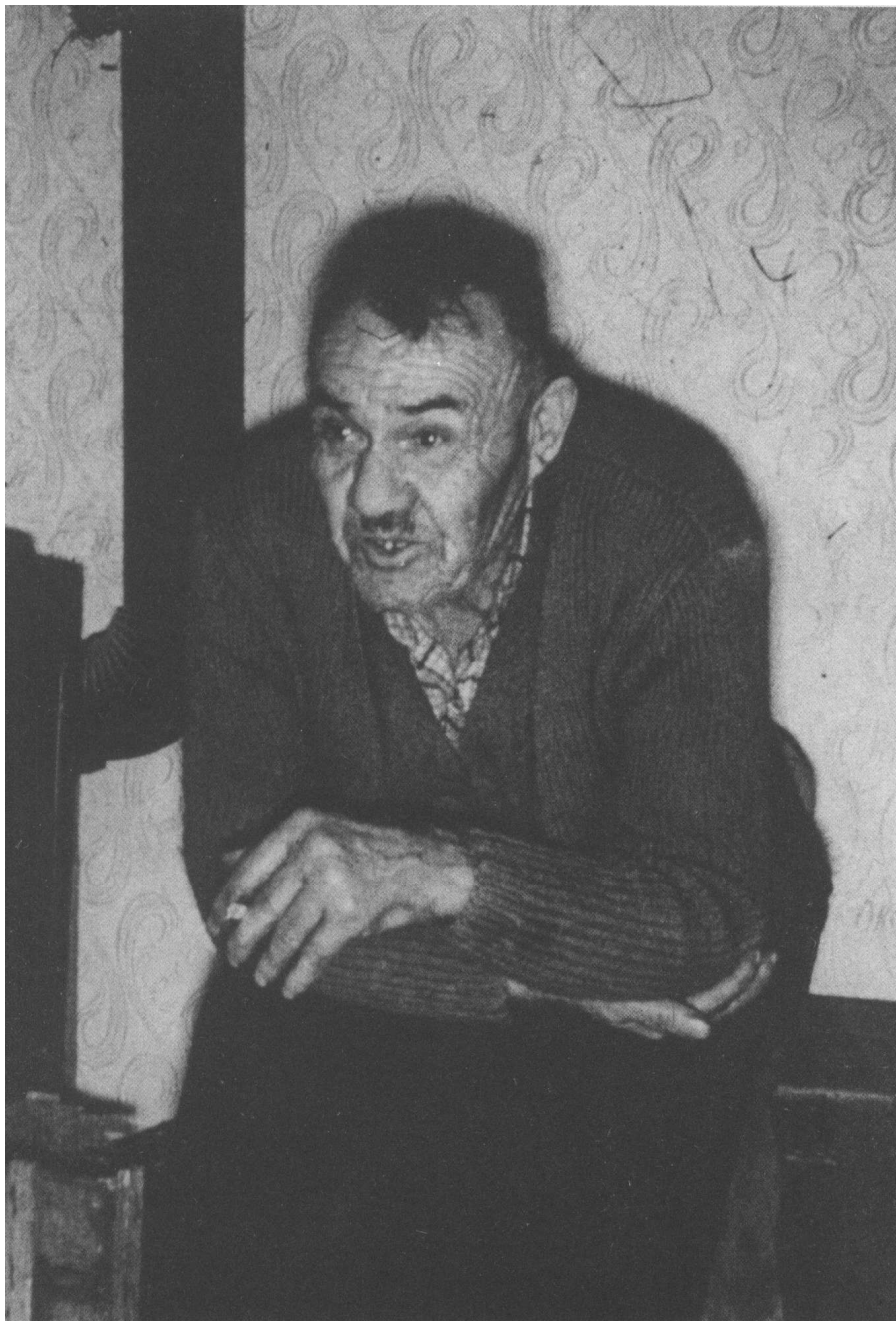
„Látta, hogyhát semmirese megy, a vén boszorkány...”

„Hát megunta az illetyit...”

„Meg a szivit nekitette a kardnak...”

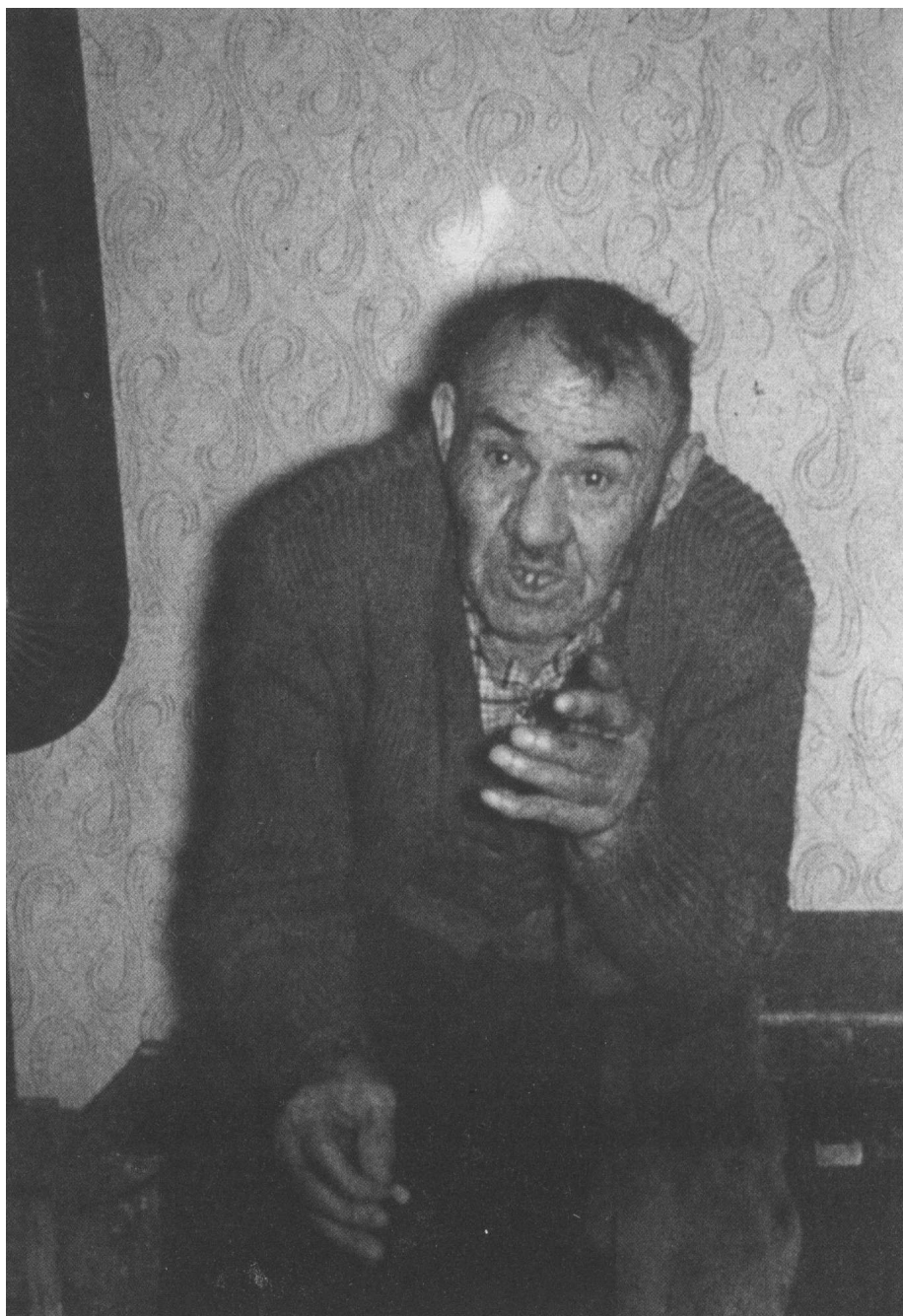
„Megállt. Figyelte őket...”

„Hohó, aszongya az oroslán ...”

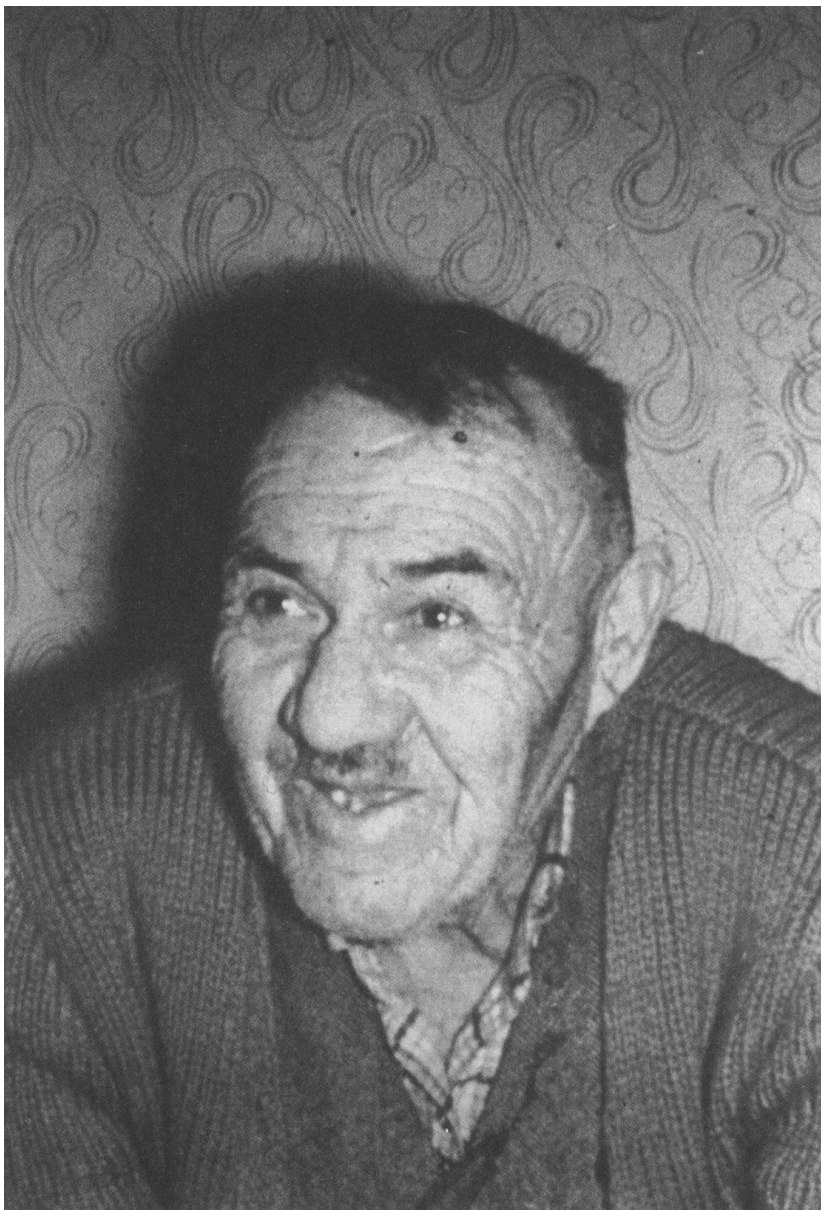
„Az ör a kapuba át...”

„Mennyen, meg jelencse meg...”

„Kedves édesanyám, kejj fö! Itt a fíjad!”

„Ha meg nem hatak, ma is ének.”

13. A TIZENHÁROM KIRÁLYFI

Hát valahol volt egy királ. Annak volt tizenhárom fija. A tizennegyedik meg utbavót. Szép napon a királ a fíjait magáhó szóllította:

„Fíjaim,” aszongya, „készülletek útra. Válasszatok magatoknak paripákat, legyetek készellébe, mertha este a kék lámpa gyullad ebbe a szobába, akkor tűnnyetek el, mer akkor leány született. A fiuknak nincs keresni valójuk.”

Hát föl is készütek. Várták az estét.

Hát csakugyan kék lámpa gyullatt. Az a legöregebbik parancsot adott: „Indulás!” És elindútak.

Lovagútak messze és messze területekre. Eccer csak egy nagy tóhoz érkesztek. Nem megy tovább az út. Dehát neki! Keresztüüszttattak a tón.

A legfíjatallabbíknak a lova a tó közepin megát. Többiek etüntek gyorsan. Ekezdett könyörögni neki:

„Segicsetek ki, segicsetek ki!” De egybe se vót becsület, hogy az öccsükön segítettek volna.

Hát azok otthagyták és továbblovagútak. Mikor eccer messzetávol voltak, aszongya a fíjatal királfinak, aszongya:

„Gazdám, mink sokkal előbbre leszünk, mint azok,” aszongya. „Most jó tarcsd magadat, majd egy másik tónak a közepin,” aszongya, „megállok.”

Felettük keresztürepült és a második tónak a közepin megát. Hát, mikor odaérkezett a csapat, bá múnak, hogy az öccsük ott van hát a tóba. Ekesztek tanácskozni. De az öregek nem hittek. Fíjatalok mind abba vótak, hogy mink azon az uton vagyunk, ahunnajt indútnak, mink csak eszt a tavat kerüjük. De, hát híjába vót.

Továbbmentek. Otthatták.

Megin egy váratra aszongya ló:

„Gazdám, jó kapaszkoggy, mer ujra indulok. Emegyünk a harmadik tóba.”

Hát úgy is lett. A tó közepin megin megállt. Hát mikor elértek a másíkat. „Na lássátok,” aszongyák, „nekünk van igazunk, a fejataloknak, nem az öregeknek. Segiccsük ki hát az öcsénket.”

Hát akkor egyesek megfógták a kantárszíjjakat és noszogatták a lovat. Hát nagynehezen keresztüment.

Ott együtt mind a tizenhárman lovagútak. Elérkesztek egy erdőhöz. Nagy kastél állot ott. A kapu nyitva.

„Ide betérünk, itt meghálunk az éccaka.”

Körünésztek. Istállók vótak. A lovakat bekötötték. De má előre elvót készítve széna is a jászolba, az abrak is. Hát ez rendbe van.

Körükeresték az épületet. Egy öregasszonyt találtak.

„Hátha megengedné nekik, hogy ük itt alhatnájok az éccaka?”

„Szívesen.” Aszonta az öregasszony. „Honnan jöttök?”

„Innen és innend, apánk ekergetett.”

„Na,” aszonta, „jóhelre kerütetek. Nekem,” aszongya, „pont tizenkét lányom van. Tehát,” aszongya, „mindeniknek kerül egy. De külön ágyat,” aszongya, „nem tudok nektek anni.

Mindegyik hát egy lánnyal kő alunni,” aszongya.

Hát abba is beleegyesztek.

Kaptak tisztéséges vacsorát. Bort is. Lefekütek. Hát a férfiak voltak a széllin, a nők belül. Persze előbb, mint lefekütek, a fíjatal királfi lennvót az istállóba és mongya, hogy mi van itt. A lova meg figyelmesztette; aszongya:

„Cseréllétek ki magatokat,” aszongya. „Tik fekügyetek a falhoz és meghát a lányokat zuzzák a széllire.”

Hát így is csinálták.

Gyütt a vén boszorkány. Mind a tizenhárom leánnyának evágta a nyakát. Ha nem cserének helet, akkor ürájok kerüt vóna a sor. Hát így megmenekütek.

Hát regge korán főketek. Ementek az istállóba. Nem töröttek semmive. Fógták hát a lovajikat, megpucútak. Emenekütek. De a fíjatal királfi ellopta a vakarót és a kefét, ami az istállóba vót.

Ahogy a kapun kiugrasztott, visszakijátott:

„Én vagyok a tizenharmadik, aki a tizenhárom lányt tönkretette, meg a vakarót, kefét meg ellop-ta.”

Boszorkány kiröppent. Aszt kijátotta:

„Tönkretetted a lányaimat, de mi majd talákszunk!”

Avva osztán továbbmentek.

Ahogy sétáltak, eccer csak a lova megszólal:

„Gazdám, most ollan helre érkezőnk, ahol teneked nem szabad a földre tekintened. Fejet föl!

A földet ne nézd.”

De, hát a királfé nem tutta aszt megtenni. Letekintett a földre.

Mit látott?

Egy arany patkószeget.

Szól a lovának.

„Jól van,” aszongya, „gazdám, má eccer a vén boszorkányhoz visszamész.”

Mennek tovább. Megint letekint a földre. Mit lát? Egy aran bokrétát.

Szól a lovának. Megát, fölvette.

Mennek megin hát egy darabig tovább. Ujra letekintett. Ott az aranypatkó volt.

Hát eis rendbe va. Aszt is fölvette.

Avva mentek tovább. Elérkesztek hát egy királli városba. Itt elmentek a királ elejbe, hogy nem kaphatnának-e ők szolgálatot?

„Nekünk szolgálóra,” aszongya, „ugyan szükségünk nincs, de má ha úgy van, hogy itt akartok maranni, adok nektek munkát. Mindenik kap harminc darab lovat. Azokat ápulni.”

Hát rendbe van.

Fizetésrű nem vót szó. Mindennap, – nem tudom, – félliter-e vagy liter petróleumot kaptak, ami hát köll az istállóba a világításra.

A fíjatal királfé az istálló ajtójába beleszorította hát a szeget a saráglába. A jobban világított, mint a lámpa. Amit faszút, aszt az olajat, asztat elatta másoknak. Hát valamellik bátya főnézett. Elárúta a királnak. Királ felelőségrevette, hol vette, onnan neki bizonyítékot hozzon.

Hát hova kő neki menni? Vissza a boszorkányhoz.

Hát visszament. Aszongya neki a vén boszorkány:

„Eriggy, ott a kertbe van,” aszongya, „egy rózsabokor. Azon van,” aszongya, „egy szép fakadó bimbó. Asztat elvihedd.”

Lemeccezte aszt a szép rózsabimbót és elvitte a királhoz.

Teccet neki.

De megszűnt a világítás, a fény.

Kidugta a bokrétát, az még sokkal szebben világított neki.

Ujra elárútták.

Ujra vissza köllött menni.

Előkapta a vén boszorkányt: „Aggyá nekem valami bizonyítékot, hogy teáltad kerütem ehhez és ehhez.”

„Eriggy,” aszongya, „ott vannak a galambok. Fogj két galambot.”

Megfogta a galambokat. Visszavitte. A királ annak mégjobban megörűt. Hogy ollan szép galambokat kapott.

Megszűnt a bokréta világossága.

Főlakasztotta a patkót. Ammeg borzasztóan tündökött.

Ujra elárútták. Hát a királ megin megtutta. Ujra visszazavarta.

Mongya a lovának megin, hogyhát hova kő menni.

Aszongya: „Szedd le a lovaidrű a összes kantárokat és hozd magaddal. A kapu előtt,” aszongya, „áll egy nagy fa. Oda engem mekköcc,” aszongya, „osztán bemehecc. De jó vigyázz,” aszongya, „mer a fejealatt van három tyuktojás. Boszorkány alszik. Aszt a három tojást szörözd meg magadnak. Ha,” aszongya, „észrevesz, akkor a kantárokat, mikor fölugrasz rám, dobád szét. Akkor hurokba kerül. Nem tud utánad jönni.”

Hát sikerűt neki szépen a tojásokat kiemeni.

Örömibe asztán ugrott egy nagyot, a boszorkány fölébrett.

Hát utána!

De, hát el nem csipte, hanem kint osztán kijabált. Aszongya:

„Elvitted minden hatalmammat, országomat,” aszongya, „legyősztel.”

Hát avva osztán elment. De még annyi idót se vett, hogy a tojásokat táskába tette volna. Csak a kezibe tartotta. Ahogy tartott, egy tojás föpattant.

Mi volt a tartalma?

Egy kis üvegecske. Valami kis foladékkal volt.

Míg asztat gusztállá, vizgállá, fölpattanik a másik. Abba egy kis doboz volt kenőccse.

Fölpattanik a harmadik tojás.

Egy szép kislány bujt ki belüle.

Fogta aszt az üveget és kinyitotta, megitta. Fogta a kenőcsöt, osztán szépen bedörgötte. Hát egy pillanat lett, egy derék, egy gyönyörű lány lett belüle.

Hát aszt vitte a királynak. Királ meg is örült, hogy üneki illen szép menyasszonya lett. Megvót ölegedve.

„Jaj,” aszongya, meghívta a tizenhármát, „igen szépen köszönöm,” aszongya, „a szolgálatodat. Mit kívántok tőlem? Amit kívántok,” aszongya, „megadatik.”

No, hát a legidősebbik kijelentette, aszongya:

„Szeretnék,” aszongya, „az istállóbu kijutni, legszívesebben vadászni.”

„Amit kívánsz, az megadatik.”

Hát egyhangulag mind aszt kívánta, hogy az istállót elhanni.

Aszongya nekik a királ:

„Rendbe van. Itt, meg itt van,” aszongya, „vadászkaستélom. Odaköltöszhettek.”

Hát elhagyták a királi palotát. Elmentek a vadászházba. Hát napru napra csak vadászni jártak. A lovaik azok otthonmarattak. Amit hosztak vadat, aszt lerakták. És az eltűnt. De mindennap, reggel, délbe, este, az asztal terítve volt. Hogy ki készített ott, aszt senki nem tutta. Aszt sose tutták meg.

Hát ott évekhozzat jóérezsték magukat. De mindennap egy odahaza maratt, aki ört állt. De soha egyik nem tutta föfödözni, hogy mi jáccódik itt le ebbe a kastélba.

Hát egy szép napon a legfijatalabbikra került a sor ujra. Ű meg abba a szobába tartószkodott. Hát a fijatal volt odahaza. Eccer csak annyit vett észre, hogy az asztal terítve van. De senkit nem látott.

Körünézett, kísétát, keresgét. Mire visszatért a szobába, egy edény üres vót. Már csak tizenkét porció volt ott. Vakarta a füleit, nézelődött, hogy ő nem tutta megvívázni, hogy Ű alutt.

Hazagyüttek a tezvérek. Jó tezvérek vótak egymás iránt. Hát eis egy kanállá, a másik is egy kanállá hát elosztották, hogy mind a tizenháromnak kerút.

Másnap regge a reggeli detto úgy van. Megincsak tizenkettő v, az egyik üres.

„Na,” aszongya a fijatal királfí, „elmehtek, én addig örködök, míg főnem fődözöm, hogy itt mi jáccódik le ebbe a kastélba.”

Hát harmadik nap terítődik az asztal. Csörögnek az edények. De senkicse látott.

Ki lett tálava. Eccercsak egy fijatal kislány megjelent a szobába. Nekiüt az asztalhoz és edényt fogta magához és evett. Akkor a királfí előrelépett. Rászögeszte a fegyvert:

„Hogy kerülsz te ide?”

Aszt felete a kislány: „Ekkor és ekkor odahaza,” aszongya, „mosónék vótak nálunk. Én is ott sürogtem, forogtam,” aszongya, „láttam férfiingeket. Kisebbet, nagyobbat. Kértem a mamámat, ha vótak énnekem tezvérejm? Anyám aszt felete: Igen, tizenhárom bátyád volt. Mikor te a világragyüttél, mind ekergette űket.”

„De, hát,” aszongya, „énnekem nem volt odahaza nyugtom. Megszöktem, hogy én a bátyajimat fölkeresem.” Avval odalépett a fijatal királfí, átölete a lányt, és megcsolkolta.

„Én vagyok az egyik bátyád. Majd jönnek,” aszongya, „a többiek is.”

Hát megtalálta űket. Igen örűtek.

„Hát mit hallottál otthon?” Kérdeszte a tezvégyét.

„Anyám is mindig aszt emlegette, ha visszajönnétek.”

„Visszamegyünk.”

Hát oszt a kislány megmagyarászta. Aszongya:

„Itt van egy öreg mama, aki tűnektek főzött. Aszt köszönnyétek meg neki és ha tuttok, aggyatok neki jutalmat.”

Hát a kislányt ekütték az öreg mamáér. Meg is jelentkezett.

Kérdi hát az a fijatal királfí, hogyhát hogy tutta ű illen titkontartani mindent, hogyhát soha semmit láttak.

„Mer,” aszongya, „én ollan nő vagyok, ha akarom, lát valaki, ha nem akarom, akkor senki,” aszongya. „Mer én egy ebaonázott nő vagyok. De, ha akartok rajtam segiteni, tuttok segiteni rajtam.”

„De hogyan?”

„Én innejt csak teálatatok tudok szabadúni, ha könyörütök rajtam.”

„Hát hogyan?”

Az az asszony aszt feleli: „Mennyetek le az udvarba és ahányan vattok, annyi kavicsot fogjon mindenik a tenyeribe. És aszt elhaggyátok itt, mikor az utolsó lépcsőt átléptek, akkor a kavicsokat szórjátok vissza. Akkor én megleszek szabadulva.”

Hát meg is tették. Az az asszony megszabadút. Egy fess lán lett belüle. El is akarták magukka vinni. „De, nem,” köszönte a lány. „Ti csak mennyetek a magatok uttyán.”

Nohát mast szépen megindúttak. Elmentek haza.

A szülők nagy örömmel fogatták őket. Hálálkottak. Elfoglalhassa mindenik a helit, ami vót neki.

Regge hát főkelnek. A legfijatalabbik, a középső és a legidősebb életbe vótak, a többi tiz fiyu halott vót. Hogy mi történt velük, aszt nem tudom.

Azokat szépen eltemették. Temetés után megjelent a kislány a legfijatallabbiknál. „Hogy a papa igen beteg, látogassátok meg.”

Hát a legidősebbik: „Majd én bemegeyek apánkhoz,” aszongya.

Ahogy az ágyba fekütt, egy kis asztalka vót mellette, egy hosszú kés, valami innivaló. Talán harapnivaló is vót.

Mikor meglátta az aptyát, aszt kérdi: „Apám, hogyan segíthetek rajtad?”

Nem kapott választ. Az öreg odanyút a késér és a fíjának dobta. A fiya megriatt, kiszalatt. Mon-gya másik kettőnek, mi ujság.

„Na, ha te ollan gyáva vagy,” aszongya a középső, „még apádtú is efucc.” Vett bátorságot. Bement ü is. Éppúgy járt, mint a bátyta. Ais eszalatt.

„Na, majd bemegeyek én,” aszongya a lekkisebbik.

Úgy tett az öreg, mintha aludna. Rászót többször. Eccecsak fő! Lássa, hogy az aptyának az egyik arcféle mosolgot, a másik sirt. Az volt a betegsége.

„Hogyan segíthetnék édesapám rajtad?”

Aszongya neki; „látod, az egyik felem mosolog, a másik felem meg sir.” Fogta a kést, nekivágta a fíjának. Bele is ment a lábába.

A fiyu megát, fogta a kést, lábábú kivette. „Itt van apám,” aszongya. „Belémdobhadd mégeccer.”

„Nem bántalak fíjam,” aszongya, „Bocsáss meg, hogy illesmit elkövettem, de neked most megmondom,” aszongya. „Elmész nekünk a sárkányországba. Ott lesz egy nagy vár. Annak kilencvenkilenc szobája va,” aszongya. „Tehát a középső szobába, ha bemész, ott van két kút. Az egyikbe élővíz, a másikba halott víz. Tehát abbú hozz nekem,” aszongya. „Megmosakszok, akkor meggyógyulok.”

„Elmenek apám,” aszongya.

Elment. Hát az édesaptyát otthatta. Elmonta a két bátyának.

„Én megyek el!” az öregebbik.

Hát egy hét köll, mire visszatér. Elment a hét, nem tért vissza. Elérkezett hát egy házikóhoz. Ott szállást kért első este. Hova került? Boszorkányhoz.

Ott ráfogták, hogy lopni akart. Hát letartóztatták. A hét elmult. Nem tért vissza.

Elment a másik. Ais oda került. Éppúgy járt, mint a bátyta. Elmult megin egy hét, esse tért vissza.

Utnakindút a fíjatal. De a saját lován, a tátoson. Ahogy ott lovagút, lovagút eccercsak egy öregember megszólíccsa:

„Fíjatalúr, legyen szives, aggyon nekem pipatüzet.”

Megát a királfi, adott neki tüzet. Gyufaskatulábú egy darabkát letört. „Itt van, még pár szálát adok,” aszongya, „hogy később is rátuggyon gyujtani.”

„De egyre,” aszongya, „figyelmeszettek. Ha visszajössz, élő húst ne vegyel.”

Avval elváltak egymástul. Elment. Hát elérkezett szintén ahó a hászhó, ahon a két bátyta volt.

Beköszönt, kaphatna-e szállást?

„Szivesen,” aszmonta az asszon. „Hova indulsz?”

„Ide és ide.”

„Hozná nekem is,” aszongya, „azokbú a vizekbú?”

„Szivesen.”

Kapott két kis üveget. Azután hozott egy sipot. Aszonta:

„Fíjatalúr, ha veszélbekerüsz, forduj vissza és fujd a sipot. De mindaddig,” aszongya, „míg ide nem térsz. Ha idetérsz,” aszongya, „abbahagyhatod. Itt már ellenséged nincs. Ha a kakas kukoritt, in-duj útnak.”

Hát ez meg is történt. Hallotta, hogy a kakas kukorékoltt reggel, főkelt, fogta a lovát, elindult. Este elérkezett egy másikhoz.

Ott is szívesen fogatták. Ott is kapott két üveget, meg kapott egy bögrét. „Ha veszélbekerüsz, akkor dobh hátra a bögrét. Akkor idájig eljucc. Itt már nincs hatalmuk.”

Eljött a harmadik nap. Elérkezett a harmadikhoz. Ais szívesen fogatta. Ais mekkérte, hogy hozzon neki vizet. Az adott neki egy fésüt. Ha veszébbe talál kerülni, akkor dobja el a fésüt.

Negyedik nap regge elindult. Félnyolckor elérkezett a városba. De aszt a vén boszorkány megmonta neki, hogy féltizenkettőre hagyja el a kaput. Mert ha tizenkét órákor bentreked, onnaj többet szabadulása nincs.

Hát megérkezett. A kapu előtt volt egy szederfa. A lovát oda nekiakasztotta. Besétát. Végigsétát, megtalálta hát a két kutat. Oda is volt írva: „Élő víz, halott víz.”

Ott az üvegeket megtötte és sorba elheleszte. Azután végigment hát az összes szobákon. A kilencenkilencedik szobába került. Egy gyönyörű nő volt az ágyon félígmeggid letakarva. De alutt.

Ott hát ekeszte. Gondúkodott, hogyan tudná ü eszt a nőt most elvinni innejt. De, hát akármennyit beszét, nem íbrett meg. Természetes, a fijatalnak mekkeményedett a micsodája. Előkapta a lánt. Nem ébrett föl, csak közbe levegőt szívott.

Nézi az órát. Tizenegy óra. Nincs más hátra, üneki meneküni köll. Fogta magát, szépen végigsétát. Ki a kapun. A lovát leengette, meg föluggrott rá. „Mönnyük vissza!” Megfeledkezett, ahogy röpüt, hogy a kardot ekkicsit megemete vóna. Igen lelógott a kargya. Elért egy épületet. Aszt a kargya széthasította. Ezrive, meg ezrive gyüttek a sárkányok utána. Eszibejutott: „Hopp! Ez az asszon mit adott neki!” Fogta a fésüt, hátradobta. Ott ollan sűrű tuskés erdő termett, hogy akin egy egér se tudott volna keresztübjüni, hát még ott utat nem csinának, nem tudnak keresztüjünni utána.

Hát szerencsére elérte a házíkot. Ujra szépen meghát. Partíkat szépen átatta. Az asszon mekköszönte és kijelentette, ha halla, hogy a kakas kukorít, akkor meneküllön. De bizony, nem messze ment a hászút, má gyüttek a sárkányok utána nagyon. Elővette a bögrét, visszavágta. Akkor meg ollan nagy árviz lett, hogy nem tuttak utánamenni. Míg az el nem tünik, addig ü megin mehet tovább.

Hát sikerüt. Elérkezett a másik hászzó. Ott is leatta a vizeket. Ais mekköszönte. Regge, ha a kakas kukorint, meneküllön!

Attú se ment messze, má megin gyüttek a sárkányok. Akkor fogta a sipot, hátrafelé fordította a fejét, meg fujta mindaddig, míg hát enem érkezett a harmadik hászzhoz. Hát ott má nem vót hatalmuk utánamenni többet. Ott szabad lett. Ott má nem köllött tartani semmitü. Tehát tovább időzött is, tovább alutt.

Eccecsak halla, hogyhát kint sürgés-forgás, kiabálás. „Mi a manó lehet itt?” gondúta magába. Hát fölket. Kimegy. Rengeteg nép volt összegyülekezve. Kérüi hát:

„Mi ujság itt?”

„Két rabló lesz fölakasztva.” Hát a két királfi lesz kivégezve.

Hát ő maga is kíváncsi volt, hogy mi az. Mer nem tutta, hogy kirü van szó. Hát eccercsak hoszták a két bátytát az akasztófa alá.

Ott tévedett, amit az öreg mondott neki, hogy élő húst ne vegyen.

Mi volt az élő hús? A két bátyta. Azokat kiváltotta. Asztán együtt mind a hárman mentek. Elérkesztek egy tóhoz. De mind a három lovon üt.

Az egyik rászót a fijatalra:

„Ájj meg,” aszongya, „igen szomjas vagyok. Had igyak egy kis vizet.”

Leszátak. Megragatta a lábát a fijatal királfinak, lerántotta a lovárú. „Zsupp!” Belevágta a tóba. Hamar a táskáját kinyitották. Az üvegeket kivették, a lovát meg utánataszitották. Bele a tóba.

Ügyes lett, felúszott hát a királfí felé. A királfí elkapta hát a lófarkát és partrahuszta. Ott kimásztak. Föluggrott megin a lovára.

„Ereggy lovam most, amillen gyorsan tucc, hogy hamar hazaérkezzünk.”

A lova fölkapta a fejét és hazaugratott. Ott beállította a lovát, hogy senki nem vette észre. Ü meg meghusztta valahol magát.

Hát meggyütt a két pribék. Hoszták a vizet. Beviszik hát az aptyuknak.

„Mellik a másik?”

Nem tuggyák. Mer ahogy mentették, nem is tuggyák, mellik.

Egy papagáj lógott a kalitkába a szobába. Eccercsak elszólla magát:

„Kedves királlom,” aszongya, „ne nyull hozzá, majd a Pista megmongya.”

Avva az öreg nézett egyet. Csöngetett. Belépett az inas.

„Parancs!”

„Hívd be a Pistát”

Hát megjelent a fijatal királfi.

„Fijam, te hoztad a vizet?”

„Igen apám.”

„Mellik üvegbe van a halott víz, mellik üvegbe az élővíz?”

Fogta a két üveget, megnézte:

„Apám, ez az élővíz, ez a halottvíz.”

„Hogy kerültek ezek az üvegek ezekhez?”

Megmonta.

„Mit kívánsz büntetést nekik?”

„Zárasd őket a toronba, apám.”

Hát a börtönbe jutottak.

Az apa megmosakodott mind a két vízbü. Makkegészséges ember lett belülle.

Hát osztán csak vótak, vótak, teltek a napok, hónapok. Egy szép napon érkezik sürgöny. Honnadj? Ahonnan a vizet hozta. A leány sürgönyözött neki, hogy itt és itt várja. Hogy jelennyen meg.

Ja, hát elmonta a két bátyának. Idősebbik elment. De vissza is jött. Elment a másik. Ais visszatért. De asszony nékü.

Elment ő.

Hát ő má annyit észrevett, ahogy lovagút, hogy valami csapat mozog. Hát mikor közeledett, eccer csak a kis fickó:

„Mast jön az én apám,” aszongya. Megismerte az apját.

Hát ott szépen továbbket. Fogta a nőt a gyerekkel együtt és hazavitte. Harmadnapra rá megesküttek. Este le is feküdtek. Az éccaka a fijatal királfi fökel, hogy kikő neki menni hát a vizelettyit evégezni. Nem talál ki sehogyse. Ott nem lát mást, mint ajtót, meg ajtót, meg ajtót. És minden csak úgy ragyogott. Hát nem tudott kikeverennyi az épületbü. Vissza köllött menni.

A felesége asztán mongya neki, hogyhát mi történt itt. Ő nem ismeri ki magát, hogy ő hol van.

„Má nem birom,” aszongya, „a hólagom szétszakad. Segiccs rajtam,” aszongya.

Na, asztán a felesége főket, mutatta neki. Fögyujtotta a lámpákat.

Hát úgy át lett izéve az az épület, hogyhát bámúni köllött, aki ollant nem látott. Egy éjje a sárkányok átépüték. Az mind aranybü, meg aranybü állott. Az egész város.

Ha nincs ott a felesége, nem talál vóna ki abbü.

Akkor aszongya az aptyának:

„Apám,” aszongya, „engedd szabadon a bátyájimat.” A két bátyát. „Aggy nekik kegyelmet.”

„A többi,” aszongya, „a te gondod. Én kegyelmet adok!” Aszonta.

Ugy asztán az öreg intészkedett. Ugy asztán boldogok lettek. Ha meg nem haltak, máma is élnek.

14. MÁTYÁS KIRÁLY VÁNDORÚTON

a) Hát valamikor Mátyáskiráal szeretett kószláni az országba. Bement egy kösségbe. Egy öregember kinn ült a lócán. Sirt. Odamegy Mátyáskiráal: „Öregapám, mongya csak, mér sir maga?”

„Ej, fijatal úr,” aszongya, „apám jó agyonvert. Azér sirok,” aszongya.

„Hát hány éves maga?”

„Na,” aszongya, „százhúsz körü vagyok már,” aszonta.

„Hát az édesaptya?”

„Aszt nem tudom,” aszonta.

„Na, legyen szives,” aszongya neki, „mutassa meg az édesaptyát.”

„Dehogy mutatom. Mer ha bemegyek, meg mégeccer kikapok.” Aszt felete.

„Ne féjjen,” aszongya, „ha énvelem jön be, nem bántya. Legyen szives kellen föl.”

Hát az öregember főkelt. S bementek. Mátyáskiráal jónapot köszönt: „Öregapám,” aszongya, „mennyi üdős maga?”

„Nem kevesebb, mint százötvenkilenc.”

„Ejnye, ejnye,” aszongya, „mive élt hát maga, hogy illen hosszú időt megért?”

„Hát fijataluram, én étem hárommal, hattal, meg kilenccé.”

„Nem

értem

öregapám.”

„Hát akkor megmagyarázom. Még háromnapos nem volt a kenyér, addig nem ettem, mer egészségtelen. Még hatéves nem volt a borom, addig nem ittam belülle.” Abbahatta.

„Hát a kilenc?”

„Na, hát ha akarja tudni, hát aszt is megmondom. Minden kilencedik évbe vettem eccer elő a feleségemet. Mer az, aki sokat használta a feleségét, annak az inai tágúnak, töke lágyul,” aszongya, „úgy mullik ki a világbú.”

Hát evve osztán hazament Mátyáskirá. Emonta hát a szakácsnéjának.

„Ó, főnségesuram, ehét maga,” aszongya, „egy hetes kenyeret, ihat még üdössebet is. Igaz, még hat éves nem volt, nem ivott belőlő, ihat főnségéd ötven-hatvan éves borokat, mert van.”

„De az minden kilencedik évbe eccer vette elő a feleségét, mer az ina tágul, töke lágyul.”

„De bolond volt.” Aszt felete a szakácsné.

b) Kocsin, hát hintón, ment az uton. De két vándorló eszt megtutta. Összebeszéték, ahogy kiérnek az országút széllére, oszt ott tetvészni fognak. Maj a Mátyáskirá ad borralalót, hogy tisztaruhát tугy-gyanak venni.

Hát, mikor az első vándorlóhoz ért, megállt Mátyáskirá:

„Miccsinál maga, apám?” Aszongya.

„Ezek az átkozott tetük megesznek, eszöröm üket,” aszongya.

„Jöjjön ide!” Adott neki jó borralalót. Osztán továbbhajtott.

Elérkezett a másik vándorlóló. Megát. „Jónapot!” aszongya.

„Apám, miccsinál?”

„Tetüt keresek,” aszongya.

„Ejnye de bolond ember maga apám, hogy keresi üket. Mennyen oda,” aszongya, „hátra, ott egy eszörja üket. Ott eleget összeszedhet,” aszt felete neki.

Az nem kapott borralalót, mer kereste üket. Emmeg eszörta.

c) Hát osztán ment Mátyáskirá megin máshová. Elérkezett hát egy kösségbe. Nagy kanyart fogott hát az út. Egy nagy kő vót a ház előtt. Nekiment, a tengöl elhajult a hintóba.

Elment a bíróhoz és bírónak kijelentette, hogy három napon belül, annak a kőnek a bürít nem húzzák le, fölakasztattya.

Tehát a bíró összehajta az ellőjárókat. Tanácskosztak éjje-nappal, szünet nekün, de egyikse találta ki aszt, hogyan kell a bürít lefejtteni.

Bírónak meg vót a lánya. Mindig odaugrott. „Maj én megfelelek, apám.” Lehorták: „Te taknyos.” Mindennek. „Te akarsz valamit tunni, mikor mink nem tudunk itélkezni?”

Hát ugyan a három nap lejárt. Mátyáskirá megjelent.

„Mér nincs ennek a kőnek a büre lefejtve?”

A leán odaugrott: „Főnséges királlom,” aszongya, „nálunk a szokás úgy van, előbb aszt megölük, úgy huzzok le a bürít. Hát, ha főnségéd előbb megöli, maj mink a bürít lefejcsök.” Aszt felete.

Hát így kegyelmet kaptak.

Hát Mátyáskirá megin hát irt neki levelet a lánynak. „Jöjjön el Budapestre, vagy Budára, de ne jöjjön. Hozzon két fejár galambot, de ne hozzon. Köszönnön jónapot, de ne köszönnön.”

Hát a lány ekezdett gondúkonnyi. Fogott valami kisebb tarisznját. Kiment. Megfogott két fejár galambot. Beletette a tarisznába. Főakasztotta a számárna a nyakára. Ő meghát főüt a számárra, ellovagút hát Budára a királ elejbe. Az udvaron megát. Jelentkezett a Mátyásná.

Ott meghajút. Ez annyit jelent: „Jónapot! Hosztam két galambot, de nem hosztam. Eljöttem, de nem jöttem, mer a számár hozott.”

„Hát a galambok?”

„Szintén a számár hozta.”

Megin letrumfóta Mátyáskirá. Jutalmat kapott, elmehetett. Egy váratra reá megint irt neki levelet: „Jöjjön Budára. A palláson van két százéves korsó. Jukas. Aszt fótozza be.”

Akkor nem ment Budára, hanem levelet irt. „Hát főnség, nálunk a szokás úgy van, mi kifordics-csuk és úgy foltozunk. Ha főlség kifordiccsa a korsót, akkor én befoltozom.”

Megin lefőszte.

d) Azután hát csavargott Mátyáskirá megin. Beírt egy kösségbe. Látta, hogy igen nagy sürgés-forgás van itt. Mi van itt? Horták a fuvarosok a bíróhoz a méterfát.

Hát elment a bíróhoz. Jóreggelt kívánt. „Bírour, ha lenne szives, egy kis reggelit kérnék.”

Ránézett. „Ereggy oda dolgozni. Előbb szolgád meg, amit megesz.”

Egész nap az ölfát rakatta össze vele, semmi ennit nem adott neki. De Mátyáskiráal persze az külön vót, mindig a billegzöt rá-rácsapta egy ölfára.

Hát nem szót. Este osztán mégis kapott egy kis harapnivalót.

Egypár napra rá megjelent ujonnan Mátyáskiráal hintón. A bíró háza előtt megát. Bement. „Jóreggelt, bírour.”

„Aggyék Isten.”

„Igen nagy panasz van,” aszongya Mátyáskiráal, „magára. Hogy a népeket maga agyon kinozza, agyondolgoztassa, meg fizetni, nem füzet semmit.”

„Ó, kérem fönséged, ez hazugság,” aszongya a bíró, „az nem igaz. Én inkább igen is jól megfizetek mindenkit.”

„Hát bíró uram,” aszongya, „van itt csendőrség a faluba?”

„Igen.”

„Híjjon ide két csöndört.” Hát megjelent két zсарu. „Fogják meg a bírourat. Vezesék ide.” A csöndérok ekapták a bírót. Odavezették a méterfához. „Rakja szét eszt a fát,” aszongya. Hát a bíró dobálta a töllfákat ide-oda. Ő látta jól, mi van itt rajta. „Mátyáskiráal, Mátyáskiráal.” Hát több fát ott megmutatott neki. „Maga aszt álliccsa, hogy jó füzet. Énvelem rakatott,” aszongya, „maga reggetű es-télig, minekután ekkis reggelit kértem. Itt egész nap dolgozstam. Semmiccsem adott, mint este ekkis levest. Hát akkor csak fogjátok a bírourat, ki az akasztófára!”

Bírouramat fölakasztatta. Avva asztán ment tovább.

e) Elérkezett megin egy kösségbe. Ott meg igen nagy panaszt emetek, hogy a papok annyira kinozzák a népeket. Regge napkelettű napnyugtáig dolgozstannak velük. Hát sokan vótak ott, akik panasztemetek.

Ement hát a papokhoz. De karhatalommal. Kihajtotta a papokat egy nagy hegyre, szöllőhegyre. Kapát mindeniknek a kezibe és a hegyrű lefele kapálatott velük napkelettű napnyugodíg, hogy sokszor csaknem orronbuktak a papok.

„Had izzaggyanak, maj legalább megtuggyák, hogyan keresi a szegényember a kenyeret.”

Azokat is mekkinoszta.

15. AZ ELKERGETETT KIRÁLYNÉ

Hát valamikor volt egy angol királfi. Magyarországon tanult. Ott megismerkedett valami hercegnöve. Meg is kérte, el is vette. Elvütte hát Angliába és ott tartószkodott.

Kitört a háború. Valamikor a királok voltak a csapat élén. Azok köllöttek menni előre. Hát a királfi elment, az asszony odahaza maratt.

Ha igen unatkozott, akkor fogta a nászajándéktyait és azokat rakosgatta, azokban gyönyörködött. Az udvarmester meg szömöt kapott a királnéra. Mindig hajcurászta. De, hát a királné le nem atta magát. Sehogysem. De volt a vár mellett egy nagy foló. Ammosta a falat. A tulsó parton meghát egerfák álltak sűrűjen. Ott egy szarka költött. Hát a szarka az meg hamis, ami fénylik, ha lehet, aszt elloptya. Hát a királné hogy gyönyörködött hát a kincseibe, valahogyan a szarka odaröpüt és csakugyan a királné jeggyürűjit lopta el. És azzal elvütte a fészekbe. Az udvarmester meg tutta, hogy fiai vannak. Az készűt, hogy a fjjakat majd leveszi és főneveli. Mit talát a fészekbe? A királné gyürűjit.

„Hát mast megvagy!” Nekifogott, írt egy levelet a királnak, hogyhát a felesége evvel és evve a kocsissal, hogyhát mit visznek végbe. Itt a gyürű, szemtanu rá, hogy a gyürűt a kocsisnak atta.

Evve a királ visszairt levelet, hogyhát puszticcsa el, hogy ü többé nem akargya látni a feleségit.

Ujra hát fölment a királnénak a szobájába. Éppen véletlen az ablakon üt és ott gyönyörködött. Ujra előkapta, hátha leaggya-e magát vagy nem. Királné nemet mondott. Ekapta a lábait fölfele és az ablakon kifordította. Beleesett hát a folóba. De szerencsére nem fullatt bele. Sebes víz volt, a víz hát vitte tovább. De, hát nem volt neki alkalom, hogy partot érhetett volna. Hát mindig, mindig csak vitte a víz, meg vitte. Hát valami nagy kanyarba kerűt, ott a víz parthószoritotta. Ott valami gajjat ecsipett és kidutott mászni hát a vízbű.

Törte a fejit, hova mennyen ü? Erdőség vót. Belement hát az erdőbe és ott mászkát, meghát gondúkodott. Hát eccercsak egy kunyhóhoz ért. Próbálla kinyitni a kunyhót. Nyitva van. Lefoglata aszt a kunyhót.

Jaj, de Uram, Isten, mibü élek itt én meg? Ekezdett kutatni ott az erdőbe. Hát mire akatt? Kókuszra. Hát a kókussza éldégélt. Éveken keresztü. Sehova nem ment. Imádkozott rendesen minden nap. (De itt kimaratt valami.) Egy szarvastehén jelent meg. És a szarvastehén szépen ledüt és aszt megfejte. Kókussza és szarvastejje édegét.

Hát ü affelé nem tudott semmit, hogy a háborúnak vége van.

Hát a királ hazaérkezett. Sokszor a királ is elővette ugye az asszonyának a kincsejit, meg ott törte a fejit. De a kocsis, aszt etette lába alul az udvarmester. Hát osztán így vótak.

Hát eljött eccer az üdö, mikor a vadászatok megindútak. „Elmennünk!” Hát az urak összeszeték magukat vadászni. A szarvastehén megjelent a királnak. De lövésrevenni nem tulta. Mindig mesze vót, meg a fák között csalogatta. Hát a tehén evezette a kunyhóhoz. A kunyhó előtt letérdet és jelet adott az asszonnak. Az asszony kinyissa az ajtót. Mit pillantott meg? Hogy a királ közeledik.

De a szarvast nem bántotta. A szarvas nyugottan fekvemaratt.

Beszól a kunyhóba: „Ha van-e itt valaki itt benn?”

„Nyujcsd be a kabátodat!”

A királ levette a kabátyját és hát a résen benyujtotta neki. Mer levót rongyolódva, má megmondva, a királné. Mezételen nem akarta magát mutatni. Kabátta etakarta magát. „Mast bejöhecc.” Aszongya.

„Előbb,” aszongya, „aszt kérdem, ki van benn?”

„Hátha tudni akarod, a te feleséged. Ez és ez.”

Avva kinyitotta az ajtót, belípett. „Hogy kerűsz te ide?”

Elmonta, hogyhát így és így történt a dolog.

„Mit?” aszongya a királ. „Igen, jössz velem.”

„Én sehogyse,” aszongya. „Először mond meg az igazat. Él-e még az udvarmester?”

„Igen. Él.”

Aszongya: „Én aszt nem akarom látni. Hát,” aszongya, „előbb aszt puszticsd el a napvilágrú. Azután hoszhacc ruhát nekem, meg kocsit. De avval a föltételle,” aszongya, „nekem ide és ide egy templomot épitesz. Hogy én minden éven, ezen a napon, amin” aszongya, „fölfödösztélt engem, akkor itt szentmise legyen tartva.”

Hát a királ beleegyezett. El is ment haza, meg hozott neki ruhát.

Fölötöszködött. Elvitte haza. De mire a királ hazaérkezett a feleséggé, az udvarmesternek hűtthele vót. Aszt etette lábálul. Minekutánna ütöt úgy megahazuttúta. „Hát neked itt nincs keresni valód.”

Meg is építette neki a templomot. De a szarvastehén nem maratt el tőle. Az követte a várba is. Ojjan vót a szarvastehén, mint a leghűbb kutya a házná. Ammindig mellette volt.

De, hát nem soká tartott, a királné megbetegűt. Meg is halt. Meg volt a királnak a kriptája, ahová hát a feleségit letették. A szarvastehén odament és hát a kriptára ráfekűt. És ott is pusztút el szegény szarvastehén éhen. A királnét nem hagyta el.

Igy osztán vége lett.

16.GOLÓ

De föjtassuk.

Vót szinten egy királ. Annak a felesége, nem tudom, hovavaló vót. Aszt efelejtettem.

Ais harcbakerűt, a felesége otthonmaratt. Éppúgy, mint hát enné, hogy mindig a kincsekbe gyönyörködött. Ott is hát az udvarkapitány. Annak a nevit nem felejtettem e, aszt Golónak hitták. Az udvarmestert.

Hát ais mindig a királnét kinoszta, kinoszta, de nem ment semmire. Esszép napon hát megirta, hogy evve és evve a katonatiszta ve összeköttetésbe.

A királ visszairt neki: „Vezesd ki és szurd ki mind a két szemit. És a két szemit vidd haza. Ha visszajövök, azokat akarom látni, a szemeit.”

Na, hát rendbe van. Fogta is a nőt, kivezette. Megjelent egy kutya. Aszongya a Golónak:

„Kegyelmezz! Szurd ki ennek a kutyának a szemejit, ezeket vidd haza. Engemet engegy szabadon.”

Meg is tette. Kutyát lelütte és küvette a szemejit a kutyának. Azokat hazavitte. A királnét elengette.

Hát az ement. Ais egy nádfüdeles kunyhóhó talát. Annak megjelent az őzike. Avva táplátatta magát, meg gyökerekke ét. Az máshoz nem kerüt. Az tizenhét évig vót az erdőbe.

Akkor földözte föl vadászat alkalmával a királ. Ais etetette a Golót lábálul. Meg a feleségit hazavitte.

Azok hosszú idejig étek. Szintén a királné hat meg előbb. Ott is az őzike követte a temetőbe. Ais úgy pusztút el, mint itt a szarvas.

Ennek is vége. Csak rövid vót.

17. A ZSUGORI KIRÁLYNÉ BŰNHŐDÉSE

Volt egy harmadik királ. Annak meg hát igen, igen uzsorás felesége volt. Az senkinek nem adott, nem könyörült senkin.

Háta királ meg elvott a harctéren. A feleségét otthonhatta másállapotba. Mert fijatalok voltak.

Egy szegény árvalány jelent meg hát a királné előtt a csecsemőjéve. Könyörgött segiccsen rajta. Aszt felete a királné neki:

„Akitü összeszette a porontyodat, ahhoz menny kéni, ne énhozzám.”

A leán aszt felete: „Tuggya, mit, kedves királné? Nekem csak egy gyerekem van, de magának legyen hét. Verje meg az Isten magát, hogy sujtás senkit ne érjen, mint magát.”

Avva a leány ement. Megy a városba, lát egy auszlagot. Mészáros. Gyönyörü husok ott lógtak. Betért a mészároshoz:

„Kedves mészáros úr,” aszongya, „lássa, szegény árvalány vagyok. Becsapóttam. Itt a kis csecsemőm,” aszongya, meg semmim sincs a világon. Csak egy falatka húst aggyon,” aszongya, „hogy egy kis levest tuggyak magamnak csinyáni.”

Mészáros fogta a kést, levágott neki egy jódarab húst, de meg nem mérte. Becsomagúta. „Itt van,” aszongya.

„Jóisten fizesse meg magának eszt, mészáros uram.”

Hát a mészáros tanakodott, gondúkodott, létezik-e, hogy az Isten megfizetné eszt neki. Fogta a mázsát, odaállította. Keszte a husát mérni. De, még háromszorosan is több husa lett neki, mint ami volt. Hát igen örüt a mészáros.

Hát így osztán múltak a napok, hónapok. Megbabázott a királné. Hét fija született. Kéccsége vót esve. Merhát hogy a királokná van, nem úgy, mint minálunk. Mind a hét fjunak egy dalizsmát akasztott a nyakába, ekkis ruhaacskót, vagy hogy mongyuk és aszt fölakasztotta. Minden gyerekre. Fő-töszttette, híttá az udvarkapitányt. Kiatta neki a parancsot:

„Itt van hat fíjú. Ezeket gondosan,” aszongya, „tedd egy hordóba” és vigye ki a tengerre és engegye a tengeren útnak őket. Egyet megtartott. „De titokba tarcsa, hát szó sincs! A tengerhüllámok horták a hordót, dobáták, de messze földre.

Kint volt egy halász, észrevett egy pontot. „Mi uszkál ott?” Kapta gyorsan a csónakját, lebocsátotta és odavezett. Mit látott? Hat gyerek a póllába a hordóba.

Fogta szépen a hordót, a csónaktyába bocsátotta. Elvitte haza. Öt gyereke ugysis volt a halásznak, most hat csecsemőt hoz hát ide az asszony nyakára. Aszongyahát a halász a feleséginek:

„Vissed jó gongyukat,” aszongya, „annyi teheccségünk van, hogy főtuggyuk úket neveni. Majd a Jóisten megsegít bennünket.”

Hát az asszony könnyes szemekkel elfogatta.

Először, mikor a gyerekeket kézre vette, észre vette, hogy mindeniknek egy kis lánc, egy kis acskó a nyakukba. Azokat leszette és gondosan eltette hát a sifonérba. Meg se nészte, hogy mi van bent.

Fölnevelte a fíjokat húsz éves korukig. Tanította őket, ahogyan hát tellett neki. Hát eltelt húsz év. A halász bent van a városba a partékával, lássa a plakátokat, hogy minden fíjú, aki ebbe, meg ebbe az országba van, aki ezen a napon betölti a húsz évit, azok mind jelennyenek meg önála a lakodalomra, a királné. Mert a fija akkor nősüt, amellik odahazamaratt. Mer minden husz éves fíjut meghí a lakodalomra.

Elkezdett gondúzkodni a halász. Erre és erre az időre lesz a lakodalom. Magáhószólította a hat fiút:

„Fijaim,” aszongya, „valami csoda fog történni. De jól hallgassatok meg.” Hát mind a hat fijuak egy versbe betanította. „Ha a lakodalomba lesztek, én is ott leszek,” aszongya, „én is velük megyek, de nem kösztetek fogok lenni. De ott leszek a városba, aszongya. „Tehát ha az első ételt az asztra tesz, akkor mongy egy verset. Ha a második étel gyün, akkor te mondasz.” Hát így mind a hatra kerül a sor.

Hát úgy is lett. Mikor a hatodik fiju fölát, hogy főmongya a verset a királnak, a királné szivgörcsöt kapott, összeesett és meghalt. Mert az a királnénak a fejire ment.

Hát ú sejtette, azér próbát csinýát. És úgyis teljesít.

Hát a holttestet fogták, aszt elizték. „Uram, a lakodalom tovább kő menni!” Az folt tovább. Akkor a királ odalépett, az öreg királ, ejó a hatodik fijuho, aki aszt a fidélis verset monta:

„Fijam,” aszmongya, „ki tanított téged erre?”

„Apám.”

„Kija te apád?”

„Ez és ez.”

„Hol van?”

„Itt és itt van,” aszongya, „a városba, ebbe és ebbe a vendéglőbe.”

Rögtön befogatott, elment hát a halászárt.

„Mongya csak,” aszongya, „uram, hol, hogyan gyűttek ezek a fijuak magának egybül a világra?”

„Az én feleségem nem hoszta világra,” aszongya, „őket, hanem én tengeren kinn halásztam és a hat fijuat,” aszongya, „egy hordóba találtam. És én fölis neveltem őket,” aszongya.

„Mive tudná maga ezeket bizonyítani, hogyhát ez így jáccódott le?”

„Én,” aszongya, „külömbet nem tudok, de így történt. Ha csak a feleségem nem tud valamit,” aszongya, „de én nem.”

„Hol lakik?”

„Itt és itt.”

Lakodalom folt, a királ befogatott és maga ment a halásznak a feleségého. Hát a királ az asszont elővette. Kérte tőle, ha nem volt-e valami jelvény a gyerekeken.

„De,” aszongya, „igen.”

„Mi?”

„Nem tudom, mer ahogy én,” aszongya, „a gyerekeket átvtem az uramtú, én rögtön hozzáfogtam és tisztáztam a gyerekeket. De, hogy fűrösztöttem,” aszongya, „a gyerekeket, mindenegyinek a nyakán voltak,” aszongya, „egy kis lánc és egy kis tarisznya. Én aszt levtem, hogy az ne legyen akadéknak mosás közbe. Azokat eltettem. Itt vannak a sifonéromba,” aszonta. Elővette.

A királ kiboncsa őket. Hát mind az ü izejibü vannak. Hát így tutta meg a királ, hogyhát azok az ü gyermekeji. De vissza se engette többet őket.

„Ittmarattok fijaim,” aszongya. De a halászt se engette ám többet halászni. Ais beköllötte fejezni. „Ittmarattok és az én közelembé lesztek,” aszongya, „többet nektek dolgoznod nem szabad.”

Hát így asztán étek, haltak. Ha nem haltak meg, máma is vannak.

18. A KIRÁLYLÁNY JEGYEI

Hát volt valamikor egy szegény árva fiju. Szabónak tanult egy mesternél. De ügyes és jó gyerek vót. Igen szerette hát a mestergy. Három évig köllött tanúni.

Szép napon aszongya a mester:

„Fijam, mátu fogva nem vagy inas, hanem segéd. Mátu fogva pénszt keress. Ha akarsz, nálam maradhacc, ha nem,” aszongya, „mehecc tovább, világot próbáni.”

A gyerek meg gondúta magát. Aszmongya:

„Mester uram, maradok.”

Hát osztán maratt. Mekkapta a heti fizetésit, meghát ott étkezett, ott ruhászták. Az a mesternek a gongya vót. Hát egy napon aszmongya az a fiju:

„Mesteruram, bocsásson meg. Ölegem van, szeretnék továbbmenni, hogy mást is tanújjak, csak

ne mindig az egyformát, mert má a divatok ugye, mindenféle előfordúnak.”

„Jól van fiam.” aszongya, „majd a felesígem elkészít mindent,” aszongya „emehecc.”

Mikor hát rendbe vót, aszongya a mester a fíjunak:

„Gyere ide fíjam!” („Mast én megfeledkesztem hogy én előbb rágyújtottam.” A mesemondó megjegyzése, amikor elvesztette a fonalat.)

Kihívta. Adott neki két nyulat. Két arannyulat. „Elmehecc,” aszongya, „de ezekre vigyázz, mint a saját szemeidre. Gondozd őket.”

Na, hát jó van. Mennek, mendegélt hát a segéd. Kivel találkozott? Egy grófkisasszonnyal. Hát a nyulak meghát a karján.

A grófkisasszony meglátta a nyulakat.

„Aggya el. Amit kér, megfizetek érte.”

De ő sehogyse. Hát mér adná oda. „Hát,” aszongya, „Isten nevíbe, ha eccer megengedi, akkor odaadom.”

Hát a lány abba is beleegyezett.

Hát, hogy a lány szépen vót öltözködve, aszongya:

„Kisasszony, ne fekégyön le, mer piszkos lesz a ruhája,” aszongya, „maj én fekszek le, oszt” aszongya, „tisztánmarad a ruhája.”

Hát a segéd lefeküött, a leány meg hegyibe. Hát úgy végeszték a dolgot. Végzett.

„Hát aggya oda a nyulat!”

„Dehogvis adom,” aszongya, nem én tettem meg magának, hanem maga tette meg nekem.” Aszt felete.

„Hát akkor mégeccer. Mast én fekszek le.”

Hát a leány először meg a hegyibe maratt. A szabólegény megtette másoccor.

„Na, hát mast add!”

Aszongya: „Mast kvittek vagyunk. Eccer maga tette meg, eccer én.”

Avva fogta magát a szabósegéd, ment tovább. Ment, mendegét. Kivel találkozik? A királlánnya.

Annak is igen megteccettek a nyulak. Igért a világon ais mindent neki. Sehogyse atta. Egyszer csak megszóllant a szabósegéd:

„Királlkisasszony,” aszongya, „ha három kérésemnek ölögettesz, akkor odaadom,” aszongya.

„Mit kíván?”

„Ne restejje,” aszongya, „mutassa meg a térdeit.”

Hát a lány nem sokat gondúkodott. Föhúsza a szoknyát. „Tessék!”

Minden térdire rá vót sütve a nap.

„Mi a második?”

„Gombúkoggyon ki, mutassa meg a melleit.”

A lány aszt is megtette.

„Hát a harmadik?”

„Mutassa meg a micsodáját?”

A leány abba is. Föhúsza, megmutatta.

Ott meg hát a két féhód vót.

Átatta a nyulakat. Ment tovább. Beérkezett hát a nagy városba. A táblák kivannak téve legtöbbnyire ugyebár, miféle mester.

Hát betért egy szabómesterhez, kaphatna-e munkát.

El is fogatta: „Kapsz munkát.”

Hát ott dolgozott. Hosszú üdejig ott vót mint hát segéd.

Valami portékát szállított egy napon haza egy háshoz. Lássa a plagátokat, hogy ki van írva: hogy a királ minden férfit tizennyóctú harmincig meghív. Legyen az szegény, gazdag, az mellékes. Aki megtuggya mondani, hogy a lányának micsoda jelei vannak, annak aggya feleségül. Három nap lehet jelentkezni.

Hát két nap a szabósegéd egy szót sem említett. Harmadik nap aszongya a mesternek:

„Mesterúr,” aszongya, „engegyen nekem máma szabad időt, elmegyek ide és ide.”

„Hát ostoba,” aszongya.

És fogta magát, meghát elindút a királi palotába.

A sok nép ott hát egybe vót. Egyenkint köllöttek ott hát bemenni. Ott az urak fogatták meghát a királlal. Hát valahára úrá is kerút a sor.

Elöttö egy zsidó vót benn. Mikor hát az a szabósegéd bement, a zsidó meg az ajtóba: „Mit tud hát ez?” gondúta magába.

Hát egy vitéz: „Na, fijam,” aszongya, „megtudnád-e mondani, micsoda jelek vannak a kirájléányon?”

„Igenis, urajim,” aszongya, „én megtudom mondani.”

„Hát, ha megtudod mondani, feleségül kapod.”

Aszongya: „Urajim, nézzék meg. A térdején a nap van rásütve.”

„Stimmt!”

„Második?”

„A mellein a királi cimér.”

„Harmadik?”

„A lábaközött a félholdak vannak.”

Megnyerte a királleánt.

Igy a szabóságébü királ lett, ami nem sokszor történt meg a világba. Ritkán.

Hát így osztán a fickó a két nyul által nyerte meg az igazi jövőjét és a boldogságát.

19. A HÁROM LUSTA

Hát a Mátyáskirálnak vót három lustája állítólag.

Hát Mátyáskiráal fogott valami csekél pénst. Mer valami fészerbe, mongya a magyareMBER, ott tanyásztak. Kipróbála, hogy mellik a leglustább.

Hát, mikor a Mátyáskiráal megérkezett, mind a három hát a fekvőheliről fölkel:

„Parancs, föség!”

„Itt van pénz,” aszongya, „amellik leglustábbnak tuggya tenni magát, hát” aszongya, „az kaptya meg.”

Ja, hát egyik is, a másik lehevert. Ott ekesztek nyujtószkodni. A harmadik nem mozdul meg.

„Hát,” aszongya Mátyáskiráal, „te mérnem feksző?”

„Uram,” aszongya, „mer lusta vagyok lefekünni.”

Hát avvót a leglustább. Hát az kapta meg a pénst.

Hát osztán próbát tett, nos hát ezek igazán lusták?

„Hát kipróbállom.”

Elment, meg fgyujtotta aszt a fészert Mátyáskiráal. Hogy mejjik lesz mast leglustább.

De ott mind a három bennégett. Egyikse kelt fö. Hát úgy a fene megette őket.

Azóta nincsennek ollan lusta emberek.

20. RUDOLF TRÓNÖRÖKÖS

Hát a Rudolfrú annyit tudok mondani, hogy én ott dolgoztam. Ott volt a császárnak a vadászkastéjja. Ott jöttek össze ezek a grófok, hercegek vadászatra.

Na, mi is vót a neve a fejérnépnek? Hogy aszt szerette volna ott meg hát a Rudolf. És egy magyar gróf eszt látta volna, hogyhát miccsinál a trónörökös. Tört rántott és leszurta a Rudolft.

Pedig hát nem igaz, monták a népek. Hanem az egész másként történt a Rudolffa. Csak evve a sméve akarták elintézni.

De, hát a Rudolf úgy szüint meg.

A Roccsild család az zsidó volt. Annak volt három lánya. Egy macskafejü, egy hódféjü és egy igen gyönyörü lánya volt neki. Hát Ferencjóska a Róccsild családdal igenjóba volt. Asztán kint sétáltak valahun a Sönbrunnba. Hogyhát a Rudolf igen haragudott a zsidókra, kirántotta a kargyát és annak a szíp lánnak levágta a fejít.

Tehát az aptya megbüntette, számkivetette.

Hát a Rudolf eltüint.

És mindaddig, még hát a Rudolf létezett, polgáriházasság nem létezett. Minekutána hát üt száműszte, hogy a felesége ujra férhezmennyen, az hoszta föl a polgári házasságot, a Ferencjóska.

A Rudolfot, ahogy állították a népek, hogy a grófnak az izejit, ahogy leszurta, aszt ravatalra gipszbü csináltak embert és aszt fölhuszták a ravatalra. Hogy aszt senkise látta. Még egy középpulai is, nem él má az illető, ott át a ravatal mellett, mint strázsa vagy ör. Ais aszt állította, hogy gipszbü vót a ravatalon.

De a Rudolf azért haragudott meg a zsidókra, mer Magyarországon csavargott. Talán tuggya maga is, hol van Dunaszerdahely? Nahát, hát ott szát be egy zsidóhoz szállásra. A zsidó fijának meg hát a ruhája a szék hátára volt rákasztva. A kabáttya, mellénye, nadrágja hát a széken. Mikor Rudolf lefekvőre ment a szobába, ü kifizetett este mindent, hogy regge útnak kel, hogy üneki osztán ne legyen semmi izéje ott. Rudolf aszt a ruhát fogta és fíretette. És az ő ruháját tette oda.

Hát a Rudolf elment ki a kompra, mert ott folt a Kisduna, hogy átmegy a Nagyduhárára. De ütet koci várja túl, a szigeten. Mikor a kompos vitte hát keresztü a vizen, a zsidófijú meg utánament. Rászót a komposra, hozza vissza eszt a rablót. Rá is szót a komposra, hogycsak fordiccsa vissza.

Rászót: „Midet rabútam el?”

„Az aranyórámat,” aszongya, „láncostúl együtt,” aszongya, „elvitted gazember, meg slau.”

Ü nem tutta, hogy ez a Rudolf. Nem? Hát, pofonvágta a zsidó. Rudolf odatartotta a másíkfelit. „Ide is üssön!” A zsidó nem mert.

„Hát szóva én kirabútalak?” Rudolf nekikezdett. Leszórta a göncöt magárá. „Ítt van,” aszongya, „mindenem, odaadom, kerezsd az órát. Vagy ha kíváncsi vagy,” aszongya, „letolom a gatyámat, talán a valagomba dugtam. Megnésheted azt is.” És avva odaugrott a komposhó:

„Vigyen át!”

Mikor eccer a tulsó parton volt: „Várgyon,” aszongya, „a kocsisom mingyá itt lesz, megfizetek.”

Azután odaát a zsidó felé, az ingjit kígombóta:

„Nézz ide,” aszongya, „hogy kive vót dolgod. Eszt megkeserülitek!”

Hát ü kiakarta végezni Magyarországon, Osztrákba az összes zsidókat. De, hát az aptya által nem tutta. Ezér át bosszút a zsidólányon.

És akkor számüzette.

És állítólag, itt orosz tiszték beszíték az én szobámba, hogy ki volt a Hitler? Rudolfnak a fíja. Törvényes fíja. Csak más néven szerepelt.

Törvéntelen vót? De, hát aszt biztosan nem tudom. Mer a feleségivel nem kerüt össze többet. Hogy ü asztán Németországba megnüsüt-e, hogyan vót, aszt nem tudom. De ennyit tudok, hogy ez így történt volna.

21. AMIT AZ ÖRDÖG SEM TUD

Hát a cimborá, amit mondunk, hát az ördögöknek a főjök eküdütt egy ördögöt, mennyen ehhez és ehhez a paraszthoz:

„És hozd el. De annyit mongy neki, hogy három kívánságát nem tudod teljesíteni, akkor nem vüszöd el.”

Hát elment az ördög a paraszthoz. Beköszönt:

„Jóestét, gazduram!”

„Jóestét!”

A cimborám ideküdütt, hogy magát vigyem el. De nem akarom elvinni. Ha három föladatot tud föladni, amit nem tudok elvégezni, akkor ittmarad. Ha nem, akkor elviszem.”

Hát jól van.

Aszongya neki a paraszt: Regge nyócorakkor legyé itt. Minden kívánságomnak huszonnégy órát adok.” Avva elköllött intézni.

Hát az ördög regge nyócorakkor megjelent. „Mi a parancs?” „Gyere velem,” aszongya, „nézz körül. Ahol itt fát lácc, ameddig csak lácc, az a fa nekem huszonnégy órán belül,” aszongya, „mind itt ezen a lapon legyen összerakva, meg ölbe. Mind mekköllí vágni.”

Az ördög megcsináta.

Akkor má a paraszt hükközött. „Elvisz,” aszongya a feleséginek.

Na, hát ez megtörtént. „Hát a második feladat?”

„Nézz ide,” aszongya neki, „amit itt hegyeket lácc,” aszongya, „mind tűnyenek el, itt minden legyen szobaegyenes.”

Az ördög aszt is megcsinyáta. Elfaragott mindent.

Gyűtt a harmadik nap. Jóreggelt köszön az ördög:

„Mi lesz a harmadik?”

A felesége odaugrott. Aszongya: „Te, a harmadikat én adom fő.”

„Nem,” aszongya a paraszt, „mit tucc te?”

„Na, majd én elintézem.”

„Hát csak tégy, amit akarsz,” aszongya.

Belenyút, kihuzott egy szál szőrt. „Nézz ide,” aszongya, „ördög, ez girbe-görbe, de nemcsak aszt, hanem eszt mind,” aszongya, „holnap reggelre ollan egyenes legyen, mint a gyertya.”

Hát az ördög huzigáta, huzigáta. Aszt az egy szálát se tutta egyenesrehuzni, mer menné többet babráta, annájobban összehúzott.

Hát így a parasztnak meg lett a kegyelem.

Visszament az ördög. Emonta hát a cimborának.

„Gyáva fickó vagy,” aszongya. „Eriggy vissza. Most kezdődik az aratás. Mast csapd be.”

Hát az ördög ement a paraszthó. „Visszajöttem,” aszongya.

„Ideküldött aratni.”

„Hát jó van,” aszongya a gazda, „hát hogyan egyezzünk meg az aratásra? Mer pénzem,” aszongya, „nincsen. Hát más formába.”

Jól van.

„Rozsná,” aszongya, „a nagy garmada az enyé,” aszongya a paraszt, „a kicsi a tized.”

Az ördög beleegyezett.

„A buzáná a ksigarmada lesz az enyé,” a tized a nagy. Az árpáná a ksigarmada az enyé,” nagy megén a tized,” az ördögnek. „A zabná is a nagy.”

Hát az ördög learatott, kicséputé. Hát mikor az izére kerüt a sor, az ördög átlag csak a pelvát kapta, mer a szem mind a paraszt izéte magának. Mer a buzáná is nagy vot az a sok pelva, mer az árpáná is az a sok klumpert, meg a zabná is a sok pelva. A rozsná meg kevés volt a pelva.

Hát így az ördög becsapódott. Pelváér learatta.

Hát az ördög ement. Többet nem kütte a cimborá érte.

Így a paraszt megmeneküt.

22. A KÁRTYÁZÓ JUHÁSZ

Hát utána.

Vót egy juhász. Kint legeltetett. Arrament az ördög. Aszongya neki:

„Pajtás, aggy egy kis alamizsnát.” Az ördög kért a juhásztú. „Tessik heletfoglalni,” aszongya. Kinyitotta hát a tarisznáját, kipakút. Szalonnát, kenyeret. „Más nincs.” Meg egy kulacsot, egy kis italt.

„Na,” aszongya, „teztstvé, látom, hogy szomorkocc a juhaid körü,” aszongya. „de böcsületes ember vagy. Megsajnáta, attá ebédet. Hát én rajtad akarok segíteni, hogy megszűnyön a juhászat,” aszongya. „Ha elfogadod, amit én földadok?”

„Ha lehet, el.”

Az ördög kinyitotta a tarisznáját, kivett egy pakli kártyát.

„Na,” aszongya, „eszt neked adom. A világba akárhova mész, az akive te jáccasz, annak a pénzit te elnyered.”

Adott neki egy pálcát, meg egy tarisznját:

„Ha valakire haragszó, csak mond a tarisznjának: Mars hinein! Osztán a botta üzsd.”

Eis meg van.

„Hát a harmadik,” aszongya, „hét évig neked nem szabad az orrodát megtörüni. Akárhogyan folik, Hét évig nem szabad hajatvágatni és hét évig nem szabad megborotválkozni, sem mosakodni.”

A juhász beleegyezett az ördögnek az izéjibe.

„Hadd itt a juhaidat, meg menny,” aszongya. „Kerüd a szerencsédet.”

Hát a juhait otthatta a juhász. Ement. Elérkezett hát egy háshoz. Betér. Üres. Senki sincs, egy lélök sincs. De se ágy, semmi nem vót. Ott szalmazsák a konyhán. Lefekütt. Kabáttját odadobta vánkosnak, asztán etelepüt.

Hát ecce csak halla: Hupp! Kéménbe leesett egy láb, emberláb. Fogta szépen, meg letette. Visszafekütt.

Egy váratra rá leesik egy másik láb. Melleje illesztette. Harmaccor leesik a test. Hozzápasszútat-ta. Hát leesett egy ember, de darabonként.

Eccercsak az illető főtekint:

„Na,” aszongya, „pajtás, nem fész?”

„Még ezer ördögüt se,” aszongya.

„Akkor jószerencsét.” Aszt kívánta, s avva elment.

Hát a juhász reggel fölkel, foltatta tovább. Betért egy kocsmába. Pár gombja volt, kért hát egy kis ennivalót, innivalót.

Többen üdögetek bent, iddogáltak. Odament, kivette az új kártyákat, nem vóna-e kedvök valaki-nek kártyázni? Hát bizony kerüt. A pénz az ü zsebgyibe ment.

Hát így asztán csak foltatta az uttyát, foltatta. Kártyázott. Az egyik városbú ki, a másikba be. Hát utollára egy királi városba kerüt. Nagy urakka jáccott ott. De minden pénz ühozzá folt.

Hát ott az urak látták, evve nem lehet kifognyi. Aszongya egy uriember:

„Na, én tudok egy embert. Ollan kártyás nincs, mint az,” aszongya, „kiváncsiak volnánk, ha avva is kitud-e babráni.”

Hát hová küdik?

A királhoz. Ement a királ elejbe. Bejelentette, hogyhát kártyázni gyütt. Hogy hallotta hát, hogy fölség ollan jó tud kártyázni.

Bele is egyezett.

Améje csak a királnak volt, mindenét elvesztette.

Akkor osztán könyörgött a királ, hogy legalább valamit aggyon neki vissza. Hogy ü micsoda szégyenbe maratt most. Aszongya:

„Van három lányom. Amelliket akarod,” aszongya, „neked adom.” De, hát akkor ám igen szurkos, piszkos volt ám a gyerek.

Hát az idősebbik lányt hát hivatta.

„Mít, apám?” Aszongya. „Inkább kötelet a nyakamra, mintsem ijjen emberhez menni.” Megtá-gatta. Elmehet.

Gyün a másik, a középső.

Ugyanaszt feleletet atta, mint a legidősebb.

Hát egyikse.

Gyütt a legfiatalabbik. Elmonta hát a mondókáját, hogy hogyan járt. „Hát terajtd a sor, könyö-rüjj rajtunk, mer másként végesztünk.”

„Parancsodra!” Aszt felete neki a lány.

Odalépett a lánya elejbe, odavezette hát a juhászhoz:

„Itt a lányom keze,” aszonta.

A lány kezét is fogott vele.

Aszongya: „Fönséges kiráлом, momentán nem fogadom el. Visszaadom mindenedet,” aszongya, „csak a lányra jóvígýázz.”

Visszaatta a pénzt, vagyonát, mindent leszórt. „Majd eljön az üdó,” aszongya, „maj akkor én ér-tejüök a lányér.”

Avva eköszönt.

Hát megvárta azokat a napokat. Ő úgy intészte, hogy mire a hét év lejár, hogy ü ugyan megint itt legyen ebbe a városba.

Hát az üdeje lejárt. Ement a fodrászhoz. Tisztábatetette magát. Elment egy üzletbe, fölötöszkö-dött. Stramm egy gyerek lett belölő. Akkor osztán beállított a királ elejbe. El is vette a lányát.

Hát mikor a lakodalom volt, a két lány nincs. Nem jelenik meg a lakodalomra. Hát hun vannak a lányok? Keresik őket, keresik. Mind a kettő fölakasztotta magát.

De gyütt az ördög is, megjelent. Odament hát a juhászhoz:

„Na, juhász pajtás,” aszongya, „van kincsed, feleséged?”

„Van.”

Aszongya: „Nekem kettő van.”

Mert a két királlányt az ördög vitte el, mert fölakasztották magokat.

23. A VADÁSZ FIA

Hát valamikor, régesrégén valami hercegnek vót egy fővadászsa. Vót neki három fija és három lánya. A szegődés úgy volt, hogy holta után, ha véletlen elhal a fővadász, egy évig a fizetés úgy jár, mintha szolgálatot teljesítené. És mind a három fiját levizsgáztatta erdősznek. Hát egy szép napon az öreg hívassa a fíjait:

„Fíjaim,” aszongya, „én meghalok. Tehát úgy intézkegyetek, hogy állást szereztek, mert itt nem maradhattok. Mert ti ketten,” aszongya a két idősebbiknek, „tik gyávák vagytok. Ez a fickó itt, ez meg tul bátor. Tehát a szolgálatot egyikse tudja teljesíteni.” És kijelentette: „Ha engem etemettek, három éjje,” aszongya, „siromat strázsállátok. Mindennap más.”

Fíjait elküütt, beszólította lányait.

„Ti, lányaim,” aszongya, „akármi, akárki ha vőlegény jön, mekkérni a kezeteket, egyik nemet ne mogyon. Mert ti együtt nem maradhattok örökké,” aszongya.

Hát megvót a parancs. Az öreg lehunta a szemeit, meghalt. Szépen eltemették.

A temetés után este, vacsora után, a fiatal az asztaltú fölkel, aszongya a bátyának:

„Szedd össze a sátorfádat, menny ki a temetőbe apánk sirgyához.” Hát el is ment. Tizenegyet ütött a toronyóra, íbren vót. De csak elalutt.

Megébredt. Mit lát? Egy nagy fekete kutya az aptya sirgyát kapargya. Először tört rántott. A kutya észrevette, féreugrott. Puskájáér nyul. Mekkéssett.

A kutya eltűnt. Elment be a vadászlakra, mekkérte az egyik lányt. Elis vütte.

Ki vót? Az ördög.

Szépen az aptya sirgyát készre becsinálta. Regge hazament. Egy árva szót senkinek nem szólt a dologrú. Aszt vette észre, hogy az egyik nővére hiányzik. Hát aszt az ördög elvitte.

Második este kiment hát a középső. Éppenúgy járt. Megjelent a fekete kutya, mekkaparta az aptya sirgyát. Aszt is ezavarta. Evitte a másik nővérgyit.

Harmadik este kiment hát a fíjatal. Lefeküütt. Éppugy elalutt, mint a másik kettő.

Megébredt. Halla, hogy má a koporsó zörög, má a kutya annyira ledógozott. Az nem nézett semmit, kést kirántotta, beleugrott. De a kutya észrevette, mellette kisurrant. Eltűnt. Evitte a harmadik tezsvergyét.

Visszament az aptyához. Aszongya az aptyának:

„Édesapám, ha te tudnád, mi vót itt, mi jáccódott itt le.”

Koporsó kinyilott, az apa fölüt:

„Tuttam fíjam,” aszongya, „hogy bátor gyerek vagy, de eszt nem hittem volna.” Belenyút az egyik ódalához: „Itt van fíjam egy pakli puskapor. Ha evvel a porral megtöltöd a puskádat, hét óra járásnyira,” aszongya, „pontosan, amit célbavész, aszt etalálod.”

Avva megin egy másik ódalra nyút, kivett egy gyürüt: „Itt van fíjam,” aszongya, „eszt a gyürüt húzd az ujjadra. Mond neki háromszor: hupp, hupp, legyen ott! Azon a helyszínen teremsz.”

Avva az öreg visszahanyatlott. Koporsó lezáródott. Ű kimászott. Nekikezdett, becsinyáta hát az aptya sirgyát. Asztán ekezdett köröskörül lesikélni a sötétbe.

Hát rettenetes messze világosságot látott. Gondút, megcsavarta a gyürüt: „Hupp-hopp, legyen ott anná a világosságná.”

Hát hol kerüt?

Egy erdő széllén volt nagy tűz rakva. Egy ökröt sütöttek nyárson. Tizenkét betyár meg ott fekütt a tűz körül. Az odament. A betyárokat jó valogbarugdóta. Hát azok álmukbú fölugrottak, megcsak nésztek. Hát a vezérgyök:

„Hogy mersz te idegyönni,” aszongya neki, „ahol még madár se mer maradni, nem emberi lény?”

„Én,” aszongya, „ollan embereket keresek, akik jól értik a rablást, gyilkolást.”

„Bravó,” aszongya a vezérőjük. „Tessék heletfoglalni.” Kettőt-hármat eküdütt: „Hajcsátok ide hát a boroshordót.” Odahosztak hát egy hordó bort. Ekeszték mulatni. Le-lehasítottak az ökörbú. Zabátak, ittak.

Eccer hát a vezér mesélli neki, aszongya:

„Hét éve elmütt, hogy itt tanyázunk. Itt, meg itt van egy királlány. Aszt szeretnének erabulni, de nem birgyuk.”

„Hát hogy, hogy ?” aszongya.

„Mer,” aszongya, „ha én innen a túsztú huszat kilípek, akkor már a kutya a vár tetejin má jelez. Má megébrüil.”

„Na, arra kíváncsi vónék,” aszongya.

„Na, hát gyere pajtás,” aszongya, „meg is mutatom.” Mutatott egy iránt. „Csak jó füledd ebbe az irányba, megfogod látni.” És tényleg, a kutya má a tetőn ideoda mozgott. De fővótak állítva, – nem tudom-hány, hányse ór. Aki hát megtuggya vigyázni a zsványokat, annak aggya feleségül a lányát.

Hát asztán visszamentek. Kivette a táskájából a puskaport. Csinyát egy töltént, beletette hát a csőbe. „Na,” aszongya, „most gyertek!” Má akkor az iránt tulta, hogy hol van. Megpillantotta a kutyát, főkapta a puskát: bumm! Kutya meghalt, vége volt.

„Nahát, ha a királlányt akargyátok,” aszongya, „most kapaszkoggyatok belém.” Hát minden karjára hat hat.

Megcsavarta a gyűrűt: „Legyünk a vár előtt!” Ottermettek. De magas kőfal kerítés volt. Csönd!” aszongya, „segicsetek föl, majd én körűnézek, hogyan áll itt minden.”

Hát fősegítették. A túsófelin az udvarra leugrott, meg körűjárta az egész várt. Itt hever egy ór, ott hever egy ór, mindenfelé szanaszét voltak.

Visszament hát a helre, ahon fősegítették. Ott is hát egy hevert. Lenyút, kihuszta a kardot, megvizsgálta. „Jó éles,” gondúta magába. Akkor osztán odament hát a kőfalhoz:

„Eggyenkint,” aszongya, „segicsetek föl egymást. De lazán,” monta, „nehogy az örök meghajják.”

Ahogy főfekütt a betyár, az ekapta, hogy segít. A másik kézze meg „krekk!”, a fejit levágta. Testet lehuszta, a kőfalhoz támasztotta, a fejit meg a lábaihoz illesztette. Hát így a tizenkét zsványt legyilkúta. A mindeniket a falhoz állította és a fejüket a lábáhótette.

Hát ór nem mozdút egyse. A kardot szépen visszaillesztette az őrnek a toktyába. Hát mast ő kíváncsi volna a királlányra. Megcsavarta a gyűrűt: „Legyek a királléanynak a szobájába!” Hát ottermett. Királléany szépen alutt.

Körűnézett mindent. A varróeszköz a királléannak az asztalon volt. Gyűrű, karperec, minden ott az asztalon. Zsebkendeje. Fogta az ollót, kabáttya belsejét főhasította, beledugta a gyűrűt, kesztyűt, zsebkendőt, karperecet, aszt és fogta megin a cernát meg visszavarta a belsejét.

Ement hát a királlányhoz az ágyra. Jó bedobát neki. Jól is esett neki, meg a vadásznak is.

De gondúkodott, miccsinájjon. Vissza le a halottakhó. Elővette a vadászbicskáját és sorrament, mind a tizenkettőnek kimeccette a nyelvit. Aszt is valamibe betakarta, meg belegyúrte a tarisznyájába. Avva megcsavarta a gyűrűt:

„Legyek apám sirjánán!”

Ottermett!

Hát semmicse vett észre. Ahogy otthatta, az úgy vót. Akkor fogta a puskáját, mindent összeszedett újra. Elment haza. Lefekütt.

Regge megébred, főkel. Még a másiak aluttak. Főzavarta őket. „Mi újság?” kérdi az öregebbet. „Nincs semmi különös,” aszongya. Elmegy. Hát a legfiatalabb lánytezsvergyit akargya főketteni. Nincs! Mer mind a hármat az ördög evitte. Egy szót se az anyyanak, senkinek nem szólt.

Hát letellett az egy év. Önekik tovább itt maradások nincs.

De, hát a királná mi fordút elő? Az ór megébred, körűnéz. Láss a tizenkét holtestet. Láss a kardnak a kosara véres. Kihuszta. Hát a kard csuppa vér. Elment a királló, bejelentette, hogy ő levagdata a zsványok fejeit.

Királl kíváncsi vót. Kiment, körűnézte. Hát richtig! Itt vannak. Azonna trónörökössé izéte, nevezte ki. De a tizenkét fejet, aszt valami üvegszekrénybe, belettek balzsamozva és odatették. A másik testeket eltemetette.

Hát így a napok multak, hetek, hónapok. Hát a királlkisasszony mindennap domborul, domborul. Megnyótt a hasa, mer nekiugrott a kocsirudnak. Hát meglett a gyerek.

A királléany mindig tagatta az aptyának, hogy ü nem ismeri el az őrt. „Várgyuk az üdőt,” mindig aszongya, „majd eljön az idő.”

Hát a leány egy szép napon az aptyához fordút. A lányát szerette. „Egy kérésem vóna,” aszongya, „apám. Ha igazán szerecc, teljesited kívánságomat.”

„Mit kívánsz?”

„Ide és ide,” aszongya, „építesz nekem egy kocsmát. Én leszek bent a kocsmárosné.”

Hát a kocma meg is épút. Be is lett rendezve. Inni, enni, minden ölég. Szóva a királléany nem foglalkozott, hanem jelen vót a kocsmába. Nagy bötükkal, irtózatoss nagy táblára főliratta:

„Mindenki betérhet, minden utas, ha szegény, ha gazdag, ingyen innyi, enni, amit kívánhat.” De mesélni köllött.

Sok pénzbe került a királynak, de a leány mindig vigasztata. Hát a vadászcsalád, meg hát ment. Hova érkeznek a három fiju, meg az asszonyok? Mint a kocsmához. Az öregasszonyoknak meghát szokások, valamit ollasmit észrevesznek, hogy ingyen ennyi, innyi kapunk. „Gyertek fíjaim, bemegyünk. Itt a kocsmába itt inni kapunk, amit kívánunk.”

Hát betértek.

A királyné hát ott mingyá: „Amit teccik, parancsollanak.” De mesélni köllöt neki. Na, de mit? Hát az öregebbik fijú elkeste az aptyának hát az ízéjit, hogy mi történt a temetőbe.

Az anyja fölugrott: „Te szemtelen, te piszok!” Ott mindenek lecsufúta, hogy illesmit mer az édesaptyára mondani. A fíjatal: „Hadd anyám,” aszongya, „had mongya.” De az tovább nem is monta, csak ami hát ott történt.

Következett a második fijú. Ais elmonta, mi történt az aptyáva. De az anyok igen izgatott volt. Nem tudott a széken maradni. Mérgecs volt a fíjaira. De az anyját mindig tartotta egy kezive, hogy csak maraggyon.

Következett hát a fíjatalúr. Elkeste úgy, mint a bátyyai, hogy mi történt az aptyával. Akkor leüt. Az anyok:

„Mérnem montátok eszt fíjaim?”

„Ez titok.” Aszt felete. Hát oszt a fíjatalúr elmonta végig, hogy az aptyáva hogyan történt, s a zsványokka miccsinyát. Mindent elmondott. Akkor abbahagya.

Akkor a királyné odalépett:

„Ezér vagyok itt,” aszongya. „Eszt akargyok megtudni, hogy kik gyilkóták le a zsványokat. Maga,” aszongya, „ha igaz, nagy jutalmat fog maga kapni. Hát mongya tovább, hogyan történt.”

Hát nem volt neki más hátra, hát akkor megmagyarászta, hogy ő az öröket körüneszte, aluttak. Ez volt hát lekközelebb, kihúsza a kargyát s megvizsgáta, hogy jó ki volt fenve, élesztve. „Hát egyenkint,” aszongya, „a zsványokat beszólítottam. Ahogy jöttek, úgy a fejüket le is vágтам. És mindeniknek oda is tettem a fejít, ahová tartozott.”

Megin abbahagya.

„Hát tovább mi történt?”

„Hát nincs más hátra, mekkő mondani az igazat. Megcsavartam a gyűrűmet: legyen a királyné szobájába! Ott is termettem.”

„Miccsinát?”

„Első dolgom,” aszongya, „az volt, gyűrűt, karperecet, kesztyűt, zsebkendőt,” aszongya, „összesomagútam. Főbontottam az ollóva kabátom belsejét s ide belevartam. Itt van e!” aszongya.

„Hát tovább?”

„Hát hozzáféküttem a kiráknisszonyhoz, meg meg is tettem neki.”

Akkor a lány fölugrott a heliről, átfogta a nyakát:

„Eszt akartam tunni.”

Savva főszót, mingyá a csöngőhő ment, meg csöngetett hát be a várba. Ugyis tutták, hogy itt valami van. Az édesaptya, hát a királ, mingyá befogatott, meg kihajtatott.

Hát ott a három fickó, az öregasszony, lánya, hát a pincérek, akik voltak. „Zárgyátok be a vendéglőt. Slussz!” Esztet összepakúta, hintóra és hát bevitte őket.

Most egy terembe odaültette őket. Aszongya a fíjatal vadásznak:

„Hát fíjaim, mive tudod te bizonyítani a tettedet?”

„Én tudom bizonyítani, fölség,” aszongya, „Hány mészáros van a városba?”

Hát mennyi vót, mennyise, má nem emlékszem, de egy jó csomag.

„Mennyi hentes?”

Abba is vót.

„Azokat mind hivassa ide.”

Hát megjelentek a mészárosok. Vadászfi hát fölát:

„Urajim,” aszongya, mer fíjatal, öreg, mindenféle fajta volt kösztek, „vágatok-e sok marhát az életbe?”

„Igen, igen. Igensokat vágтunk.”

„Vót-e hát egy állat is úgy, amit vágтatok, hogy nem volt nyelve?”

„Az nem fordút elő,” aszongyák. Akkor elmentek.

Jöttek a hentesek.

„Ótek-e hát sok disznót, egy s más?”

„Igen.”

„Vót-e kösztük, amelliknek nem volt nyelve?”

Aszongyák: „Nem volt.”

Elmentek.

Ott: „Fölséges királlom,” aszongya, „van tudomásom, hogy a tizenkét zsviánnak a fejít maga balszamba tetette. Vizsgáltassa meg, ha van-e egynek is nyelve?”

Hát természetes, arra senkise gondút. Elment. Megvizsgállák a tizenkét betyárt. Egynek sincs nyelve.

„Hát hol vannak a nyelvek?”

„Itt a tarisznyámba.” Akkor osztán kipakúta, megmutatta.

A második: „Kérek egy ollót.”

Főfejtette a kabátbelsejét, kiszette hát a tárgyakat.

„Itt van fönséged,” aszongya, „ez a bizonyíték, hogy én vótam az.”

Meghajót a királ: „Köszönöm fíjam,” aszongya, „de legyetek nyugottak.” Királlány is ott vót. „Hivd be a trónörököst.”

Hát megérkezett a trónörökös. Lán, meg a királ szömköszít ültek hát a vadászokkal.

„Na,” aszongya, „fíjam, micsoda büntetést szabná te illen gazemberekre,” aszongya, „akik téged, mint trónörökös vagy mint fölség,” aszongya, „téged rettenetesen meghazuttonájok, megcsalnájok?”

„Ah, uram, fölségem,” aszongya, „rögtön négy lóva szabatnám az illetöket szét.”

Jó aszitte, azokra mongya az ütölet, pedig saját fejire monta ki az életteket. Összefogták, meg viték ki az udvarra, meg szétszabatták.

Nahát, mast má egykettőre hát meg is történt a lakodalom.

Lakodalom után hát szó sincs, kívánczót a királ ekkis levegőre. Fogta hát a fíjatal feleségét, le-sétátak. Befogatott hát egy hintóba, emmennek egyet sétáni.

Hát ahogy hajtott, hajtott a kocsis az országuton, eccercsak halla a királ, hogyhát: „Segiccség! Segiccség!

Nézeget. Lássa, hogyhát egy ember a posványba má hónáig, má kezeit így emegette, má annyira le vót sülledve.

„Áll meg kocsis,” aszongya, „eregy, segicsd ki aszt az embert onnajt.”

Hát odament, de nem birt vele. Csupa sáros, piszkosan visszagyütt.

„Nahát, látom, gyöngö fíjú vagy,” aszongya a kocsisnak. Kiugrott a hintóbú, meg oda. Az öreget fősegítette, kiszabadította. Az öreg meg a fiatal királt belezúzta, meg odaszallat a hintóhó, királnét ki-kapta. Etünt!

A kocsis, az ottmaratt. A kocsis vissza, meg segített hát a gazdájának. Kisegítette. Hát igen piszkos lett a királ.

„Vetkőzz le,” aszongya. „Itt, húzd fel az én gunyámat, add oda a tizedet.”

Fölötözött hát a kocsis ruhájába.

„Csak eriggy haza, mond meg nekik, legyenek türelemmel, ha jövök, akkor negyedmagammal jövök vagy ötödmagammal.” Jobbanmondva.

Megcsavarta a gyűrüt: „Legyek a legidősebbik nővéremné!”

Egy irtózatot magas épülethez kerüt. Megát, meg körünézett. Hát a nő észrevette, a tezsvergye, az ablakon. De csak akkora volt az ablakná a nő, mint egy kis veréb. De megismerte. Rászót, hogycsak gyere öcsém, aszongya.

Hát bement.

Hát az ördög nincs idehaza. Pár szót vátottak.

„Hogy megy a sorod?”

„Elég jó, csak egy híjányzik.” – amit a nők igen szeretnek.

Eccercsak hát, mint ott tanácskoznak:

„Öcsém, meneküll!” Aszongya. „Gyün az uram, mert szétszed téged.”

„Dehogy fílek tülle,” aszongya. Hát bebujt az ágyalá.

Jön hát az ördög. Belép. Ekezd szagliznya, szimatúni.

„Annyuk,” aszongya, „itt idegen van a házná.”

„Na, kedves uram,” aszongya, „miccsináná, ha szegény öcsém meglátogatna?”

„Nó, haja öcséd van itt, aszt nem bánom. Jere elő,” aszonta. Kezetfogtak: „Szerbusz sógor! Attá-e már neki valami harapnivalót?”

„Nem.”

„Hát akkor késziccs neki.”

Hát készített, hát az a fíjatal királnak jót készített. Ő meg vazsgombócokat evett. Azokat rágta.

„Hát mi ujság?”

Ez és ez.

„Hej, sógor,” aszongya, „lehetetlen.”

„Hát ki vitte el a kirájnét?”

A cimborája. „Avva nem lehet birkózni,” aszongya, „Nekem is van háromszáz ember erőm, de az öregnek meg háromezer,” aszongya.

„Hát, ha odadnám is az erőt, akkor se vagy segítve.”

„Csak add nekem,” aszongya.

Hát nekiatta.

Megcsavarta a gyűrűt. Ement a másik lányhoz. Éppúgy járt, mint itt. Ott is az ágyalá bujt, Gyött az ördög haza. Szimatút, megérezte, hogy idegen van a házba.

Ott is kibújt: „Szerbusz sógor!”

Megegyeszték. Az adott neki hétszáz ember erőt.

Hát má ezer van.

Megcsavarta a gyűrűt. Ottermett a harmadik ördögné vagy tezsvergyéné. Hát ott soká povedátak. Eccercsak megérezte az asszony, hogy gyön.

Belépett. Nem bújt el. Má akkor nem fét. „Má én is vagyok valaki, ezer ember erőm már van, neked se lehet több.”

Hát lekezetek, falatosztak. Hát aszongya: „Most elmegyek.”

Hát elment a cimborához. Asse vót odahaza. A felesége fogatta. A harmadiktú, attú kapott ezeröt-százat. De még mindig keves. „Hát hol az urad?”

Itt és itt, el van.

Joga lett vóna neki, meghát meg is tutta volna tenni, csak a gyűrűt megfordítani, a feleségit ekap-ni, meg erepüni. De nem tette. Megvárta, míg hazagyön.

Csak az volt az előnyre neki, hogy a cimborá nem érezte meg. Merhát háromnak az izéjirú eltünt az embernek hát az izéje, a szaga ugye. Elbujtatta a fehérnép hát ott a szobába. Hazajött az öreg cimborá. Leült az asztalhoz. „Nagyon éhes vagyok,” aszongya, „aggy valamit.”

Hát asztán tálat neki, falatozott.

Osztán úgy meg ő gondúkodott.

A királné meghát odament, ekeszte cirókáni, simogatta. Mosolgot az öreg cimborá. Eccercsak megszóllant:

„Te, kedves uram,” aszongya, „ennyi, meg ennyi idejig má veled vagyok,” aszongya, „de még nem montad meg, mitú van neked az a nagy erőd.”

„Ha, te ostoba. Az ajtóba ádigál a söprü, abba,” aszongya. Az asszon fölugrott, meg a söprüt az ajtótú evitte. Aszongya: „Mégis látom, hogy szerecc. Hát,” aszongya, „megmondom. Nem abba van, hanem nézz ide,” aszongya, „itt a fejemen van háromszál haj. Ezek különös hajak. Ebbe van.”

Osztán melleje ült. Beszégettek, beszígettek. Eccercsak a cimborá elalutt. Ekkapta hamar az ollót, meg kimeccette aszt a három szál haját. Meg odavitte hát a királnak.

Eccer a kezibe volt, talpraállt. Oda, elejbe:

„Hej, komám,” aszongya, „ne alugyék itt!”

Az fölút, osztán: „Ki vagy te?”

„Leszámúni jöttem hozzád.”

„Mit akarsz?”

„Te pizsok,” ott a világon mindennek lehorta, „te voltál az a csúf alak, akit” aszongya. „megakar-tam menteni, s engem tiportál ott a pocsártba? A feleségemet elrabúttad?”

Megfogta. „Zsuppsz!” A falnak vágta, hogy eccerre az ördög szétfroccsent. Feleségit meg fogta, megcsavarta a gyűrűt:

„Hipp, hopp, legyenek hát itt a nővéremné.”

Ott is megfogta az ördögöt, nekikente.

Hát mind a négy ördögöt tönkretette. A három tezsvergyéve meg összefogta magát, hazarepút a királiudvarba.

Ott kijelentette: „Megmontam, ha én jövök, akkor az összeset hozom. Hát itt is vannak.”

Hát most a nagy öröme ujra elkeszték lakodalmazni.

Hát asztán étek, hatak, boldogok vótak.

Ez a szegény Feribácsi (egy jelen levő férfi hallgató) jelen vót, dehát igen ügyetlen volt. Sürgött-forgott, horta ott az ételeket, italokat. De magára nem gondút semmit. Hát ott volt egy sonka a tálon. Főkaptam: itt van Ferkó bácsi, valamit egyik kend is. De a kutya kikapta a kezibü. Akkó má ügyesebb lett. Ekapta a söprüt. Utána! Amikor a kutya a kerítésen körösztü akart ugorni, „zsupp!”, a kutyán végighuzott egyet. A kutya efosta magát. Végigfosta a száját neki. Aszongya: Jó van kutyám, má a csontot elvihedd, csakhogy a velöt ithhattad.

Azóta is a szájaszéliit nyalla.

Itt a vége, essék a vízbe.

24. A FEHÉR TOLL

Hát vót eccer egy szegény harangozó. Annak vót egy fija. Ott a szokás vót abba a kösségbe, hogy a legény a lányhó ment elősször, akkor a subáját magávavütte. Kitért a házhó, akkor a subáját kapura akasztotta, oszt otthatta. Ha másnap a legény ment, a suba kint vót, akkor tilos volt a bejövet. Ha pedig a subát bevütték, akkor jogosan a házba mehetett.

Tehát a legént efogatták. Hat évig járt a bíró lányhó. Hat év után megy eccer este a lányhó. A subája kinn vót a kapuba. Hát az aszt jelentette; mátu fogva nincs itt keresnivalója.

Hát fájdalmas szivve a legény hazatért. Leüt a tornáczra és ott törte a fejit. Eccecsak megjelent neki egy agastyán. Aszongya neki: „Fijam, ne habozz, hanem fogd a sátorfádat és induj keletnek. Mindaddig keletnek menny, míg el nem érsz egy kiszáratt fojót. Ha a fojót megtalálád, akkor térgy a folón barra és mindaddig míg egy jó nagy sziklához nem érsz. A sziklába üjj le és várd meg az első esti csillagot. Ha a csillagot megpillantottad, akkor kopogtazsd meg a sziklát.”

Hogy kopogtassa meg.

Hát a legény elis érkezett, meg is taláta a sziklát. De ü csak a csillagokat leste. Hogy mikor jelenik meg hát az első csillag. De közbe egy fejér madárka száldogát mindig feléje. Hijába kapkodott a madárér, nem tutta megfogni. De ahogy kapott, a madarat elérte és egy tollat kihullatott. Aszt fogta, meg ott simogatta, aszt a tollat nézegette.

Eccecsak a tollbü egy kulcs lett. Vizsgáta a kulcsot. Fónéz az ég felé. Hát megjelent az esti csillag. Ahogy a kulcs a kezibe vót, avva mekkopogtatta hát a sziklát. Eccecsak kinyilott az ajtó. Betekintett. A kulcsot a kezibe vittö.

Eccecsak hát egy follósóra érkezett. Ennéhány tucat kutya át ott előtte. Kutyák vicsorogtak, de ü a kulcsa csak ment. A kutyák visszahuszták magukat. Egyse bántotta. Az ajtóhó ért. Beledugta a kulcslukba a kulcsot, főzárta az ajtót. Belép. Gyün a másik ajtó. Kinyillik. Ujra egy follósó. Ott orosz-lánok vótak nagy számba. A kulcsa csak ment. Oroszlányok visszahuszták magukat.

Elérkezett megin egy ajtóra. Kinyitotta. Hol terem? Egy szobába. De abbü többet kimenő nem vót. Külön bejárattya vót. Hát abba a szobába csak nézeget, nézeget. Eccecsak megerett az aranyessö. Esett a szobába.

Hát ü gyorsan szette az aranyakat. Ahogy a tarisznyája volt, dugdozta a tarisznyába az aranyakat. A zsebgyejit megrakta. Ja, de az essö csak hult mindaddig, má be vót arannya temetve, má kezejit emekette főfelé, hát ütet emeteti az aranyessö. Ahogy eszibejutott a kulcs. Fogta a kulcsot, meg egy-párszor erre-arra izét. Megát az aranyessö.

Kinyilik az ajtó. Közeledik három lány. Az egyik a három közü megszóllant: „Mér jöttél? Ené-tem jöttél?”

„Nem,” aszongya, kincser jöttem.”

„Hát,” aszongya, „kincset kapsz, amennyit kívánsz, csak szeress engemet.”

Annak aszt a választ atta: „Nekem nem kő senki a világon, mer nekem ügyis van egy, akive má hat évig járok, de nincs kincsem. Hát így a szüleji,” aszongya „elakargyák tülem venni.”

„Hát,” aszongya, „nem szerecc?”

„Nem.”

Avva a lányok etüntek. De ü nem tud szabadúni a kincsek közü. Vergődött ott a szobába. Megjelent ujra az a nő, aki szót neki.

„Hát,” aszongya, „mond, igazán nem szerecc?”

„Nem.” Megin aszt a választ atta.

„Hát,” aszongya, „én téged megajándékozlak. Amennyi kincset kívánsz, adok. Hát legalább tanács meg valakit szeretni, mer,” aszongya, „nézd, itt vannak ezek az oroslányok, ott azok a sok kutyák,” aszongya, „az mind engem megakart kérni, de egyetse szerettem.” Aszongya, „azokat én mind állatokká változtattam. Ha megtanics szeretni valakit,” aszongya, „három kocsit aranyat adok rögtön. Ha szükséged lesz,” aszongya, „mindenkor jöhecc hozzám, mindenkor fogsz kapni tüllem.”

A lány nem tudott szeretni senkit. Nem tudott szeretni. Eszt meg szerette vóna.

„Na, hát,” aszongya, „akkor gyere ki a szabadba.”

Hát kimentek a szabadég alá. „Változtazsd vissza,” aszongya, „az állataidat mind emberekké.”

Meg is történt. Hát az a sok fajtalembert ott át. Rájok szót, aszongya: „Most ájzatok fő sorba.” Asztán megfogta a nőnek a kezét, meg ahogy sorba átak, végigvezetgette.

„Amelliket most gondolod, hogy képes vóna szeretni,” aszongya, „annak fogd át a nyakát és csókúkd meg. Ha kűbű van a szive,” aszongya, „annak a férfinek, akkor is meglágyul és a csókokodat visszaaggya.”

Hát ahogy ott sétát, eccecsak egynek ekapta a nyakát, meg megcsókuta. Hát a férfi viszonozta. Hát allett a vőlegénye.

Mingyá rőndüt kocsikat. Három kocsit megrakatott arannya.

„Ez az eső jutalmad,” aszongya. „Ha szükséged lesz, bármikor jöhecc hozzám, fogsz ujra kapni.”

Nahát osztán a kocsikka ebucsusztak. Kocsik megindútak. Ementek haza. Ahogy az udvarába be tért, hát az aptya házához, mekkondútak a harangok. Éccaka vót.

Mi történt itt? Hát mit lát? Hogy tűz van a faluba.

Nem törődött a kocsikka vagy valamive. Mindent otthagyt, meg futott, mer látta, hogy azon a tájon van a tűz, ahol az ü kedvesse volt. És csakugyan mi égett, mint a bíró háza.

Hát ott a népek osztán izétek. A bíró maga is kiabát:

„A lányomat, a lányomat!”

A lány betegen fekűtt a szobába. És nemsokat kukoricázott. Nekirohant az ablaknak, az ablakot kitaszította vagy betaszította és beugrott. A lánt az ablakon kinyujtotta. Aszt evették tülle, oszt utána kiugrott ü. Hát a bíró viletlen ippen jelen vót, mikor a lányát kiatta. Akkor rászót, aszongya:

„Fijam, ha má a lányomat,” aszongya, „megmentetted, menceds meg a kincsejít is,” aszongya.

„Arra már nincs szükség.” Aszt felete. „Ha neked szükségéged van, menceds meg magad.”

Hát akkor ekezdet kijabáni: „Segicsetek, segicsetek! Mencesetek meg!”

Aszongya: „Ne sirj apám,” aszongya neki a legény, „ha akarod,” aszongya, „egy hét mulva ollan házat állitok neked ide,” aszongya, „hogy arankerekeken fog forogni.”

Hát az öreg osztán belenyugodott.

Hát eis vette a lányát. Hát ühözázjuk vitte, az édesaptyához.

„Hát kincsem ölég van,” gondúta magába, „de próbát teszek.”

Ement vissza, ahol a kincset kapta és mekkérte hát aszt a nőt, ha lenne hát ollan szives és öneki egy házat fölállitna, ami arankerekeken fog forogni. Aszongya neki a nő:

„Csak ereggy nyugottan haza. Mire te hazaérkezz, má ház ott lesz.”

És meg is történt. Az a nő épitetett neki házat, ami arankerekeken forgott.

Úgy asztán boldogok lettek. Ha meg nem haltak, ma is ének.

25. A SZABÓLEGÉNY ÉS A TŰZES BIKÁ

Hát valamikor hát itt volt az Ensz fojó partya körü valami grófi kastél. Annak a grófnak vót egy fija és három lánya. De gazdag gróf vót.

Ahogy a lányajit férjnekatta, mindenik nagy kastélba kerűt. A fija is megnősűt. Szépen édegeték. Az öregek kihatak, a fajtalog maguk marattak. Attú a perctű fogva, hogy az öregeket etemették, a fajtalog grófcsaládnak nem vót békessége a kastélba. Azokat minden éccaka zavarták. Annaira ment a dolgo, hogy elköllötte hagyni a kastél.

Ement hát egy másik terültre. Volt valami birtokjok, hát ott tartózkodott. De kiadott, nem tudom má, mennyi pénst, aki fölfödözi, mi rejlik a kastélba, az hát nagy jutalmat kap szóva. Hát véletlen arrament egy szabósegéd. Betért a kocsmába. Kért szállást.

„Szívesen,” aszongya a kocsmáros, „de én annék egy tanácsot,” aszongya. „Itt van egy kastél.

Mind nyitva van minden ajtaja. Be van butorozva kitünőjen. Hogy ott kényelmesebb éccakát tölthetne, mint itt, de valami rejlik a kastélba,” aszongya. „Ha fölfödözöd neki a titok,” aszongya, „ennyi, meg ennyi pénst is kapná.”

Arra hát gondúkodott a szabósegéd. Aszongya a kocsmárosnak:

„Kocsmáros úr,” aszongya, „aggyon nekem egy jó feyvert, töltént, enni-innivalót. Én fölfödözöm aszt. A fele pénst a jutalomnak,” aszongya, „magának adom.”

Hát bizony a kocsmáros is megizéte magát. Gondúta:

„Ennyi pénznek a felit mekkapom, az jó üzlet.”

Hát itt az osztrák parasztokná egymás feyver minden házba szokott lenni. Hát a kocsmárosnak is vót. Átatta neki a feyvert, töltényt eleget, enni-innyavalót, színyavalót, mindent. Meghát a szabósegéd ement hát ki a kastélba.

Körünészte az összes szobákat, mindent. Hát eccer egy szobához érkezett. „Ez lesz a legjobb.” De nem az ágyba fekütt, hanem például mongyuk, négy sarka van egy szobának, az egyik sarokba húszta meg magát és oda hát leüt. De előbb, mint leüt, kinyitotta az ablakokat, az ajtót, ha ugorni kő, valamerre tuggyon meneküni, ü biztosítva legyen. De háturrú senki nem bir hozzá, mer a falon nem tud átízéni.

Hát ü ott gubbaszkodott, gubbaszkodott. Eccercsak rompulást hallott. Zörög, zörög. De soká tartott. De ü a feyverre kész van a lövésre. Hát eccercsak mi jelent meg neki? Egy tüzes bika. Hát bikabürbe vót egy ember fölötözve.

És a lámpákka fővót szereve. Azok világitottak. Hát amikor betért hát a szobába, az a feyvert főemete, meg rászót:

„Ájj! Ki vagy?”

Nem szót az, csak lassan mozgott. Nem?

Rászót másoccor. Akkor se át meg. Harmaccor eszóta magát, de a puska is esüt. Meg jó talát is. A bika főfordút. A lámpák kialuttak. Akkor a feyvert a hónaalá kapta, meg futás, be a kocsmába.

Má a kocsmáros alutt. Zörgetetett. „Kejjen fő!”

„Mi baj?”

„Gyorsan, gyorsan,” aszongya, „csöndörökér! Meg lesz a titok.”

Hát a fáluba csöndörösg nem vót, hát a szomszéd kösségbe köllött. Befogta a lovajit a kocsmáros, meg ement a csöndöröklantanyára. Hat csöndért kapott mingyá magáva. Hát a csöndérek szintén feyveresen, készlenlébbe. Valami van, biztosítva legyenek. Ekezdik hát a bikát bontogatni. Ki van benn? Megismerték. A saját kösségekbü a bírour vót a bikabürbe.

Othatták. A legény a csöndörökke együtt, kocsmáros is kesztek kutatni. A csöndörök rafináltabak, mint unserenje. Nem? Ajtórú, ajtóra. Bekerütek a pincébe. Pincét átkutatták. Nincs semmi. Megin egy ajtóra kerünek, ami megin egy másik pincébe ment le. Ott sincs semmi.

Ujra ajtóra. Fönyissák az ajtót. A harmadik pince. Hát, mikor lemennek a pincébe, világosság. Ott tizenkét ember foglalkozott, verték a pénst. Pénst csinýátak.

Hát a hat csöndör, meghát a fíjatalúr is feyveresen, hát ott ugyehát mozdúni nem lehet. Hát azokat csipték, mekkötöszték őket. Mekkíhajtották. Hát így kerút napvilágra a titok, hogy mi rejlik a kastélba, hogy nincs maradása a grófnak. Mingyá sürgönyöztek. A gróf megjelent a kocsmán. Fíjatalurat végignészte.

„A rejtélt,” aszongya, „fölfödöszted. Sikerüt. Hát itt a pénz.”

Ott a kocsmába ki is fizette, amit ajállott. Ott mingyá a gróf előtt meg is feleszte a kocsmárosra.

Mikor eszt megcsinýáta, aszongya neki a gróf. Aszongya:

„Fíjatalúr, tuggya mit? Tudomásom szerint,” aszongya, „szabó a mestersége.”

„Igen.”

„Hát,” aszongya, „egy lípést se tesz maga innen. Maga elgyün a kastéllomba és maga lesz,” aszongya, „a házszabó”. Hát a csalággýának a részire. „Hát minden partéka, amire szükség van, majd én állítok. Gépet, mindent. Örökös szobát kap. De ha nekünk szükségünk van, aszt hát úgy kő csinýáni.”

Hát így örökös lakást is kapott még hozzá. Hát berendeszte gépekke, minden. Hát ü dógozott másoknak is. Oszt hát kereste a kenyerét.

Hát így gyütt létre a titok.

De ezze osztán vége vót.

26. A KÖZÉPPULYAI TÁLTOS

Hát itt valamikor volt egy ember. A bárónak a kertibe vót a háza, a főső felin. Még a fundamentumbú tunnék még máma is mutatni, hacsak ez a fijatal gazda nem fejtette e onnaj. A fundamentumot meg lehetne taláni. Itt vót hát egy ember, az tizenhat évet szógát a huszárokná.

Hát ez az ember tátos vót. De a lova is tátos vót neki. Egy szép napon hát egy huszár hozzámént, könyörgött, sürgős jelentést köllene vinni valahová, aggya oda neki a lovát. Aszongya:

„Jóbarátom vagy,” aszongya, „odaadom, de egy föltételle. Hogy az én lovamrú le nem szász. Mer ha leszász,” aszongya, „akkor baj van. Csak a helszinen, ahova a jelentést viszed, ott leszáhacc, de máshol sehol.”

Az illető meg leszát, mert szükségre köllött menni. A lova meg etünt. Otthagya a lova. Többet a lovát visszase kapta az a szegény huszár. Így azután bosszankodott.

Hát így a lova etünt, beatta a leszerelissit is. Le is szeret a katonaságtú. Kapott szíp vékkelégitést és ideköltözött hát Pulára. De nem nösüt meg. Úgy maratt mindig.

Hát valamikor mitöllünk is, meg hát itt a környékrú is tyukászok vótak, disznóhajcsárok. Ott Szerbijába lementek, Horvátországba, asztán egy naccsorda disznót hajtottak, itt meg elatták. Avva keresettek. Hát aki itt vót, mert eszt a birtokot Smiráknak hifták, annak vót egy gazdája. Középpulái. Hát ezek ketten ementek Szerbijába és disznókat hajtottak. Ezek, mint segédek. Nem vállalkozó, hanem mint segédek, hajcsárok. Hát fő is hajtották.

Itt Szombathel környékin vót egy csárda. Mer a csárdák azok szabadok vótak mindég. Hát oda behajtották a disznókat éccakára. Vacsorásztak és csak a padlóra a vendégszobába fektettek le. Eecercsak beállított tizenkét betyár. Valamikor a betyároknak baltájok vót, nem fegyverök, s azokat „zsupsz!” csak a mestergereudába belevagdaták. A betyárok közü egy mepgillantotta, hogy ott a sarokba feküsznek emberek. Kocsmárost kérdik:

„Mifélék feküsznek ott?”

Kocsmáros aszongya: „Két szegény disznóhajcsár.”

„Kecce fő őket.” Odakellett a két ember menni, meghát velök mulatni.

Hát az öreg tátos ammindig a baltákat vizsgáta. Ececsak főket a székjirú, odament, kijemet hát egy baltát, oszt ott vizsgáta.

„Na,” aszongya „kitünőjen ki van fenve. Élessek, mint a borotva. De,” aszongya, „én csinánék fogadást, hogy nincs közöllök ollan ember, aki az ű kezit keresztú tunná egy csapásra vágni.”

Hát bizony ezek az betyárok nésztek az öreget. Egyikse vállalkozott, hogy az ű kezit levágja.

„Ej,” aszongya az öreg, „gyáva emberek. Magok illen finom baltáva nem merik,” aszongya, „a kezemet levágni.” Aszongya, „nézzenek ide.” Odatette a kezit az asztarra, főjemet a baltát, tejjes erőve keresztúvágott.

Csak annyit láttak meg, hogy gyöngé fonalszál történt vóna, hogy megismerte. Mikor eszt megláták a betyárok:

„Fizetünk!” Megfizették, ami bor ottmaratt. „Maguk csak mulassanak tovább.” A betyárok meglógtak. Megijettek az öregtú.

Hát, amit tátosnak mondunk, aszt úgy írják, hogyha az a csecsemő megszületik, ha hat órát körsztü él, aszt nem tuggyák elemészteni. Mer annak a teste ollan lesz, mint a gumi. Hát a gumit megvághassa az ember, aszt nem viszi e. Aszongyák, hogy annak megvannak az összes fogaji és a hátgerince az szörös. De, hát máma ki van adva orvosoknak, bábáknak, ha illen rendkívüli a világragyün, aszt rögtön fujcsák meg, hogy az ne terjeggyen.

Hát az megy. Nincs neki nyugta. Az mindig a földet mássza, csússza.

27. A FRANCIÁK ÉS A MOLNÁRLEGÉNY

Hát valamikor itt Magyarországon vót egy malom. Vizimalom, hát mint mongyok. Abba malomba vót egy molnárségéd. Az abba az időszakbú vót, mikor a magyar a francijáva harcút, hogy a franciják bejöttek Magyarországra.

Hát abba malomba hét tiszt kerút éccakára. De akkor má a franciják előbbre vótak. Ezek a tisztek ott meghátak.

Hát az a mónárlegény, ahogy a malomszobába vacsoráztak, csupa aranyedényből étkeztek. Ez szeget ütött a mónárlegénnek, hogy ennyi aranyat itt. Millen jóvóna az üneki. Hát ais táltos vót, a mónárlegén. Accsak leste őket, mer egész éccaka örlött, ment a malom, törgött. De a tiszték szundikáltak. Az fogott valamit, szekerceféllinek mongyák, ollan baltát és belépett a malomszobába. Sorba, mind a hét tisztnek levágta a fejt.

Az edényeket összeszette, meg evitte. A malom allán vót nagy homokkupac. Oda a homokba etette. Megeresztette a vizet, hogy a homokot is etakarja, hogy ne vegyenek észre semmit.

Hát regge gyűnnek hát a tiszték miatt mások, ugye csapatok.

Hát nincsennek tiszték. Meg vannak gyilkúva. Hát kit fogtak elő? a molnárcsaládót. Meg mingyá ki is akarták végezni őket. Mer ott rögtöni ítélet van. Hát a legént nem bántotta senki, csakhát a molnárcsaládót ízéte.

Hát ü valamit észrevett. Hát valamit, feszítővasnak mongyák, ekapta a feszítővasat. Ott neki. A francijákat Magyarországbu mind kihajtotta. Ehajtotta Párizsba őket. Magánossan. És ott beállított a királ elejbe. Hát a királ nagy könyörgésse. Hogy mekkegyelmezett a királnak. De jó jutalmat kapott.

Hát így Magyarország megszabadút a francija uralom alul. Hogyhát nem a franciját illeti meg.

Egy, egyedül egy ember hajtotta ki a francijákat.

28. A VARÁZSHEGEDŰ

Hát volt valamikor egy muzsikus. Hegedüs, nem sipos.* Az ment a nagyvilágba mindenfelé. Hát megtutta a muzsikus, hogy egy igen gazdag zsidó sok pénzze megy. Ement hát ki az erdőbe és megleste a zsidót. Agyonüti a zsidót szóva, hogy a pénzt mekkaparinthassa. Hát annyira ment a dolog kösztük, hogy a zsidó könyörgött, ü odaggya a pénzit, csak engeggye ütet szabadon.

Hát mekkegyelmezett neki. Zsidó ement haza és föjelentette a muzsikust. A csöndérek értemen-tek, efogták. Bedobták a börtönbe. A hegedüt evették tülle. Hát többet nem jáchatott. Hogyhát gyilkúni akart, meghogy hát a pénstz erabúta, a muzsikust halálraitették. De a zsidó aszt kérte a bíróságtú, hogy azon a szinhelen, ahol ütet megakarta gyilkúni, hogy ott huzzák fő egy fára.

Na, má hát el is kísértik. Nagy tömeg kíserte ki hát abbú a falubú vagy városbú. Hát előbb, mint főhuszták, aszt kívánta a muzsikus, mikor kérték, mi az utolsó kívánsága, aszongya:

„Nincs egyébb kívánságom, csak eccer aggyák kezibe még a hegedüjít, hogy ü egyet jáchasson.”

Hát addig nem huszhattják föl, elköllöttek menni. A hegedüt a kezibeatták. Hát mikor eccer a kezibe vót, a zsidó má tutta, hogy mast ü kerül a bajba, mer mutatott stikliket a muzsikus má ott abba a kösségebe vagy városba. Mer a muzsikájának, ha rászót, hogy: „Huzd eszt a nótát,” aki ott a környéken vót, az mind táncóni köllött. Akkor a zsidó ekijátotta magát:

„Kössenek a fáhó engem!” Mer a zsidó táncóni köllött vóna. Hát mekkötöszték a zsidót hát egy fáhó. Ü meg hát ott át, meg a hegedü szót.

Hát a zsidó ekeszte ott hát, [mutatja a mesemondó, hogyan rángatózott ide-oda.] Ugyhogyhát keresztüdörgüte a hátát a fán. A többijek mind táncútak. A bíróva együtt az egész közönség. De hát azok szabadon vótak, de a zsidó megvót a fáhó kötve. Az keresztüdörgüte az egész hátát a fátul. Kijabátak, hogy „kegyelem, kegyelem!” a népek. Hát így kegyelmet kapott asztán a muzsikus.

Akkor a bíró osztán odalépett. Aszongya:

„A kegyelmet mekkapta, de minekután, hát üvelük eszt az izét csináta, hogy mind táncút.”

„Ja,” aszongya, „urajim, ha én a hegedümet a kezembefogom, nemcsak magukat, hanem az egész világot táncútatom.” aszongya.

„Na,” aszongya a bíró, „aszt mégse hiszem. Mink nem sokan vagyunk. Hát,” aszongya, „csinálunk egy próbát.”

Hát az egész falut vagy várost, má nem emlékszem, az egész népet mind hát egy térre kiizéte, ha létezik-e az?

Hát csakugyan, beledöntött a hegedübe, hogy az egész mind táncúni köllött. Ott nem vót kegyelem.

Hát így kibabrátt. De a kincs, a zsidó kincse az nála maratt. Aszt nem vették e tülle, aszt visszakapta a bíróságná.

* A veje, aki a cigányzenekarban klarinétos, jelen volt és rámutatott.

29. A CSODAKOCSI

Hát vót eccer valahol egy királ, akinek egy huszonegyéves lánya vót, de soha az életébe nem nevetett. Hát a királ kiatta az országnak, hogy minden fijatalember megjelenhet. Hajaz ü lányát képes megnevetetni, feleségül kaptya. Királságot is.

Hát vót egy szegény család, annak vót három fija. Ezek is pockot kaptak. Monták az aptyoknak:

„Mijis emegyünk, talán lesz szerencsénk.”

Hát a két üdösebbik fiju utnakindút. A lekkisebbik, a fijatalabbik: „Én ráérek,” aszongya. Accsinát egy szánkót. Kerekeket rá. Hajaz uton megy, hajcsa. Ha hóba kerül, kerekeket leveszi, akkor szán lesz.

Mikor mekkészút a szánkó, ebucsuzott a szülejitű. Aszongya:

„Megyek most hát a világba szerencsét próbáni.”

Hát ment, ment, hajtotta a szánkóját. Elérkezett egy kösségbe. Ott fővirágosza hát a szánkóját. Mindenféle virágokat lopott. Igen szépen kiizéte a szánkóját és úgy hajtotta. Elérkezett egy másik kösségbe, ami lekközelebb vót má a városhó, ahol a királ lakott. Természetes, valaki valamit észrevesz, arra a nép kíváncsi. Vótak lányok, hogy kinnvótak az uccán. Azok utánamentek, hogy virágot lopnak. Aki erre a virágra nyút, az ottragatt a virágná. A szoknya meg főment egészen a nyakába. Ott mezeitelen.

A másik akar segíteni, ais odaragatt. Egy asszony meg kenyeret süttött. Hát avva pemette vagy minek is mongyák, ahogy a tüzet kupucúta, ammeg kiugrott, hogyhát pemette jó a valagukracsap a lányoknak. Ais ottragatt a pemette.

Ezeket csak vitte a fickó. Hát elérkezett a királlivárosba. A népeket zette össze százáva. Odaragattak. És mind mezételen, hogyhát lenn az alsótest mezételen. A ruha, minden főnn vót.

A királ meg a lányáva épp az ablakná kinésztek. Mikor a királlány eszt meglátta, hogyhát micso-da jáccódnik le, enevette magát. A királ mingyá kijabát:

„Hej, fijatalúr, jöjjön vissza.”

Akkapta meg a királlányt, mer megnevetette. Igy osztán mekkapta a királlányt, meg a királságot is átatta neki. Allett a királ abba az országba.

Boldog ember lett.

30. A BESZÉLŐ ÁLLATOK

Valahol Magyarországon volt egy fijatal házaspár. Született nekik egy fajok, De a fiju csak egypár napos volt, a szüleji elhataak.

Hát ki veszi gondba hát a gyereket? A kösség. A kösségre kerút.

Hát a kösség kihirdette, hogy aki efogaggya hát a gyereket nevelésre, ennyit, meg ennyit kap.

Hát vót egy paraszt, az jelentkezett. El is vütte a gyereket. A parasztnak meg vót egy kislánya. „Má mindegy, gondúta magába, egyet nevel az asszony vagy kettőt.” Hát a két gyerek úgy lett neveve, mint tezsvérek. A gyerek nem tutta hát, hogy ü nem idetartozik, ugyebár. Hogy nem azok a szülőji.

Hát főcseperedett a gyerek. Hát mi lett a foglalkozása? Birkapásztor lett. Igensok birkája vót a parasztnak. Nagy legelőjök volt neki kint. Hát mindig csak ott legetetett.

Eccercsak hát találkozott ollan emberre, aki fővilágositotta a fíjut, hogyhát ü csak fogadottgyerek. Hogy próbájameg, kérjemeg a lánnyát, hogy nehogy ingyen szolgáljon ott a parasztná. Hogyhát üneki is legyen.

Hát egy szép napon meg is kérte a lány kezét. Megfogta hát a paraszt a fíjut, meg evezette egy szobába. Hát ott vót egy nagy tulipánosládá. Aszt kinyitotta. Aszongya:

„Nézd fijam, ha ennyi kincsed lesz, mint a lányomnak van készétve, akkor mekkapod. Máskép nem.”

Hát erre osztán törte a fejit a fiju. Kihajtotta hát a juhait. De valami erdő volt közelibe. Igen forró nap süttött, osztán odahúzókodott az erdőszéllire, meg ott a húsre letelepedett. El is alutt. Megébredt. Az a csunya recsegés, pattogás ott létezett. Főugrik. Hát mit lát? Az erdő lángba vót. Hát az állatok mind futottak. Az a csattogás, pattogás, minden. Menekütek az állatok.

Eccercsak hall, hogy sir valami. Beleugrott a csörgösbottyáya. Mit látott? A tűzbe hát egy kígyó fetrengett. Fogta a bottyát, a kígyónak főizéte, meg kidobta a tűzbű. Megszabadította. Arra a kígyó ott egypárszor ide-oda forgatta magát, eccercsak megszóllant. Aszongya neki:

„Te mentöm, jere el apámhoz. Amit te kívánsz, abbu ne is engegy, mer az megaggya.”

Hát jó van. Kígyó kuszott, kuszott, emmeg ment utánna. Hát elérkeztek hát az öreg kígyóhoz. Mongya a kiskígyó az aptyának, hogyhát mi történt. „Amit kíván ez az ember, aszt add meg neki.”

„Hát mit kívánsz?”

„En,” aszongya, „nem kívánok semmi mást, csak minden állatnak a nyelvire taniccs meg.”

„A, te buta”. Ekeszte hát az öregkígyó. „Gyere, mutatok valamit.” Mutatta. Azok a nagy kád aranyakat neki, mindent. Hogyhát mennyit kíván, annyit kap.

„Köszönöm,” aszt felete, „nekem az nem köll. Nekem add meg, amit én kívánok.”

„Na, jól van. Hátha nem köll kincs,” aszongya, „minden állatnak a nyelvit fogod tudni. De aszt soha az életedbe elne árúd. Mertha elárulod, abba a pillanatba,” aszongya, „meg is halsz.” Hát mekapt.

Ement vissza hát a juhahó. Leűt, meghát ott gondúkodott.

Eccercsak egy sereg varju jelent meg, meghát ott károgtak, minthát a varjuknak szokássá. Leszátak egy nagy tölgyfára. Az egyik varju mongya. Aszongya:

„Lehetetlen! Mermá tele van. Máshova köllök vinni.” Azok horták a kincset. Hát a töllfa üres volt, az megtellett. Hát most tovább köllik vinni.

Hej, mikor ü eszt meghallotta: „Talán lesz szerencse?” Másnap regge fogott egy szekercét, vésőt, fűrészt, kihajtotta hát a helszinre a birkájit. Odament. Alatta befűriszúte a fát egy kicsit. Fogta a vésőt, oszt ekeszte vézni, hogyhát könnyebben kiforgácsulla, ha be van fűrészölve. Eccercsak alant kezdet fönni belöllő. Hát ő győzött pakóni, meg hazahordani.

Hát a parasztnak vót egy főszerje. Abba valami óriási nagy láda volt. Abba tartották az almot, abba a fészerbe. Hát ü az aranyát abba a nagy ládába csak horta be. Ugyhogy a láda megtellett arannya. Eccer tele vót, akkor megin megszólította hát a nevelőptyát:

„Ujra mekkérem a lánya kezit. Aggya feleségül.”

Aszongya: „Má megmontam, majd ha annyi kincsed lesz, mint a lányomnak, akkor.”

„Ó, apám,” aszongya, „nekem hiszen sokka több van.”

„Hogy, hogy?”

„No, csak gyere, majd megmutatom.” Hát kivezette. Kinyitotta a ládát. Hát akkor csaknem összeesett a paraszt.

„Hol szereszted?”

„Az titok.” Aszt felete.

Nekiatta lányát feleségül. Hát osztán boldogok vótak. De ü a juhaiva járt mindig. Eccercsak a felesége aszongya:

„Te, máma maraggy idehaza, emegyünk vásárra. Eis köll, ais köll,” aszongya, „vásállunk.”

Hát a parasztnak szamaraji vótak. Az asszon is egy számárra út, a férfi is. Hát úgy mennek számárhátán vásárra. Hát mennek, mennek. Az asszonynak a számara mindig emaratt. Hát a gazda hát mekköllött áni, hogy a feleségivel együttmennyen. Ahányszor összeértek hát a szamarak, hogyhát megát, akkor a szamarak mindig hát nyeritettek, meg mindig mosolgota a fíjatal gazda. Észrevette az asszony, hogyhát mindig röhög, mikor a szamarak nyeritennek. Rászót, hogy „mit röhögsz?”

„Miközöd neked ahhó, hogy én mit röhögök?” Aszt felete.

Hát az asszon méregbegyütt, haragba. Annyira összevesztek, hogyhát megfordútak, ementek viszsza. Nem mentek vásárra, minekután nem monta meg, mit nevet.

Hát otthon szinte hát az öregeknek mongya. Ott kijelentette:

„Ha én megmondom, hogy mit nevettem, én abba a pillanatba,” aszongya, „meghalok. A titkomat nem szabad elárúni.”

De az asszony csak nem engedett. Ő kíváncsi, hogy mit röhögött. Fogta hát a fíjatal gazda, ement az asztalozhoz. Megcsinátta a koporsóját. Az asztalos meg is hozta. Megcsinátta a ravalt. Beleűt hát a koporsóba, asztán kiszót a feleséginek: „Gyere be, mast megmondom.”

Kutyája meg az asztalalatt fekűt. Eccercsak a kutya ekezdett sivítani. A kutyasivításra a kakas fölugrott az ablakra. Ott kukorikút. A kutya megszóllant:

„Elíg buta ember, ha nemtud a feleséginek parancsúni.”

Nem is. A kakasra szót, ha nem szégyelli-e magát, hogyhát a gazdája ott a koporsóba má ül, hogy kész a meghalásra, te meg ott röhögsz.”

Aszongya neki a kakas, aszongya: „Elég bolond ember, buta ember az, aki,” aszongya, „egy asszonnak nem tud parancsúni. Nekem,” aszongya, „szákszám van az udvaron, mindnek tudok parancsúni, ez meg ennek az egynek se.”

Akkor föugrott a koporsóba. Elő a bottyát. Jó agyonhupáta a feleségit. Többet nem lett kíváncsi, hoghát mit röhög.

Úgy lett ösztán békesség.

Merha megmongya, meghalt vóna.

Igy a kutya, meg a kakas megmentette a haláltú.

31. AZ ÜGYETLEN FIÚ SZERENCSEJE

Volt eccer valahol egy szegény család. Sokat éhesztek a gyerekek. Osztán a nagyobbik fíjú meggondúta a dolgot. Aszongya:

„Édesanyám, aggyá ekkis ruhát, én elmegyek valahová szolgálni, vagy valami munkára.”

Hát el is ment. Ment, mendegét. Estefelé elérkezett hát egy faluhoz. Betért az első házba, ott szálást kért. Hová kerűt? Hát a kösségi kanászhoz, disznópásztorhoz.

Kérdi a kanász tülle: „Hova mész fíjam vagy honnan jössz?”

Hát ü mongya, igen szegények, hát ü kénytelen elmenni, mer éhenpusztulnak, valami szolgálatra, vagy valami munkára.

„Na,” aszongya, „jó hogy jötté, akkor nálam maradhacc, disznókat őrizni segíthecc.”

Hát a gyerek bele is egyezett. Attak neki jó vacsorát. Regge főket, kapott reggelit. A kanász megetette a bikákat, aszt asztmongya: „Mast elmegyünk, kihajcsuk az állatokat.”

Hát ki is hajtották szépen. Egy taknyos kis malac volt kösztük, az sokat garázdálkodott. Délfelé aszongya a kanász a fíjunak, akkor a fektetőre hajtották az állatokat, „itt” aszongya, „könnyen vigyássz rájok. Én hazamegyek, megetetem a bikákat, asztán hozok ebédet.”

Hát osztán a malac mindig garázdálkodott. Megharagudott a gyerek. Fogott egy követ, a malac után dobott. Fejbetaláta. A malac megdöglött. Most miccsinál? Ő hiszen annyi fizetést se kap egy évbe, hoghát ü a malacot megtunná fizetni. Egyet gondút. Otthatta a csordát. Lokec! Meglógott.

Hát valami hegyre kerűt fő. Főment. De a tulsó oldalon igen haránték vót, lassan, alig birt menni. Hát osztán nekiiramodott, lefutott tulsóoldalon. Hát a lapon szőlőt kapáltak. Az asszony odakijátott: „Fíju, hova fucc?”

„Hát,” aszongya, „igen hörtelen volt itt a domb, lassan nem birtam, hát megiramottam.”

„Hát hova készüsz, vagy hova mész?”

„Szolgálat után. Szeretnék valami péniszt keresni.”

„Na, gyere fíju, nekünk ugyis szükségünk van illen fíjura.”

Ott meghát egy kis csecsemő volt, mint a régi szokás szerint főkötötték valami abroszt vagy ponyvát, osztán hucliszták a gyereket. A gyerek jó alutt. Az asszony aszongya:

„Fíju, te maraggy itt a gyerek mellett, maj mink ebédet hozunk neked jót. Vigyázz a gyerekre.”

A gyerek megébredt, sirt. Akármiccsinát, de csak kijabát, kijabát. Fogott egy szőlőkarót, odacsapott. Agyonütötte a gyereket.

Most megin megiramodott. Futás. Elérkezett egy városba. Hát ü ollasmit nem látott, hogy emelest épületek voltak ugye a városba. Ugy leste a házakat. Egy nő kiszót az ablakon:

„Fíju, mit lesó?”

A fíjú aszongya: „Aszt a lukat, amin leestem.”

„Hát nem az égbü esté le?”

„De bizony onnan,” aszongya a gyerek.

„No, gyere be hozzánk,” aszongya, „egy kicsit.” „Hát,” aszongya, „nem ismered az édesapámat?”

Ekkor és ekkor halt meg.”

„Dehogynem,” aszongya a fíjú, „igenis jól ismerem. Napokba fótosztá meg a cipőjimet,” aszongya. „Rongyos cipőket kell ott neki varogatni, foltozgatni.”

„Ejnye,” aszongya, „hát mér nem jön ü is haza?”

„Na,” aszongya a fíjú, „mindenkinek nem szabad ám ehagyni a menyországot. Nekem,” aszongya, „véletlen szerencsém volt.”

„Hát mikor mész vissza?”

„Hát egy párnappulva visszamegyek.”

Adott neki pénst, hogyhát vigye az aptyának. Adott egy üveget, hogyhát vegyen itt, meg itt bort, aszt is vigye neki. „Meg, ha szükség van neki valamire, akkor csak jöjjön, küggyön valakit, munk szívesen segítünk.”

Hát persze a gyerek a pénznek igen megörült, hogy kapott. Sijetett, hogycsak menekühesse mené messzebb. Megcsuszott a gyerek, etörött az üveg. Hát most borosüveg nincs.

Hát osztán foltatta az uttyát. Szállás mindig keveredett. Megin egy kösségbe érkezett. Estefelé lett az idő. Betért egy hászhoz, kaphatna-e szállást. Az asszony aszongya:

„Ha teccik,” aszongya, „itt van, elfekhecc. De ágyat nem tudok anni részedre.”

„Akárhol,” aszongya, „csak ne köllek az ég alatt lenni.” A gyerek fáratt vót. Aszongya: „le is fekszem mingyá.” Le is fekiütt. De a gyerek nem alutt.

Eccercsak halla, hogy valaki kocogot. Hát ki lépett be? A pap. Jóestét köszönt. Az asszony aszongya: „Tessék heletfoglani, tisztelendóúr, mingyá hozom.”

Hát hozta a tötöttmalacot. Elejbetette a kugelhuffot az asztarra, meg a literes üvegbe bort.

Hát elakarja a pap kezdeni a vacsorát, zörgetik az ablakot.

Az asszon kiszól: „Ki az?”

„Én vagyok, annyok.” Gyütt a gazda, vásárrú ökröket hajtott.

„Te illen korán gyüssz máma?” aszongya.

„Ja,” aszongya, „üdübe sikerüt vennem. Nem is vettem üdöt még ebédre sem. Iparkottam, hogy hazaérkeztek.”

Hát most miccsinál az asszony? Gyorsan az üveget a pad alá állította, ami az asztalokná szokott lenni. Kugelhuffot az az asztalfijokba, malacot fő a kálhatetejire. Papot meg egy ládába zárta. Osztán kiment hát az urának kaputnyittani.

Adott valami kis szénafélit az ökröknek. „Gyere Mari, igen éhes vagyok. Acca valamit enni.”

Hát nyujtott gombócot, ha ismeri, aszt vitt neki tejbe. A gazdának. A gazda meg is keszte a falatozást. Eccercsak a gyerek eköhintette magát. Hát a gazda főnéz. „Mi van itt?” Aszongya.

„Micsoda köhögést hallok?”

„A,” aszongya, „egy fíjut fogtam szállásra. Ott a szurdíkba nyugszik.”

„Attá neki vacsorát?”

Aszongya: „Nem.”

„Nahát akkor kecsd fő, ais éhes lehet.”

Hát főket a gyerek. De a nyujtott gombóc nemigen izlett neki. Nem teccett. Annak a foga má csikorgott a malacpecsenyére. Hát szokásszerint, ha valakit fogadok, érdeklődök. Kérdi hát a gazda: „Honnan jössz?”

„Innejd és innejd. Szegények vótunk,” aszongya, „hát ementem szolgálatra. Beszegöttem a kánászhoz, agyondobtam a malacot. Megszöktem.

„Mekkora volt?”

„Na, gazduram,” aszongya, „valamive nagyobb vót, mint ami ott a kálhán van.”

Hát a gazda főket. Nézi. Ott a pecsenye, a tötöttmalac.

Nyujtottgombócot féretóták, neki a jó pecsenyének. Falatosztak hátcsak tovább.

„Hát így, meg így történt. Megfogattak gyerekekre vigyázni. Igen sirt. Megharaguttam, fogtam a szőlőkarót, rácsaptam a gyerekekre. Agyonütöttem.”

„Mekkora vót?”

„No, gazduram, a sokka kisebb vót, mint ami ott a ládába van.” aszongya.

Hej, akkor a gazda már észregyütt. Itt valami kutyaság van. Fogta a bikacsekjét, kinyitotta a ládát. Hát ki van benn?

Szegény pap. Jó enadrágóta a bikacsékke.

Visszaütek. Megint tovább falatosztak. De a gyerek csak mesét. Megy a városba, nézegette a házokat, egy nő, aszongya, kikijátott. „Hogy mit nézek? Hát aszt a lukat, ahol lejestem. Hát főhítt, hogyha nem ismerem-e hát az édesaptyát? »De én.« Kaptam egy kis pínszt, üveget, hogy vigyek neki bort.”

Hát, mikor mongya, hogyhát mekkora vót az üveg, „Na,” aszongya a fickó, „körübellü illenforma, mint itt a padalatt áll.”

Hát szépen a gazda lenyul. Ott a literes üvegbe a bor. Fövették. Mast nemcsak ettek, hanem ittak is.

És ezáltal tutta meg a gazda, hogy az ü felesége a pappa jáccott össze.

Lefeküttek, nyugottak, aluttak. A feleségit nem bántotta a paraszt. Ement a gyerekké hátra az istállóba, a lovakat, állatokat, ökröket ellátták, mindent. Bementek reggelizni. Aszongya a gazda az asszonnak: „Add ki a ruhámat.” Ünnepiruhát szóva. Az asszon ekészítette a ruhát. Főötöszködött, fogta a gyereket. Ement a városházára. Az egész vagyonát, mindent, a gyerekekre iratott és efogatta a gyereket örökbe. Ráiratta, hogy az asszony ne tuggyon semmiccse pazanyi.

Na, oszt a pap ugyse mert többet odamenni.

Asztán így végzett.

32. A HAJÓSKAPITÁNY

Volt valamikor régesrégén egy hajóskapitány. De angol volt. Hát az évrü, évre mindig csak a tengeren vót a hajója. De gazdag ember vót. Egy fija vót neki és egy lánya.

De közbe, hát hogy utazgatott erre, arra hát a hajón, eccer véletlen hazakerüt. Szegény felesége már a sírba vót. Meghalt az anyuk szóva. De már a lánya is jó nagy volt, meg a fija is. A fija, az fija-talabb vót, mint a lánya. Hát a gyerekeitü ebucsuzott. Öneki okvetlen ekő menni, nem maradhat ide-haza.

„Hát csak vigyázatok mindenre.” És utnakindut. Hajótörést szenvedett. Az egész legénységit mind elvesztette, öneki az volt a szerencséje, hogy valami roncstot ecsipett és avva tudott partrakeni.

Hova kerüt? A vadak közé, benszülöttek közé. De nem az igazi vad, amit sokszor az ember hallott. Ezek ha európaii fejérembert eltuttak fogni, az önekik annyit jelentett, hogy az Isten jelent meg nekik. Ők igen nagy becsbe fogták hát az öregot. Nem volt tulöreg, de jó középkoru. És a világon annak mindent amit csak tuttak azok a benszülöttek, meghortak.

De, hát sok törzs azon a területen, asztán ezek a törzsek is maguk között mindig verekettek, háborusztak, minthát itt minálunk. A szegény hajóskapitányt egy mérges toll ecsipte. Mer akkor mind csak ezekke a nyilakka lödöszték. Hát tutta, hogy övele vége van.

Hát ott kiatta ezeknek a benszülötteknek a parancsot, hogy a kincset ide és ide rejcsék el. Talán lesz szerencse, hogy a gyermekejinek tuggyák juttatni. Most parancsút dugókat, amit hát mi dugasz-nak mondunk. Nem? Abbü csinátatott, hogy mennyit? És aszt a tengerbe dobatta. De a dugasz kétféle volt. Egyik hamis, a másik hát jó. Hogy valaki majd a dugaszokat megtalálja és avva értesítik a gyermekejiket.

Szintén arrü a környékrü volt egy másik hajóskapitány, aki ténleg elcsipte, de a hamis dugaszt, nem az igazit. Savva próbákozott a kincset fökeresni. Ennek a két tezsvérnek meg egy hajóslegény vitte a dugaszt. Az megtalálta a másikat.

Hát a gyerekek tudomástvettek az egész dologrú, hogyhát az aptyuk eveszett, de ebbe értesíti. Azon hát rajta vót, azon a dugaszon, az igazi talizsma, amit hát régente montak, valami nyakérem. Mast hát a leány is gondúzkodott, a fiju is, mitévő legyenek?

Megpróbállák, talán sikerül. Kimentek a tengerpartra. Véletlen voltak ott. Több. Kikötve. Hát egy fijatal hajóskapitányt mekkérdeszték, ha nem vinné el őket ide és ide, a kék hegyekhöz. Öleg az hozzá, ök nemhogy elvigyék, hanem egy üdöre föbérélték aszt a hajót, hogy őket hát vigye oda. Hogy legénységge együtt, ök mindent megfizetnek.

De itt is megtörtént a baj. Csak az vót a szerencsójök, hogy má közelettek ugyis a kék hegyekhöz, hajótörést kaptak. De hogyan? Mer az a hamis kapitány egy fijatalabb fickót, hogy erre a hajóra aggya ki magát hajóslegénnek. És ez a gépezetekbe mindenféle kutvaságokat csinát. Azáltal szentvetek hajótörést.

Hát roncok kerütek ugyebár, hogy partraszátak. Nem az egész. Pusztút e közülük is elég, de hát ök partot tuttak érni. Az első a fegyver, amit menteni lehet a hajókon, merha fegyver nincs, akkor tehetetlen az ember, akkor se ílelem, se semmi. De, ha fegyverök van, tölténnyök, akkor tud magának éllelmet szerezni.

Hát abbü sikerüt neki egy mennyiséget hát kivinni.

Hát osztán a szárazon mászkátak. Eccercsak hát a hajóskapitány kijelentette, aszongya:

„Más mód nincs, körükö kutatni mindent.”

Csinátak egy tutajt és a tutajja mentek. De bekövetkezett az éhség. Semmijök se vót. Hát az öreg

matrózok, akik vótak, hát azok mindig a tengeren vótak, azok ismerték, ahogyan a halak húznak. Az időszaktyok megvan, mikor a halak vándunnak, hol ide, hol oda. De, hát semmi.

Még hálójuk is vót. Hát eccescsak egy hajós, egy matróz kijelenti:

„Gyorsan hálót, jönnek a halak!”

Hát kifeszítették hama a hálót. Sikerüt is sok halat fogniok. Hogy mekkorák, aszt nem tudom, valami kisebbfajta halat kaptak. De örütek neki. És ha a kapitány nincs velök, az egész elpusztul. Mer azok a legmérgeőbb halak vótak, ami létezik. Az ott annyit ér, hogyha egy ember belekerül a vízbe, ahon az a halak, egy-két perc, ott más nincs, mint csont. Azok ollan gyorsan leizelik az embert, mer azok milijószám mennek. Nem kicsibe.

Hát akkor kitört a mánija vagy pánik, ahogy mongyuk. Még verekettek is. Nagynehezen tutták őket lefékezni, mer az ésség már igen nagy vólt.

Nahát osztán a kapitány kijelentette. Partraszáta. Akiné fegyver vót, ki hát talán sikerül valami. Hát egy öreg matróz, mint mászkát, ollan magányosan mászkát, valami üresedést vett észre, hogy az erdő megszűnik. Hát huzódik ki. Hát mit lát? Hogy millen az a buza, aszt nem ismerem, de valami buzaféle, amit hát azon a tájon ezek a galambok, tengerigalambok és török voltak kirakva a buzára. Ott lógtak több galamb. Hát az a matróz körünez. „Hála Isten, csakhogy van itt valami. Má ekkis harapnivalónk lesz.” Szerette hát a galambokat, hát jóserget összeszedett.

Asztán visszafelé akart menni, évétette az utat, az irányt. Ő vissza akart menni, de másiránybament, avva, hogy ű valahová hun ideugrott, hon oda, levesz galambokat. Hát eccercsak mit lát? Hogy ott egy bennszülött fekszik. Galambokat letette, fogta a fegyverit, rászót, hogy „ki vagy?” Annem szót, hanem ekeszte a cigánykerekeket izeni. Azoknak az az örömök. Annyit jelent, hogyhát ű megagya magát. Azokná ollan szokás van. De a matróz nem tutta.

Hát, osztán fele lépett. Az annájobban táncut, meg ugrát előtte.

Hát valamit a nyelvükön tudott a matróz. Hát rászót: „Mér csinálja ezeket az ézéket?”

Hát osztán megmagyarászta neki, hát megértette. Aszongya:

„Gyere velem.”

Aszongya: „Nem szabad, mert itt még az öcsém is itt lesz.”

Hát osztán vártak. Megérkezett az öccse is a bennszülöttnek.

Hát ezek örömmel osztán mentek is a matrózra. Lementek hát a tengerpartra. Már akkor sütt nyárson a hus. Az a leány, aki hát vót. Hát ott süt, aszt tengeri szörnyetegnek hívták. És annak ollan igen kitünő husa van neki. Hát abbú falatosztak. Az a két bennszülött.

De az előkaptak őket, oszt elmonták, hogy hogyan kerütek űk ide. Hogy űk abbú a törzsbű valók vótak, ahon a leánnak, meg a fíjunak az aptya tönkrement. Hogyhát a törzsfőjök tartozott ennek, meg ennek a törzsnak valamive és őket küttö avva az összeg pénzze, hát ami vagy kincsel oda a törzshöz. És egy másik törzs ecsipte őket, és elvették tőlük a kincseket. Ők meg hát idekeverettek. És űk hát a galambokbu édegetek.

Hát osztán így szóru szórakerüt, hát osztán ű megmonta, hogy ű ismeri eszt a helet. Van tudomása. Az üdösebbik. Hát osztán főkapták magukat: „Akkor velünk jössz!”

Kaptak fegyvert úgy mint önekik vót. Ha valami van, hogy tuggyák védeni magukat. Örüt a két bennszülött, hogy micsoda fegyver kerüt az ű kezükbe.

Hát osztán mentek a tutajon. Valami vihar keletkezett. De csak mindig a tengerpart körű, mer avva nem mehetett be a tenger méllibe a tutajáva. Megin kikötöttek. Kimentek, tüzetraktak. Megin ott hát valamit készítettek maguknak. De se sójuk, se ez, semmi nincs. Csak hát a nyárson sütt húst ették. Ez az öreg matróz, meg az az öreg bennszülött együtt ementek vadászni. Hogy kimennek valamit lünni. Eccercsak a bennszülött megfogta a matrószat. Aszongya:

„Te, én valamit látok.”

„Mit?” aszongya.

„Gyerejde, csak nézd meg.”

Hát kivót kötve egy hajó. Az a tolvaj kapitánynak a hajója vót. Mer ott vótak ollan mocsarak, ahol a hajókka beletuttak uszni, hogy aszt a tengerrű nem lehetett látni. Tuggya Isten, mive vót benöve, mindenfille gazza.

„Ej,” aszongya a matróz, „eszt jóvóna megnézni. Tucc uszni?” Aszongya a bennszülött: „Tudok.”

„Na,” aszongya, készüllünk fö,” aszongya, „emegyünk, a hajót megvizsgáljuk.”

Hát el is mentek. A hajót elértek. Nem tunnak főmászni. Most hát zörgettek. Hát kigyütt egy a hajórű. Hát az kötelességek, ha valaki menedékér dolgozik, aszt főköllik venni.

„Hát, hogy űk hajótöröttek, hogy vegyék fö űket.” Hát fö is vette őket.

De bent a hajóba vótak egy páran. Mer a kapitány az kinn vót a népjíve. Csakhát a hajóná őrség, egymás visszamaratt. Hát sok itókájok vót egymás. Benn mulattak, részegek vótak. Hát osztán ők is hát oda. Benn itatták őket. De, hát ők nem ittak úgy, mint azok. Má részegek vótak.

Emmeg osztán megsugta a bennszülöttnek, hogyhát mast mit kő csináni. Eccercsak fővették a harcot. A bennszülött, meg hát az a matróz. Lecsapdoszták őket. Az őrt is. A matróz meg hát értette, a hajót vezetni. Az kivót má tanúva mindenfélire. Ammeg a hajót megindította, ki avvva, a vacakbú, meg odahajtott az ü ebereihön.

A tutajt ehatták, oszt az egészen a hajóbaszáttak. Meg elis ment oda, há köllött a hajóva. Ezek meg hát gyalog keresték és a kincset föl is földöszte a rabló. El is vitte. De ezek üldözöbevették őket. Mer azon a hajón volt fönn egy kis ágyu, ami csak két keréken futott valamikor. Hát máma mongyuk, egy géppuska. Hát avvót igen jó segiccsékükre. Azok a törzsnépet úgy pusztították, mint nyáron a körtét, ha megrázzák a fákat, úgy hullottak a bennszülöttek és ez a ganaj megtudott meneküni. De csak egy pár emberre.

De közbe ez a pasi, akit montam, hogyhát a gépezetbe károkot tett, hogy a kincset megossa velök, emmá innejd eszökött és odament ahhó, má ottharcót ezek ellen megin. De észretért ám az az ipse, hogy hát ez csak a kincse menekül, szóba se veszi hogyhát itt mast eggyezni köllene, hogy a kincset megosszák. Hát ez meg ekezdett asztán, ahogy menekütek, – hogy micsoda jeleket csinyának, én aszt nem tudom, – de valami jeleket csinát, hogyhát errementek. Ezek meg aszt ismerték, osztán valami sziklás területre szoritották. Nem tudott meneküni. De ott az ipse velevót. Ott má csak ketten vótak. Má többit mind kiirtották a környékrü. Ott éppenhogy nekiakarta a szuronyát vágni a kapitánnak. Mind a kettőt ecsepték.

Hát így se a kapitánnak nem lett semmi, se az ipsének, mer ezek a kincset oszt magukhóragatták. Osztán vissza is mentek a hajóva haza.

Kikötöttek. Hát a kincset aszt a két gyerek kapta. Azok semmit enem vettek. Ahogyan elett hozzá, az a két gyereknek át is lett adva. Ők mást nem kötelessek fizetni, mint a bért a hajóru, hogyhát kivátották.

Hát a hajójuk tönkrement, de van egy másik hajó helette. Eszt a két gyerek, eszt a hajót átfestette és öneki izették, ajállották. De a kapitány nem fogatta el, mer beleszeretett a lányba. Hogy mindent, csak ő mongyon igent.

A leány, az meg szüvesen mondott. Ais beleszeretett. Hát így asztán megosztosztak, hát a két tezs-vér. A fíju az a házbamaratt, az aptyok izéjibe. Öneki meg úgyis vót a kapitánnak otthona. A fehérnépet meg odavitte.

33. MIÉRT NINCS HUSZÁR A MENYORSZÁBAN?

Hát az ördög elment az Istenhő. Könyörgött, hogy aggyon neki egy huszárt. Öneki má mindenféle embereji vannak, de huszárgya még nincs.

Aszongya az Isten neki: „Jó van. Ereggy ide, meg ide a huszárkaszárnyába. Ekkor és ekkor,” kitészte az üdőt neki, „amellik huszár imádkozik, az a tized.” Aszonta neki az Isten.

Hát ement. Hát az ördög híjába ment. Mert imádkozni egyse imádkozott, hanem káromkodni egyik jobban tudott, mint a másik. Hát híjába.

Visszament az Istennek panaszkonni, hogyhát ezek káromkonnak, nem imádkoznak.

„Azér kültelek oda,” aszongya, „hogy ne kaptj huszárt.”

Nincs! Huszár nem kerül a pokolba.

34. MIÉRT DÖRÖG AZ ÉG?

Mer a Péter lóhermagot vetett. Oszt igen csoportos vót a föld. Nem? Hogyhát most lehengöröli vagy legurgattya. Mink úgy mongyuk itt. Osztán mikor az úgy zökkenik hát a henger, akkor szikrázik. Mikor zörög, akkor meghát csattanik, aszongya. Hát azér izelik, hogyhát úgy van hát fönt a menyországba.

35. MAJD A FORGÓSZÉL ELÁRUL

Forgószélbe boszorkányok vannak. Azok lovagúnak. Hát tuggy' Isten, csak aszonták, hogy boszorkányok.

Hát itt lenn a határon tul, itt Olmódnak hijják a kösséget, ott volt valamikor hát egy paraszt. És minden éven gyütt hát egy zsidó Olmódra. Ez a paraszt vitte mindig be Kúszegbe szekéren aszt a zsidót.

Hát tutta a paraszt, hogy igensok pénz van a zsidóná. Valahun hát ott az erdő között megát a kocsijáva. Leszát. A zsidó nem tutta, mit akar. Levette a szekérrú a löcsöt. Neki a zsidónak.

„Mast megdöglesz, agyonütlek a pénzér.”

A zsidó könyörgött, hogyhát ne üsse agyon. A pénzét odaggya.

„Akkó,” aszongya, „elárúsz. Mekköllesz dögleni.” Nekiment, a löccse agyonverte a zsidót, oszt kidobta a szekérbű az árokartra, meg otthatta.

De közbe, hogyhát ez történt, egy nagy forgószél támat. Aszt felete neki a zsidó: „Ez a forgószél téged majd elárul, ha én nem tuttam.”

És meg is történt. Sok évek ementek, hogy nem gyüttek rá, hogy a zsidót ki ütötte agyon. A felesége elárúta.

Magtalan család volt. Minthát sokhelen a falukba padokat vagy fát raknak le az uccán a ház előtt, meg nyáron ott üdögének kint, hát ünkek is paggyok vót az uccán kint. Egy vasárnap délután kint ütek. Valahogyan összekeverettek hát a feleségive. Eccercsak az asszony eszójja magát, aszongya: „Énvelem is úgy akarsz tenni, mint a zsidóva?”

Hát persze ott a forgószél támatta és abba ekijátotta magát. A szomszédok meghallották.

Másnap má vitték is.

36. HÜVELYKMATYI

Hát vót eccer valamikor régesrégen egy favágó. Sok gyermeke vót. Hát egy fija vót, aszt odahaza mindig Babszem Jankónak hitták. Hát csak egy kicsi vót. Akármiccsinyátak a gyerekke, hát az nem fejlődött. Hát má főnyött a gyerek, hogy má egy tizennyóc éves, de accsak egy picike vót.

Az ement az országházba, hagatózott, minden. Meghuszta magát essarokba, hogy senkise látta. Tanútt gyerek lett belőlő szóva.

Hát eccer az annyok aszongya az aptyoknak:

„Aptyok,” aszongya, „puszticsd el a gyerekeket, mert éhenpusztulunk.”

Most fogta a gyerekeket, kivezette hát az erdőbe. De a Hüvejk Matyinak több esze vót am. Mindeniknek egy jó furkó kenyeret adott az annyok, hogyhát kedvök legyen. Az aptyok evezette ollan helre őket, hogy sehogyse találának vissza. Otthaggya őket, hogy ne lássák, hogyan pusztúnak ugye a gyerekek. De a Matyinak hát több esze vót. Ahogy mentek, az arra nem gondút, hogy utána a madarak majd föszedik, az nemhogy a kenyeret ette vóna, hanem mindig egy-egy falatot ledobott az útra, hogy avva majd ü visszatér. Mer ü sejtette már, hogy itt valami lesz vagy má kihallgatta őket.

Hát úgy is lett. Az aptyuk eccercsak aszongya: „Fijaim, maraggyatok itt, én ide, meg ide megyek. Míngyá visszagyüvök.”

De az aptyok sose tért vissza. Hát otthatta őket, meg megszökött.

Hát eccercsak hát a Matyi megunta. „Gyertek,” aszongya, „emegyünk haza, mert apánk nem gyün értünk.”

Hát a Matyi ment elő. Accsak leste mindig a földet, ahogy lépkedett. Itt egy morzsa, ott egy morzsát hát megtalát. Így szerencsésen haza is kerütek a gyerekek.

Megin az annyok örüt, hogyhát bekövetkezett valami jó munka, hogy megin az aptyok keres egy kicsit, hát örüt, hogy megin a gyerekeit viszontlátta.

Hát a Matyi mindenfelé mászkát. Eccercsak olvas egy föliratot, hogy a királ keres hát egy futárt. Aszongya az annyának, aszongya:

„Idesanyám, én megyek a királ elejbe. Beállok futárnak, maj akkor lesz pénz.”

Hát el is ment. A királ föl is fogatta. De micsoda föltétellel?

Aszongya: „Nézd fijam, itt van egy levél. A lányom itt és itt van. Eszt a levelet te ennyi üdö alatt átkölld adni és onnadj ennyi üdö alatt visszaköllesz térni.”

De adott neki pénst is. Hát az útra köll.

Hát a gyerek el is indút. Szerencsésen a lánt meg is taláta. A lán körünészte: „Hm, a kis fickó, hogyan tudott ez idegyünni? Apámú ekkor és ekkor van dátumozva az üdö és má a levélle a gyerek itt van.”

Mekköszönte a levelet. Mingyá választ irt. Addott is neki egy kis aprópénst borraivalónak.

Hát mikor megy visszafelé, halla ám egy csárdába, hogyhát igen zömbünek bent a csárdába. „Hát én is bemegyek,” gondúta magába. „Iszok én is egy kicsit.” Hát elment. Hát mik voltak bent? Zsiványok a csárdába. Hát azok vették is, nem is a gyereket, törötték a zsviványok. Azok csak povidátak, povidátak, hogyhát ide és a királhó szeretnéjök menni, betörni. Ott van egy kincseskamra, aszt a kincseskamrát kiüríteni.

Hát eccercsak odaállott:

„Mit akarnak magok?” aszongya. „Ha jól megfizetnek, én segiccségökre leszek. Engem,” aszongya, „az ablakon föemenek és majd én azon a lukon bebujok, meg a tárgyakat kiadom.” Arantárgyak, meg mindefélle voltak benne. Hát a zsviványok erre igen főkaptak: „Ez igaz, jó segiccség lesz.” Hát el is vitték. Ementek a királi palota elejbe, véletlen azon a tájon, ahol hát a kincsek, merhát magas fal volt, ott ugyse tud bemenni senki, eszt fősegítették. Az be. Bent meg jelentist csinát, hogy mi jáccódik itt le.

Még akkor a választ ü nem atta át a királnak a lányátu. Hát persze, hogy a gyerek esztet magyarázza, a királ mingyá belső örséget, ami hát vót, azokat mingyá izéte: Talpra! Meg ki! A zsviványokat efogták, ekkapták üket. Hát a királ megjutalmaztatta jó, meghát el is fogatta.

Hát, hogyhát dolga nem vót, többször asztán ement ki, sétáni. Le, leüt az árokpardon, az utszöllin. Ott egy legetetett. A tehén a szegény Matyit bekapta, megette. Hát oszt a gyomorba bent kijabát. Hát mindig hallanak, hogy a tehénbe van valami.

Hát ebbe az ördög van, lekö a tehenet vágni. Nekiatták a mészárosnak. Mészáros levágta. Tehénbű kalbászt csinát. A Matyi megin elevennyen a kalbászba kerüt.

Hát avvót szegénnek, a Matyinak a szerencséje, begyütt valami vándoreMBER hát a mészáros hó, kért kalbászt. Ahogyan fönt lógott a póznákon vagy botokon a kalbász, hát a mészáros leakargya a karikát onnadj emenyi, valahogyan má a Matyi bent dolgozott a kalbászba. Eszakatt a kalbász. A Matyi meg leesett. Meg mingyá futás, hogy ü menekühessen.

Visszament hát a a királpalotába. Hát a királ oszt előkapta:

„Hol csavarogsz? Szükség lett volna rád, meg mik. Mindíg csavarogsz, nem vagy itt.”

„Nahát,” asztán mongya, „urak, bocsássanak! Kint lefeküttem.” aszongya, „itt az árokpardon. Megevett a tehén. Tehény gyomrába kerütem. Annem vót elég,” aszongya, „a mészáros levágta a tehenet. Beledugtak a kalbászba. Hát így az üdö,” aszongya, „ement.” De akkor má a válasz átvót adva a lányának.

„Na, jó van fijam,” aszongya. Megint adott egy levelet. „Vidd gyorsan a lányomhó.” Aszongya, „má ugyis késő, hogy röktön gyüjjon haza.” Hivatta a lányát.

Avva ü fogta a levelet. „Kipp-kopp! Etérút a gyerek, egykettőre ott vót a lányná. Hát a lánnak áttatta a levelet, hogy röktön térgyen haza.

„Na,” aszongya a lány, „választ nem köllök adni. Elmehecc,” aszongya, „én a vonatta jövök.”

Az meg kiment. „Kipp-kopp!” Má odahaza is vót.

Hát a királnak nem imponát rendesen, hogy létezik az, hogy ez a kis fickó illen gyors fordulatot tud csinányi. A leány sokka később gyütt a vonatta, mint ü hát gyalog. Hát oszt a királ előkapta, hogyhát mi történt, hogyhát öneki mije van.

Aszongya: „Nekem van egy csizmám, amit, hát eszt a titkomat még sose árutam el,” aszongya, „én aszt a csizmát főhuzom, kipp-kopp, meg má ott is vagyok, ahun akarok lennyi.” A kis Matyi. „De a második csizma,” aszongya, „az hijányzik. Bár ais vóna meg, akkor talán még jobb vóna.”

„Hát hol szerezted te a csizmát?”

Aszongya: „Kinn vótam apámná valamikor az erdön,” aszongya, „egy odu fába talátam a csizmát.” Aszongya, „hijába kerestem, kerestem, de nem talátam a páriját. És a csizmának az a tulajdonsága vót, ha kicsi huszta fő, ha nagy, az mindenkihöz passzút.

Hát a királ aszongya: „Adok üdőt. Vigyé magadda embereket és vágazsd ki aszt a fát, ahol a csizmát talátad. Talán meglesz a párgya is.”

Hát evitt embereket. A fát kidöntötték. Meglett a másik csizma, a párgya is. Ahogy fönt az illető

beledugta, az egyik lecsuszott, a másik meghát benn valamibe elakatt, hát nem esett le. Hát meglett a csizma. Föhuszta. Hej! Passzút a csizma.

Ja, a csizmát nem tuggya hasznáni, mert két favágó van vele, két ember. Hát szép komótosan sétáltak haza. Ement a királ elejbe. Aszongya:

„Felséges királlom,” aszongya, „parancsodat tejjesitettem. Meg is hoztam,” aszongya, „a csizmának a párgyát. Mit kívánsz mast tülem?”

„Semmit.” Aszt felete a királ. „Maraggy szépen a heleden, nyugoggyá. Majd ha szükség lesz rád, majd akkor szöllok.”

Hát ement. Kint osztán csavargott mindenfelé. Hát eccercsak gyün a királlány elejbe. Előkapta hát a lány. Kipruhacsúta, micsoda családbú származik, egymás, mindent. Hát a kis Matyi mindent elmondott. Hogy micsoda szegénységbe szenvedett ü valamikor, mast meg millen jó sora van itt neki.

„Hát,” aszongya, „a szülejiden nem segíesz?”

„Van is eszembe?” Aszt felete.

„Hát ha má eddig főnevetek a szülejidd, meg ollan szorongatott helyzetbe vannak, hát küggy nekik valamit, vagy vigy nekik valamit, hogy azok is jobb életsorba kerüljenek.”

„Maj arra is kerül a sor,” aszt felete. „Kisasszony,” aszongya, „most nekem csak hagyjon békémet. Majd elgyön,” aszongya, „a nap, amikor én kérdek valamit magátu, de nemet ne mongyon,” aszongya.

„En,” aszongya a királlány, „akin segíteni tuttam, idájig is segitettem, meg ezután is fogok,” aszongya.

„Rendbe van!” aszongya. Ement a Matyi. Föhuszta a két csizmát:

„Kipp-kopp! Legyek otthon.”

Odahaza vót a szülejinél. Körünézett mindent. De, csak bekopogtatott: „Jónapot kívánok, szülejim,” aszongya, „hol vannak a tezsvérjeim?”

„Egyik itt csavarog, egyik ott csavarog,” aszongya neki az aptya.

„Hát te hogyan kerüsz ide?”

„Ej, apám,” aszongya, „én boldog ember vagyok. De még csak ezután leszek boldog,” aszonta.

„Hát hogy-hogy? Hát hoztá-e valamit?”

„De hoztam ám,” aszongya. „Amillen kicsi vagyok, de ullan sokat hoztam.”

Hát osztán kezdett kipakóni. Hát az öreg bácsika bizony nézett egyet, hogy mire képes az ü fija, a kis Hüvelk Matyija.

De kérzi az aptya: „De hogyan birtad te el eszt a kincset, mikor illen csöpség vagy?”

„Van nekem eröm,” aszongya, „apám. De még sokka több, mint neked.”

„Hát hogyhog?”

„Majd aszt is megfogod tunni!”

Hát gyöttek a tezsvérgyeji. Azoknak is adott. Nem atta mind az öregeknek, a tezsvéreknek is. „Nektek is legyen valamitek.”

Hát osztán az annyok kináta, ha köll-e valami enni.

„Illesmit csak nem eszek,” aszongya, „ehetek én mást.”

„De éhes lész.”

„Dehogy leszek éhes,” aszongya, „az a párperc, mi nekem kő,” aszongya, „addig nem éhezek.”

Ebucsuzott. „Kípp, kopp,” aszongya, megmá a királlipalotába is vót.

Hát másnap megin ement csavarogni a parkba. Mindenhun hát mászkát. Megin gyön a királlány. Megin szóbakeverettek. Aszongya a királléánnak, aszongya: „Kedves királkiasasszony,” aszongya, „maga aszt ígerte nekem, hogyhát mindenkin segített, meghát ezután is segíték,” aszongya, „vagy segít. Hát segiccsen rajtam.”

„Na,” aszongya, „hát mit kívánsz tülem?”

„Aszt, hogy legyen a feleségem.”

Megnészte a Matyit. „Ha kívánod,” aszongya, „a tized leszek.”

„Na, hát,” aszongya, „egy pillanatra. Emegyek a csizmákér.”

Mer akkor a csizmák nem vótak rajta. Kihozta a csizmákat.

Aszongya: „Legyenszives, mast húzza maga föl ezeket a csizmákat.”

A királléány szótfogadott.

Aszongya: „Most öleljen meg, ahogyan bír, szoriccsen meg.”

A leány aszt is megtette. Ahogyan megölete, megszorította, egy derék legény állott előtte a Matyibu. Akkor bämüt a királkiasasszony, hogy micsoda fess egy vőlegénye van mast öneki. Bekarút asztán a legénybe, meg az aptyaelejbe vezette. Aszongya:

„Nézd apám, itt a vőlegényem,” aszongya a királynak. „Itt a Matyikánkbú,” aszongya, „micsoda ember lett.”

Hát az is bámút, mer megse ismerte. „Hát hogy, hogy?”

Aszongya: „Ezek a csizmák,” aszonta. „Ezek, amit én kívánok, én ezekke,” aszongya, „mindent megtudok csinálni.”

Másnap má trónörökös lett. Nekiatta a királ a lányát.

Esküvő után magához hívta. „Ha, te má,” aszongya, „ollan izébe képes vagy, minden,” aszongya, „vedd át az országot. Ezután te vezesd az országot.”

Királl lett belőllő, a Matyikábú.

Akkor osztán a feleségive együtt, az egyik csizmát a fejjíríp húszta, egyiket ü. „Kipp, kopp! Most legyünk a szülejmén.”

Otthontermett.

Összefogta az egész családot, meg mind a királlipalotába vitte.

Igy asztán szegényekbű gazdagok lettek.

Ha meg nem hatak, ma is élnek.

37. KÜRTÖS JÁNOS

Hát valamikor régesrégén vót egy János. Kürtös volt a katonaságnál. Az oroszokka harcótak. Nemcsak ü, hanem az egész ezrede. És valamikor minden ezrednek vót ászlaja. Aszt az ászlót a harctérre kivitték. Az egész ezred katonaság mind epusztút, csak az egyetlen kürtös, a János, ammaratt meg az ászlóva. Minekután hogy ü az ászlót megmentette, a királ az nevezte hát a Jánost vitéznek. És adott neki hát egy nagy birtokot, egy nagy kastéll, hogy ott letelepedhet.

Főkereste a szakácsné és rendüt, hogyhát az összes cselédeknek jelencse ki, hogy máma itt mind vacsorát kapnak. Hát meg is készült.

Akkor a szakácsné kijelentette, hogy:

„Uram, itt a kastélon kívü van egy kápolna. Oda vagyok kötelezve minden débe tizenkét óraker az ebédet odavinni.” Egy személnék. De sose látta senki, hogy ki eszi meg, hát amit odavisznek.

„De, hátha idájig úgy vót,” aszongya, „hát az tovább is úgy köll maradni.”

Hát, természetes, ő kutatott, vizsgát. Lekerüt hát a kriptába. Nézegette, ki, mikor hat meg, mi vót? Minden ki vót írva. Az egész kriptát körünészte. Mikor visszafelé jön, egy koporsónak az ajtaja kinyillott és egy férfi fölemekedett. Ő odase nézett a dolognak. Nem, mint másember, megijett vóna, ő át, mint egy darab fa.

Aszongya: „Látom fijam, nem vagy gyávagyerek. Nem riack vissza semmitü.”

„Még idájig uram,” aszongya, „nem. Nem is fogok.”

„Na, minekután ollan bátor gyerek vagy,” aszongya, „itt van egy pálca. Eszt vedd magadhoz. Bárhova mész,” aszongya, „evve sujthacc.”

Avva az öreg bezárta magát megin. Visszafekütt. Koporsó lecsapódott.

Savva kiment. Ekezdett odahaza a lakássába gondúkodni. „Micsoda jel ez!” Törte a fejit. Nem tutta, mitévő legyen. Nagynehezen elszunnyatt. Ekezdett álmodni. Álmodta, hogy itt van egy királ, annak van egy lánya, akít má igensokan mekkértek, de a királ senkinekse atta. Gondúkodott.

„Van nekem egy pálcám. Talán az majd segít.”

Kiatta a rendeletet a gazdának, hogy minden rendbe mennyen. Ü elkölli menni.

Hát kivállasztott egy paripát magának, fönnyergete és fölugrott a ló hátára. A pálcáját a csizmaszárjába dugta. Savva hát ment, mendegéllt, messzeföldre. Eccercsak elérkezett egy nagy folóhoz. Innej mast netovább!

Jobbra, balra tekingetett, ha nincs-e valahol hid. Ja, dehát seholve látott. Végül gondúta magát, jobb lesz jobbra fordúni, mint balra. Hát a foló partyán ment tovább.

Eccercsak mit látott? Egy kis kunyhót. Odalovagút a kunyhóhoz. Leugrott a lovára és betekintett. Hát egy öreg aggastyán üdöget bent.

„Jónapot, öregapám!”

„Hozott Isten, fijam” aszongya.

„Hát valamire kérném, öregapám,” aszongya, „nincs-e valahol egy hid, hogy én a folón átkelhetnék?”

„Nincs fijam,” aszongya, „de ha nekem egy kosár aranyat acc,” aszongya, „akkor én átjuttatlak.”

Rendbe van. Kezetnyujtottak egymásnak. Kész volt az alku. Az öreg, mint az ágya vót, lehajót és kivett egypár papucsot.

„Itt van fijjam,” aszongya, „lépj bele. Újj fő a lovadra. Mond a papucsnak; Hipp, hopp, legyek ott!” aszongya, „tul lész a tulsó parton. De jóvigyázz magadra.” aszt felete.

Hát rendbe van. Hol termett? Egy kertbe. Ollan szép vót az a kert, hogy sajnáta, hogy a ló letiporja a füvet. Amit látott, az mind aranybú állott. Hát eccercsak egy körtefához kerüt. Aranykörte rajta. Fenyút, meg leszakajtott egy körtét és aszt zsebrevágta.

Avva indul hát előre a kerten. Elérkezett hát előre az udvarba. Kive talákozott legelőszőr? Mint a királlal. Jónapot köszönt.

„Jóhelen járok én?”

Aszongya a királ: „Fijam, nem tudom, mijáratba vagy.”

„Ekkor és ekkor megálmottam, hogy ennek a királnak van egy lánya. Hogy igensok kérője vót má, de egynek se akatt szerencséje,” aszongya. „Hát ha ön e az a királ?”

„Lehetséges.” Aszongya a királ. „Hogy hívnak?”

„Jánosvitéz a nevem.”

„Honnan?”

„Innen és innen.”

„Nahát, ha tudni akarod, hát én vagyok az a királ. Hát az én lányomat akarnád?” Hanem a királ a lányát odahívta. Aszongya:

„Fijam tévecc, mer az én lányomat te nemtudod megszerezni.”

„Hát mér nem?”

„Mer,” aszongya, „az ördögökke játszik össze. Az mindennap tizenegyórakor éjje elmegy, egy-órakor jön haza. S mindennap három pár lábbelit elszaggat. Te aszt nem bírod.”

„Na, mutassa hát meg a lányát.”

Kiráal karonfogta a fijut és a lánya elejbe vezetete. És bemutatete, hogy uj vőlegényt hozsztam.

Lekezet vele. „Elfogaggya-e hát a kérésemet, hogy mekkérem a kezit?”

„Ha nem ijec meg, akkor feleséged leszek. Ha megijec,” aszongya, „akkor nem.”

„Még sose ijette meg, nem fogok sose megijedni.”

„Na, jó van,” aszongya, „akkor ittmaradhacc.” Kapott szobát, elfoglata. A lovát átvették természetes a szolgák. Aszt ellátták. Neki arra nem volt gongya.

A leány hozott neki vacsorát. Együtt vacsorázztak, osztán beszélgettek hát tovább egyes dolgokrú. Eccercsak a lejány aszongya:

„János, ütött az óra, nekem menni köll. De te is fogd magadat,” aszongya, „össze és eriggy ide és ide ebben a templomba. Menny fő a kórusra és ott várj, hogy ott mi történik.”

Hát a János szófogadott. Elért a templomba s főment hát a kórusra. Heletfoglat. Eccercsak mit lát? Hogy az egész templom ördögökke van tele. Hosszu farkokat veregették ide-oda. Eccercsak egyik oldalágon, mint szoknak ollan fülkék lenni, kigyütt a lán. Ott egy ekapta, oszt táncút vele. Ahogyan abbahagyta az ördögge a táncot, a cipőket levette, meg feredobta. Főhuszta a másik párt. Táncút a második ördögge. Cipők ronggyá lettek. Levette. Aszt is edobta a sarokba. Gyütt a harmadik. Ais hamar végzett.

A hárompár cipőt egy kupacba hát összehajította, s avva a lány megint eltűnt. Emmeg fogta a pálcát, meg kereszteset csinát rajta. Az ördögök etűntek. De ü jó megfigyete, hogy mellik pár cipőbe táncút elősször, másoccor, harmaccor. Jö a cipőket összeszette és hazavitte. Nem is soká vót odahaza. Kocogattak. Főket: „Szabad!” Ki lépett be? A lány.

Hát János kérdi tüle: „Hol jártát?”

„Itt és itt voltam táncúni.”

„Tudom,” aszongya János, „eszt azér nemhittem volna,” aszongya, a János, „hogy illen ügyetlen vótá a tánculásba.”

„Én ügyetlen?”

„Igen,” aszongya, „itt a bizonyíték.” Férenyút, elővette a hárompár lábbelit. „Ha ügyes letté vóna,” aszongya, „a három, pár cipő nem jutott vóna a kezembe,” aszongya. „De minekután ügyetlen vótá, hát én ehoszztam.”

Attú a perctú fogva az egyiktú megszabadút. Másnap mácsak kétpár cipő köllött. Azokat is megszerezete.

Hát így az ördögöktű megmentette. A hárompár cipő azontul megmaradt. Hát az ördögű megszabadút.

Aszongya lány: „A tized leszek, de egyelőre nem. Emehecc szépen haza. Majd én írok levelet, hogy mikor jöjj hozzám.”

Arra ü nem gondút, hogy az arankörte a zsebgyibe van. Akkor jutott eszibe, mikor monta, hogy elmehet haza. Akkor hogyhát egy körte van a zsebgyibe, valahogyan észretért. Kivette a körtét és a lánnak átnyujtotta. A leány szívesen fogatta. Aszongya: „Minekután hát megmentetté, most eriggy apámhoz. Kérj tülle jóvátételt.”

Hát akkor osztán ement. Ment be az öreg királhó. Beköszöntött.

„Eljöttem apám,” aszongya, „jóvátételér. Minekután a lánya egyelőre nemet mondott, hát kérnek jóvátételt.”

„Na,” aszongya, „számodra ugyis el van készítve. Ott van,” aszongya, „egy véka arany. Az a tized. De,” aszongya, „egyre kérek. Kinn a kertbe,” aszongya, „van egy körtefa. Azon a körtefán,” aszongya, „van egy kalitka. Aszt a kalitkát hozd be nekem.”

Hát a János szótfogadott. Bement. Ugyanaz a körtefa vót, ahonnan a körtét leszakajtotta. Fómászott, a kalitkát szépen fővette, meg bevitte a királnak.

„Na,” aszongya, „látom fijam, bátor gyerek vagy, amire,” aszongya, „nem is számítottam.”

Na, asztán hát a véka arany. „Hát hogyan vigyem el az aranyat?” aszonta. „Legyenszíves, aggyon egy zsákot.”

Na, hát a királ osztán teremtett neki zsákot. Beletöltötték az aranyat. A vállarakapta, meg lement hát az istállóba a lovához. Az aranyat főkötötte a nyeregbe. Kiment hát az udvarra a lováva és bucsutin-tett.

„Hipp, hopp! Legyek az öregné.” Ottermett a kunyhóná.

„Jónapot, öregapám!”

„Hozott Isten, fijam. Na, mi ujság van a tulvilágba?”

„Talán lesz szerencse,” aszongya. „De amit kérté tüllem, aszt meghosztam.” Aszongya, „jőjjön ki öregapám, itt az aranya.”

Levette hát a zsákot, az öregnek átnyujtotta.

„Hát a te részed hol van?”

„Majd az én részemet mekkapom, öregapám. Ez a magájé.”

Akkor megfogta a fiju kezít. Aszongya: „Köszönöm. Ha valamikor errejössz,” aszongya, „keress fő.”

Hát asztán szépen hazament.

Elment egypár hét. A Jánosvitéz kap egy levelet. Három viaszpecsétte vót lepecsételve. Főbontotta a levelet. Olvassa, hogyhát menyasszonya, mit ír neki. Olvassa, hogy „gyere hozzám! De ne a kastélba, hanem itt és itt. Enné, meg enné a folóná, a hidná találkszunk.”

Minekután hát ü senkitü nem ijett meg még a világon, hát most próbát csinát. Hát a leány csinyát papírú egy kigyót és aszt egy katulába beletette, beleillesztette. Hát, mikor a Jánosvitéz megy, a királlány már várta, má jelent. Leugrott a lóru. Kezetakar nyujtani a lánnak, skatujábu kiugrott a kigyó. Megrázkódott a János.

„Na, na,” aszongya a leány, „mindig ollan büszke vótá, hogy te sose ijetté meg, mast meg még egy papirtü is megijecc.”

„Hát,” aszongya, „nézd drágám, sokszor előfordul, hogy az ember aszongya, hogy semmitüse ijed meg, pedig,” aszongya, „csak egy kis levélke zörgése sokszor az embert megijeszti, mert ez hőrteleny-nyébü jött,” aszongya. „Amire nem gondol az ember ugyebár. Máskülömben,” aszongya, „én még sose ijettem meg, meg nem is fogok megijedni.”

„Na, jó van,” aszongya, „ezentul ne mond senkinek, hogy te nem ijecc meg.”

Hát megfogatta, hogy többet sohase mongya. Avva asztán főugrott a lovára. Megfogta a lány kezít, meg fősegítette. Hát ketten ütök a lovon. Enyargatak hát a palotába. Hát oszt ott megis tartották az esküvőt. Esküvő után a királ aszongya:

„Na, fijam, most választhacc. Visszámész-e a te hazádba vagy ittmaracc.”

„Nézze,” aszongya, „főnség apám,” aszonta „ki, hol jött a világra, az a szentkoronája. Tehát,” aszongya, „én a nemzetemet nem gyűlöltem, nem is fogom,” aszongya, „tehát ha megengeded, a lányo dat most elviszem.”

„Neked attam, a tized,” aszongya. „De valamire kérek. Most má üdőbe vagyok. Ha valami előtalána fordúni, képes vóná-e,” aszongya, „nekem segítségemrejönni?”

„Bármellik pillanat. Kötelességem, hogy másikon segítsek.”

Nem tudom, hány kocsi, hány mindenféle ékszer, aranyat, gyémántot, ruhát, mindenfélét hát a világon főpakótkák és asztán mentek hazafelé.

Hát hazaérkeztek. Szolgák nagy örömmel fogták. Mekkondút a kisharang a kastélba. Örömhírnék. Kijelentette osztán a szolgálknak, hogy „Mint holnap, mindenki lássa el az állattját, ahogyan dukál. Azután,” aszongya, „emegyünk ki a kápolnába, szentmisét tartunk. Ünnepe lesz. A napot hát megünnepölük.”

Hozatott a Jánosvitéz egy papot és ott szentmisét szolgáltatott. Mikor a szentmisének vége lett, mikor a pap kifordút, meg mongya hát a mondókáját, az utolsót, előlépett egy öregember. Kápolna alá kibujt. Jelenti, hogy:

„Mától fogva a mi vitéz Jánosunknak hálás köszönetet mondok először. Mátulfogva nekem nem köll többé ebéd,” aszongya. És avva az öreg eltűnt.

Hát a Jánosvitéz mindig törte a fejt, hogy mi lehet hát az, hogy ez mindig itt hát megétkezett. Elment ujra le a kriptába. De a feleségit aszt nem vitte magába. Végigszámláta, hogy hány halott van, mellik, mikor halt meg. Mindent pontosan főjegyzett magának és aszt naponta vizsgáláta, aszt a főjegyzést. Hogy mikor vannak a névnapok. És minden halottnak a névnapjára egy gyönyörű csokrot vitt a kriptába.

Hát a legelső vót az öreg, aki a fekete pálcát attá neki. Mikor a csokrot elheleszte, a koporsó ujra megnyilott. Az öreg ujra megjelent előtte. Aszongya:

„Fijam, hálás köszönetet mondok, hogy így cselekedté. Ezentúl,” aszongya, „felejsd e. Ami vót, aszt az én segítsem átál jutottál ahhoz, amit kaptál. De a többit felejsd e. Mert te mátfogva,” aszongya, „igazi ura ennek a területnek. De eszt tisztet is, becsüdd is, meg a szemed le nem zárkózik.”

38. HAMUPIPÓKE

Hát a Hamupipóke állítólag magyar kislán vót. Egy nagy kereskedőnek a lánya. De nem a városba lakott, hanem a városon kívül. Az édesanyja korán ehagyta. De az urának asztat kikötötte, hogy csak ojjan nőt, ha ő meghal, mint ő, vegyen el. És ojjan nem vót, mint a lánya. Mer valamikor apa lányát evehette, fíju az anyját evehette, a lány a tezsverét. Hát valamikor azok az idők vótak. Ahogy teccet, hát ott úgy összementek.

De, hát az apa a lányáva nemsokat törődött. Elejinte igen. Megismerkedett a városba hát egy özvegyasszonnyal. Két lánya vót neki. El is vette. Attú a perctú fogva a saját lányának megszűnt a böcsülette a házba. Mostohája mindig kinoszta, meg kinoszta. Az apa meg nem törődött. Hát egy szép napon aszongya az apa:

„Én bemegyek a városba,” aszongya, „lányaim, mit hozzak nektek?”

Hát a mostohalánnyaji, egyik eszt kérte, egyik aszt. „Hát apuka, eszt hozz, aszt hozz.” Saját lánya aszongya: „Apukám, nekem ne hozz semmit, csak egy mogyoróvesszőt.”

Hogy hol szerezte a mogyoróvesszőt, aszt nem tudom, de meghoszte neki. A kívánságát teljesítette.

A leánka fogta aszt a mogyoróvesszőt, kiment az anyja sírjára és oda letúsztte. A mogyoróvessző megnyött. Attú a perctú fogva, hogyhát ű látta, hogyhát fakad, mindennap tette szerit és az anyja sírját meglátogatta.

Hát a napok multak, hetek, holnapok. Eccercsak hát mindenfelé hirdetve lett, hogy a királfi mulaccságot tart. Hogy minden nő, fíjatelembert jelentekszhet mulaccságra.

Hát a mostohalányok kitiünöjen kihuzakottak, hogy elmennek. De a szegény Hamupipóke otthonmaratt. Mostohaanyja kiadott neki egy véka árpát. Hogy még a mulaccságon lesznek, addig válogassa meg az árpát, asztán megpörkölik kávénak. Az volt a munkája.

Hát a lány bizony szomorú lett. Az egész család elköltözött, ő otthonmaratt. Fogtamagát, kiszallat a temetőbe. Kértte az édesanyját, hogy segítzen rajta. Hát a mogyoróbokron út egy hófehér madárka. Aszongya neki:

„Lányom menny haza. Majd a galambok megválogassák. Egy hintó áll az udvaron. Abba van egy öltöny ruha, lábbeli. Öltöszkögy föl és ereggy mulaccságra.”

El is ment.

Ahogy a királfi meglátta ötöt, fogatta. És egész éjje Hamupipőkéve mulatott.

Ez hát a mostoháknak igen nehezekre esett. Pedig hát azok voltak az elsők. De, hogyhát kivótak öltözködve, egymás, és a Hamupipőke föllümulta őket. De senki nem ismerte. Senki.

Hát hallotta a Hamupipőke, hogy ekkor és ekkor megszünik a mulactság. Fogta magát, meglógott. Otthatta a királfit. Mer a kocsi az udvaron várta. Beugrott a kocsiba és hazament.

Levetkőzött. Megincsak hát a piszkos, szurkos ruhájába. És ott a véka mellett üldögélt, ott a tüzshel mellett.

Gyűttek a mostohák. Hát az árpa tiszta vót. Örűtek, hogy evégeszte a munkát.

A ruháját meg a szekrénybe eltüntette.

Másnap ujra elmentek a mostohák be a városba. A legelőkelőbb öltönyöket vették meg, hogyhát most ők lesznek hát. Megin nekiadott hát a mostohaannya egy véka babot. Eszt tisztogassa meg. Azok eltűntek.

Ujra kiment a temetőbe. Panaszkodott. A fejár madárka ujra megjelent. „Ne sirj. Menny haza. A kocsi ujra vár téged az udvaron. Bent van a ruha, lábbeli, minden. Öltözködj föl és ereggy. Majd a galambok rendbeteszik.”

Rendbe is tették. Föltözködött. Elment a mulacsságra.

Királfii ujra fogatta. De aszt nem kérte tőlle, hogy kicsoda. Csakhát jóéreszték magukat. Jóment a mulactság. Hát bizony a mostohák megin cserbemarattak.

Előbb, mint végelett a mulacsságnak, megin megszökött, cserbenhagyta a királt. Átöltözött. Megincsak hát a hamu mellett, a piszok mellett működött.

Megjöttek azok, csak bámútak. Persze a ruhákat, azokat erejtette ujra.

Ejött hát a harmadik nap. Lányok bementek a városba. Aptyokat kizsarúták. A legdrágább ruhákat vették meg. Avva ötszököttek.

Ujra kiment a temetőbe. Akkor buzát adott neki egy vékáva, hogy aszt tisztogassa meg. A madárka ujra megjelent:

„Ereggy kislányom, a hintó terád ujra vár az udvaron. Benn az öltönyöd.”

Hát el is ment. Királfi fogatta.

Most a királfi miccsinát? Előbb, mint hát a szünet megtörténik, forró szurokkal öntette végig a lépcsőket, hogy ne tuggyon meneküni. Hogy megtuggya, ki hát az ü menyasszonya, vagy ahogy mongyuk.

De bizony a lány megszökött. Hát az egyik cipője a forró szurokba bentragatt. Kicsuszott a lábába, aszt ottmaratt.

Hazavitte, kiszát a hintóbu. Levetkőzött. A ruháját rendbetette. Átöltözködött. Megintcsak elüt a tüzshel mellé a piszokba. Hazajöttek. Minden röndbevót, de sirtak a lányok. Hát az apa nem szót közbe. Az evütte őket.

Hát a királfinak nem ment az a fejibe, hogy létezik az, hogy ü nem tuggya, hogy ki az ü menyasszonya, akive ü ollan szépen mulatott. Kiatta hát a parancsot, hogy minden lány, aki hát mulacsságon vót, az maraggyon odahaza. Ő minden lányt megfog látogatni. Ő mind tutta, hogy kik vótak jelen, mert az bevót iktatva. Csak a Hamupipőke nem. Aszt nem tutták, kicsoda.

Hát a kocsijáva járt-kelt, egyik hásztul a másikhoz.

Hát eccercsak egy szép napon megjelent a kocsi a kereskedőné. „Vannak-e lányaji ?”

„Igen.”

A cipőt aszt velevitte. Hát az idősebbik mostohalánya jelent meg először. „Húzd föl a cipőt!”

Nem passzul, de a lábán tartotta, de nem vót a lába benn.

Az uttya meg a temetőné köllött közlekennyi. Mikor a temetőhöz ért a királfi, a madár elszólta magát:

„Kedves királfi, ez a lány nem az igazi, nézd meg a lábát, vérzik neki.”

Vérzett a lába. Visszavitte. Kérdi a kereskedőt, van-e még lánya?

„Igen.”

Másik mostoháját atta oda. Annak meg az egyik lábujja nem stimmöt. Fogta a kést, lemecsette, hogy a cipő passzujjon.

Mikor a temetőné elhajtát, a madár ujra megszöllant:

„Vidd vissza a lányt, mert ez nem az igazi, nézd meg a lábát, hogy vérzik neki.”

Megfordút, visszavitte.

Kérdi meginhát a kereskedőt, van-e neki még lánya?

Aszongya: „Igen, van, egy szurkos, piszkos,” hát szóva mindennek lehorta.

„Nekem az mindegy. Állicsa elő hát a lányt.”

Hát a lány megjelent. Hát ott a szülők előtt főhuszta a cipőt. A cipő passzút. Az nem csinát semmit.

Hát ott figyelte a királfi, mer a másikakná nem figyet, hogy azok miccsinának. De itt pontosan mast figyet. A lán fogta a cipőt, förántotta. Stimmöl!

„Há,” aszongya, „kedves kisasszony, hol ennek a cipőnek a párgya?”

Aszongya, „Ha főnséged látnyi akarja, akkor tessék velemjönni.”

Kivezette a konyhába. Ott vót neki a szekrényre. Kinyitotta a szekrényt és bekacsintott. Ott vót a három kitünő öltöny, ruhája, amive evót mulaccságon, meg a cipőji. Ledobta. Hát a másik cipőt főhuszta. Fogta a ruhát.

Föllüt a kocsira. Elvitte. Mikor a temetóné mentek, az a madár megszóllant:

„Fenséges uram,” aszongya, „megtalátad az igazi párodat.”

Aszongya, „légy boldog vele mindörökké. Mast megtalátad.”

Avval a királfi asztán elment haza.

Hát így a mostohák gyalázatba marattak. Meghát a lábajikat is megcsonkították. De a mostohákat a lakodalomra megse híttá. Csak az édesaptyát.

Hát ott a lakodalomközbe hát kijelenti:

„Hát,” aszongya, „kedves édesapám, aszt a nőt, amit anyám neked ajánlott, aszt nem ismerted. Pedig az én voltam. Étaszitottá,” aszongya, „magattú. A piszokba, a hamuba, mindenbe turkátam, de a Jóisten,” aszongya, „arravitt, hogy megtalátam páromat. De,” aszongya, „most légy boldog ezental mostohájjiddal. Én többé nem vagyok lányod.”

Savva befejeszte a mondókáját. Vége lett.

Hát elég az hozzá, kijelentette, hogy mit pazarolt hát a mostoháira, aszt a rengeteg kincset az öltönyökre, mindenre. Aszongya hát a Hamupipőke, aszongya: „Nekem az nem számít, nekem megvan, amire nekem szükségem van. Van aranyam, gyémántom, mindenem a világon. Meg,” aszongya, „tisztéséges uram is van.”

39. KÉT LELKEN KERESZTÜL

Hát valamikor a huszárok legtöbbnyire a falukon tartószkottak, nem laktanyákba. Szok egyik kös-ségrü a másakra lettek izéve.

Hát egy napon egy faluba érkeznek a huszárok. Bekvártélosztak.

Hát a gazduram bizon hát szép helet adott a lovának a huszárnak. Meghát beszélgettek.

De a gazduram katona nem vót az életbe. Mikor parancskiadás szok lenni ötórákor, aszongya a huszár:

„Gazduram;” aszongya, „vigyázzon a lovamra, én elmegyek parancskiadásra, meg hozok a lovamnak zabot, szénát.”

Avva a huszár elment. Mikor visszatér hát a parancsru:

„Na, vitézúr,” aszongya, „hát mi vót a parancs?”

„Ej, gazduram,” aszongya, „igen rossz parancskiadás van.”

„Hát mi?”

„Megse merem mondani.”

„Hát mi a baj?”

„Az a parancs lett kiadva,” aszongya, „hogy minden huszár, ahun be van kvártélozva,” aszongya, „a gazdáját mekkölik baszni, hát, ha nem, akkor akasztófát kap.”

Hát a menyecske meghát hallotta a dolgot. Odament az uráhó, aszongya: „Te, mond neki, hogy ne téged, hanem engem. Hát megcsinálom.”

Valamikor vótak a szalmaágyak. Hallotta hirét? Nem vas, vagy valami vót, az izéje allurú szalmakötésekké.

„Te,” aszongya, majd az udvaron kiállicsuk az ágyat, te aláfeksző, én meg,” aszongya, „hegyibéd, osztán had turkállon engem. Ha éppen gyün valaki, hát” aszongya, „akkor majd esimiccsuk.”

Hát jó van. Meg is történt. Este vacsora után az ágyat ekészítette. Gazda belefeküött, felesége hegyibe, a huszár azonhegyibe. Az anyósa meg hátú vóta favágítón. Hát egy ollan hasábfájér, hogy tüzeni tuggyon.

Persze, hogy a huszár működött, a gazdának a bottya is fölát. Ammeg keresztücsuszott a szalmán. Kibujott. Hát egy darab kiállott.

Hü, az Öregasszony aszt meglátta. Összecsapta a kezeit:

„Jézus, Mária! Mast má két lölkön keresztüment, még egy darab kijáll,” aszongya, „az nekem untig elég vóna.”

Avva hát megtörtént a parancs.

40. A FERTŐ KELETKEZÉSE

Hát én úgy olvastam valamikor esztet a Fertőrü. Valami hercegség létezett ottan. Hét kösségbü állot a Fertő.

Hát annak a hercegnek vót egy öccse. Hogyhát a szülők szétosszák hát a birtokot, az öccse hát idekerüt. Nahát, a nevinek a csillagát, hát Fraknóra. Aszt a birtokot kapta, hát amell hát Fraknó környékén vót.

De a két tezsvér mindég haragba vót, minekután az üdössebik többet kapott, mint a fétallabbik. Meg szebb helet.

Hát az üdössebbiknek vót egy juhássza. Az azon a részen, ahon máma a Fertő van, ott legetetett. Vót neki egy kossa. Irtózatós csúf állat vót. Az összes juhajjiva birt, de avva a kossa nem. Az a csörgősbotot, amit a magyar mond, nem? Avva mindig dobáta, ütötte a kost. De, hát az sohase tette aszt amit. Hát a csörgősbottyát má edobta. Megpillantott egy követ. Értekap a kójér, hogy főkaptya és avva dob a kos után. De, hát a követ nem tutta kivenni ollan könnyen, mint ü gondúta. Nekimegy, meg kétkézze feszegette.

Ahogy a követ kivette, a víz ekezdett bugyborékozni utánna. Másnap kiakar hajtani a birkájit, nem birta betereni. Evót boritva vízze és a víz mindig több, meg mindig több. Ugyhogy hét kösséget tejjessen elpusztitott. De a herceg maga is eveszett. Ais bennpusztut.

Hát így osztán, akik hát ott közelibe vótak kösségek, azok is kesztek hát kihurcúzkodnyi. Kik az erdőbe, ki erre, ki arra, mer attútartottak, hogy még továbbterjed.

Hát ez éveken keresztü így keresztüment. Az öccse véletlen hát kíváncsi vót, hát ő is megnészte a területet, hogy mi történt. Mit látott? Egy emberalakot ott a tóba. Kiatta a parancsot, hogyhát csónakot! „Öneki aszt az embert fogják meg.”

Meg is fogták. Mi vót? Halember. A fölőste ember vót, az alsóste hal. Az bezáratta. Hát annak ennit akármít attak, az semmiccse evett, accsak nyers husfélét evett. De észrevette, hogyhát az állat mindig kevesebb lesz, mindig kevesebb lesz és az kiatta a parancsot:

„Vigyék vissza, engeggyék e.”

Elengették. Hát többé asztat, akárki figyete, többet sose látták. Meg azúta se.

Hát, hogy hogyhát így évek mútak, mútak, bérbejárta hát ezek a szénahordók, parasztok innejt a Fertő részirü hortak be szénát a piacra, szalmát, Hát Bécsbe. Hát, hogy miúta áll a Reichsbrükke, amit mondunk, aszt nem tudom. De ott hid volt valamikor. Azon jöttek keresztü szóva ezek a fuvarosok. Egy fujatalember meghát a karzatná, a hátizsáktya levót téve és egyes szerszámokat dobát a Dunába.

Paraszt megát. Kérdezi, hogy mér szórja el a szerszámjat. Aszongya: „Uram, nehéz hordozni. Munkát nem kapok sehól.” Aszongya: „elviszem.” „Kap maga munkát.” Főütette a szekerire. Emenetek hát a városba. El is atta a szénáját. Evitte hát, amit máma Rusztnak hinnak, abba kösségbe. Ott átatta egy kádármesternek, hogy hozott neki egy segédet. Hát ott évekhozzat munkás vót.

Hát nyáron, háhogy megszokta ott a környéket, ő is kíváncsi vót, hogy kimegy a Fertőre. Nem halászni, hanem hát kicsit csónakázni, szórakozni. De, hogyhát az illető, aki a csónakot vezette, eccerszak rászól:

„Ott én valami pontot látok,” aszongya, „irányiccsa a csónakot annak az irányába.”

Hát mekközéltette. A saját szerszámját taláta ott, amit Bécsbe a Dunába dobott.

Hát, hogy ez hogy kerüt oda, hát ezen sokszor má mink vitatkosztunk. Ha már a Fertő keletkezett, az a Dunáva összekötötöbe kő lenni. Másképp nem létezik. Hogy valahol van neki egy ere és az a szerszám abba az érbe kerüt és ott kifogta. Másképp nem létezhet az én fölfogásom szerint.

Hát igen megörüt. És asztat a kalapács hát, ami vót a szerszámgya, az máma a muzeumba köll fekünni.

41. AZ ESZTERHÁZI

De asse tudom most, Ferenc Jóska létezett-e akkor vagy mellik királ vót a császár, aszt én nem tudom. Hát az Eszterházi, azután a Nádasy, a harmadik nevit biztosan nem tudom, ezek összeesküttek, hogy a császárt eteszik lábalul.

Valamikor csak lóháton jártak ugyebár. Hát Bécsulhelbe vót kitüzve nekik a pont, ott találkoznak. Talákosztak is valami szállodába. Hát ott megbeszéték a dógot.

De az Eszterházi egy hamis fráter vót, mekkő adni. Az valahun fõnt Bâden, meg mi között, egy lovat má előre odaállított, hogy ő innejt odájig lovagul, ott akkor lovatcserél, hogy ü előbb bekerüllõn Bécsbe, minthát ezek ugyebár. Mer ezeknek csak egy lovak van, õneki meg kettõ ló, hogy tuggyon vát-tani.

De hogy csináta? Ahogy egy asztalná ütek, a kalapját, a kabáttját aszt a fogason hatta. hogy ne vegyen gyanut, hogy ü lóg. Úgytett, mintha kiköllene menni hát a klozetre. Avva meghát a lova készen-át. Evót készítve. Fõlugrott és ellovagut.

Hát ezek azután észrevették, utána! Ü lovat vátott is, de a várkapuba, ahogyan a kapu kinyílt, má a kettõ utána meg is jelent. Ha a kaput az ör nem tuggya betaszítani gyorsan, ott má le is vágják vóna a fejít, ez a kettõ.

Hát így, hogyhát az árulást megcsináta, mekkapta az Eszterházi a Nádasy birtokot és mekkapta a másikat is. Így kerüt hát a vagyonhó.

ÉS akkor a királ kijelentette, má kilencvenkilenc dominima van. Hogy egy dominumba mennyi van, én nem tudom. A századikat nem fogatta el. Mertha efogatta vóna, nem tudom, mennyi katonaságot köllött vóna etartani neki. Másképp sokka többet kapott vóna.

Bécsulhelhbe, ahol a kettõ lelett fejezve, annak ott van máma is a jele.

42. A HUSZÁR ÉS A SZENTEK

Hát valamikor a huszárok mentek falurú falura és ott kvártélosztak éccakára.

Hát egy huszár egy paraszthó kerüt. Beinvitáta vacsorára a huszárt. Hát a huszár, ahogyan a konyhán vacsorásztak, accsak körülesegetett. Láttá, hogyhát a nyitott kémények valamikor voltak, teli van husza aggatva. Kérdi a parasztot. Aszongya:

„Gazduram, mik azok ott fõnt a kéménbe?”

Aszongya: „Nézd meg pajtás,” aszongya, „az a nagy az Isten. A másíkok körülõtte, azok a szentek. Azok vannak vele.”

Hát jó van.

A huszár kikompenáta a dolgot. De keskeny ablak vót a konyhán. Aszt kinyitotta, hogy a paraszt nem vette észre. Nem tárta ki, csakhát megnyitotta. Mikor eccer láttá, hogyhát a paraszt alszik, ő meg oda, meghát kinyitotta az ablakot, meg beugrott a konyhába. Az összes szenteket mind leszette, meg összerámúta.

Regge utnak kenek. Odaállott hát. „Gazduram,” aszongya, „Isten vele gazduram,” kezetnyujtott, „a szentek,” aszongya, „velem.”

Mert a szenteket mind evette. Az Isten a kéménbemaratt.

43. AMIKOR A HUSZÁR LOVÁT ELLOPTÁK

Egy másí huszár szinte hát a parasztná vót. Ais meghítta vacsorára a huszárt. Vacsora után kiment az istállóba, fogta a lovát, meg evezette, edugta a lovát.

Visszatér a gazdához. Aszongya:

Gazduram, nézzen utána, hogy a lovat mekkericcse. Ellopták a lovat. Merha a lovam nem lesz meg,” aszongya, „regge az egész család az akasztófára kerül.”

Hát bizony a gazduram megjített. „Gyere asszony, emennyünk keresni.”

A lánya meg, hát az ágyba fekütt má.

De, hát eszt a másikkak elmonták, a szomszédok neki, hogyhát hogyan ének, hogy a lány az aptyá-va alszik és a kezit mindig rajta tarcsa, hogy, jaj, senki hozzá ne férjen a lányhó.

A huszár: „Maj én ekapom.” Hát evve a sméve csináta, a lovát étüntette.

Hát az asszon, meg a gazda emennek keresni. Emmeg hát más utat vállasztott. Eccsak fogta a lovát, visszavezette, de előbb, mint a lovát visszavezette, becsuszott a lánnyhó, meg jó megtette neki. Oszt úgy a lovát visszavezette. Osztán megin ment keresni.

Hát találkozott a gazduramma. „Hála Isten, gazduram,” aszongya, „megvan a lovam. Megtaláltam. Szerencsájük,” aszongya, „máskép regge mind föllettek vóna akasztva.”

Asztán hazamentek. Adott neki még egy pohár bort a huszárnak, hogyhát örömbibe, hogy meglett a lova.

Hát aszt a huszár ement alunni, paraszt is lefekütt, az asszony is. Hát odanyul a lányhó:

„Ej lányom,” aszongya, „mi van teveled, hogy máma ollan nedves,” aszongya, „a micsoda?”

„Édesapám,” aszongya, „sok könnyet hullatott ez máma,” aszongya, „mer sajnáta magukat, hogy az akasztófára kerünek. Oszt hullatta a könnyejit.”

44. A HÁROM JÓTANÁCS

Hát valamikor, még Nagymagyarország létezett, vót egy igen szegény fíjtalember Magyarországon. Akármit próbát, hát seholve tudott munkáhójutni.

A fíjtalasszon otthatta a házába. Saját háza vót az illetőnek. Ű meg ement ki Lengyelországba. De az a táj, ami akkoriba lengyel vót, az a magyaré vót. Ott beszegődött egy gazdához szolgáni. És huszonhét évet töltött anná a gazdáná annékü, hogy ecceris a feleségire gondút vóna. Egyáltalán nem. Lettelt a huszonhét év, akkor a fejihez kapott: „Uram, miccselekettem én? Ennyi idejig a feleségemnek se nem izentem, se semmi.”

Rögtön a gazdájához fordút:

„Uram,” aszongya, „engem fizessen ki. Én hazamegyek, mer a feleségemet odahazahattam. Kiváncsi vagyok, hogy mi van vele.” Aszongya neki: „Máma nem. Maj holnap vagy holnapután.”

„Mijér?”

„Mer,” aszongya, „először is a ruhádat kölli az asszon rendbetenni, meg az útra is valamit készíteni köll.”

Mer előbb vonaton nem jártak, csak gyalogosan mentek.

Na, hát ki is fizette. „De,” aszongya, „fíjam, három tanácsot annék neked,” aszongya. „Ha nem sokalold a pínszt érte,” aszongya, „egy tanács tisz forint.”

Hát egy szép összeget kapott. Odadobott neki hát tisz forintot. Aszongya: „Fíjam, az öreg utrú az ujra ne térgy.”

Ez vót az egísz.

„Na, csak ennyi az egísz? Ebbizony nem sok,” aszongya. „Na, hát a második?” Odadobja a második tízest.

„Ami hideg, aszt ne fujd meg.”

Ejjs csak. „Harmadik?” Kifizette.

„Minden haragodra alugyá egyet,” aszt felete.

Ez vót a három ízéje, tanácsa. Az öreg a pínszt fogta és a feleséginek atta, hogyha kenyeret süt, jó jegyezze meg aszt a kenyeret, amit süt és aszt a harminc ezüstforintot tegye abba a kenyérbe. Hogy abba, ha má a többit epazulla is utközbe, ha hazaér, hogy legalább valamit tuggyon mutatni a feleséginek, hogy mégis hozott valamit. De nemcsak aszt a kenyeret atta neki, hanem adott neki más kenyeret is. Kijelentette, hogy „eszt a kenyeret addig ne szegd meg, míg a feleségedde nem úsz az asztalná.”

Hát el is indút haza. Utközbe találkozik két kollégáva. Hát együtt mentek, mendegétek. Eccsecsak a kollégák közü az egyik megszólal:

„Csak nem megyek erre, mikor itt a szép új út. Mink ezen megyünk.”

Hát ez meg hát nem. „Én az öregem maradok.” Aszt felete. „Így sokka közelebb lesz.”

„Hát jó van, ha közelebb.”

De kicsináták, ebbe és ebbe a kocsmába fognak találkozni. Akármellik hát odakerül, az a háromnak a részire vacsorát készítsen és a háromnak ágyat.

Ja, hát, hát az öreg pajtás hát odakerült. Megrendüte a vacsorát háromnak a részire. Három ágyat. De a kollégák nem gyűnnek. Hát eccer csak a kocsmáros aszongya: „Itt a vacsora, itt az ágyok, tessék,” aszongya.

„Mit tett elejbe?”

Hát egy emberfejet. Az hideg, nem nyút hozzá. Nem is kö megfűjni, annem meleg. Nem érintette meg a vacsorát, nem érintette az ágyat se. Űt egy széken egész reggelig. Pajtások nem jöttek.

„Kocsmáros úr, mit fizetek?”

„Semmit. Nem vacsoráztát, se az ágyat nem érintetted.”

A két pajtást az utonállók agyonütötték, kirabúták űket. Ha arrament vóna, ű is űgy járt vóna.

Megy hát tovább, mendegét. Törte a fejit. De ű effelű nem tudott semmit, hogy ezeket meggyilkútták. Hát ment, mendegét. Valahára szépen hát hazaért.

Ránéz hát a házára. A háza rendbe van. Ement a konyhaajtóhó. Tárva, nyitva. A konyhán senki sincs. Ement a szobaajtóhó. Kocogtatott.

„Szabad!”

Belép a szobába. Jóestet köszönt. De meghökkent. A felesége és egy pap űtek asz asztalná. De a felesége szépen fogatta, ahogy illett. Elővette a tarisznyáját, kipakúta a kenyeret.

„Mást”, aszongya, „nem hoztam. Ekkis pénst, meg egy kenyeret. Meccd meg,” aszongya a feleséginek,” had egyen a plébánosúr is belűle. Jó házikenyér,” aszongya.

Hát együtt vacsoráztak. Az asszon szépen leboncsa az ágyakat. Az egyikbe a pap fekűtt, a másikba űk ketten. Nem szót se a feleséginek, se senkinekse árva szót se.

Regge az asszon leszát. Megrakta a tüzet, melegített vizet. Eccecsak bemegy, aszongya: „Fijam, kell fő,” aszongya, „készen a víz. Mosakoggy, mer má harangoznak.”

Hát ki vót a pap?

A saját fija.

Ha most például, mongyuk, aszt a tanácsot nem kapta vóna, hogy minden haragodra alugyá egyet, talán mérgibe le is szurta vóna vagy valamit ekövetett vóna, saját fíját. De mive a tanácsot megtartotta, szépen eműt minden.

Mikor az asszon a kenyeret megmecci, az ezűstpénz fűtt ki belűle. A harminc ezűstpénz. Hát örűt.

Igy asztán boldogan étek, mer a saját kösségibe kerűt a plébános, hát jobbanmondva a fárászap.

45. A SZEGÉNY TEHÉNPÁSZTOR KIRÁLY LETT

Hát volt valamikor egy szegény család. Egyetlenegy fíjok volt. Apa és a fíju bejártak egy városba munkára. Ők kinnlaktak a városon kivű. Saját házikójuk, körű hát egy kis fölgyűk.

Egy szép napon meghat az édesannyok. Ketten marattak.

Hát a temetés után a két férfi rendszeresen munkábament. Az apa, meg a fíja. Megérkeztek este, akkor a fíju nekifogott főzni. Az készítette mindennapra az ételt, ami hát mindennapra kollűtt. Este főzűtt, osztán másíknap megvótak vele, amit csinát.

Hát egy szép napon a gyerek főket, aszongya:

„Papa, kell fő, má ugys mekkéstűnk.”

„Fijam,” aszongya, „én nem. Én,” aszongya, „beteg vagyok. Eriggy fíjam munkára, engem haggy nyugodtan. Nem kérek mást,” aszongya, „ekkis vizet késziccs ide.”

Hát, jól van. A fíju elment, este hazagyűtt. Nekikezdet főzni, készített. Aptyának adott. Fogta a széket és az aptya ágyához űt. Egész éjje az édesaptyát virrasztotta. Regge ement munkába. Este hazagyűtt. Megfűszte megin hát a vacsorát. Megin ettek. Megin a széket fogta és az aptyához űt. Az öreg aszongya:

„Fijam, ne virassz. Eljűn az űdű, maj én megmondom, mikor halok meg. Nyugoggy,” aszongya, „mer máskép nemtucc dűgözni.”

Hát a fíju szűtfogadott. Lefekűtt. Regge főket. Melegített valamit, az aptyának odatette.

„Fijam, ittmaracc. Nem mész munkába máma, mer én kilencóratiszperckor,” aszongya, „meghalok.”

Be is következett.

Hát miccsinállon? Tisztességesen az édesaptyát etemetette. De mindennap, ha munkábament, a temető mellett ekellett menni. A fejibevette, hogy nem bírja, nem bírja, hogy ő mindennap az ő drága szüleji sírját nézze. Bement hát a kösségházra és főkérte az urakat, ha van valaki szegényember a kössébe vagy hát a városba, akinek lakáshiánya van, ő a lakását szívesen átadja. Fizetést semmicse kér érte.

„De, ha én maholnap visszatérek, az én házam legyen úgy, mint ahogy átattam neki. Hogy az rendbe legyen.”

No, hát asztán a kösségi bíró hát intézkedett.

A gyerek összeszedett egy kis holmit, megolvasta a pénzt. Nem vót több pénze neki, mint három garassa. És avva útnakindút. És ment hát és ha éhezett, akkor betért egy-egy házhoz alamizsnáér.

Elérkezett egy erdőbe. Ott délig semmicse látott. Délbe észrevett egy kunyhót. Hát elmegy odájig és ott hát elérkezett a célhó. Az utszélin üt egy öregember. Odaköszönt:

„Jónapot, öregapám!”

„Hozott Isten fíjam. Légyszíves, aggy egy kis alamizsnát,” kért az öreg.

„Öregapám,” aszongya, „szívesen, de nincs semmiese.” Belenyút a zsebglyibe, kivett egy hatost.

„Itt van. Ha tuggya hasznáni,” aszongya, „eszt szívesen átadom.”

Az öreg szívesen fogatta.

Egy lába vót az öregnek. Kezetfogtak. A fíju avva továbbment. Este meghát az erdőbü ki nem érkezett. Mindenfélli gajját összeszedett az utszéllin ott az erdőbe és lefeküött. Regge fojtatta az uttyát tovább.

Délbe megin egy kunyhóhó kerüt. Azelőtt ott egy öregasszony üdögét. Egy lába, egy keze hijányzott. Kért alamizsnát. Kivette a második hatosát, nekiatta, ebucszott. Avva ebucszott, ment megin tovább. Este megin az erdőbe rekedett.

Harmadik nap megy. Megin dél lett, mire valakihez ért. Megin a harmadik kunyhót érte e. Megin egy öregember üt. Egy lába sincs, egy keze is hijányzik. Hát hogyne sajnáta vóna meg.

„Mást nem tudok anni, öregapám,” aszongya, „az utolsó hatosomat odaadom.”

Nekiatta hát a harmadik hatost. Bucszni akart tüle.

„Fíjam, ne menny e,” aszongya. Az öreg főket. Megvótak a lábai, megvót a keze. Bementek hát a kunyhóba. Aszongya:

„Fíjam, emed fel,” aszongya, „a vánkosomat, ott talász egy gyürüt. Aszt huzd az ujjadra.”

A gyerek megemete a vánkost, ténleg ottvót a gyürü. Fehusza az ujjára.

Aszongya: „Fíjam, ennek a gyürünek az a tulajdonsága, ha a gombgyát tenyérbefordítod, kérhecc, amit kívánsz a világon, az előkerül. Ha kifordítod a gombot, akkor csak mond neki:

Hipp, hopp, legyeny ott! Ahol kívánsz lenni, ott teremsz.”

Hát rendbe van. A gyürüt főhusza.

Aszongya: „Fíjam, emed meg a szalmazsákot. Van benn egy rozdsás kard. Aszt tedd az ódaladra. De mindaddig el ne hagyd, míg magátul elnem. Annak csak aszt kell mondani: Kardom aprics!”

Az evve mindent főlaprit.”

Ez vót az eleven kard. Eszt is fekötte.

Mast aszongya, nézzé a másik sarkán a szamazsák alá. Aszongya:

„Lesz ott egy furula.”

Meg is taláta a furullát.

Aszongya: „Ennek te csak parancsóni köllesz. Amillen nótát kívánsz, aszt ehuzza. De a szád hó tedd, hogy a nép ne vegyen gyanut. Ez magátú szól.”

Hát a gyerek evve hállás köszönetet mondott és bucsutvett.

„Fíjam, várgy még.” Belenyút a zsebglyibe, kivett egy marék aranyat az öreg. „Ne,” aszongya, „ez a jutalom.” Másocor belenyút a másik zsebglyibe. Aszongya: „Fíjam, itt van a három hatosod. Mer én vótam az eső kunyhóná, akinek az egy hatost odaattad. Én vótam az a lázár asszony, akinek at-tá. Meghát itt mast lácc, ahogyan hát én vagyok,” aszongya. Mive ollan jó szived vót,” aszongya, „Is-ten továbbra is segiccsen. Hát mast emehecc.”

Hát a gyerek elindút. Este lett, mire az erdő széllire ért. Körünéz. Sehó, semmicse lát. Valami messzetávolba látott egy kis világosságot. „Hát odaérni nem tudok máma se így, se úgy.” Hát visszament az erdőbe. Csinyát magának ekkis szállást. Akkor eszibejutott, hogy ü mit kapott. Megcsavarta a gyürüt. Aszongya:

„Édes jó Istenem,” aszongya, „aggy nekem egy terített asztalt, mindenféle jó ételle, italla.”

Az asztal előtte át, terítve. Először imádkozott, azután nekikezdett falatozni. Evett. Evés után újra emonta az imáját. Akkor fogta a furullát. „Mast fujd e nekem eszt a nótát!” A furulla elegettett neki. Hát a kardra nincs alkalom, hogy kihasználja. Lefeküött nyugottan ottan.

Regge főket. Nekiút az asztalhó, falatozott. Ami maratt, összepakúta, utnakindút. Kiért az erdőszéllire. Körünézett, hogy merre is vót az a világoosság. Mire kiüzete, megcsavarta a gyűrűt: „Hipp, hopp, legyek ott, ahol az a világoosság vót!”

Hát ottermett egy városná. Bement hát a városba. Járókelő nem igen vót. Hát egy középkoru fija-talemberre talákozott. Köszönt neki:

„Jóregget, öregapám!”

„Hozott Isten, fíjam!” aszongya.

„Apám,” aszongya, „nem tunna maga énrajtam segíteni? Szegény árvagyerek vagyok, nincs senkim a földön. Valami jó szolgálatot vagy munkát ha tunna szerezni.”

Gondúkodott. „Fíjam,” aszongya, „ekkesit későn jötté. Minden szolgahel,” aszongya, „má tele van. Holt!” Aszongya. „Még egy nyitva van, ha nem ijecc meg. A királunknak köllene egy tehénpásztor.”

Jó! Kapta a gyereket, evezette a királi várhó a gyereket. A királnak a gyereket bemutatta. Körünézte. „Mit kívánsz fizetést?”

„Felséges királlom,” aszongya, „nem sokat. Naponta egy hatost. Azonfelli tisztességes ellátást ruházatta, mindenne.”

Meg vót az alku. Rendbevót.

Akkor efogatta, belenyút a zsebgýibe, és kivett három aranyat. Az apának atta, aki odakísérte.

Erre a királ nagy szemet kapott. „Micsoda ember lehet ez? Három aranyat ád neki? Hiszen egy évbe nem kap annyi fizetést, mint a három arany kitesz. Hát szégyenfeje miccsinállon? Királl létüre szégyenbe ne maraggyon, mekköllötte duplázni. Most hát kapott kilenc darab aranyat a helszerző. Valamikor így monták. Avva ement.

Csőngtetett a királ. Megjelent az istállómester. Aszongya:

„Fogtam,” aszongya, „egy jó fickót, vevezsd az istállóba és add át neki a teheneket.”

Hát hat darab tehenet kapott. De ü vót a negyedik szolgálta.

Három ott vót. De mindenik más legelőn köllött legetetni. Azok együtt nem érkesztek, csak este vacsoráná.

Hát avva ü átvette a szolgálattýát. Este mennek vacsorára. A személnet sok vót, lányok, fickók, minden vót. Láttá, hogy jókedvek van, belenyút a zsebgýibe, elővette a furullát. Táncótak, rikogattak, megvót a nagy öröm.

Ez naprú napra ment.

A királ az özvegyember vót. De egy gyönyörü szép lánya vót neki. Egyetlen lánya. Megtutta, hogyhát itt mi ujság. Ais ement hát. De titokba csinýátá.

Hát etet az üdő, má hat hét. Hát hat hét után az istállómester aszongya: „Ejött az üdő, kikő menni a legellőre. Majd én kikísérlek.”

Hát a legellőre keresztüment a városon át egy uccán. Kikísérte a legellőre. Aszongya: „Fíjam, ez a terület a tized. De egyre figyelmesztetek. Nézd meg az erdőt. Se te, se állatod,” aszongya, „oda ne jusson, mer akkor végesztél.”

Hát a gyerek törte a fejit. Az istállómester ement. Ő meg csak aszt leste, hogy még visszalát-e ide a legellőre. Mikor etűnt, fogta hát a tehenéjit, az erdőhő hajtotta. Hát az ü kerületyin a fű bizony meg igen rövid vót, az erdőbe meg má méter hosszú fű is állott. „Az én állataim itt legellenek, mikor nincs?” Belehajtotta az erdőbe őket. „Itt mast zabáhattok.” Ő meg kikeresett egy óriás fát. Arra főmászott. Asztán lesett.

Hát gyűtt egy óriás. Odamegy a fáhó, főszót neki:

„Te féreg, hogy mersz te,” aszongya, „az én országomba garázdákonní? Gyere le szép szóva,” aszongya, „könnyebb halálad lesz.” A gyerek meg hát aszongya: „Na, kis férgecske vagyok, de” aszongya, „de a te százezerliteres hordós fejedbe mégsincs annyi ész, mint nekem.”

A kardnak szót. „Suppsz!” Az egyik vállábú lecsapta a kezít az óriásnak. Hirtelen akar kapni a másik kezíve, hogy főnyul. „Suppsz!” A másik karja is leesett. Az óriás edűt, evézzett.

Lemászott a fáru, átkutatta a zsebgýejít. Nem talát nála mást, egy félmázsás kulcsot. Saszt a válára kapta és ment. Asztán elért egy óriás nagy kastélló. Beledugta a kulcsot a kulcslukba, a kaput főzárta. Hát mit látott ott? Ablakok nyíttak, a népek meg rohantak ki rá. Ahol a gyerekek érték, ott csókuták, hogy megjött az ü megmentőjük, az Isten kütte ütet.

Aszongya nekik: „Hátha fogságba vótatok, itt a lekközelebbi út, itt csak mennyetek, szabadok vagytok.”

Ű meg osztán kuttatott. Mindenfélli fegyvereket, kardokat, minden szerszámot. Elérkezett egy szobába. Ottan kádak átak. Egyikbe arany, a másikba ezüst, a harmadikba más. Szóva hát ott rengeteg vagyon vót. Átkutatott mindent. Fogta a kulcsot, megin a vállára. Bezárta. Evütte.

Este, mikor hazahajtott a legelőrü, a kulcsot hazavütte. Nem látta senki, hogy ű kulcsot hozott. Aszt bedobta a keréjkászolba. Van egy kis ollan kis vacak épüve benn, amibe az etetést ekiszítik. Aszt hítták valamikor keréjkászolnak. Ott az etetés alá a kulcsot aládobta.

Ej, jönnek a cselédlányok fejni. Aláűnek a lányok. Egyik a másikának kijabál: „Hozz edényt, nem fér az edényembe a tej.” Hát ünállá egy tehén többet adott, mint a másikná hat darab.

Ezen a királ is ekezdett tünődni. „Hogy létezik ez?” Hát ott a tej csak folt.

Másnap kihajtott. Megin be az erdőbe. Megin főmászott egy fára. Gyütt a másik órijás. Aszt is levágta. Megint aszt a kastélt taláta, amit az egyikná. Mindhároman vótak, mindeniknek kastélla vót. Hát mind a három órijást legyőszte szóva. Egyforma kulcsot, körübellü egyforma pénz, meg minden. Mindenikbe egy csomó fogoj is. Azokat szabadonengette.

Hát aszt akkor eis meglett.

Ű nyugottan az órijásországba legetetett. Megin hat hét etet.

Eccecsak hazahajt. Mer űneki szokása vót, ha hazahajtott, akkor a városon furullaszóva ment. Hát, mikor hazahajt, a város gyászba van. De ű azér a furulláját csak fujta. Futottak a cselédlányok, szolgálk elejbe:

„Hadd abba, hadd abba!”

Odase hederített semminek. Míg az istállóhoz nem ért, nem hatta abba.

Hát asztán vacsoráná előfогták a gyereket:

„Mikor látod, hogyhát illen nagy gyász van a házba, te meg itt furullázó?”

„Hát mi ujság?”

Oszt akkor emeséték. Mikor az édesaptya, hát a királ, megnősüt, egy hétfejú sárkánt fogadott e, vót az országba. És annak megigérte a királ, minden évbe egy tizennyócéves szüzlánt áldozik. Hát, hogy millen üdős vót a lány, aszt nem tudom, de arra a napra, mikor kérte, köllött tizennyócéves lenni. Hát az egész országba nem vót más lány, mint a királlány, aki arra a napra tizennyócéves lett. Hát aszt gyászullák.

E gondúkodott. „Itt valamit csinýáni kő.” Egy óráva előbb főket, hát mint szokott. Ellátta az állattyaít, reggelizett, leengette az állattyaít, lehajtotta a legelőre. Betért egy cukrászhó és vett valamit. Ennivalót, innyaivalót is valami üvegbe. Avva kihajtott. Behajtotta az állattyaít az erdőbe. Ű meg az erdő széllin megát. Megcsavarta a gyürüt: „Uram, édes Istenem,” aszongya, „aggy nekem egy koromfeteke paripát és acélpáncél ruhát.”

Mint kimonta, előtte termett. Feőtőszködött, főugrott a lóra és hajtott hát a sziklabarlanghoz. Katonaság, sok nép hát szóva kíserte a királlánt a barlang elejbe. De a nép az lennmaratt a hegyoldalba, csak a királ kíserte fel a lánnyát. De ű férehuszta magát, hogy ne lássa ütet senki. Amikor a királ ebucsuzott a lánnyát, a lánnyát megfogta, összeburitotta. Eszméletlen lett, éjcecségébe szóva.

Odaugratott elejbe. Előkaptá aszt az italt, aszt a fojadékot és a lánnak a szájábaöntötte. Elévette a sütemént, a szájába dugott. A leány megébbrett.

„Ne féjj drágám,” aszongya, „megmentelek”.

Hát eccercsak aszt látta, hogy a barlangajtón a sárkány okátta a tüzet. Akkor főugrott a lovára, elejbeugratott:

„Gyere ki, ha mersz! Itt vagytok.”

A kardra rászót. Négy feje leröpüt. Avva visszahuzódott a sárkány. Mer három nap követete. Mindennap négy fejje. Tizenkétfejú sárkány vót.

Odament a lánnyához. Egypár szót. „Máma szabad vagy.”

Hát igen örüt a kiráj. Lenn meg osztán paccsógtattak hozzá. (Itt tapsol a kezével a mesemondó.) „Éljen a rozsdáskardú vitéz!”

Nem tutta, ki legyen.

Hát másnap kihajtott a gyerek ujra. A lovát, aszt efelejtettem, aszt a szénapajtába tette. Ami a kirájé vót. Az öltönnyit szinte a három kulcs mellü tette, keréjkászolba.

Második nap kihajtott. Megcsavarta a gyürüt. „Uram, édes Istenem,” aszongya: „Aggy nekem egy szürke paripát és ezüst ruhát.” Meg lett.

Főőtőszködött, odaugratott. A királ ujra kíserte a lánnyát a hegyre. Ott ebucsuzott. Akkor a lány

má nem esett össze, akkor má bizott, hogy van segiccség. Pár szót vátottak egymással. Megin okátta a tüzet a sárkány.

Odaugratott. „Zsuppsz!” Má négy feje megin leröpüt. Akkor osztán visszament a lányhoz. Melleje út, meg beszélgettek. Ecce csak aszongya neki:

„Nincs maradásom!”

Megin megtapsútták. A legény etünt. A második lovat is bevütte megin abba a szénapajtába. A ruhát hazavütte.

Ejött a harmadik nap. Akkor má bővebben vását be, hogy együtt falatozzanak. Kihajtott. Marhájit behajtotta az erdőbe. Megin megszóllant, a gyürüt befordította: „Uram, édes Istenem, aggy nekem egy tiszta fejtér paripát és aranyruhát.”

Megtermett.

Behusztá magát az öltönybe, föugrott a lovára. Hupp! Má ott is vót. Leste. Akkor nem ment a lányhó, hanem a barlangajtóba ugratott először.

„Gyere ki,” aszongya, „máma jókedvem van. Birkózzunk.”

Még a tüzet nem okátta akkor, de mikor leszót, akkor osztán mutatta magát. „Supp!” Hát esőpörte. A sárkány végzett.

Odament a lányhó. Kipakút neki. Ű nem vette észre, mer valamikor a férfijak hosszú fűrthajat vi-setek, a férfi nem vette észre, hogy ujjárú lehuszta a gyürüt, és hát ott cirógatott, jáccott vele, belecsavarta a gyürüt a hajába. Férfi hajába. Szónyi nem szót felülre semmit. Hát persze nem is fésüködött úgy, mint máma. Az a szép fürt hajokat hát horták.

Ki vót adva az országba, aki az ű lánnyát megmenti, annak aggya. Ja, de hát völegény nem jelentkezett senki. „Miccsinájjon mast?”

Hát a királnak az vót hát a gondolattya, hogy az egész országba a vitézeket fölhivja egy kardvivásra. Talán az illető is megjelenik. Meg is jelent.

Hát hetvennyóc személ jelent meg. Ű vót a hetvenkilencedik. Megin fekete paripán acélruhába. Hát egy fő van kösztük mindenhol, minthát a katonaságná, aki vezényót. Jelenti, mikor megérkezett: „Hetvenkilenc ember!” Jelentkezett.

Aszongya, ossza fő huszasra.

Hát osztán husz embert kijelöt. Hát az egyikbe csak tizenkilenc kerüt. Ű beleugratott a közepibe, megforgatta a kardot, az egizset s földre pakuta. Mind kiszórta a nyeregből.

Hát akkor asztán megin paccsogattak. (Tapsol): „Éjjen a rozsdáskardú vitéz!”

Avva megpördüt, etünt.

Megin nem tuggyák, ki az.

Másik nap megjelent a szürke paripán ezüst ruhába. Akkor negyvenre osztotta fő. Leverte űket.

Harmadik nap aranyruhába, hófehér paripán. Hát az urak ottevótak készüve. Királlány is ott vót. Hát akkor megatta a böcsületet és leugrott a lórú. Legelősször a lánknak adott kezet, oszt a királnak. Hát úgy lekezezett, de a nevit nem árúta e. A királ meg az egész katonaságát a város körü körüizéte, hogy még egy egér se tuggyon kimenni a városbú vagy bejönni, hogy ne lássák. Hát ű meg mégis ement.

Hát ű visszatért megin hát az állattyaiahó. Visszatette a ruhájit és azután foltatta hát a munkáját.

Megin hat hét eltellett, nem jelentkezik a völegény. Hát osztán a királlány, aki a dadája vót, tuggya, mi az dada? Annak szót, hogy itt valamit köllene csinyáni. Hát a dada aszongya, hogy: „Én ismerek itt egy kártyavetőasszonyt a városba, jó vóna behinnya, talán főtuggya verni, hogy megtuggya mondani, ki az illető.” Hát aszongya a lány: „Ha az apám aszt megtuggya, hogy kártya által tuttam meg, hogy ki a völegény, az szégyenfejtje,” aszongya, „az kiirtana bennünket.”

„Ő,” aszongya a dada, „nem kő rulla kéccségeesni. Én,” aszongya, „tudom, mellik ör lesz a kapuba. Én magam kimegyek az asszonyhó és mekkérem. Ha csaló, akkor kivégesztessük, mer akkor ne garázdákoggyon az országba. Ha pedig igazat mondana, akkor jó jutalmat kap. Meg az őrt is megduggyok.”

Hát evve a dada elintészte a dolgot. Hát a jóasszony bejütt. Tisztességesen meghajult, köszönt: „Jóestét!” Kicsomagúta a pakli kártyáját, az asztarra tette. Aszongya:

„Kedves királkisasszony, emejje eszt a pakli kártyát,” aszongya, „három csomóra.”

Hát a királlány odanyút, három paklira megtette neki. Az első kártyát az asszony föfordította, lehúsztá, letette. Megnézte a királlányt. „Itt valami,” aszongya, „nincs rendbe.”

„Mi?”

„Ez a kártya má annyit mutat, hogy magának két kedvesse van, két völegénye van,” aszongya.

„Az lehetetlen.”

„Na,” aszongya, „maj mingyá kitudódik.” Az asszon hát aszt a csomó kártyát kirakta. Aszongya: „A többire má nincs szükség. Itt a kártya megmutassa,” aszongya, „magának két vőlegényne van. De a kettő csak egy.”

„Hát hogy ércsem?” Aszongya a királlaény.

Aszongya: „Maga szerelmes a tehénpásztorba. Másoccor,” aszongya, „a megmentőjébe is. Pedig a kettő,” aszongya, „csak egy. Merhát a tehénpásztor a megmentője is.” Hát asztán lemagyarászta neki. Aszongya: „Ha az én szavaimnak nem hisznek, tessék,” aszongya, „lesétányi az istállóba. Ott van három óriásnak a kulcsa, ahogy az órijásokat legyőszte. Ott a három ruha, amibe megjelent magaelőtt a sziklabarlang előtt, meg a kardvivásná is. A három paripa meg,” aszongya, „kinn van ebbe, meg ebbe a szénapajtába.”

Hát akkor a leány nem tulta örömibe, hogy miccsinájjon mast. Hát fogták magukat mind a hárman, le az istállóba. A szénát megemeték. Ott hát a három öltöny ruha, ott a kulcsok. A lovakra má nem vót kíváncsi a királlaény. Ha ez igaz, akkor az is igaz.

Visszatért. Jól megjutalmazta a kártyavetőasszont, meg az őrt is jól megdugta. De, hát hogyan hozzák eszt mast az édesaptyának, elő, a királnak? Hogy ők hogyan tutták eszt meg. Hát asztán mégis a királlaény kitalála, hogy ötet az édesaptya ugye rettenetesen szereti, hogy ü főketti az édesaptyát és aszongya neki, hogy ü álmodott valamit, hogy jöjjön e, megnézik, hogy igaz-e.

No, hát még az éccaka, még azon hajnalba az édesaptyát főketette. Az aptya szót is fogadott. Kettesbe lementek az istállóba. Hát a szegény legén éppen mosakodott. Meghajút, köszönt.

„Bocsánat, fenséges királlom,” aszongya, „szégyellem magamat, hogy így találom magamat.”

„Ó,” aszongya, „fijam.” Az öreg így a fején végigsimitott. (Ekkor hozzám lépett a mesemondó és az én fejemen végigsimitott.) A gyűrűbe megakatt az ujsa. Kiveszi a gyűrűt. „Hát fijam,” aszongya „te a gyűrűt nem az ujjadon hordod, a hajadba?”

Akkor letérdet, összetette a kezit. „Fölséges királlom, elvagyok árulva.”

De az öreg nem bántotta. Odament a kerékjászolhó, fogta a vazsvillát és a szénát megemete vele. Hát látta, hogy ott vannak a drága öltönyök. Megfordút, odament a gyereke:

„Fijam, itt a lányom keze. Neked adom. Nemcsak azért, hogy a lányomat megmentetted, máskü-lömben is.” Aszongya.

Ott köllött hagyni az istállót.

Na, ez megvót. Hát aszongya: „Mast intészkegyünk, hogy menné gyorsabban összekerületek.”

Hát valamikor nem úgy vót, hogy mindenfille iratok köllöttek háromhétig kifüggeszteni. Azokná egy-két nap alatt megtörtént.

Hát ott osztán elmonta az összes vendégek között. Aszongya:

„Trónörökös lettem, de,” aszongya, „nekem, szegény árvagyerek vagyok, voltam,” aszongya, „de több kincsem van, mint az országnak. Persze aszt nem monta, hogy üneki még van. Se a lánnak, senki-nek. Akkor asztán megmonta, hogy ü kicsoda, hogy ü mit vitt végbe. Ott emonta az urak előtt, hogy az öreg királ sirvafakatt a népek előtt, hogy ü kit fogadott az orszádjába. Hogy micsoda vitész.

No, hát osztán ott mulattak, ittak, ettek. Aszongyuk, étek, haltak is. Aki megmaratt, az máma is él.

Evve vége lett. Meg ott mikor leatta az ízéjit, etünt a kard, etünt a furulla, etünt a gyürü.

Akkor lett vége.

46. A HÁLÁS ÁLLATOK

Hát vót valamikor egy szegény özvegyasszony. Annak vót három fija. De igen szegények vótak. A leg-fijatallabbikat, aszt hülének tartották.

Hát az üdössebbiket annyira zavarta má az anyja, hogy mennyen má valahova és valami munkát vagy ugye hát valamit, pár garast hozzon a hászhó. Hát hamubú sütött neki pogácsát. Avva utnakindút. Elérkezett egy erdőbe. Megehüt. Leüt. Odasompolgott egy sánta róka. Kért tülle alamizsnát. Aszt felete:

„Magamnak sincs. Keress magadnak!”

A róka otthatta, ement.

Hát az erdőbű kiért. Valami nagy uradalom vót ott. Hát beállított munkájér. Attak neki. Ha huszonnégy óra alatt eszt megtuggya csinyáni, kap egy zsák aranyat. Ha nem, akkor lefejezik.

Hát a gyereket nem fejeszték le, hanem fémhóttig agyonverték. Négykézláb mászott haza. Üresen.

A második kiröhögte. Ement az is. Éppen úgy járt, mint ez. No, hát osztán a fijatal megszóllant:

„Két okos evót. Fédöglötten jöttek haza,” aszongya, „üresen. Majd a buta, a bolond emegy. Az majd hoz.”

Az annya sütött neki pogácsát hamuból. Ement. Ugyanazon az erdőn keresztű, ahon a két bátyta vót. Leüt, hogy ebédül. Megjelent a róka. Három lábón, negyediket huszta. Odamegy hozzá.

„Pajtás, aggy egy kis alamizsnát.”

„Csücsüj le,” aszongya, „falatozz.”

Együtt ebédütek. Megvót az ebéd. Lehuszta a lábbelit a gyerek, leszabott egy darab rongyot. Itt hát aszongyák, kapcarongy. Nem? Bekötötte a rókának a lábát.

A róka mekköszönte. Aszongya neki:

„Pajtás, köszönöm,” aszongya, „az ebédet és a szivességet, amit csinyátá velem.”

Hát hátranyút a róka és kihuzott háromszál szórt a hátából.

„Itt van pajtás,” aszongya, „eszt jó becsüd meg. Ha valamikor,” aszongya, „bajbakerüsz, fogj egy szál gyufát,” aszongya, „égezd el eszt a háromszál szórt. Ott leszek segiccségedre.” Aszonta.

Hát avva ebucsusztak.

Hová kerüt a gyerek? Ugyanabba az uradalomba, ahol a bátytaji vótak. Kivezették, megmutattak neki egy irtózatós nagy tábla buzát. Eszt huszonnégy óra alatt leköllött aratni, berámúni, kicsépüni. A másik tezsverék valami más munkát kaptak így. Nem tutták végrehajtani.

„Ennire ne legyen gondod, az innivalóra se. Aszt állitunk. De huszonnégy óra alatt rendbe kő lenni, ha nem, fejedet veszed.”

Szszámat attak neki. Hát kiment a gyerek kaszáni. Este lett, de aszt se látta ám azon a táblán, hogy ekeszte-e már aratni vagy se. Akkora vót a tábla. Reggere meg hát legyen kész. Hát bizony a gyereket efutotta a bubánat. Mitévő legyen ő?

Eccercsak eszibejutott: „Hopp! Talán rókakoma tud rajtam segíteni.”

Fogta aszt a háromszál szórt, elővette, meggyujtotta. Egyet lobbant, a róka meg ott át. „Mi baj van pajtás?”

Aszongya: „Nézz körű,” aszongya, „itt ez a nagy tábla buza, reggere, meg erre az üdőre eszt le is kölleném aratni, haza is hordani, mekki is csépüni.”

„Hukk!” Aszongya a róka. Egyet morkant. „Feküggy le, alugyá jó,” aszongya, „maj én megcsinálom.”

A róka egyet sippantott. Ami a világon létezett egér, az mind ottermett. Azok leharapták a buzát. Egykettőre levót harapva. Hát ez meg van, fekszik. Az egereket ekergette. Sippantott egy másikat. Megérkesztek a hörcsögök, akik jó tunnak hordani. Azok hazarámúták a buzát.

Harmaccor megfujja a sipot. Akkor megjelentek a galambok. Azok tisztázták a buzát.

Mekkapta a zsák aranyat. Vigan, énekszóva ment haza. „Itt a bolond,” aszongya, „de nem jött üresen, meg dájdalomma. Jókedvve, sok pénzze.”

47. A MÁSVILÁGBA VEZETŐ HÍD

Szintén vót hát egy szegény özvegyasszony. Annak is három fija vót. Ais ekergette a fijait, hogy menyenyenek.

Hát az üdősebbik utat vállasztott, elindút. Utközbe talákozott egy jó öregemberre. Jónapot köszöntek.

„Hová mész?”

„Szolgálatba.” Felete neki. „Szegény anyám, két öcsém otthon,” aszongya, „sinlódik az inségbe.”

„Na jól van,” aszongya, „fijam, akkor ejöhecc énvelem. De nálam az esztendő csak három nap. Te ha megteszed, kapsz egy láda aranyat.”

Hát jól van. Elmentek.

Szép épülettye vót az öregnek. Megvacsorásztak, lefekűttek. Regge a gyereket az öreg föketette.

„Kell fő fijam,” aszongya, „itt vannak a birkák, hajcsd ki a legelőre űket.” Adott neki egy kis doboz, ekkis űveget. Aszongya: „Fijam, ebbe a dobozba aszt tész, amit a juhaid legenek. Az űvege meg,” aszongya, „abbú a vizbű hozz, amit isznak.”

Hát a gyerek bizony kihajtotta a juhait. Ű meg ment utánok. Elérkesztek egy nagy folóhó. Nem vót hid, csak egy közönséges fá vót keresztű. Hát a birkák egyenkint szépen keresztűsétátak. De a gyerek nem mert. Pedig vót kösztűk egy kos, az mindig dörgűlödött mellette. Csak aszt nem mondta: „űj fő a hátomra, aszongya, „én átvizszek.” De annyi esze a gyerekeknek nem vót.

Hát a juhaid ementek, vissza is jöttek. Se nem látta, mit esznek vagy isznak. Hát, mikor az összes birkáji mind benn vótak a hidon, leszalatt hama a vizhe, ekkis gaszt összeszedett. Belegyűrte abba a skatulába, dobozba, meg a vizbű merített az űvege. Avva szépen hazament.

„Na, fijam,” aszongya, „megérkeszté?”

„Meg uram,” aszongya.

„Na, hosztá-e, amit ettek, ittak?”

„Igen.”

„Fijam,” aszongya, „ó, nem az. Téged nem tudlak hasznáni.” De a zsák aranyat nekiatta. Minda-mellett evihette.

Megy hazafelé. Egy csárdába szót a zene, hangosodott. Betért. Ott evették a pénzét. Űresen ment haza.

Ement a második fickó is. Nettó ügyjárt, mint ez.

Ement a harmadik. Szintén mind a három gyerek egy gazdához kerűt. Má az öreg fogatta űtet utközbe. Hát osztán meséte az öreg, hogy kettő má itt vót, de egyikse tutta tejjesíteni a szolgálatot. „Hát még teveled megpróbálom,” aszongya.

„Én uram, mindent megteszek.”

Regge osztán ki is hajtott. Mekkapta ű is a doboz, az űveget is. Hát, mikor a hidhoz ért, az öreg kos ekeszte hát gyuródní. „A,” gundúta magába, „te megbírsz engem.” Fölűt a kosra. Szépen át is vitte.

Hát osztán továbbmentek. Hát az űtszélén állott egy kápolna. Hát a birkák mind a kápolnáhó hu-zóttak. Ott letérdetek. Egy vót kösztűk, az megrászkódott és pap lett belűle. Kinyitotta a kápolnát és minden juhaid megáldozott. A gyerek is szépen odatérdepűt. Aszt is megáldozta. Azután fogott valami kehelt és sorba a juhaid a gyerekke egyűtt megitatta.

Mikor kész vót, akkor főszót, hogy legyen szives abbú az ennibű, amit a juhok kaptak, ebbe a dobozba teygen. Amit ittak, az űvege.

Hát meg is kapta.

A pap megin, mikor befejeszte, kigyűtt, megrászkódott, megin csak juh lett. Megfordűtak, szépen sétátak haza.

Hazaért. Az öreg má leste, hogy mive tér az vissza. Fogatta.

„Na, fijam, hosztá-e, amit ettek a juhaid, meg hosztá-e, amit ittak?”

„Igen uram, hosztam. Tessék.”

„Ez igen.” Megveregette a gyerekeknek a vállát. Aszongya: „Tisztességes ember vagy. Nem köllesz háromnapot szolgáni,” aszongya. „Mit kívánsz most? Három tál aranyat?” Tál vót, nem zsák.

„Három tál aranyat, vagy a lelked űdvösségit?”

A gyerek gondúta, aszongya: „Uram, mind a kettőre gondoskogyá.”

„Hátha mind a kettőre akarod,” aszongya, „mekkapod. De egyre,” aszongya, „figyelmesztetek, ha hazamész,” aszongya, „egy csárdát talász utközbe. Szól a zene, kerűd ki, ne tərj be, mer ügyjár, mint a bátyaid, hogy űresen mész haza.”

Akkor kikerűte a csárdát. Hazavitte a három tál aranyat.

Űgy hát osztán végezett.

48. AKI HAMARABB MEGHARAGSZIK

Szintén egy szegény özvegyasszony vót. Annak is három fija vót. Ais ekűtte szolgálni űket.

Hát az első etért hát egy gazdához. Megfogatta.

„Ha a kakukk kiját, ki van az esztendő. Kapsz egy tál aranyat, ha elvégzed. De, ha valami nem

teccik akár teneked, akár énnekem,” aszongya, „jogod lesz, az orromat lemecceni, vagy én a tizedet,” aszongya.

Hát hogyan járt szegény fiju?

Nem tudta megtenni a kötelességit, mer nem kapott enni. Koplát. Főütötte az orrát.

Szól: „Nem teccik?”

„De nem ám,” aszongya, a fiju.

Fogta a kést, lemeccette az orrát. „Elmehecc!”

Csufon ment haza.

„Majd én kibabrálok,” aszongya másik, „ha én is odakerülök.”

Ais úgy járt, mint a bátyya, ais orr nélkü ment haza.

Elment a harmadik. Megmagyarázták, hogy hol és hogy van.

„Majd én,” aszongya, „elbánok vele.”

Hát elment. Meg is fogatta. Vacsoráztak este.

„Mi lesz holnap a munka?”

A gazda aszt feleli: „Amit az alsó szomszédod dolgozik, te is aszt csinádd.”

Hát a szomszédná meg mi volt? Szalmás háza volt. Keszte a zsuppokat leszennyi, hogy frissen tömi. Az övé meg cserepes volt. Föl és szórta a cserepeket le.

Nem mert szóni a gazda. Ez szombati nap vót. Szombaton este kiatta a parancsot. Aszongya:

„Fijam, hátul van egy kis foló a kertembe. Nekem,” aszongya, „csináll egy hidat. Ha egyik lábomma lípek, legyen a hid kemény, másik lábba lípek, legyen puha.”

Hát a gyerek spekulát. „Aj, ez hiszen má meg van. Hama kész lesz a hid.”

Bement a birkaólba, sorba egypárszázat lemetét. Osztán horta ki. Egyik felin a fejeket rakta. Az jó kemény. A másik felin meghát a gyomrokat rakta le. Ott puha. Hát megcsinyáta a hidat, kész vót.

Mikor ement hát az asszony, az asszony aszongya:

„Fijam, az étel,” aszongya, „ott van a tűszhelen, rakj a tűzre, meg tégy bele petrezselumot,” aszongya.

Hát a kutyát meg petrezselumnak hítták. Fogta a kutyát, a fazékba dugta. A lábaji fönn kiátak neki.

Hazagyönnek. Összezsaptya a kezit az asszony:

„Hát,” aszongya, „montam neki, hogy petrezselumot tegyen bele.”

Hát beletette. Ujra köllött főzni.

Hát harmadik nap az asszony kiment a kertbe, főmászott egy fára. Betakarta magát és ekezdett kiabáni: „Kukukk, kukukk!”

„Ej,” aszongya a gyerek, „gazduram, én még kukukkot sohase láttam, de eszt mast mégis megnézem.”

Ement a kertbe. Láta, hogy ott fönn ül. „Hát gyere le!” aszongya. De hát az nem mozdút. Fogta a fát, jó megrászta. Leesett a fárú, kitérött a nyaka az asszonnak. Meghat.

A paraszt eszt látta. Efutotta a méreg. „Gyere,” aszongya, „ki van az esztendő.”

Odatette neki. Hát, aszongya, meggyilkúta a feleségit.

„Tán nem teccik?” aszongya.

„De nem ám!”

Fogta a kést, Egybű lemeccette a gazdának az orrát. Aszongya:

„Mast fizess ki.” Kiköllötte fizetni. „De,” aszongya, „követelem ám a két bátyámnak az orrát is.”

Az hazavütte a két bátyának az orrát is. Jó kibabráta a gazdáva.

Ezek gyerekmesék.

49. A HÁROM TESTVÉR ÉS AZ ÖRDÖG

Hát volt valamikor három tezsvér. Fijuk. De árvagyerekek voltak. A szülejik ehaltak, magukramarattak. A kösség népe meghát mindig hajtotta őket, minekután hát nem szerettek dógozni. Egy szép napon az idősebbik aszongya a tezsvéryejinek:

„Tuggyátok-e mit? Most összeszeggyük magunkat, emegyünk hát a nagyvilágnak.”

El is indútak. Egyik napra a másikra csak abbú étek, amit koldutak. Dógozni nem akartak. Elfogták a csöndérek úket, bezárták. Hát rossz vacsorát is kaptak. Az üdösebbik aszongya:

„Hát, tuggyátok-e mit, tezsvérek? Megszöktyünk!”

Nekimentek, a vasrácsot kiszabták. Meglógtak.

Hát csak mendegétek, mendegétek. Elértek egy erdőbe. Az erdőbe az üdösebbik mindig csak a fát vizsgálta. Egy fáná megáll. Aszongya: „Gyertek ide tezsvérek. Nekünk már a világ ugyse ér semmit, mibelöllünk csak börtöntöltelék lesz, itt van három szép ág, arra fára fölakasszuk magunkat.”

Bele is egyeszték. „Hát jól van.”

Aszongya az üdösebbik: „Térdepeljete le és imádkozzunk, hogy az Isten nevíbe a másvilágra megyünk.”

Letérdepítek, meg imádkoztát, Mikor keresztetvetete, megjelent nekik az ördög. Jágerruhába! Minthát a vadász. Aszongya nekik:

„Tezsvérek, ha az én szavamat megtarcsátok, ti örökké boldog emberek leszete.”

„Hát mit fogaggyunk el?” aszongya az üdösebbik.

„Csak egy szót. Mász nektek nem szabad mondani: Mink hármán tezsvérek a pénzér és ez úgy lesz jó.”

Elfogaggyuk!”

Hát az ördög adott mindegyiknek egy tarisznyát. Az tele vót arannya. „Ebbú sose fog kifogyti, míg tik éni fogtok. Ammindig telelesz. Azonföllu, ha nincsen enniavótok, itt van sonka, szalonna, minden a világon. Itt, ami köll, foghattok.”

Oszt elindútak. De atú a perctú fogva úk mász nem tuttak kiejteni, csak mindig aszmonták: „Mink hármán tezsvérek a pénzér és az úgy lesz jó.”

Hát, asztán mentek, mendegéltek. Elérkeszete egy csárdához. Estefelé vót az üdö, oda betérte. De beszéni nem tuttak, csak mutogatták, hogyhát alunnyi szeretnének, hogyhát aggyon helet nekik.

A kocsmáros aszongya: „Mennyete föl a pallásra, ott a szénán alhattok.”

Hát fölis mentek a pallásra. Se inni nem köllött, se enni nekik vacsorára.

Hát, mikor eccer má sötét vót, mit látnak? Hogyhát világosság lesz. Gyütt a kocsmáros a lámpáva, meg a cseléggye, meg a felesége. Nagy fejsze van a kezökbe.

Hát ezek huszták magukat az esztergya felé, hogyhát ne vegye észre. De nem öhozzájok mentek, hanem ellenkező irányba. Ott vót egy gazdag kereskedő. Aszt meggyilkúták, meg kirabúták.

Hát ez a három tezsvér csak maratt, maratt. Regge, mikor főkenek, az udvaron átat a csendörök. Már a kocsmáros jelentést csinát, hogy ezek gyilkosságot követtek el.

Hát a három tezsvért bizony letartósztaták. Evütték hát erős börtönbe. Hát ott hijába faggatta a bíróság, ezek mász nem montak, hogy csak mindig aszt:

„Hármán tezsvérek a pénzér és az úgy lesz jó.” Mász nem tuttak kiejteni.

Hát ellettek itélve akasztófára. Mind a három. Pap jött hozzájok, püspök is megjelent, hogy gyónnyanak meg előbb, mint kivégzik. De úk mász nem montak. Hát oszt a bíró átatta a hóhérnak, hogyhát hajcsa végbe. Hát mind a háromnak a sámedlit odaállitották. Fölátak. A kötelet is a nyakáratették, csakhát meg nem huszták a kötelet még.

Egyet villámlott és az ördög megjelent. Aszongya: „Tezsvérek, ettú a perctú fogva szabadok vagytok. Beszéjjetek,” aszongya.

Hát a három fíjunak a szája megnyillott. A kocsmáros is jelen vót, a kocsmárosné, meg a cseléggye is. Hát osztán kimonták:

„Hogyhát mink büntelenek vagyunk. Mink senkinek sose ártottunk az íletbe, meg nem is akarunk. De a tettesek itt vannak jelen.”

Hát persze a csendörség, minden, jelen van ollankor, karhatalom, mingyá aszt a hármát előkapták. Ezek helett aszt a hármát fölakasztották.

Akkor az ördög aszongya: „Títeket sose kaptalak vóna meg. De helettetek itt van a másik három.”

Hát aszt a hármát az ördög kapta meg. Így hát a három tezsvér szabaddá ment. Szabad nyelvük lett és a táskájuk mindig teli vót arannya.

Ha ki nem ürít, most is tele van. Én is efogannám.

Evve vége vót.

50. VIGYEN EL AZ ÖRDÖG

Hát volt valamikor egy igen uzorás zsidó. Hozzáment egy szegény suszter kőccsönkérni. Adott is neki a zsidó.

„Erre, meg erre az üdöre,” aszongya, „visszafüzed.”

De a szegény suszter sohase tulta visszaadni neki. Mindig a nyakára mászkát. Csak várjon, csak várjon, majd meglesz.

Arra kerüt a sor, az uzorás dobraverette a suszter házát. Hát rendbe van. Segiccség nincs. Eljött a nap, hogyhát licitállák.

Hogy a zsidót ecsipte asztán az ördög utközbe, hát együtt mentek a zsidóva, az uzorássá. Ott egy ember szántott a lovakka. Mindig aszt kijabáta: „Az ördög vigyen e benneteket, az ördög bujjon belétek.” Mindig átkozta a lovajit.

A zsidó megtaszította az ördögöt.

„Hallod, mit mond ez?”

„Ó,” aszongya, „pajtás, ez nem mongya aszt szivbü. Csak hagy morogjon.”

Mentek tovább. Megin egy ember szánt szarvasmarháva. Ammég csúnyábbá szitta a marhájit. „Hogy az ördög vinne má e benneteket.”

Megin meglökte a zsidó: „Nem hallod, mit mond ez is?”

„Esse mongya szivbü,” aszongya.

Hát osztán mentek, mendegéltek. Elértek hát a felszínre. Sok nép együtt vót. Má lesték, mi lesz itt. Szegény suszter letérdet elejbe, a zsidó elejbe, könyörgött összetett kézze, könyörüllön rajta, mi lesz a családgyáva, hovamennek?, „Majcsak kerülök pénszhez, hogy megtudom fizetni.”

„Nincs kegyelem, ölöget vártam.”

Na, akkor a suszter főugrott, aszongya:

„Hátha nincs mentség,” aszongya, „vigyen el az ördög!”

Ej, az ördög ekapta. „Ez most szivbő monta,” aszongya, Meg fogta, meg az uzorást elvitte.

Itt a vége, essék a vízbe.

51. RABLÓK A HORDÓBAN

Hát valamikor régesrégen volt egy igen szegény suszter. Az a város szélin lakott. A szomszéggya meg kádár vót. Mind a kettő igen szegény vót. De magtalanok.

Hát a suszter eszánta magát. Aszongya a feleséginek:

„Anyukám, nem birom,” aszongya, „emegyek, fölakasztom magamat.”

El is ment. Ement hát egy erdőbe. Ott nézegetett, nézegetett. Föis mászott egy fára. Ahogy a fán föntt üdögét, eccecsak hangokat hallott. Kik gyüttek? A zsványok! Meg véletlen épp aszt beszéték, hogy senkise maratt odahaza, ha máma a tanyájukra kerüne valaki, az mindent ehordhatna, rabúhatna.

De hát üt nem vettik észre, a betyárt. Csak hallgatózott. Ementek a zsványok. Leja fáru és ke-reste hát a csapát, a nyomokat. Meg ement. A nyomon ráakatt hát a betyártanyára. Ott fogott egy lepedőt, aszt telirakta arannya. És ballagott szépen haza.

Másnap regge ement a kádárhó és ekérte a fertált.

Abba mérte az aranyat. Aszt ekkicsit nedves volt a feneki, pár bennragatt, mikor az asszon vissza-vütte.

„Na, ezeknek sok pénzük kő lennyi most, fertálba mérük a pénszt.” De annak is jólesett. Hát asztán elis meséte a suszter a szomszéggyának.

„En is emegyek, hozok.” Elis ment. De a szegény ember beleharapott a gyöpbbe. Ecsipték, meggyilkúták. Jaj, de a szegény kádár nem jön haza. Az asszon sirt, sirt.

„Na,” aszongya a suszter, „majd én emegyek, én hazahozom.” Haza is hoszta. De még egy sereg aranyat is. Megint kerüt hát. A holtat is ehoszta, meghát pénszt is hozott még magának.

Há, mikor a zsványok hazamennek, se halott, a pénzbü is sok hijányzik. Hát kikő deríteni, hogyhát ki tört minálunk be.

Hát küldött ki kémekeket kuttatnyi. Mindenféle csapatokat. Marhakereskedőnek, disznókereskedőnek, mindenfélenek ki atta, hogy földözzék föl. És fölföldöszték.

Eszt a suszter nem vette észre, hanem a kádárné, hogyhát ezek a házon kívül átak és ott rajzútak. Hogy lerajzúták a házat. Hát a suszter aszongya: „Asszonyom,” aszongya, „innej valahová meneküni köllünk, mer ezek éjje megjelennek,” aszongya, „minket tönkretesznek.”

Hát ugy is tettek. Ementek rokonyokhó valahová. A házuk üresen maratt.

Hát gyűttek a zsványok. Üres, semmi sincs. A vezérök aszongya:

„Ti, semmirevalók,” aszongya, „engem férevezettetek.” Lelővette őket. „Majd én emegyek,” aszongya, „mekki is deritem.”

Hát a pajtások: hát hogyan és miképp? Aszongya: „Készíccséték el a szekereket, lovakat. Hordókat rakunk fő,” aszongya. „Emegyünk borkereskedőnek.”

Hát oda is kerűtek abba a városba, ahun a suszter lakott, meg a kádárné. Hát ott vót egy nagy kocsmá, oda bejártak éjjeli szállásra. De a hordókba nem bor volt, hanem emberek.

Hát ott szállást kértek. A kocsi az udvaron átak. De ki vót velök csinyáva, hogyhát űk majd jelt adnak, hogy mikor gyűjjenek ki hát a hordókbu. És emeleten kaptak szállást. De, hát akik szabadon vótak, azok a kocsmába mulattak.

A cselédlán meg kint mászkát későn vízer a kuton, meghallotta űket, hogyhát űk beszének a hordóba. Az asszonnak besugta. Az asszon bement a vendégszobába, mongya az urának: „Gyere ki ekki-csit!” Magsugta.

Na, hát a kocsmáros ement mingyá a csöndőrségre, jelentett.

Hát a házat körűfógták. Mekkiatta a parancsot a cselédlánnak hát a rendőrtiszt, hogy a keszliket raktya, meg horgya tele vízze és forrallon vizet. Hát az megis történt.

Hát mikor a víz má forrott, a rendőrség fógták, hát horták a vizet, meg a hordókat tötötték forró-vízze. Leforrászták űket.

Ezek azokfelű nem tuttak semmit, a másíka, a fők, meg a kocsisok. Hát, eccesak kezdik ám a kavicsokat dobáni a hordókra az ablakon le. No, osztán előkapták azokat, ott mind lemészárótták űket. Csak a főjüket nem, a vezért.

„Te mekköllöd mutatni, hol a tanyád.”

Nahát osztán másnap kitudódott.

A suszter meghallotta, hogy mi történt hát itt a városba, hogy a rablókat leforrászták, kocsisokat, egymást, mindent lemészárutak. A suszter odament hát a kocsmába. Hát a sok csöndőrség, rendőrség, bennvót. Mulattak. De, hát a rablóvezér is ott vót. Asztán férrehítta a csöndőrtisztet, annak megsúgta, aszonta: „Ez magukat férevezeti. De én tudom, hogy hol van a tanyájuk,” aszongya. „Ha részes leszek a holmibu,” aszongya, „én magukat elkisérem.”

Tuggya Isten, hány szekérre holmit hortak el a tanyájukbu. Nagy földalatti tanyájok volt. Még hát a suszter ott is kapott egy sereg borravalót. Meg élelmet is. Minden volt ott.

Igy asztán két felesége lett neki. Na, hát szegény ördögnek nem vót kije. Őneki meg öleg van mast. Hát együtt élünk.

Még ha meg nem haltak, még most is élnek.

[Erdélyi Magyar Adatbank]
Gaál Károly: Aranymadár. A burgenlandi magyar faluk elbeszélőkultúrája

BALLA JÓZSEF
52-66.

52. FERKÓ BÁCSI A POKOLBAN

Vándorút a Ferkó bácsi. Ement a városba. Kivót téve a fekete ászló. Kérdeszte, hogy mér van kitéve a fekete ászló. A kocsmáros aszmongya, hogy evütték a királnak a leányát s nem talállák, hogy hol van. Má sokan ementek keresni, de vissza egyse gyütt.

Ferkó bácsi: „Én is emegyek. Mekkeresem hát én. Hát má a többi nem gyött vissza, maj én mégis visszagyüvök.”

Hát osztán a királ kérdi, hogy mi a kívánsága vagy mit akar. Aszmongya: Két rossz sárga ló kő neki. Asztán, aszongya, maj ü azokka emegy.

Meg lett. Vettek neki deszkát, lovat kettőt.

Asztán utraket pokol felé. Asztán útba szalatt ekkis nyul. Aszt fővette. „Jó lesz valamikor nekem még.” Beletette a zaboszsákba, asztán bennhatta.

A nyul csak nyótt, nyótt, zabot ette.

Megint csak ment, mendegét. Ecce csak odaér asztán a pokolnak a tornáccára. Bejárt a két rossz sárgáva.

Hát asztán lerakta a deszkát az udvaron. Fűrész, fejszét leszedett a szekérrü. Nekiment fűrészüni. Akkor asztán nekiment igye, ceruzáva kimérte.

Eccecsak meglátta az ördögnek a fija. Odament, kérdi tüle:

„Bácsi, maga micsinál itt?”

Aszmongya: „Mit kérdezed?”

De ü nem vót neki megelégedve. „Hát mongya meg mégis, miccsinál itt?”

„Ne kérdezd,” aszongya, „ollan sokat. Most ide csinyállok menyországot, asztán a pokol ellesz törüve, nem lesz itt.”

Megijett ám az ördög fija. Futott az aptyáhó mondani, hogy „Nem ke ide hagyni menyországot épünyi, mer hová leszünk mi.”

„No, menny vissza, kérdd meg, mi a kívánsága, osztán ki kő vele egyezni, hogy takaroggyon in-nejt.”

No, hát hallgat a kis ördögfi. „Bácsi,” aszongya, „mit kíván? Hozzunk magának pénst?”

„Nem kő nekem. Pénzem több van, mint nektek. Nekem a királleán köll.”

Aszmonta: „A,” aszmongya, „aszt nem aggyuk oda.”

„No, hát akkor tovább dolgozom, épülöm tovább a menyországot.”

„Ne csinyájja aszt!”

Nem bánnya, aszongya. Csak csinyájja, csinyájja.

Megin gyütt a másik gyerek.

„Ne csinyájja,” aszongya, „a poklot ide, menyországot, inkább odaggyuk a királleánt.”

Főrakta.

Müre viszi egy darabig ott, mégis csak aszongya, hogy abba nem mennek bele, hogy a királleánt eviszi ojjan könnyen.

„Akkor,” aszongya, „azé lesz a királleán, aki nagyobb tud kiáltni.”

Na, hát aszongya neki az öreg, hogy kiáccson az.

Ja, ollant egyet kiátott, hogy Ferkó bácsinak mingyá evállott neki a fülö, letörött a fülö neki.

Asztán aszongya: „Most kiáccs te!”

„De,” aszongya, „ha én kiátok, akkó te megsüketűsz.”

Ráteszi az agykarikát a fejére. Verte, kucigáta.

Hogy haggya e. Má jó van!

„Nem, nem, Nézd,” aszongya, „az én fülem leesett, teneked a fejed fakad szét.”

Nem birta ki. Inkább ne tegye rá. Vigye a királleánt.

Ja, az aptyának mégse teccett.

„Most ereggy mégecce utána. Aki jobban tud futnyi, azé lesz a királleány.”

Ja, mit vót tenni. Aszmongya: „Hogyan fussak?”

Gondúta, üneki van ekkis nyul a zaboszsákba. Aszongya:

„Hát fussunk, de énelem ne fuss,” aszongya, „mer ha én futok, akkor kimenek a világbü. Én olan jó tudok. Van egy kis ötéves fíjam,” aszongya, „fuss avva.”

Na, jó. Hát levette a nyulat, bevágott az üllepinek. Dehát akkor a nyul már jó ment ám. Utána mutat:

„Ott szalad a fíjam!”

He, hát az ördög nem érte el a nyulat.

Mast is szalannak még, ha meg nem állottak.

Hát akkor asztán kiért a pokolnak a tornáccábú. Akkor má hát hazahozta a királlánt.

Lett osztán egy nagy lakodalom. Az öregek előléptették istállómesternek. Még, ha meg nem hal-
tak, most is ének.

53. ERŐS JÁNOS

Volt ecce egy erős János. Az nem dógozott. Egész nap csak alutt. Vót neki egy öreg édesannya, az tar-
togatta.

Ecce mégis, a szomszédba épületfát húsztak föl, kíváncsi vót, hogy mit kiátóznak, hogy „Hóbauf,
hóbauf!” Kiváncsi vót arra a szóra, megnézi.

Hát sokan tóták fő asztat a kis fát, az épületfát a házra. Aszmonta: „Ti, nyomorútak, ha odame-
gyek, mingyá főszórom az egészet, nem is kellettnek.”

„Ó, te falukódussa, te akarsz itt dóguznyi?”

Odament, főszórta nekik.

Megteccett az építómesternek. Aszongya, ez jó lesz üneki.

Mennyi pénst ü megspórol.

Szombaton adott neki sok pénst. Vitte haza az öreg anyyának. És csak örüt az annya neki, hogy
ennyi pénst keresett az ü fíja. Örüt neki minden szombaton.

Vót egy okos bíró. Aszmongya, ez jó lesz üneki szógának. Mingyá ki is csinyáták. Csinyátak szer-
ződést. Vérre írták alá a nevöket, hogy aki megbánnya a dógát vagy kinek nem teccik a szegődés, ami-
re szegöttek, annak szíjjat húznak a hátábú.

Hát a bíró belement. Hát, jó van. Másnap aszongya:

„Emész az erdőre. Ott van énnekem,” aszongya, „egy kanászom. Már kilenc esztendő óta nem
vót itthon. Ott lehet ám má sok malac, meg disznó. Menny utánok. De vigyé veled,” aszongya, „tisza
fehérmüt, mer má kilenc év óta nem változtatott ruhát. Emmá szennyes lehet, meg piszkos. Húzza
fő aszt a tiszta fehér gatyát, meg az inget is vegye rá.”

Hát ment. Hát látta ám, hogy ott jár egy fekete. Vaddisznók vótak az erdőbe. Asztán vót egy sán-
ta. A medve mindig megakarta fogni aszt a sánta vaddisznófiut. No, osztán meglátta a János. No, oszt-
án nagyot kiátott:

„Miklós! Gyere ide. Hosztam tiszta fehérmüt, üngöt, gatyát. Kütte a bíró úr.”

„Hm!” morgott a medve neki. „Mhm, mhm, mhm,” hogy még nem, majd, majd...

„Ne majdogass,” aszongya, „csak gyere ide.” Mingyá megmérgezett. Kirántott egy tölgyfakarót,
asztán fejbevágta a medvét. Akkor megértette a medve. Persze hát kicsit el is szédüt. Odament, megra-
gatta a fejit és fehúsza a medvének. Mekkötö, a fejer ünget rá, meg beütött neki:

„Megyünk haza, hajcsunk haza!”

Hát hajtották az egész vaddisznót. Haza a faluba. Meglátta a falunemzedék, hogy a sok vaddisznó
rohanik a faluba. Bezárták a kapukat mind. Még a bíró is.

Hát utána előment, mikor a bíró udvarára kerüt a sok disznó. Mekkanyaritotta őket, visszahajtot-
ta. Belökte a kaput. Mind behajtotta oda, a medvéve együtt.

Osztán a bíró meg bebujott a szobába. Behúsza a zsalut is, hogy nehogy a disznók oda bemennye-
nek.

Hát, hogy a medve látta, hogy most üres, tiszta a helzet, akkor meg a kerten mászott ki. Osztán
megin ki, megin az erdő felé.

Aszongya: „Má a Miklós megszökött, megin megy az erdőre. Nem teccik a faluba neki.”

Aszongya: „Miccsinájjak evve a sok disznóve?”

„Hát miccsináná? Lekö őket mind öni. Oszt majd csinálunk egy nagy kutat, osztán oda beszó-
d őket.”

Jó lesz. Nekiment. Fogott egy nagy karót, osztán fejbeverte őket, leszurta mindenegyfit.

Most nekiment pörzsünyi. Mekkel pörzsünyi. Bírónak vót egy nagy kazalla. Aszt mind epörzsüte a
sok disznón. Most aszongya:

„Nincs szóma. Miccsinyájjak?”

„Emész a kisbíróhó, kérsz tüle.”

Hát a kisbíróhó megy. Aszongya a kisbíró ahogyan ment:

„Mennyen, vegyen ott hátú, amennyi kő.”

Emmeg alábujott, az egész kazalt evütte a bíróhó. Nem hagyott egy szálát se neki ottan.

Aszt is epörzsüte.

Akkor megmérgettek, persze a bíró is, meg a kisbíró is. Ollan nagy kutat ástak, ásattak vele. Osz-
tán ojjan nagy küjeket, hogy etemetik, hogy elemésztk ugye, hogy dobáták a küjet hegyibe. Aszongya:

„Hajcsák e a tikokat, mer mind a szemibe szórják a kavicsot.”

Nem tud ásni.

Aszonták, eke mennyi a faluba. Ojjan nagy balonkereket tettek rá, hogy aszt elemésztk, hegyibe.
Az ippeg passzút a vállának. Osztán így is csak kimászott valahogyan. Osztán ment a bíróhó, megeme-
te a kalapot, a kereket, aszongya:

„Nézze, bíró úr,” aszongya, „az Uristen millen szép kalapot adott énnekem.”

Hü, akkor a bíró meg is ijegett. Mégis erős ember, nehogy megdétázza.

Gyütt a levélhordó. Hozott a bírónak egy behívót. Aszongya, vagy a bírónak berukkónyi vagy ka-
tonát ke neki helette künnyi. Hej, ment. A János:

„Mi van?”

„Eke mennem,” aszongya, „a háborúba.”

„Mit kell ott tenni?”

Aszongya: „Verekennyi.”

Ű emegy helette, a bíró helett. Hát ű emegy.

Hát mikor megy, utraválót adott neki az asszony. Puliszkát meg egy fazekot, hogy tüzenyi tuggy-
nyon, míg odaér.

Osztán kimegy az erdőnek. Ott az ellenség má tüzet ugyi. Eis megéhezett, puliszkát főzött. Azok
meg láttak tüzet, – rakott ott a fa tövibe, – odalúttek neki. Akkó megfenyegette őket:

„Ha ja a puliszkás fazokamat agyonlújjitek,” aszongya, „akkor mind agyonverlek benneteket.”

Alig monta ki, má a puliszkásfazokát ellútték.

Megmérgesedett. Nekirohant. Kirántott egy nagy töllfát. Mind agyonverte őket.

Persze a királl nészte messzirű, a háború hogyan folik. Akkor osztán evitette magághó. Akkor a
királ nekiitete a leányát.

Let is egy nagy lakodalom. Lakodalmasztak. Osztán vót ottan egy nagy lakodalom a királná. Vót
lé, meg lé. Kisidátú Nagyidáig folt, mint a Duna. Boldogember vót, kinek egyfalat jutott. A kutyák he-
tedhétországú összeszalattak a csontra. Mire a hátulla odaért, az eleje mind megdögöltött étlenségibe.

54. A KOVÁCS ÉS AZ ÖRDÖG

Előbb az Úrjézus a földön járt Péterre. Osztán bementek egy kovács hó. Bementek oda. Nészték, hogy
az öreg kovács mit dolgozik.

Akkor a Péter átvátosztatta magát kovácslegénnek, asztán bement. Kért tőlő alamizsnát, mint
kovácslegény.

Aszongya:

„Nincs több holmim, mint három garasom van. Hát egyet,” aszongya, „adok belüle Jézus nevi-
be.”

Hát, kiment Péter, monta, hogy a Jézust emlegeti az öreg.

Aszongya:

„Menny, no, most mégecce kérj. Hogy odaggya?”

Akkor megin ment, hogy:

„Én is kovácslegény vagyok,” aszongya, „ekkis alamizsnát kérnék az Úrjézus nevi-
be.”

„Neked is adok,” aszongya, „egy garast.”

Kiment Péter.

Aszongya: „Menny be Péter mégecce.” Jézus monta neki, „hogyha az utolsó garasát is
odaggya-e Jézus nevi-
be?”

Hát úgy is tette. Aszongya:

„Itt van az utósó garasom. Jézus nevébe eszt is odadom.”

„Most meg osztán menny be,” aszongya, „kérdd meg, mi a kívánságo. Kívánhat három jó. Add meg neki. De a lelkiüdvösségirű ne fedkezzen meg az öreg kovács.”

„Ja,” aszongya, a kovács, „arra nem jut üdő. Mer itt van ez az üllővas. Arra a gyerekek mindig rácsunyítanak. Aki oda ráül, ne tuggyon onnaj emenni. Illen izé legyen neki, erő. Ott a tarisznyámbú a vén szegeket kiszedik,” aszongya, „ott is aki belenyul a tarisznyába, ne tuggya kezit kihúzni, míg ű nem mongya, hogy mehet.”

„No, hát ez megadatik, de hát a harmadik mégis csak legyen a lelkiüdvössége.”

„Arra nem jut.”

„Mér?”

„Mer itt van ez a körtéjfa, még nem ettem róla, a gyerekek mindig lerázzák. Hát errű ennyi akarok. Aki oda femegy, az osztán ne tuggyon legyünni, míg ű nem mongya, hogy ű legyühet.”

Osztán úgy tettek.

Mikó patkót, ment az ördög, hogy most má gyüön velük.

„Jó,” aszongya, „de előbb a komának mekke patkóni a lovait, azután lehet csak menni.”

„Na, jó, addig várok.”

Aszongya: „Mit álosz itt? Újj le addig.”

Hát mégis, az ördög megpróbáta, hogyan működik az üllő. Hát odaragatt az ördög a nadrágjáv.

„Eh, eh!” Emete, de hát nem tudott emennyi.

„Hej, emberek, legények! Gyertek ide. Megfogtam az ördögöt.” Beütöttek neki. Jó bevettek neki, hogy monta, könyörgött, csak ne engedgyék ütet megverni, aszongya, ű ád neki egy zsák aranyat.

Éjje belopózott. A zsák arant betette a kovácsmühelbe.

Hát akkor másnap megin ment a másik ördög. Aszt is megfogta. A vén likasztószegekbe belenyulatta, mer kellett neki az ekéné beleütni a szeget. Kiakarta venni a kezit. Nem tutta. Odaragatt.

Akkor megin kiátott: „Emberek, legények! Gyertek ide, megfogtam az ördögöt!”

Hát annak is jó bevettek.

Akkor asztán aszongya:

„Én is adok egy zsák aranyat, csak eresz e.”

Akkor asztán kieresztette a tarisznyábú. Ement az ördög haza. Ment. Monta az aptyának, hogy még egy zsák arany kő.

„Hát így epazarótok mindent, most emegyek magam a vén ravaszér.”

Hát ment.

„De,” aszongya, „most gyüssz velem. Több adót nem kapsz.”

„Jó, ha nem kapok,” aszongya, „először megmosdok. Addig várj.” Aszongya: „Addig várok.”

„De, hát,” aszongya, „errő a körtefárű még nem ettem. Enni akarok belüle. Harminc éve ütetem, még eccese kaptam a termésibű. Most akarok enni.”

Fügrott az ördög. Lerázott minden levelit. Minden körte lehullott. De maga nem tudott legyünni, mert megfogta a fa.

Akkor kiátott: „Emberek, legények! Gyertek ide. Megfogtam az ördögök királlát.”

Kiváncsi vót az összes, hogy millen az ördögök királla.

Hát csinyát egy vasnyársot. Megtüzete. Hát most jó főszurtt neki: „Kellenék? Kellenék?”

Akkor könyörgött neki: „Engedgy le. Én is egy zsák aranyot adok neked.”

Na, akkor osztán nem bántotta. „Legyühecc,” aszongya. Legyütt, ement. Nem törődött asztán vele az ördög, hogy gyün.

Osztán meghallana az öreg kovács. Eosztotta aszt a sok arant a rokonoknak. Ennek is, meg annak is. Asztán beletették neki a tarisznyát. Osztán úgy ment ki a menyországba. Péternek kocogtat: Engedgy be!”

„No,” aszongya, „te mindig az ördögökke paktátá. Ide nem gyöhecc be.”

Akkó ment az ördögökhő. A gyerekek meglálták ám, hogy gyün ám a tarisznyávé. Oda meg nem engették be. Tútták az ajtót, hogy „ide nem gyüssz be, mer nálod a tarisznya. Megfogsz bennükköt”.

Oda se gyühetett be.

Visszament. Péternek megin mongya:

„Hogy má ott vótam. Ott se engennek be.”

„No,” aszongya Péter, „pedig ide se gyüssz be, mer iccse kellesz, mer az ördögökke paktász. Hogyan gyüssz te ide, hogy a menyországba gyüszte be?”

„No, hát” aszongya, „légyszíves Péter, csak benézek. A szomszédokat meglátom, akik meghótak má.” Hát ugye akargya őket nézni vagy meglátogatni.

Nem kellett más. Mikó fenyította az ajtót Péter, má ott is vót, meg letette a tarisznyáját, ráút.

„No, hát Péter, én a magam helin ülök. Ha teneked nem teccik, hogy én itt vagyok, vidd innej a menyországot tovább.”

Hát, hogyha meghalunk, akkor osztán megnézzök, hogy meglátjuk, hogy a jobbfelen ül a kapun, ahogyan bemegyünk.

Hát erre szokták mondani, dehát aszt mégse csinájjuk meg:

Ítek, hatak, tökbeszartak, aki a legjobban meghagatta, annak a fejibe borították.

55. FINNORSZÁGBÓL, MENYORSZÁGBÓL

Gyüttünk haza Finnországbú, osztán bementünk egy hászhó. Ott az asszony éppen kenyeret sütött. Osztán kértünk tüle ekkis menázsit.

Asztán monta, hunnan gyövünk. Münk montuk neki, hogy Finnországbú. Az asszon meg úgy értette, hogy menyországbú. Hát mikor mennünk vissza megin?

„Most osztán mennünk vissza megin oda.”

Hát nem, láttuk-e az urát? Két évgye hat meg.

„De,” mondok, „láttok, hogy szennyes a ruhájo neki, meg a völegényruhájo is, amit ráattak, mikor meghat, az is leszakatt. Kellene má neki friss.”

Legyünk szivesek, vigyünk ruhát neki.

Mondom: „Hát jó, hát evisszük.”

Aszongya: „A sonka is megfő nemsokára, ha vinnénk neki egy darabot.”

„Aszt is viszünk.”

De a mákosrétes is megsül má. Ha aszt is evünnénk?

„Evüsszük aszt is.”

„De”, aszongya neki a barátom, „de nincs ám egy vasa se, egy huncfut vasa sincs szegény embernek.”

Aszongya: „Tennap attuk e az ökröket. Az ökrök árát, vót benne háromszáz forint, nem vinnéjk e?”

„De, evisszök aszt is,” montuk neki. „Evisszök aszt is.”

No, hát osztán aszongya; „Most lasan menni ke ám,” aszongya, „mer ekésünk.”

No, hát osztán mentek. Osztán, hogyan kimennünk, má dobogott is a fakó, meg a szürke az udvaron. Mer evótak szántani az házbú. Osztán a pajtásom mingyá hoszta a bugyort, amit összepakótunk. Most sonka, meg a ruha, meg mindenféli bent. Akkor hallotta a lúdobogást, beletette egy izébe, bozótba, bokorba.”

Hát osztán gyött elejbe. Aszongya:

„Hé, bácsi, nem látott maga itt erre egy katonát?”

„De bizony láttam. Ezen a tón ment keresztü,” aszongya. „A vízbe ment keresztü, oszt bele az erdőbe. Még elérheti,” aszongya, „nincs messzi.”

Mire az ember aszongya:

„Legyen szíves tarcsa a fakót addig.”

Levetközött, a csizmát lehuszta, a ruháját, hogyan átment be, ümegbe, gatyába futott keresztü. Emmeg főhuszta szépen a csizmáját. Rávette a nadrágot is neki. Főüt a fokóra. Meg fogta a batyut, meg ellovagút vele tovább.

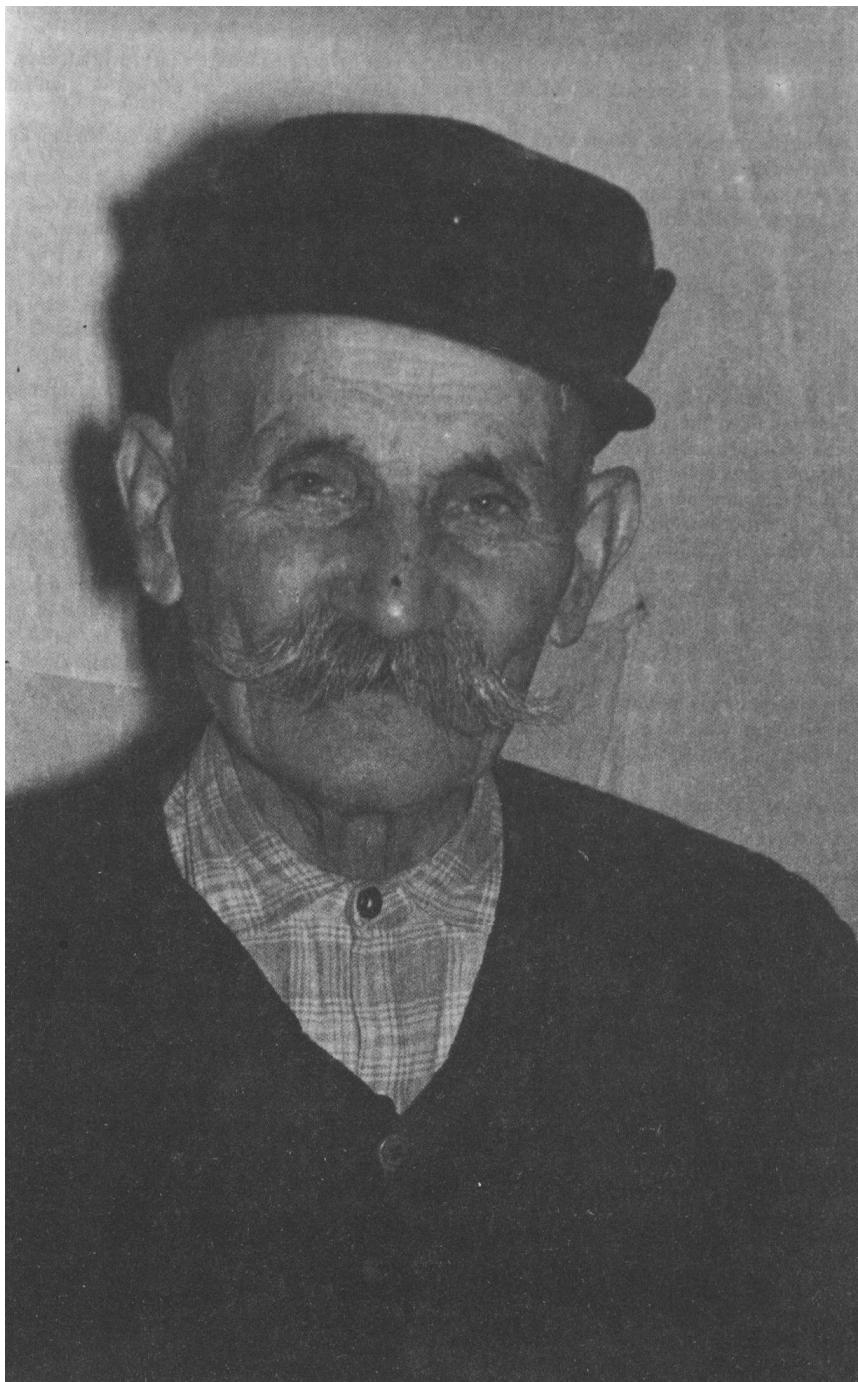
Visszagyün az ember, a gazda, a második ura az asszonnak. Nem talát semmit ott. Se embert, se lovat, se semmit.

„No, a fene. De ez lehetett a gazember ugyis!” aszongya.

Megy haza.

„No,” aszongya az asszon, „hun a fakó?”

„Na, hun vóna?” Aszongya. „Eküttem aszt is a menyországba, hogy az uradnak ne kellen gyalog járni. Hát járjon má lóháton.” Aszongya.

„Gyöttünk haza Finnországból, osztán bementünk egy házhó...”

„Legyünk szívesek, vigyünk ruhát neki...”

„Nem láttuk-e az urát? Két évgye hat meg...”

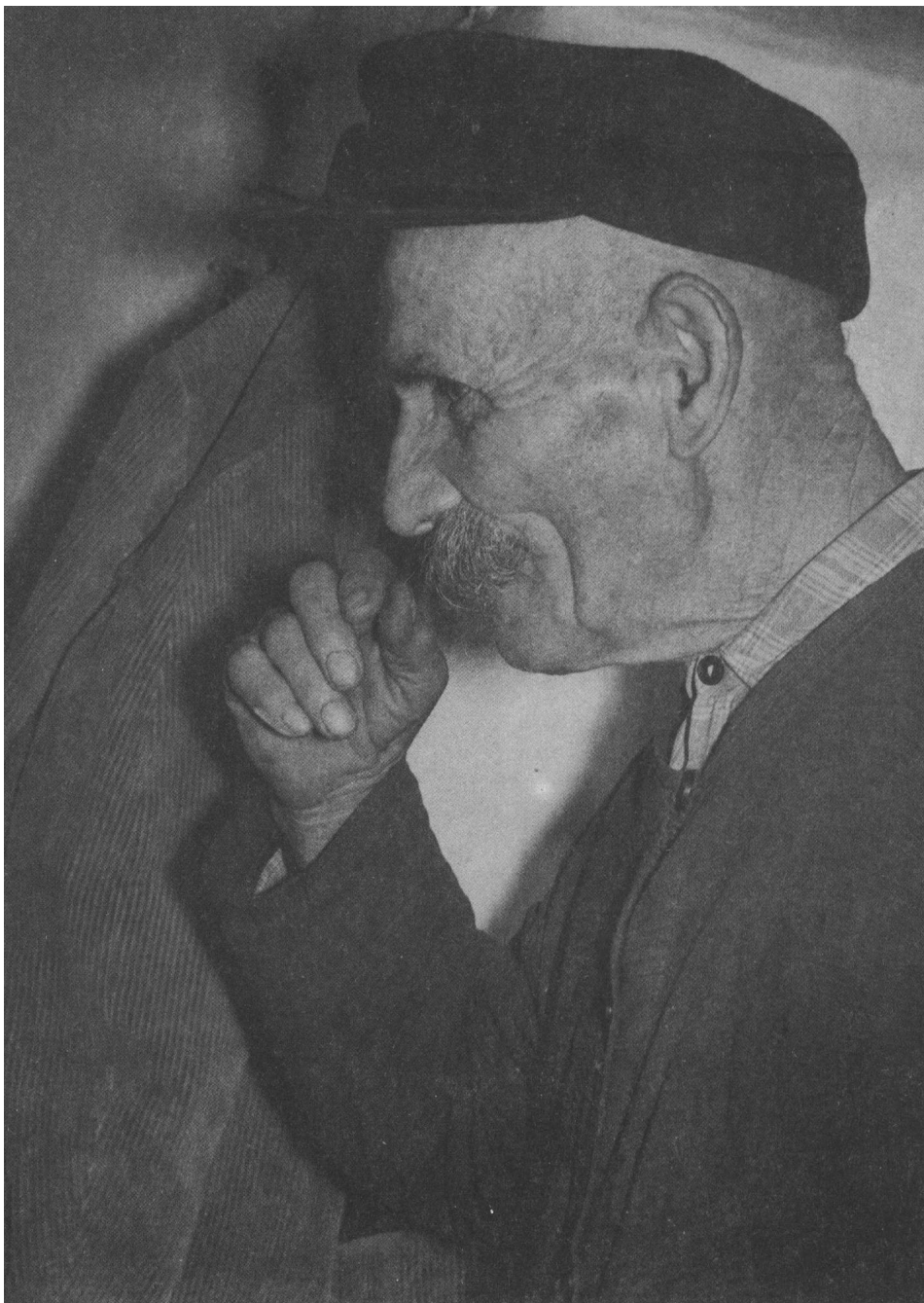
„De egy huncfut vasa sincs szegény embernek...”

„Osztán, hogyan kimentünk, má dobogott is a fakó...”

„Ümegbe, gatyába futott keresztü...”

„No, hun a fakó?”

„Eküttem aszt is a menyországba...”

56. A TOLVAJMESTER

Ement három fiu mesterséget tanulni. Odaérnek egy kovácshó. Hogy nem kell-e inas?

„De, bizony kell egy,” aszongya, „csak hagyójjön. Egyet fetudok venni,” aszongya, „de a másikkat nem.”

Hát ment tovább. Ott bementek egy tislérhó. Egyik ottmaratt. Aszongya, hogy kő őneki is egy inas.

„Hát jó van,” aszongya. Ott maratt.

Hát az egyedülinek kellett menni. Annak nem vót hel.

Bemegy este az erdőbe. Belebódút, nem talát ki. Osztán éjje világozzág vót. Tizenkét zsvány út a tűz mellett. Melegettek. A gyerek megpillantotta őket. Most má, úgy gonduta, e sem mehet. Örüt neki, hogy tüzenek, ott megmelegszik. Hát odament.

Kérdik: „Micsoda járatba vagy gyerek?”

Aszongya: hogy „én mesterséget akarok tanúnyi mennyi.”

Aszongya:

„Beász mihozzánk mesterséget tanúnyi. Mingyá ki is próbájjuk, mit tucc,” aszongya. „Most asztán éfél lesz, akkor főmész a grádicson, osztán bemész, fenyitod, belürü van a kúccs a kapun, osztán majd főnyitod. Mi meg majd a kapun megyünk be. Te csak mássz fe,” aszongya, „ezen a létrán. Asztán legyüssz.”

Na, jó van. Hát úgy tettek. Asztán kirabúták a gróf urat. Ehoszták, ami vót, mindennyét neki. Ementek.

No, má a gyerek tanút jó ugye. Hát így továbbment. A rablást hajtották. A gyerek kitanút.

„Na, három éve itt lesz,” aszongya, „most már lehet ám, most már emehecc, most már ugyis kitanúta a mesterségedet.”

Osztán ement. Ment a tislérhoz. Ammeg szabadulólevelet kapott ám, hogy megtanúta a mesterséget. Hát, hogyan gyün, gyün a tislér, meglátta a tislér, aszongya:

„Mingyá megcsinálok én is a felszabadulólevelet. Mehecc is vele.”

Annak is meglett. Akkor mentek a kovácshó. Azok még „klimpet-klumpet, klimpet-klumpet,” verték a vasat.

„Na,” monta a zsvány nekik, az a rabló, „hogy má ideje, hog engedi eszt is, mer má mink két nap gyünnünk,” aszongya.

„El is mehet mingyá, mihánt a kerekekre a sint főhustuk,” aszongya, „mingyá fog menni tiveledek.”

Mennek haza. Megérkesztek. Az öreg örüt nekik, hogy gyüttek a fiak. Regge ment mingyá jeleneni, hogy mit tanútak. Aszongya: „Ez kovács.” Van neki egy kovács. Van neki egy tislér, meg van egy rauber. Aszt az ember, mer magyareMBER vót, nem tutta, mi a rauber. Monta a grófnak: „Van nekem egy kovácsinas vagy mesternek tanut, másik tislérmester lesz. Egy meg van rauber. Abbú nem tudom, mi lesz,” aszongya.

Aszongya: „Aszt a rauber fiadat küdd e.”

Ekütte.

Aszongya annak:

„Ekő lopni az ökröt, ahogyan szántanak. Az igábó az ökröt, a hajzásot, ekell neki lopni. Amelliken szántanak.”

Hát most hogyan lesz?

Hazamegy. Sirt az öreg. „Ej, fiam, most föllesztek akasztva, ha nem tudod aszt az ökröt ellopni az igábú, amellikke a béres szánt.”

„Az nem baj, papa,” aszongya, „anná nagyobb rablást csinyátunk mink már. Az semmi.”

Ement. A szomszédba ment. És ott kezdett kiátozni:

„Hauzi, hauzi! Tikot, tikmonyot!”

Horták neki a tikkokat. Bele a ketrőcbe. Ű meg vité oda a nyíresokig. Ott szántottak az erdő mellett a béresek. Hát odamegy, küeresztette a tikokat. Röpütek, futottak.

„Ej,” aszongya, „emberek, gyüjjenek, segiccsenek összefognyi. Mindeneggyé egy korona jár.”

Othatták az ökröket mind. Szették a tikot, ki hogyan tudott. De eszt az ekét othatták neki. Oda ment, mikor othatták az ökröt. A hajzásnak a farkát levágta, a csálésnak meg belelökte a valogába. A farkatlant meg ehajtotta a zsvány.

No, most miccsinájon ? Ment, mendegét. Megy a grófhó regge az öreg.

„Miccsinál a fíjad?”

Aszongya: „Ott valami farkatlan ökröt pucút.”

„Ejnye,” aszongya, „hát mégis ellopta.”

A gróf meg ment, asztán látta, hogy ezek a béresek miccsináltak, hogy ott hajszáták a tyukokat az erdőbe. Kérdi, hogy mi van, hun van az ökör?

„Na,” aszongya, „méltóságos úr, csoda történt.”

„Mi?”

„A hajzás ökör megette a csálésat.”

„Ja,” aszongya, „lehetetlen.” Odamegy, kihúzza a farkát ugye a seggibű a másíknak.

A farkát odadugta bele, hogyhát megette a másík ökör. Hát ehítték a béresek, hogy megette a hajzás a csálésat. Asztán fejbeverte őket: „Így szántottatok tik, gazemberek.”

Mindeneggyit enadráguta jó. Huszonötöt vágatott a valogíukra, hogy így vigyásztak az ökörre.

Na, mast aszongya, hónap a pejlovat az istállóbú e nem loptya, akkor fölesz akasztva. Kapuba lesz két strázsza, az istállójájtóba is két strázsza, meg osztán az istállóba a jászóná is lesz egy strázsza. Monta a gyerekeknek. „Mast mégis fölesző akasztva, mer eszt ellopni nem tudod.”

„Annyi baj legyen,” aszongya, „az legyen az én gondom.” A gyerek.

Na, jó. Úgy tett. Ement a patikába, vett álomport. Belekeverte pálinkábo az álomport, asztán ement mint vándorló legény. Ment oda, ahun a grófnak az istállója vót. Asztán ott leüt, mintha megnyugodott vóna.

Ott ecce csak meg a batyut, meghajtotta aszt az üveget, mintha innyaja. Kluk-klukcsút neki.

Aszongya: „Mi van?”

Aszongya: „Ojjan hasrágásom van, hát muszájí nekem ekkis italt inni,” aszongya, „hogy ne rágja a hasomat.”

Aszongya: „Hát nekem nem jutna belüle?”

„Dehonnem. Hisz jut,” aszongya, „dehonnem jut. Csak iganak, amennyi teccik.”

Mer kétliteres üvegebe vót ám, mint mast vannak a kétliteres üvegekbe a pálinka. Beittak jó. Egykettőre hortyogtak is. Mind a ketten. Aluttak.

Bemegy az a másík kettő, amellik az istállóba állottak.

Aszongya: „Kinn beküttek, hogy fekügyek itt le,” aszongya, „majd főébresztenek egyóra mulva, mer vándor vagyok, mer menek.”

„Csak fekügyön oda le.”

Hát ott is, hogyan leüt a szómára, aszongya, hát üneki ojjan hasgörcse van. Asztán ivott pálinkát.

De üneki is van ám, mongya az egyik strázsza. Hát az is beivott jó.

De, hát amellik a lófeket tartotta, aszongya, de hátha jutna üneki is egy pár.

„Van. Hát hogyne jutna.”

Oszt egykettőre hortyogtak mind. Azok lefeküttek oda a szómára, meg aluttak. Amellik a feket tartotta, meg vót allú kötve, annak nekiatta a söprüt, hogy tarcsa. Hát tartotta oszt.

Hát akkor a lókat szépen kivezette. Evezette haza a pejt. Bekötte az istállóba.

Regge ment jelenteni megín.

„Miccsinál a fíjad?”

Aszongya: „A pejlovat pucul ott,” aszongya.

„Csak puculla!” aszongya. „De mast ha eszt nem teljesíti, akkor te is, meg az is!” aszongya. „Ahun mü fekszünk a szobába, a lepödöt alulunk kü kell lopni neki. Merhát máskép fölesz akasztva.”

„No,” oszt aszongya, „mégse tudod mast megcsinyáni.”

„Dehonnem,” aszongya, maj megcsinázza aszt is.

Akkor az annyának monta, főzzön lencsét.

Nem? Kását főzött bele. Vütte be. Jó meleg vót. Beletette egy bugyogóba, beletette egy csalánzsákba. Asztán odament a grófnak a lakásáro este. Hát persze éjfé tájba ment oda. Má ott is állottak ám az örök. Meg az annyoknak vót egy macska. Aszt is beletette. Asztán megnyomta a farkát neki. Ugatott a macska. Akkor odamegy a strázsához:

„Engedd be. Az a grófnának a kedves macskája. Mer nem haggya őket elunni, ha be nem mehet. Ereszd be.”

Megnyitotta az ajtót. Meg besurran a zsvány, ugye, az ajtón. Mingyá odatette a zsákot igye az izé alá, az ágy alá. Osztán persze hát kürugta magát a grófné, meg a gróf. Könnyen odatötötte közékke.

Teccett a valagíuknak, mikor odament az a meleg lencse. Melegítette nekik a seggöket. De utóbb meghidegüt ám a lencse. Hát mit vót mit tennyi?

Aszongya: „Nyanya, kakátá!”

„Én nem,” aszongya, „papa. Talán te kakátá.”

No, hát csak egymásratóták: kakátá, te kakátá oda.

„Na, akármellikünk kakát!” Alájavágták az ágy alá aszt a lencsét. Éppen szájonkapták aszt a zsvíánt, amellik az ágy alatt feküött igye.

Asztán betekerte hamar a zsákba. A macska mellé tette. A macskának a farkát megin megnyomta. Osztán akkor:

„Má megin kimegy ez a dög. Engedd, mer a gróf meg feébred,” aszongya, „pöröl velönk.”

Küengették. Evitte haza aszt a lencsés lepedöt. Hm?

Regge megy jelenteni, hogy miccsinyál a fija.

„Na,” aszongya, „valami szaros lepedöt mos ott a kútná,” aszongya.

No, hát osztán: „No, jó, mive ellopta, itt van neki háromszáz forint még. De aszt meg ne mongya senkinek, hogy a grófné, meg a gróf belaszarott az ágyba.” Aszongya. „Mond meg neki, aszt ne mongya ki.”

Kapott háromszáz forintot érte. Azér a jó tettyiér, hogy nem meséte kü senkinek.

Hát oszt nem tudom, hogyan jutottam én hozzá, me má mesélem. Mégiscsak kübeszéték. Nem?

Most nem mondom ám, mint szokás mondani, hogy étek, hatak, tökbeszartak, aki a legjobban meghagatta, annak a fejibeburították.

57. KÉSEM ÉLES, KENYEREM BÉLES

Vót eccer egy gazda. Annak a gazdának vót egy szép leánya, meg hozzá egy szép, szóva, szógája. Hát a szógának szavajárása vót, mikor regge bement:

„Aggyon Isten jóreggelt.

Késem éles, kenyerem béles,

Magam derék legény vagyok,

Rajtam kifogni nem hagyok!”

„Hm!” A leány mégis aszongya, „ezen küellene valahogyan fogni.”

Hát mentek huszárok a faluba. Mer aszt tutta, hogy a huszároktú meg fél az a derék szóga. Hát monta neki, mer a huszárok nálok is vótak, monta neki:

„Huszár bácsi, aggya oda egy ötpercre a ruháját, had készüllek fe benne. Meg a lovat.”

„De,” aszongya, „az útra ne mennyen benne, csak a telken.”

Aszongya: „Ügyis a telken szánt a szolga, azután odalovagulok.”

No, jó. Odatta neki. A leán ráüt, kilovagút.

„Na, te pimasz. Látom ugyis, micsoda gyáva vagy. Csak hadd,” aszongya, „nem köll.”

Belovagút. Nekiatta a katonának a ruhát, lovat, mindent. Na, most má van!

Regge megy: Aszongya: „Késem éles, kenyerem béles.

Magam derék legény vagyok,

Rajtam kifogni nem hagyok.”

Aszonta a lány neki: „Öha sárگا, öha! Mekkö lennyi, mekkö tennyi!”

Hu, akkor mérges vót ám, hogy megtutta. Hogyan tutta ez mast aszt? Nem teccett neki.

Hát miccsinájjon. Gondukodott. Hát osztán mégis, meg valahogyan. Akkor megin vót egy okos haszna. Monta a leány a legénnek, hogy most hogyan van, hogy megin rajta van az izé. A leányon. Akkó monta, estére gyűjjön e a Mari néni. Marinénihó kellett a leánnak menni. Aszongya:

„Tudod, te Mariska, mit beszének rólad?”

Aszongya: „Nem.”

Aszongya: „Aszt beszélí az egész falu, hogy neked férre van a hogyhijjád.”

„Aa, Mari néni!”

„Csak gyere be!”

Beállította tükörbe. Sámédlira főtette a lábát. Hát ugye etátotta a száját.

„Nézd, csakhogy férre van!”

„Csakugyan,” aszongya, „férre van. Lenne szives herrecsinyáná?”

„Hogyne,” aszongya, „csütörtökön este gyere e, mingyá meg lesz csinyáva. Operációt megvizsgáluk,” aszongya, „asztán meg lesz csinyálva.”

Akkor meg monta a szógának ugye, hogy nyócorakkor itt legyen. A leán meg gyütt. Előbb a leánnak kellett menni ugye. Asztán belebujtatta, – ollan egy sütő vót, tuggya, hogy bele kellett bujnia a leánnak, – abba a sütőbe. Asztán hát a végeszte ott az operációt.

Asztán a pincébe vót a legén. Akkor meg behíta, hogy gyűjön most be operányi.

Hát osztán megoperáta. Aszongya: meg van operáva. Akkor monta neki, hogy meg van, rendbe van az operáció. Hát osztán aszongya, mikor dolgozott, aszonta:

„Here izé, here hogyhiják, here.” Tuggya, másképp.

Hát osztán úgy vót. Meg lett operáva. No, most miccsinájjon, mit kell fizetni?

Aszongya: „Nem baj, maj megfizető, mikor a lakadalmad lesz. Ehísz a lakadalmadba. Osztán akkor megmogyuk, mit köll fizetned.”

Meg lett a lakodalom. Megmonta a Jánosnak, a szógának:

„Eszt neked el köll venni,” aszongya, „mer má egyesek vattok ebbe a tekintetbe. Hogy ne csu-follátok mindig egymást.”

Azután lett egy lakodalom. Ollan nagy lakodalmat csaptak, hogy vót ott lé, meg lé. Kisidátú Nagyidáig főtt, mint a Duna. Boldogember vót, kinek egy falat jutott. A kutyák hetedhétországú összeszalattak a csontra, Mire az eleje odaért, a vége mind megdöglött étlenségibe.

58. VADÁLLATOK, HÁZIÁLLATOK

Ecce vót egy jó hegedüs. Asztán ment ott az izén keresztű, az erdön.

Ott meg a rókának csinyátak ojjan árkot. Osztán ez oda bekerüt, abba az árokba. Osztán nem tudott kigyünni. Mer azelőtt meg ugye, ahogy gyütt, egy róka gyütt elejbe. Róka gyütt elejbe. Annak meg aszonta: itt, meg itt van egy lik, ott benn van a muzsikás, ott muzsikál.

Hát, osztán ment a róka, meg a nyul is oda, meg a, még a medve vót? Medve. Hát osztán látták.

Hogy mennyen bele a nyul. Aszongya, ü nem megy bele, mer ott a kóc.

Mer letóta a gatyáját, mikor az a három állat ott vót. Letóta a gatyáját, mutatta nekik.

Hát monta, hogy mennyen.

„A,” aszongya, „ennek még sok csöpüje van,” Ű nem megy.

Hát akkor asztán odaszögeszte a nyulat a fáhó, mikor ment. Mer az is azér vót, hogy taniccsa meg muzsikáni. Asztán nem tanította meg, hanem odaszögeszte a fáhó.

Asztán akkó ment tovább. Hát ezek elérték egymást. Megtáláták, hol van.

Nem ment. Nem mertek nekimenni annak, merthát nem vótak biztosak, hogyha nem szezezi meg in oda őket.

Osztán reggere gyüttek a favágók, hát azok osztán kiszabadították az izét, kihuszták onnaj az árokbú aszt a muzsikást. Asztán ment haza muzsikáni. Egész éjje ott kellett neki tötteni. Osztán akkor nem teccett neki, hogy így jártak, hogy nem tuttak belemenni.

Osztán akkor hadatüzentek egymásnak a medve, meg a farkas, hogy ez így nem lesz jó. Hát kihíjja.

Aszongya a róka, ü híjja a kakast. Kakast híjja izének, társnak. Meg a macskát. A másik, a farkas meg a medvét, meg az oroszleánt híjta társnak.

Hogy találkosznak most künt a hegybe egy házná. Odaröndüték egymást. Oda. A kokas is oda ment. Be a szobába, konyhába. A macska ugye a túszejre ment, mert meleg vót. Ott melegszi. A kokas meg föszállott a fára. Mer hónap lesz a párbaj. A medve meg belement a levélbe. Hintés vót az udvaron. Ott beleásta magát, osztán ott alutt. Meg az oroszleány is.

Hát regge korán a macska megébrett, mert éhes vót. Odament a levélbe. A medve meg biztatta neki a fülit, rászta ugyi a levélbe, ammeg zörgött. A macska odaugrott, ammeg mekkapta neki. Hát eordította magát a medve, hogy morgott. Akkor meg föugrott, meg futásnak. Az oroszleán utána. A kokas meg a fán ekezdett kiabányi, hogy „Kicsodák? Kicsodák?” Akkor mégjobban futottak.

Még mast is futnak, ha meg nem állottak.

Ez gyerekeknek.

59. A KÁNTOR VISZI A PAPOT

Elment két pajtás diót lopni, a másik meg birkát.

Mentek. A temetőbe lett a találka, a hullaházna. A másik meg ement birkát lopni, hogy ott majd találkoznak és megosztokkonnak a holmin.

Asztán akkor olvasta szét. Nem tudott másképp olvasni:

„Ez az enyim, ez a tized, ez az enyim, ez a tized.”

Ahogy ott olvasgatott, a kántor meg akkor ment haza a kocsmábú. Meghallotta, hogy mast a temetőbe olvassák a csontokat. Megijett. Bement a plébánoshó, hogy gyűjjön ki vele, mert a temetőbe csontokat olvasnak.

Hát, a pap tiltakozott, hogy ő nem megy, mert a lábo fáj. A kántor aszmongya neki, hogy csak gyűjjön, ü eviszi, a hátán viszi.

Osztán vütte is a hátán ki. Mikor ott a nagy keresztná viszi ki, amejjik a díjót olvasta szét, ott bekiátott neki:

„No, már hozod?”

Akkor leugrott a pap a kántor hátárú. Futásnak haza! Otthon bedöntötte az ajtót félelmibe. Kántor utána.

Észrevette az a másik dióolvasó. Megijett. Összekaparta az egész díjót megin.

Az is elszalatt.

Még mast is futnak, ha meg nem állottak.

Ez rövid.

60. MIÉRT NINCS A ZSIDÓKNAK MESSIÁSUK?

Hát akkor.

Hol volt, hol nem volt. Az innenen innen, a tulon túl, még az operenciás tengeren is túl volt, ahol ki volt az út ficamodva, vót hajdanába egy szegény suszter. Annyira evót adósodva, hogy szegény ember már szegénységibe még kakáni se tudott. Gyütt a zsidó, hogy füzesse meg az adósságát, mermá elég sok óta tartozik.

Hát akkor gondukodott, mast miccsinájjon. Elárvereszhetik a házát. Meggondúta, hogy jó lesz ümögbe, gatyába főkészünyi és emennyi a zsidónak a kéménnyibe, leereszkennyi.

S asztán megzörgette a kéménajtót.

Asztán hallotta, hogy zörög valami. Aszongya az asszon az embernek:

„Hallod aptyok?”

„Hallom.”

„Mi lehet ez?”

Aszongya, hogy „az Úrnak a szolgálója, az Úrnak az anyyala jelent meg, hogy megfogja születni a Messiás.”

A leányunktúl.

„Mast eköll mennem a szegény suszterhoz, mekke neki mondani, hogy mi ujság.”

Fogta magát, éjje, főkelt és ment a szegény sudzterhó, hogy kellen föl.

„Ja,” aszongya, „most éccaka van, nem lehet.”

Az asszon is monta neki, mer az izé sértés, házasságsértés volna, hogy más házára menne éccaka.

„Hát mégis ekö menni,” aszongya a zsidó. Elengedi az összes adósságát.

Hát mégis belement, hogyhát emegy.

Hát ement. Osztán Rebekáva köllött neki hányi, a zsidónak a leányáve. Hogy az fogja megszünni a Messiást Perlaki suszter által.

Hát az öreg nemigen tudott már ugye. Aszmongya:

„Perlaki úr, tiszta munkát, tiszta munkát csináni.”

Megragatta a seggekápányát. Ammeg csak lüktetett. Aszongya:

„Haggyon békit a valogammak, mert lukat vágunk! Asztán nem lesz Messiás.”

„Hogy a rossebb ette vóna meg a kezemet,” aszongya, „mikor magának a valogáhó nyútam.”

Megvárták a kilenc hónapot. Hát lett ám egy bongyorhaju zsidóleány.

Megmonta a zsidó neki, hogy:

„Perlaki úr, miccsinát maga? Nincsen Messiás!”

Aszongya: „Montam, hogy hagyjon békit a valogamnak. Most maga az oka.”

„Ó,” aszongya, „csak a rossebb ette vóna meg a kezemet, mikor magának a valogáhó nyútam,” aszongya.

Igy sincsen mái napig se Messiás.

Etek, hatak, tökbeszartak. Aki legjobban meghagatta, annak a fejibe borították.

61. A SUSZTER ÉS A KÉMÉNYSEPRŐ

Volt eccer egy szegény suszter.

Hát mindig vasárnap dolgozott. Az asszon meg mindig pörüt vele, hogy ne dógozzon vasárnap, mer eccecsak az ördög eviszi, ha mindig vasárnap dogozik.

Asztán mégis dógozott. Oszt a faluba gyütt egy szegén kéményseprőgyerek. Oszt bebujott a suszternek a kemencéjibe, ahol az asszon kenyeret sütött, hogy megszárogattya a ruháját.

De efeledkesztek rula, hogy regge monták vóna neki, hogy gyűjjön ki, mer nem is tuttak rula, hogy benn van.

Asztán az asszon ekészitette a kemenceajtáját, hogy regge csak begyujt, mert kenyeret fog sütnyi. A suszter meg főket, prukkót. Megincsak: „pepek, peppe,” csak talpat.

Asztán az asszon meg emegy fejni. Minekelötte ement fejni, akkor begyujtott, a gyerek meg bennvót. Ammeg kivágta avva a vassa, ami a vállán vót, a suszternek a kemencéjének a kálháját és kiugrott a kemencéből.

Észrevette a suszter, hogy mi ugrott oda be a szobába. Visszanézett. Ammeg kivágta az ablakot. Utána kiugrott az ablakon. Meg a kéményseprőgyerek is oszt utánaugrott az ablakon.

Futottak, futottak, ki ott a hegynek. Asztán eccecsak efutott a rétre. A suszter vissza. A kéményseprőgyerek meg eszalatt Őrállás felé ki.

Osztán, mikor visszamegy, kérdi az asszontú, hogy „láttad-e?”

„Mit láttam vóna?”

„Itt vót az ördög értem. Csak gyere be, meglátod, hogy hun bujott ki a kemencébü.”

Bemennek. Megnézik a kemencét. Hát egy nagy luk vót rajt. De, meg az ablakon is ott a nagy luk.

Aszongya: „Itt ugrott megin ki az ördög az ablakon.”

Etünt. Ement. Ement a szegény.

De, hát még máinap is futnak, ha meg nem állottak.

62. KI TUD NAGYOBBAT HAZUDNI?

Ecce összeát egy baka és egy tűzér és egy huszár, hogy mejjikük tud nagyobb hazunni.

A baka emongya, hogy

„Jártam fönn a Kárpátokba a legnagyobbik, legmagasabbik csúcson. Má a tarisznýamba szettem a csillagokat. Meg akartam fogni a fiastyúkot is, de ebujott a göncölszekere alá.”

Hát aszonták a többiek:

„Ez igaz lehet.”

Akkor gyütt a huszár. Ű járt Itáliába. Ott regge korán kivonútak. S ollan záporesső gyütt. Nem vót sehöl egy fá. Hát messzút láttak egy nagy káposztafejet. Hát mégis alajafért háromszáz lovaskatona.

Akkor aszonták, az is lehet, hogy igaz.

Akkor gyött egy kádár. Ez meg járt Kanadába. Csináltak egy nagy kádat. De minden kádárlegén egymástú egy órajársnyira dógosztak.

Aszmonták neki:

„Te, marha. Minek kellett vóna az a nagy kád?”

Aszongya: „Annak a káposztának, amit te Itáliába láttá.”

Akkor még együtt a parasztyerek is. Hogy üis tud egyet hazunni. Hát a parasztyerek aszongya, ünekik vót egy régi, vén csonkatehnyek és az aptya elatta. Megtutta a tehen, hogy elatta. Éjje megszökött az a csonkatehen. Ement az erdőbe, egy nagy lukas fába belebujott. Ott benn meg is borjuzott.

Má a borjunak ollan nagy szarva vót, hogy mikor a kanász belefujt a kürtbe, mert kürtöt csinátak abbó a szarvbú, Szentgyörgykor belefujt, még csak Szentmihálynakpor hallaccott ki belőlle. Ez vót ám a nagy kürt.

Monták, hogy az hazudott legnagyobbat. A parasztyerek.

Étek, hatak, tökbeszartak. Aki a legjobbban meghagatta, annak a fejibe lett borítva.

63. A JÓ ÜZLET

Eccer vót egy bikatartó. Három fija vót neki. Hát osztán meghat az öreg s nem tuttak megosztolni a bikán.

Osztán aszonták, akinek az istállójába bemegy, azé lesz a bika.

Az egyik csinátott kőbú, a másik csinátott fábú, a harmadik, meg ojjan rekelleágbú.

Hát osztán küeresztették a bikát. Hát a bika, – meleg vót, – belement ugye abba a csadás istállóba, amit a bolondabbik csinát neki. A fiatalabbik tezsvér.

Hát most övé a bika.

Ehajtotta a bikát a vásárra. Ment, hajtotta. Asztán az erdő mellett ment. Ott nyikorgott egy fa. Aszongya:

„Vedd meg a bikámot.” Mingyá kínáta neki, a fánok a bikát.

„Na, megveszlek.”

Betette, bekötötte a bikát a fához. Hazamegy fűriszé, levággya a fát. De odament egy másik, mé-száros, ammeg leeresztette, evitte a bikát mire visszament. De mégis mérgébe levágta a fát.

Hát a fa meg lukas vót, de teli vót arannyá a fa.

No, nem tutta mind főraknyi. Hazament. A tezsvérjeknek mongya, hogy legalább három szekér arany van ám a fába, mer a fa nagy.

Mentek azok is szekéren.

Megrakta az eső. Mer iparkodott, hogy ü rakhassa meg. Meglett. Viszi a szekér arant. Arramegy elejbe egy öreg szakállas ember. Aszongya:

„Öcsém, mit visző?”

Aszonta neki, hogy lúszart.

No, hát vitte osztán haza. Lerakta otthon az arant. De lúszar vót.

Akkor gyüött a másik. Az is megrakódott. Megincsak az is bementa neki, hogy

„Mit viszöl, öcsém ?”

„Lúszart.”

Hát otthon annak is csak lúszar lett.

Ment a harmadik. Mikor attú kérte, hogy mit visze, az megmonta neki, hogy arant. Az a harmadik vót a lekkisebb. Az osztán arant visz. De vót is neki otthon.

Akkor meg mérgesek vótak rá, hogy mast az egész aran vót nekije. Bosszusak vótak rá.

Osztán a királ meg adott ki egy parancsot, aki megfejtí az izét, megtud három szónak feleni, akkó azé lesz a kirájeán. Értegyüött ez a három suhanc. Oda is ajánkoztak. Ementek mind a hármon. De a bolondot, a kicsit nem akarták emenni.

A két okos ment mindig, hogy ök nyerjék meg a kirájeán kezét. Asztán mentek.

Hogyan mennek, a postaútba mendegének, ez meg talát egy döglött kányát. Fövette. Mutatta nekik:

„Hejj, idenéztek, én mit talátam!”

Kiváncsiak vótak, visszaszalattak. Látták, hogy hiszen csak egy döglött kánya. Jó bebosztak neki, hogy illenér visszahiv ollan messzirü. Hogy nem ke, má hun mehetnének. Akkor megverték jó.

Akkor mennek megin egy darabra. Ott meg talát egy abrincsot. Aszt is a nyakábo akasztotta. De mutatta megin, hogy mit talát. Oszt megin kiváncsiak vótak. Nem döglött kánya, az abrincsfajta vót.

Hogy mit akar evve? De ü eszt taláta. Akkor jó megverték, meg úgy. Megin ojjan messzirü visszacsata üket.

Asztán mentek, megin mendegétek. Hát ecce csak odaérnek ám az izére, a királi várhó. Hát bemennek. Hát most jelentkezik az eső.

Bemegy a királkisasszon. Mingyá aszongya:

„Aggyon Isten jónapot.”

„Aggyon Isten.”

„Ejnye, de meleg ez a szoba,” aszongya.

A királkisasszon meg aszongya neki, hogy

„Melegebb az én pinám.”

Nem mert neki szóni semmit rá.

„Emehet,” aszongya.

Odament a másik. Az is csak aszt: „Aggyon Isten jónapot!”

„Aggyon Isten.”

„Ejnye, de meleg ez a szoba.” Nem mert rá szónyi. A leán aszongya neki, hogy melegebb az ü pi-nája, mint a szoba.

Asse szót többet. Az is emehetett.

Ment a harmadik. Bemegy.

„Aggyon Isten!”

Odamegy, aszongya: „De meleg ez a szoba.”

Aszongya: „De melegebb az én pinám.”

„Megpróbájuk,” aszongya, „beletegyek eszt a döglött kányát, megsül-e benne.”

„Hátha szétrepesztí.”

Aszongya: „Itt az abrincs.” Ü megabrincsulla, ha szétreped.

Ezé lett a királleán, mer megtudott feleni a valóságnak.

Vót osztán, lett egy nagy lakodalom. Vót ott lé, meg lé. Kisidátú Nagyidáig folt, mint a Duna. Bódog ember vót, kinek egy falat jutott. A kutyák hetedhét országbü összeszalattak a csontra. Mire a hátulla odaért, az eleje mind megdöglött étlenségibe.

64. HÁNYAN VANNAK A VADLUDAK?

Röpütek a vadludak.

Osztán egy alatta vót. Fökiátott nekik:

„Száz ludak, hová repütök?”

„Nem vagyunk mink még százan,” aszongya, „csak ha mégannyian, félannyian, fertálannyian, ha meg te hozzája mégy, csak akkor vónánk százan.”

Hány lud röpüt fönn? Juli mongya meg!

Harminchatan.

Harminchat, meg harminchat az hetvenkettő. Meg tizennyóc, meg kilenc, meg az egy hozzá.

65. KANÁLÖNTÉS

Itt mentek a huszárok a faluba.

Osztán ment egy kisleány. A kapitány aszongya:

„Ej, de szép kisleány vagy. Hogyha én megtosználak, még sokka szebb lönnél.”

Akkor ment haza a leán. Monta az aptyánok:

„Papa, tosson meg engem!”

Aszongya: „Csak gyere fő a héjba!” A hordóra leütette, hát kiverte, hogy a seggén a ruha száko lett neki.

A asztán együtt az idő, hogy a leán férhement. Most aszongya neki az ura:

„Hát toszzunk, Juliska!”

Hát hogy ütet csak megosztza még az aptya, hát ü nem toszik többet.

Hát megy a legény vagy az uj ember.

„Papa, miccsinát maga a leánnyáve? Megosztza?”

„Én nem, fijam. De emondom, hogy hogyan vót. Gyütt,” aszongya, „mondani, hogy mentek a huszárok a faluba. Osztán a kapitány hogyan ment, hogy csak ollan szép kisleán vagy, de ha én megosztználak, még sokka szebb lennél. Gyütt haza mondani nekem. Aszongya, én azér montam neki, nehogy valaki férevezesse, oszt így rajtakapta. Hát így nem toszik a leán. Mond neki más alapon, mond neki, hogy hogyan.”

Hát akkor aszongya, kalánokat öntenek az éjje. Aszonta a leán:

„Jó lesz, öncsünk kalányokat.”

Vett egy sereg uj kalányt. Egy hat darabot. Asztán este mindig alaja tette az ágy alá. Osztán kihusza:

„Má egy készen van.”

„Hát még öncsünk!”

Hát osztán öntöttek. Így kihusztak egy tizenkettőt. Akkor monta, hogy ezek szép kalánok. Akkor jó vót minden.

De regge meséli az aptyának, hogy „az éjje kalánokat öntöttünk,” aszongya, „de annyi férefőt, hogy még magának egy kimerőkalánna lett vóna belöllö.

66. A HÜLYE LEGÉNY

Ecce vót egy hires János. A szomszédba ment a leányokhó.

Ott asztán hitták ennyi. Osztán nem vót nekik több kalán, hát villát kapott elő. Oszt eszi a levest villáve. A asztán csak hagyták.

Másnap monta az anyának, hogy miccsinyáta. Aszongya:

„Éppen ettek, mikor ott vótam. De nem vót annyi kalán, amennyi köllött vóna, osztán villáve ettem a levest. De, hát keves jutott belülle.”

Monta az anya neki, hogyhát kalánna ke ennyi a levest, nem villáva. „Maj máskor osztán,” aszongya, „akkó úgy egyé.” Akkor villáve eszik.

Emegy másnap megint. Hát akkor osztán húst ettek. No, hát osztán nekiment, avva akarta, kalánna ette a húst a János.

Az anya mégis: „Hát miccsinátatok ?”

„No,” monta, „hát ettem a húst kanálle.”

Jó. Most mégecce ement este. Aszongya:

„Hát miccsinász, hogyha kikisér? Vagy kikisérnek vagy nem kisérnek ki?”

„De,” aszongya, „kikisérnek, a Juliska.”

„De, hát miccsinász vele?”

„Hát,” aszongya, „jóéccakát kívánok neki.”

„Hát mekke,” aszongya, „cirógatnyi ekkicsinyt, nemcsak otthanni, hát mekkő csókúnyi aszt a leánt, oszt csak otthagyd.”

Jó van. Akkor hónap úgy tesz.

Megin ement.

Osztán, mikor emegy, akkor jutott eszibe, kinn vót má a kapun, hogy meg is kellett vóna csókúnyi, mer az anya monta neki.

Akkor visszament:

„Hejj, Juliska, efelejtettem valamit.”

Aszongya: „Mit?”

Aszongya: „Megakartalak csókúnyi.”

„Annyi baj legyen,” aszongya, „megcsókuhacc. Kinyitom az ablakot, osztán megcsókusz.”

Hát a leány kinyitotta az ablakot, osztán kitarotta neki a seggit. Osztán ement. „Jóéccakát.”

Kérdi az anya:

„Hát hogyan vót?”

Aszongya:

„Mikor együttem, efelejtetem megcsókúnyi, osztán vissza mentem,” aszongya, „efelettem valamit. Megakartalak csókúnyi. Hát kinyitotta az ablakot, osztán egy cuppanós csókot attam neki. De, hát ojjan csöpüs vót,” aszongya, „a csók.”

Azután másnap megin ement. Akkó úgy foltatta tovább. Osztán akkó mégis evette a leánt.

Étek, hatak, tökbeszartak. Aki legjobban meghagatta, a fejibeborították.

[Erdélyi Magyar Adatbank]
Gaál Károly: Aranymadár. A burgenlandi magyar faluk elbeszélőkultúrája

FELBER GYÖRGY
67–69.

67. A SZABÓ ÉS AZ ÖRDÖG

Vót eccer egy szabó. Hát a mindig istenkedett, meg reménkedett, hogy hogyan találkozzon az ördög-
ge. A szabó, hát a szabó.

Hát csak ecce megjelent az izé, az ördög a szabóná. Hát a szabó aszongya az ördögnek:

„Na”, aszongya, „meggyütté?”

„Meg, meg. Hát mindig izété, pálláztá, hogy szeretné velem találkozni. Hát most megjelentem.
Mast mü a kívánságod tüllel?”

„Nahát,” aszongya, „sok munkám van. Hogyha megsegítenéd varni eszt az ötözet ruhát.”

„Ha, ha!” az ördög mingyá. „Ha, ha,” aszongya, „hogyha elébb evégzed, akkor a téd leszek.”
A szabó monta az ördögnek. Na, na, mer kérdészte az ördög, hogy megsegiccsem az izét varni.

„No,” aszongya, „evühecc, tiéd leszek!”

Na jó. Hát az ördög hosszú izé, cernát füzött a tüjibe. A szabó megcsak szokás szerint, hogyan
szokott varni. Nohát az ördög hosszú cernát húzott bele. Kiköllött neki az ablakon ugranyi, hogy kitut-
ta húzni a cernáját. Beugranyi megin, hogy behúzni.

Hát így a szabó előbb megtutta varnyi az izéjét, a lejbit, mint az ördög.

Na, ja, hát jó van. A szabó megvarta az izét, de az ördög nem tutta az izét, a holmiját a szabónak.
„Na, ja, hát mast” aszongya az izé, az ördög, „mast én előbb megvartam, mast eviszlek.”

Ja, a szabó aszongya az ördögnek:

„Ja, nem úgy van az, „aszongya, hogy csak mingyá evünni. Két vagy három izé, fogadás, ellen
terminus, aszongya a szabó,”

„No, hát,” aszongya, „mi lesz a második?”

Aszongya: „Van egy dunyhám, má nem tudok vele fődözni, kieresztem a tollat, had levegősüllön
ki, aszongya, ha öszö tudod mind szennyi,” aszongya, „itt vissza bele az izébe, hát akkor. De hát
azonkívül, aszongya, még lesz egy harmadik igazi kívánság.”

Na hát megereszti, az izé küment, küvütte, a szélnek eresztette a tollat a szabó.

Ja, az ördög összekaputta a tollat mind. Vissza bele.

„Na,” aszongya, „ez mast, ez is kész.”

„Mast,” aszongya, „hát mi lesz a harmadik?”

Hát kiment a szabó az udvarra, az ördögöt kühíttá. Egy jót fingott a szabó. Aszongya:

„Fogd meg, köss rá gombot!”

Ja, osztat nem tutta megkötnyi, ugye a fíngot. Az ördög a szabónak a fínggyára nem tudott gom-
botkötnyi rá.

Nem tutta evünni a szabót.

Az ördögnek elkelltet mennyi.

68. AZ ÖRDÖG ÉS A CSÉPLÉS

Vót egy paraszt, meg az ördög.

Hát, a paraszt azon izét, buslakodott, a gabonája, csépünyi valója vót.

No, hát az ördög ement hozzá, a paraszthó. Aszongya:

„Esegítem csépünyi,” aszongya, „hogy mit acc vagy mit fizecc, ha esegítem csépünyi a gabo-
nát?”

„Nahát,” aszongya, „mit annák? A felére megosztozunk.” Aszonta az izé az ördögnek.

Jó van. Esegítette izé, az ördög csépünyi a buzát.

Nohát, aszongya a paraszt az ördögnek:

„Tudod mit? Hát mast mellik rakást veszed? A kis rakást vaj a nagy rakást, ha fösörjük a bu-
zát?”

Hát az ördög gondukodott, gondukodott. „Dehát, aszongya, melliket adod?”

„A,” aszongya, „asztot terád hagyom,” aszongya, „veheted, amelliket akarod. Melliket veszed?”
Az ördögnek monta a paraszt.

Na, hát az ördög aszongya, ü veszi a nagy rakást.

Hát persze pelvábú a buzábú több lett, mint a szem. Hát így az ördög pelvát kapott. Szemet nem kapott. Szem a paraszté lett.

Megmérgeedett az ördög. Ennagya szelet hajtott. A pelvát mind esőprötte.

Ja, na most a nagy rakást vette az ördög.

Hát gyüitt a rozs. Ecsépüték a rozstot.

Hát, aszongya az ördög a parasztnak:

„Hát mast mellik rakást adod oda?”

Aszongya, „Amelliket veszed. Veheted, amelliket akarod. A tized az esőség.”

A paraszt monta az ördögnek.

Ja, hát az ördög gondukodott. Mast esőbe becsapódott, pelvát kapott. Mast a nagy rakást veszi?

„Na, aszongya, mast veszem a kicsit.” Az ördög monta.

„Rendbe van,” aszonta a paraszt neki, „hát a tized a kicsi.”

Hát a rozsbú a szem mindig több lett, mint a pelva. Az ördög megin becsapódott. Nem kapott szemet. A paraszt evette a szemet, az ördög evette a rozspelvát. Hát, utóbb má akkor az ördög mérges vót igen. Búzát is esegítette csépünyi. Nem kapott szemet. A rozstot is esegítette csépünyi a parasztnak. Nem kapott szemet. Na, mast vót az árpa. Aszongya az izé:

„Hát mast mellik rakást adod?”

„Ja, hát aszongya a paraszt, melliket akarod vennyi, aszt veheted.”

„Na,” a paraszt aszongya az ördögnek, „tudod mit? Mindeniket megfelezzek.”

Az ördögnek monta.

„A kisrakást is megfelezzek, meg a nagyrakást is megfelezzek.”

Az ördög gondukodott. „Jaa?” Asztán az ördög rosszuértette. Az ördög aszt gonduta, a magot kapja. Itt is a nagyrakást kaptya meg a paraszt, meg onnaj is a nagyrakást kaptya meg. Hát az ördög aszonta:

„Tudod mit? aszongya, megint, most a kicsit veszem.”

Megin becsapódott az ördög, mert az árpábú is több lesz a szem, mint az árpapelva.

No, hát nem kapott az ördög semmit. Így az ördög nem kapott semmi gabonát. Ingyen csépüt.

69. KISMIKLÓS

Hát egy országbú eltűnt a nap meg a... Etűnt a nap, meg a hold. No, hát a királ szomorkodni kezdett, mert sötét lett az ország.

Na, ja, hát hogy sötét lett az ország, a királ összehitta az izéket, a tanácsadókat, hogy mitévő legyen. Mast az országába egész időbe sötéccség van.

No, hát osztán vót egy igen szegény ember. Vót neki három fija.

Hát a királ kiatta az országba, hogy aki visszatuggya hoznyi a napot, annak aggya a lejányát feleségül.

No, hát ezek a fajak, mind a három fi, ementek. Hát monták az aptyuknak, hogy emennek a királhó, osztán megpróbájják a világot. Hogyha a napot visszatuggyák hozni.

No, hát ementek a királhó. Jelentkeztek, ez a három fi, hogy emennek, megpróbállák. Hogy izék, bárók, grófok, hercegek, mindenfílik mentek. Hát eszt a három fit a királ bekütte az istállóba. Nem?

Először felőtöszttette ezüstös, aranyos ruhába, meg kardot mindegyyinek att. Az istállóba kütte, hogy mindegyyi választhat lovat, hogy luháton mehessenek.

Na, a két öregebb fi, ez szebbtű szebb lovakat választott. Ez a legfiatalabbik, ez meg egy csipás, rücskös, egy gürüncös csikót választott. Pedig hát az a rücskös izé, az valami táltos vót. És ez a legfiatalabb fi meg hát ösmerte aszt a lovat. Hát mast küvezette.

Hát mast mind a három lóháton vótak, meghát fevótak izéve. Esztet künevették. Mind izé, a kardgya rozsdás vót, rozsdás kardot vett. Meg hát a lovát is. Aljas, mocskos ruhát vett magára. Azok meg hát szép tündöklöt. Meg fényes kargyok vót. Ezek izé, künevették.

„Hát, aszongya nekik, ne nevesetek bátyámék. A nyertes, aszongya, mégis én leszek.”

Eszonta előre, mielőtt elindútak hát, hogy napot mekkeresnyi.

Na, hát mikor kiírtek a szabadba, hát a lova megszóllant:

„Ides gazdám,” aszongya, „hogyan mennek? Mint a nap röpiül vagy mint a szél?”

Azonta a lovának: „Ahogyan teccik.”

Elhatta a bátyyait. Nem tuttak utána menni. Lehatta.

Na, hát asztán aszonta utóbb végre a gazdája:

„Kedves lovam,” aszongya, „mast úgy menny, hogyan én akarlak.”

No, oszt a ló úgy ment, ahogy a gazdája akarta.

Akkor megvárta a két bátyját.

Ja, hát együtt az aranhid. Az aranhidó érték.

Hát ott aszongya, ott a legfijatalabbik fi lója megszóllant, aszongya: „Itt, itt mast mekkel vártotok, mert itt most ez a hid alatt gyün a kilencefejú sárkándia, akivje neked mekke birkóznod.”

Ja, Arany, micsoda Miklósnak hijta magát ez a legfijatalabbik fi. Arany Miklós. Ja.

„Hát akkor itt megvárgyuk.”

Hát ecce csak gyütt a tizenkétféjú sárkándia. Lóháton. Asztán a lója megbotlott a hidon. Alatta vót az izé, a Kis Miklós. Lebujva.

Hát a sárkándia a lóját összezéte.

„Ja, nem tehetek róla, hogy megbotlottam. Alatta van, a hid alatt van a Kis Miklós, akive neked mekke birkóznod.”

Na ja. Hát a sárkándia leszállott a lóru. Hátra kiátott:

„No, tuttam, hogy itt a hid alatt vagy Kis Miklós. Gyere fe, aszongya, hát megpróbákozzunk, hogy ki lesz erősebb, te vagy én.”

Ja, hát fel a Kis Miklós, felugratott!

A bátyainak meghatta, hogy „addig maraggyatok ott alatta, még mü a sárkándiáve tucsakodunk.”

Na, hát föment a Kis Miklós.

„Na, hát mit akarsz? Te nyomorút féreg?” Kis Miklósnak monta a sárkándia.

Na, kihusza a Kis Miklós:

„Hát,” aszongya, „csapjok össze a kardunkat.”

Na, hát a sárkándiának leszette mind a három fejét.

Na, akkor a Kis Miklós a holdat mingyá egyik bátyának attá át. Ott egyik holdat mingyá mekkapta a sárkándiátú. Jekütte egyik bátyjátú haza, hazájukba.

Nahát aszonta a királnak, hogyhát mast meghosztam a holdat, de, aszongya, majd a napot késebben hozza az öcsém.

Ja, de hát a hold világitott, de nem úgy, mint hogyan kellett vóna.

Ja, hát osztán a másik bátyáve tovább lovagút a bator, a Kis Miklós. Ja, megin jelértek az ezüst-hidó. Ja, ott a lova aszonta, aszongya neki:

„Édes gazdám,” aszongya, „itt mekke pihened, mer itt mekke küzdened a hatfejú sárkánnya. És hogyha aszt legyözöd, akkor nyertes lesze. Meg hogyha nem, hát, aszongya, akko evesze.”

Na, ja. Hát Kis Miklós belenyugodott. A hid alá bujt a bátyáve lovastú.

Hát ecce csak gyütt a hatfejú sárkándia. Hát annak a lója is megbotlott a hidon. Ja, hát az is aszongya:

„Te, vak kutya,” a lójának a sárkándia, „hogyan idájjig nem botlottá meg, mast kezdesz vénségedre botlani.”

„Ja,” aszongya, „a hid alatt van a Miklós, az tette esztet, hogy megbotlottam. Aszongya, avve kell neked gazdám megvijaskonnyi.”

Na, hát a hatfejú sárkándia megin leszót:

„Na, te firegalak! Gyű fe! aszongya, gyözz meg engem, ha megtucc!”

Ja, hát Miklós fe: „Na, te erdeji féreg, csak gyere, aszongya, küzgyünk meg.”

Ja, de ott má, ott má Kis Miklós aszongya:

„Itt má baj van. Ha levagdalom a fejit, mind a hatot, aszongya, a másik felí hat kinyöl.”

„Hej,” aszongya, „táltos lova, ides gazdám, ne töröggy avve,” aszongya, „ha a másik felén tizenkettő kinyöl is. Tebelüled, aszongya, piros lángot eresztek, a sárkándiábú meg sárga lángot eresztek. És mikor meglátod, hogy a sárga láng kigyün,” aszongya, „a sárga lángba dobd bele a buzogányodat és” aszongya, „az tönkrement.”

No, hát úgy is úgy lett. Hát összement az izé, a Kis Miklós a sárkándiáve. A hat fejit levagdóta. Ja, de a másik felin megin má ha megin kinyött.

Akkor a tatoslova jekapta az izétú a kardot, a Kis Miklóstú, és beledobta az izé, a sárga tűzbe a kardot. Akkor az izé, a sárkándia semmivévállott. Etünt. Az izé, meghát, eh, a Miklós lova vót.

Na, hát ott akkor átatta a napot a másik bátyának és hazakütte.

Ja, de mikor vütte haza a napot, ja de hát csak a finylett, finylett, de úgy nem, hogyan kellett vóna.

Ja, de most hát a Kis Miklós mas hogy küpiheni magát és azután megy ü haza. Hát, mikor hazament, osztán hogy küpihente magát, hát ment haza. Hát mikor bejért az országba, hogy betette a lábát, az izé, a nap, meg a hold szípen világított, az ország eccerre világos lett.

Hát ement a kiráhnó, bejelentette, hogy mír ígnek, mír van világosság, röndös világítást ád. Monta a kiráhnak.

Hát a királ ais beösmerte, hogy a Kis Miklós szerezte meg a holdat, meg a napot. Mast a bölcseket összehíttá, hogy mitévő legyen, hogy jeza zember, jez rendüte a holdat, meg a napot vissza. Hát hogy mütevő legyen?

Hát a bölcsek annak izéték, hogy a lejányát neki ígérte.

Hát mast annak atta a lejányát, a Kis Miklósnak.

Hát, étek, hatak, ha meg nem hatak, még máinap is ének.

[Erdélyi Magyar Adatbank]
Gaál Károly: Aranymadár. A burgenlandi magyar faluk elbeszélőkultúrája

GAAL JÓZSEF
70-97.

70. PUZDORÁS CSIBE

Meg osztán vót ollan csibe, ollan puzdoráscsibe. Asztán ha bevütték, akkor valamit bevüttek. Hát illesmirü én is hallottam beszényi.

Hát osztán, mikó hazagyüttek a malombú, itt a böruná vót ez a fekete csibe. Nem? Vizesen. És akkor a Csisztinek az öregaptya, vagy ki vót ez, megsajnáta, hazavütte. És főtette erre a régi kemencé-re. Nem? És reggere a csibe nem vót ott. Hanem a helin vót egy nagy rokás buza.

Hát akkor aszonták, hogy ez a csibe, mive az ember hazavütte és megszárogatta, hogy azze háláta meg. Hogy szóve az a csibe valami baszorkány féli vót-e? És reggere etünt. De a helibe egy nagy rokás buza vót.

Errü hallottam én is.

71. ÖKRÖK A DIÓFÁN

Az öregasszonyra ráfogták, hogy boszorkán volt.

És az ökröknek fáj a lába.

Mikor a gazda be akarta az ökröket fogni, az öregasszon kiment és monta neki, hogy kenne be az ökröknek a lábát. Bent van a polcon a füstöskonyhában az a kenyőcs. Nem? És persze az öreg kivütte a kenyőt és bekenyte az ökröknek a lábát. És ahogyan bekenyte az ökröknek a lábát, eccercsak az ökrök szárnyot kapnak. Fölröpülnek a diófára. Mast a paraszt nem tudta az ökröket befognyi. Bemegy. Mondja az anyjának, hogy mi történt az ökrökkel.

„Te, számár,” azt mondja, „te rossz kenyőt vettél. Nem azt kellett volna. Te azt a kenyőcsöt vetted, amellikkel én repülök a sütőlapáton, meg a söprün.”

Mast erre az öregasszony kimegy. Fogja a sütőlapátját, amivel a kenyereket betulták a kemencé-be. Megkenyi a lapátot és felnyul az ökrökért. A lapáttal leszedi az ökröket.

És itt van egy alsóíri ember, aki százsázalékra bizonyítja, hogy ü még látta.

72. A BAKTER ÉS A BOSZORKÁNYFÁNK

És akkor vót még egy bakter. Éjjeliör. S az mindig ugi éjjikor végigszokott a faluban mennyi. Mer nálunk előbb az a szokás vót, hogy kilencórát, tizenegyet, egy órát és háromórát kellett neki kiátanyi. Hogy ü avva jeleszte magát, hogy ü ébren van. Nem? Akik benn a lakásba aluttak.

És éfélkor ement le Vörösvárra, következő kösségbe. S amint ott leér, eccesak hall egy zenét s rikógtattak. Mingyá otthon vót, hogy itt valami lakodalmas tartanak. Lakodalmasmenet gyün.

No, persze, ü is oda közeledett. Mikor odaért, egy uccábú begyütt a lakodalmas csapat. Nem? És a cigán mingyá odaugrott és nekiadott egy hegedüt, hogy üis jáccon. Az éjjeliör. De, hát ü avve ellenkezett, ü nem tud hegedünyi, vagy nem tud jáccanyi. „Dehogynem. Csak foggya a hegedüt és jáccon.” Hát tudott jáccani. Velök jáccott.

És mentek. Hogy hová? Ü asse tuggya. Nem? Csak mentek. Eccesak kiértek a hászhó. Oda bementek. Hát má ott várták ugi a vacsoráve, a lakodalmas kosszta. Most ittak, ettek, énekütek, szórakosztak. És eccesak egy néni az éjjeliörnek kérdészte, hogy van-e otthon csalággya. Mongya, hogy van egypár gyereke otthon. „Akkor töccse meg a zsebgyejt, meg a tarisznyáját karamfonne, süteményekke.”

Hát az öreg nagy örömmé ugi megtötötte, hogy maj hazamegy nagy örömmé, hogy a gyerekeknek lesz enniek. Ja, mikor hazaér, megnézi a tarisznyáját. De mi van benne? Mint lúgombócok. Nem akarom kimondani, hogy micsoda.

És feébred. Akkó lássa, hogy künn van a mezőségen, egy nagy tógyfa alatt ébrett fe. Ott vót a lakássuk nekik.

Hát ezek baszorkánok vótak.

73. A LEGÉNY HAZAREPÜL

Asztán innej ott vót egy öreg néni.

A legény aszmongya a kollegájának: „Ja de jóvóna hazamenni,” aszongya, „hónap nálunk izé van, templomnaptya, Katalin nap. Szeretnék hazamennyi a bucsura.”

Az az asszony hallotta. „Na,” aszongya, „ha íppeg az a kedved, hazavüszlek én.”

„Na, de hogyan?”

„Ne töröggy avva. Millen messzi?”

No, osztán monta.

„Na,” aszongya, „féltiszkor harangoznak be, féltiszkor má otthon vannak.”

Hát az asszony is valahogyan mekkente ugyi magát, meg az izét, a legént is. Asztán hazarepütek onnag ide. Itthon vótak. Mire beharangoztak, itthon vótak.

Baszorkánok valami kenőccse tudnak repünyi. Valami kenőcsöt hasznának.

74. A NYÖGÉRI REPÜLÉS

És akkor itt volt a mi határunkban, az irtáson egy diófa. Talán tud maga is rúla Reszka néni. De nem láttam. És ott tartózkodtak a baszorkányok. Ott volt a gyülessek. És nálunk volt egy kisharang. Mert előbb minálunk ugyi, ha éjjel valaki meghalt, lélekarangot húztak. És annak a harangnak ollan hatalma volt, mikor avval a lélekaranggal húztak, hogy a baszorkányoknak le köllött szállani.

És akkor lent voltak Magyarországon csépünyi innejt Alsóórbül többen. Nem? És egy asszonynak is volt egy fia. A szomszédasszonynak mesélte:

„Kár, hogy a fiam nincsen itthon, mert holnap Katalinbál lesz.” Nem? Bucsúnap.

S a szomszédasszony azt mondta neki:

„Hát csak az a bajod, hisz,” azt mondja, „én tudok segíteni. Én hazahozom még az éjjel a fiadat.”

„Ja, hogyan?”

„Hát,” azt mondja, „te avval ne törögy, ne érdeklögy utána. Az az én dolgom. Csak azt mond meg, hogy hazahozzam-e és mit tudsz érte adni, hogy hazahozom.”

Ja, azt mondja, hogy üneki nincsen semmi, semmi pénze sincsen. Mit adjon?

Hát azt mondta neki:

„Akkor igérd meg, hogy nem árulsz el. Asztat fizeted nekem és estére a fiad itthon lesz.”

És evvel a szomszédasszony eltünt. Nem?

És egy óra vagy két óra mulva egyszer csak verik az ablakot. A legény kiábát:

„Anyám, eressz be!”

És az anyja felkölt. Hát tényleg igaz, hogy az ő fia itthon van? Fölnyitja az ajtót. Kúmegy. A fia volt itt!

Az az asszony hazahozta Nyögérbül. Röpültek söprüvel. A legény is, meg az asszony. Föülletette a söprüre és röpültek.

75. A NÉGYLÁBÚ VALAMI

Itt van az én apám. Anyánkhó járt Fölsőörbe. A Slejfer Sándort ismerték jól. Az volt a kolegája. Együtt jártak Fölsőörbe a lányokhoz.

Hát persze már megkístek. Jól íjfél után volt már, mikor jöttek hazafelé. És a fölsőöri bürün mikor át akarnak jönni, a bürün keresztül fekszik valami. Mint egy kutya, ollasféle.

És apám nekimegy, hogy eltűjja onnan. Az az állot fölállott és mindenhogyan csak keresztben állott. Nem? Nem engedte sehugyan sem üket.

Akkor otthatták.

A Sándor bácsi azt mondta apámnak:

„Gyere Miska, elmegyünk le a Komócsi felé. A fölső malomnak.”

No, hát mast összedugták magukat. Eljöttek le a malomba, a malom felé.

Mikor a Komócsiba lejönnek, ott már megint előttük van. És sehogyan nem engedte. És ugye apám is mindig bizonyította, meg a Sándor bácsi, hogy ez így volt.

No, most:

„Visszamennünk az országútra.”

Följönnek a postaútra, hogy eljönnek az alsómalomnál ide. No, most mikor az alsómalomtól az országútra kijönnek, hogy a fölső malom felé tartanak az úton, ott már megint elejbeállott. És akkor már nagyobb formában. És akárhogy is ki akarták kerülni, az mindig elejbük állott.

Sándor bácsi azt mondja:

„Tudod mit? Elmegyünk vissza föl, a Gál Jánosnak az apjához.” A Gál Jánost ismerik? Annak az apját mink ismertük.

Bemennek. Megkocogtatják az ablakot. Amire az öreg Gál János jekentkezik:

„Ki van kint?”

És ezek mondják, hogy szóval ők vannak kint és nem tudnak sehogyan sem hazamenni. Adjon nekik egy lámpát vagy kisérjék el. S az öreg Gál János kiszólt nekik az ablakon:

„Csak menjetek egész nyugodtan haza. Ne törődjete semmitse. Mire ti odaértek, már nem lesz ott, mert már az ideje lejárt neki. Csak egész nyugodtan. Ha elejbétek is áll, ne szóljatok, csak várjatok egy darabig, s az egyszer elmegy tőletek.”

S mire lejöttek a Komócsiba, már nem volt ott semmi. S az öreg Gál János akkor azután elmesélte nekik, hogy üvele az nem egyszer történt meg. Mert Gál János meg ide Alsóórbe járt a lányokhoz. S mikor az hazament, úneki is megjelent.

Hogy mi volt az, asztot sem az apám nem tudta megmondani, sem a kolegája. Négy lába volt neki. Se kutya nem volt, se borju nem volt. Négy lába.

A Králi néni is mindig mondta. A Králi néninek is megjelent.

76. TÜZESEMBER

És itt vannak ezek a tüzesemberek.

És még vannak emberek máma is, akik nem ojjan öregek, hogy bizonyiccsák, hogy az is lítezett. Ha az főüt valakinek a szekerire, a lovak nem tutták a szekeret továbbhúzni.

Aszt csak látták benn a ríten a falun kívül estélenkint. Ahogyan az jár.

A Bejsz Józsi bácsi, ahogy bemennek itt az asóóri malomnak, azok szoktak Magyarországra vünni deszkát. Nem? A rígi üdőbe. És mikor itt bemennek a malomnak és kümennek az országútra, ecce csak a lovak megállanak és nem tuggyák a szekeret továbbhúzni. Az aptya aszmongya:

„Mi a menkü? Má megin a tüzesemberek járnak itt? – aszongya, – biztosan egy hátú főüt.” Nem?

Az aptya leszállott az ostorra, hogy hátramegy. Hátú a nyujtón üt a tüzesember. Valami jelszót tudott a Bejsz Józsi bácsi is mondani. És ugyi a tüzesember leugrott. Akkó ement tovább. S akkó ük mentek megin tovább.

De az hama röpüt ám. Hogy, nem tom, míg ide a malomba bementek, hogyan apám ecce meséte, hogy ementek ölleni, asztán ugyi éjje végesztek, anyámje a malomba vótak. Müire a malombú kijünnek, egészen a patakhidig, ott látnak világot. Mire a patakhidig ideértek, meg má előttük vót.

77. PÉNZÉGÉS

Itt a Csisztiháton belül a pénszt is látták mindig égni. S mihánt hogy valaki rámutatott.

Ugyan én nem láttam, az öreg Bejsz Józsi bácsi meséte. Ü nem ecce látta, se kécce. És oda is mentek keresni a helet. Nem talátak semmit. Mihántos rámutattak: „Ott, nézzétek, a pénz ég!” Abba a pillanatba eis alutt. Ott tunni kellett, hogy mit kell mondani. Valami jelszó. Csak jelszóva lehetett kü-

venni. Avva nem találkosztunk, hogy valaki ki tutta vóna venni, vagy szóve megtaláta, vagy az. Ez az egész csak egy fantázija vót, vagy kitalálás vót, vagy ténleg baszorkánság vót. De a tüzet lehetett látni.

Advent üdöbe szokott legjobban. Mer én, még amit visszaemlékszek. Jó, az lehetett tizenháromba vagy tizenégybe. Kécce láttam. Ez nyáron sohase vót. Össze, karácsony előtt. Kécce láttam.

78. ÁLLAT ÉJJEL

Az öregasszonnak a fíjának etörött a keze. S ugye akkor nem vót se telefon, se autó nálunk, se bicikli, hogy nem tudom, valaki gyorsan orvosér tudott vóna menni, hogy a gyermek kezit megmenteni vagy bekötözni. Az öregasszon fogta a fíját. Még nem is vót ojjan öregasszon, fogta, hogy evüszí fel Fösödör-be az orvos hó.

És amikor a Komócsiba főmennek a réten, annak is előtte vót ez az állat. És a Králi néni aszonta: „Te büdös dög!” Összeszitta mindennek. Az má tudott ijjen szavakat ugyi. „Hogy teneked éppég mast köll itt elöttem lenni? Amikor a gyermekemnek a törött kezive menek az orvos hó?”

S az akko megszóllant. „Hogy teneked ippeg mast kellett gyünni? Gyütté vóna egy félóráve ké-sőbb, akkor se te nem láttá vóna éngemet, se én nem láttam vóna tégedet.

79. BOSZORKÁNY A TEMETŐBEN

Eis avve az éjjeliörre történt meg, aki az előbb a lakodalomba vót. Karácson este, szent este, végig-megy a falun. Má a népek az éjfélimiséru hazamentek. És lát egy asszont. Egy nagy keszkenő rá van terítve. Megy lenek.

És utánok megy az öreg Istók bácsi. És akkor utána megy. Megnézi, hogy mast az asszony hová megy. Hiszen má régen az éjfélimiséru a népek kigyöttek. Nem? Má vége van a misének. Eccsak megy ki a temető fele. A bakter utánamegy. Szép, lassan megfigyeli. Odamegy a templomajtóhoz, a kucslukon behagat, les. Vár egy darabig. Akkor megfordul, kimegy a temetőbe. Az asszony!

A bakter utána, hogy mit akar. Odaért egy sirhó és ott etünt.

Az öreg Istók bácsi szenttű bizonyította, hogy ez úgy vót.

80. KERESZTÚT

Mink asztot talán száztul is hallottuk, hogy igaz volt. Hogy megtörtént. Megcsinyáták asztot.

Az keresett egy ollan egy mogyorópálcát, amellik egy év alatt nőtt. Nem? És aztot összetette egy kör-be. Összekötötte. És abba beleállott, s ott hallgatott.

És ténleg, alig áll benne az izében, a körben, egyszer csak jön egy bika, hogy nekiszalad. Hát ü már tudta, hogy azt a kört megközelíteni nem lehet sehogyanssem. A bika nem tudott neki semmit sem csinyálni.

Akkor a bika eltünt.

Vár egy darabig.

Akkor egy ló szaladt. De a lónak nem volt fejé. Fejetlen ló volt. Ja. Dehát akkor sem ugrott ki a körbű. Ú ugye megtartotta az erejit, meg az eszit. És csak bennmaradt a körben.

A ló is mikor a körhön ért, ojjan erősen szalatt, akkor ott kikerülte és elment. Továbbszalatt.

Megint várt egy darabig. Akkor egyszer csak egy szénaszekérrel jöttek. Két lóval. A szénaszekér annyira félre volt rakva, hogy minden pillanatban várta, hogy mast a szénaszekér edül. Akkor sem lé-pett ki. Kiabáltak neki:

„Menny félre, mert agyonjárunk! Vagy a szekerünk edül. Menny félre!”

Hát ü nem ment sehogyanssem félre. Ú csak maratt. Hát akkor a szénaszekérrel szépen kikerüték. És mentek tovább.

Ő csak ezt próbára csinyáta, hogy ténleg igaz-e, hogy annak a magyaró vesszőnek ojjan hatása van, ami egy év alatt nyól. És ténleg a keresztútnak van valami babonája? Ű csak esztet próbáta. Ű csak ugye asztot állította, hogy Ű többet nem merte megcsinyáni, mert már az utolsó pillanatok voltak neki. Hogy már úgy össze nem esett. És többet nem merte.

Ezt Ű csak kiprobáta, mert Ű is hallotta. Az a bácsi, aki nekem eztet mesélte, az már egy pár éve meghalt.

81. GARABONCIJÁS DIÁKOK

Anyám is sokat meséte, hogy ezek a garaboncijás diákok tényleg léteztek. Ezek jártak házrú házra. Előbb a zsuppfődeles házakbul a pókhálót küégették. Az meggyujtotta fönt a padláson a zsuppfödél alatt azt az izét, azt a pókhálót és leégette. Nem?

És az a tűznek úgy parancsút, ahogyan kivánta. Most erősebben égjen, most gyöngébben. És az egész pókhálót leégette. A zsupp nem gyult meg. Nem? És valamit kellett nekik fizetnyi. Ugye? Ezeknek a garaboncijás diákoknak.

És akkor anyám mindig azt mondta, avval tutták ezek ezt valahogyan regulázni vagy ízélni, vezetni, hogy az asszonyoknak bent kellett a sütőtekenyőben valami lisztet hannyi, mikor kenyeret sütöttek. És aztat szedték ki a sütőtekenyőből és avval tudták ezeket a tűzket szabálozni.

És akkor egy paraszt gondulta magában, hát Ű is megpróbálya. Ű is leégeti a pókhálót. De hát űneki is van fönt a palláson sütőtekenyő. Ű is vesz kü lisztet. Mert mikor azok kezdtek tűzelní, akkor is volt nekik egy acskójuk, amiből egy fehér port küvettek. Ugye? Ahol meggyujtották a tűzet, ott ugye beszörták előbb. De a paraszt is kikutrotta a sütőtekenyőből a lisztet. Meggyujtotta.

Dehát hiában kiabált:

„Lasabban égj, lasabban égj!”

A ház mindig jobban égett, miníg jobban égett. Nemcsak az Ű háza, több ház vele leégett.

82. A HÁZIKÍGYÓ ÉS A KISLÁNY

Asztat itt meséték, hogy a parasztasszony ement ki a mezőre dógozni. Vót neki egy kis lányo. Annak mindig a tejet odakészítette. A kislánya főkel ugye regge, hát a tejt ott van neki.

Ez a kígyó annyira megszokta, mikor a kislány evett, a kígyó is mindig odament vele. Segített neki a tejet ennyi.

S ecce az asszony tejesfarbellit csinát. Nokedlit tett igye a tejbe. És nem tutták, hogy a leánka mér mindig éhes, meg mér mindig ojjan sovány. A leánka mindig soványabb lett. És ecce az anya megin ement otthon és az ablakon megleste, hogy miccsinál a leánka az ételive, hogy hová teszi. Hogy mér nem eszi meg?

És ecce, ahogyan az asszon lesi, a leánka feköl az ágybú, odamegy az asztalzó, kezd ennyi.

Az édesanya lesi. Ecce csak a padon föcsuszik egy kígyó. Nem? És a leánkáve eszik. Akkor a kígyó a tejet szítta mindig. Sa leánka a kígyónak a fejire vert a kalánnya, hogy „Ne csak a tejt edd. Farbellit is egyé.” Nem?

Erre az anya berohanik. Láta, hogy most a kígyó van a leánkán. Hogy tuggya Isten, a kígyó rá-támad, miccsinál. Sa kígyó eltűnt. Nem? Keresték a helét neki. Sehöl nem taláták.

Akkor az öregasszon, szóva a leánkának az anya, ement a paphon. Tanácsot kérdezeni. Aggyon valami tanácsot, mer kígyó van a házná, mer ünáluk egy kígyó tartozik. Mindíg a leánkáve eszik.

Sa pap aszonta, hogy az szellem. Nem lehet semmicse csinyáni, mer minden háznak van egy kígyója. S hogyha lássák aszt a kígyót, ne báncsák, Mer ha a kígyót agyonütik, a család hamarosan ki-mulik.

83. A SUSZTERLEGÉNY ÉS A MACSKA

Itt vana Farkasnének a swigerfaterja, az apósa. Az suszternek tanút. Ugye? És nem tudom, most itt Alsóörbe történt vagy hol, talán Pinkafőn. És üneki az ágyo egy ollan helen vót, hova a suszter berakott ugye szerszámot, villát, gráblát, mindenféli szerszámot. Nem? Mer előbb nem attak egy segédnek egy szobát, vagy nem tudom, mit. Hát, ahol tuttak egy ágyat főállítani, ott kellett neki fekünni. S az öreg, ahogy lefekszik, ecce csak halla, hogy egy macska sir benn. Nem? Jajgat a macska. És főkel. Összekeresi az egész kamrát, De ü nem találja a macskát és nem talál macskát.

Lefekszik nyugottan. Hát vége vót, nem hallott semmit.

A következő este megin megszólal. Na, akkor megin főkel az öreg. Megin összekeres mindent. Ja, hát nincs macska és nincs macska. Utóbb má az ajtót be is szegeszte. Úgy becsinyáta ugye, hogy ne tuggyon a valami bemenni.

Harmadik este, akkó megin a macska megjelent. Megincsak nyávogott, jajgatott a macska. Akkó monta magába, most megnézi. Akárhól van ez a macska. Az ajtó be van csinyáve. Itt küemni nem tudott. Ennek csak baszorkánnak kö lenni, vagy nem tudom, minek. Hogy ez az ablak be vót csinyáva, az ajtót beszögezte.

És vót benn egy kád is, ahová suszter a buzát tartotta. És a kád üres vót és mindenféli ruhadarabok ugye, bele vót vén ruhák dobva. Most kezdi a ruhákat kiszennyi. Ott van benn a fekete macska. Mast az öreg ugye, szóva akkó még legény vót, fogta a vazsvillát, beleszurta a macskába. És küemete a kádbú. Most lebökte a macskát. Mer még nem fábul, vagy cement annak a kamrának az alla. Csak főd vót. És a vazsvillát jó belebökte a macskáve együtt a földbe, hogy a macska ne tuggyon eszökni.

Lefekütt nyugottan. És regge, mikor főköl, a vazsvilla benn a földbe állott, amillen méltre belebökte, de a macska nem vót. Hát most mi lehet ez?

Ü átdöfte a macskának mind a két lábát ugye. És bele a földbe. Mast ez hogyan tudott kiszabadúnyi? Hogyan tudott ez emenni? És regge a mesternek emeséte, hogy mi történt üvele. A mester aszongya: „Jézus, Mária! Pista, te rosszat csinyátá. Te rosszat csinyátá. Ez a szomszédasszonyunk lesz. Látod, – aszongya, – mér jártá a lányáhó?”

Mer a szomszédasszonnak vót egy lánya és az öreg Istók bácsi legénykorába a lányhó hozzájárt és a lánt otthatta. Meg többet nem járt. Szóva a lánnak az annya megakarta bosszúnyi.

De most az Istók bácsi is ugye fét, mi lesz üvele. Ott akarta a mestergyit hanni. És a mester aszmonta neki: „Ne!” Csak dógozz te tovább. Többet nem fogsz a kamrába begyünni. Begyüssz mihozzánk a szobába. Ott fogsz hányi. És ez többet nem fog veled megtörténni, mer én ennek tudok orvoságát, ellenit.”

És eszt az Istók bácsi meséli, hogy üvele történt meg. S aszmongya, egy regge rá, vagy rá két napra, vagy három napra az öreg kümegy. És a szomszíd kerítés úgy deszkábú, ollan ritkán evót kerítve. Az öregnek kikellett mennyi pössenteni. Hátramegy az udvarba. Akkor lássa, hogy a szomszédasszony benn a pajtába, ott is csak ollan ritkán vótak a deszkák így a pajtaodalon. Ott benéz. Az öregasszony főhuzza a lábát. A szoknyáját. Es valami kenőccse keni mind a két combgyát, ahol ü a vazsvelláve átszurta.

Az öregasszon vót macska képibe ott a kamrába, Többet nem tudott neki semmit csinyáni. Ojjan formába, ahogy az öreg Istók bácsi meséte, hogy a suszter, a mester, az tudott valami illesmit. Ezeknek a titkát. És az szóva az asszonnak megmonta, hogy hagyjon fő evve a dologge, hogy többet esztet ne csinájja.

És így asztán szóva többet a macska nem bántotta ütet.

84. KI NYOMTA MEG?

Velem történt meg.

Mínek főnt feküdtünk a palláson. A Miska is, a bátyám. A Ferkó meg mindig azt mondta, hogy ütet valaki megnyomja. Nem? valaki megnyomja.

Hát mi soha nem hittünk neki. S eccer meg mondja, hogy

„Vigyázzatok, mert mast jön.”

Nem? Hát persze münk vigyázban voltunk. Észrevettünk mink is, mintha maga csak beképzeli, mintha valami ollan szél áthalad volna. Most mind a hárman az ajtót (vigyáztuk), hogy a palláson feküszönk. Rendes ágyunk volt ám fönt. Nyáron ugye, hogy nem volt ollan meleg.

Beugrottunk hátra a pincébe. No jó. A Miska bement a szobába alunni. Mink a Ferkóval tovább aluszunk.

Hát a fene egye meg. Én sokszor hallottam, hogy a Ferkó ollan szép lassan susog. Egész halkan. Mellette fekdtem ám. Hát osztán közben én is elaludtam. Többet nem hallottam semmit. Egy szombaton este volt. Én lefeküdtem. Jó éjfél tájban jött a Ferkó haza. Vörösváron dolgozott az asztalosműhelybe, a társaságná. Egyszer csak a Ferkó levetkőzik. Kezd velem beszélgetni. Na

„Na,” aszt mondja, „most alugyunk, többet ne beszélgessünk.”

Én nem tudtam elaludni ugye még. Én ébren voltam.

„Hát mért van énnekem mast ollan kevés helem?”

A Ferkó annyira a falnak nyomott. Hát azon a vasárnap reggel volt, hogy a Póc Andrist a Héric Kálmán agyonszúrta. Hát mast én a Ferkónak mondom:

„Te, menj tovább! Hiszen nincsen helem. Egészen a falhoz nyomsz.”

Ű csak nem ment tovább. Ugye mindig csak az a hel volt. Hát mondom:

„Megáll, én fökelek, kümenek innejt. Hát így én nem tudok fekünni.”

Ahogy én az ágybul fökelek, valaki kiugrik az ágybul és elszalad. Mondom:

„Ki volt vagy mivolt? Nem láttad?”

„Nem,” ű azt mondja, „én nem láttam semmit. Nem volt itt senki.

Mondom:

„Hát elszaladt. Azt láttam, hogy fehérnép volt.”

„Te rosszul láttál, meg álmodtál.”

„Nem! Nem álmodtam. Amióta te hazajöttél, én még mindig ébren voltam. Én nem álmodtam.”

Na, most én fökelek reggel. A Liszt Jancsi fújt a tűzoltóknak sorakozót. Kümenek az útra. Én már valamit sejtettem. Ideér a Liszt Jancsi a trombitával.

„Na,” azt mondja, „fújj egyet. Én már ki vagyok fáradva.”

Mert fújni is jól tudtam. Hát lefújtam itt egy sorakozót a kürttel. Hát nízem az úton a port. Ugye éjjel a por egy kicsinyt megbarnul a harmattú. Látom ám, hogy mifelénk is van egy csapa, meg átának is egy csapa. Mert az ... -ék laktak vizavé.

Hát akkor én mindjárt otthon voltam, hogy itt mi van.

Hát osztán még a Kós Jancsi odajött. Az Andris is jön. Azt mondja: „Gyere, bemennyünk.” Jó kolégák voltunk ugye. „Megigyunk egy féllitert.”

Bementünk. Asztán én ott mesélem ennek is, hogy az éjjel mi történt velenk. Ugye? A Rózsi, meg a Bözsi, meg az Anna, ezek összenéztek. Nevettek. Űk már tudtak valamit.

Az Anna, meg a Bözsi, Rózsi, ezek is a palláson fekdtek. A Boldis házban. S ezek éjjel egyszer észrevették, hogy az Anna fölkét. Mert kérdezték:

„Hun voltál?”

Aszt mondta, hogy üneki ki kellött mennyi.

Pedig az Anna volt itt nálunk, aki pincébe bejárt és a Ferkó mindig azt mondja, valaki megnyomja.

Mondom:

„Mast már tudom, ki nyom meg. Mast már tudom az egészet.”

Az Annát is elövétték igye.

Ű lett a felesége.

85. DANI BÁCSIT MEGNYOMTÁK

Hát akkó itt van az öreg Jurasics. Nem?

Eis fekszik az ágyba a szobába. Ojjan régi faházak vót. Jó alacsony. Hát a Nanica is szeretett künn este csavarogni. Má jó südő lány vót. Eis, mikor hazamegy, világot gyujtani nem mert, mert fét, hogy az aptya meg főébred, mikor megy haza. Az öreg ugyis szigoru vót ugye a gyerekekke.

Na, most a Nanica is hogyan bemegy, levetkőzött. Keresi az ágyot. Most nem az új ágyába, mer az anyyáa fekütt, hanem az aptya ágyába ment. Ott mászkát.

Hát most a Dani bácsi is, hogy ütet valaki nyomja. Nem?

Nanica szóni se mert az anyyának. Hát most persze ugyi előbb bugyit se visetek a lányok. Csak úgy a mesztelen testive az öregnek a száján valahogyan végigment. Nem? Hát most az öreg egyet feszített. Az ágyuk má ugyi má nyóc lábón állott, úgy fővótak támasztva. Egyet feszített, az ágy letörött. Hát az is kezdett kiabáni:

„Nani, Nani, kő fe! Hát valaki megnyomott vagy itt van valaki.”

Hát persze, mire gyufát kerestek, meg a lámpát meggyújtották, a lán is akkó tutta, hogy új hun van, mer az ágy egymásután vót, nem úgy egymásmellett. A Nanica visszament az anyya ágyába. Ugyis, ahol szokott fekünni.

Hát most ezek is azon vótak mindig. Mindig aszt erősítették, hogy az aptyukat megnyomta valaki.

Hát a Nanica emeséte későbben, hogy mi vót. Tuggya, mit mondott? Hogy a mesztelen seggéve az aptyának a száján huszta körösztü.

86. BOSZORKÁNYISÁG A ZSEBKENDŐVEL

Mint fijatal fickók spekulátunk azon, hogy lehetne valami viccet csinányi, a népet megviccenyi. Kitalátuk asztot, hogy egy fehér zsebkendőre rákötünk eccernát, és aszt az útközepére kitericcsük. Nem? Hogy majd ha megy valaki, főveszi, eráncsuk tőle.

Hát ez így meg is történt.

Az első este, mikor eszt megcsinátuk, nagyon jó sikerüt, mer akkó ugye lányok, legények, fiatalabb asszonyok, emberek má, akik meg is ijettek tőle. Ők baszorkánságnak gondúták.

Ez vót egy szombat este. Vasárnap lett ez a majális, amit az előbb montam, hogy akkor este igen-sokan mentek a mulacsságba. És asztán megin kiterítettük esztet a zsebkendőt.

Jön az öreg tanitóurunk az asszonyáve együtt. A tanitóur az asszonyának aszmongya:

„Mariska, itt egy zsebkendő fekszik. Esztet ne hagyjuk itt.”

És az asszon is helbehagyta. Főveszi, hogy otthon maj jólesz törügetörühának. És beleteszi a zsebgibe. Nem? És mikor a zsebgibe beleakargya tömni, mink a cernát meghuzzuk. A zsebkendő a zsegbü kiugrik. Az asszon ekiácssa magát:

„Jézus, Mária, segiccsé meg! Valami baszorkánság ez.”

No, persze, münk hallgattunk a keritésen bellü. Nem szótunk egy szót se.

Következő vót a bognárunk. Még máma is élő ember. Az asszonya is él. Azok is karonfogva mennek a mulacsságra. Ecce csak a bognár aszongya az asszonyának:

„Megájj te! Itt egy zsebkendő van.”

Megrugta. Főveszi férfi léttire. Az is, hogy beleteszi a zsebgibe, beakarja a zsebgibe tenni, meg-rántottok. Kirántottok a zsebkendőt a kezibő. Az ojjat ugrott. Talán háromméter is előre. Az asszonya utána sikoltozva. Nem?

Ez ment úgy körülbellü éfélig. No, és persze másnap a bátyám, az valahogyan eszt megtutta, és mingyá avva fogott elő regge, mikor a mühelbe ekesztünk dógozni:

„Te, gazember. Ti valamit az este csinátatok, mer lenn a mullacsságon beszélük, hogy tielöttetek valami baszorkánság van. A zsebkendőt beletehetik a zsebgyükbe és a zsebkendő kiugrott a zsebbü.”

De münk tagattuk ám. Hogy münk nem tudunk róla semmicse.

Rá egy este megin megcsinátuk esztet. Az is jósikerüt. A következő szombaton este megin együtt vót a kolegaság. Megin kiterítettük a zsebkendőt.

Itt lenn a Szabóék előtt eccsomó fűrészfá, ijjen rönkfa vót összerakva. Az öregemberek, meg asz-szonyok oda kümentek úgy nyári estélig tárgyani, beszélgetni. Eccecsak az öreg bakter aszongya:

„Na, emberek, én mast emegyek a főszőgbe. Megnézem, mi ujság a főszőgbe. Má tizenegy óra. Maj visszafelé megin találkozzunk.”

Hát, az öreg János bácsi szép lasan botikál főnek. Ojjan egy dárda, ojjanfélü vót előbb az éjjeli-öröknek. Nem is tudom, mü a nevő. Az egyik felin úgy szurni lehetett, akkor ódalán, mint egy fejsze vót rajta. Hát avva úgy megy az öreg főnek. Megpiszkájja a zsebkendőt. Münk megrántottok a cernát. Nem?

„A fene egye meg,” aszongya, „mi ez?” Úgy magába.

Megin odább megy. Megin megpiskálja a zsebkendőt. Megin megrántottok. Ecce csak kiát:

„Emberek, jöjjenek ide. Itt valami baszorkánság van.”

Kihuzott egy szál gyufát, hogy most megnézze, ez micsoda. Mikor ü a gyufát kihuszta, persze a gyufának nem vót ojjan nagy világossága, hogy münket a kerítésen tul meglásson. Persze mi akkor kesztük a zsebkendőt huzni, míg ü segiccségér kiabát. A zsebkendő benoszogott a kerítésen. Nem? A léc között.

Most az emberek innen a fűrészfáró a szomszédbú ideszaladnak.

„János, mi van?”

„Ne meséjjetek. Először csak egy kicsiny vót. Megböktem. Nagyobb lett. Megin utánaléptem. Megin odaakarok neki bökni, megin elugrik. Akkó má megin nagy vót. Kihuzok esszál gyufát. Akkó má egy nagy vót, mint egy borju és a kertlécek között bebujott. Etünt. Nem láttok többet semmit.”

Most vasárnap mive vót az egész falu telí? A templom előtt az egész nép mind erű tárgyat, hogy micsoda boszorkánság van mielőtten.

87. RONGYBABA ÉS A BOSZORKÁNSÁG

Csinátunk egy rongybú egy babát. Mint ezek a bábuk hogyan vannak. Egész rendes babát. Jó nagyot Kitömtök. Kezi, lába. Kezit széttartotta, lábát. És a villanydróton átdobtuk egy spárgán. Az uton keresztü ment a villanydrót. Most a spárgáve együtt aszt a babát átdobtok. A kertbú tuttok huzni, igazítani. Ugye leeresztettük szépen a földre. Mikor valaki odaért, a spárgát kesztek huzni. Akkor a baba főszalatt a drótig megin. Nem?

Ez má megin baszorkánság vót. Nem? Most má a második. Most má nem a földön jár, hanem a legöbe.

Hát a bátyám annyira zavart benönket, hogy „Ennek nyomára ke jární, hogy itt micsoda gasságot visztek végbe, hogy má a nép mennyit beszél.”

Egy este májusi könyörgés vót a templomba. A bátyámnak a kolegasága mindig együtt vót. Talán huszan is együtt vótak. Itt vót Vörösvárott Magyarországról egy villanszerelő. Ennek a Csulaknének az ura, a Csulak. Itt ának ez a vén zsuppos ház előtt, a híd előtt. Hát persze münk a babát nem mertük leengenni, mer a bátyám is kosztok vót. Seccecsak a bátyám valamié hazagyütt. Szóva borotvákozni szombat este vagy a műhelbe valamit csinát. Akkor mü bátorak vótunk. Leengették a babát megin az útra. És itt vót egy öreg néni. Ez így járt egy hászhó gyerekdajkának. Gyerekekre vigyázott. És ez este szokott mindig hazamennyi. No, most persze az az öregasszon botikát ugye. A botta megy az uton. Mikó odaér, münk meg a babát leeresztettek, szépen a helbe. Mikor egészen melleje ér, kezgyek mü főhuzni. Ais kezd kiabányi:

„Jézus Mária! Segiccség! Legények, gyűjjenek ide. Itt valami baszorkánság van. Itt vót előttem, meg elugrott. Nem látok semmit.”

Hát most a legények mind odaugrottak. Ez a Csulak, a villanszerelő, a Vaxli Jóska, az öcse, a Feri, ezek is együtt vótak a dalárdák majnem mind, hát ezek is most odaszalannak: „Hogy mi van erre?” Hát nincsen semmi. Bateria lámpa még nem vót egynekse, hogy fővilágítottak vóna az oszlophó a villanydrótra.

No, oszt persze az én bátyám, amék künn van Tarcsán, aszmonta:

„Most tuggyátok mit?” Lasan beszétünk. „Most a legényeknek a hegyibeengegyük.”

Persze a legények ott állanak, az hirtelen a babát leeresztette. A Gracl Jóskának a fejire esett a baba. A Csulak mellette állott, az a magyareMBER. Ezek ojjat ugrottak, hogy mintha gumilabdábu lettek vóna. És még ezek a legények is ekiátották magukat.

Na, most persze mit ke csinányi? Ezek emennek lámpáér. Nem?

„Most kü kell keresni, akárhogyan van! Ennek a titkát mekke tunnyi, hogy ez hunnaj van vagy micsoda.” Nem?

Hát persze páron továbbmentek az utszélire. Mink meg má ojjan rafináltak vótunk, mikor a drótra a spárgát fedobtuk. Mer drót itt küment a házunk irányába. Most itt benn az ut közepén vót. Most münk a spárgáve kesztünk hátramennyi. Fönn aszt a babát husztam hátra. Az utközepírü, az úttestrű má a baba nem is vót látható. Ehusztuk egészen ide a hászhó. Ott akkó a spárgát erősen meghusztok.

A baba átfordút, a baba leesett. Mire lámpát hoztak, amive megtutták vóna talányi annak a titkát, se baba nem vót, se münk nem vótunk a kertbe. Etüntünk.

Hát ebbü is megincsak baszorkánság vót.

88. SÁRKÁNDIA

Még a régi öregektü hallottam. Azok monták, akkor még én ollan gyerek vótam. Mind itt gyüttek öszsze apámná itt a mühelbe, osztán illesmirü beszétek.

Osztán, hogy nekünk vót egy tanitóurunk. Az ugysis ott lakott a templom mellett, az iskolába. Anak ott köllött laknyi. Ott vót mingyá neki a harangház.

Osztán ha egy ollan sárkándia gyüött a faluba, az mind odament ühozzája be. Monták, hogy asse vót egész röndös. Osztán az mindenik ühozzája ment be és ott úgy beszétek. Osztán a tanitóurunknak köllött harangozni, ha ollan üdö gyött, ollan fölhök. Az tudott elenük. Mert aszt az ollanok vezették, lovagúták. Mint ahogy egy a lovon ül. Az hát a harangga ehajtotta üket. De asztán, aszt monták a népek, valahogyan haragbagyüött a sárkániáve és asztán többet nem hasznát a harangozása. Háromszó se. Rettenetes nagy jég lett. Mindent belevert a földbe.

Hát azokka szövetkezett.

Eis kütték a falubü.

89. HA A BOSZORKÁNY VALAMIT KÖLCSÖNKÉR

Ez megtörtént.

Ahol ez történt, az asszony is emeséte, meg az ura maga is.

És kihatak. Az asszony egy nyóc éve, az ember meg tava télen. Itt, ebbe a második zsuppos házba. És ennek az asszonnak, most a Farkasné, ez lakik most abba a házba, ahol az öreg ember esztet csináta. És az öregember minden hónap első péntekén odament. Vagy egy gráblát kért, vagy egy vazsvillát, vagy valami szerszámot köccsön. És ezek nem gyüttek rá, hogy ez mér megy ijjen messzüre ühozzájok szerszámot kéрни.

És ecce tul vagyok este. Az öreg, a Gyuri bácsi nekem meséli. Aszongya:

„Te, Jóska, ujfjősek a tehenemék és nincsen tej.”

És én még erre aszontam: „Hát Gyuri bácsi, esse a teheneket jobban. Talán maga rosszú eteti.”

„Nem,” aszongya, „etetem a marhákot ippeg úgy, mint azelőtt, csak ez a dög csardas főji a teheneket.”

Én mondom: „Léteszhetik az?”

„Csak nézd meg esztet az embert. Ennek még a szeme se áll jó. Ebbe valami dögség van.”

És montam neki: „Én, Gyuri bácsi, hallottam egy viccet. Hogy asztot a söprüt, amellikke maga az istállót kisöpri, mikor az etetésse végez, asztot tegye az istállóajtóná, alatta, ahogyan a trepni van, szóva ahogy bemennek, az istállóajtóba. Annak felitü srégü álliccsa oda és asztot a botot, amellikke a kutrú a vizet horgyák, asztot meg a másik ódarrü srégü. És ha ez a két dolog ellenkező irányban van, van letéve, akkó maga betuggya bizonyítani, hogy ki főji a tehent. Mer maga, ha az az ember idegyön, akkor haggya ott. Álliccsa aszt a söprüt, meg a botot ugyanúgy és avva az emberre vetesse e. Ha az az ember emeri venni asztot, a botot onnaj, akkor az a maga marháját nem főji. Ha nem, nem megy érte, az többet nem is gyön köccsönkéрни semiccsé és nem is foggyák a maga tehenét főjni.”

És ténleg, a Gyuri bácsi eszt megcsinyáta vele. Odatette a söprüt, mikor látta, hogy az öreg gyün, meg a botot. Az öreg megint ment valamit köccsönkéрни. „Odadam,” aszongya, „az istállóajtóba a söprü, meg az itatóbot. Tedd azokat másképp, helezd másképp. Úgy, ahogyan most vannak. A söprüt a bal felire, a botot a jobb felire.”

Az öreg megfordút és ement. És attü az üdötü kezdve az öreg tudott éppeg úgy tehenöt főjni a tehenektü, mint azelőtt.

Ez vót körübelü 42–43-ba. És mondom, itt srégvisavé ez a ház.

90. AMIKOR AZ ÚRISTEN NŐSÜL

No, hát akkor a Jézus nevébe, mint a cigány monta, mekkezgyök.

Há, nem vótam ott, ahol ez megtörtén, mer én is csak úgy hallottam meséni. Hogy a földesúr kijelentette, hogy a lányát csak ojjan legénnék fogja férjnekanni, aki üneki tud három esetet mondani, amit a földesúr elhisz és három esetet, amit ü nem hisz el.

S erre egy juhásznak a fija jelentkezett, hogy ő fog ojjasmiket elmondani neki. Spekulát, gondúkodott a juhásznak a fija, hogy mit foggyon vagy hogy foggya eszet összeállítani. És mégis utollára sikerűt neki.

Beállit a földesúrhó, hogy ü tud valamit neki mondani, amit ü efog hinni, meg nem fog ehinni.

Az eső kérdés az vót, hogy a legény aszonta, amint a Tiszán főnek jött, hogy látta, hogy a Tisza ég és a parasztk, a népek a falubó horták szekéren a szamat, számáve ótották a tüzet.

Erre a földesúr aszmonta, hogy takaroggyon ki a szobájábú, mer eszet sehogyan se hiszi e.

Ement a legény.

Következő nap megin visszament. Megin leaggya, hogy ü megin látott valamit. A Tiszán amint föfelé megy, lássa, hogy a népek a Tiszán szedik a sűthhalat. Szekerekre raktyák.

Erre a földesúr aszmonta, hogy ü eszet ehiszi, mer tegnap aszmonta, hogy a Tisza égett, szalmáve ótották. Hát biztos tegnap a halak megsűtek.

Akkor a legén megin ement. Harmaccor megy, hogy lennjárt az Alföldön és látott egy nagy madarat, aminek az egyik szárnya elfőtte az Alfődet.

Akkor erre a földesúr megin megharagudott és ekergette. Mer aszonta: „Ez nem léteszhetik. Hazucc. Menny a fenébe!”

Ement a legény. Visszamegy mégecce. Előaggya megin, hogy ü látott egy tojást az Aföldön fekünnyi. Künn a pusztán két szekér vót a tojás mellé állitva. Dorongokon akarták a tojást főhajtani a szekéren, de sehogyse sikerűt nekik, mer a tojás nagyobb vót. Nem tutták a szekérre főrakni.

Akkor a földesúr aszongya neki:

„Ehiszem, mer tegnap aszt montad, hogy ojjan egy nagy madarat láttá, hogy egyik szárnyára efette az Afődet. Az a madár tojta asztat a tojást.”

Megin elengette.

Megy ötöccör.

Megin kérdi a földesúr, hogy mit tud.

Ü erre aszt felete, hogy ü mást nem tud, mint csak aszt hallotta, a népek beszéték, hogy az Isten házasodik.

Megin ekergette, hogy az nem léteszhetik. Az Isten nem nőszül, szóva, nem házasodik. Ekergette.

A legény megin spekulál. Emegy hatocó hozzá. Aszmongya, ahogyan gyött fő az Aföldön, látott egy nagyon hosszú létrát. A létra feért addig, ameddig csak látta. Még a végit se látta. Cigányok hegedűve, cimbalmot vitték fő a létrán, a nagybögöt. A létrán mentek fe. Mindaddig niszte üket, ecce csak etűntek a muzsikusok.

Akkó a földesúr aszmonta, hogy ehiszi, hogy az Isten házasodik, mer tegnap aszonta, hogy az Isten házasodik. Hogy mennek most a muzsikusok az Istennek a lakodalmába muzsikáni.

S errefő mekkapta a földesúrnak a lányát.

És még máma is talán boldogok, ha meg nem hatak.

91. A CIGÁNY ÉS A KÁVÉ

A cigány nagyon szereti a kávé.

S az is ámodott, hogy üneki van egy fazék kávéja. De hideg vót. És a cigány a kávé csak nagyon melegen szereti. És főkött. Betűzet, hogy megmelegiti a kávé.

Megmelegűt a kávé, mekkapta innya és eközbe a cigány főébrett. Erre meg aszonta:

„Hogy a devla ruggya meg az étvágyomat, hogy én a kávé ittam vóna meg hidegen.”

Mer melegen má nem tutta meginnya, mer azt is úgy álmotta és felébrett benne, mikor a kávé meleg vót.

92. HOGYAN SZÁMOL A CIGÁNY?

A földesúr evitte a cigány szógáját a vásárra. Avva a főtételle, hogy a földesúr vesz az asszonyának nyóc darab libát. Meg is vette a libákat és a cigányra rábízta, hogy a libákat üneki kü a cigánnak hazavinni az udvarba.

A cigány haza is vütte a libákat az udvarba. Elengette.

De utközbe a cigánnak étvágy jelentkezett, hogy egy libát jóvóna megsütni. És egyet el is tulajdonított magának, szóva ellopott.

Előhívja a cigánt, hogy hová tett egy libát, itt csak hét liba van.

A cigán mindenhogyan erősíti, hogy nyóc van. Kezdi óvasni egytű egész nyóccig. Ja, a nyócadik nem vót meg.

A cigány megin az esőre mutat, hogy ott van a nyócadik.

Hát sehogyan se tudott a cigánnya kifogni. A földesúr aszonta neki: „Látom, hogy te rafinát vagy, Most előfokok nyóc munkást, nyóc cséplőt, akik a pajtába csépűtek. Mindenegyiknek ke egy libát a kezibe vennyi. Maj befogjuk bizonyítani, hogy hét van, vagy nyóc.

Megmonta a munkásoknak, hogy mindenegyik most foggyon a kezibe egy libát. Persze heten tuttak libát fogni. Jutott mindenegyinek, a nyócadiknak nem vót. Erre a földesúr aszmongya a cigánnak:

„Gazember, te egyet elloptá. Most hun van a nyócadik?”

A cigány erre aszt felete:

„A fene egye meg a bibastyát. Fogott vóna az is egyet fő a kezibe, amig a földön vótak.”

93. A CIGÁNY ÉS A KÁNTOR

Akkor a cigány ellopta a papnak a disznóját. A mesterre, szóva a kántorra, a cigány nagyon jóba vót, mer a cigán a komája vót. A kántor is szegén vót, a cigán még szegényebb. Most kispekuláták, hogy ők ketten a papnak a disznóját elfogyják lopni. És eis lopták.

Kispekuláták az egész dógot, hogyan fog a lopás végbemenni. És ementek este a papnak az udvarábo. Kifogták a disznót az ólbú. Ehajtották. Megóték. Fődógoszták a disznót ketten. Úgy, hogy senki semmit nem tudott rólla.

Keszték osztozni. Mer má előre megegyeszték, kicsináták, hogy szóva megfelelzik a disznót mindenbe. Most maratt egy darab bél, amit nem tuttak sehogyanse megfelezni. A mester is, a kántor is aszt szerette vóna egyedü, meg a cigán is. Most ezen összevesztek annyira, hogy a cigán kitaláto, hogy megfogják harapni a bélnek a végít mindegyik, és kezdi húzni. Mennyi szakad, annyi lesz az övé. Akármelliknek.

És persze húszták, húszták a béllet. A cigánnak maratt a nagyobbik része. Meg vót osztozva.

No, most regge a plébános úr főbred. Észreveszi, hogy az ólbú eveszett neki a disznója. Szalad mingyá a kösség birájához. Bejelenti, hogy üneki ellopták a disznóját. A bíró összezsöditette az egész falut, hogy esztet kike kutatni, hogy ki lopta e a disznót és aki tud valamit a disznórú, száz forint jutalmat kap. A cigán, megin rafinát vót. Kezdet gondúkonni, hogy száz forint is jó vóna, mer má a disznó meg van.

Most ement a mester komához, a kántorhoz, és megbeszéték. Megmonta a cigán, hogy megszerzi a százforintot is. A kántor meg nagyon fét, ütet nagyon szégyenbekeveri a cigány és bezárassák. Hogy ez mégse lesz jó. A cigán avve erősítette a kántort, hogy ü majd kispekulálja úgy, hogy ez rendbe fog menni.

A cigány is jelentkezett, hogy ü tud a papnak a disznójárú. A bíró mingyá előfogta, hogy:

„Gyere csak ide cigány és mesél el nekem, mit tucc a plébános úr disznójárú.”

A cigán emeséte, hogy ü és a mester összebeszégettek, hogy ellopták a disznót és eis lopták. Föis dógoszták a disznót szépen. Meg is osztosztak rajta szépen. Csak utóllán maratt egy darab, amin nem tuttak sehogyanse megosztozni.

Közbe a bíró is, meg a plébános is má nagyon örüt. A cigán erre aszmongya, hogy a százforintot szeretné, ha előbb odannáják neki, mer ü többet nem mesel akkor a disznórú. Es a százforintot nekiaták.

Na, most kezdi a bélen a tárgyalást. Sehogyanse tuttak megegyezni. A cigán erre aszmongya a kántornak, hogy vegyék a szájukba úgy, mint tegnáp. „Huzzok! Amelliknek több marad, legyen az a darab az üvé.”

Mast a cigán is, a kántor a szájába vették a bélet. Kesztek húzni, húzni. Repegették. Eccecsak a bél eszakatt. A cigán is beütötte a falba a fejit és fölébrett.

Akkor erre a bíró aszmongya:

„Cigány, te esztet álmottad!”

„No, hát persze, hogy úgy álmottam.”

És ezze vége vót a disznólopásnak.

94. HOGYAN IMÁDKOZIK A CIGÁNY?

A másik cigány meg a plébánossa vót nagyon jóba.

A plébános úr tanította mindenfélire, a hitvallásra, ami csak a katolikus egyházba előfordút. A cigánt nagyon jó betanította.

És a cigán mindig imáccság közbe mindig valamit csak közbeszót. Kérdezett a paptú s utóbb má a pap megharagudott és aszmonta neki:

„Tudod mit, cigány? Most má ennyire kitanítottalak, most ecce fogadd meg asztot nekem, hogy tucc-e imádkozni, hogy nem gondúsz semmi másra, csak az imáccság van az eszedbe. Akkor neked odaadom a szürkelovat, amit mindig úgy akartá és szeretté.”

Hát a cigán megfogatta, hogy ü megtanul úgy imádkozni. Nem? Hogy nem gondúl semmire.

Ecce megin megy, jelentkezik a papná, hogy ü most má tud úgy imádkozni, hogy nem gondol semmire.

Most erre a pap is megdöbrent, hogy most mégis a szürkelovátú mekkel vállalni, odaggya a cigán-nak. Hát nekike anyyi.

„Hát, cigány, csak imádkozz!” Nem? „Ha betudod bizonyítani, hogy nem gondúsz semmire.”

A cigán egy darabig imádkozik. Eccecsak aszt kérdezi:

„Plébános úr, a sekeret is odaggya?”

A plébános erre aszmongya:

„Cigány, elveszitetted a szürkelovat is, mer nem szabadott vúna semmirese gondúnod, te má mégis az imáccságba aszt gondúdad, ha a szürkelovat odaadom, akkor a szekér is kellene. Hát nem tucc úgy imádkozni, hogy nem gondúsz semmire.”

Hát nem kapta meg a szekeret se, meg a lovat se.

95. A CIGÁNY ÉS A KERESZTVETÉS

A bejárócigány a papná mindig ott szokott dógozni. ÉS nem tudott a cigán egyáltalán semmit. Még keresztvetni se.

Erre a pap mindig nehesztet, hogy a cigán nemcsak keresztvetnyi, de még imádkozni se, egyáltalán nem tudott semmit.

Erre a pap aszmonta neki:

„Tudod mit, cigány? Ha te megtanulod a keresztvetést, Atyának, Fiúnak és Szentlélekistennek nevében, kapsz tülem egy zsák buzát, meg pénst is adok.”

No, jó! A cigán az annyira megtanúta a keresztvetést, hogy utóbb tutta. „Atyának, Fiúnak, Szentlélekistennek nevébe.” Otthon a cigán jó tutta a keresztvetést. Nem? Emegy a paphó. Eviszi vele a fíját a zsákka a buzájér. Örüt a cigán, hogy lesz buza is, meg pénz, hát ü tuggya a keresztvetést.

Beállit a paphó. A pap éppeg ebédezik.

„Eljöttem plébánosúr a buzájér, mer a keresztvetést megtudom.”

S a pap erre aszmongya a cigánnak:

„No, hát hajjuk, hogyan tudod a keresztet vetni.” Nem?

„Csinyád a testeden is, ahogyan kell.”
A cigán ekezdí:
„Atyának, Szentlélekistennek nevibe.”
Erre a plébános aszmongya neki:
„Na, de cigány, hol van a fíjú?”
Aszmongya:
„Plébános úr, kinn az ajtóba a zsákot tartya.”
Mer a fíjut künnhatta.

96. HOGYAN ÜTIK A CIGÁNYT?

A cigány éhes vót. És nagyon fájt a foga tyúkhúsrá.
És gondúta magába, hogy ü emegy be a faluba, mer a cigányok legtöbbnyire kivú laknak, hogy ü az éjje szerez még valahon tyukot, hogy hónap tyuklevest eszik.
S ement egy parasztnak az udvarára. Fömászik a tyúkólba. Kifoggya a tyukot. Persze a kakas ekezdett nagyon kijabányi, lázítani.
Erre kümegy a paraszt. A cigánt efoggya. Megfoggya a cigán egyik kezit és a botta a paraszt a cigánt üti. Ecce csak a cigán aszmongya neki:
„Uram, bátyám, múnálunk a cigánt nem úgy ütik.”
A paraszt aszt kérdi tüle:
„Hát hogyan?”
„A botot kétkézbe veszik.”
Akkor a paraszt gondúta magába, hát üis kétkézbeveszi a bottját, jobban tuggya ütnyi. Mer így egyik kezive a cigánt tartotta. Mikor a két kezibe veszi a botot, hogy a cigánt kétkézze üti, a cigány elugrott.
Így szabadút meg.

97. A KÉT VÁNDORLEGÉNY

Vót eccer két vándorlegény. Ezek nagyon szegények vótak. Se ennyiök, se ruházattok má nem vót. Nagyon rosszú vótak együtt.
Egy faluba összetalákoznak. Kezdenek spekulányi, hogy hogyan tunnának máma egy jó ebédet ennyi, meg valamit innya. Hát az egyik nagyon rafinát vót. Aszmongya neki:
„Tudod mit, pajtás? Most ide ebbe a vendéglőbe bemennünk. Itt biztos kapunk ennyit is, meg innyaalót. De itt most valamit kikő fürkésznünk, hogy mi ingyen ehessünk, ihassunk is.”
„De, hátmost miccsinyájjunk?”
„Te,” aszmongya, „tudod mit? Én bemegek előre a kocsmába és kérek valami ennyivalót és te ötpercre késebben bejössz. Akkor engemet meglácc, a nyakambaborús és ekezdesz hálákonnyi:
Így régi barátom, úgy kedves barátom, ijjen régen nem láttuk egymást, hát erre az öröme most máma egyet mulatunk.”
Na, most a második is parancsul jó ételeket, italokat. Esznek, isznak, emulatnak ott.
Hát utóbb már megsokallották ők is az időt, hogy most mégis tovább köllene mennyi. Nem? Most az egyik előveszi az üres pénztárcáját, hogy ü fizet. A másik kollega aszongya:
„Tudod mit? Erre a nagy öröme, hogy találkosztunk, má nem tudom, hány év uta nem láttuk egymást, máma a cekket én fizetem.”
„Nem,” aszongya, „én fizetem!”
„Nem! a másik megin ellenkezik, „én fizetem, teneked nem kell fizetnyi.”
Hát ez így megy egy darabig. Egyik se fizetett. Mibü is fizettek vóna, pénzök nem is vót.
Most a kocsmáros aszmonta:
„Tuggyák mit? Most má ecce határozzanak. Fizesse mindeneggyi felit. A köccségnek a felit. Asztán e van intézve.

Nem, hát a két kolléga. „Erre az öröme én fizetek.” „Én fizetek.” Mindenegyi eszt állította. Nem tuktak megegyezni.

Erre az egyik kollega aszongya a kocsmárosnak:

„Tuggya mit, kocsmáros úr? Most itt már mi nem tudunk sehogyanse dönteni. Látom, magának az udvara nagyon hosszú, meg még tovább is lehet szalannyi. Ott vannak a hársfák ugye. Most münk küjelölünk egy fát, hogy meddig szaladunk. Érti? És amellik előbb vissza beér a kocsmába megin, az lesz a fizető.”

S a kocsmáros ebbe bele is egyezett, hogy ez így jó lesz. Most, az egyik vándorlegény leveszi a sapkáját is. Nekiaggya a kocsmárosnak és mongya neki, hogy legyen szives, tarcsa addig a sapkát, üneki ekkicsint a sapka nagy. Nehogy futás közbe evessen.

Hát a kocsmáros foggya a sapkát. Tarcsa. S ezek kezdenek futnyi. Nem? A kocsmáros vezénylett nekik: „Egy, kettő, három. Indujj!”

Kesztek indúnyi. Mikor a kitüzött fáhó odaértek, a két vándorlegény visszafordút és a kocsmárosnak a kezive integettek. És szalattak tovább. Ugyhogy a kocsmáros többet nem is látta őket.

Ittak is, ettek is anélkü, hogy egy krajcárjokba belekerút vóna.

[Erdélyi Magyar Adatbank]
Gaál Károly: Aranymadár. A burgenlandi magyar faluk elbeszélőkultúrája

CSULAK (BÁBA) ROZA
98–144.

98. A MEGRONTOTT HÁZ

Tizenkilencbe vette meg a papám eszt a házat. Akkor még csak tizenkét éves voltam. Eigentlich tizenkettő. Osztán ahányszor ífél lett, ífélkor mindig annyira megrázták eszt az ajtókilincset, hogy borzasztó.

Hát a papa ugye kiszalad, megnézi, nem lát semmit. De a következő este megint. Megint odanéz. Nem lát semmit. Hát ez ment napokig. Ecce a papa aszmongya: „Na, most nem bánom, akárkicsoda. Most idekészitem a kisfejszét és levágom”.

Asztán a papa odatette a kisfejszét. Odaállott az ajtóba, mikor tizenkét óra lett. Asztán tarcsa a kisfejszét. Mikor zörgetnek, kinyitja. Nincs senki. Senki sem volt ott.

Hát most mi ez?

A papa akitű vette eszt a házat, aszongya: „Te,” aszongya, „gyere, csinájí valamit, mer nincs a házná békességem. Egész éjje,” aszongya, „zavarnak.”

No, azután persze aszongya: „Mond meg, ki vót itt, vagy kinek tartoztok?”

„Ja,” aszongya, „ez és ez az egyén misére hagyott pénst,” aszongya, „osztán nem fizettünk érte.” Nem akartak fizetni.

Asztán mentek misét fizetni.

Ífélkor többet nem gyütt. Ténleg, akkor nem vót itt semmi.

Ez igaz volt.

99. SZEMMELVERÉS

Előbb ugyi a kisgyereket megszokták nézni. Osztán a gyerek hazamegy, sír borzasztóan. Hát megnészhetne mindenki, csak mindenkinek a szeme nem ártott meg. Ugy monták ugye. No, osztán a gyereket megnézik otthol. „Hát,” aszongya, „megígésztek a gyereket.” Meg lett ígézve.

„Na,” aszongya, „miccsinájjanak vele?”

Megnyaták a homlokát. Ha sós a homloka, akkor ígézett a gyerek. De akkor három tüzes szenyet tettek ugye a vízbe és megjelölték, hogy ugye kik nésztek meg és annak a nevre vették a szeneket. Asztán amellik szén a vízbe lement: „Na,” aszongya, „ez ígészte meg.” Má akkor tutták mingyá, ki vót, aki megígészte.

Akkor a gyereket lemosták szépen abba a vízbe. Asztán valahogyan meggyógyút-e, vagy nem? Nem tudom. De, hát ugye a mondás így vót.

100. A VÁNDORLEGÉNY ÉS A VAJKÖPÜLÉS

A magyarokrul mesélték annakidején ugye.

Hogy egy asszonnak nem volt, akárhogyan köpült, akármennyi tejföjlük volt, nem volt vaj. Ez azt mondja:

„Nem tudom, mi ennek a hibája, hogy nincsen vaj? Mért nincs vaj? Illen gyönyörű tejföjlöm van, osztán még sincs vaj.” Nemsokára bemegy egy vándorlegény. Aszt mondja:

„Na, mama, köpül?”

Azt mondja:

„Köpülök. De hát hiába, mert nincs vaj.”

„Na,” azt mondja, „várjon. Egy kicsit menjen ki.”

Aztán az asszony fogja magát, kimegy.

Ez meg leereszti a gatyáját, aztán rágubaszködik a köpüre. Na, az asszony meg a kulcslukon belesí.

„Jézus, Mária! Mast mit csináy ez? A vajamba beleszarik!” A tejfölbé.

„Na,” azt mondja, „néni, már bejöhét ám.”

Bemegy.

„Na, mast csak köpüllön tovább.”

Az köpül. Gondulta magában:

„Istenem, mi lesz mast itt? Mi lesz itt bent?”

Mert látta.

Hát osztán, mikor ugri összeköpült, kiveszi. Hát ollan gyönyörű nagy darab vaj volt.

Nemsokára szalad ám a szomszédja:

„Jézus, Mária! Mit szölsz hozzá? Az egész köpüm teli lett szarral. Szar lett a vajambul, de nem tudom, hogyan.”

Hát igye az a vándorlegény valahogy megcsinyálta. Már valahogy értette.

101. SÖPRŰ A BOSZORKÁNY ELLEN

Baszorkányok ellen a söprűt az istállóajtóba teszik. Seprűt tesznek. Meg a lepedőt valahol a házba kifeszítik, meg sót tesznek a kéménbe. Meg osztán mielőtt lefeküsznek, megszentölik az ajtóná a sarkokat valahogyan. Ahogyan előbb meséték ezek a régiek. Ja, féték a baszorkányoktú. Nagyon is féték. Osztán a sarkokat szentüték meg. De vót nálunk egy ember. Az nagyon is értette ám. Ténleg értett hozzá. Hogy baszorkány járt be. Osztán aszongya:

„Megájj, maj segíték rajta.”

Osztán beleverték a kést valahogyan az eresz alá. Ahun a víz lecsöpög. Akkor oszt az az egyén szalatt ám:

„Hogy szépen kérlek, vedd ki aszt a kést.”

Mer ű kapta aszt a kést.

102. FARSANGIFÁNK A DIÓFA ALATT

Na, asztán akkor ippeg egy asszony kiment farsankor ugye. Kinn járkát a fák alatt. Hát a díjófa alatt annyi karafun fekütt. Azok a farsangifánkok. Gömbölüjek.

Hej, kupucútak hamar, hogy hazavüszik. Beletették a köténybe. Mikor otthon kiboncsák, mi lett belüle? Mint lószar.

Hát osztán aszt is a baszorkányok szórták oda le. De nem lett belüle semmi, hogy megehatték vóna.

103. A BOSZORKÁNY KÉSE

Előbb csipűnyi jártak le Magyarországra ugye innej a férfijak. Mer a megélhetés nagyon nehéz vót. Asztán itt valami nagy díjófa alatt talátak egy gyönyörű kést. Az egyik fíjatalember.

Osztán lenn, jó messze, mikor előveszi a kést szalonnát vágni, aszongya neki a gazda: „Ejnye fíjam, honnáj vetted aszt a kést?”

„Hát,” aszongya, „itt a díjófa alatt talátam, nálunk.”

Aszongya: „Hát az az enyém vót.”

Aszongya: „Lehetetlen dolog. Hogyan gyütté vóna te oda?”

„Hej, fíjam, sokat táncótunk mi ott a díjófa tetejin. Söprün mentünk oda,” aszongya.

104. LIDÉRCNYOMÁS

Egy asszonnak született kisgyereke. Asztán gyerekágyba fekütt. Asztán éjje látta, hogy az ablakon begyűtt a fekete macska. Aszongya, de ojjan szeméji vótak, mint egy tehennek.

„Jézus, Mária!” Megijedett, meg má itt rajta vót a mellin. Akart kijabányi az urának, de nem tudott. Mikor végzett, akkor az ablakon a macska kimászott. Aszongya:

„Jaj Istenem! Pista, Pista, nem láttad? Nem láttad? Mellekre út. Majnem agyonszakított.”

„Nem láttam,” aszongya.

„Na, figyed meg,” aszongya, „hónap hogyha gyün megin.”

Ténleg, másnap is jelentkezett a nasszemü macska. Osztán megin a mellire út. Az asszon látta, de a férje nem ám. Az nem látott semmit. Híjába nézett, nem látott semmit.

Az asszon annyira kéccségebe vót esve, hogy csoda. Eszt ténleg meséte maga nekem, az az asszony.

Baszorkánságot jelentett. Aszongyák lidércnyomás.

Biztosan baszorkánsághoz tartozik.

105. AZ ELÁSOTT PÉNZ ÉS A KOLDUS

Hát akkor még a papa. Vadász volt huszonöt évig, azér sokat éjjelezett. Asztán meséte, hogy ecce itt a kápolnáná, ottan aszongya, vót ijjen egy naccsomó tűz. Asztán egy szegény koldus arrament. Ejnye, nem volt gyufája. Gondúta magába, most rá tud gyujtani ezen a tűzön. Odamegy. Mingyá fővesz tüzet. Avva rágyujt és féredobta külön.

Mikor arrament másnap, aszonta: „Ejnye, hátha megin van tűz, rátudok gyujtani.”

De sehova, semmi tűz. Asztán egy darab arany vót az, amit oda féredobott, amive rágyujtott.

Ott is megpróbátak ásni, a Gyákiak havassán. A papa aszongya, alaposan feástak, de hát nem talájják ugye. Arra, aszongyák, ha ég, mikor lealszik, mindig méjjebbre esne. Tisztitya magát. Minden hétévbe tiszticcsa magát.

Papa meséte, vótak, kik kivettek így két ládáva, két láda aranyat. Ketten vótak. Kapcát kö rádobni. Csizmakapcát. Mikor égett. Szalattak ugyi, osztán egyik hamarosan leráncsa a csizmáját, hogy a kapcát rádobja. Aszongya: „Ne szójj senkinek, maj mi együvünk,” aszongya, „és kiássuk.”

Hát mentek, ástak is. Má jó ástak. Eccecsak mire a ládáhó érnek, ténleg vót ott egy láda, aszongya: „Szóni nem szabad egy árva szót sem. Nyugottan kiemeni és evünni.”

Asztán oda leül egy nagy fekete kutya eccecsak mellejük. Valami kosár vót itt. Ezek ránéznek. Nem szónak semmit. Ládát feboncsák. A kutyának telirakták.

„De,” aszongya, „köszönnyétek, hogy nekem is attatok, merha nem attatok vóna,” aszongya, „halálfijaji lettetek vóna.”

Asztán a kutya visszaatta nekik, asztán emehettek kincse együtt. De ha valamejjik eszóta magát, egyik valami huppot mondott, mikor emeté, meg a kincs visszaesett megint a földbe. Többet nem léteztek. Szaladni kellett nekik akkor.

106. AZ ELÁTKOZOTT CSÁRDA

Magyarországon burgendit kapátak. Asztán ott valamikor volt egy csárda. Ott borzasztó sokat meggyilkótak.

De, aszongya, mikor hat óra vót, nem létezett többet dógozni. Ott ojjan egy robogás vót köröskörü. De mindenki meneküt. És nem is mentek többet oda dógozni. Annyira féték.

Hát az valami jelenség lehetett.

Mer az apám lánytezsvergye is ott dógozott a sorompolásná. Magyarországon. Az én anyám is onnáj való vót. Aszongya, ojjan robaj vót, nem létezett többet ott. Odamentek, egyáltalán nem. Mire hat óra lett, má pucút mindenki hazafele.

Csak hatkor.

107. MÁTYÁS KIRÁLY ÉS A MOLNÁRLEGÉNY

Mikor előbb Mátyáskiráj a földön járt, asztán a malmon keresztű lovagút. Kért tüzet rágyujtani.

Asztán a tenyeribe atta oda a tüzet, hogy gyujcson rá.

Hát Mátyáskirájnak nagyon megteccett.

„Hát legyen szives, aggyon neki egy pohár vizet is.”

Malomkövet vett. Így vót a tácca. Asztán odatartotta a pohár vizet, igyon a kiráj belüle.

A kiráj ivott.

„Na, fiam,” aszongya, „te leszel a testőröm.”

S el is vitte vele a Mátyáskiráj.

108. RUDOLF TRÓNÖRÖKÖS

Úgy hallottam, hogy Rudolfot egyáltalán nem gyilkúták meg, valahová emenekút Rudolf.

Hát az apja ugye egy zsidónöve át össze. A zsidónót a saját fija lelütte, asztán azér kellett neki meneküni. A saját fíjának, a Rudolfnak. Hát azér kellett.

Mer úgy vót, hogy a saját fíját tönkreteszti. De nem tette tönkre, mer valahová elmenekút a Rudolf. Apja nem tudta, hova ment. Valahova, szigetre, ahogyan mongyák. Valami szigeten ét sokájig.

Ecceribe, ugysis aszongyák, hogy Rudolf mégeccer előgyün, hogy az lesz a kiráj valamikor.

A saját anyja, az szöktette volna meg. Ahogyan annakidején monták, ugye. Hogy meneküjjon, mer külömben baj lesz vele.

Az anyjának kellett tunni, hol van. Hát ugysi ijjesmit mindig titokbatartanak.

Ferencjóska nem tudta. Ki akarta mindenhogyan végesztetni.

De ugye nem lehetett kivégezni.

109. MÁTYÁS KIRÁLY ÉS A BÍRÓ

Hát a Mátyáskiráj.

Előbb hajduk vótak. Nem? Hajduk vótak, osztán borzasztóan hajtották, meg bikacsékke is ugye a munkásokat.

Fát rakattak össze velök. Borzasztó sok hasábfát. Osztán Mátyáskiráj is közebük keveredett.

Nízste, hogyan megy. Hát kiráj, de nem mint kiráj. Nem? Ott állott, miccsinának a nemzette.

Osztán az egyik hajdu odamegy. Rávágott egy alaposat. Aszongya:

„Te, hosszúorrú paraszt,” aszongya, „ájji neki, rakd a hasábot!”

Mátyáskiráj körünezett. Mingyá nekiállott az is ugye, asztán rakta ám a hasádba szépen. Asztán pár hasáb fára ráírta titkon: Mátyás, Mátyás.

Pár napra odamegy.

„Na,” aszongya, „bíró uram, de sok fája van az udvaron.”

„Ja,” aszongya, „mind a szegényemberek segítették összerakni, összehordani,” aszongya. „Aki szépen bánik a nemzettel, meg vannak velem elégedve.”

Aszongya: „Gyűjjon ki velem egy kicsit az udvarra.”

Kimegy.

„Hát,” aszongya, „nézze meg, hát a hasáb fán mi van.”

A bíró má pirút, halványút. Mátyás, mindenütt.

Aszongya: „Lássa”, aszongya, „velem is rakatta a fát.”

Na, asztán Mátyáskiráj ellátta annak a baját alaposan.

Hasábot kiosztotta mind a szegények között.

A bírót megbüntette szigorúan.

110. MÁTYÁS KIRÁLY ÉS A KAPÁSOK

Mikor Mátyáskiráj járt, osztán pár ürre ment. Asztán a parasztkok kapáták a földet, azok meg javába ittak.

„Ja,” aszongya, „pajtások, hogy izlik?”

„Hát,” aszongyák, „igazán finom ez az ital.”

„Hát csak igyatok.”

Szegény paraszt meg csak ott kapát, Öreg, fiatalla (fiatalja), minden.

Mikor asztán jó beittak:

„Na, pajtások,” aszongya, „mast fogjátok ti is a kapát. Próbájjátok meg,” aszongya. „Nem csak inni kell tunni, hanem dolgozni is kell tunni.”

Asztán lefele kapátatta őket vögynek. Lefele.

Hát persze nehezebb, mert nagyot hajul.

111. SZENT ISTVÁN

Mikor harcútak ugye. Mátyás kiráj ment lent. A, nem is az vót, szent István. Szent István. Asztán nem tutta ugye, merre ment az ellenség. Gondúta magábo, mast merre mennyen, jobbra, barra? Vagy merre?

A templomtornya meghajut. Aszt mongya:

„Erre mennyetek!”

Mingyá megmutatta a templomtorony, hogy merre kell menni. Így asztán az ellenségge megin talákosztak.

Ezér szentnek nevezik szent Istvánt.

112. AZ AGYONÜTÖTT TARISZNYA

Hát hogy kit mondanak boszorkánnak? Ja, több dolog van ám ijjesmi. Nevet nem szabad mondani. Ugye, de nem is lehet. Mer itt Alsóórbe is valamijjen dolgot mesének. Mesének egyetmást rulla. Ja, mer előbbrü. Előbb is sok boszorkányságok vótak. Hogy előbb a teheneket megföjték. Leföjték. Osz-tán annyira gyütt az a szegény állot, hogy osztán vér gyütt neki a tőggyibü. Az igaz.

Na, osztán ecce ment egy ojjan egy vándorlegény.

Aszongya:

„Te, mit szósz hozzá, hogyan járt a tehenem?” Aszongya. „Vér gyün a tej hejett.”

„Megájj,” aszongya, „maj segíték én ezen. Na,” aszongya, „menny fő vissza szépen. Maj én meg-segítem.”

Osz-tán valahon itt őrisztek. Letette a tarisznyáját, asztán bottal veszedelmesen verte. Aszt a tarisznyát. Annyira verte, hogy borzasztó. Osz-tán, ugye, csak ecce ordított ám má messzirü, aszongya:

„Ne üss, ne üss! Az Isten álgyon meg,” aszongya, „ne üss.”

Egy férfi vót. Van férfi is. Úgy mongyák.

Aszongya: „Ne üss, Isten álgyon meg. Többet nem csinyálok semmit. Többet nem csinyátok.”

De jez má ojjan régi mese. Még a papátú hallottam.

113. A KÉT KOCSIS ÉS A BŰVÖS KÖR

Ezt még a mamától hallottam.

Előbbeni időkben volt két jópajtás. Kocsisok voltak mind a ketten. Az egyiknek ollan gyönyörű lovai voltak, hogy direkt rönögtek. Azok erős lovak voltak. Másiké sovány. Azt mondja:

„Hát mond, hogy neked ollan gyönyörű lovajid vannak?”

„Ja pajtás,” aszt mondja, „az nagy dolog ám, hogyha valakinek gyönyörű lova van. Nagy dolgot kell csinálni.”

Azt mondja: „Mond meg nekem.”

„Én megmondom teneked, ha megteszed. Karácsonykor majd éjfélmire gyere el a templomba. Menj föl a kórusba, asztán,” azt mondja, „talász maj ollan bűdös margitot. (bűdösantálnak is mondják) Asztat fogd meg, tedd egy gyufaskatulába és éjjel onnajt mindjárt indulj el. De csak menj, meg ne ijedj semmitül sem. Majd a többit,” azt mondja, „meg tudod te magad is. Meglázd, micsoda gyönyörű lovaidd lesznek.”

Természetes a pajtás elindul ugvi. Hú! De mikor ment, egyszercsak elkezdett fújni veszedelmesen a szél. Csúnyán fúj a szél. Hát gondulta magában: Mindegy, de azért megy.

Egyszercsak látja ám, hogy még a hid is megmozgott. Egy viz felett köllött volna, egy vizen köllött volna keresztülmennyi neki. Azt mondja:

„Ej, én nem merek továbbmenni.”

Megállott egy ideig. Nem mert a hidra rálépni.

Egyszer csak orditást hallott. De veszedelmes orditást. Azt mondja:

„Nem megyek tovább. Visszafordulok.”

Azt mondja a kolégája:

„No pajtás, mire mentél?”

Azt mondja:

„Hiszen borzalom, ami ott létezik, ami hallatsz. Nem lehet,” azt mondja, „keresztül odamenyny.”

Azt mondja:

„Mivel ollan gyáva vagy, tudd meg, hogy sohasem lesznek szép lovaidd.”

Nem is lettek annak szép lovai.

Hát ez is valami baszorkánságtul eredt az egész dolog.

114. SAVANYÚ JÓZSI

Savanyú Józsi is mindig az erdőbe járt. Asztán vásárramentek arrafelé.

Egy asszonnak aszongya:

„Nem hozna nekem eszt és eszt a vásárról?”

„Ó,” aszongya, „szivesen. Mért ne?”

Aszongya: „Nem fész a Savanyú Józsitü?”

Aszongya: „Mér féjkek? Az nem rossz ember. Szegényembereken segít.”

Kérdeszte tüle Savanyú Józsi: „Hát,” aszongya, „mit akarsz vásáni a vásáron?”

Aszongya: „Ekkis tinót szeretnék venni.”

„Na,” aszongya, „itt van, adok pénst, hozzá magadnak egy szép tinót.”

Ténleg ment is.

Megin megy arra egy asszony.

Aszongya: „Na, néni, hova megy?”

„A vásárra megyek,” aszongya.

„Nem fész a Savanyú Józsitü?”

Aszongya, „Naná, hogy nem félek. Bár már régen az ördögök elvették volna,” aszongya. „De majd annak is a nyakára lépnek.”

„Hát,” aszongya, „néni, legyen szives, hozzon nekem apró kicsi szegeket.”

Az asszony hozott. De,„aszongya: „Itt lesz maga akkor még, mire visszagyüvök?”

„Itt,” aszongya, „hát itt az erdőbe csak ejárkátatok”.

Hozott neki aprószegeket.

„Úgy,” aszongya, „mast míve a Savanyú Józsit csufútat, mer a szegényeket nem báncsa!”

Televerte a talpát neki avva az apró szegge. A másik asszonnak meg adott pénst, hogy vehessen egy tinót.

115. KARÁCSONY ÉJJEL BESZÉL TŰZ ÉS ÁLLAT

Előbb nálunk az vót a szokás, hogyha a tűz sipul, sőt köll beledobni, meg egy darab kenyeret. Mer vót ollan ház is, hogy bedobtak egy balhát. Asztán két tűz karácsonyéjje beszégetett.

„Na,” aszongya, „hogy megy neked?”

„Ja, nekem jól. Kapok néha sót is, ha kérek, kapok kenyeret is. Hát te?” aszongya.

„Énnekem egy balhát dobnak be. Annyi az összes.”

Aszongya: „Tudod mit? Gyujcsd föl a házát.”

Aszongyák karácsonyéjje beszének a tehenek is. Karácsonyéjje minden pénz beszél. De vannak esetleg egyének, akik meghallák, de vannak ojjanak is, akik nem hallák.

Megértették. De kevés.

116. PALÁNKRÉTI MAJÁLIS

Mikor mink kicsinyek vótunk. A mama meséte. Majális vót itt kinn Palankrétbe. Osztán mink is ott vótunk. Ott szaladgátunk ketten, én meg a tezsvérem. Ugyan ü má meghat.

Asztán másik nap ojjan betegek lettünk mind a ketten. Mama megvizsgát bennünk. „Nézze, ezeket a gyerekeket megígészték.” Mer mindenki csodákozott: „Kije ez a két szép kislány? Kijé ez a szép kislány?”

Ahogy megnésztek bennünket, megbetegettünk rá.

Hát a mama valamit csinát, ijjen szennyesvize. Asztán meggyógyúttunk.

117. MIRE JÓ A DOHÁNYZÁS?

Csinos, gazdag lány volt. Asztán mindig ojjant keresett, ki egyáltalán nem dohányzik.

„Ja,” aszongya a mama neki, „ha kapsz ojjant fiam, én nem bánom.”

Asztán tényleg, egy fiatalember meghallotta, hogy ez mijjent akar. Ojjant, aki egyáltalán nem dohányzik.

Elment a lányhoz párszor. Nem gyujtott rá.

„Na,” aszongya, „ehhez hozzámegyek, mer ez nem dohányzik.”

„Na, jó van édes lányom, ha teccik, hát csak menny hozzá.”

Meg is történt a lakodalom. Persze le is feküttek. Férfi efordut a falfelé. Az asszony gondúta magába, hát fáratt szegény, had alugyon.

Másik éjjel ugyanez történt megint. Ú, regge az asszony megébred. Pörüt, lármázott.

„Na, édes lányom,” aszongya a mamája, „mi baj, mi baj?”

„Ó,” aszongya, „édesanyám, hát ijjenhez mentem én feleségül?”

„Mér?”

„Há,” aszongya, „alszik, mint a medve. Meg se mozdul.”

„Nohát fiam, hát legyél türelmes. Istenem, hát mingyá nem megy.”

Na, jól van. Másnap megin ugyanúgy. Hú, regge má az edényeket keszte verni a fiatalasszony. Na, az annya:

„Édes lányom, megbolondútá? Mi van veled?”

„Hát,” aszongya, „tuggya meg, elvállok. Nekem többet nem kő.”

Aszongya: „Hát várgy, várgy, szólok inkább neki. Nem kell mingyá nekiugrani, hogy elvállani.”

Hát persze az anyja szót. „Há,” aszongya, „tulajdonképpen mér nőstüte meg?”

Na, ja. Hát aszongya, más is megnősül, így tovább. Hát.

„No, de ércsd meg, a feleséged panaszkodik rád, ahogyan lefeküsztok, úgy fölkeltek.”

„Na, ja, lássa mama, aszmongya, se cigaretta, se szivar. Nincs hatás.”

Na, gondúkodik a mama. Mongya ám négyszemkőszta a lányának:

„Tudod itt, aszongya, mi a baj? No fiam, mer nem dohánzik. Szivar, cigaretta!”

„Na, várjon mama,” aszongya, „hozok én neki.”

Na, hiszen mire hazagyütt a férje ugye a munkábú, az asztralra tett uj pipát, szivart, cigarettát, mindent, nahát az asszony. Na, már örüt neki. „Egyé csak kedves uram. Asztán gyújcs rá mingyá.”

Ragyujtott. Jóízüen fogyasztotta.

Örüt szegény asszony. „Na, fiam, izlik?”

„Hogyne izlene.”

Alig várta az asszony, hogy este legyen. Lefekütek. De micsoda hatása volt a szivarnak, meg a cigarettának!

Regge megébred az asszony. „Ejj, hí jiji!” Mingyá énekőni kezdett örömbé.

„No, édes lányom, aszongya neki az édesanyja, mi van?”

„Ej mama, aszongya, ha tudná, micsoda hatása van a szivar, meg a cigarettának.”

„Na, akkor, aszongya, a nagyapának is vegyünk.”

118. VERBŐCI SUSZTER ÉS A ZSIDÓK MESSIÁSA

Volt egy Verbőci nevezetű suszter. Az igen sokkal tartozott egy zsidónak.

Gondolkozott a suszter, hogyan tudna ő megszabadulni ettől a nagy adósságtól. Osztán a zsidónál valamijenképpen bebujott a kéménbe. Onnan lekijátott. Aszongya a Verbőci suszter:

„Rebeka leányodnak Verbőci suszterű meg fog születni a Messiás.”

Gondúkodik a zsidó:

„Ejnye! Hallottad, Rebeka leányom?”

„Hallottam édesapám.”

„Na,” aszongya, „emegyünk a suszterhó.”

Fogták magukat, ketten ementek a suszterhó. Aszmongya:

„Verbőci suszter, nálam, aszongya, megjelent, egy jelenség vót, hogy tetüled fog születni Rebeka leányomnak a Messiás.”

„Ja, szongya a suszter, ingyen nem csinálom meg. Ha elengeded az adósságomat, akkor megcsinálom.”

A zsidó aszongya: „Szivesen elengedem, meg adok is, hogy Messiás legyen.”

No, természetes dolog, ott volt divány, osztán mingyá készüt a Messiás. Asztán az öreg zsidó hátturrú meg a susztert mindig taszigáta.

Aszmongya: „Ne taszigájjon hátú, mer likat verek rá!”

Ja, de csak taszigáta.

Aszongya: „Mondom, ne taszigájjon, mert likat verek rá.”

„Hát, aszongya, csak jó megcsinájja, csak jó megcsinájja a Messiást.”

Na, jó. Hát együtt az idő, hogy megszületett. Kislány volt. Tyüh! A zsidó mérges volt. Aszmongya:

„Hát mit gondol, azér engettem el az adósságomat?”

„Ja,” aszongya, „lássa. Hánszor montam, hátturrú ne taszigájjon, mer lukat verek rá, aszongya. Maga a hibás.”

Aszongya: „Jaj Istenem, csak az Isten verte vóna le a kezemet, mikor”, aszongya, „én odanyútam.”

No, hát akkor a suszter, nem a zsidó gondúta magába; most miccsinájjanak, mert kislány. Még sincs Messiás.

„Hej, gyere, aszmongya a feleséginek, páterkám, máterkám, megpróbájjuk, csinájjunk mink Messiást. De, aszongya, én okosabb leszek.”

Fekötötte a tökeit a gerendába. Aszmongya: „Itt bizonyosan, hogy nem verünk rá lukat.”

Hát persze készül a Messiás nagyba, leszakad az ágy.

Mast fentakatt a tökinál fogva a zsidó, „Jaj,” aszongya, „Rebeka leányom gyere, segítcs.”

Hát beszalad. Jaj Istenem, mit lát?

Hama elvágta kesse a kötelet.

Hát a zsidóknak se úgy, se így nem lett Messiásuk.

119. A GRÓF ÉS A KEDVESE

Vót eccer egy gróf, oszt annak vót egy kedvesse.

De, má szüleji annyira hajtották ugri, hogy nősüjjön meg.

Megjegyzem, a kedvessinek már vót két kis családgya is.

Egy fiú és egy leány.

Nahát a gróf aszmongya, igen ü megnösül, de csak úgy, hogyha tovább is mehet a kedvességhez.

Hát kénytelenek vótak megengedni neki. Osztán evette ugri feleségül unokatezsvérgyit. Mindenestre a másikkal meg élt tovább.

No, osztán vót a grófnak egy kocsissa. És a kocsiszt rászette, hogy vegye feleségül az ü kedvességét, azér, hogy a gyerekeknek neve lehessen. De vele élni nem szabad.

Kapott pénst elegendőt, hogy mehet lányokhó vagy akarhová vagy szórakozni, ahova akar. Csak oda nem szabad neki menni. Szegény férfi megnösüt. Evette ugye.

Hát nagyon bántotta a helzet, hogy üneki felesége van, de mégsincs. Egyik szép napon fölakasz-totta magát.

Az asszony tovább a gróffa élt.

120. AZ ALSÓÖRI BIKA

Valamikor Alsóörben még a templomtornya szalmával volt fedve. És már hosszú idő után, múlva, fű nyótt a templom tornyán. Hát erreföl a kösségbeliek arra a gondolatra jutottak, hogy aszt a fület jó volna valahova főhasznáni, értékesíteni.

De kit fog megilletni a fű? Arról vót szó.

Hát arra a megállapodásra jutottak, hogy a kösségbikáját illeti meg.

Ja, most arrú volt a kérdés, hogyan vigyék fel a bikát a toronyhoz, a toronyra a fület leetetni vele.

Hát kötelet köttek szépen a nyakára és a bikát hústák föl felé. Már egyidő mulva asztán szegény bika kitóta a nyelvit.

Na, erre már alatta mindenki fölkiáltott:

„Nézzétek, a bika már tójjá nyelvit, má nyul a fűjér!”

És persze a bika megfullatt. Világos.

121. BIKA A GABONÁBAN

Gabonába beszalatt a kösségbikája. Eccer a réten, mikor őriszték. „Jaj, Istenem”, összeszalattak a népek, mast miccsinájjanak, hogyan hozzák ki aszt a bikát? No, mer ha belemennek kihajtani, az egész gabonát mind összegázújják.”

Na, megtárgyútták.

Legjobb lesz, hogyha durungokka bemennek, a bikát ráfektetik, osztán kihozzák.

Hát a dolog úgy is történt. A bikát ledöntötték a gabonába, szépen rátették ugye a durungokra, asztán úgy cipették ki a bikát.

Hát természetes, még jobban összetipicküték a gabonát.

122. A RABLÓ APA ÉS KATONAFIA

Annakidején régen, mikor katonaság volt, akkor aszt hiszem tizenkettő vagy tizennégy évet szolgáltak a katonák.

Szóval egy családnak, szóval egy szülőnek vót ugye egy fija katona. Asztán hat év mulva gondúta magába, mast hazamegy egyszer szabacsságra, meglátogattya szüleit.

Messze vót az uttya nagyon. Asztán egy malomba szállást kért.

Molnár adott is neki. Asztán éjje rájukmentek a rablók, természetesen az a katona annyira győsző, sarabúta űket a karddal. Pár meglógott, párat agyonvágott.

Na, most a molnár aszmongya neki:

„Fijam, aszongya, mivel az életemet megmentetted, örökös kenyeret adok neked, ha ittmaracc.”

„Jaj, aszongya, nem lehet, mer,” aszongya, „vannak szüleim, tezsvérem is van, hazamegyek.”

Hát a fiyu így elindul haza. Mikor hazamegy, az édesaptya az ágyba fekszik.

„Na, aszongya, papa!”

Kezetnyújt neki. Nem veszi elő a kezit. Aszongya:

„Hát papa mi baja van? Beteg?”

„Beteg vagyok,” aszongya.

A fiunak meg fetünt. Aszongya:

„Hát mér nem veszi a kezit?” Leveszi. Láttya, hogy az aptyának a kezi le van vágva. Saját aptya vót a rablóbanda között.

Az aptyát abba a pillanatba ugye levágta ottan és rögtön lóhátára ugrott és ujra elment.

Megölte az aptyát. Többet nem ment vissza.

Asztán megint a katonasághó ment. Ott is maratt. Többet nem ment haza.

123. A HANYAG PAP BÜNTETÉSE

Mamám mesélte.

Lent Magyarországon volt egy asszony. Gyereket szült.

Hát szokás mindenhol ugye, hogy tizennégy nap mulva egyházhoz mennek és beárca a pap a gyereket.

Elementek egyházhoz.

De a pap azt mondja:

„Na, most nem érek rá. Mennyenek haza. Majd gyűjjenek máskor.”

Pedig ha már egyszer az asszony a házbul kiment, akkor már ugyi az első úttya a templom.

Osztán rövid idő mulva az a pap meghalt. Osztán ott volt a temetőbe a kijárás. Ahányszor az asszony ott a temetőbe kiment ugye, látja mindig, megy elejbe a pap. Tartja a stólát.

Az asszony meg megjiedt. Sikogatni kezdett, hazaszalatt.

Mondja a férjének, azt mondja:

„Jaj, Istenem, ez a pap jön elejbé és tartja a stólát.”

„Eh, talán képzeled.”

„Nem,” azt mondja, „nem képzelődök. Egyáltalán nem képzelődök. Gyere te is ki.”

Hát tényleg ugyi.

Az ember nem látott semmit. Csak az asszony. Sikogatott az asszony. Megint visszajött. Bementek ugyi a másik paphoz. Osztán mondja neki, hogy micsoda dolog. Az azt mondja:

„Mondgya maga,” azt mondja, „nem volt valami, magának nem volt valami dolga evvel a pap-pal?”

„De hát,” azt mondja, „mikor gyermeket szültem, nem ártott be a pap, mikor egyházhoz mentem.”

„Ja, nézze,” azt mondja, „ne féljen semmit. Kimegyek velem a temetőbe és ha látja, hogy jön elejébe, térdepeljen le és csókolja meg a stólát.”

Tényleg, az az asszony így is tett. Letérdelt. Megcsókolta a stólát.

A pap eltűnt. Többet nem jött elejébe.

124. A KOCSIS ÉS A PAP A POKOLBAN

Na akkor. Egyszer volt egy izé, egy kocsis. De már régen volt ám. Az a kocsis nem volt keresettye, azt mondja:

„Azt a kutya-fáját, ha mast az ördög gyűnne, hogy vigyem a pokoba, még azt is elvinném.”

Na, jó. Rövid idő múlva este csak beállit egy férfi hozzájuk.

Azt mondja:

„Legyen szives, fogjon be. Én magát jól megfizetem. De,” azt mondja, „vigyen oda, ahova én akarom. Nézze, én adok magának egy zsák aranyat, de azt magának meg kell tenni, amit én mondok.”
Úgy!

„Mast szájjon föl a kocsira és gyérünk!”

Természetes, föl szállottak a kocsira. Hát fölfele emelkedtek. Kocsistul, mindenestül.

Mast az ember hát:

„Hova megyünk?”

„Majd meglássa. Mast maga csak alugyon.”

Tényleg az ember nyugodtan aludt. Egyszer csak azt mondja neki az ördög:

„He, szájjon föl, kejjen föl, már itt vagyunk.”

Fölkel. Hát egy egész másik világban volt a kocsis. Azt mondja:

„Nézze, mast tudja maga, hol van! A túlvilágban. Mast ha maga meg nem teszi, amit parancsolok, többet innen el nem mehet. Mert tudja meg, maga mast a pokolban van.”

Na, a szegény ember megijedt. Azt mondja:

„A zsák aranyat megkaptya, de menjen be itt ebbe a szobába. Itt van egy pap. Annak a nyakából vegye le a stólát. Mert ha nem veszi le, akkor innen maga sohasem menekül el.”

Bemegy a kocsis. A pap csak hajtógáta a fejét, hogy ne vegye le neki.

A kocsis, hát mit csináljon. Ha mast ü le nem veszi, akkor ü nem mehet többet vissza. Szépen oda ment. Leemelte a nyakából a stólát.

Kimegy. Azt mondja neki az ördög:

„Itt van a pénz. Mast pucujj, mennyi!”

Osztán mikor alig ment ki az ajtón, de már hallotta, ahogyan a pap kiabált, lármázott.

Mert már akkor volt ugyi joguk hozzá az ördögöknek. Még a stóla a nyakában volt, addig nem nyulhattak hozzá.

Valami bűnös pap volt.

125. FÖLHŐVEZETŐ

Szalmakötél volt a derekukon.

Eszt a papa meséte még annakidején. Aszongya, ecce ementek aratásra nyáron. Osztán kinn járt egy fölhővezető forma. Szalmakötél volt a derekán. Aszongya:

„Ej, néni, máma ne mennyenek e. Ojjan zivatar lesz, hogy borzasztó. Jobb, ha visszafordulnak.”

Aszongya: „Dehogy is. Hogyan lenne,” aszongya, „fölhő sincsen.”

„Nem baj,” aszongya, „ne törőgyön velem, de mennyen vissza.”

De bizony ezek nem mentek vissza, kint elmentek munkára. Osztán, mikor javába dolgoznak, ojjan zivatar lett, hogy majdnem agyonverte őket a jég.

Fujt a szél borzasztóan. Alig tudtak hazamenekülni a mezdőrü.
Azután monták, hogy ez a fölhővezető volt.

126. A NÉMET LEGÉNY UDVAROL

Volt eccer egy szép lány. Oszt annak udvarótak ketten. Egy német és egy magyar fiú.
Ja, hát gondúta magába a magyar fiú, dehogy is megyek én többet, úgyse szeret, mert a német fiut szereti.

Este szép lasan odasompolgott az ablaka alá. Kezdet egy bucsúdalt énekelni:

„Ha, te engem szívedből kizártá,
Gondold meg, mit fogadtál.
Ha te engem kizársz,
Soha fel nem találsz,
Gondold meg,
Időben magadba szállsz.”

Na, hiszen hátul meg állott a német. Meghallotta. Megfigyete.

Gondúta: „Én is elénekelem.”

Mikor a magyar ement onnaj, ekeszte ü is:

„Ha te enkem szifedből kizartál,
Gontolt meg, mit fingottál.
Ha te engem kiszarsz,
Soha föl nem kaparsz,
Kontolt meg,
Itőfel magadnakszarsz.”

Hát akkor a magyart vállasztotta.

127. A FERTŐ KELETKEZÉSE

A Fertótó valamikor úgy keletkezett, meséték, hogy ottan a tó hejin vót kilenc kösség. És állítólag egy asszony gyógynövényekkel kezelt volna sokminden betegségeket és nép ráfogta, hogy boszorkány. A lányára is monták, hogy boszorkán. És hogy a nép bosszútállott, tett rajta.

És kivitték a szabadba és tüzet raktak, mágját. Elégették őket.

No és vasárnap, mikor a nép megy templomba, tart éppen a mise bent. Mikor vége volt az istentiszteletnek, a népek kijönnek és a templomig volt a víz.

Na és állítólag így keletkezett a Fertótó.

Kilenc kösség hején.

Hallottam.

128. KÍGYÓGYEREK

Eccer egy házaspár utazott. Fijatal házaspár. Hát osztán azoknak is volt ojjan gyermektyük ugy. Osztán autón mentek.

Osztán ahogyan mennek, le vót téve egy kis gyerek. Osztán aszmongya a férje: „Jé, itt egy kisgyerek van.” Kiszátak az autóbó és fővették a gyereket.

Hát a gyerek keresett, éhes volt. Na, az asszony adott neki szóva tejet, saját tejiből. Anyatejet. De a gyerek annyira szopta aszt az asszont, nem tudta levenni a mellirü, akárhogyan akarta. Ojjan nehezen vette le, hogy borzasztó.

No, osztán úgy gondúták, éhes a gyerek, ki tuggya, hogy miúta nem evett. Osztán ugye közbe, utközbe bementek egy kocsmába, osztán főbontották a kisgyereket. Osztán hogy főboncsák, megnézik. Hátú fele kígyó vót! Egiszen derektú lefele kígyó vót a gyerek.

No, hogy osztán hova tették a gyereket, aszt nem is tudom. Na, szóva orvos vette el a mellitü.

A gyereket evütték biztosan valahova mutogatni.

129. SRÁTLI

A papa meséte.

Ugyi, hogy előbb, mikor legények vótak, osztán mentek a lányokhá este. Osztán vót ojjan csirke az uccán vagy az uccahalbe. Vizesen járt, csak csicsergett előttök.

Ecce a papa is, aszongya, egyik uccába kümegy, csak csicsereg a csirke előttö. Először ráüt. De mire odaütött, má odaugrott a csirke, má tul vót, nem tudta elérnyi.

De megijedött tüle.

Asztán ecce vót egy, hazavütte a csirkét. Gondúta magába, összefagy ez a csirke. Osztán vót ollan buboskemence előbb, oda főtötte, mer ott meleg vót, hogy ott megszárad. Hát mikor regge megnézi, ott egy szakasztó buza vót mellette.

Aszongya felesége: „Aj,” aszongya, „csak vidd, ahonnaj hoztad. Ijjen csirke nem kő a házná.”

Itt aszongyák, srátli.

Osztán egy embernek szintén vót egy. Aszt nem is tutták az emberek. De annak az embernek a világon vót mindene. Meg aszongya: „Hozzá jasz, hozzá jasz.” Az a csirke mindig hordott. Az a srátlicsibe. De aszongyák, akkor ha kakassa vót, akkor az asszony vót a párgya annak a srátlinak, ha pedig tyúk vót, akkor a férfinak kellett, hogy a párja legyen.

Asztán tönkre is ment, az, aki vele hát.

130. A HÁZIKÍGYÓ

Mikor a gyerek evett a kígyóva.

Az Alföldön minden házba van kígyó. Aszt is tartották a népek.

Ecce egy családba vót egy kisgyerek. Osztán a gyerek valahányszor tejesételt evett, mindig ki ment.

Osztán főtünt neki, hogyhogy ez a gyerek mindig kihordogattya az ennit.

Osztán utánanézték. Hát látták ám, hogy egy nagy kígyót etet az a kislány. Körübelü nyolc éves kislány volt. Megijettek a szülök is.

Gondúták, mas ijjen nagy kígyó, hiszen a gyereket meg is csipheti.

Hát a kislánnak nem szótak semmit ugye. Mikor a kislán bement, a szülök a kígyót tömkretették, agyonütötték.

Hát a kislán keresi. Kimegy, sír. Borzasztójan sír. Megjegyzem, a kislány is utána hamarosan asztán meghalt. Ugyláccik sajnáta. Vagy sajnáta a kígyót, vagy pedig Isten tuggya, miért halt meg. Kedvenc állattya lehetett. Talán azér is.

Aszongyák, minden háznak van egy kígyója. Hogy aszt nem szabad agyonütni, mer akkor a házba valami baj történik. Eszt a kígyót hagyják meg, ez nem bánt senkit.

131. A MALACOT LOPÓ KÍGYÓ

Eszt a papa meséte. Mikor még gyerekek vótunk. Nem tudom én, hon volt ez. Kanász őriszte a disznókat. Osztán mindig egy-egy kismalac elveszett közülük.

Hát gondúták, hát hová veszik ez a malac? A kanászra fogták. Osztán gondúta a kanász:

„Én nem bánom, mekkeresem. Énrám ne fogják.”

Osztán mikor megleste, hogy a malac hova kerül, ecce csak mász ottan egy marhanagy kígyó. Osztán a kígyó csak bekapott mingyá egy malacot. Lenyete. És belebujott, – vót ojjan régi nagy fák előbb, lukasak vótak közbe, – belebujott.

No, most igen, benn van. De hogyan kell asztán tönkretenni a kígyót?

Há mingyá hazamegy. Mongya ám, hogy hovatiünnek a malacok.

Hát többen kimentek vigyázva ugye. Ennagya hasáb fát vettek. Belevágták a lukba. Osztán körös-körü megrakták hasábfáva. A fát. Osztán meggyújtották.

De, aszmongyák, mikor bemelegedett, ordított benn a kígyó. Hanem ott főtt ám ki sok zsír. Ojjan zsíros vót az a kígyó. Így égették e.

Természetesen tönkrement a kígyó ezáltal.

132. A TOLVAJ KANÁSZ

Ez Magyarországon történt.

Kanász szintén dísznókat őrzött, ugyi. Asztán gondúta magába, mer szegény ember vót, hogy egy disznót ellop valahogyan.

Osztán éjje a disznót valahogyan megfojtotta, megölte, hogy nem sírt a disznó. Biztos értett hozzá. A nyakába akasztotta, hogy viszi.

Regge mennek. Nincs disznó. „Hát hová lett az a disznó? Se nem sírt, semmit nem hallottak. Nincs disznó.” Körünéznek mindent. Az istálló ajtó nyitva vót ugye. Hát hová tünt? Hátú vót egy kerítés és ott vót ojjan alacsony háskó, osztán a kanász hogyan átakart mászni, egyik fele a disznónak idecsuszott, ü meg ittmaratt. A disznó az egyik felin lógott, a másik felin pedig a kanász lógott halva.

Megfullatt.

Osztán így gyűttek rá, hogy ki lopta e a disznót.

133. SRÁTLI

Osztán ecce vót egy. Aszongya egyik, mer borzasztó sokat összehordott, aszongya neki a gazdája: „Bring selten!” Ammeg úgy értette: „Bring Leisten!” Asztán reggere telehorta az udvarát lécce.

A népek bámúták, hát micsoda izé. Ugy úgyértette, hogy lécet hozzon. Ű meg aszonta, hogy ritkábban hozzon. Asztán telehorta az udvarát lécce.

134. BŰVÖS KÖR SZENT ESTE

Karácsonyéjje, aszongyák, ha valaki keresztutra megy ífékkor, tizenkettő órákkor, oszt addig maraggyon, hogy valamit lát.

Csak egy kört csinyál és abba a körbe beleányi. Körbű kimenni nem szabadott. Benn ányi kell. Akkor valamit lát, valami gyün. De ojjankor nem szabad kilépni a körbű.

Ha ecce az az egyén ement, akkor léphet ki a körbű, ha emulott az az időszak. De akármit lát, nem szabad neki megijedni, meg a körbű se kijönni.

Hát úgymongyák, hogy akkor veszedelmet jelent, ha kilép, hogy valami baja lesz neki.
Nem tudom.

135. A ZSUGORI EMBER

Egyszer volt egy ember. Annak volt egy fija.

Az az ember borzasztóan zsugori volt. Sok pénze volt, de már betegeskedett és a fija kérte, azt mondja:

„Papa, hát hova tetted a pénzt?”

„Hát a világ kincséért, nem,” azt mondja, „nem adom oda. Sehogyan.”

„De papa, hiszen már a halálos ágyadon vagy. Hát hova teszed?”

Azt mondja:

„Nem bánom. De nem fogod megkapni. Sohasem kapod meg!”

Na, aztán a fiu gondulta magában, hát mit csinál ez az ember.

Azt mondja:

„Elteszem, azt a pénzt, hogy sohasem fogod megkapni.”

Asztán bezárta az apja a szobába magát, asztán ásott egy lukat.

Ollan földbű volt, a padló előtt föld volt. És oda beletette a pénzét. És leeresztette a gatyáját, oda nekiverte a seggit az öreg.

No, a fia meg a kulcslukon leste. Aztán az öreg azt mondja:

„Addig ne tudjon senki téged innejt kivenni, míg az én valagomat ide neki nem veri.”

Hát az öreg közben meghalt.

A fia úgy is tett. Bezárta az ajtót. Levette az apját a halottas ágyrul, asztán odaverte a valagát neki.

Akkor tudta csak kivenni a pénzt onnajt. Külömben sose tudta volna azt a pénzt onnajt kivenni, amit az öreg odatett.

136. MIÉRT HORDJÁK AZ ASSZONYOK EGY ÉVIG A GYEREKET?

Miér horgyák az asszonyok a gyerekeket egy évig, mér nem tunnak a gyerekek egy iév előtt járni?

Azér, mer mikor Jézus Krisztus a földön járt, s egy asszony vitte a gyereket, de már akkor nagy gyerek vót:

„Ajjé, asszonyom,” aszmongya, „tedd le eszt a gyereket, ez igen nehéz.”

„A” aszongya, „nem teszem le. Hátha elesik.”

„Na, akkor” aszongya, „hord egy álló esztendejig.”

137. A RÉPAVETŐ

Egyszer egy ember répát vetett. Egy parasztember. És arramegy Jézus Krisztus. Aszmongya:

„No,” aszmongya, „bácsi, kinek veted a répát?”

Aszmongya: „Kinek vetném?” Aszongya. „Mint nekem, meg a feleségemnek.”

Odábbmegy Jézus Krisztus. Szintén répát vetettek. Aszongya:

„Na, bácsikám,” aszmongya, „kinek veted a répát?”

„Hát,” aszongya, „mindenkinek, járókelőknek, járókelőknek, mer mindenki szereti a répát.”

„Jól van,” aszongya, „hát csak vessél, hogy sok legyen.”

Ennek lett is igen sok rí pája, a másiknak csak kettő. Egy az urának, egy meg a feleséginek.

138. PÉTER ÉS A MUZSIKÁSOK

Mikor Jézus Krisztus megin a földön járt, Péter is ment vele.

Temettek. Aszmongya: „Tudod mit, Péter, emenyünk a temetésre.”

„Nem Uram,” aszmongya, „én nem megyek el, hanem” aszmongya, „itt a szomszédba muzsika van, oda fogok menni.”

„Mer” aszmongya, „jobban szeretném, ha temetése gyünnél, de hátha éppen muzsikára akarsz menni,” aszmongya, „menny muzsikára.”

Persze Péter nem is tulta, Jézus úgy akarta, hogy Péternek a hátán egy marhanagy trombita lett.

Bemegy, mingyá rákiátanak: „Hejj, húzd rá kollega, húzd rá!”

Ja, Péter aszmongya: „Hát hogyan? Hiszen nincs is muzsikám.”

„Hát,” aszmongya, „a hátadon minek az a nagy trombita?”

Őneki nincs trombitája.

Pétert jó megverték, osztán kidobták a kocsmábú.

Gyünnek vissza a temetésrű. Aszmongya Jézus Krisztus:

„No, Péter, hogyan éreszted magad?”

Persze Jézus tulta, hogy mi történt.

„A,” aszmongya, „kár vót bemennem. Jobb lett vóna, ha temetésre mentem vóna. Kidobtak.”

Aszmongya. „Erőszakka rákartak szenni, hogy trombitájjak, muzsikájjak nekik, mikor muzsikám se vót.”

139. PÉTER ÉS A LIBA

Mikor Jézus Krisztus a földön járt Péterrel, asztán mentek, mendegétek. Természetes vittek velek egy ludat. Asztán hát ugye Péter mekkivánta a libát. Egyik combját leszakította, osztán megette.

Na, Jézus tulta nagyon jó, hogy miccsnál Péter. Aszmongya:

„Tudod mit, Péter,” rövid idő mulva, „gyere, most má ekelve az iétel.” Aszmongya. „Vedde elő a libát, osztán együnk.”

Előveszi Péter a libát. Aszmongya:

„Péter, hát hova lett egyik lába a ludnak?”

„Jaj,” aszmongya, „Uram, csak egy lába vót.”

„Lehetetlen,” aszmongya, „hiszen minden ludnak két lába van.”

Asztán a jégen állottak libák. Persze fázott a lábuk, egy lábon állottak. „Látod Uram, látod, ott is egy lába van a libának.”

„Na,” aszmongya, „Péter, csak menny oda sziepen, osztán kergesd fő a libákat.”

Péter odaszalad. Természetesen mindegyik kétlábra állott.

Hát osztán Péter nagyon megszígyellette magát. Aszmongya:

„No, persze, hát” aszmongya, „megettem egyik lábát,” mer aszmongya, „éhes vótam nagyon.”

140. PÉTER ÉS A CSERESZNYE

Egysze meg osztán szintén mennek Péter, meg osztán Jézus a földön. Aszmongya Jézus, lenéz a földre, látott egy fél patkót, aszmongya:

„Péter, hajojj le,” aszmongya, „Péter hajojj le, vedd föl ezt a fél patkót, megveszik,” aszmongya, „két krajcárér, osztán veszünk rajta valamit.”

„A,” aszmongya, „nem érdemes, ha lehajulok érte.”

Jézus lehajult, fővette a patkót. Elatta. Kapott érte két krajcárt.

Azon a két krajcáron vett cseresznyét. Elöl csak eszegetett. Hát, Péter leste, nyalta a száját, de Jézus bizony nem kínál meg egyetlen egy cseresznyével sem. Hát, Jézus meg mellette mindig csak egyet le le dobott. Péter csak hátul feragatta, meg megette.

Megint ledobott egyet, megin feragatta, megin megette.

Mikor a cseresnye elfogyott, aszmongya:

„Látod Péter, a patkóér csak eccer kellett volna lehajlnod, de a cseresnyéjér,” aszmongya, „mond meg, hányszor hajoltál le?”

141. MÁTYÁS KIRÁLY ÉS A RABLÓK

Mátyáskiráj koldusruhába öltözött, asztán járt ugye.

Asztán katonája meg szabacsságra ment. Annakidején sem vonat nem ment, semmi, lóháton mentek látogatába.

Természetesen messze lakott, asztán kellett neki egy hejen meghálni. Asztán odamegy ugye.

„Na,” szongya neki az asszony, „na, innej takaroggy, mer tizenkét rablóvezér lakik itt.” A katonának.

„Nem bánom én,” aszongya, „ha lakik is, de” aszongya, „én innen el nem megyek.”

Közbe Mátyás kiráj ment koldusruhába. Az is odament szállásra.

Asztán gyűnnek ám éjje a tizenkét rablók. Míngyá: „Kik vagytok?”

„Hát,” aszongya, „én egy szegén koldus vagyok.”

„Úgy, aszongya, hát ide tetted be a lábad?”

Hát ez a másik meg aszongya:

„Én katona vagyok,” aszongya, „anyámat megyek haza meglátogatni.”

„Na,” aszongya, „te se fogsz hazamenni. Meg te se fogsz kimenni innejt.”

Hát szegények megijettek. Na, aszongya a katona:

„Jó van, aszongya,” „hát annyira van, megakartok ölni, előbb főztek egy nagy fazék paprikát.

De erőset. S néztek meg, hogyan én aszt forrón leiszom.”

Osztán igye persze főszték neki. Asztán az meg végigöntötte a tizenkét rablón. Persze kapkodott mindegyi a szemihó, arcáhó. Leforrásztá őket.

Hát szegény koldus meg az ágyalá bujott ijettibe. Csak vagdalta le a fejüket a kardda a katona a rablóknak.

„Na, mast” aszongya, „gyere elő te is. Mast te kerűsz sorra, mive ebujtá hosszúorrú paraszt.”

Hát előbujott.

„Fijam, ne báncs,” aszonta. De nem monta meg, hogy ü a Mátyáskiráj. „Hát ne báncs, talán még megfogom háláni neked.”

Na, a katona ement. Koldus is ement.

Hazamegy Mátyáskiráj, míngyá átötözött. Alatta vót neki igye a diszes ruha. Mint koldus öltözött szintén úgy.

Katonáinak megparancsúta: „Na, mast,” a parancsnoknak, „ájjatok sorfalat. Jobbra-balra! Itt begyün egy katona, ennek mind tisztelegjete. Mer,” aszongya, „ez az életemet mentette meg.”

Persze a katona, mikor lóháton gyün, mindegyi áll, tiszteleg neki nagyba. A katona néz. Aszongya:

„Micsoda disznóság ez? Kibű csinyátok ti bolondot?”

Meglátta a koldust. Aszongya:

„Te csinátad eszt ugye.”

Mátyáskiráj odamegy, legombózza a kabáttját.

Akkor láttya, kive van dóga.

Hama leugrik a lórú, térdre borul előtte.

„Jó van fijam,” aszongya, „te mentetted meg az életemet.

Megérdemelted eszt.”

142. SRÁTLI

Papa meséte.

Mikor legén vót, ement a lányokhó. Asztán ahogy egy uccahelbű kigyün, aszongya, ott egy csirke előte annyira csiribút, annyira.

„Hát”, aszongya, „a fene egyen beléd, menny innejt, menny!”

Hát a világér se. Odaütött neki a bottyáve. Ja, odaütött. Odábszalatt. Má megin mellette vót, megin a lábaközött. Párszor eszt megcsinyáta. Megijedet szegény papa.

„Hát,” aszongya, „mi a fene. Hát ez nem jó állat. Biztosan srátli.” Mer előbb a csirkéket srátlinak hítták.

Asztán többet nem ütte me. Egy másik bácsi meg hazavütte, fővette és beletette egy szakajtóba, mer vizes vót a csirke.

És mire regge kimegy, a szakajtó tele van buzáva. S akkor buzástú együtt rögtön visszavütte oda a helire. Oda leöntötte. Neki nem köll srátli. Mert srátli hord.

Ha asszony a srátli és benn van a családba, az magát használja. Ha férfi a srátli, akkó meg az asszont használja. És ha má ecce efognak tüle valamit, attú a srátlitú, akkó má nem tuggyák többet, akkor ott má nincs kegyelem. Akkor már az meghord a világon mindent, de akkor egy év mulva, két év mulva, melássa, hogyan néz ki az asszony, vagy az ember.

Mer ha a srátli kakas, akkó az asszont használja, és ha a srátli csirke, akkor magát használja.

143. ELÁSOTT KINCS A HÁZBAN

Mikor nálunk itt vótak azok a szekerescigányok. Ja. És asztán a papa szállást adott nekik a pajtába.

Nyár vót és a pajtába. És mikor a papa bement a pajtába, tüzetek a cigányok.

„Szent Isten!” aszongya a papa. „Miccsinyának? Fütteni?”

Aszt mongya: „Bácsi, sohase féjjen. A maga háza sose fog leégni. Baj nem lesz. Ne féljen.” És akkor a zsuppba beletett egy szalmaszálat. Meggyújtották azok a cigányok.

„Bácsi, ha maga tunná, mennyi kincs van a magának a házába etéve, a világ leggazdagabb embere lenne.”

És mikor a nővéremme dolgoztak a kertbe, mer itt hátul mind pajta vót nekünk valamikor, hoszszún, mint amijjen hoszú a kert, építkezve. Na és e lett rontva, mer nem tuttuk tatarozni és asztán ők csináltak faházat, vagy nem tudom, mit, és leástak. És az Adi kijabát: „Mama, itt van egy malomkő.”

„Haggyátok,” mondom, „aszt a malomkőt.” De én azér montam, hogy maj tuggyuk, hol van az a malomkő.

És nem talájjuk többet.

Pár évve a cigányok után vót egy nagy tűzvész. Leégett minden szomszédház. Az is, amelliknek a szamafedele a pajtáve egybeért. Mégse lett ennek a háznak semmi baja se.

144. PÉNZÉGÉS

Hát mikor itt kint a Gyákiak havassán a papa látta, mikor pénz égett. Az igaz. Látta, mikor égett éjje. Mikor kakasozni járt. Szalatt, szalatt, de mire odaért, nem látott már a világon semmit. Rá három napra arramentek. Az egész Gyákiak havassa, az mind fővót ásva. Az mind fővót ásva méter lukakara. Hogy talát-e valaki valamit, vagy nem talát? Mert ollik pénz, az illen, az elásott pénz átok alatt van etéve. És ollik pénz áldás alatt van etéve.

És, jaj, mikor maga ott kiveszi, a pénszt küveszi és egy mukkot mer szóni. És mikor maga ott küveszi aszt a pénszt. Harmadmagáve van ott, mongyuk. Ott ül egy fekete kutya. Ott mekköll aszt a pénszt osztani. Aszt mongyák: „Ne, neked ennyi, ne, neked ennyi, neked ennyi és a kutyanak is. És mikor megosztották, akkor az a kutya szonta: „Hálát adhattok az égnek, hogy nekem is attatok. Jaj

lett vóna, ha nekem nem attatok vóna. Most csak osztjátok szépen széjjel, most a pénz a tijekek.” És ténleg, szét is osztották.

Van ojjan kincs, ami átok alatt van etéve és az ördög ül rajta. Nem szabad beszényi, nem szabad egy szót sem szónyi. Csak a kincset kü ke vennyi. Ha a pénz áldás alatt van etéve, nyugottan küvehetik. Akkor beszéni is lehet. De aszt sose tuggyák, hogyan van a pénz etéve. Azér mindenkinek hallgat ni köll.

És ha pénszt lát égni, az csak adventba van. Csak adventba. Miccsinál akkor? Gyorsan a cipőjét lehuzni, és a kapca már nem létezik, gyorsan a harisnyát rátennyi. Akkor az a pénz fönnmarad. És ha nem tesznek rá semmit, lemegy. Mer az arany, azér ég, mert tisztítja magát. Ezüst is. Az világosan. Az arany sárgán.

[Erdélyi Magyar Adatbank]
Gaál Károly: Aranymadár. A burgenlandi magyar faluk elbeszélőkultúrája

GYÖRÖK (SEPER) JÁNOS
145–152.

145. GARABONCIÁS

Nálunk nem úgy monták garaboncijás, hanem sárkándiák.

Ijjenekrű is mesétek. Énnekem egy unokabátyám van. Az mas Magyarországon, Szilváson, öspörös pap. Két évve idősebb, mint én ugyé. Ugyis Bécsbe tanút a Pázmáneumba, evve a mi plébánosunkka együdöbe. Mer egy üdösek. És ü, mer ojan magyar érzelmű volt ugye, mikor átállítottak minket ide Ausztriába, ü ement Szombathelre a Mikeshó, mer akkor Szombathelen Mikes, Mikes János volt a püspök és odament. Asztán Magyarországon kapott előbb kápláni állást és nem tudom, mit. Hát utolán Szilváásra, asziszem Vasszilvás, ott van mast öspörös, plébános.

És ez, mikor született, ennek vót egy foga. Mikor má született. No, mast az akkori néphit szerint, az ollan gyerek, amelliknek szüléskor má van foga, ez nem tudom, tiz vagy tizenkét éves lesz, akkor elviszik sárkándiáknak.

Hát ezek a szegény szülők ugyi, ezek bizony busútak. De hát a gyerekbű bizony nem sárkándiák lett, hanem elég okos ember. És mast má öspörös Magyarországon.

Aszt vallották a sárkándiákrű, hogy akármillen fölő gyűtt, ugyi hogyha a sárkándiák levette a kalaptyát, egy-ketőt legyintett vele, akkor a vihar elszlott. Nem kellett a jégtű fēni, meg semmitűse.

Ijjenfiléket montak rűla.

146. BOSZORKÁNYBESZÉD

Az az érdekes, ojan asszonyokra, én is ismertem űket, akikre rákeszték, hogy baszorkány, hát rendszerint szegény vót és szegényen is halt meg. Mer gazdagra uccse keszték rá. Csak szegényre. És más mesterséget nem is tuttak neki, minthogy megszijja a teheneket ugye. Persze, rosszul etették elebb a teheneket ugyi. Télen nem kapott a tehen mást, mint szalmát, bele ekkis répát, ekkis korpát s asztán szegény tehen nem adott tejet ugyi.

Hát mast nem a rossz etetésnek tartották, tutták esztet be, hanem hogy a baszorkányok a tehenet megfējik. Mást nem tuttak rá mondani, minthogy megfējték a tehenet. Ha nem is ad véres tejet, csak hát ugye hogyha keveset adott, akkor má rágyanakottak, hogy a baszorkány ugyi megfőjte.

Ha beteg tülle, aszt monták, hogy megigēzi. Valakive szemkősztt néz. Ez jobbára gyerekeket ugyi. És a gyerek azátal rosszű lesz ugyi. Hát lehet, hogy a gyerekek valami baja vót, hogy a gyerekek valami baja vót. Ráfogták, hogy valaki megigēszte.

De mast ennek is vége van, hogy ijjemit mast má nem igen.

147. a) A HUSZÁR ÉS A MACSKA b) ÖKRŐK A DIÓFÁN

a) Mikor még ijjen gyerek vótunk, de akkor má iskolábű kimarattunk, ementűnk az egyik kolegámme. Annak az aptya suszter vót. Dógozott. Este oda kártyázni. És a szomszédember má öregebb bácsi vót. Ez tudott mindig ejjen baszorkányokrű.

Az monta. A Kajtár Miska, az egy gavallér huszár vót. Itthol vót szabaccságra. Fellű a Vágingerokná vótak lányok, oda szokott mennyi. Mikor hazafele megy, a Martin Miskáná, azelőtt csárdánház vót, mer a csárdások ekkiscit a baszorkányokke előbb összejáccottak. Ott a lábfan üt egy feketemacska. És ez a gavallér huszár a nádpácáve odavágott neki.

Hát a macska kezdett tüzetokádni utána. Egész hazájig. Hogy a huszár félhóttan dűt be az ajtón.

Meg más ijfefiléket is mesét ez az ember többször.

b) Hát, mikor asztán. A szomszédasszony az meséte, hogy a Pál Benedek. Ez az ember mast is él, körülbellű hatvanöt éve, Pál Pista ez. Dehát ennek az öregaptya vót, akirű a mese szól. Dehát lehet, hogy annak meg megin má az öregaptyarű monták. De a szomszíd akkor meséte, hogy ez a Pál Benedek ment szántanyi két ökörre. És nem szekéren, csusztatón. Mikor odaért a Cigánuccába. A Cigánucca az egy öleg nagy ucca. Kifele megy a mezőre. Kerekedett egy forgószeł. És mast ott uj ház van. Az

vót a Bogát-kert. Ott állott egy nagy díjofa. Ez a forgószél az ökröket ekéstü, taligástú együtt fővitte oda a fára.

Hát mast hogyan gyütt ez le onnaj?

Hát a szomszídba vót egy öregasszony. Zsuzsi néni, vagy mi vót a neve. A kiszalatt a sütőlapátta és a sütőlapátta vette le az ökröket, meg a taligát, ekét, mindent.

Hát ojjan gyerekek persze eszt ehittük ugyi. De mikor onné hazamentünk este, hát a kártyázás után, éns mertem mondani, hogy félek, a kolegám se. Ugye ez a Györög Jancsi, akirü má beszéltem, az vót énekem a kolegám. Azér lettem jobban Seper Jancsi, ü meg Györög, ecce aszt kérü tülem:

„Te, te szereted, ha ez az öreg Márta, a Márton együn ide a susztehol.” Mondom: „Én jobban szeretném, ha nem gyünne.” Aszongya: „Én is.” Hát így tuttok meg, hogy üis fél, én is félek.

Na, mast más, mikor legínyek lettünk ugyi, akkor is odajártunk ahho a háshó. Mer annak is vót fija, aki kolegánk vót, meg lánya is vót neki. Hát ementünk. Meg suszter is vót. Oda mindig mentek össze beszélgetnyi este. Mast osztán az öreg Mártontú kérdésztük, hogy hogyan is vót az a huszárhistorija. Hát persze szivesen emeséte. Mink persze rá, hogy azér méges gyáva huszár vót, hogy egy macskátú annyira megijett.

„Na, de ha tüzetokádott!”

Hát mink montuk, ha szásszor tüzetokádott is, hát én úgy felrugtam vóna aszt a macskát, ha már huszár vagyok, hogy kilenccer hömbölgött vóna.

Ez az öregnek ugye nem teccet.

És szinte ez az asszony, az öregasszonnye később, mikor má legények vótunk, beszélgettünk errü az ökörhistorijárú. Mondom neki: „De, hát nézze, Rozi néni, hát hogyan hisz maga ijjesmit e, hogy egyptár ökör, egy eke, egy taliga megáll egy díjofán? Hiszen próbájjon valaki főtennyi egy ekét, vagy egy taligát egyedü, csak asse áll meg, ha odanem kötözi. Meghát hunnaj vettek ollan sütőlapátot, akire ráfért egy pár ökör?”

De az az asszony ezekrü nem állott le. Ez úgy vót, merhát üneki az aptya, vagy az öregaptya, nem tudom, ki, monta.

148. A BOSZORKÁNYERŐ ÁTADÁSA

Az utolsó ember, akire ráfogták, hogy baszorkány, az szegíny sokájjig haldoklott. Nehezen hat meg. Hát nem akko is rákeszték, hogy azér nem tud meghanyi, mer senki nem veszi tüle át a baszorkányságot.

Eszt csak hittik, meg monták. És véletlen montam akkor, hogy akkor fíjatal házasember vótam, hogy véletlen montam, hogyha senkise veszi át, én emegyek, átveszem tüle, hogy szegén megtuggyon hanyi. „Csak nem vagy bolond, aszt megcsinyáni?” Mondok: „Hiszen az a szegény nem tud uccse semmicse. Egyik előbb meghal, egyik tovább haldoklik.”

Hát én nem is mentem el hozzá ugyi, mer uccse, ugyis tuttam, hogy uccse tud semmit átadni, mer nem tud semmicse a baszorkányságrü.

149. A NYÖGÉRI BÚCSÚ

Egy asszonnak a fija elment csépünyi. Mer előbb innej mentek csépünyi, ugyi ijjen kézicséppe, gabonájér. Minálunk neveztek csépnek. Meg vót a nyele. És az asszony nem akarta, hogy a fija emennyen csépünyi. Nyögérbe mentek. Innej mentek többen és ő is velement. És az annya nem akarta, hogy a fija emennyen.

És egyik vasárnap regge, és ő harangszókor, a legény Nyögérbe, talán ünneplót is vütt magáve, szóva fööltözött, hogy emegy ott Nyögérbe templomba. És az uccán ahogy áll, a lábaközé ugrik egy nagy bakkecske. A hátarakptya és ojjan sebesen gyütt vele haza, hogy itt minálunk a Mária képtyiná, itt a második harangszókor letette. A legény utközbe nem is igen vett mást észre, mint mikor a Rábán átugratott vele a kecskebak, de a Rába csak ojjan vót, mint egy barázda. Hát errü is igen szoktak beszényi.

Persze, mikor má mink nagyok vótunk, montuk, hát ez lehetetlen. Ijjen szamárságot ne higgyenek. Ha aszt valaki tunná, akkor a háború hoszta vóna haza a fíját. Ja, hát onnaj nem tuggya. De ez való igaz vót, mer egyiknek ugye az öregaptya mondta. Ű biztosan tutta. A másíknak meg hát az öregannya ugye.

150. FORGÓSZÉL

A baszorkányok abba mentek. Például nálunk van az Irtás. Hát ott is vót egy nagy díjofa és a baszorkányok ott is szoktak gyűléskenni. Ecce ott egy embernek a felesége, az ember vetett, szántott és vetett, és a felesége vütt neki ebédet. És asziszem gombócot vütt neki. És a gombócot villáve ette. Közbe ment egy ijjen egy forgószél és ű mérgebibe a villát beledobta a forgószélbe.

Másik éven ez az ember ement Márijacellbe. És aszt má mast mégse mégse tudom, hogy hun, de az öregek tutták, egy kocsmába bementek és a kocsmáros aszt a vellát elejbetette. Aszonta: „Máskor ijjesmit ne csinállon, hogy a forgószélbe ijjesmit beledob. Mert énnekem a lábamba dobta bele.”

Tehát esszerint az a kocsmáros is baszorkán vót és ebbe a forgószélbe iparkodott. És ez üneki a lábábo dobta bele állítólag a vellát. Hijába magyarásztuk, mesétük azután, hogy má üdősebbek letünk, hogy ez lehetetlenség. Aki eszt monta, az azon állt.

151. TÜZESEMBER

Vótak, akik hittek, hogy vannak tüzesemberek. De hát, akik nem vótak babonások, tutták ugyi. Előbb ádvéntbe, ijjen ködös, sötét éccakákon a fuvaroszekerek mindig mentek. Nem vót akkor még. A vonat már itt közlekedett ugyi, de minden keddre, meg péntekre. Kedden, meg pénteken Szombathelen vásár vót. Odamentek deszkaszekerek, szénaszekerek. Osztán meg mikor Szombathel fele mentek is, vagy mikor hazafeli mentek, hát a szekér oldalára lámpást kötöttek. Osztán ugyi, hát hogyan a szekér ment, vagy hogy a lámpást a szél mozgatta, némelkor lehetett a világosságot látni, némelkor nem. No, most illen babonás asszony, jobbára asszonyok, de hát ember is vót: „Ott megy a tüzesember.” Aszt gondútták, hogy valami szellem ugyi.

És még hozzá aszt monták, hogyha valakinek a szekerire feül, akkor a lovak nem birgyák a szekeret előmozdétanyi. És hogyha az az ember imádkoznyi kezd, akkor egyátalán nem. De hogyha káromkonni kezd, akkor a tüzesember etünik onnajt, akkor oszt a lovak viszik a szekeret tovább.

De, hát mondom, eszt csak a babonás emberek vagy asszonyok hitték ugye. Példájul az én öregapám, az má öregember vót, de jaz ijjesmit nem is hagyott műnekünk. Mongyuk, illen öregasszonyok összegyűttek mihozzánk. Öreganyám is öreg vót. Az ijjesmibe hitt. De öregapám mindig aszonta, hogy illesmirü ne beszéljete, ez csak arra való, hogy a gyerekeket ijeszgessék vele. Mer az én öregapám nem hütt a babonába. Meg ű monta, hogy nem vót ollan éccaka, vagy nem vót ollan órája az éccakának, hogy ű nem ment, mongyuk, valami temető mellett, vagy nem gyütt haza. Na, hát hogy ott mindig fényi kell ugyi. De öregapám mindig aszonta, hogy ű nem látott soha semmit, azér ijjesmibe nem is hisz.

De, hát igye a legtöbb. Akkor osztán vótak ollanak, akik hittek.

152. BOSZORKÁNY

Ez úgy vót ugyi, ugymonták, hogy valakit megnyomnak éjje. És rendszerint a gyerekágyas asszonyokat szokták megnyomni.

Tehát előbb úgy vót, hogyha egy asszonynak gyereke született, a szobákba igyis vót mindenhun drót, ijjen szárogató, amire a ruhát rálehetett tennyi ugyi. Akkor oda egy lepedőt akasztottak arra a rúdra, hogy a gyerekágyas asszonyt nem látto meg, csak aki hát, akinek mekkelett.

Igye, hát a komasszonya hozott neki ennyi. De hogyha valaki vidéki, pláne egy öregasszony, ment be a házba véletlen látogatóba, a gyerekágyas asszonyt meg se nézhette. Ez azért volt, hogy a boszorkánytú mentes legyen.

És éjje szokták megnyomni ugyi, azok a baszorkányok aszt az illetőt. És aszonták, hogyha akkor, mongyuk, hogyha az asszont megnyomták és a férfi aszt észrevette, a férfi, én nem tudom, mit kellett az ajtóhoz vágni, valami ruhadarabot, akkor a baszorkány küment a kúcslukon vagy nem tudom, hol. Odavágott valami ruhadarabot.

Na, mast kellett keresni. Hogy a férfi valahol talát egy békát a szobába vagy az ágy alatt vagy valahol. Annak a szemibe sót kellett hinteni. Akkor átváltozott a baszorkány.

Hát, ijjet is vót, akkor fogott. De, hát én nem láttam, meghát nem is hiszem ugye, hogy vót. De, hat ijjen vót a néphit. Nem vót akkor naptár, hogy olvasni tuttak volna.

[Erdélyi Magyar Adatbank]
Gaál Károly: Aranymadár. A burgenlandi magyar faluk elbeszélőkultúrája

HÁSELBACHER GYÖRGY
153–159.

153. A PINKAFŐI BÍRÓ

Egy időben vót egy városbíró Pinkafön. Az az árváknak az ügynöke vot. És ő az egész pénszt mind el-sikkasztotta. És az árvák abban nagyon szenvettek. És lett az ideje, hogy ő meghat.

Ellett temetve. Arra föl voltak városörök. És azok a városörök minden éjszakán tizenegytű tizen-kettőjig mindig láttak valamit. Bikajelbe, meg mindenféli ragadozó állatjelbe meg lettek támadva. Megtámadták őket. Bent a városba. És azonfölül ők már annyira voltak visszariadva, hogy egyáltalában nem mertek a városba mennyi vagy jární, ugyi őrségen.

Aztán jelentették a város népének. A város népe meg ebben nem hitt, mert azt hitték, hogy valami boszorkányság lehetséges. De osztán ugye, hogy ezek kümentek többen ezekkel a városi örökke. Persze a másik nép ezt nem látta. Csak ezek magok látták. De ezek ugye mindig kísérve lettek. A nép ugye elszéledt, ezek meg hát künn kellet maradni, míg az üdeje ennek a városbírónak le nem telt. Addig mindig kísérték ezek a ragadozó állatok őket.

Akkor, hogy ez megtörtént, azután sok üdöre el lett megint egy előkelő ember oda temetve. Mikor aszt etemették, persze ugye ott állott ugye a pap, meg a sok tömeg nép a nagy temetésen. Egyszer csak hogy nagy robaj történt a sirban. De azt nem tudták sehogyan sem kivenni, hogy létezik ijjesmi.

Aztán a pap arra fő megijedt és a nép ugye eltávozott, elszalattak mind onnajt. Hát a pap mégis erőt vett magán, hogy ő maga ott maradt. Akkor a sirásónak azt mondta:

„Mast rögtön mennyen népekért, hogy eztet a halottat innejt ki kő vennyi, ezt meg köll nézni, hogy nem-e megelevenedett-e bent.”

De akközben kivették, megnészték. A halott éppen úgy volt a koporsóba, mint egy rendes halott. Akkor megint elhelyezték a sirba. De mikor leeresztették megint a sirba, megint ugyanaz a nagy robaj történt. De akkor ugyi megijedt a pap és az is elszaladt, meg a sirásó is. Ott hagyták a másik sirt nyitva.

Akkor osztán ugyi a pap kiment a másik nap, harmadnap kiment megint a temetőbe. És imával ment ki oda a sirhoz. Imádkozott. Nem? És arrafő ugye a papnak az imájára megszöllant, hogy üneki nincs érdeme erre az imára, amit ű itt imádkozik. Nem?

Hát osztán a pap erre megint megijedt. Akkor ugyi beirt a pápához. A pápátú kért tanácsot, hogy mit lehetne itt csinálni. Hogy ünáluk mi történt, hogy a nép már fél, retteg. Nem? Na hát ugyi a pápátú visszagyött, hogy hát ennek az embernek nincsen érdeme, itt a szent helen. Ezt ki kell a temetőből vinni a város szélire és ott helezkék el.

És arrafő, hogy eztet megcsinálták, hogy elmentek, hogy kiveszik, de ugyi a pap ment velük, a népekke, hogy kiveszik. Dehát a papnak nem volt hatalma, nem tudták volna kivenni sem. Akkor, nem tudom hogy hunnajt, hoztak egy barátot, egy szent barátot. És annak volt annyi hatalma, hogy az, mikor fölnyitották a kriptát, érte tudtak nyulni és kivették. Akkor rátették a szentmihállovára, hogy elviszik a város széllire és ott helyezik a sirba. De hát bizony nem volt ojjan ember, aki ezt el tudta volna vünni.

Akkor elmentek a faluba kocsijért. Föltették a kocsira. Persze két ló be volt fogva. A két ló nem birta elhúzni sehogyan sem. Akkor be ementek megint két lóért. Asztot ráfogták. Azok sem tudták elhúzni. Akkor elmentek megint még egy pár lóért. Akkor ráfogták ugyi. De mire a temetőből kivették, a szent helrű kivítették a város széllire, hogy a hab szakadt a lovakrú. Ott heleztek.

Azután a városban békesség lett. Azután nem láttak egyáltalába semmit sem.

154. ÖKRÖK A DIÓFÁN

Egyidőbe megtörtént, hogy a falunk községiben ezek előbb ementek Magyarországra marhát vennyi. És egy öreg bácsi is ement jó messzire Magyarországra. Vett két szép ökröt. És egy másik magyar az is ott volt. Az is meg akarta vennyi őket. Az ottani volt. Az is meg akarta vennyi.

Hát persze a mi öregünk az meg hát ugyi többet adott érte. Megvette ű. És az megharagudott rá, hogy elől elvette a két ökröt. Hát persze mikor ugye útnakindultak hazafelé, eljöttek haza, hazahajtották a két ökröt. Alig hogy ők hazaérnek, megint má a magyar is ott volt. Ennél a parasztnál, amék az ökröket hajtotta. És osztán kérte az ökröket.

Ha még most sem adja üneki az ökröt.

„Hogyan maga,” azt mondja, „illenkor már itt van? Mink is mast értünk ippeg haza.”

Hát persze kikötötte az öreg, hogyhát mért nem adná üneki oda. Nem azért vette őket, hogy mast elaggya, hogy megint visszavühesse Magyarországra.

Hát persze betette az ökröket az istállóba. Az öreg meg ittmarart. Másnap reggel bucsutvett tülük.

Hát második nap vagy harmadnap bemennek az istállóba. Meg akarják a marhákat etetni. Persze hát minden marha bent van, meg van kötve. A két ökör nincs bent.

Hová került ez a két ökör? Ellopták őket vagy hová lett? Azt mondta még az asszonyának, hogy talán ez a magyar itt volt, hogy talán becsempészte őket. Hogy kicsempészte az istállóba. Hát kétkeltek rajta. Hát osztán a legfiatalabbik fiu az tekingetett föl felé. Aztán mit látott? Mint a diófa tején volt a két ökör fönt.

Ja, hát ezek kétkeltek, hogyan kerültek ezek az ökrök fö a fára.

„Ez lehetetlen. Meg sem voltak kötve.” De hát a két ökör fent volt a fán.

Hát akközben ez az öregember meg kétkelgett rajt, hogyhát itt mit történt. Itt valami baszorkán-ságnak köllött történni. Hogy létezik illesmi?

Hát ugyi rögtön ugye telefonátak ugye, sürgönyt küttek ugyi Magyarországra annak az öreg bácsi-nak, hogyhát uná-luk mi történt ezalatt az üdö alatt, miután hogy ű itt volt, hogy ű meg akarta őket venni. Hogyhát nem adta neki. Biztosan baszorkánság lehetett.

Persze az öreg bácsi meg visszatelefontak vagy sürgönt küldött, hogy csak nyullanak fö a sütőlapát-ta. Le tudják őket szedni. De azt mondja, azokat a marhákat, ha nem adja el, ű befognyi őket többet nem tudja.

És fölnyúttak a sütőlapáttal és leszedték az ökröket.

El kellett az öregnek az ökröket adni. Mert külömben nem tutta vóna őket hasznányi. Azt meg is mondta neki:

„Hogy maga az ökröket nem fogja befognyi munkára.”

155. A BOSZORKÁNYFÁNK

Az én szomszédomba is egy öreg bácsiva, meg egy öreg nénive megtörtént.

Ezek Fölsőörbe téglátvetettek. És mindig kísön gyüttek haza. Hát ecce gyönnek le a rétségen s olan nagy zene történt. És nem tuttak másfele mennyi, mint a zene fele és arra halattak. És az asszon-nak mondta: „Gyere, bemennyünk ebbe a kocsmába, hát mullassunk, igyunk mink is egyet.”

Hát persze űk odatévelettek. Jó ittak, ettek, mullatosztak is. Mikor hazafelé keltek, hogyhát hazafele, mer másnap regge munkára köllött nekik mennyi, hát ugyi vót az asztalon mindenféli ital, ennyivaló, karafon. Jó megrakták a zsebgöket.

Nem is tuttak másfele halladnyi, mint a zene felé. Hát ugyi nem tutták, hogy hová mennek. Egé-szen meg vótak butitva, vagy ma a fene történt.

Hát osztán ugyi később éccakán má mentek hazafelé. Ementek haza. Hát örüt a szegény öregasz-szon is. Sok gyerek vót otthon. Hogyhát a gyerekeknek tunnak valamit hazavinni. Hát persze, mikor hazaérnek, ugye a gyerekek mind főketek, hogyhát: „Mit hoztatok, mit hoztatok?” Az öregember kihúsza a zsebgöybü a fánkot. Odarakta az asztarra. Hát mikor az esöt kiveszi, más nem vót, mint lószar.

Akkor tutták meg, hogy űk hol vótak. Itt vótak az Irtáson. Baszorkányság vót!

Tovább nem is mertek ollan késöbe kinmarannyi. Mindig üdöbe hazajöttek. Osztán ugyi az idő-sebbik fíja kérdészte: „Hát papa, hogyan, hogy most korábban hazagyöttök? Hogy nem vagytok ollan késöjig?”

„Többet nem maradunk kinn.”

156. REPÜLÉS A KECSKEBAKON

Itt a falunkba vót egy öreg anyós. Vót egy fija.

Előbb rigente ugvi ementek Magyarországra cséplésre is. És hogy ez a legény, eis ement a másikkal cséplésre. Az annya nem akarta. Egypárszor ement. Meghatta neki, hogy többet nem fogsz emenni.

Akközbe meg ez a legény megszeretett egy lánt Magyarországon. Hát az anyós, ennek a fijuinak az annya, az meg nem akarta ugvi sehogysem, mert tutta, hogy micsoda baszorkán nép közü való. Akkor ugvi mégiscsak ement. Bucsúra ement szombaton. De fetette magába az öregasszony: „Hogyhát nem fogsz te ottmarannyi!”

Vasárnap regge korán, hogyan fejezzem ki, na, eső harangszókor, a lába közé ugrott a kecskebak. Mikor beharangosztak, má itthol vót a fija.

Hazahozta a fiját.

Hát ez is csak baszorkán vót. Ais baszorkán vót, meg a lánnak az annya, ais baszorkán vót.

157. BÉKA AZ ISTÁLLÓBAN

Nálunk az édesapám házáná ott is megtörtént. Vót marhánk. És édesapám ecce főjte a tehenet. Fejés közbe egy nagy varacskosbéka tehennek a lába közé ugrott.

De, ez igaz, mer én magam is láttam.

És apám ugve felugrott, hogy mijez. És kapta a vasvillát. A békának a derekán keresztübökte, meg jó beletiporta a földbe. Belenyomta. És mire apám főket a tehen alul, hogy kifejte a tehenet, a béka eltünt. De akkor vót odabenn, meg azután se gyütt meg.

158. FEKETE MACSKA

Itt a falunkba is megtörtént. Hogy vótak ezek a betyár legények. Erős legények. Falubeli legények. Falubeliek. Jártak a lányokhó, este későn kinn csavarogtak. Betyárú, nádpálcáva jártak. Nem fétek semmitü sem. És aztán közbe eggye megtörtént. Megy a lányoktú hazafelé, tizenkétóra tájba. S nem messzi ütülök a lábfn, a kerti lábfn út egy fekete macska. Villogott a szeme neki rá.

Gondúta magábo: „Mit villog a te szemed énrám?” Odament, a nádpálcáva rávágott. Hát a macska persze főugrott, elébeállott. Tüzet hánta feléje. Akkor bizony begyullatt. Amerre ment, úgy kísérte a macska. Mindig elébe ment. Nem tudott vóna előbbrehalannyi.

De hát, ugvi, mint nagy legény tette magát, hogy mégiscsak hazamegy. Otthon majcsak kikajabál. Lázitott az uton. De bizony nem ment ki senki, hogy segített vóna neki.

Hazafele az uccájokba megy kifelé. De mire hazajért vóna, már az izzadcságtú nem tutta vóna, mit cselekeggyen. Az ajtón má úgy dütt be. Bedöntötte az ajtót. Akkor bennrü kiátott.

Öttbennrü rákiabátak, hogy mi taláta ütet. Akkor tutták meg, hát valaki kergeti ütet.

De bizony nem kergette senki, hanem a boszorkán kergette ütet.

Macska képibe.

Igen.

159. BOSZORKÁNYKÖNYV

Egy helen megtörtént.

Egy vasárnap délután a kolegámma összeütünk egy szobába. Az öregek ementek misére. Akközbe, hogyük ementek, hát persze münk kártyát fogtunk, kártyásztunk.

Na, aszt meguntuk. Akkor aszongya a kolegám: „Vannak szép könyvek,” aszongya, „ezekbe nézegessünk.” Persze aszt vizsgátok, nézegettük. S akkor, mikor aszt is meguntuk vóna, hát jöttek hazafelé. Hazafelé jöttek persze a templombú.

Az öreg bácsi berohant a szobába, a könyvé ragadott. Hát abba a könyvbe láttam mindenfélit, csak jót nem. Ott vót mindenféli jel benn. A bötüket asztat megolvasni nem lehetett vóna sehogycse. Akkor osztán az öreg odaugrott a könyvér, érte ragadott. Meg a barátomnak jó két pofont levágott. Aszitem, hogy a feje leszakad. Én meg, ustorgye, kijaz ajtón! Eszalattam.

Hát ez baszorkánkönyv. Más lehetett? Biztos annak köllött lennyi. Hát abba vót mindenféli jel. Mindenféli állatjelek. Akkor mindenféli bötü. Rendes bötü is vót benn. Akkor a másikat egyátalán nem lehetett megösmerni. Hát akkor nem vót más. Ja, hát biztosan abbú tanúnak, abbú végzik az izét, a munkájokat, amire szükséggyük van.

Itt a faluba!

[Erdélyi Magyar Adatbank]
Gaál Károly: Aranymadár. A burgenlandi magyar faluk elbeszélőkultúrája

HALPER CSALÁD
160–170.

160. A KÉT SUSZTERLEGÉNY

Két legény. Két suszterlegény feküdtek egymásmellett. Aztán az egyiknek muzsikáltak, a másiknak nem. A baszorkánok.

Osztán akkor fölköltötte, de a másik nem hallotta. Akkor mondja neki:

Nem hallod, mennyire muzsikálnak?"

Azt mondja, ü nem.

Akkor osztán mondta neki:

„Cseréllünk helet.”

Az ágyba. Nem? Asztán megint helet cseréltek, asztán akkor megint a tulsófelin muzsikáltak. Hát az egyik sehogyansem hallotta. Asztán nem is tudom, hogy akkor mit csináltak. Valamit rávett tüle. Valami ruhát vagy hogyan a másiktú, amelliket mindig buzerálta a baszorkán.

Akkor asztán órá ment. Asztán az meg tudott úgyis valamit a baszorkányok ellen. Akkor ez jobban, meg okosabb volt, mint a baszorkány, meg elröpüt rajta. Akkor osztán az lovagulta meg aztat. Osztán így meg is tudták, meg is ösmerték, hogy ki volt. Osztán mikor máskor összetalákosztak, egész odavót. Mert az a másik suszterlegény jobban tönkretette, mint ahogy az értette. Hát jól tönkretette.

A Pesti meséte, hogy ez itt Alsóörbe történt.

161. ROKKAKERÉK

Künn a mezdőn szalatt a rokkakerék. Asztán mindig asztat mongya:

„Gyorsan mennyünk, gyorsan mennyünk, gyorsan!”

S osztan odadobtak egy küjjet, mer megijettek, hogy micsoda. És az a rokkakerék összetörött és kifútt az egész tej.

Mer az közbe nem rokkakerék vót, hanem egy köcsög tej vót. Hát a baszorkányok áta. Persze, hát hogy az vót benne. Hogyhát aszt ebaszorkányoszták. Hogyhát a rokkakerékbü tejesköcsög lett.

Szétörött a tejesköcsög.

Isten tuggya, hogy kerüt az oda.

162. SRÁTLCISIBE

Akkor még előbb úgy vót az is, hogy ojjan kis csibék vótak. És este ott mindig lett neki egy fészakasztó buza.

Fogtak ollan kis csibét. Én is úgy hallottam, meg apám is meséte. Eis valami baszorkánság. Palástos vót. Hogy megsajnáta. Hát szegény, hát úgy kóborgott e. Megfógták, bevütték. Előbb vótak azok a nagy sparhetek, sütők. Fötették a sütő tetejire, megmelegüjjön.

Mire este vót, vajhát éjje, vagy nem tudom én, hogy mikor, vagy reggere, mikor megnísztfik, hát mik vót ott? Egy jókora szakasztó vaj egy kisebb zsumpor buza vót.

S ez mijáltal mint a baszorkányok. Megüjjetek. Kivágták a csibét. Asztán seja csibe nem vót ott, seja a buza. Etünt minden.

163. MEGNYOMÁS

Itt egy asszony is meséte. Mikor született neki kislánya, osztán hát egyedü vót otthul. Osztán meg az ura este, nem tudom, a kocsmába vót, vagy hun vót. Osztán mire hazament, monta:

„Na,” aszongya, „jó hogy meggyütté. Asz gondútam, hogy mekke halmom.” Aszongya: „Mijér? Mi vót? Aszt te csak beképzeted, vagy álmottad.” „Nem álmottam,” aszongya, „ide ráment egy fekete macska. Levegő nem vót és aszitem,” aszongya, „hogy haldoklok, hogy az utóssó.”

„Asztán miccsinyát?”

„Accsak üt. De mégcsak megse tuttam a kezemet se mozdítani, meg a lábomat se.”

Aszt nem hitte e neki jaz ura.

Hát, máskor megin jön. Vót egy éjje. Hát hatták égni a villant, vagy a lámpát, mer még kicsiny vót igen a gyermek. Akkor megin meggyütt. Hát nem vót neki, az asszonnak, csak mokogott, mokogott, nem vót neki. Megén rajta üt. Nem vót neki megén annyi ereje, hogy feköttöte volna az urát, hogy „nahát mast kő föl, nézd meg, hogy má megin itt van, má megin nyom.”

Hát annyira üt rajta, háhogy még az üdeje le nem járt, addig nyugta nem vót neki.

Akkor is aszonták, ha megtunnáják, hogy kicsoda. Esztet még az én öreganyám meséte. Mer asztat is megnyomták. A Gergő öreganyát. Talán mutter má hallott rula? Nem? Mer asztot is. Asztán monták, hogyha vóna neki ereje, hogy a fevjánkossát jehúznýi üneki, hát amelliken fekszik a fejje alú, megha oda tunná dobni, mongyuk, az ajtóba. De ugysincsen ereje, mer még megse tud mozdúnyí. Oda tunná csapni az ajtó elejbe, akkor nem tunna kimenni az egyén, az a baszorkán, akkor megtunnáják, hogy kicsoda. De annyi ereje úgysincs neki.

Meg a másik. Abba az üdőbe nem tud neki szóni: „No, te, kő föl, vagy segiccs, vagy valami.” Mer aszt lenyomgya. Levegőtenü fekszik. Mast is. Sógoraszonyomat is. Hiszen mast hány éves a lejánya? Tizenkettő. Még mast is fél attú az szzontú. De ű meg is tutta félíggmeddig, hogy kicsoda. De még él is. De még mast is fíl. Mer asztot is megnyomták. Megüsmerte, ahogyan susogott neki. Mer egyre susog a fülibe. Egyre susog. Megüsmerte valahogy a hanggyárú. Mast ugye, he nem muszáj, ű nem talákszik vele, kikerüli. Hogy még mast is tart tüle.

164. KI A BOSZORKÁNY?

Ementek a vásárra, vettek egy új tejesfazokat. Asztán, nem tudom, valahogyan madzagge fökötték a kéménybe. Asztán alaja füstötek. Hát tettek bele tejet, abbú amelliknek a tejit efőjték. Asztán fökötték a füstre. Ott asztán megfüstöték.

Akkor asztán az az asszony, aki megfőjete, akkor odament, hogy vegyék le a füstürü. „Ja, szépen kérem, csak vegyé le a füstürü. Ja, szépen kérem, csak vegyé le, csak vegyé le. Többet sohase bántalak. Többet nem csinálók ijjen kárt teneked. Csak vegyé le, mermá nem birom ki,” aszongya.

A mingyá nem vette le. Accsak hatta rajta, csak ízítik, hogy jó megfüstösüjjon, hogy hagy szenyeggyen. Ha illesmit csinát, azér csak birgyon ki valamit érte. Hogy máskor ijjesmi ne fordujjon neki elő.

165. AKI A BOSZORKÁNYT MEGLOPTA

Eccer a Gyuri bácsi meséte.

Mindig a szomszédba, mikor ollan legény vót, inas. És a szomszédnak a kertyebe szép gyümölcs vót. S meglopták. Az az asszony tudott valamit. Annak egész éjje köllött táncúnyí, aki meglopta. Mindig muzsikáltak, üneki meg mindig táncúnyí kölletett.

Ez tartott egy pár éjje. Akkor ais kérdeszte, hogy miccsinyájjon. Asztán fogta a nagyfejszét, meg ment ahó a hászhó. Azt monták neki, a mestergerendán elő ne mennyen. Mer ha azon előmegy, akkor megin van neki joga. De azon hátul nincs.

Hát bement hozzá és monta, úrája mégecce valamit csinyál, hát rögtön, itt a fejsze, agyonvággya. Hítták, hogy mennyen elő, újjon le. De, aszongya, aszt tutta, hogy öneki nem szabad odamennyi. S aszongya, mikor esztet, egy darabig ott strájtút velök, meg mindenfile, vége volt. Többet nem bántotta.

Akkor mégegy vót itt. Ais a szomszédunkba vót. Annak meg az árokba, a ház előtt teli vót az árok vize és abba kellett neki lovagúnyi. Az asszony meg rajta üt. A baszorkány. De az is tutta, hogy kicsoda.

És igen bátor ember vót, és ment az asszony vizér másnap. Ű meg fogta a kést, meg neki, hogy mingyá agyonszurgya. És az asszony a kuton átugrott. Űgy futott haza. Többet nem bántotta.

166. TÜZES IGASZEG

Hát aszongyák, hogyhát úgy ebaszorkányoszták a teheneket. Hát, mikor a szomszédba a tejet, vagy valami, asztán lefőjte a másik, osztán ű is ment kérni. Asztán mikor arra kerūt a sor, hogy megin mennek főjni, meg nem vót tej.

Csak akkor észrevették, hogy kinek attak. Asztán kérdesztek egy bácsitú tanácsot. És aszonta, hogy ebaszorkányoszták.

Kérdesztek egy tanácsot, mit kő vele csinyáni?

Asztán akkor a csöpögőre, ahogy kümennek, oda jó megtüeznyi az igazszeg. Osztán oda belecsöppenteni egy tejet, egy csöpp tejet. Azután forró tüzes igazszeg, amit pirosra jó megégettek, asztat a csöpp tejre oda jó rátúni. Asztán azátal kisütötték annak az egyénnek a szemit. Ha férfi vót, vagy férjnép. Nohát hibája lett neki elég nagy.

Hát bejáró, meg aszt a tejet is vütte. Hát szabad nekik evünni, de hát akit tünnek, hogy körübellü ijjet meg tud, annak nem örömost annak neki. Tuggyák, hogy valami kárt csinyál a házba.

167. A BORJÚ MEGRONTÁSA

Ja, egyedü vótam itthol. Asztán vót egy borjus tehenünk. De a borjú nem nyitotta fő a száját. Nem tutta főnyitnya. S ejitten mindig vót egy ház. Oda ementünk és az asszonnak mesétem, hogy mi van. Hát az monta, hogy miccsinyájjak.

Egy vödör vízbe tegyek, egy vödörbe tegyek vizet, s foggyak három szenyet. Nem parázslót. És kő mondani: „Kalap alá, fejkötő alá, kendő alá.” Akkor megtunni, hogy mellik rontotta meg. A kalap a férfi, a fejkötő a lány, a kendő meg asszony.

Hát én megcsinyátam. Dehát fétem, ha valaki éppen gyön, mast mi lesz. Ténleg. Velláva mentem az istállóajtóhoz. Ha valaki jön, hát agyon ke szurnyi. Hát fétem. Ténleg hátha a baszorkány. És megcsinyátam és abba a vízbe meg lett a borju mosva.

Ki rontotta meg, aszt má mégse tudom mast má. De jezis, mikor szépen lemostam, minden, aszongya, félórájig várgyak, eresszem le. Én ténleg leeresztettem. A borju főlnyitotta száját, meg szopott. Mindön rönbe vót.

168. FEKETE KUTYA ÉJJEL

Egy asszony a falubú szöve evót egy rokonnyához. Osztán akkor bement hozzájuk. Hát eszokott mennyi, mer az urának a tezsvergye vót. Osztán beszélgettek mindenfélit. Egyiknek se vót itthon az ura. Osztán má monta: „Na, most ideje hazamennyi.” Mer a leánykëve vót. Na, mast hazabattyog.

Amikor küment, kikisírték vagy nem kisírték, vagy má késebben mentek ki utána, hát nem tudom. De asztán mikor küment az ajtón, hát otbenn igen-igen nagyon ekesztek nevetnyi. Asztán asse tutta, hogy mas mien nevetnek. Csak nagy nevetés vót öttbenn a konyhába. Asztán mondom, nemsokka kimentek utána.

Gondúta, hát telekrü előbb ér, emegy telekrü haza. Mer ugyis künn, a közbe kellett kümennyi. Hát ugyis a teleken lakott. Meg együtt lenek a teleken. Föllü eccercsak, mire hogy odaért vóna már nemsokára a házukó, eccer csak ott üt, teljesen az útba, egy nagy fekete kutya. Egy igen nagy. Gondúta, eszt a nagy kutyát ű kikerüli, hát csak ne bánca.

Hát még hogyan küakargya kerünyi, mer ott a gyalogutba üt, ahogy küakargya kerünyi, megin odábűt. Ippen abba az iránba, ahun akart megin mennyi. A leánykát főfogta, amellik vele vót, főfog-

ta, vüttö. Akkor megin küakargya kerünyi. Megin nem engette kükerünyi. Megin odaáll elejbé. Osz-tán aszmonta, hát most merre kellene mennyi. Hát úgy magába gondúta. Ja, de akármerre ment, az a kutya mindenütt ott üt. Hát ü gondúta, hát csak üjj ott, hát én nem bántalak, valamirre csak emenek.

Asztán nem tudott. Nem engette az a kutya a telken lenek. Meg bekellett neki mennyi egy közbe. Lekközelebbi közbe bekellett mennyi és a kutyát nem tutta ehajtanyi. Meg ujbu vissza abba a közbe, meg lenek, meg az ü közükbe főment. De mikor hazaért, az ajtót nem tutta vóna fezární. Az a kutya asztán ja telekrü etünt. Meg az uccára többet nem gyütt. De mire hazaért, az ajtót nem tutta vóna fő-zárnyi.

És aszmonta, hogy ez biztos valamit jelentett. Mikor ü kigyütt, hogy igen nagyon ekesztek nevet-nyi. Meg pejjg, aszonta, ü semmit nem beszét rájuk, meghát semmicse, meghát nem is csináyát nekik. Mer e mingyá gondút valamit, hogy itt valami nem jót jelenet lesz. Meg mihást meglátta aszt a kutyát, tutta mingyá, hogy mi újság, hogy valami baszorkánság jez, ijesztegetik. Merhát ugys egyedülásszony vót.

Vót neki egypár gyereke. Asztán nem tutták, hogyan ijesztegecsék.

169. A RONTÁS JAVÍTÁSA

a) Nálunk is az egyik tehen igen sok tejet adott. Akkó ecce rá három-négy nap semmit. Akkor mink is kérdesztünk egyet, mit ke csinyáni. Az azután monta, hogy hogyan, meg mindenfélit megcsi-nyátok, szongya, annak az illetőnek megkö gyünni.

Mast má asztán nem tudom, igazán nem tudom, mit. De asztán beakartuk fognyi. Má rajta vót a szekéren az íga, mindenfile, gyütt egy bácsi tehent kérní. Szomszédbu méghozzá. Köccsönkérní a te-hent. De asztán nem attok neki.

És eis attuk a tehent. Nem is adott többet az tejet. Nem.

b) Hát amellik megögögüt, arra legtöbbnyre aszonták. Nem lehet velük megtenni, hogy nem ereszi be. Féték túllük.

Ijjenek szokta itt Alsóörbe, aszmongyák, hogyha valamit kiönt az ember, nem árt neki. De ha ki-megy, utána kö öntenyi vizet. Ha gyanuba van véve, meg ha tuggyák, hogy ugys az, akkor utánaönte-nek vizet. Mer akkor vége van a hatalmáve. Mindegy, csak viz legyen.

Ugys az, amikor a tehent kérte az a bácsi. Azután te montad: „öncs utána vizet, öncs utána vi-zet.” Mujtér meg hamar beugrott, meg fogott, meg utánalottyantotta a vizet, mikor ement.

De nem lett úgy baj. Csakhát nem adott a tehen tejet. És azután el is atták.

170. MEGFEJIK A FEJŐSZÉKET

Hogy megfejik a köcsögöt asztat csak úgy montuk. Nem? Aszt csak úgy montuk a H. néninek. Hogy nem aggyuk ki neki a tejet, vagy a fazokat, a köcsögöt, mer megföji. Persze mesétek rulla az öre-gek.

De asztán hogy alajjatettek egy fazakat, asztán főzőkanalakat beletettek. Furtak négy lukat, bele-tettek négy főzőkanalat, asztán akkor főjték egy uj tejesfazékba. Abba megföjték a szomszédnak a te-henét. És ha ujfejős tehen van, akkor nem lesz annak tej. Akkor a szomszéd etuggya főjni a főjősék-ke, ugyhogy az övé lesz a tej, ezeknek meg nem ád tejet.

[Erdélyi Magyar Adatbank]
Gaál Károly: Aranymadár. A burgenlandi magyar faluk elbeszélőkultúrája

SMODITS ANNA
171–174.

171. BOSZORKÁNY A KÖRTEFÁN

Früher war's, shon lange Zeit, früher.

Előbb vót még. Nyögérré mentek a cséplük a cséppe úgy csépünyi. Négyen.

Asztán ott vót egy asszony, asztán vót egy kés az asztalon. Aszt a kést meglátta egy ember. Aszonta:

„Ez az én késem!”

Az asszon aszonta: „Ott a borzos körtefa alatt talátam.” Az kinn van, ahogy Órállásra mennek. Ott vót. Ü ott taláta a kést. És ü mindig főgyün bakkecskén ide, asztán azon a fán mindig táncúnak. Ott táncútak azok a baszorkányok. Ott fönn azon a fán, tüskéken, vagy mi a fene hogyan. Hát mindig meséték az öregek. Asztán a bakkecske megin hazavütte.

Asztán fogadást tettek, hogy mast hadd el eszt az izét. Nem beszét semmit, mikor ement. Mikor utollán vót, mikor hazament, akkor megszóllant. Akkor megin köllött ujra menni neki. Nem vót szabad neki beszényi, mikor hazatért otthon az uráve.

Mikor ement, nem szabadott, meg mikor hazagyütt, akkor is rögtön nem. Hát ekkicsinyt köllött várni.

172. FÖZÖKANÁL FEJÉS

Előbb régentek, régentek, mikor vótam talán fünf oder sechs Jahre alt war ich. Da oben bin ich geboren, in dem Haus. Mei Vater ist ein deutsche gewesen, war Schujster und der Großvater war a Schujster. Jetzt hat mal mein Vater gesagt: „Geh, geh, hol mir eine Tabak. Tabak.” Hab ich kriegt drei Kreuzer. Hab ich eingesteckt die drei Kreuzer. Bin ich um Tabak gegangen. Jetzt im Garten bin ich eingegangen, itt a sógorasszonyomná. Még az annya, meg az aptya étek. Der Vater und die Mujter habn noch gelebt in diesem Haus. Jetzt hab ich gesehn. Jetzt unten was standen und was is weißes kämme. Und da sein so viele Kochlöffel. Und gsehen hab ich nicht weiter. Aber unten is auch, wie Milchhab gwesen wäre. Ich war noch ein Dirndl gwesen. Und ich bin eingegangen, hab ich Tabak g'holt. Wie ich herauskomm, hab ich nichts mehr g'sehen.

„Papa, des hab ich gesehen.” „Du darfst nichts sagen, des darfst du nirgends sagen.”

Na, én nem is. A Kind, geht ihm nichts an, so reden.

173. MEGIGÉZÉS

A kisgyermeket igéeszték, megigézték.

Itt fellü vót egy ember, az a tislérmester. Onnan az ember, az öregember az asszonnak vót az öreg-aptya. Má mink ott lenn laktunk, ahol az NN. lakik. Apám egy sujszter vót. Mesterember az apám.

Mikor gyütt, egy kisgyerek fekütt. Ekkis férfigyerek vót a brujderom, az fekütt a böccsöbe, ollan ringatóböccsö. Osztán ott a ringatóböccsöbe fekütt. Mikor begyütt, odavót a gyerek. Odavót a gyerek, egészen oda.

Akkó anyám az ajtó közü meccet le valamit, meg az ünge allát, onnan is egy darabot levágott. Akkor asztán szennyet tett bele a vízbe és abba mozdatta meg a gyereket. A gyerek akkor jobban lett.

Azután máskor megin gyütt. Apám látta. Mer ugye az ablakok előtt gyütt el teleknek. „Hama, hama, a Lukács kimmt!” Hama odament, befőtte a gyereket. Ha nem tutta kivünni a gyereket, akkor befőtte a gyerekek az egész szemit. Akkor nem tutta megnézni.

A régi asszonyok, amikor gyerekágyat feküttek, befirhangóták. Engemet is befirgangótak eccer. Csak eccer. Azután már többet nem. Az olvasót a fejem alá tették. Akkor az volt. Ollan fejr ruhákkal.

Himes lepedőknek monták. Avval. Ugyanavval, amit a koporsó alá tettek.

Más ruhát is vettek oda, mer az kevés vót egyedül.

174. BOSZORKÁNY AZ ISTÁLLÓBAN

Vazsvillát böktem le, mikor főjtem. Eccecsak nem adott a tehen tejet. Asztán leböktem a vazsvellát, asztán akkor adott tejet. Asztán megin, ha möntem főjni, akkor wie ich in Stall g'angen, mölche, hat die Kuh ke Mülch gebe. Ja, hat ke Mülch gebe. Hab i' die Mistgabel niedergsteckt. Und dann bin i' wieder g'angen mölche. Hab i' g'sagt zu mein Mann: „Komm,” hab' i' g'sagt, „schau, was hier los ist.”

I hab an'gfangen. Sie gab nichts. Hab i g'sagt: „Schau, was hier los is.”

I hab an'gfangen. Sie gab nichts. Hab i die Gabel niederg'steckt, hat wieder Mülch g'geben.

Des is mir vorgegangen.

Von den Leuten hat man g'hört, dass es so muss. Die Nachbarin, die hinten N. gewohnt hat, sie war wahrscheinli, die das g'macht hat.

LISZT MÁRIA
175–176.

FARKAS TERÉZIA
177–178.

SZABÓ JULIANNA
179–180.

SEPER TERÉZIA
181.

HEJNER JULI
182–186.

175. A NÉMET BETŰ

Német katonaság érkezett a faluba. Irást küttek a bírónán.

Természetesen német nyelven, hogy gondoskogyék azonna zabrú.

Hányták-vetették a dolgot. Egyik kézbe a másikba atták a levelet, de nem tultak semmire menni. Végre a bírónak eszibejutott, hogy van a faluba egy legény, akit Tudós Pistának hínnak.

Mingyá idehoszták, az majd biztosan megfejtí.

Kezibevette Tudós Pista a levelet. Nézegette elül-hátulru, fordítva. Ecce csak kitaláta:

„Zabra vagyon szükség, mer hegyesek a betűk.”

176. AZ ÖRDÖGNEK ELADOTT GYEREK

Eccer egy szegényember ement az erdőre. Vágta a fát, hogy hazavigye a csalággjának. Legyen mit főzni az asszonnak. Mikor közbe dolgozik a fáva, megjelent az ördög. Asztmondja neki:

„Miccsinász, szegényember ? Miér küszködöl evvel a sok fával ? Gazdag tunná lennyi.”

Aszt mongya: „Hogyan? Én meg vagyok elégedve a sorsommal. Főnevelem a gyerekeimet tisztességessen. Nem akarok semmiféle aljas munkát.”

Asztmongya neki az ördög:

„Nem kell semmiféle aljas munkát csinálnod. Én adok neked egy zsák aranyat. Add el aszt, amit a házadba nem tucc.”

Egyget gondút a szegényember. Asztmongya, hogyhát elaggya aszt, amit a házánál nem tud. Úgy sincs. Akkor minek?

Nem fát vitt haza. Fölfogta a zsák aranyat, megindult hazafelé.

Mikor bement a házba, az asszony várta a fát. De bizony nem fát vitt a férje, hanem egy zsák aranyat.

Kérdeszte tüle: „Honnan vetted?”

Mongya: „Elattam az ördögnek, amit a házamba nem tudok, hogy van.”

De az asszony nagyon megszorodott és nagyon meglepődött.

Aszongya a férjének: „Tudod-e, hogy én kisgyereket várok?”

Aszmongya a férje, hogy ő bizony aszt nem tulta.

Most nagyon megszorodottak. Hát ementek a paphó, ementek a püspökhó. De mindegyik asz-monta:

„Csak hasznádd el esztet a pénszt, mert bizony ebbü nem fog az ördög semmit kapni. Majd mikor a gyerek megszületik, majd mi körülálluk eszt a kisgyereket és nem viszi el az ördög.”

Belenyugodott. De azért nem nyút a pénszhó, mer égette a kezit, égette szivét is ez a pénsz. Gondúta magába, hát ehó nem nyul. Hátha mégis valami baj lesz.

De eljött az üdó, amikor mégiscsak megszületett a kisgyerek.

És az ördög már várta. A papok körülállották. Kérdeszték tüle, hogy mit akar.

Aszmongya, amit ü megvett, aszt elakarja vinni.

S a papok híjába. Mindegyiket visszaállította, mert mindenikre tudott valami bünt. Csak az egyetlen kispapra nem tudott semmifélét mondani.

S evve megalkudott avval, hogy mikor a templomba miséz, ha ő addig, amíg ő a templomba elvégzi a misét, előbb hoz a tengerbü egy követ, akkor meg fogja kapni a gyereket. Hogyha pedig a pap előbb ament mond, mielőtt még a köve odaérne, akkor a gyerek nem lesz az ördögé.

Most az ördög elindút a megjelölt hejre a tengerbe, hogy kivegye a követ. Az angyalok mindig a szemibelocsóták a vizet. Úgy, hogy nagy küzdelem árán kivette a követ és megindult.

De a templomba eddig összementek a papok. Minisztráltak, szógáták. És éppen a pap áment mondott, az ördög meg odaért.

De má vége vót. Nem nyerte meg a gyereket.

Mérgébe levágta aszt a követ, hogy három fele törött. És most ott van a jáki templom előtt a három kő darabokra törve.

177. FORGÓSZÉL

Evett a kocsmába az az egyén. Egy férfi. Asztán odament a kocsmáros.

Aszmongya: „Hun vette maga aszt a vellát?”

Az csak nízste. Asztat ü nem tuggya.

Asztán a kocsmáros aszonta neki: „Lássa,” aszongya, „máskor ne tegye aszt.”

Forgúszél vuot és az ember otthon evett. Künn. Asztán a vellát beledobta. Evütte a forguoszél.

Aszonta: „De máskor eszt ne tegye, mer” aszongya, „ha ráírtem vóna, összetíptem vóna.”

Az baszorkánszél. Baszorkányok tutták aszt csinyáni. Nyáron látni.

Magam is láttam. Valamit bele szoktak dobni, hogy akkor megtuggyák állítanyi.

178. SZILVESZTER

A Csitári Jóska, meg a Liszka néne, meg ín, meg az anyja ementünk oda, ahol most a Guszti lakik, szilveszter este. Kümennünk, mikor éfél vót.

Hát ollan csönd vót. De még a levegő se huzott.

Hát eccecsak, a kisharang megszólal, akkor a temetübe, mint mikor sipúnak. Úgy gyütt! Akkor le alól, lenek, koporsót vertek. Akkor jajgattak! Meg, nem tom ám, még mi vót minden.

Akkó monták, hogy háboru lesz. Jézus, Mária! Hát én annyira fétem.

Máskor többet én e nem mentem borgatni soha íletembe se.

Hát én annyira. Megijettünk ám!

179. BOSZORKÁNYLAKODALOM

De az Egrezsden. Ott pedig te montad, hogy izé, hogy a díjófán a baszorkányok muzsikáltak. Az Egrezsden, az irtáson. Az irtási kapuná.

Ott a fák föggyiné, az Egrezsden.

Ott is anyám. Ecce gyön lélektelenü haza. Szalad. Annyira futott, hogy az ajtón majdnem úgy düt be. Annyira megijedett. Mer, aszongya, muzsikáltak ott a baszorkányok. Koporsót vertek, énekütek. Mindent csinyáltak. Jajgattak is, ríttak is. Meg lakodalom is vót. Meg minden.

Eszt az anyám is meséte nekem, hogy ott miccsinyáltak. Hogy ott cimboráltak, meg mindent csi-nyáltak.

Hát az én anyám agyonijett. Liélektelenül szalatt haza. Bedüt az ajtón. Látni, nem látta, de hallotta a riást, meg a koporsóízét, kalapácsulást.

180. MEGRONTOTT TEHÉN

Minálunk a baszorkányoknak az a művelete volt csak, hogy megnyomnak egyet, meg az izé, a tehénfejés ugyé.

Hát osztán ugyi eszt is akadálaszták. Mongyuk, söprüt tetek keresztbe az izén, az istállójajtóba. Azután, aki már ügyesebb boszorkányfogó vót, az úgy szokott, hogy a tehennek a tejbü akasztott fe a füstre. Mongyuk, ugyis ijjen fakémények vótak. Hát oda a kéménybe. És akkor ez a füst az illető baszorkánnak a szemit bántotta. És bizonyos üdö után oda kellett neki menni és könyörögni, hogy aszt az illető dolgot vegyék le a füstü, merhát ü megvakul.

És vót ollan ember is, aki a csöpögő alá, eresz alá ásott el valamit, ugyi. Ezáltal is a baszorkányokat büntette vagy távortartotta. De még ojjan embert én is ösmertem, aki esztet csinyáta.

De, hát hogy fogott-e baszorkánt, hogyha nem!

181. MEGNYOMÁS

Matildnak született egy kislánya. Asztán az ablakra nézett. Látott, hogy jön egy nagy macska. Mast megjítt. Hama a kislánhó kapott, hogy nehogy a szemit kikapargya. És abba a pillanatba ráút a mellire a baszorkán.

A Matild nem tudott megmozdúnyi. Eccecsak etünt a macska. Akkor a tudott mozogni. Kiabát az urának, hogy mi lehet ez itt? Az ura főket. Aszongya, hogy itt nem vót semmi. „De bizony vót!”

(Az asszony nem merete bevallani, hogy ez vele történt és egy más nevet mondott.)

182. A MEGFÜSTÖLT BOSZORKÁNY

Meg itt a kösségbe fordút elő.

Volt egy ember. Az az ember mindig ement a szomszédba. Asztán ement főjni. Asztán megcsipték.

Akkor asztán köllött uj fazokat venni és a füstre fölkötnyi eszt az uj fazokat, aszt az edényt. Hogy tettek-e bele tejet, aszt nem tudom.

Nahát akkor az meg volt. Akkor az is elment valahová. Asztán kisebesült a szemei, mind sebes voltak a szemek. Láttam, hogy mind sebes volt a szeme. Má betegen is meglátogattam. A menyé ápolgatta szépen.

Asztán amikor meghalt, aszonták, a Milinek köllött átvenni.

183. A VASVÁRI BÜBÁJOS

Vaszváron, ott tudom, vót egy rossz asszony, aki illen rosszaságokat csinát. Kádóci nevezetű. Megrontott. Így lányokat összekötött legénnye, akkor meg szétzavarta őket. Akkor illesmiket csinát.

Valamit a hajábú vágott le, hogy észre se vette az a férfi. Akkó asztán ojjan bolond lett. Meg az ucaajtójukba, hogy hogyan tutta oda letennyi, valamit a földbe, én aszt nem tudom.

Itt illesmirü a régiek se beszéltek. Nem bizony!

184. A BOSZORKÁNYERŐ ÁTADÁSA

Asztot mindig meséték, hogy az nehezen tud meghanyi. Hogy az fél. Hogy valakinek át kellett venni tüle.

Aszt meg is tutták tanúnyi. Mer a Rézi néni aszonta, hogy ő Stejerba tanúta meg. Ő ott szógát. De ez nem vót rossz asszony, e senkinek se csinát. Ez tudott valamit, de nem csinát kárt.

Mer vótam neki krumpiszennyi, asztán úgy. A szomszéggya úgy agyontipratta neki egy fél ár, úgy három barázdára való földet. Benn vót a bab. Aszt mind kitipratta. Aszt monta neki: „Ha nem sajnánám a marháját, vért hugyosztatnák vele.”

De nem, az nem csinát senkinek semmit. Úgy tanácsot adott többnek, de úgy nem csinát.

185. BOSZORKÁNYMULATSÁG

Aszt előbb meséték úgy, hogy összegyűttek mullatni. Hogy előbb innen mentek aratásra. Nem? Nyögérbe. Asztán, nem is tudom, micsoda faluk erre Köszege felé, Bükkre, asztán asziszem Nyögérbe!

Vót, hogy valaki evett este vacsorát. Asztán az öregasszonnak nem látták soha a szemit. Az mindig le vót. Egészen lehuszta mindennyit, kendőjét, hogy nemigen látták meg. De azér elővette a kését ennyi. Asztán aszonta az az öregasszony: „Hol vette aszt a kését?”

Aszonta: „Talátam.”

Ez az ő kése lett vóna. Ha igaz vagy nem igaz?

Itt vót az Irtáson egy díjofa. Ha odajártak vóna éjje dinomdánomozni.

186. RONTÁS, JAVÍTÁS

Monták, hogy megrontották a tehenöket.

Hát ugyé ki rontotta meg? Asztot a faluba tovább nem lehetett tenni, mer mostmá egyet megbüntetnének. Én bele nem keverném magam semmire sem, hogy még bírósággon kerüllön egy. Még mast is vannak közölök, akik ének. Má nem itt van a faluba. Mer má az öreg Rézi néni meghat, a Bakter Pista annya. De az nem csinyát semmit, csak adott tanácsokat, hogy hová mennyenek, meg miccsinyájjanak.

Ugyan nálunk sajátmagunkná megtörtént odahaza. A szomszédunk, ahol én laktam, ott lakik most a Liszt Mari, osztán nekünk vót egy szomszéd lány. Hát az jóba vót a Rézi nénive igen. Hát úgy mindenrű hallott. Mesétek errű is, arrű is. Asztán kérdeszte, hogy tényleg igaz, hogy lehetne illesmit csinyáni. Aszt monta neki: „Hogyne. Így meg így. Hát csinyád meg.”

Hát igye én asztot nem tudom, mer én mégse kérdesztem tüle, csak nálunk megtörtént.

Hát ugye eccer regge kimenek főjni. Nem tudom, mi vót, hát ugye, rugott.

Minden fenyé vót a tehénnye. „Hát, mondok, mast miccsinállak én?”

Akkor a Rézi néni hordott mitőllenk tejet. Asztán mondom neki: „Rézi néni, maga horgya mitőlenk a tejet. Én nem tudom, maga ért valamit. De nálunk még soha semmi nem történt, most meg, mondok, nem ád a tehén tejet, meg nem lehet mögfejnyi, annyira rug.”

Aszongya: „Menny e a bótba, vegyé házivásznyat, kék házivásznyat, köténynek valót, kékfestöt. Vard meg kézze. Kézze megvarnyi,” asztán aszongya, nálunk fakémény vót, ollan zsuppos ház, aszonta, „innej, onnaj üss bele szeget, akaszd fő oda aszt a kötényt a füstre.” Aszongya, „ha gyöngye, ugyis maj égeti a szemit. Maj odamegy hozzátok.”

Na és asztán ki gyött oda, mint a szomszéd lány. Asztán montam neki: „Miccsinátá te?”

„Jaj, szépen kérem,” aszongya, „csak kiegészi a szememet a füst, aszongya, „segiccs rajtam, „segiccs rajtam.” Csak dörzsüte a szemit.

„Na,” mondok, „tudd meg, hogy a csendőrségnek adlak át,” mondok, „nektek is vannak tehenetek.”

„Én csak megpróbátam, én nem csinyálok semmicse. Én csak megpróbátam, hogy tényleg eszt meg lehet-e csinyáni.”

Aszt nem tudom, hogy miccsinyát, mer én meg se kérdesztem, csak nagyon pörüttem vele. „Mondok, nektek is van tehenetek, mér nem otthun próbátad meg? Mér nálunk?”

Na, meg többet nem fordút elő semmise.

[Erdélyi Magyar Adatbank]
Gaál Károly: Aranymadár. A burgenlandi magyar faluk elbeszélőkultúrája

PATHY SÁMUEL
187–203.

187. A MEGNYUJTOTT BÜRÜ

Az alsóőriek a batykók. A batykók, mer a batykók. Mer ráragatt a név valamikor, mikor itt letelepültek. Nem vótak sohase más, mint az alsóőri batykók.

Nincs annak semmi értelme. Minden faluba vannak olyan viccek. Szigetbe is vannak. A szigetieket mindig szekírozzák még máma is ugye. Itten van föllü egy átjáró, ami a patakon átmegey.

Bürünek monták. Máma csak átjárónak mongyuk. Német aszongya, stég. Nem?

Na, asztán valamikor erohatt egyik víge. Asztán megtótták.

Nahát, osztán mindig aszongyák, az alsóőriek szekírozták a szigetieket, hogy a szigetiek megnyujtották a bürüt. Mer bürünek monták ugyehát mindig. Még máma is az öregek: csak bürüre megyünk. Nahát, osztán máma is szekírozzák őket, a szigetieket: „Nahát mennyünk asztán bürüt nyujtunk,” ugyebár.

A közepin alátüzetek, asztán kalapácscsa ütötték ugye, hogy hosszabb lett.

188. A CIKLÉNYIEK

Itt vanak ezek fellü, ezek a nímeciklányiek, eisenciklányiek, ezek megin a ködöt fogták ugye. Sok vót a köd, asztán nem tuttak semmicse tenni. Akkor kimentek hátaskosárra, asztán mind ehorták a ködöt, ki a határbú, hogy láttak, hogy világos lett.

189. A KÉTHELYIEK

A kétheliek. Megin a templom tornyán a fű nyótt. Akkor összement a hochwürdigemeinderat, ugyi a kösségitanács.

Hát oszt tanakottak a bíróva együtt, úgy mint a rátótiak, mikor a templomot etóták.

Nohát, most mi van? Szégyent nem lehet otthanni a templomtornyán. Hát valaméllik bölcs előljáró kitaláta, a kösségnek van bikája, a kösségbikája ugye, főhuzzuk, aszongya, maj leharapja, lelegeli onnan.

Főhuszták a templom tornyára.

Na, mikor a bika má fölért, mámegfojlott, má a nyelvét kitúta. Akkor valamejjik kijátott:

„Kommt schon!” hogy má eléri. Má akkor megdöglött a bika.

Ha máma emegy a faluba, hogy aszongya: kommt schonn! Akkor szetheti a sátorfáját, mer megverik.

190. OLÁHCIKLÉNY

Mert itt van ez a Burgenland. Ez mindig ollan lakhatós hej vót, itt mindig keresztüvándorótak. Mindig csak megtelepüt nemzet itten. Mindenféli nemzedék megfordút itten Burgenlandba. Kigyüttek erre Burgenlandba, na hát akkor eloszótak. Ki erre, egyik csapat, ige ahogy összegyüttek a családok. Vannak itten: ics, vics, csics. Ez mind horvát.

Asztán hát hogy idekerütek, itt nagy pusztaság vót, itt nem vót benépesüve. Asztán ezek mind csak magyarú tuttak, tősgyökeres magyarok vótak. Azok meg horvátok.

Hát nem értették egymást. Hát osztán kesztek beszényi. Begyöttek a faluba. Hát ezek, kirukkútak botta, fegyverre, hogy micsoda népség gyün megin ide.

Nahát, asztán kesztek. De nem értették meg, hogyhát mit akarnak. Asztán magyarok is maguk köszt beszéltek mindent, valamit. A horvát meg ekeszte: „dobro, dobro!”

Mer ugye dobró, annyi szó, mint jó, jó van, a horvátokná.

Asztán az egyik dühös magyar kitaláta:

„Ti, hallátok! Ezek dombra akarnak menni. Ezek a dombra akarnak valamit, a dombon.”

Na, hát ezek a magyar urak: „Na, hát csak mennyetek oda fő a dombra.”

No, hát ottan csinátak sidlungot, faházokat.

Igy telepíttek Oláhciklényre.

191. HAMIS ESKÜ

No, hát itt a határ végett. Mer asztán gyűttek ezek a grófok. Ezek is mindent szereztek a határbú. Menné több birtokot összetettek szerezni.

Vótak ezek az Erdődy grófok, főllü vótak a Battyányi grófok ugyebár, fönn vótak a Festetics grófok, túl vótak a másik grófok, Borostyánon vótak az Almási grófok. Ezek hát minden birtokot összetettek foglalnyi.

Nahát, asztán a mi határunk nem így volt, mast mint ez a Németciklény mongyuk, itt ez az első. Németciklány magyarul, németü meg Eisenzicken. Az megin más sidlung ugye. Azok egy más nemzetü kerütek valahonnan ide.

Akarom mondani, ezek a grófok, mikor eszt az izét, mongyuk vótak ezek a tisztartók, kasznárok ugye. Mint ahogy máma ezek a Verwalterok, gazdatisztek voltak akkor is a grófokná.

Hát, azok mind aszt nészték, menné többet szerezni! Na, hát ezekkel a magyarokkal, ezekkel a magyar nemes urakkal mindig összejöttek a határ végett, mer azok mindig továbbgyűttek, továbbgyűttek.

Hát először nem töröttek vele ezek a magyarok. Aszonták, van hel elég, még eférünk.

Na, hát utóbb má annyira kerütek, hogyhát ha tutták vóna, asztán a falut má el is foglatak vóna. Nahát asztán a bíróságra! Törvénybíró vagy mi kerüt ide. Nahát, mast megállapították a határt.

Vót ennek a grófnak egy gazdatisztye. Az tett, tuggya fene, honnan a pokolbú az uraság föggyibü a csizmájába födet ugye a talpa alá.

Nahát asztán mikor kigyütt a bizottság, legyűttek egészen itt az országuton, ahol kimegy az állomás felé. Majnem ott a réteken legyűttek. Hogyhát, aszongya: „Itt az uraságnak a határgya. Idájig van az uraság birtoka.”

No, aszt ezek a magyar nemesek megharaguttak ugyi, eboszták. Az szalatt jó fő. No, hát főllü asztán megállott a falu végén. Ü megesküszik, hogy az uraságnak a fölgyin áll.

No, hát megesküdüött. Hát nem tuttak semmicse tenni. Hát ez lett a határ.

Azután kitünödött, hogy a csizmája vót teli az uraság föggyive. Hát azon állott.

Igaza vót, mer az uraság föggyin állott.

Merhogy mi lett asztán a vége? Szigetnek kevesebb a határ.

Eminnen is gyűttek ezek a grófok, errü a felirü is foglatak igye, túl meg gyűttek a Battyányiak. Fölösztották a határt.

El is szegényüt azután a falu ugye. Mind csak napszámos ember lett ugye. Keves gazdaember vagy vagy valami nagyobb birtoka volt neki.

Nahát utóbb ementek munkára ide-oda.

192. HANYI ISTÓK

Benézek a könybe, akkor talán jobban megy.

Szegény ember vót, asztán evítették katonának az aptyát. Az anya ement utána. Asztán ittmaratt az a gyerek. Asztán ement, eszalatt a Hanságba ugye. Asztán nem taláták meg többet.

Azután hát hallották mindig, hogy valami van a vízbe, hogy valami lény. Dehát nem tutták, kicsoda, micsoda.

Nahát azután eccer a halászkok megfötták.

Volt valami földesúr ott. Evitték ahó. Nahát, ott meg igen gorombán bántak vele. Igen csunyan bántak vele.

Igye, a könyvbe lehetnek más históriák is, hun fordút meg, meg aszt a Hanságba hogyan ét békákka, meg hogyan vót neki a zombékoka hej, a téli szállás, a nyári szállása ugye.

A bőre megvastagodott utóbb. Ollan pikkeles lett. Ugye nem ártott neki se hideg, se meleg.

Asztán, mint montam, evütték abba az uradalomba. Ez a, valami őrgrof, vagy mi vót. De özvegy-ember vót. Asztán egy lánya vót neki. Aszt a leányát meg igen szerette. Azután eszt a gyereket, eszt az Istókot, eszt, igen rosszú bántak vele ezek ott az udvarba. Se nem, se olvasni, se beszéni nem tudott ugye. Útötték, dobták mindenhova. Jáccódni hát a gazdatiszteknek a gyerekeji, hát ezeknek vót a jáccóbabája.

Azután ez a leány meglátta, ennek az izének a leánya, hogy miccsinának, asztán ü magáhóvette eszt a gyereket. Asztán kitisztogatta. Ruhát csinátatott neki. Ekeszte tanítani. Megtanította beszéni. Még írni is megtanította az Istókot. Hát osztán jódóga vót ennek a fíjunak ott, a Hanyi Istóknak.

Asztán férjhómege a leány. Ja, hát ugye menyasszony vót.

Valami, mi vót az ura, valami nagy katonatiszt vót. Nahát ugye, aszt a gyereket asse vette figyelembe. Még vőlegény se vót, meg a leány se ért rá vele vesződni. Megin letették a konyhába.

Hát ott is csak kergették, nem bánt vele senki jó. Ez a gyereket meg mindig sajnáta. Ammeg csak sirt, meg csak visszakiváncozott, mer mindig visszahusztá még a víz.

Na, hát, gyütt a lakodalmas nép, minden. Nagy ceremóniát csaptak. A Hanyi Istókrú meg meg is feledkesztek.

Hát azután, mikor a lakodalom vót, a nagy mulacság utána.

Hány hétig tartott? Hát asztán, ez a gyerek is, ü is vüsz valamit, ajándíkot, az úrnőnek, ugye hát annak, aki a lejánnya vót, aki pártfogója vót neki. Ement, szedett össze egy tarisznya kigyót, békát, gyikot, csigát, mindent ugye. Hát evitte. Lakomásztak este benn. Bevitte, az asztarra kiburitotta, hogy eszt ü hoszta. Merhát ü abbú ét mindig, neki az vót az élélme.

Nahát megharagudott az az őrgrof. Kiverette, everette onnaj.

Nahát, a gyerek ement ki. Nahát, asztán hogy ement ez a leány, vége vót a lakodalomnak, mulacságnak, ement az uráva. Vendégek, minden, testőröкке vótak, ementek mindnyájan.

Hát ez a gyerek nem tudott sehogyanse megmarannyi. Nekiatták, egyik gazdatiszt vette magához. Igen goromba vót vele. Azután ez a gyerek nem tudott.

Eccer azután valahogy főmászott a vár falára. Hát a várfalak előbb ugye vizárokka vótak körüvéve. Aszt úgyis tuggyuk.

Aszt valahogy leugrott az a gyerek. Bele a vízbe és azután eluszott.

Se látták, se nem. Hanem éjszaka sokszor hallották, hogyan siránkozott azután az úrnője után.

Mondom, hát tovább lehet ez a mese vagy másképpen fejeződik be. Csak nem tudom má úgy kifejezni.

Van egy könyvem róla. Ugye az meg van.

193. VIZILÁNY

Én láttam a vizilányt.

Az Adria-tengerbe fogtak egyet ugyebár. Asztán kihoszták.

Lenn Mostárba vótam.

Hát hogyan néz ki? Emondom az egész állását. Hát, egy hal idáig deréki. Fenn meg nő. Kis feje van neki, két szeme.

Orra, haja, mindene van. Meg van neki két kis melle ugye.

De lenn hal.

Hát a vízbe van az a vizilány.

A vízbe él, ahogyan sokszor hallák. Ezek a tengerészektű hallottam ugye. Mongyuk, itten a katonaságná. Műszaki csapatokná vótam, a hidászokná. Azok mind vizenjáró ember jobban.

Ugye azok molnárok, hajósok.

Úgy hallották, éccaka éneküni hát eszt.

194. AKI HAMARABB MÉRGES LESZ

Ugye itt vót egy szegényember. Annak vót három fija. Azután kettő okos gyerek vót, szorgalmas, a harmadik az nem vót egész rőndbe. Annak egy kerékke több vót, meg lusta, ostoba gyerek vót.

Nahát osztán a szegényember, hát miccsinájjon? Megnyóttek a fíjugyerekek itten. Nem tuggya üket élelmezni, Mit egyenek itten!

Hát egyik eccer vette a tarisznyat:

„Papa, emegyek én szolgálatot keresni.”

Na, mama süttött neki hamubapogácsát a tarisznyába. Ement a gyerek. Ment, vándorút, messzire, mindenfelé. Hát bekerút egy faluba. Bement egy gazdáhó.

Hát ü szolgálatot keres, ha nem vádónáuk-e fő.

„Na, jó,” aszongya a gazda, „nekem éppen köll egy szolga. De tudod-e.” aszongya, „énnálam kakukszózig tart az esztendő”, aszongya. „Hanem mindent, amit mondok, aszt ekő végezned. Aszt mekké tenned, amit parancsulok. Mer” aszongya, „ha nem tudod evégezni, asztán amellikünk előbb megharagszik, annak a hátábúl szíjat hasitunk.”

Hát a fíjú: ü mindent evégez.

Na, jó. Megegyesztek. Jó van, hát kakukszózig tart az esztendő ugye. Akkor kap egy véka pénszt. Az vót a fizetés.

Hát másnap regge a gazda ád neki tizenkét zsákot, na egy kis kerekas kenyeret, meg egy kutyát.

„Menny ki a mezőre, most eszt a tizenkét zsákot csépüd teli búzáva. Ennyi” aszongya, „a kenyeret evihedd” de aszongya, „ebbü te is jólakhacc, meg a kutya is, de este nekem teli hazahozd a kenyeret egészbe.”

Hát a fíjú kiment. Egész nap semmise. Este hazament. Hát vütt egy fézsák búzát. Nagy kinna, amit összetudott szenni.

Hát éhes vót, a kutya is éhes vót.

„Na,” aszongya, „mi van veled János?”

„No, gazduram,” aszongya, „ez nem mesterség. Egész nap vesződik az ember, meg ne egyék semmicse.”

„Na, mér? Talán haragszó, János?”

„Hát hogy az Isten ígető nyilájér ne haragunnák”, aszongya.

„Gyere ide, János!” Vette a bicskáját, kihasította a hátábú a szíjat.

Hát a Jancsi hazament. Otthun emeséte.

Hát a Miska aszongya, a második fíjú: „Mas emegyek én!”

Üis ement oda. Szintén ujjárt, mint a Jancsi. Megfogatta a gazda hamar. Aszt köllött dolgozni. Meg annak a hátábú is szíjat hasitottak. Hazamegy az is sirva.

Na, a Gyurka aszongya: „Hallátok, emegyek mast én. De én nem gyüivök ám haza kakukszózig,” aszongya.

Hát nevétték. „Te se lesze ott sokájjig.”

Ement a Gyurka. Hát megfogatták. Nahát szinte aszt atta neki regge. Tizenkét zsákot, kenyeret, a kutyát.

Kimegy, leüt oda, leheveredett. Kilukasztotta a kenyeret. Kivette az egész belit köröskörü. Hát asztán avva jólakott. Még a kutyának is adott belüle. Azután a tizenkét zsákot egymásbahuszta, egymás fölé, asztán a középebe tett bele ekkis búzát. Megy haza este.

„Na mi van Gyurka?”

„Na mivan? Hát, amit parancsút,” aszongya.

„Na,” aszongya, „hát hosztá búzát?”

„Hosztam tizenkét zsákka.”

„Hun van?”

Hát oda letette. Tizenkét zsákba vót a búza.

„Hát,” aszongya, „etté is valamit?”

„Na, ettem” aszongya, „Itt a kenyér, hazahosztam egészbe.”

„Hát mit ettél?”

Aszongya, „A belit kiszettem, a szélit hazahosztam.”

Ej, a gazda gondúkodott: „Alighanem a javára kerütünk!”

Na, jó. Másnap emegy a gazda vásárra. Meg az asszony is.

Aszongyák a Gyurkának:

„Te dógózd aszt, amit a szomszéd dolgoz.”

Ementek a vásárra. Hát a szomszéd leszette a tetőt. Rossz cserép vót, vagy zsindelel fenn má. Leszette, asztán ujat tett fő, ugye. A Gyurka meg vett egy jó ütletet, leverte az egész cserepet a házrú.

Gyün haza este a gazda. „Nahát Gyurka, mit dógosztá?”

„Amit a szomszéd.”

„Hát az miccsinát?”

„Leszette a házát.”

Akkor nézi a gazda. Ház a ház össze van döntve. Mérges vót.

„Na,” aszongya neki a Gyurka: „Talán gazduram haragszik?”

„Eh, Isten szerelmire,” aszongya, „hogyan haragudnák?” aszongya.

Vasárnap gyün. Vasárnap emennek templomba. Az asszon odarakta az ennilót, a hust a tüzelőre. Aszongya neki: „Gyurka, tüzell be, meg majd a levesbe tegyé petrezselmet.”

„Jó,” aszongya a Gyurka.

Ementek.

Hát a fíjú tüzet. A Gyurka. Eszébejutott a petrezselem. Ement ki. Hát a kutyának petrezselem vót a neve. Kijabál:

„Gyerejde petrezselem!” Megfogta, beletette a levezsbe.

Gyünnek haza a templombú. Hát az asszonnak meg kedvenc kutyája vót.

„Petrezselem, petrezselem!” kijabát.

Kimegy a Gyurka: „Na, ne kajabájjon,” aszongya, „hiszen monták, tegyem a levezsbe.”

Nahát akkor mérgesek vótak. Dehát a Gyurka odaállott:

„Haragusznak?”

Nem, úk nem haragusznak.

Nahát, miccsinájjanak mast ? Hogyan tunnának eszt eküdeni?

Egyik este emennek, nem tudom én, hányadik szomszédba látogatóba. A gazda, meg a gazdaaszony. Hát, aszonták neki:

„Gyurka, mink maj gyüvünk este tiz órakor. Hanem akkor ojjan világosság legyen, hogy hazaláljünk.”

„Meg lesz, gazduram!”

Hát, mikor gyütt az az üdőtáj, a Gyurka meggyújtotta a szalmakazlat. Ojjan világos vót, hogy a gazda hazasétáhatott.

„Nahát, ez tönkretesz bennünket.” Na, asztán miccsinájjanak vele? Nahát, mégegyet mondok neki.” Aszongya:

„Holnap én megyek innej a szomszédba. De mire hazagyüvök, úgy gyüjkek haza az uton, hogy egyik lábamma puhára lépjek, a másikka meg keményre.”

„Jó van,” Gyurka aszongya, „meg lesz gazduram.”

Há, nekiállott a Gyurka. Nem tudom, hány száz birkája vót a gazduramnak. Lemeccette őket, lenyakasztta.

Aszt odarakta. Egyiket hasrafektette, másikat hanyatfektette.

Mikor gyütt a gazda meg, melliknek a hasára lépett, az puha vót, amelliknek hátára lépett, az kemén vót.

„Nahát, ez má sok!”

De mégse haragudott a gazduram. Fétette a hátát. Akkor összebeszéték az asszonnya. „Hát hogyan küggyük eszt e a nyakunkrú?” Aszongya az asszonnya: „Megájj,” aszongya, én tudok valamit. Hónap regge emegyek ki. Főmászom hátú a körtéjfára, ekezek kijabányi, mint a kakuk. Arra kitelik az esztendő. Te meg szőlícsd a Gyurkát,” aszongya. „Te, hallod, kiját a kakuk,” aszongya, „gyere mekkapod a fizetésedet. Mehecc haza.”

Na, jó.

Az asszon főment regge a körtéjfára. Kijabál ám: „Kakukk, Kakukk!”

A gazda szalad. „Gyere Gyurka, itten letellett az esztendő.”

A Gyurka vette a tarisznját. A véka pénzt beleöntötte.

„De,” aszongya, „gazduram, én szeretném, még életembe nem láttam kakukot, meglátni aszt a kakukot is.”

Ement hátra a Gyurka. Megrázta a körtéjfát. Leesett az asszon, kitorött a lába.

Hó, akkor ekezdett káronkoni a gazda. Ijjen zsvány, hogy eszt megtette vele. A házát leszette, a

buzáját ehatta pusztúnyi, a kutyáját megfőszte, a birkákat megöte, a kazalt meggyújtotta. Most még a felesége lábát is kitörte.

„Hogy az Isten égető haláláér ne haraguggyak,” aszongya.

Kivette a csillagos bicskáját: „Aggya ide, gazduram.”

A hátábú kerekített egy jó szijat. De aszongya: „A másik kettőnek, a bátyáméknak a bürét is aggya oda,” aszongya, „az is kő nekem.”

Na, asztán nekiatta, hogycsak mennyen.

Ement haza. Hát otthon nagy öröm lett, hogy annyi pénszt vütt a Gyurka. A bőrit minden fiunak, bátyának, odaragasztotta a hátáhó.

No, asztán nagy mulactságot rakott a szegényember.

Utóbb megbékütek. Nahát, osztán visszakütték a Gyurkát, hogy a gazduramnak is vigye a bőrért haza, ragassza oda. Na, asztán evütte. Hát osztán azokka is megbéküt.

Hát nem tudom, ha ének-e mast vagy meghatak-e vagy hovamentek. Aszt nem tudom.

195. BABOCSAI EMBER A MENYORSZÁGBAN

Babolcsaji, Komárom mellé való vót az az ember. Ugye hát asztán meghat.

Mint ott ahogyan etemetik az embert, hát berakták a tarisznyát is. Mint ahogyan a magyarokná a tarisznya, az a bőrtarisznya vót a nyakán keresztü. Pintesüveg benne, a jó fejér cipókenyér. Aszt evütte vele.

Na, asztán fönn aszonta, ü a menyországba akar mennyi.

Amikor odaér a kapuba, ott van a Péter a nagy kúccsa, ugye a nagy szakálla. Asztán mongya, hát üt lenn úgy igazították ide, hogy ü a menyországba akar bemennyi.

Aszongya Péter:

„Te nem idevaló ember vagy.”

„Hát nem mehetek be?”

„Nem, nem! Te nem gyühecc be, abszolut sehogyanse,” aszongya.

Egyet gondút az az ember: „Megájj Péter, téged má sokan becsaptak, én is becsaplak.”

Ement ott a kerítés mellett, erre-arra nézegetett. Mekkapta a tarisznyáját, levette a nyakábú, bedobta a kerítésen.

Szalad vissza Péterhe: „He, aszongya, kúccsos uram, beesett a tarisznyám. Ennagyl szél gyütt, aszongya, kivütte a nyakambú, bedobta. Had mennyek a tarisznyámér.”

„Na, azér begyühecc.”

Fenyitotta a kaput. Bement a tarisznyáér. Ement a menyországba.

Ottmaratt.

Azóta is ott van. Ott van májjig is.

196. MENYORSZÁG VAGY POKOL?

No, de másik ember, az is ement. Asszintén úgy oda.

De, hát ü nem megy be a menyországba se, meg a pokolba se.

Előbb megnézi, hogy mellikné jobb. Ha Péterné jobb-e vagy lenn a Luciferné?

Hát a menyország kerítésén benézett. Eh, ojjan sokan vótak ottan. Imátkosztak.

Hát ü ide nem megy. Megnézi lenn előbb.

Lenézett, ahol tüzetek a Lucifernél. Hej, ott mulattak, danótak, a muzsikások, táncutak.

„Ehe, aszongya, esz kő nekem, odamegyek. Nem megyek én oda imádkozni a menyországba.”

Nem gyütt vissza. Nem találkosztam vele.

197. A HÉT ÁGÚ BUZOGÁNY

Ecce vót valahun, nem tudom hun, vót eccer egy ökörcsordás.

A városnak vótak ökreji ugye, a városnak a tulajdona, asztán vót egy öreg ökörcsordás. Annak meg vót egy fija, hát aki segítette őrizni az ökröket.

Na, asztán nem tutták megszenvenni aszt az öreget, a fijas, mer igen erős gyerek vót. Ugyi kekk gyerek vót, minden. Visszabeszét a városatyáknak is.

Na, asztán hogyan ecce őrzött künn az aptyáva, megy az országoton két szekér. Jó megrakva, teli vassa. Nyers vassa. Asztán belikattak az útba. Megsüllett. Na, azután próbáták. Összefogták mind a tizennégy lovat egy kocsiba. Nem tutták kiemenni.

Odamegy az a fiju.

„No, miccsinának?”

Hát nem tunnak kimenni.

„Hm”, aszongya, „az nem ojjan nagy baj,” aszongya, „kisegitem én őket.”

„Maj” aszongya, „mit kérsz érte?”

„Na,” aszongya, „nekem csak annyi vasat aggyanak, amennyit ebírok.”

Aszt meg az a hét fuvaros ugyi szívesen megajálotta. Aszonták, micsoda vasat tud ez evinnyi?

Hát asztán a gyerek mekkapta a szekér rúgygát, egyiket a másik után kirántotta a kocsikat.

Hát ezek megörütek neki. Mikor eccer kinn vót mind a hét szekér, leszette a vasat mind. Mind a hét kocsi. Összerakta eccsomóba. Asztán kerített egy jó kócmdzagot, aszt a vasat összekötötte a kócmdzagga. Fővette a vállára, evitte be a városba.

Akkor néztek, hát most ez evütt mindent. Mer nem mertek szóni neki, mer erős gyerek vót. Féltek tüle.

Evitte a városba, evitte a kovácsmesternek. „Te”, aszongya, „nekem csinász most egy hétágú buzogányt, abbú az összes vasbú.”

Na, hát ement.

Kovács nem akarta evállúni, hát ü nem csinájja. Nahát azután mégis ráparancsút, hogy csinájjon. Asztán csinát neki. Hát nyóc águ vót neki, nyóc águ lett a buzogány.

A gyerek mekkapta, rávágott az üllőre. Összetörte az üllöt.

Meg a buzogány is összetörött. Aszongya:

„Én aszt parancsútam, hogy hétágú legyen.”

Hát ü nem tud aszt csinányi.

Evütte emmásik kovácsshó. Hát annak is megmagyarásza, hogy ebbú aszt csinállon.

Ammeg hatágú buzogányt csinát neki. Üneki pedig hét tollu buzogány kő.

Nahát aszt a kovácsot ódalbataszította vele. Ugye, ement a mázsvilágra. Ez a fiju meg ment a buzogánna egy más kovácsshó.

Üneki most egy héttollu buzogányt csinállon. Mer ha nem, üt is eküldi a mázsvilágra.

Na, jó, hát osztán a kovács megcsináta neki aszt a héttollu buzogányt.

Azután avva a héttollu buzogánnya ement megin az aptyáhó.

Ott őrzögették az ökröket. Hát asztán az ökrök ecsavarogtak egyik erre, egyik arra. A fiju utánadobta aszt a buzogányt.

Persze az ökör mingyá elpájázott a másvilágra, nem vissza a csordába. Epájázott.

Na, azután a nemes kösségtanács, várostanács összemennek.

„Hát eszt nem lehet. Ennek innen eke mennyi, hogy ez az ökröket mind agyondobálla, meg mi.”

Na, jó. Hát osztán monták az öreg csordásnak. Az öreg csordás monta a fijasnak. Hát sajnákozott, hogy ü nem. Nem tuggya, mast lenne segiccség, mast öneki ekó innej menni.

Asztán a gyerek aszongya, „Ne busujjon apám. Maj én elintézem.”

Bement a városházára. A tanács, hát együtt vót a kupaktanács.

A gyerek odasuhintott a buzogánnya. Hát persze, mintha szél horta vóna őket, mindössze megjijettek. Asztán mongya nekik: „Ti gazemberek, ti semmirevalók, ti csirkefogók, mit montok ti? Hogy nekem ekó mennyi, mer különben apámat teszitek ki.

Jó van,” aszongya, „én emegyek, de tik ittmarattok. És apámnak aszongya, valami bántódása lesz, visszagyövök.”

Avva ement asztán a fiju.

Nahát asztán mikor ment, az uton ment, ement világgá. Mikor az uton ment, jajgat egy oroslán.

„Hát mi van? Már jajgacc?

Aszongya, goló van a talpába, hát nem tud menni. Meglőtték a vadászok.

„Na, gyerejéde, majd én segíték.” Vette a csillagos bicskáját, kikerekítette a golót a talpábú.

Az oroszlán lenyata. „Na, jó,” aszongya, „most eszt meghálálom,” aszongya, „emenek veled. Akárhova kerüsz,” aszongya, „mindig ott leszek, mindig segíték.”

No, asztán mentek, mentek tovább mind a ketten. Asztán találkosztak egy medvéve. Asztán aszt megcsipték a méhéek.

Na, hát ais jajgatott.

Nahát akkor a fiju aszt is ekergette, a méhéket leszette róla.

Hát mind a ketten, ais hozzáállott az oroszlánhó, hogy ekisérik.

A fiju nagyon megörút mind a két erős pajtásnak ugye. Nahát avva mentek hát tovább világgá.

Mikor így továbbmentek, fordul a sorsuk erre, arra. Találkosztak a farkassa. Hát a farkas igen rettenetesen csúnyán üvöltött egy verembe.

Na, megszánta ez a legény. Kivette aszt is.

Nahát a farkas:

„Meghálálom eszt neked,” aszongya, „emegek én is veled.”

Hát vót három erős kíséője. Maga is erős gyerek vót. Hát ő emegy világgá, akármí történik. Hát mentek, mendegétek, osztán egy erdő széllén tüzet raktak este. Asztán a gyerek ement, a buzogánnya egy szarvast ódalbalegyintett, meg asztán vacsorát készített. Mikor megvacsorátak, akkor lefekűttek.

Aszonta a fiju:

„Hát, tik most vigyázatok. Eccer egyik, eccer másik, azután a harmadik,” aszongya, „reggelig, hogy ne történnék semmi baj.”

Mer egy öreg boszorkány, az meg látta a fijuát már. Má nappa kíséte ott az erdő széllén. Csak aszt várta, hogy valamit tuggyon neki ártani. Hát ugye bántani nem merte, mer fét az erős három pajtásátú is, meg a fiju is erős vót.

Nahát asztán elalusznak. Lefekűttek. A fiju lefekűtt. El is alutt jó. Hát az oroszlán aszonta, ü lesz az eső őr. Két órájig kiáll őrt az oroszlány.

Két óra letellett. Nem történt semmi.

Akkor a medve. Ais föket. Hát ais evégeszte röndösen. Őrt állott. Letet az üdő, akkor odament, megfogta a farkasnak a fülit, föcibáta:

„Te,” aszongya, „hogy valami baj legyen, mer” aszongya, „a füledet megteptük.”

Hát persze a farkas megigérte, de alig, hogy a medve eszundikát, a farkas is meglógott. Emegy ekicsit bogarászni, vadászni az erdőbe.

Az öreg baszorkány meg aszt várta csak. Hát ment hama. Lemeccette a szegény legénynek a nyakát. Levágta. Keresztümeccette, lemeccette.

Na, mikor hazament a farkas, hát látta, hogy itt nagy baj történt. Persze osztán szimulát ő is. Lefekűtt ugyi, mintha alutt vóna, elalutt vóna. De a medve ódalbatusította:

„Te vagy a gonosz,” aszongya, „mert tenálad történt. Nézz,” aszongya, „hogyha mast nem hozod el izé, aszt a ragasztót, a aszt a füvet ugyé, ha nem szerzed elő,” aszongya, „akkor többet vissza ne gyere, mert a világbú is még a fajodat kipusztítjuk.”

Hát a farkas megijett. Igérte, hogy elszalad. Lesz fű. Kereste mindenütt.

Hát asztán egy kűrakásba valahol látott egy kis gyíkot. Az vűtte a szájába aszt az olvasztófüvet.

„Na, asztán mire viszed, hova viszed?”

Aszongya: „A gyerekek a pajtáskámnak letiporták a farkát, ledobták valami köve,” aszongya. Eviszi, hát hozzáragasztja.

Hát mekkérte, üneki is.

Hát a farkas bizony szítszórtá hamar a kőrakást. Hát annak a kőrakásnak a fenekén vót az a fű. Eviszte vissza. Nahát asztán ráragasztották avva a füve.

Nahát mast ez nem elég. Mast kell az életvize, az élőviz.

Avva is mekkő kenni.

Na, sztán ekergették megin a farkast, hogy hozza vissza, hogy hozza meg az élővizet. Na, asztán hát mekkapta az élővizet, megtalálta. Asztán mekkenték avva az élővizze. Hát akkor főtámadott a legény.

Akkó láttyák, hogy megforditva ragasztották hozzá a fejit.

Megforditva. Hát hátrának nézett. Most leköllött neki törni megin a nyakát. Ugye máskípp hozzáragasztani megin.

Hát a farkast megin evérték mindenhova. Mekköllött neki hozni. No, osztán sikerút neki. Hát akkor herreragasztották.

Megelevenedett a fíjú. Szebb is lett, meg erősebb is.

Avva ementek megin világgá.

De az öreg baszorkánt, baszorkánt, mi így mongyuk, aszt meg a héttollú buzogánnya ódalbataszította, hogy ement a pokolba. Mer azok nem kerűnek a menyországba, ugye a baszorkányok.

Na, osztán ementek világgá. Mennek egy faluba. Ott van a gyász. Városba, királi városba nagy gyász van.

„Mi van itt? Mér?” Hát kérdezik.

A kíséretét künn hatta, az erős három állatot. Hát asztán mongyák neki:

„Itt van a tizenkétfejú sárkány. Ennek minden hónapba kell egy leány. Mer,” aszongya, „eveszi a városó a vizet. Hogy nem kapnak vizet, ha nem annak neki egy leányt. Most má mind nekiatták űket,” aszongya, „csak egyedül a kiráalleány van. Hát máma arra kerül a sor. Mast arra kerül a sor.”

Na, asztán nem történ semmisse. Nem mondott semmiccse. Ement a királhó.

„Mit keres?”

„Szolgálatot.”

Na, űneki a bojtárgya éppen ement, aszongya, űneki kell egy.

Hajcsa ki a birkákat másnap ide, meg ide. De, aszongya, a másik rétre ne hajcsa oda.

Na, jó. Emmeg nem törődött vele. Regge ugye kihajtya a birkákat, a folón keresztűszuttata az ezüstrétre. Ott jóltartotta estélig.

Hazahajtotta. Semmi baj se vót.

Másnap ehajtotta. Akkor áthajtott az aranyrétre is. Azokat a birkákat. Először az ezüst rétet vót ugye. Ott minden ezüst vót. Ez, az aranyrét vót. Ott se történt semmisse.

Asztán harmadnap áthajt a gyémántrétre. Na, mikor áthajtotta, megcsendűt a világ. Gyütt a tizenkétfejú sárkány. Nahát nem ijédett meg a Gyuri tüli ugye. Héttollu buzogány nála vót.

„Na, hogy mersz idegyűnni?”

„Én idemerek gyűnni. De te, hogy mersz idegyűnni?”

No, osztán összekaptak. Mingyá mekkapta a sárkány eszt az erős legént. Belenyomta derékig a földbe. De hát ugye ez kiugrott hama. Kapta a buzogányát, leütte neki két fejit.

A sárkánnak.

Na, asztán ekesztek birkózni. Nahát annyira birkósztak, hogy a sárkánnak csak egy feje vót. Akkor má könyörgött a sárkány, hogy evehet mindent, a városnak is megaggya a vizet. Nem kő a kiráalleány se, se minden. De akkor má nem hallgatott. Leütte aszt a fejit is. Asztán mind a tizenkét fejbű kimeccette a nyelvet. Beletette a tarsolába.

Avva hazahajtotta este a birkákat. Királ megolvassa. Röndbe van minden.

„Hun vótá?”

Ít, meg itt. Nem mondott semmiccse.

Másnap regge kellett a kiráalleánt ekisénni a sárkánnak.

Asztán támatt egy vörös vitéz. Ugye többször kerút mindenegyiknek védenca, hogyhát meg akarták menteni, de a sárkány mind kivégeszte űket. Hát itt vót egy vörös vitéz. Királfinak attá ki magát. Hát az kísérte a leánt.

Mikor odaértek, ott hever a tizenkét sárkánfej. Nahát nagyot füllentett a vörös vitéz. Aszongya:

„Te,” aszongya, „mast hazamegyünk, hát te mast az enyim lesze. Dehát neked mondani kell, te láttad, mikor én agyonvertem.”

Nahát a lány miccsinát? Megmaratt, evádúta. De nem örömöst.

Otthon is asztán, mikor hazamentek, monta az aptyának is, meg mingyá, hogy nemigen hisz neki, hogy nem a vörös vitéz vót, hogy ez hamis.

Dehát mégis a királ is örüt, királné, nekiatták a lejánt, fele királságot. Nagy lakodalmat tartottak. Na, azután első este bement az oroslán a lakodalomba. Hogy űneki aggyanak valamit a lakodalombu. Szájába vütt ekkis kosarat. Abba tettek minden süteményt. Aszt visszavüttö. Ezek ekötöttik.

Erős legény, meg maguk hárman.

Második este, medve ment e. Ais hozott.

Harmadik este a farkast kütték e. De abba nem bisztak meg. Má akkor ementek maguk is utánna.

Na, asztán bement az erős legén a mullatók közü, asztán mongya, hogyhát ű verte agyon a sárkányt. Hü, a vörös vitéz mingyá! Ű! „Nem igaz! Mennyünk birokra!” Meg minden.

„Na,” aszongya, „nem akarlak másvilágra künni, hanem” aszongya, „én vertem agyon.”

Hát nem. Ű! A vörös vitéz.

„Mive bizonyítod?”

„Itt van mind a tizenkét feje!”

Behoszták mind a tizenkét fejet. Aszongya nekik az erős legény:

„Láttatok má ollan sárkánt, akinek nincs nyelve?”

Akkor níztek. Egynek se vót nyelve.

Kivette a tarsolából:

„Itt van mind a tizenkettő!”

Királlány meg mingyá nyakábaszalatt.

„Te vótál,” aszongya, „nem ez vót. Mer,” aszongya, „úgyis hamis vót.”

Na, hát akkor kiatták neki az útlevelet, az utilaput kötték a talpára ugye.

Hát ement, még máma se látták. Nem lett királfi, meg királ se.

Na, hát az ökörcsordásnak a fija evette a királleánt ugye.

A királ megögögüt, a királ nekiatta a gazdaságot, a királ az országot, mindent. Ő lett a királ.

Hát minden jó ment. Hát akkor eszközbejutott az öreg papa.

Hát mekkeresik aszt.

Hát asztán mentek abba a városba. Hát az öreg csordás, má jó öregember vót. A királleány nem szégyelte magát, nyakáborút az apósnak, meg mi minden.

Hát azután igen vigan étek. Asztán mikor eccer a mulatáson túl vótak, akkor hát eviszik velök, az öreg csordást elviszik oda a várossokba, az országojokba.

Hát ement velök. Mekkösözönte ott, minden, hogy így pártfogójják. Na, azután a város is aszongya:

„Nemhijába, a királleánt is buzogánnya verte ki, mer az ökrejinket is mind buzogánnya dobáta agyon.”

Hát így asztán királ lett.

Még máma is kormányoz talán. Én nem tudom, meddigse.

Ha ének vagy talán meghatak?

Ennyi az egész.

198. KISEGÉR ÉS A TÁLTOSLÓ

Hát vót egy embernek három fija.

Na, hát ementek azok is, hogy szerencsét próbának a világba.

Hát az annyuk süített nekik egy tarisznya hamubasüített pogácsát. Az útra. Asztán ementek.

Há mikor egész nap ment má, megéhezett, leüt, hogy majd eszik. Asztán odament egy kis egér.

Hogy ü ojjan éhes! Má ennyi, meg ennyit nem evett. Hogy aggyon üneki is. Az Isten megfizeti neki, meg ü se marad hálátlan.

Na, a legény azután ement a királhó. A megfogatta szolgálatra.

Hát vót neki egy kertye, ahol ezüst selem kender volt benne.

Ezüst kender. Aszt kellett neki örzeni éjszakákon.

Ja, hát első éjszaka ment. Csinyát magának tanyát ott, ahol majd vigyáz egész éjszaka.

Éjfél körü ekezdett szundikáni. Gyűttek lovasok, mind összetáncuták. Mire regge lett, hát nem vót kender.

Hazament.

Ement a másik szerencsét próbáni. Az éppen úgy járt.

Akkor megy a harmadik. Az is ement. Hát, mikor uzsonnázott, az egér odament, hát ü is kért.

„Gyere csak, kapsz.” Na, asztán adott neki.

„Hát, meghálálom, aszongya, akármicsoda szükségbe leszel, én ott leszek.”

No, osztán ement a királhó. Megfogatta. Ennek is az vót a dóga.

Na, asztán az is szépen lefekütt. Persze ez is elalutt vóna, hanem a kiséger megcsipte a fülit neki. Avva főtikút időbe.

Hát ü akkor nem alutt e.

Na, asztán gyűttek a lovagok a kertbe. No, ü asztán ezavarta üket. Másnap akkor az ezüstkenderd kellett örzenie, az aranykenderd. Ott is megmentette.

Harmadnap a gyémántkendert. De, hát nem tulta egész biztosan, hogyhát kicsinál ez, hogy megtuggya menteni.

Na, jó van. Megmaratt a kirájná ü tovább szolgálatba.

Kirájnak vót egy szép lánya, hát az most már féhezadó vót.

Kiráj kihirdette, hogy a legvitézebb királfinak, nohát, akik a legvitézebbek, annak dobgya a kirájlány az aranyalmát. Az lesz a kiráj, a jövendőbeli.

Hát gyüttek kirájfiak, királok, hát minden. De bizony egyse, egynek se teccett, egy se teccett a királkisasszonnak.

A disznóólak körü vót egy rossz gebe. Egen sovány bőrbe vót. Eccecsak az egér odamegy:

„Aszt a gebét, aszongya, fogd meg.”

Hát ü megfogta.

Az egér adott neki ekkis szerszámot. Meg, megrázta a kezive.

Hát ezüstszerszám vót.

A lóbú meg táltos lett.

Hát akkor a legény fölüt a lóra. Az egér szerzett neki királi ruhát. Maga is egészen királfi lett. Nahát ü is beállott a versenzők közi.

Nahát a kirájlány mingyá öt foglata vóna le, üneki akarta az aranyalmát anni.

Az onnan meg ement. Táltoson elugratott.

Megin megrázta magát, levetkőzött. Úgy vólt, mint előbb.

Egy rossz gebe lett belőlo, magából meg egy rossz háziszolga.

Második nap akkor má aranynerget, aranszerszámot kapott a táltos, a fíjú meg aranyruhát.

Megin íjjárt.

Na, hát harmadik nap akkor már gyémántot.

„Nahát a hercegíjak mind: „Ki legyen ez?”

Hát ellett a nyertes.

Itt mast nem tudom tovább eszt kifejezni.

Osztán a táltos még a menyországba is ment. Fövittö. Nem tudom, hány véka paraszat köllött neki anni, mermá a zab kevés vót.

Utóbb parasz is kevés vót. Követet, hogy enni akar a lova.

A combgyábú vágott ki húst. Nekiatta.

Asztán, így...

199. A CIGÁNY ÉS A MARHAVÉSZ

Nagy legény vót a cigány. Hát üneki van három tehene.

Dicsekedett vele mindenhun: Ijjen gazdag ember, meg ojjan gazdag ember.

Hát asztán gyütt egy marhavész. Megdöglött a cigánnak egyik tehene. Hát aszmonta a cigány:

„Ott döglük, ahun van.”

Egy darabra rá, megdöglött a másik tehene is.

No, akkor a cigány aszmongya:

„Jut is, marad is.”

Kettőbű még egy maratt.

Mikor a harmadik is megdöglött, akkor aszmonta a cigány:

„Na, hála legyen az Úristennek, megszűnt a dög.” Aszongya.

200. A PARASZT, MEDVE ÉS A RÓKA

Volt egy szegényember. Nagyon szegény volt. Két kis ökre volt neki, egy sereg gyerek, kilenc tyúkja, meg egy kakas.

Ez volt az egész vagyona.

Elmet szántani. Az erdő mellett szántogatott. Hát eccercsak látta, hogy egy medve egy kis nyulal veszekszik. Ekezdett a szegényember nevetni. Majdnem megpukkatt nevetésébe. A medve megharagudott, hogy mit neveti ki őt a szegényember.

Mast ű üt megeszi. A medve a szegényembert megeszi.

A szegényember megjött. Elkezdett rimánkonnyi, hogyhát ne, öneki mennyi csalággya van, nem lesz mit enniök.

„Na”, aszongya, „estélig hagyok, hogy a földet bevethesd”, aszongya, „de estére gyüvök, előbb mint hazamész. Ökröstü, mindenestü megeszlek.”

Hát a szegényember busút. Hát asztán gyütt a róka.

„Mit busúsz, te szegényember?”

Hát emeséte neki, hogy így meg így járt, hogy estére gyün a medve, megeszi mind.

„Ne busújj annyira,” aszongya, „szegényember, segíték én a bajodon. De mi lesz a fizetés? Ja, hát mid van?”

Aszongya: „Van kilenc tyúk, meg egy kakas.”

„Na,” aszongya, „ha aszt mind odaadod, akkor én megmentelek.”

Tjeh! A szegényember megígért mindent ugye. Szorult rajta az ing, meg a gatyá. Hát mekköll igémi. Aszongya: „jó!”

„Na, itt van egy nagy zsák. Most ha gyün a medve, én ebüvök ide a bokorba, asztán elkezek ízényi. A medve megijed, kérdezi, hogy mik ezek. Csak mond, hogy vadászok gyünnek.

Akkor a medve megijed, majd kér, hogy bujtasd el.”

Na, ugyanúgy lett. Gyütt a medve. A róka izét. A medve a szegényembernek: „Mi van? Mi ez?”

Mongya: „gyünnek a vadászok.”

„Hát bujtasd e!”

Hát bujjon bele a zsákba. Belebujott a medve a zsákba. Bekötötték a derekát. Gyün ám a róka, ha nem látta-e a medvét? Ő nem látott senkitse.

„Hát”, aszongya, „mi van abba a zsákba?”

„Szenyes tuskó”, aszongya. „Hazaviszem este tüzenyi.”

„Nem hiszem el, aszongya, vágd bele a fejszédet.”

Hát a szegényember a fejszéve bizony agyonvágta a medvét benn.

Na, akkor megörüt a szegényember. Má danóva ment haza. Hát monta a róka: „Majd éjfék körü jövök a fizetésér.”

Szegényember hazament egész boldogan. Elalutt. Ifélkor zörgetnek. Hát gyütt a róka.

„Ki van ott kint?”

„Én vagyok, aszongya, gyüttem a fizetésér.”

„Jó, aszongya, had öttözzem fő.”

Hát sokájig tartott a rókának, mire ez öltözött. Nahát mindig beszót, hogy iparkoggyék.

Eccercsak súgta a feleséginek, hogy csahójjon, mint a kutya. Ugasson.

A felesége ekezdett csahúni. Megijett a róka.

„Mi van ottbenn, szegényember?”

„Itt van, aszongya, kilenc kopó. Meg nem tudom üket tartani. Megérszték a szagodat, hát erőve kiakarnak törni.”

„Jaj, csak addig ne ereszd ki üket, míg emegyek, aszongya. Nem kell semmi. Megmaradnak a tyukok is, meg a kakas is.”

Akkor aszongya a szegényember az asszonynak:

„Látod asszony,” aszongya, „többet éssze, mint erőve.”

201. MEGDÖGLÖTT A KISBORJÚ

A szomszédba föl vitte mindig az a tót gazda a tejet. Ott valami uri népek vótak. Valami ügyvéd vagy mi vót.

Asztán eccer délelött vagy regge soká vütte, később, má tíz óratájt, tájba vütte.

„Hát, má, aszongya, szomszédúr, mi baj van?”

Ammeg ollan tótosan beszét: „Mi paj fan? Naty paj fan.”

„Mi baj? Asszon beteg?”
„Eh, asszont csak kapok.”
„Hát kisgyerek beteg?”
„Kistyerekse paj. Az tyün magátú.”
„Hát mi baj van?”
„Megdőglött a kisborju, az naty paj,” aszongya.

202. PÜNKÖSD ÉS A CIGÁNY

Pünkösöd első vasárnapján, mikor az emberek elé kiöntetett, akkor a plébános adott vagy a pap, nem is tudom, mi vót, csakhogy pap vót, adott az egyházfinének egy galambot.

„Mikor aszt prédikálom: Jövel Szentlélek Úristen! akkor a lukon eressed el.”

Aszt az egyházfinének benn vót a kanja vagy kedvesse vagy mi, aszt jáccottak. Asztán kiröpüt a galamb. De nem tutták megfogni. Futkosztak utána.

Az egyházfiné rikát, lába lecsuszott a lukon. Hosszú pinaszőre vót, a lábáva együtt leleffegett.

A pap aszongya, borújjon le mindenki, mer aki főnéz, az megvilágtalanodik.

A cigány aszonta:

„En egyik szememet megreskirozom, mégha megvakulok is.”

203. A HÁROM LEGÉNY

Három legény járt egy leánhó. Az egyik gróf legény vót, a másik bárólegény vót, az egyik meg szegény munkáslegény vót.

Hát, asztán annak vót a legnagyobb.

Az megígérte mindenegyinek: „Ahhó megyek férhe, amellik legjobban tud szalanni.”

A brázdába pedig áll az egyik földnek a végén vagy ahogyan áll, a másik végéig.

Asztán a leány odaállott ugye, mikor kezdett, kesztek szalanni a három legény. Asztán kijabáta neki ez a leány:

„Nagyfaszu, csak a barázdába, nagy faszu, csak a barázdába!”

Hogy jobban tuggyon szalanni, hogy előbb odaérjen.

Asztán az nyerte meg mégis.

[Erdélyi Magyar Adatbank]

Gaál Károly: Aranymadár. A burgenlandi magyar faluk elbeszélőkultúrája

KÁLMÁN MÁRIA
204–226.

PLANK ANNA
227–228.

PULLAYNÉ
229–235.

KOLMAN ESZTER
236–237.

204. A BOSZORKÁNY ZACSKÓJA

Mindenféle eszköz vót. Előbb ojjan nagy kemencék vótak azokba a régi lakásokba. Ojjan zöd kemencék.

Ecce lemegyek. Mer arra szalattam. És aszonta: „Gyere be, kislejány,” aszongya, „menny, hozz nekem esztet, meg asztot.”

Én bementem, mert én mindenkinek ementem, ha valaki kiabát. És ementem a bótba.

Mikor bementem a szobájába, asztán ojjan egy pad vót ottan. Ojjan lófej vót azon a padon. Ojjan-forma vót, mint egy lófej. És annyi kis ojjan acskó akatt ott. Én meg aszontam neki: „Hajja, mi van ezekben az acskókba?”

„Neked semmi!” aszonta. „Neked nem való ijjesmi.”

Asztán hamarosan egypár, egy krajcárt a kezembe nyujtott. „Na,” aszongya, „most csak szalagygá haza szépen.” merhát fét, hogy nagyon megvizsgálók mindent. Mer én is ojjan egy kis ördög vótam. Mindent megláttam ám, hol valami van.

Na, és evve szépen eis mentem.

Merhát lehet, hogy az eszköze ott benné vót, Mer monta, meg ne fogd, meg ne fogd. – Meg akartam. – „Ne fogd meg,” aszongya, „nem neked való. Accsak hadd ott szépen.”

És én nem is várokostam. Máis avva eis szalattam. Én má akkor tuttam, ugyis én má akkor tuttam.

És ez az asszony hoszta a vaját is minékünk. Má énnekem akkor mindig a fejembe vót.

205. KENDŐVAJ

Ez itt a faluba vót.

Én még ojjan kislány vótam, asztán Nagyszentmihályon vótam a jezzőékné. És eccer jön ez az asszony. De annak, annak már rögtön megláttam, hogy es ist nicht normal. Asztán a naccsága aszmongya:

„Tuggya mit, Mariskám, estére,” aszongya, „krumplit süssünk.” Ojjan öszi üdőbe vót. „Meg friss vajunk is van.”

Én meg enevettem magamat, mer én má ojjan gyerek vótam, én má tuttam errű.

Mast asztán este nem ettem. Én meg csak nevettem. Azok jóízűjen ettek, én meg csak kimentem a konyhába. Nem ettem.

Másnap osztán a gyermekek is, hát ojjan kis fickók vótak:

„Mariska néni, mér nem evett? Asztán az úr.

Aszmontam, hogyhát ijjen vaját én nem eszek. Kendővaját nem eszek.

Merhát a kendőket főjték meg.

„Micsoda? Mit mond, Mariska?”

„Ja,” mondom, „annak nem is vót tehenje, aki hoszta a vaját. Meghát az nem megy vajatvenni máshová.” Mondok, „má többször hallottam, hogy az mindig tejet, mer önáluk mindig tej, vaj elég van.

206. ÉJFÉLKOR MOSNAK A PATAKBAN

Merhát ugyé a patakba is sokszor. Má akkor nem voltam ijjen fijatal, ellegénnye jöttem, jöttünk. Egy másik lánná vótunk és mongya: „Na, mast mingyá ekisérlek tégedet is haza.”

Nem itt laktunk. Osztán hát hogyan megyünk, megállunk, mint szokás szerint, megállottunk szépen és beszélgettünk. Hát eccescsak hallom, mosni a patakba. Előbb, mint sujkótak. Az a legén megnézett engemet, én meg őt. Magamba: „Mosnak éjje?” „De a fene egye meg,” mongya az a legény, „én mast odamének, megnézem, hogy mi ez.”

Hát csak mosott, mosott. Aszongya: „Menny be!” Én bementem szépen és az ablakhómentem és

ottan főkötöttem édesanyámat. Mer édesanya má fekütt: „Itten mosás van.” „A fene vigye, megse hasasd,” aszongya, „ollasmit.”

No, asztán az a legény aszongya: „Hát eszt megjelölöm eszt a helet is. Merha látok-e valamit vagy nem?” Nem látott semmit. Odament, nem látott semmit. Másnap regge is odament. Nem látott semmit. Nem láttunk semmicse.

Hát csak mosott, úgyhogyhát. De ugyi emberi izéve nem láttunk semmit. Mint példáulul ugyis osztán ottan beszéitünk. Talán ág vót. Hogyhát az az ág? Mikor minden csöndes éjje ugyé, akkor minden egisz más izé van. Nem? Nem vót semmi ág ottan, meg semmi, csak ez a páccsolás.

Na, ja, többször monták aszt. Má nem tudom ám. Aszt tudom, aszt magam hallottam és láttuk is, hogy semmit nem lehetett. Úgyhát hogy ág lehetett vagy valami. Mégiscsak valami ollan. Ugyebár hogyha valaki ottan van, megláttya az ember, akárhogyan bujik. Az nem létezik, hogy az ember nem láttya meg.

Mondom, az csak mosott, mosott. Az a legén se látta, meg még hát én se.

Az ablakrú hallani, hallottam. Én nem mentem oda!

207. HAZAJÁRÓ LÉLEK

Egy gyerekágyas asszony az hazajár. Aszt mindig monták. Szegény édesapám, azis mindég monta, hogyhát ő, amikor ollan kis legény vót, ő evót tejér és hát az az asszony, egy fíjatalasszony. Éppen karácsonyéjje született neki az a kisgyermek és ollan nagy hó vót. Nem vót orvos, semmi. És mire lett orvos, meghat az asszony. De ja kisfíjút megtutta szülni. És osztán ütet meg igen szerette.

Az én édesapám. Hát ojjan egy legény vót, gyerek vót ugye. Mindig kikütték, nemhogy a műhelbe hatták, tislérnek tanút, nem hatták otthon doguznyi, hanem monták, mennyen kü ja fíjatalasszonnya a mezőre.

Asztán ugye édesapám meg igen jó szíveté. Hát ojjik embert egyátalán nagyon lehet. Mindig epanaszkotta neki a baját. A férje meg nem vót odahaza. Nem is tudom, ollan egy üzletes vót. Ement mindig. Ollan vászonnya mentek ki. Asztán hát ü csak minden éven egypárszor jött haza. Az öregek meg igen csunyan bántak avve a fíjatal növe. Asztán mindig aszonta az édesapámnak:

„Menny csak Jóska, menny szépen haza és hozz nekem valamit, ha tucc, lopj ekkicsit valamit.” Mer igen kevészet attak neki ennyi.

Na, asztán az édesapám meg az öregurra nagyon jó vót. Az mindig aszonta, merhát belátta, hogyhát a műhelbe is annyit köll neki dogoznyi, meg a mezón is, mindig külön adott neki kenyeret, meg ek-kis darab szallonnát. Nahát asztot nemhogy megette vóna maga, hanem kivütte szegény asszonnak.

Na, osztán meghat az az asszony. De emmá mindig monta neki, németü beszét: „Meglátod, kisfíjam, hogyhát én meghalok, meglátod.” És asztán ugyi aszonta: „Hogyha én meghalok, gyerek hátra-marad, te vigyázó a gyerekre, míg itt leszó a házná.”

Hát ugyanúgy történt. Meghat szegény nő. Minden este hazagyött hat hétig. Hat hétig mindig hazagyött. De senki nem látta, mint ü. A gyermeket megnészte, megforgatta és a édesapámnak mindig aszonta, úgy a válláraitótt, hogy nézzen rá. Asztán megen etünt.

És utóbb az édesapám nem birta esztet má. Nem hogy fét, hanem hát megmonta az öregeknek, hogyhát ü nem marad itten, hogyhát ü esztet nem birgya. No, asztán az öregur a papot hívatta. Ujbú beszentőtette a sirját, meghát otthon is mindent beszentőtettet. Akkó többet nem gyött senki.

208. TRÚD, EGYHÁZKELŐ

Az, aki megnyom, az nem az igazi baszorkány, asztat trúdnak mondják.

Az a trúd. Az többnyire csak a gyerekágyas asszonyokra ment. Csak gyermekekre, meg a gyerekágyas asszonyokra. Az énnekem is megtörtént, énrajtam is.

Harangszó előtt vót, este. A férjem, ott van a másvilágon, meg. Ugyebár én is előbb, mer nem itthon szültem és hazahoztak. Mast ugyebár máma hoztak haza, kilenc napra. S nem mentem akkor még egyházhoz.

Úgy hoztak haza és fekütem. Éppen egy ojjan szép nap vót.

Aszongya, nálunk lakott egy lány: „Gyere, Mariska, mennyünk e hamarosan tejér.”

Na, osztán ementek és nyitvahattak mindent, mer nyár vót. Hát eccercsak halloom, a lépcsőn valaki jön. De ojjan rettenetes nehézén lépkedett. Na, jó. Hát hogyan fekszem az ágyba, nem aluttam. Este harangszó előtt. Nyócórakkor szoknak harangozni, mer Ausztriába laktunk. Asztán egy, hát egy nagy ember áll előttem. Egy ember. De ja lábaji ojjanak vótak, mint a ló. És én többet nem tuttam esszótse beszényi. Végem vót. Látni, láttam. Na és azután azok jöttek, mer nem sokára vótak. Akkor etünt. De én ojjan rosszul lettem azután. Mingyá ekellett menni az orvosér.

Az orvos mongya: „Isten álgya meg, hogyan?” aszongya.

Montam neki, hogyan.

„A,” aszongya, „holnap mingyá mennyen az egyházhoz.”

Mer Ausztriába nem szoknak egyházhoz menni. Nem. És másnap mingyá a férjem hozott kocsit és mingyá evüttek az egyházhoz. Akkor többet nem jött. És azóta én bizony mindig ementem az egyházhoz.

Nem tett semmit, csak mellettem állott. De ojjan nagy vót, hogy izé, hogy a plafonná. Ojjan nagy vót az az ember és fekete. Egész fekete. Minden fekete. Mikor belépett, aszt megláttam, hogy ojjan, mint a lópata. Ojjan vót a lába.

209. ELÁSOTT KINCS

Az elásott kincsrű is. De mikor kiásták, nem szabad egy szót se beszéni, mer abba a pillanatba, ahun egy szót beszélnek, akkor lemegy megin tovább az a kincs. Mer mongyák, mindig monták, hogy három év mulva meghal az az illető, aki kiássá. Nem? Ha nem is beszél, ha a kincset kiássá, három év mulva meghal. Hanem, ha beszél, akkor az a kincs mindig tovább lemegy és nem talájják meg.

Mer az ég. Aszt mindenki nem is látja meg. Aszt mindenki nem látja meg, mert vannak ujhold emberek, azok meglátnak mindent. Akármí, mindent, mindent meglátnak. Akik ujholdba születtek, annak a szegénynek az nagy izé, nem valami könnyü, mer az meglát mindent.

Nálunk vót egy. Én szakácsnő voltam és nálunk volt egy szobalány. Igazán szép, meg jó lány volt. Nem valami, tuggya Isten, mi. És asztán ementek az urak és egy nap szabadon voltunk mi is. „Na,” mondom neki, „most elviszem, emegyünk mink is sétálni.”

Jó van. Még egy magyar vót, még egy magyar leány, meg egy francija nő. Gyerekeknél. Na, asztán elmentünk sétálni. Éppen harangosztak.

Hát az a lány meg mindig má csaknem agyonnyomott bennünket. „Ha nem láttuk? Úgy, mennyünk haza.”

Osztán ijjen szép májusi este volt. „Mér mennyünk haza?”

„Jaj,” aszongya, „mennyünk haza.” Ő nem bírja. „Nem láttátok, mi van itt előttem?”

Mondom neki, én nem látok semmit. Senki se látott semmit. Ő meg mindenfélit látott szegény. Hát akkor is mingyá fogtuk magunkat, utánakérdesztünk, hogy hogyan miként? Asztán monta, hogy ujholdba született és ő meglát mindent. De, mikor, a hajlékba van, ott nem annyira. Hanem kint. Az ujholdba születettek meglátnak minden jót, minden rosszat.

Tüzet is. Eccer én is láttam valamikor. De, hát nagyon megijettem ugye. Ojjan kislány voltam még. Megijettem. Akkor itt a hegyen kint égett. Én meg aszt hittem, hogy csipkebokor égett. Mer ojjan kéken égett. Az direkt kéken égett! És másnap kimentünk, mer ugye ismeri az ember, ojjan falusi hejet minden lépésre, meg tuggya mondani, hol volt, hol se. Nem vót bizony csipkebokor, hanem az sacc vót, mer kéken égett. Egész úgy, mint gáz. Asztán még, mikor má nagyok voltunk, úgy beszélgettünk sokszor. Kérdeszték, hogy most nem látom-e? Mondok:

„Nem láttam meg.”

Hát nem is vettem úgy figyelembe. Hanem jó vóna mégis kiásni, mikor az ember szorul valamikor.

Három év mulva szokás szerint, monták, meghal az az illető, aki kiássá.

Meg ha nem is akarja kiásni, akkor ugye valami szentölt dolgot dobgyon arra a hejre. Akkor nem megy le az a kincs.

Mondom, ha valami szentőt dolgot rátesz, megjegyzi, hogyhát azután nappa szépen kiássá.

Mer aszt nem lehet kihirdetni ugyebár.

210. KICSERÉLT GYERMEK

Ciklénybe ottan meséték. Eccer egy szülésné vótam, ottannék meséte egy asszony, hogyhát ü annyira fél itten szülni, mert már eccer kicseréték néki a gyermeket. Kicseréték a gyermekét.

Még én is asztán gondótam magamba, ügyesen kell esztet megcsinálni. Mingyá tettem bele az ágyába egy kést, egy jó nagyot és a fejiné a rózsafüzért. A zsidókeresztet én nem csinátam rá, hanem a kést, a nagykést, konyhakést tettem a strózsakk alá. A rózsafüzért a feje alá.

Aszt, talán ök nem is vették észre, de nem lett semmi baj. Még ollan nagy legény lett abbul a, akit fővettem. Nem lett semmi baj.

211. A GATYAMADZAG, MINT VARÁZSSZER

Nálam Bécsbe, nekünk is nagy lakásunk vót. És osztán, hogy ne köjjön annyit, hát ugyis két szobám vót, kiattam az egyik szobát egy házasság, egy ehepárnak.

Na, osztán ottan laktam nálam és állapotos lett az az asszony. Meg is szült. És éjje született az a kisfíju. Én meg odahaza vótam. Hát mingyá főis vettem. Asztán ugye hogyan vizsgátam és mostam, megijettem, mer láttam, hogy itten valami át van kötve a nőnek. Osztán mondok neki: „Warum haben Sie die Schnur da?”

Megnézett. Aszongya: „Hausfrau, hát majd eccer elmesélem.”

Hát az nem ment ki ja fejembü.

Hát asztán a férje kicsit üdösebb volt, a lány meg valamikor szegény lány vót. A férje meg nagyon jó házbul valo volt. Valamikor odakerüt, úgy kerüt oda ez a férj abba a faluba és ottan lakott és mostak neki. És a lány szerette vóna azt a fíjatelembert, de hát ő nem sokat izét, csinát vele ugyebár. Hát a gatyájábü kihuszta asztat a madzagit és ide kötötte rá. És attul a naptul fogva, monta, mindég közelebb izét, hát kerüt hozzá. Így osztán el is vette.

Ittennek nem láttam még ojjasmit. Valamikor hallottam, hogy kendőket izétek, hogyhát ojjan semlendőket vettek egyik a másíknak és asztán úgy. Tuggya lsten, mi vót. Azután az egyik, mive nem vette e, meghalt. Arrú eccer hallottam, hogyhát egymásnak má vettek kendőket, azután hát lebeszéték, hogy ne vegye e. Azután meg is hat. Ja, de mondom, anná a nőné eszt magam láttam. Na, aszongya, ha eccer gyermekek, meg minden van, akkor má a házasság jobban közbe van. Nem?

212. MEGIGÉZÉS

Hát valakinek ojjan izé, szöme van, direkt wird hipnotisieren und scharfes Blick hab'n, und aus ist mit dem Kind. És akkor a gyerek meg is hal. Meg, meg, meg! Nincs semmi. Nem mutatkozik egyáltalán semmi.

Csak ehaggya magát rögtön és ha az ember nem veszi eszt rögtön figyelembe, hát belemegy a bélbe, a gyomrába és akkor má vége van a gyermeknek. Akkó má nincs semmi izé. Azér mindig, na mongyuk, én legalább megcsinátam, meg akit hát én, meg akive jobban hát úgy összejártam, mindig montam: „A kisgyerekeknek mindig valami, valami ruhát vagy fordítva vargyátok, vagy pedig fordítva ötözzétek. Akkor nincs neki hatalma. Nem.

Aztán meg ugyi, hát én mindig lemostam üket. Szenyet dobtam, mer az a legjobb, akkor leghamarabb megtuggya. Hát mongyuk, hamarosan tüzetarakok és bele a sósvizet. Odateszem a vizet is szinte. Lavorba teszem a vizet. Sót teszek bele, meg minden. Azután kiveszem a szenyet. Faszenet. Hát akkor, ha tudom, hogy férfi, hát akive talákozott az ember, vagy ki vót itten ugyebár?

Én eccer a kisleányomat föröszöttem mindig este. Mer nappa nem értem rá. Osztán, hogy jobban nyugoggyunk, este föröszöttem. Asztán éppen valaki jött. Egy férfi ember. Hát igazán heles kis lány vót. Asztán az az ember csak ojjan. Hogyha valaki észreveszi, nem tesz nekik semmit, hanem csak úgy rápillant, akkor vége van a gyereknek. Akinek hatalma van hozzá.

Lehet, hogy az ember egész izés is, hogy véletlen is megtörténik.

Én mondom, legjobban attú ke féni, akinek úgy összö, nagyon burdos szemöldöke van. Azoktú mindig tartani köll. Na, asztán, ugyebár akkor hamarosan evvel a vízzel megmozsdadni. Csak lemosni szépen az egisz testit. Lemosni és a vizet hét ajtóizébe tóteni. Hét. Az ajtósarokba. Egy ajtóná négy, a másíkná három.

Mongyuk, hát többnyire hármot. Asztán az, amellik lemegy. Hát mast mast vót itten egy. Hát mekke jegyezni, mikor dobgya, férfi vagy nő, ugyebár. Hanem ha nagyon ferlich (gefährlich), akkor mekke hinni aszt az illetót. Elóbb mekkellett hivnya, jöjjön el. Hogyha nem is monta meg, miér. Hát gyújjön e. Asztán a gyereket a kézrevette, meg így, meg úgy. Akkor megin jó lett.

Ha nem, ha sokájig nem tartott, ha nem haggya sokájig. Kézbevette a gyermeket és ekkicsit meg-simogatta, vagy ekkicsit megráncíngáta.

Ja, hogy nem szette összö magát, de hogyha összöszette a gyermek magát, akkor nem.

Ugye például faluhejen mindenkit ismer. Na, városba, ott is tuggya, ha férfi vót-e, vagy. Mer a gyermekén rögtön megismerik, hogyha valami. Sofort. Hogyha nő vót-e vagy férfi. Merthogy akkor má a gyerek abba a pillanatba egészen más lesz. Egészen ehaggya magát.

Ekkis fejr ruháve mosni. De mikor nagyon haldoklott má, akkor levetközött és avva a, ha férfi vót, de szennyes ruháva. Nem ám a tisztáve. Ami rajta van, avva meleg ruháve letürüni. Csak ahogyan odatették asztat a gyermeket a vánkosra és akkor letürütük. Mert aszt mingyá megérzi, ha a homlokát megnyajja. A homloka akkor ollan keserü, direkt ollan, mintha direkt sót nyana. És abba a pillanatba mingyá tuggya, hogy a gyermeknek mi baja.

Nahát, mongyuk, ha én most kimegyek evve a kisfíjuva. Ugyebár, én most tudom, hogyha mast valaki élémgyün és a gyerek eccerre összemegy, akkor tudom má, hogy ez férfi vót, vagy egy nő vót ugyebár. Ha nő nízste meg, akkor magam vetközöm le. Saját magam. Avva teljes, a testrü mingyá le. Tejjesen mesztelenre hamarosan és aszt a gyermeket áttürüni. Megmosgyák. Mondom, először mindig megmosgyák.

Az orvosok se attak előbb rá erre semmit. Nálunk vót. Mink is. Mer én előbb is kinnlaktam Bécs-be. És ecce kimentünk. A háziasszonyomnak is nagyon szép gyermekek voltak. Asztán ementünk sétáni. Kimentünk az uccaajtón, kapun. Meg egy pár nő ment éppen arra. Osztán ahogyan abba a kocsiaba üt az a kisfíju, rájanésztek azok a nők és az a gyerek meg hátracsapta a kis fejit. Na, akkor mingyá mentünk az orvosér. De én má! A háziasszony ement az orvosér, meg addig a gyereket elláttam ugysis. Asztán jött az orvos. De nem vót. Hijába. Nem lehetett rajta segíteni. Meghat. Az orvos aszongya: „A kisgyermek ugysis szép, minek köll még annyira fölizéni. A szükségtelen dolog. Az ember ne is tegye.” Pedig katonaorvos vót. Egy öreg orvos. Nem valami fíjatal orvos.

Mondom, magamon is megtörtént a gyermekünkéné.

213. KÖTÉNYBEFEJÉS

Eccer az én édesapám, ott van a másvilágon, meg a tezsveröm, azok eccer hajtottak egy tehenet. Éppen negypéntekön. Én tizenhat éves lány vótam.

Hát ottan Szentgotthárdon megfejték. Ojjan nagy izé, veder tejet adott. Aszmonta a tezsverem, hogy nem is, má utóbb nem is fejték le. Na és azután mire hazahajtották, má alig tudott menni az a tehen.

Aszt tudom még.

Hát mikor egy asszony látta aszt, hogy jönnek, akkó mingyá jött mihozzánk. Az az asszony. Még a tehénnel nem is vótak benn az istállóba, már az az asszon is ott vót vizér. Má hogy legyen neki hatalma.

Hát bizony a jó tehenünket...

Had nyugoggyon egy kicsit. De bizony nem adott eccsöpp tejet sem.

Eccsöppöt sem. Hát miccsinájjunk? Hát nem ád! Hijába!

Hát akkor az édesapám, ott van a másvilágon; „Nincsen egy uj kötény, egész uj, amit még nem is hortak?”

Na, osztán abba föjték. De csak úgy, mint egy cérnaszál, úgy atta.

Asztán asztot verték, az izét, a kötényt, addig verték a jászóhó, míg megszárátt. Azután ement, ho-

zott mindenfile fát és szinte megfüstöte. Hétféle fáva. Abbú raktunk tüzet és annak a szennyive szinte meg lett gőzúve az a tehén. Meg lett füstöve. Alaja lett téve. Hát ügyesen persze, hogy ne legyen semmi baj, hogyhát megin hejrejőjön.

Igy tuttuk osztán hejrehozni, hogy ne legyen neki hatalma.

214. RONTÁS

Az édesanyám az nem vót innenváló és ugyé volt szomszédunk. Asztán itten ojjan kisebb földek vannak és minekünk, nem tudom, lóher vót, vagy a szomszédnak vót valami rossz buzája és hogyan át-lógott a megyén, hát imitt-amott talán bele lett csipve. Nem készakarva, hanem hát mégiscsak.

Asztán hát minálunk is eccer előfordút az. Szegény édesanyám sokszor meséte. És hát oda kellett menni ahó az illetőhön. Igen megromlott és elhatta szinte magát. Asztán az öreg papa aszmonta az édesanyámnak: „Tudod mit, Anna? Menny szépen ahó az öreg bácsihó és mond neki, hogy jőjön e.”

Asztán eis gyütt. Hanem mikor gyütt, má tutta az az ember, hogy mér jön. „Tudod, hogyha megin aracc, vigyázz, hogy ne tuggyá semmiccse belearatni. Mindig fordicsd e a kezede.”

Asztán a mamám aszonta, többet soha életembe. Meg én se arattam e. Ott fekszik az a füöd, má tuggya Isten hány évig, hanem meg nem fogtuk még sohasem. Mast fű van.

b) Hát osztán ugyebár az az öregember eljött. Osztán a tezsvérem, amellik Magyarországon hal-lott meg, ammeg ollan kis fickó vót, ammeg megleste. De úgy látta, ahogyan kis nyilások voltak benn, látta, hogy ais levetközött és a tehenet letürüte. A mi teheneket. Saját gatyájáve ugye. Osztán az os-torra kétszer-háromszor ráhúzott. Asztán az a tehén fölugrott, asztán megin enni kezdett. Akkor megin röndbe lett.

Valami mondást montak. Verset. Én mondom, én csak mindig a jó szellemet, guten Geist, guten Geist angerufen. Hát a jó szellemet főkéri, hogy legyen szives és jelennyen meg. Avva a főtételle aszt a dógot evégezi.

215. HÁZIKÍGYÓ

Az van mindenhun. Ebbe még nem hallottam, de ott a régi házunkba vót, aszt tudom. Jelentkezik az. Úgy megy, mint egy óra. Mint egy óra.

Meg ahol nincs ojjan kígyó, ott szerencse sincs. Agyonütni nem szabad.

Nálunk, énnekem egy kis tezsvérem meghalt azáltal. Mert ugyebár mindig jött az a kígyó enni.

Ugyebár a kígyó nagyon szereti a tejet. Asztán, hogy ollan kis asztalok voltak, asztán az a kígyó ippen ahó a gyerekhó ment mindig.

Mindig ahó a gyerekhó ment. Asztán gyütt itten a legidősebb tezsvérem és eszt meglátta. De ko-rona vót a fején. Arankorona, a kígyónak!

Ő, meg hogyan beakart lépni, meglátta a kígyót. Mingyá megfordút, és eszalatt. Eszalatt egy öre-gemberér és kijabát neki:

„Gyuri bácsi,” aszongya, „győjjön hamarosan, mer ott egy kígyó eszik a Nándiva.”

A Nándi, a gyerek, meg mindig megütöttő a kanállá, mindig aszonta:

„Egyen zsömlét is, ne csak tejet.” Zsömlé volt a teje beleszelve.

„Egyen zsömlét is.”

No, asztán így a kígyót ehajtották. Gyüttek kaszáve, minden.

Ma háromnapra a gyerek meghat, az akis Nándi. A gyerek három nap mulva meghat, de nem ám, hogy a kígyó bántotta, hanem hirtelen meghat.

Hát a kígyót nem vettük többet észre. Hanem hajtigáni akarták a kígyót, merhát látták, hogy ko-rona van rajta. Az a legnagyobbik, a legfinomabbik arany, az a korona. Ojjan, mint egy kis kakasnak, ojjan koronája vót.

A kígyót ehajtották, a gyerek meg meghat. Asztán többet nem is vették észre. De nem érték ám egészen e a kígyót, csak a farkáná lehetett, kivérzötte magát vagy nem tudom. Sokszor meséték.

Házikígyót nem szabad bántani. Inkább tejet lehet neki anni, de bántani nem.

Ha valaki meghal, hogy az megjelenti. Az akkor úgy sziszeg a házba. Előtte. Hogy arrú megtunni, hogy a kígyó megjelenti. Mikor a Hegedüs Lidi néne meghat, a szél megütöttö, akkor aszonták, gondúták, má hallották előttenap a kígyót, hogy sziszegni a házba. Hogy a falba volna valahol. Nem is gyün elő vagy pedig nincs is.

Künn a gangon attak a gyerekek mindig tejet. Asztán nem mingyá efogyott a té neki? Asztánnek kenyeret tettek bele. Az nem. Csak a tej mingyá elfogyott. Osztán utóbb, „Há hová teszi ez a gyerek eszt a sok tejet? Mekke lesnyi.”

Meglesték.

Vót egy nagy likas dijófa. Onnan mászott ki egy kígyó, meg mindig megitta a gyerek tejit.

216. A BOSZORKÁNY BÉKA KÉPÉBEN

Hát vótak. Az ember megismerte. Hijába, meg. Má egész ollan más kinézetésük volt. Mindenféli illesmik vótak.

Mikor én még ojjan fijatal voltam, arattunk. Akkor egy ember volt az izé, a kaszásom. Asztán ugye az belekasztát egy békába. „Jaj Istenem,” aszongya, „szegény komaasszony.” Így féretette a kaszáve. Ügyesen. Aszongya: „De kár, talán csak nem vérzi ki magát.”

Ügye minekünk az vicc vót. Na, asztán débe hogyan ettünk, akkor jött. Jött az a béka. A béka, amejjiket megvágott. Asztán hogyan ettünk, mer a mezsgyén ettünk, odatett neki egy nagy izé, jó nagy kalán turósmetétet.

Osztán hát össze. Éppen azon az éven vót össze, az az ember meg elutazott. Ecce csak gyün egy asszony oda, osztán ád neki egy csomagot. Annak az embernek. Aszongya: „Tessék, itt van a csomag. Jót tett, ő sok jót tett övele.”

Megnészte. Aszongya: „Én magát nem ismerem.”

„Na, ha nem is ismer,” aszongya, „de maga nagyon sok jót tett velem. Emlékszik,” aszongya, „mikor turósmetétet adott.”

Hát abba az időbe az az ember mindig izét ojjasmit, mindig aszonta:

„Ne báncsátok, kerüllétek inkább ki, arassátok fönn le, haggyátok ottan.”

Most nem hiszem, hogy van, aki bántya. Én se bántom. Had legyen.

Komaasszonynak mongyák, viccbü. Ha valami vót az embernek a zsebgýibe vagy kezibe, hát atak neki valamit.

217. A HAVIBAJOS ÁRT

Asztat csinýáták, hogy ne lássa meg. Meghát az nagyon ártalmas.

Én mindig meg is montam, hogyhát ha valaki főkeresi aszt. Hiszen emberek vagyunk, ha valakinek havibaja van, ne fogja meg aszt a gyerekágyas asszont. Megnézni, ja. Dehát nem jó megfogni, mer akkor ollan kiverést kap az a gyerek.

Többnyire az a gyerekek aszt mekkó szenvennyi. Pedig ugyi hát az az illető se tehet rulla. Először, mongyuk, az nem baj, ha megfoggya, hanem mielőtt a kezét megfoggya, foggya meg a dunyhát, vagy akármit.

Azután a kezít. De mingyá, ahogyan gyön, ne foggya meg.

218. IDEGEN ÉS A KISGYEREK

Ha, hát nem is mutatták meg neki, idegennek. Míg egyházhoz nem ment, addig vagy kést tettek bele az ágyba. Kést. Nagykest a lábához. A strozsakk alá. Előbb nem vót matrac ugyé, mint máma. Hát a strozsakk alá mindég egy nagykest vagy pedig egy rózsafüzért tesznek bele ugyé. Merhét mindig aszonták, az a trúd. Hát az is ollanforma, mint a baszorkány.

Na, hát avva ollan izéket csináltak, ollan egyhuzomba ollann egy zsidókeresztet. Hármat. A gyerekágyas asszonynak az ágyaoldalára.

Egyik felire. Hát akkor nem vót, nem ártott meg a szem a gyermeknek sem, meg az anyának se.

Hát annak nem örül senkise, ha dicsérik. Annak, ha még ollan szép az a gyerek, ugyé azér arra nem örünek. Aszt jobban szereti mindenki, ha aszongyák, csunya. Mongyuk, állatokná, malacokná, nagyobb állatokná, meg ijjesminé, ott má vettem észre, hogy eszt. Edicséri.

Asztán kezdenek éppenúgy, mint a gyerekek.

Megigézi. Híjába van akkor minden.

219. NYIRFASÖPRŰ ÉS A BOSZORKÁNY

A nyírfa a baszorkányoknak az ellensége. Az a baszorkánnak a legnagyobb ellensége. Söprü meg nyirfábú van. Csak odateszi, vagy pedig hogyha nyirfábú botta üti arra, ja.

Vót má ijjen eset. Botta üti meg, agyonveri. Sofort. Ha mingyá ember is. Ha ember formájába jön, akkor is. De hogyha más botta üti, aszt meg se, észre se veszi. Baszorkány ellen csak egy fegyver van, nyírfa. Semmi. Ha az visszarepül, az nem használ.

Vagy pedig a vas is izé. Hanem csak egy patkó, amit má lejárt a ló.

Ojjan vén patkószege, avva lehet tenni neki valamit. Asztat teszik bele a patron hejett. Avva lövik meg. Ugy nem tesz neki semmit.

Hanem ha nyírfa, az nagyon. Az a legnagyobb ellensége a baszorkányoknak. Avva azér ugyebár. Én nemcsak a katolikusoknál vettem észre, hanem sok, akikné. Mondom, minden házba nem vót nekik ojjan erejük, hanem akkor má vótak ojjanok, akik mindig másikka jó vótak. Aszonták:

„Te, emenyünk virágot szentüteni.” Akkor keresztet mindig beletettük abba a csokorba. És aszt, egy kis keresztet a nyirfábú csináltak mindig a férfijak és aszt megszentütettük és egy kis szege az istállóajtóra szegettek.

Aszt észre se vette. Talán még mast is ott van.

220. NYIRFA ÉS A BOSZORKÁNY

Hanem egy nő egy férfit nagyon szeretett. És asztán az a nő meg szégyellette magát, hogy megmongya annak a férfinak, hogy micsoda állapotba van. Hát az má mind ojjan. Egyik a másíknak átággya ugye. A baszorkányságot.

Asztán ugyehát a férfi meg igen szerette, mert nagyon jó lány vót. Igen jó lány vót. Hát nem tehetett rulla. Mindig elközlött neki menni és osztán az a férfi. De azok mindig kenték magokat. Aszt a rókusz bókusz ecce tuttam má valamikor, de má efelettem. Kenyőccse vót neki. Aszt tudom. És avva mekkente. Mikor mekkente magát, mikor utra csináta magát, kente magát és monta: „Sötéccség előttem, sötéccség utánam, ne lássa senki, mint te egyedül.”

Hát az a „te egyedül,” az csakis a pörzse lehetett, nem más.

És asztán a férje megfigyete. Ammeg szinte utánarepüt. Hát az éppen esztet monta, hogycsak meglássa, hová megy a felesége.

Hát amikor odakerüt, ippen odakerüt, ahová a felesége. Hát mikor odakerüt, akkor látta, hogy ott táncúnak ojjan nagy tölgyfa között. Hát bizony szétszabták szegény feleségét.

Ja, mast hogyan öt edobták, akkor hijányzott neki egy ijjen oldalborda. És akkor aszonta az izé, a fő, aki ottan a fő vót, aszonta, csinájjunk neki egyet. De ja, nyirfábú. Azér, a nyirfa neki a legnagyobb ellensége. Nyirfábú csinyátak neki bele.

Magáhótért és hazament. De férje két hétig utazott, mire hazaért.

Akkor nem tudott má férje söprüve menni. Mint embernek köllött neki hazamenni. És akkor látta, hogyhát szegíny felesége millen szegíny.

Mongyuk, hát nem szegíny? Biz a nagyon szegíny.

221. KICSERÉLT GYEREK

Hát kicseréték a gyereket. Hát az igazi gyereket ellopták. Észre se vette senki és egy másik gyereket fektettek a helibe. Gonosz szellem. Saját gyermekét elvütték és egy gonoszat odatettek. Hát rájöttek hamarosan hát akkor.

Midenfélit tettek előbb is. Betették a kemencébe, mintha kenyeret sütnének. És asztán asztat a gonosz gyermeket a lapátra tették, kenyérsütőlapátra. Asztán mikor beakarták tenni, akkor bedobták a másikat, az igazi gyereket és esztet ellopták.

Eszt előbb sokszor meséték.

222. BOSZORKÁNYTÁNC

Itten kint volt egy nagy tölgyes. Ottannak.

Én eccer Magyarországra mentem. A háború alatt, a háború után? Világháború után. Az első háború után. És asztán egy ember aszt kérdeszte: „Hát édesem, hunnan jün?”

De mingyá, mikor bementem, nem teccet nekem a dolog. Meg is mondom, ahogyan igaz, sóva mentünk. Én láttam, hogy mi van benn. Főnyitottam a kaput és láttam. Egy nagy kutya jött elejbem és a nő mosott. Egy öregember kijött. Én meg csak kiálttam neki, ha nem vesznek-e sót?

Mer akkor itt a mi vidékünkön, akkor nem lehetett vetnyi és tizennyócba itthonmarattam, mer édesanyám meghat. Hát mink elmentünk.

Nemcsak én, az egész falu. De így asztán be is tértem abba házba.

Az az ember mingyá elejbemjött és kérdeszte, hogy hunnan jövök, meg így, meg úgy. Osztán mondtam néki.

„No,” aszongya, „most má evágták azokat a szép tölgyfákat a Fektetön.”

Énnekem mingyá hideg gyött a hátamon, hogyan én eszt hallottam.

Asztán megnésztem aszt az embert. Láttam, hogy egész más formája van, mint egy igazi normál embernek.

Aszongya: „Sokat ott jártam én is.”

Na, én mingyá tuttam, hogy micsoda járatba van.

Na, asztán aszmongya: „Kár vót azokat a szép tölgyfákat erámúni onnaj, ottan jó vidékünk vót.”

Asztán tuttam, hogy a Magyarországrú lévőök is idejönnek.

223. SRÁTLICSIIBE

Az többször előfordul, hogy ollan srátlicsibék.

Tavaj a szomszédunk is aszongya. Hát én minden éven hozatok csibéket. Mer én mast nem vagyok itten télen, asztán mindig hozatok.

Persze azok meg lámpa alatt lesznek neveve és jámborak. Ementek fő a szomszédhó. Mer én főnek mentem, ementek, bementek a szomszédhón.

Asztán aszongya a szomszéd:

„Hajja,” aszongya, „ollan szép csibék jöttek mihozzánk.”

Mondom, a mienkek vótak.

Aszongya: „Tuggya, fétem ám, hogy ollan srátlik, mer ojjan, mingyá a kezembe odajöttek, ahogyan ettem, a kezembü ettek. Aszíttem, valami srátli.”

Mondom: „Hisz egész mások azok.”

Azokat alajatették a rosta alá. Én magam is egy házná láttam. Éppen én is ott vótam csépünyi segitnyi és fővütték a pelvát és a másikat, a buzát hozzá. Asztán ahogyan átléptem én a rostán, látom, hogy mi van. Mondom a háziasszonnak, micsoda dolog ez, hogy a csibét a pallásra? „Accsak had legyen. Édesanyám zárta fő,” aszongya, „édesanyám csibéje.”

Asszó! Mingyá rájöttem, hogy micsoda csibe, hogyhát mindig nagyobb lesz a buza.

Kakasrú nem hallottam, csak jércéri. Jércéket aszt láttam már többször magam is. Hát az előfordul. Hát az összekapar mindent a haszthon.

224. FEKETE LOVAK ÉJJEL

Mikor én még ojjan egy kislány voltam, akkor Felsőlövön voltam. És éppen tizenkétórátájba megbetegüt az asszony. Hát eköllött mennem az orvosér. Hát ottan is mindig monták, hogy ottan két nő vót, hát má időssek vótak, asztán azok is ojjan boszorkányok. De én nem gondútam semmi rosszra. Hát menek.

És hogyan menek, látom, hogy két ló áll előttem. Azelőtt nem láttam semmit! Semmit! Mikor főakarok menni, a házunk előtt jobbrú, balrú egy ló áll és nem engettek e. Ollan fekete lovak. Na, de ott van a mázsvilágon édesanyám, mindig monta: „Hogyha valami ijjen előfordul, mindig nyull a zseb-be. Rózsafüzér legyen a zsebünkbe vagy pedig kenyér.”

Hát gondúhattya, ijjen egy tizenhároméves lejány vótam, hogyhát hogyan lehet az? Hogyha látam, hogy itt állanak, meg itt. Akkor közbe akartam átmenni. Nem? Akkor megin összefordútak. Nem engettek át.

Utóbb keresztet vettem magamra. Azután hamarosan észrejttem, hogy megnézem, van-e valami a zsebembe. És éppen szerencsére énnám mindig van kenyér. (Most is belenyul a zsebébe és kihúz egy kisdarab kenyeret.) Azért nyútam. Akkor megfordútak, meg etűntek. És emehettem.

De mikor odaértem az orvoshá, nem tuttam egy szótse beszéni. De ismert az az orvos. Aszongya: „Mi van kislány?”

Csak hát mutattam. Na, asztán mikor az orvossa visszamentem, de nem azon az uton mentünk, másikon, akkor két tüzes söprü röpül be éppen a kéményen. Aszt magam láttam.

Ja, azok át tuggyák változni magukat. Aminek akarják. Hát az vót az ő hatalmuk. De hát mostan nincs nekik hatalmuk. Minden, macska, meg béka. Legtöbbnyire béka, macska, illesmi gyütt belülle. Meg tüzessöprünek.

Na, asztán bementünk. Az orvos. Én meg fogtam az orvost, asztán így mentem. Az megnézett engemet, én meg őt. Hogyne látta vóna. Az orvos is látta. Azután egy pár napra rá megin jött. Akkor aszongya: „Na, szegény kislejány,” aszongya, „sokat kiállott.” Asztán emesétem neki, hogy mi. „Ja,” aszongya németül, aszongya, „mein liebes Kind, ez csak úgy van.”

Csak ők ketten voltak. Két nő vót. Egy jónemü házbul pedig. Nem ám valami rossz házbú. Jónemü házbú.

Mondom, én mikor lány vótam, akkor csak avve a kenyér. Észrejttem, mikor láttam azokat a lovakat, hogyhát miccsinyájjak. E vagyok veszve! Hát hogy a kenyér. Rózsafüzér nem vót nálam, hanem a kenyérmorzásájér nyútam. És keresztet vettem persze. És etűntek a lovak. Mikor visszamentem, akkor meg a tüzes söprüt láttuk az orvossa együtt.

Ez magamon megtörtént. Hát aszt tudom biztosan mondani. Ez nem valami pletyka, vagy tuggya Isten, mi. Mert amit nem magam láttam, aszt nem is hiszem el mindig.

225. AZ ELSZÁNTOTT MESGYE

Hogy visszajár a lélek. Mesétek arrú is. A régiek sokat a megyékrü.

Hogy ellopták, hogy az egyik eszántotta a másíknak a megyéjít. És akkor azoknak a szellemeji, nem tudom én, visszajöttek. És annak addig nem volt nyugta, míg meg nem szólitották, nem tudom, mit keres.

És annak mennyi követ köllött hordani és azon a megyén összevissza jární. S ha valaki megszólította azokat, többet nem jelent meg.

Esztet így hallottam.

226. NYÍRFA

Ugye hát nagypénteeken. Összegyöttek. Nagypénteke, huzsvétkor, az vót nekik a legnagyobbik ceremóniájok. Összejöttek, mulattak. De, mongyuk, mink odakerüttünk volna, minálunk egész másként lett volna. Vagy szétszabtak vóna, vagy pedig, nem tudom, mi történt vóna ottan.

Szentgyörgykor, akkor is mennek. Mer azér tűznek ki ollan tüskét, ollan szentgyörgyágot, minden kapura, hogy ne birgyon bejönni. Nemcsak nyirfa, hanem kókény is. Asztat is szokás. Kítüszték minden házná. A kapura tettek egyet.

227. TÜZESEMBER

Aszt én is láttam. Ollanformán, hogy pénz van oda elásva.

Hallottam, hogy egy izé, pipájára tett abbú a tüzbü. Hogy asztán reggére abbú valami pénz vót benn a pipájábó.

Láttam eccer a szomszéd erdön, kornabekon, izétünk, na vettünk egy asszonnya. Asztán ahogy legyüttünk itt hegynek mingyá ezen a felin, három helen az öreg fákná eccecsak föllobbant egy nagy, mintha valaki egy nagy kornabek bokrot gyütte.

Ja, elmullott, akkor a rétifödeken, ott is lett egy nagy. Akkor azután meg lenek. Három helen látuk asztot akkor. Ollan nagyon.

Aszonták, földgáz.

Nem mentünk el azér megnézni.

228. SZEMMELVERÉS

Hogy a szem megártott. Akkor mindig monták, hogy mekkő nyani a homlokát. Az énrajtam is megtörtént. A férjem nem hitte e, hogy az nem létezik, hogy a szem megárt. És pedig megárt.

Anyám tutta, hogy ahogyan mosodik az ember, avve a vízje összeszedett három pár eccejgot. Vagy az egészset? Nem is tudom. Eccejgot.

Asztán avva a vízje leönötöttö. Avve. Asztán szennyet dobtak bele.

Ha a szenny lement abba a mozdóvízbe, vagy amit ekészített, az eccájgot vele leöntötte. Asztán akkor az ajtósarkába, három ajtósarkába öntötte bele. A gyereket, aszt is lemosdatta vele. De az megtörtént. Aszt tudom.

Az énrajtam is megtörtént, hogy volt itt ollan ember, ment át ott.

A szomszédomba ollan egy asszony. Mindig ehívott babotszennyi hozzá.

Asztán szettem a babot egész délig. Akkor jemenek haza débe. Aszongya édesanyám: „Na, csak gyere ennyi. Má az asztalon van.”

„Nekem nem köll,” mondok.

„Miér?”

„Ién lefekszek, ollan álmos vagyok. Énnekem nem köll,” mondok, „én lefekszem.”

Aszongya: „Na, ki vót nállatok?”

„Egy ember vót. Mindig aszonták neki, Jóska, Jóska. Mindig Jóskászták.”

Anyám má mingyá tutta, hogy mi van itt benne. Mingyá hama lemozdatott. De asztán hamarán jólettem.

Hanem a Lajosse eccer.

Jegy ember gyütt vajat vennyi. Asztán adott neki vajat. Anyám meg tartotta, ollan háromesztendős lehetett. Anyám meg tartotta a gyereket mellette. Még ott vót, emmá ekezdett sirnya, rugódozni. Le akarta állitnyi. „Hát mi van veled? Ájj le!” aszongya neki anyám, „állá csak.” Nem tudott lábraállani.

Ha, anyám mingyá kezdett ám káromkonnyi. „Megártott a szeme neki, tudod.”

Hát mingyá lemosta, leizéte. De két nap fekütt, két nap rosszú vót a gyerek.

A szem megárt. De az én férjem eszt helbe nem hatta. Annak nem lehetett bebeszéni a fejibe. Pedig hát megárt.

229. TŰZESEMBER

A berekbe mesétek a tüzesemberrű. Jaj, hallottam. Hallani má hallottam. Mer ott nálunk is, ott kinn laktunk a réten. Oszt nem tudom, hát mi vót. Még én is láttam. Ojjan gyerekek vótunk. Édesapám kijátotta: „Gyertek csak, nézzétek!”

Hon összeugrott két tüze, két ojjan, izé vót. Összeugrottak együtt, akkor szétmentek. Aszonták a tüzesember. Hogy ezek mast birkóznak.

Monták. Összeugrottak, meg szétmentek megin. Szóva aszt én is láttam. Aszonták, hogy ez földpára vót. Pénz van ott valahun. Pénz van ott! Az az izé gyütt.

230. FELHŐVEZETŐ

Előbb mindig monták, hogyha vót ollan egy csunya fölhö, akkor má aszonták, mondom, mikor gyerekek vótunk: „Jaj, mast hazake hajtanyi, gyün a rakoncátlan díják.”

Hát ollan vót, mintha egy ember lett vóna. Úgy uszott a levegőbe. Asztat tudom. Mindig magunk is fétünk tüle, asztán hajtottunk haza. Hogy eső lesz. Eső előtt vót mindig ez az izé. Asztán ollan formája vót valami. Vagy állatformája vagy emberformája. A gyerek ugyi csak úgy nízste. Mindig aszontuk: „Itt gyün a rakoncátlan díják.”

231. HARANGOZÁS VIHAR ELLEN

Ciklénbe előbb a régi harangok, aszt (jeget) evitték. Aszt mindég monták, hogy az használ. Azok kongattak egyre. Ehajtották a jeget ekkicsit. De azér hasznát.

Asztán előbb Szigetbe mindig aszonták az öregek, amellik harangga má vizbefultat harangosztak, az nem használ, az a harangozás. Az akkor nem használ, ha vizbefult embert harangoznak avve a harangje. Azér Szigetbe nem is harangoznak.

232. SRÁTLI

Aszongyák, a srátli valami baszorkány féli. Az én ídesanyámnak is vót egy. Mikor eccer begyütt valahunnaj, mezdőrü gyütt regge korán.

Gyütt a papföggyné, ott gyütt be. Egy galoguton gyütt be. Asztán ott csak szetergett egy kis csibe. Megsajnáta. Hát aszongya, hogyan kerüt ide ez a kiscsibe bele a harmatba. Hazahozta. Betette szakasztóba. Másnap megnézi. Egy fémarok buza vót alatta. Evitte, megin visszatette, ahunnaj ehoszta.

Édesanyám meséli, üneki nem kell.

Egy fémarok buza vót alatta.

233. HAZAJÁRÓ LÉLEK

Csak hazajár. Hazajár. Nincs nyugta neki. Valamit itthon feledett, vagy valamit itthon hattak, mikor etemették. Nem tettek mindent mellé. Arra szonták, hazajár.

Előbb, ahol a Mészárosék laknak, álló laktak abba a nagy házba. Ernő, meg a Regina, azok laktak ott. Hát azok minden éjje hallottak valamit. Fönn a palláson nyikorogtak, csárdást táncúttak, mindig tiprottak fönn a palláson. De ha főmentek, akkor ehatta. Legyüttek, megincsak tiprottak.

Ja, ezekné nem maratt. Még egy is, más is lakott ottan. Asse.

Ezek nem fítek. Az ura főment éjje a padlásra. Nahát, monták, nahát máma meglessek, hogy micsoda, hogyhát micsoda.

Hát, az Ernő főment a padlásra. Az asszonya meg a pallásajtóná. Mashát meglessek, hogyhát kicsoda, vagy micsoda. Hát nem láttak semmicse. Csak mikor fennvót, eccsecsak valami esuhant Regi mellett. De úgy esuhant, hogy a szeli úgy megcsapta. Oszt akkor többet nem ment.

Többet nem mentek oda. Nem hallották.

234. A BOSZORKÁNY BOSSZÚJA

Ja, itt is monták, hogy összejönnek valami nagy fán és lakodalmaznak. Itt is monták. Vót is itt ollan egy fa. Kinn a Fektetőn vótak ollan nagy fák.

Magyarországon lenn vótak aratni. Mindig ementek oda aratnyi. Itt is arattak. Asztán ecce, ahogy ülnek débe ebédre. Turósmácsik vót, vagy mi vót, asztán egy ronda béka ment hozzájuk. Asztán az ember, az asszony pörüt rá, hogy ez a ronda állat. Az ember meg dobáta neki a mácsikot.

Megette a béka.

Asztán az asszon pörüt rá. Aszongya: „Ez a ronda dög békájáve itt eteti.”

Asztán máskor ementek aratni Bögödre vagy hogyan. Erre lenek mentek. Asztán ott esznek, beszégetnek. Asztán ott az az illető ember aszonta: „Én ismerem ám magukat. Én vótam ott, mikor maguk arattak,” aszongya, „béka képibe. Maga asszonya pörüt rám, hogy mér adott énnekem. Nem baj, adok egy szép fejkötőt, vigyő e neki.”

Az az ember, oda le. Az a magyar. Vigyő e neki a szép fejkötőt.

Az az ember evütte. De asztán igen cifra vót, nem hoszta haza. Valahun valami fára fölakasztotta. Hát az a fa derékba etörött.

Szerencséje az asszonnak, hogy nem atta oda.

Amér pörüt a békára.

235. MACSKA ÉJJEL

Ecce meg, tudom, édesanyámma gyöttünk haza. Asztán a macska. A túsó felin gyöttünk fe, az a macska meg innej, ahol az N. lakik. Asztán ecce csak rijott éjje. Mast nem tudom, fosztani vótunk-e vagy hová. Éjje rijott, hogy mau, mau, mau. Csak mausgatott a macska, asztán futott.

Édesanyám aszonta: „Te, egy nagy baszorkán lesz e.”

Ekesztünk szalanni. Ja, az a macska mindenütt csak utánunk. Utánunk maugatott. Egy nagy, hosszú uccába laktunk mink. Ki oda. Kiszalattunk. Ugy törtük be majnem a pitvarajtót, hogy a macska ne érjen. De a kapu alatt még máugatott a macska. Kergetett a macska.

236. HÁZIKÍGYÓ

De arrú beszítek, hogy minden házba kö egy kígyónak lenni. És asztot ha valaki látta a házná, nem is szabad agyonütnyi.

Hát az megél, maga keres magának. Aszongyák, hogy benn van a falba, hogy eszre lehet venni, hogyan mozog a falba. Aszt nem szabad agyonütnyi. Az udvaron is ha látják, nem szabad. Akkor nincs szerencs a házná, aszongyák.

Ecce egy úg vót, hogy ekkislány evett. És a kígyó odament hozzá.

Nem? Asztán adott a kígyónak ennyi. Hát ott vele evett, avve a lánygyerekke az udvaron. S mikor az anyja odament, akkor mikor hallotta az anyja, hogy beszéget a leánygyerek. Adott neki a kis tányérgyába neki, aszonta: „Cica, prokellit is egyé, necsak tejet.”

Vót neki benn kenyér, vagy valamiféle a tejbe ugyé, asztánna a kígyó az csak tejet ivott mindig. Asztán a kislány aszongya neki: „Cica, prokellit is egyé, necsak tejet.”

Akkor az anyja gondúta, hát nincs itt a macska, kive beszél. Odamegy és akkor látta az anyja, hogyan eszik vele a kígyó. Evett a tányérgyábú. De nem bántotta aszt a gyereket. Nem bántotta.

S ezér monták, hogy nem köll a kígyót agyonütnyi. Nem szabad bántani.

237. ÉJFÉLKOR A TEMETŐBEN

Előbb valamikor volt, hogy a kocsmába fogattak, de nem itt Szigeten, másutt, a legények, hogy egy aszmonta, hogy ü kimegy éfélkor a temetőbe. Asztán megmonta, hogy mit hoz be egy sirrú. Ja, keresztet, hogy behozza. A fakeresztet. Asztán kiment. Fogattak.

„Jó, csak menny! Hogyha hozó, ennyi meg ennyi liter bort fogsz kapni.”

Asztán kiment a temetőbe. – Köténye vót annak a legénynek ugyé. Asztán akkor, nem tudom, ki vette asztat a keresztet a földből. Asztán aszt monták, hogy valamitől biztos megijett, asztán megin vissza belesapta a földbe. És asztán a kötényét is átvágta avval a fakeresztte.

Hogy nem jött vissza, a többiek nem birták má evárni órákhosszat.

Ementek megnézni.

Meghalt ott. Úgy megijett.

Nem tudom, hogy valaki kimenne-e.

JEGYZETEK

1. AZ ÖRDÖG ÉS A HUSZÁR. Ribarics János, 75 é. Mitterpullendorf (Középpulya) 1962. Phon. Arch. Nr. B 6683. Gaál, Märchen: Nr. 42. AT 812.
2. RABLÓK A HULLAHÁZBAN. Ribarics János, 75 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6684. Gaál, Märchen: Nr. 81. AT 1654.
3. KRISZTUS ÉS PÉTER VÁNDORÚTON. Ribarics János, 75 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6685. Gaál, Märchen: Nr. 38. AT 774F + AT 791 + AT 785A + AT 774 C.
4. AZ ARANYMADÁR SZÍVE. Ribarics János, 75 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6686. Gaál, Märchen: Nr. 5. AT 567 A II. III. + AT 303 II–V.
5. AZ ARANYSZŐRŰ BIRKA. Ribarics János, 75 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6697. Gaál, Märchen: Nr. 47. AT 889.
6. AMIKOR A CIGÁNY ÜGYVÉD LETT. Ribarics János, 75 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6698. Gaál, Märchen: Nr. 44. AT 821 B.
7. A CIGÁNY ÉS AZ ISKOLA. Ribarics János, 75 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6699. Gaál, Märchen: Nr. 83. AT 1735.
8. AKI SZEBBET ÁLMODIK. Ribarics János, 75 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 75 é. Phon. Arch. Nr. B 6700. Gaál, Märchen: Nr. 86. AT 1626.
9. STEJNBERG. Ribarics János, 75 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B. 6701. Gaál, Märchen: Nr. 23. AT 531.
10. A KIRÁLYFI MENYASSZONYKÉRŐBEN. Ribarics János, 75 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6702. Gaál, Märchen: Nr. 22. AT 513A + AT 1640 I–III + AT 1060 + AT 301 II–VI.
11. A TÜNDÉRKAPITÁNY. Ribarics János, 75 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6703. Gaál, Märchen: Nr. 20. AT 507A + AT 306.
12. ÁRGIRUS KIRÁLYFI. Ribarics János, 75 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6705. Gaál, Märchen: Nr. 16. AT 400.
13. A TIZENHÁROM KIRÁLYFI. Ribarics János, 75 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6706. Gaál, Märchen: Nr. 24. AT 451 I, III + AT 327B I–III + AT 531 I–III + AT 551.
14. MÁTYÁS KIRÁLY VÁNDORÚTON. Ribarics János, 75 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6709. Gaál, Märchen: Nr. 46. AT 875 I–II.
15. AZ ELKERGETETT KIRÁLYNÉ. Ribarics János, 75 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6730. Gaál, Märchen: Nr. 17. Berze Nagy 401/2.
16. GOLÓ. (a 15. sz. rövid változata.) Ribarics János, 75 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6731.
17. A ZSUGORI KIRÁLYNÉ BŰNHÖDÉSE. Ribarics János, 75 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6732. Gaál, Märchen: Nr. 34. AT 762 + AT 765.

18. A KIRÁLYLÁNY JEGYEI. Ribarics János, 76 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6733. Gaál, Märchen: Nr. 45. AT 850 I.
19. A HÁROM LUSTA. Ribarics János, 76 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6734. Gaál, Märchen: Nr. 89. AT 1950.
20. RUDOLF TRÓNÖRÖKÖS. Ribarics János, 76 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6735.
21. AMIT AZ ÖRDÖG SEM TUD. Ribarics János, 76 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6736. Gaál, Märchen: Nr. 58. Hasonló: AT 1173A + AT 1175.
22. A KÁRTYÁZÓ JUHÁSZ. Ribarics János, 76 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6737.
23. A VADÁSZ FIA. Ribarics János, 76 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6738. Gaál, Märchen: Nr. 6. Thompson H 1462 + Thompson L 10 + AT 304 + AT 552A.
24. A FEHÉR TOLL. Ribarics János, 76 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6739. Gaál, Märchen: Nr. 28. GAÁL 612.**
25. A SZABÓLEGÉNY ÉS A TŰZES BIKA. Ribarics János, 76 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6740.
26. A KÖZÉPPULYAI TÁLTOS. Ribarics János, 76 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6741. Hiedelemmonda.
27. A FRANCIÁK ÉS A MOLNÁRLEGÉNY. Ribarics János, 76 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. 6742.
28. A VARÁZSHEGEDŰ. Ribarics János, 76 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6743. Gaál, Märchen: Nr. 27. AT 592 III.
29. A CSODAKOCSI. Ribarics János, 76 e. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6744. Gaál, Märchen: Nr. 26. AT 571 II–III.
30. A BESZÉLŐ ÁLLATOK. Ribarics János, 76 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6745. Gaál, Märchen: Nr. 30. AT 670.
31. AZ ÜGYETLEN FIÚ SZERENCSEJE. Ribarics János, 76 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6746. Gaál, Märchen: Nr. 82. AT 1540 + AT 1535.
32. A HAJÓSKAPITÁNY. Ribarics János, 76 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6747. Ponyvafüzet után mesélte.
33. MIÉRT NINCS HUSZÁR A MENYORSZÁGBAN? Ribarics János, 76 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6748. Gaál, Märchen: Nr. 35. GAÁL 773***
34. MIÉRT DÖRÖG AZ ÉG? Ribarics János, 76 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6749/1.
35. MAJD A FORGÓSZÉL ELÁRUL. Ribarics János, 76 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6749/2. Gaál, Märchen: Nr. 52. Thompson N 270.
36. HÜVELYKMATYI. Ribarics János, 76 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6750. Gaál, Märchen: Nr. 31. AT 327 I + AT 700 II.

37. KÜRTÖS JÁNOS. Ribarics János, 76 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6751. Gaál, Märchen: Nr. 7. AT 306.
38. HAMUPIPŐKE. Ribarics János, 76 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6753. Gaál, Märchen: Nr. 21. AT 510A.
39. KÉT LELKEN KERESZTÜL. Ribarics János, 76 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6754.
40. A FERTŐ KELETKEZÉSE. Ribarics János, 76 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6755.
41. AZ ESZTERHÁZI. Ribarics János, 76 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6756.
42. A HUSZÁR ÉS A SZENTEK. Ribarics János, 76 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6757. Gaál, Märchen: Nr. 70. Hasonló AT 1544A*.
43. AMIKOR A HUSZÁR LOVÁT ELLOPTÁK. Ribarics János, 76 é. Mitterpullendorf, 1962. Phon. Arch. Nr. B 6758.
44. A HÁROM JÓTANÁCS. Ribarics János, 76 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6759. Gaál, Märchen: Nr. 48. AT 910B.
45. A SZEGÉNY TEHÉNPÁSZTOR KIRÁLY LETT. Ribarics János, 76 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6764. Gaál, Märchen: Nr. 8. AT 314A.
46. A HÁLÁS ÁLLATOK. Ribarics János, 77 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1963. Phon. Arch. Nr. B 6765. Gaál, Märchen: Nr. 25. AT 554.
47. A MÁSVILÁGBA VEZETŐ HÍD. Ribarics János, 77 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1963. Phon. Arch. Nr. B 6766. Gaál, Märchen: Nr. 19. AT 471.
48. AKI HAMARABB MEGHARAGSZIK. Ribarics János, 77 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1963. Phon. Arch. Nr. B 6767. Gaál, Märchen: Nr. 54. AT 1000 + AT 1010 + Thompson 2462. 1. + AT 1008 + AT 1005 + AT 1029. Hasonló Pathy Sámuel 194. sz. szövege.
49. A HÁROM TESTVÉR ÉS AZ ÖRDÖG. Ribarics János, 77 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1973. Phon. Arch. Nr. B 7779. Gaál, Märchen: Nr. 12. AT 360 + Thompson 1697.
50. VIGYEN EL AZ ÖRDÖG. Ribarics János, 77 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1963. Phon. Arch. Nr. 7780. Gaál, Märchen: Nr. 59. AT 1186.
51. RABLÓK A HORDÓBAN. Ribarics János, 77 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1963. Phon. Arch. Nr. B 7781. Gaál, Märchen: Nr. 51. AT 676 + AT 954.
52. FERKÓ BÁCSI A POKOLBAN. Balla József, 81 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6527. Gaál, Märchen: Nr. 18. AT 804 B.
53. ERŐS JÁNOS. Balla József, 81 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6528. Gaál, Märchen: Nr. 29. Gaál 650 B.
54. A KOVÁCS ÉS AZ ÖRDÖG. Balla József, 81 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6529. Gaál, Märchen: Nr. 10. AT 330B.
55. FINNORSZÁGBÓL, MENYORSZÁGBÓL. Balla József, 81 é. Unterwart (Alsóőr), Phon. Arch. Nr. B 6533. Gaál, Märchen: Nr. 69. AT 1540.

56. A TOLVAJMESTER. Balla József, 81 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6534. Gaál, Märchen: Nr. 66. AT 1525 + A I–III + AT 1525D + hasonló AT 1004.
57. KÉSEM ÉLES, KENYEREM BÉLES. Balla József, 81 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6536.
58. VADÁLLATOK, HÁZIÁLLATOK. Balla József, 81 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6537. Gaál, Märchen: Nr. 1. AT 103.
59. A KÁNTOR VISZI A PAPOT. Balla József, 81 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6558. Gaál, Märchen: Nr. 87. AT 1791.
60. MIÉRT NINCS A ZSIDÓKNAK MESSIÁSUK? Balla József, 81 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6559. AT 1855A.
61. A SUSZTER ÉS A KÉMÉNYSEPRŐ. Balla József, 81 é. Unterwart (Alsóőr), Phon. Arch. Nr. B 6560.
62. KI TUD NAGYOBBAT HAZUDNI? Balla József, 81 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6561. Gaál, Märchen: Nr. 91. AT 1920 + AT 1920A + AT 1960A.
63. A JÓ ÜZLET. Balla József, 81 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6562. Gaál, Märchen: Nr. 80. AT 1643 + AT 853.
64. HÁNYAN VANNAK A VADLUDAK? Balla József, 81 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6563. Találós kérdés.
65. KANÁLÖNTÉS. Balla József, 81 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6564.
66. A HÜLYE LEGÉNY. Balla József, 81 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6565. AT 1415.
67. A SZABÓ ÉS AZ ÖRDÖG. Felber György, 88 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6580. Gaál, Märchen: Nr. 57. AT 1096 + AT 1176.
68. AZ ÖRDÖG ÉS A CSÉPLÉS. Felber György, 88 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6586. Gaál, Märchen: Nr. 55. AT 1030.
69. KISMIKLÓS. Felber György, 88 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6587. Gaál, Märchen: Nr. 4. AT 300A.
70. PUZDORÁS CSIBE. Gaal József, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6490/1. Gaál, Angaben: Nr. 140. Kihaló hiedelem.
71. ÖKRÖK A DIÓFÁN. Gaal József, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6490/2. Gaál, Angaben: Nr. 153. Hiedelemmonda.
72. A BAKTER ÉS A BOSZORKÁNYFÁNK. Gaal József, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6490/3. Gaál, Angaben: Nr. 117. Hiedelemmonda.
73. A LEGÉNY HAZAREPÜL. Gaal Terézia, 63 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6494/4. Hiedelemmonda.
74. A NYÖGÉRI REPÜLÉS. Gaal József, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6490/5. Gaál, Angaben: Nr. 110. Hiedelemmonda.

75. A NÉGYLÁBÚ VALAMI. Gaal József, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6491/1. Gaál, Angaben: Nr. 133.
76. TÜZESEMBER. Gaal József, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6491/2. Gaál, Angaben: Nr. 133. Hiedelemmonda.
77. PÉNZÉGÉS. Gaal József, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6491/4. Gaál, Angaben: Nr. 239. Hiedelemmonda.
78. ÁLLAT ÉJJEL. Gaal József, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6491/5. Gaál, Angaben: Nr. 99. Hiedelemmonda.
79. BOSZORKÁNY A TEMETŐBEN. Gaal József, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6491/7. Hiedelem.
80. KERESZTÚT. Gaal József, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6491/8. Gaal, Angaben: Nr. 226. Hiedelemmonda.
81. GARABONCIJÁSDIÁK. Gaal József, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6494/10. Gaál, Angaben: Nr. 262. Hiedelemmonda.
82. A HÁZIKÍGYÓ ÉS A KISLÁNY. Gaal József, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6491/12. Gaál, Angaben: Nr. 246. Hiedelem.
83. A SUSZTERLEGÉNY ÉS A MACSKA. Gaal József, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6492. Gaál, Angaben: Nr. 84. Hiedelemmonda.
84. KI NYOMTA MEG? Gaal József, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6493. Gaál, Angaben: Nr. 199.
85. DANI BÁCSIT MEGNYOMTÁK. Gaal József, 61 é. Unterwart (Alsóőr), Phon. Arch. Nr. B 6493/1. Gaál, Angaben: Nr. 197. Hiedelemre felépített tréfa.
86. BOSZORKÁNYSÁG A ZSEBKENDŐVEL. Gaal József, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6494. Gaál, Angaben: Nr. 196. Hiedelemre felépített tréfa.
87. RONGYBABA ÉS A BOSZORKÁNYSÁG. Gaal József, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6494/1. Gaál, Angaben: Nr. 198. Hiedelemre felépített tréfa.
88. SÁRKÁNDIA. Gaal József, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6494/10. Gaál, Angaben: Nr. 262. Hiedelemmonda.
89. HA A BOSZORKÁNY VALAMIT KÖLCSÖNKÉR. Gaal József, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6495. Gaál, Angaben: Nr. 175. Hiedelem.
90. AMIKOR AZ ÚRISTEN NŐSÜL. Gaal József, 62 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6496. Gaál, Märchen: Nr. 88. AT 1920A + 1960J + AT 1960L.
91. A CIGÁNY ÉS A KÁVÉ. Gaal József, 62 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6496/d. Gaál, Märchen: Nr. 75. AT 1543.
92. HOGYAN SZÁMOL A CIGÁNY? Gaal József, 62 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6496/b. Gaál, Märchen: Nr. 76. Gaál 1639C.
93. A CIGÁNY ÉS A KÁNTOR. Gaal József, 62 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6496/c. Gaál, Märchen: Nr. 85. AT 1790.

94. HOGYAN IMÁDKOZIK A CIGÁNY? Gaal József, 62 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6496/e. Gaál, Märchen: Nr. 73. Gaál 1634G*
95. A CIGÁNY ÉS A KERESZTVETÉS. Gaal József, 62 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6496/f. Gaál, Märchen: Nr. 72. Gaál 1634F*
96. HOGYAN ÜTIK A CIGÁNYT? Gaal József, 62 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6496/g. Gaál, Märchen: Nr. 71. AT 1634D*
97. A KÉT VÁNDORLEGÉNY. Gaal József, 62 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6497. Gaál, Märchen: Nr. 67. AT 1526A.
98. A MEGRONTOTT HÁZ. Csulak Roza, 60 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6353/3. Gaál, Angaben: Nr. 222. Hiedelem.
99. SZEMMELVERÉS. Csulak Roza. 60 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6353/4. Hiedelem.
100. A VÁNDORLEGÉNY ÉS A VAJKÖPÜLÉS. Csulak Roza, 60 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6354/2. Gaál, Angaben: Nr. 188. Anekdotává vált hiedelem.
101. SÖPRŰ A BOSZORKÁNY ELLEN. Csulak Roza, 60 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6357/3. Gaál, Angaben: Nr. 172. Hiedelem.
102. FARSANGIFÁNK A DIÓFA ALATT. Csulak Roza, 60 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6357/2. Hiedelemmonda.
103. A BOSZORKÁNY KÉSE. Csulak Roza, 60 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6357. Hiedelemmonda.
104. LIDÉRCNYOMÁS. Csulak Roza, 60 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6357/5. Gaál, Angaben: Nr. 2. Hiedelem.
105. AZ ELÁSOTT PÉNZ ÉS A KOLDUS. Csulak Roza, 60 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6357/8. Gaál, Angaben: Nr. 240. Hiedelemmonda.
106. AZ ELÁTKOZOTT CSÁRDA. Csulak Roza, 60 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6359. Hiedelemmonda.
107. MÁTYÁS KIRÁLY ÉS A MOLNÁRLEGÉNY. Csulak Roza, 60 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6363.
108. RUDOLF TRÓNÖRÖKÖS. Csulak Roza, 60 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6362.
109. MÁTYÁS KIRÁLY ÉS A BÍRÓ. Csulak Roza, 60 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6363/2.
110. MÁTYÁS KIRÁLY ÉS A KAPÁSOK. Csulak Roza, 60 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6363.
111. SZENT ISTVÁN. Csulak Roza, 60 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6364.
112. AZ AGYONÜTÖTT TARISZNYA. Csulak Roza, 60 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6355. Hiedelemmonda.

113. A KÉT KOCSIS ÉS A BŰVÖS KÖR. Csulak Roza, 60 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6365. Gaál, Angaben: Nr. 228. Hiedelemmonda.
114. SAVANYÚ JÓZSI. Csulak Roza, 60 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B6366.
115. KARÁCSONY ÉJJEL BESZÉL TŰZ ÉS ÁLLAT. Csulak Roza, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6366/1. Hiedelem az időseknél.
116. PALANKRÉTI MAJÁLIS. Csulak Roza, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6367/2. Hiedelem, személyes meggyőződés.
117. MIRE JÓ A DOHÁNYZÁS? Csulak Roza, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6368.
118. VERBŐCI SUSZTER ÉS A ZSIDÓK MESSIÁSA. Csulak Roza, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6370. AT 1855A.
119. A GRÓF ÉS A KEDVESE. Csulak Roza, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6372.
120. AZ ALSÓÖRI BIKA. Csulak Roza, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6373. Gaál, Märchen: Nr. 61. AT 1210.
121. BIKA A GABONÁBAN. Csulak Roza, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6374. Gaál, Märchen: Nr. 60. AT 1201.
122. A RABLÓ APA ÉS KATONAFIA. Csulak Roza, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6378.
123. A HANYAG PAP BŰNTETÉSE. Csulak Roza, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6417. Gaál, Angaben: Nr. 220. Hiedelemmonda.
124. A KOCSIS ÉS A PAP A POKOLBAN. Csulak Roza, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6418. Hiedelemmonda.
125. FÖLHŐVEZETŐ. Csulak Roza, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6421/1. Gaál, Angaben: Nr. 263. Az időseknél még hiedelem.
126. A NÉMET LEGÉNY UDVAROL. Csulak Roza, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6422.
127. A FERTŐ KELETKEZÉSE. Csulak Adorján, 40 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6429.
128. KÍGYÓGYEREK. Csulak Roza, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6429. Személyes hiedelem, másoknál a faluban ismeretlen.
129. SRÁTLI. Csulak Roza, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6429/1–2. Gaál, Angaben: Nr. 137. Az időseknél még hiedelem.
130. HÁZIKÍGYÓ. Csulak Roza, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6429. Hiedelem.
131. A MALACOT LOPÓ KÍGYÓ. Csulak Roza, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6429. Gaál, Angaben: Nr. 250.

132. A TOLVAJ KANÁSZ. Csulak Roza, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6429.
133. SRÁTLI. Csulak Roza, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6429/7. Gaál, Angaben: Nr. 139. Az időseknél még hiedelem.
134. BŰVÖS KÖR SZENTESTE. Csulak Roza, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6429/9. Gaál, Angaben: Nr. 229. Hasonló Berze: Nr. 810. 2. Hiedelemmonda.
135. A ZSUGORI EMBER. Csulak Roza, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6430/a. Nem általánosan ismert hiedelem.
136. MIÉRT HORDJÁK AZ ASSZONYOK EGY ÉVIG A GYEREKET? Csulak Roza, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6430/b. Gaál, Märchen: Nr. 36. Berze: 779 XXXVI*.
137. A RÉPAVETŐ. Csulak Roza, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6431/3.
138. PÉTER ÉS A MUZSIKÁSOK. Csulak Roza, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6431/1. Berze 754*.
139. PÉTER ÉS A LIBA. Csulak Roza, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6431/2. Berze 779*.
140. PÉTER ÉS A CSERESZNYE. Csulak Roza, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6431/4. Berze 773*.
141. MÁTYÁS KIRÁLY ÉS A RABLÓK. Csulak Roza, 61 é. Unterwart (Alsóőr), Phon. Arch. Nr. B 6360/b. Gaál, Märchen: Nr. 50. AT 952.
142. SRÁTLI. Csulak Roza, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1965. Még nincs beletárolva. Az időseknél még hiedelem.
143. ELÁSOTT KINCS A HÁZBAN. Csulak Roza, 64 é. Unterwart (Alsóőr), 1965. Még nincs beletárolva. Személyes hiedelem.
144. PÉNZÉGÉS. Csulak Roza, 64 é. Unterwart (Alsóőr), 1965. Még nincs beletárolva. Hiedelemmonda.
145. GARABONCIÁS. Györök János, 65 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6312. Gaál, Angaben: Nr. 259. Hiedelemmonda.
146. BOSZORKÁNYBESZÉD. Györök János, 65 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6312. Gaál, Angaben: Nr. 61. Hiedelem.
147. a) HUSZÁR ÉS A MACSKA. b) ÖKRÖK A DIÓFÁN. Györök János, 65 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6312. Gaál, Angaben: Nr. 38. Hiedelemmonda.
148. A BOSZORKÁNYERŐ ÁTADÁSA. Györök János, 65 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6312. Gaál, Angaben: Nr. 79. Hiedelem.
149. A NYÖGÉRI BÚCSÚ. Györök János, 65 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6312. Hiedelemmonda a részesaratás idejéből.
150. FORGÓSZÉL. Györök János, 65 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6312/4. Gaál, Angaben: Nr. 148. Hiedelem.

151. TÜZESEMBER. Györök János, 65 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6312. Gaál, Angaben: Nr. 209. Hiedelemmonda.
152. BOSZORKÁNY. Györök János, 65 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6312/1. Gaál, Angaben: Nr. 6. Hiedelem.
153. A PINKAFŐI BÍRÓ. Háselbacher György, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6420. Gaál, Angaben: Nr. 223.
154. ÖKRÖK A DIÓFÁN. Háselbacher György, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6420. Gaál, Angaben: Nr. 152. Hiedelemmonda.
155. A BOSZORKÁNYFÁNK. Háselbacher György, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6423/1. Hiedelemmonda.
156. REPÜLÉS A KECSKEBAKON. Háselbacher György, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6423/2. Hiedelemmonda a részesaratás idejéből.
157. BÉKA AZ ISTÁLLÓBAN. Háselbacher György, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6423/3. Gaál, Angaben: Nr. 87. Hiedelem.
158. FEKETE MACSKA. Háselbacher György, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6423/5. Gaál, Angaben: Nr. 83. Hiedelem.
159. BOSZORKÁNYKÖNYV. Háselbacher György, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6423/6. Gaál, Angaben: Nr. 74. Személyes hiedelem.
160. A KÉT SUSZTERLEGÉNY. Halper Margit, 31 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6681. Gaál, Angaben: Nr. 125. Hiedelemmonda.
161. ROKKAKERÉK. Halper Margit, 31 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6681. Hiedelemmonda.
162. SRÁTLICSIIBE. Halper Ferenc, 65 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6681. Gaál, Angaben: Nr. 146. A családban még hiedelem.
163. MEGNYOMÁS. Halper Ferenc, 65 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6681. Gaál, Angaben: Nr. 2. Hiedelem.
164. KI A BOSZORKÁNY? Halper Margit, 62 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6681. Hiedelem.
165. AKI A BOSZORKÁNYT MEGLOPTA. Halper Ferenc, 65 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6681. Gaál, Angaben: Nr. 187. Hiedelem.
166. TÜZES IGASZEG. Halper Ferenc, 65 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6681. Gaál, Angaben: Nr. 21. Hiedelem.
167. A BORJÚ MEGRONTÁSA. Halper Ferenc, 65 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6681. Gaál, Angaben: Nr. 21. Hiedelem.
168. FEKETE KUTYA ÉJJEL. Halper Margit, 62 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6681. Gaál, Angaben: Nr. 95. Személyes hiedelem.
169. A RONTÁS JAVÍTÁSA. Halper Ferenc, 65 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6681. Gaál, Angaben: Nr. 160. Hiedelem.

170. MEGFEJIK A FEJŐSZÉKET. Halper Margit, 62 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6681. Hiedelem.
171. BOSZORKÁNY A KÖRTEFÁN. Smodicsné. 80 é. Unterwart (Alsóőr), 1965. Gaál, Angaben: Nr. 120. Nála hiedelem, másoknál hiedelemmonda.
172. FŐZÖKANÁL FEJÉS. Smodicsné, 80 é. Unterwart (Alsóőr), 1965. Gaál, Angaben: Nr. 58. Hiedelem.
173. MEGIGÉZÉS. Smodicsné, 80 é. Unterwart (Alsóőr), 1965. Gaál, Angaben: Nr. 17. Hiedelem.
174. BOSZORKÁNY AZ ISTÁLLÓBAN. Smodicsné, 80 é. Unterwart (Alsóőr), 1965. Gaál, Angaben: Nr. 161. Hiedelem.
175. A NÉMET BETŰ. Liszt Mária, 52 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6501.
176. AZ ÖRDÖGNEK ELADOTT GYEREK. Liszt Mária, 52 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arc. Nr. B 6504. AT 811.
177. FORGÓSZÉL. Farkas Terézia, 64 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6490/6. Gaál, Angaben: Nr. 149. Hiedelemmonda.
178. SZILVESZTER. Farkas Terézia, 64 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6494/6. Gaál, Angaben: Nr. 230. Hiedelemmonda.
179. BOSZORKÁNYLAKODALOM. Szabó Juliana, 64 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6494/5 Gaál, Angaben: Nr. 115. Hiedelemmonda.
180. MEGRONTOTT TEHÉN. Szabó Juliana, 64 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6512. Hiedelem.
181. MEGNYOMÁS. Seper Terézia, 62 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6428. Gaál, Angaben: Nr. 5. Hiedelem.
182. A MEGFÜSTÖLT BOSZORKÁNY. Hejner Juli, 63 é. Unterwart (Alsóőr), 1965. Hiedelem.
183. A VASVÁRI BŰBÁJOS. Hejner Juli, 63 é. Unterwart (Alsóőr), 1965. Gaál, Angaben: Nr. 55. Személyes hiedelme.
184. A BOSZORKÁNYERŐ ÁTADÁSA. Hejner Juli, 63 é. Unterwart (Alsóőr), 1965. Gaál, Angaben: Nr. 54. Hiedelem.
185. BOSZORKÁNYMULATSÁG. Hejner Juli, 63 é. Unterwart (Alsóőr), 1965. Hiedelemmonda.
186. RONTÁS, JAVÍTÁS. Hejner Juli, 63 é. Unterwart (Alsóőr), 1965. Gaál, Angaben: Nr. 178. Hiedelem.
187. A MEGNYÚJTOTT BÜRŰ. Pathy Sámuel, 70 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6778/c. Gaál, Märchen: Nr. 63. Gaal 1349D*
188. A CIKLÉNYIEK. Pathy Sámuel, 70 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. 6778/b. Gaál, Märchen: Nr. 64. AT 1245A*
189. A KÉTHELYIEK. Pathy Sámuel, 70 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6778/d. Gaál, Märchen: Nr. 61. AT 1210.

190. OLÁHCIKLÉNY. Pathy Sámuel, 70 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6778.
191. HAMIS ESKÜ. Pathy Sámuel, 70 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6778. Helytörténeti monda.
192. HANYI ISTÓK. Pathy Sámuel, 70 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6779/1.
193. VIZILÁNY. Pathy Sámuel, 70 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6779.
194. AKI HAMARABB MÉRGES LESZ. Pathy Sámuel, 70 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6780. Gaál, Märchen: Nr. 54. AT 1000 + AT 1010 + Thompson J 2462. 1. + AT 1008 + AT 1005 + AT 1029. Hasonló Ribarics János 48. sz. szövege.
195. BABOCSAI EMBER A MENYORSZÁGBAN. Pathy Sámuel, 70 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6781.
196. MENYORSZÁG VAGY POKOL? Pathy Sámuel, 70 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6781/2.
197. A HÉTÁGÚ BUZOGÁNY. Pathy Sámuel, 70 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6784. Gaál, Märchen: Nr. 3. AT 650 A II + Thompson K 1931.3 + Thompson B 515 + AT 300.
198. KISEGÉR ÉS A TÁLTOSLÓ. Pathy Sámuel, 70 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6785.
199. A CIGÁNY ÉS A MARHAVÉSZ. Pathy Sámuel, 70 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6786.
200. A PARASZT, MEDVE ÉS A RÓKA. Pathy Sámuel, 70 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6787.
201. MEGDÖGLÖTT A KISBORJÚ. Pathy Sámuel 70 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6811.
202. PÜNKÖSD ÉS A CIGÁNY. Pathy Sámuel, 70 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), Phon. Arch. Nr. B 6810.
203. A HÁROM LEGÉNY. Pathy Mihály, 78 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), Phon. Arch. Nr. B 6810.
204. A BOSZORKÁNY ZACSKÓJA. Kálmán Mária, 76 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6796. Gaál, Angaben: Nr. 53. Személyes hiedelem.
205. KENDŐVAJ. Kálmán Mária, 76 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6797. Személyes hiedelem.
206. ÉJFÉLKOR MOSNAK A PATAKBAN. Kálmán Mária, 76 é. Siget. i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6797. Gaál, Angaben: Nr. 56. Hiedelem.
207. HAZAJÁRÓ LÉLEK. Kálmán Mária, 76 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6798. Hiedelem.
208. TRÚD, EGYHÁZKEZELŐ. Kálmán Mária, 76 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6800. Gaál, Angaben: Nr. 3. Hiedelem.

209. ELÁSOTT KINCS. Kálmán Mária, 76 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6800. Gaál, Angaben: Nr. 35. Hiedelemmonda.
210. KICSERÉLT GYERMEK. Kálmán Mária, 76 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6801. Gaál, Angaben: Nr. 241. Hiedelem.
211. A GATYAMADZAG MINT VARÁZSSZER. Kálmán Mária, 76 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6802. Személyes hiedelem.
212. MEGIGÉZÉS. Kálmán Mária, 76 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6790/1. Gaál, Angaben: Nr. 26. Hiedelem.
213. KÖTÉNYBEFEJÉS. Kálmán Mária, 76 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6790/3. Gaál, Angaben: Nr. 183. Hiedelem.
214. RONTÁS. Kálmán Mária, 76 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6790/5. Gaál, Angaben: Nr. 186. Hiedelem.
215. HÁZIKÍGYÓ. Kálmán Mária, 76 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6790/6. Gaál, Angaben: Nr. 247. Időseknél hiedelem.
216. A BOSZORKÁNY BÉKA KÉPÉBEN. Kálmán Mária, 76 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6790/6. Gaál, Angaben: Nr. 93.
217. A HAVIBAJOS ÁRT. Kálmán Mária, 76 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6790/8. Hiedelem.
218. IDEGEN ÉS A KISGYEREK. Kálmán Mária, 76 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6790/10. Gaál, Angaben: Nr. 14. Hiedelem.
219. NYIRFASÖPRŰ ÉS A BOSZORKÁNY. Kálmán Mária, 76 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6790/11. Gaál, Angaben: Nr. 174. Hiedelem.
220. NYIRFA ÉS A BOSZORKÁNY. Kálmán Mária, 76 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6790/12. Gaál, Angaben: Nr. 128. Hiedelem.
221. KICSERÉLT GYEREK. Kálmán Mária, 76 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6790/16. Gaál, Angaben: Nr. 29. Időseknél hiedelem.
222. BOSZORKÁNYTÁNC. Kálmán Mária, 76 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6794/3 Gaál, Angaben: Nr. 121. Hiedelemmonda.
223. SRÁTLICSIIBE. Kálmán Mária, 76 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6795/2. Gaál, Angaben: Nr. 135. Időseknél itt még hiedelem.
224. FEKETE LOVAK ÉJJEL. Kálmán Mária, 76 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. 6796/3. Gaál, Angaben: Nr. 105. Személyes hiedelem, a faluban hiedelemmonda.
225. AZ ELSZÁNTOTT MESGYE. Kálmán Mária, 76 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6782/25. Hiedelemmonda.
226. NYÍRFA. Kálmán Mária, 76 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6794/2. Gaál, Angaben: Nr. 164/a. Hiedelem.
227. TŰZESEMBER. Plank Anna, 87 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6789/3. Hiedelemmonda.

228. SZEMMELVERÉS. Plank Anna, 87 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6789. Gaál, Angaben: Nr. 15. Hiedelem.
229. TŰZESEMBER. Pullayné, 71 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6774/5. Hiedelemmonda.
230. FELHŐVEZETŐ. Pullayné, 71 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6774/7. Hiedelemmonda.
231. HARANGOZÁS VIHAR ELLEN. Pullayné, 71 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6774/8. Hiedelem.
232. SRÁTLI. Pullayné, 71 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6774/9. Időseknél itt még hiedelem.
233. HAZAJÁRÓ LÉLEK. Pullayné, 71 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6777. Gaál, Angaben: Nr. 218. Hiedelem.
234. A BOSZORKÁNY BOSSZÚJA. Pullayné, 71 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6777. Hiedelemmonda.
235. MACSKA ÉJJEL. Pullayné, 71 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6777. Gaál, Angaben: Nr. 85. Hiedelemmonda.
236. HÁZIKÍGYÓ. Kolman Eszter, 53 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6791. Gaál, Angaben: Nr. 249. Az időseknél még hiedelem.
237. ÉJFÉLKOR A TEMETŐBEN. Kolman Eszter, 53 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6793.

IRODALMI HIVATKOZÁSOK

- Antti, Aarne–Stith, Thompson, The types of the folktale. FF Communications No 184. Helsinki 1961.
- Dégh, Linda, Folktales and Society. Indiana University, Bloomington 1969.
- Dobos, Ilona, Paraszti szájhagyomány, városi szóbeliség. Budapest 1986.
- Dombrowsky, Ernst, Jagd und Schlachtfelder. Graz 1915.
- Dömötör Tekla, A magyar nép hiedelemvilága. Budapest 1961.
- Gaál, Károly:
1. A dunántúli betyárok. A gyöngyösi csárda. 6–37. o. Szerk. Dr. Zákonyi Ferenc. Veszprém 1956.
 2. Angaben zu den abergläubischen Erzählungen aus dem südlichen Burgenland. Wissenschaftliche Arbeiten aus dem Burgenland. Heft 33. Eisenstadt 1965.
 3. Spinnstubenlieder. Lieder der Frauengemeinschaften in den magyarischen Sprachinseln im Burgenland. Studia Hungarica Nr. 3. München–Zürich 1966.
 4. Katalog der Tonbandaufnahmen B 3001–B 7000 des Phonogrammarchives der Österreichischen Akademie der Wissenschaften in Wien. 155–174. o. Wien 1966.
 5. Katalog der Tonbandaufnahmen B 7001–B 10 000 des Phonogrammarchives der Österreichischen Akademie der Wissenschaften in Wien. 36–41. o. és 125–139. o. Wien 1970.
 6. Die Volksmärchen der Magyaren im südlichen Burgenland. Supplement-Serie zu Fabula. Zeitschrift für Erzählforschung herausgegeben von Kurt Ranke. Reihe A: Texte. Band 9. Berlin 1970.
 7. Zum bäuerlichen Gerätebestand im 19. und 20. Jahrhundert. Forschungsergebnisse zur vergleichenden Sachvolkskunde und volkskundlichen Museologie. Österreichische Akademie der Wissenschaften Philosophisch-Historische Klasse Sitzungsberichte, 261. Band, 1. Abhandlung. Wien 1969.
 8. Soziale und kulturelle Änderungen in konservativen Dorfgemeinschaften. In: Ethnologia Europaea-Erixoniana I. 133–137. o. 1970.
 9. Zur Ethnographia Pannonica. In: Ethnographia Pannonica, Sozialhistorische und ethnologische Studien zum pannonischen Raum. Eingeleitet und zusammengestellt von K. Gaál. Burgenländische Forschungen, Heft 61. 5–11. o. Eisenstadt 1971.
 10. Das Klagelied in Stinatz. In: Volkskundliche Beiträge. Veröffentlichungen des Instituts für Volkskunde der Universität Wien, Vorstand: Richard Wolfram. 45–68. o. Wien 1966.
 11. Drei Märchenerzähler aus Pannonien. In: Pannonia, Zeitschrift, II. Jahrgang. Chefredakteur György Sebestyén. 19–25. o. 1974.
 12. Die soziale Lage und das Lied. In: Jahrbuch des Österreichischen Volksliedwerkes, Bd. 24. 70–86. o. Wien 1975.
 13. Zur Volkskultur Der Magyaren in der Wart. In: Die obere Wart, Festschrift. Redigiert von Dr. Ladislav Tribner. 325–350. o. Oberwart 1977.
 14. Some problems of folktale research from Burgenland, Austria. In: Folklore on Two Continents: Essays in Honor of Linda Dégh. 363–371. o. Bloomington 1980.
 15. Monographische Erzählforschung und kleinregionale Kultur. In: Minderheiten und regionale Kultur. Vorträge des 4. Internationalen Symposiums „Ethnographia Pannonica” in Bernstein 1978. Veröffentlichung der Ethnographia Pannonica Austriaca, Band I. 15–36. o. Wien 1981.
 16. Wandel in der traditionellen Bauernkultur – Aspekte einer bäuerlichen Kulturpolitik. In: Agrarische Rundschau. Zeitschrift. Nr. 1. 1983. 10–15. o. Wien 1983.
 17. Familienkommunikation und Pendlerwesen. Előadás a nemzetközi symposium „Ethnographia Pannonica”, Tata, 1981. Kézirat.
 18. Erzählgut der Kroaten aus Stinatz im südlichen Burgenland, kroatisch und deutsch. Herausgegeben von Károly Gaál und Gerhard Neweklowsky. Wiener Slavistische Almanach, Sonderband 10. Linguistische Reihe, Herausgegeben von Tilmann Reuther. LXX + 339. o. Wien 1963.
 19. Erzählforschung „life”. Előadás: II. Erzählforschungssymposium in Dorf Tyrol/Italien. In: Studien zur Volkserzählung. 1. Herausgeber Leander Petzold und Siegfried de Rache-wiltz. Frankfurt am Main. 75–90. o.

20. Kire marad a kisködmön? Életünk, Irodalmi és kritikai folyóirat. XXII. é. f. június. 1985/86. Főszerkesztő Pete György. 515–542. o. Szombathely 1985.
21. Kire marad a kisködmön? Adatok a burgenlandi uradalmi béresek elbeszélő kultúrájához. Wer erbt das Jankerl? Über die Kommunikationskultur der Gutshofknechte im Burgenland. Szombathely 1985.
22. Totenklage und Erzählkultur in Stinatz. Gemeinsam mit Gerhard Neweklowsky. Wiener Slawistischer Almanach, Sonderband 19. IX–XXXVI. und 2–315. o. Wien 1987.
- Haiding, Karl, Von der Gebärdensprache der Märchenerzähler. FF Kommunikations No. 184. Helsinki 1955.
- Das Erzählen bei der Arbeit und die Arbeitsgruppe als Ort des Erzählens. In: Arbeit und Volksleben. Deutscher Volkskundekongreß 1955 in Marburg. Veröffentlichungen des Instituts für mitteleuropäische Volksforschung. Reihe A, Bd. 4. 292–302. o. Göttingen 1967.
- Volksmärchenforschung in Österreich. In: Ethnographia Pannonica. Sozialhistorische und ethnologische Studien zum pannonischen Raum. Eingeleitet und zusammengestellt von K. Gaál. Burgenländische Forschungen, heft 61. 95–104. o. Eisenstadt 1971.
- Märchen und Schwönke aus dem Burgenlande. Graz, 1977.
- Herrmann, Antal, Rudolf királyfi a mondában. Ethn. XXVII, évfolyam, 1916. 1–16. o.
- Imre, Samu, A felsőöri földművelés. Debrecen 1941.
- Kovács Ágnes, Ungarische Volksmärchen (Märchen der Weltliteratur). Düsseldorf–Köln 1966.
- Kovács Márton, A felsőöri magyar népsziget. Budapest 1942.
- Künzig, Johannes, Typensystem der deutschen Volkssage. Kézirat. Freiburg 1936.
- Luby, Margit, Bábalelte babona. Budapest, é. n. (Új kiadását nem ismerem.)
- Mozsolics, Amália, Pizséné. Vasi Szemle, 1975. 29. évfolyam, 99–105. o.
- Ortutay, Gyula, Die Methoden der ungarischen Volksmärchenforschung. In: Ethnographia Pannonica. Sozialhistorische und ethnologische Studien zum pannonischen Raum. Eingeleitet und zusammengestellt von K. Gaál. Burgenländische Forschungen, Heft 61. 85–94. o. Eisenstadt 1971.
- Puschnig, Reiner, Gefährdung durch Naturkatastrofen. In: Der steirische Bauer. Redakteur Fritz Posch. 454–483. o. Graz 1966.
- Schram, Ferenc, Magyarországi boszorkányperek 1529–1768. Budapest 1983.
- Somogyi, László, Die burgenländischen Magyaren in geographischer Sicht. Doktorische Arbeit. Kézirat. Graz 1966.
- Suppan, Arnold, Die österreichischen Volksgruppen. Tendenzen ihrer gesellschaftlichen Entwicklung im 20. Jahrhundert. Österreich Archiv. Wien 1983.
- Voigt, Vilmos, A magyar népmesekutatás a múlt század első felében. Különlenyomat a Kriza János és a kortársi eszmeáramlatok c. kötetből. 139–150. o. Budapest 1982.